

Kommunstyrelsen

Paragrafer

§ 252.	Val av justerare	4
§ 253.	Fastställande av föredragningslista	4
§ 254.	Sammanträdesdagar för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen 2022.....	5
§ 255.	Ändring i kommunstyrelsens delegationsordning med anledning av översyn av beslutsattester, ansvarsområden och beloppsbegränsningar	8
§ 256.	Delårsbokslut för perioden januari – augusti 2021	10
§ 257.	Behörighet till bank och delegation av firmatecknare.	11
§ 258.	Yttrande över revisionens granskning av kommunens redovisning av leasing ..	13
§ 259.	Handlingsprogram Uppsala brandförsvår från 2022 (RÄN-2021-00091).....	15
§ 260.	Destinationsstrategi Roslagen 2030	16
§ 261.	Policy och riktlinjer för informationssäkerhet	19
§ 262.	Remissyttrande; Riskhanteringsplan för Uppsala 2022-2027.....	21
§ 263.	Förbud att arbeta vid hög smittorisk	23
§ 264.	Tecknande av hållbarhetslöften inom Färdplan för ett hållbart län – åtgärdsprogram för vatten	24
§ 265.	Remissyttrande, avseende standard för kartläggning av biologisk mångfald — Krav och vägledning för naturvärdesinventering (NVI).....	27
§ 266.	Ansökan om planbesked Sunnanö camping.....	28
§ 267.	Anmälningssärende; Socialnämndens verksamhetsplan för 2022.....	29
§ 268.	Anmälningssärende; Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2022	30
§ 269.	Anmälningssärende; Bygg- och miljönämndens verksamhetsplan för 2022	31
§ 270.	Anmälningssärende; Kultur-och fritidsnämndens verksamhetsplan för 2022	32
§ 271.	Anmälningssärende; Rapport från Upphandlingsenheten	33
§ 272.	Anmälningssärende; Plan för IT-nämndens ekonomi och verksamhet 2022-2024	34
§ 273.	Anmälningssärende; Preliminär delårsrapport 2021 för IT-nämnden	35
§ 274.	Anmälningssärende; Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2021 ..	36
§ 275.	Anmälningssärende; Redovisning av medborgarmotioner.....	37
§ 276.	Anmälningssärende; Redovisning av obesvarade motioner	39
§ 277.	Anmälningssärende; Enkät svar Miljömålsenkäten God bebyggd miljö från Boverket.....	40
§ 278.	Information från kultur- och fritidsnämnden	41

Kommunstyrelsen

§ 279. Information från gemensamma nämnder, bolag och förvaltningen.....	42
§ 280. Delegationsbeslut	43
§ 281. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.....	44
§ 282. Anmälningssärenden, rapporter med mera	45
Avslutning	46

Kommunstyrelsen

§ 252. Val av justerare

Beslut

Kommunstyrelsen utser Pär-Olof Olsson (M) och Margareta Widén Berggren (S) att justera dagens protokoll.

§ 253. Fastställande av föredragningslista

Beslut

Kommunstyrelsen fastställer ärendelistan.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-673

§ 254. Sammanträdesdagar för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen 2022

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fastställa följande sammanträdesdagar för år 2022:

1 mars, 26 april, 14 juni, 13 september, 18 oktober, 8 november och 13 december.

Sammanträdena börjar kl. 18.00, utom budgetsammanträdet i juni som börjar kl. 15.00.

- Årsredovisningen behandlas i kommunstyrelsen 12 april och i fullmäktige 26 april.
- Budgeten behandlas i kommunstyrelsen 31 maj och i fullmäktige 14 juni.
- Nämndernas verksamhetsplaner anmäls till fullmäktige 8 november.
- Delårsrapporten behandlas i kommunstyrelsen 25 oktober och i fullmäktige 8 november.
- Delårsrapporten omfattar perioden 1 januari till 31 augusti 2021.

Beslut

Kommunstyrelsen fastställer sammanträdesdagar för kommunstyrelsen och dess arbetsutskott i enlighet med förslaget nedan.

Kommunstyrelsen fastställer följande datum för bokslutsdag och budgetdag;

- 14 feb 2022 bokslutsdag fm (bokslutet 2021)
- 28 feb 2022 budgetdag heldag (budget inför 2023-2026)

Kommunstyrelsen fastställer följande inlämningsdagar för nämnderna:

- Årsredovisning 16 maj
- Tertialuppföljning 21 juni
- Delårsrapport 3 oktober
- Verksamhetsplan utifrån budget 3 oktober

Kommunstyrelsen

Sammanträdesschema 2022

Kommunstyrelsen (KS) samt dess arbetsutskott (KSAU) och personalutskott (PU) börjar sina sammanträden kl. 08.00. Kommunstyrelsens tekniska utskott (TU) delar dag med PU och börjar efter PU, normalt sett kl. 09.20. Kommunfullmäktige (KF) börjar sina sammanträden kl. 18.00 utom då budgeten behandlas, då börjar sammanträdet kl. 15.00.

PU & TU	KSAU	KS	KF	Kommentarer om ärenden
25 januari	1 feb	8 februari	1 mars	
1 mars	8 mars	15 mars		KF: årsredovisning och ansvarsfrihet nämnder
29 mars	5 april	12 april	26 april	
10 maj	22 maj	31 maj	14 juni	KF: budget
7 juni	21 juni	28 juni		KS (juni): tertialuppföljning
16 augusti	23 augusti	30 augusti	13 september	KF: allmänpolitisk debatt, partistöd
20 september	20 september	27 september	18 oktober	
11 oktober	11 oktober	25 oktober	8 november	KF: Delårsrapport, anmälning av nämnders verksamhetsplaner
15 november	22 november	29 november	13 december	KF: uppvaltningar

Underlag för sammanträdesschema

Förslaget till sammanträdesschema baseras på:

- Kraven i kommunallagens 11 kapitel. Utskick av årsredovisning och delårsrapport till fullmäktige och revisorer ska ske innan 15 april respektive sista oktober (eftersom kommunen valt att ha delårsrapport för perioden 1 januari till sista augusti). Budgetförslag ska upprättas av kommunstyrelsen innan sista oktober. Budget och skattesats ska fastställas av fullmäktige innan sista november.
- Kommunens antagna regler på det ekonomiska området. Budget och skattesats behandlas i juni, vilket gör att inga ytterligare anpassningar behöver ske utifrån kommunallagen eftersom tidsgränserna där ligger under hösten. Följande regler på det ekonomiska området har beaktats vid framtagande av förslag till sammanträdesschema:
 - o Regler för budgetprocess

Kommunstyrelsen

- Regler för investeringar och investeringsprocess
- Regler för budgetuppföljningsprocessen
- Valåret påverkar framförallt hösten för sammanträdesschemat. Följande mandatperioder påverkar sammanträdesschemat:
 - Det nyvalda fullmäktige tillträder den 15 oktober. Därför är det ett sammanträde föreslaget den 18 oktober, förutsatt att Länsstyrelsen hinner förse kommunerna med ledamöterna i tid att skicka ut en kallelse. Förslaget är att detta sammanträde enbart hanterar valärenden och andra ärenden relaterade till att det är ett nytt fullmäktige.
 - Kommunstyrelsens mandatperiod är till och med oktober 2022 då fullmäktige väljer ny kommunstyrelse vid första fullmäktigesammanträdet.
 - KS utskott har samma mandatperiod som KS.
- I planeringen är det nya kommunstyrelsen som bereder delårsrapporten och väljer sina nya utskott på samma sammanträde.
- Antalet sammanträden motsvarar det antal som har varit de senaste åren. Kommunstyrelsens utskott har haft 19-21 dagar med sammanträden. Kommunstyrelsen har haft 8-10 sammanträden, där 10 är vid valår. Kommunfullmäktige har haft 6 sammanträden per år men 7 när det varit valår eller då det påkallats framförallt på grund av ärenden relaterade till slutförvarsfrågan. Flödet på sammanträdena har i möjligaste mån anpassats så att ärenden ska komma i ett jämnt flöde så att de förtroendevalda inte får kraftigt varierande ärendemängd.
- Anpassning till helgdagar och i de fall det är möjligt anpassning till tidpunkter då ledighet brukar vara önskat, såsom skollov.

Ärendets behandling

Fullmäktiges presidium har godkänt förslaget.

Beslutet skickas till

Fullmäktige och

Samtliga nämnder

Verksamhet Kansli & utveckling, team nämndsekreterare: Ania Lehtinen, Josefine Larsson, Per-Åke Berg

Verksamhet ekonomi: ekonomichef

KS-2021-667

§ 255. Ändring i kommunstyrelsens delegationsordning med anledning av översyn av beslutsattestanter, ansvarsområden och beloppsbegränsningar

Beslut

Kommunstyrelsen delegerar till kommundirektör att utse namngivna personer till attestanter inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Kommundirektör ges möjlighet att vidaredelegera till sektorchefer att utse namngivna attestanter. Ändringen införs i kommunstyrelsens delegationsordning. (Bilaga).

Verksamhetsstöd ekonomi ansvarar för att en aktuell förteckning över beslutsattestanter, ansvarsområden och beloppsbegränsningar finns upprättad. Förteckningen skall finnas i ekonomisystemet och kunna delges kommunstyrelsen på begäran.

Ärendebeskrivning

Kommunens attestreglemente antogs av kommunfullmäktige 2014-11-11 att gälla från 2015-01-01. Attestreglementet regler hur kommunen hanterar ekonomiska transaktioner inklusive interna bokföringsposter, finansförvaltning samt medel som kommunen ålagts eller åtagit sig att förvalta.

Attestreglementet anger att varje nämnd utser personer med rätt att beslutsattestera och beställningsattestera eller vara ersättare för dessa. Attesträtten skall knytas till ett ansvarsområde med angivande av eventuella begränsningar. Nämnden kan delegera till tjänsteman att utse namngivna personer till attestanter.

Med anledning av omorganisationen av kommunens tjänstemannaorganisation 2021 görs nu en översyn av beslutsattestanter, ansvarsområden och beloppsgränser för ekonomiska transaktioner. Syftet med översynen är att säkerställa att beslutsattestanterna har efter omorganisationen gällande ansvarsområden. En översyn av beloppsgränser görs så att likande chefsroller kommer att ha samma beloppsbegränsning. Vissa roller kommer, utifrån ansvarsområde, få högre eller lägre beloppsgränser än tidigare.

Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen och nämnderna delegerar till kommundirektör att utse namngivna personer till attestanter. Kommundirektör ges möjlighet att vidaredelegera till sektorchefer att utse namngivna attestanter. Ändringen införs i kommunstyrelsens/nämndens delegationsordning. (Bilaga)

Verksamhetsstöd ekonomi ansvarar för att en aktuell förteckning över beslutsattestanter, ansvarsområden och beloppsbegränsningar finns upprättad. Förteckningen finns i ekonomisystemet och kan delges kommunstyrelsen och nämnderna på begäran.

Ändring

Fastställande av förteckning över beslutsattestanter och ersättare inom kommunstyrelsens verksamheter

~~Verksamhetschef Ekonomi~~
Kommundirektör, med rätt att vidaredelegera

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Attestreglemente 2014-11-01

Kommunstyrelsens delegationsordning

Beslutet skickas till

Verksamhetsstöd ekonomi

Webbredaktionen för publicering

Samtliga nämnder

KS-2021-585

§ 256. Delårsbokslut för perioden januari – augusti 2021

Beslut

Kommunfullmäktige föreslås godkänna lämnat delårsbokslut för perioden januari- augusti 2021 för Östhammars kommun. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Bifogat återfinns kommunstyrelsens förslag till delårsbokslut för Östhammars kommun avseende perioden januari till augusti 2021. I delårs redogörs för kommunens verksamhet under perioden. Hur och om de av fullmäktige beslutade har uppnåtts eller ej samt en redogörelse över budgetutfallet för perioden samt en prognos för helåret.

Det kan konstateras att det krävs fortsatt arbete för att nå de ambitioner som Kommunfullmäktige formulerat i sina fyra strategiska inriktningsområden. Flertalet av de styrtalet kommunen följer mäts under årets senare del. Av de resultat som redan erhållits framgår att kommunen, för två av dessa tre, gjort en positiv förflyttning. Prognosen är dock oviss för flera av de återstående styrtalet och sannolikt kommer de strategiska inriktningsområdena endast till delar att uppnås.

Det ekonomiska resultatet för perioden är ett överskott på 47 mnkr vilket är 39 mnkr bättre än budgeterat resultat. För helåret prognosticeras ett överskott 30 mnkr vilket är 14 mnkr bättre än budgeterat resultat.

Beslutsunderlag

Delårsrapport 2021-08-31

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef ekonomi Sara Ersund och ekonom Fredrik Borgelin föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Ekonom, Fredrik Borgelin

Verksamhetschef Ekonomi, Sara Ersund

KS-2021-674

§ 257. Behörighet till bank och delegation av firmatecknare.

Beslut

1) Kommunstyrelsen beslutar att nedanstående personer två i förening ska ha behörighet till Östhammars kommuns bankkonton i Swedbank. För kommunens räkning ska de hantera inbetalning, utbetalning och omföring av likvida medel mellan kommunens bankkonton.

Fredrik Borgelin
Lena Mattsson
Mattias Nilsson

Gunilla Jansson
Cecilia Staring
Tony Wahlberg

Anita Lantz
Ulla Åberg-Nordström

2) Kommunstyrelsen föreslås besluta att envar av nedanstående personer ges behörighet att skicka filer från Personec med löneutbetalning till Swedbank för Östhammars kommuns räkning. Filer som sänds till banken ska hanteras i enlighet med kommunens attestreglemente och övriga tillämpliga regler.

Charlotte Meldgaard
Marina Olsson

Irina Chernova
Emma Molarin

Pär Wickholm
Emma Sekelj

3) Kommunstyrelsen föreslås besluta att delegera firmateckningsrätten åt envar av nedanstående personer för att till Skatteverket deklarerar moms för Östhammars kommuns räkning.

Anita Lantz
Cecilia Staring

Fredrik Borgelin
Ulla Åberg-Nordström

Mattias Nilsson

4) Kommunstyrelsen föreslås besluta att delegera firmateckningsrätten åt envar av nedanstående personer för att till Skatteverket deklarerar arbetsgivaravgift och inkomstskatt för anställda för Östhammars kommuns räkning.

Charlotte Meldgaard

Pär Wickholm

Marina Olsson

6) Kommunstyrelsen föreslås besluta att delegera firmateckningsrätten åt envar av nedanstående personer för att teckna avtal med Swedbank avseende:

- Teckna inlösenavtal för betalterminaler (terminaler som används för kortbetalning)
- Teckna inlösenavtal om Swish-nummer för kommunens räkning.

Anita Lantz
Cecilia Staring

Fredrik Borgelin
Ulla Åberg-Nordström

Mattias Nilsson
Tony Wahlberg

Detta beslut ersätter beslut fattat 2019-12-03 KS-2019-725 § 354

Kommunstyrelsen

Ärendebeskrivning

Behörighet att utföra banktjänster

För att Östhammars kommun ska kunna genomföra sina finansiella åtaganden måste utvald personal på Kommunledningskontoret ha behörighet till kommunens bankkonton i Swedbank. Behörighet innebär att personalen ges rätt att utföra betalningar, hantera betalningsfiler, skicka pengar från kommunens bankkonton samt övriga transaktioner som krävs för att kunna hantera kommunens banktillgodohavanden. Transaktioner på kommunens bankkonton får endast göras under förutsättning att tillämpliga regler avseende delegation och attest är uppfyllda.

Förutom transaktioner som genomförs direkt i Swedbanks internetbank kan pengar betalas ut från kommunens bankkonton genom att betalfiler skickas från kommunens verksamhetssystem. Det gäller lönefiler som skickas från Personec och filer gällande försörjningsstöd som skickas från Pulsen. Även här bör särskilda personer utses att genomföra dessa filöverföringar.

Delegation firmatecknare

Att vara firmatecknare innebär att man är representant för en organisation med rätt att företräda organisationen. Det innebär ingå avtal för organisationens räkning samt övrigt rättsligt bindande handlingar som kan åvila en firmatecknare. Östhammars kommun har fyra utsedda firmatecknare.

Många av de arbetsuppgifter som åligger en firmatecknare är av rutinmässig karaktär och ofta återkommande. I många fall kräver de dessutom sakkunskap. För att dessa arbetsuppgifter ska kunna utföras smidigt och inte ta för lång tid är det därför lämpligt att utse delegerade firmatecknare för just dessa arbetsuppgifter.

I Östhammar föreslås nedanstående arbetsmoment som ska utföras av firmatecknare kunna delegeras till namngivna personer.

- Deklarera moms till Skatteverket
- Deklarera arbetsgivaravgift och preliminär inkomstskatt till Skatteverket
- Teckna inlösenavtal för betalterminaler (terminaler som används för kortbetalning)
- Teckna inlösenavtal om Swish-nummer för kommunens räkning. För att kommunen ska kunna ta betalt med Swich i sina verksamheter.

Beslutet skickas till

Pauliina Lundberg
Pär Wickholm
Sara Ersund
Fredrik Borgelin

KS-2021-340

§ 258. Yttrande över revisionens granskning av kommunens redovisning av leasing

Beslut

Kommunstyrelsen lämnar följande yttrande och uppdrar åt förvaltningen att genomföra åtgärderna och återrapportera i samband med helårsbokslutet 2021.

Ärendebeskrivning

Revisionen har genomfört en granskning av kommunens redovisning av leasing. Mot bakgrund av granskningen rekommenderar revisionen att kommunstyrelsen ska genomföra ett antal åtgärder. De återfinns nedan i kursivt med förvaltningens kommentar kring respektive åtgärd direkt efter.

Ta fram policy och rutiner för klassificering av leasingavtal som säkerställer en korrekt klassificering utifrån gällande rekommendationer och praxis.

Det finns en rekommendation från Rådet för kommunal redovisning som normerar hur leasing ska hanteras inom kommunal verksamhet. RKR:s rekommendation är att jämställa med lag. Att därutöver upprätta en särskild policy för Östhammars kommun riskerar leda till otydligheter och motsägelser om vad som gäller. Verksamhetsstöd ekonomi kommer dock att utveckla tillämpningsanvisningar utifrån RKR:s rekommendation som säkerställer en korrekt klassificering av leasingavtal.

En komplettering/bilaga kommer att göras till kommunens regler för investeringsprocess. Detta då finansiell leasing är att jämställa med anskaffning av anläggningstillgångar och redovisningsmässigt hanteras på samma sätt. Valet står mellan att göra en investering eller ingå ett finansiellt leasingavtal. I kompletteringen/bilagan kommer beloppsgränser, tidsperioder mm för finansiell leasing fastställas på samma sätt som för investeringar.

Upprätta dokumentation över klassificeringen av leasingavtal.

Detta kommer att göras i kompletteringen/bilagan till regler för investeringsprocess.

Göra en översyn över kommunens avtal för att säkerställa att avtalen redovisas rätt.

Detta kommer att genomföras i samband med delår- och helårsbokslut kommande år.

Vid en översyn ta hänsyn till att minimileasingavgifterna inte inkluderar variabla avgifter, serviceavgifter eller skatter.

Detta kommer att regleras i kompletteringen/bilagan till regler för investeringsprocess.

Ha en central samordnare för kommunens alla avtal.

Verksamhetsstöd ekonomi kommer att utse en medarbetare som ansvarig för och samordnare av leasingavtal. Vad gäller en samordnare för kommunens alla avtal är detta en större fråga som behöver diskuteras vidare, nytta behöver vägas mot kostnaden. Per idag har verksamhetsstöd upphandling kontroll över upphandlade avtal vilka diarieförs samt hanteras i

Kommunstyrelsen

kommunens avtalsdatas. Vad gäller verksamhetsspecifika avtal, t ex avtal som rör brukare och barn/elever inom omsorg och skola, liksom övriga kontrakt och avtal, t ex vad gäller fastigheter, återfinns dessa i diariet.

Beslutsunderlag

Granskning av kommunens redovisning av leasing

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef ekonomi Sara Ersund och ekonom Fredrik Borgelin föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Förtroendevalda revisorer samt sakkunnigt biträde KPMG

Registrator revisionen, via [REDACTED]

Kommunförvaltningens ledningsgrupp för kännedom, Kersti Ingemarsson

Sektor verksamhetsstöd

KS-2021-622

§ 259. Handlingsprogram Uppsala brandförsvär från 2022 (RÄN-2021-00091)

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att anta Handlingsprogram Uppsala brandförsvär från 2022. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

MSB:s förslag till föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst träder i kraft under året. För att leva upp till kommande krav i föreskriften ska ett nytt handlingsprogram vara beslutat den 1 januari 2022. Skillnaden mellan det nuvarande handlingsprogrammet och förslaget till nytt handlingsprogram är framför allt en ny struktur, förändringar som gjorts på grund av regleringarna i den nya föreskriften.

Ärendets behandling

Räddningsnämnden beslutade 2021-09-22 § 55 att skicka Handlingsprogram Uppsala brandförsvär från 2022 -beslutsversion till kommunstyrelserna i Tierp, Uppsala och Östhammar för beslut och därefter till kommunfullmäktige i respektive kommun för beslut om antagande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2021-09-07

Förslag till handlingsprogram Uppsala brandförsvär från 2022 Riskanalys – underlag till handlingsprogram 2020-2023, dnr RÄN 2018-0153

Bilaga 1, beskrivning av medborgardialog inför Handlingsprogram 2020, daterad 2021-05-14

Bilaga 2, sändlista för samråd, daterad 2021-05-14

Bilaga 3, samrådsredogörelse

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Brandchef Elisabeth Samuelsson föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Nämndsekreterare [REDACTED] (Uppsala kommun)

Enligt sändlista

Räddningsnämnden

KS-2021-664

§ 260. Destinationsstrategi Roslagen 2030

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att;

1. Anta destinationsstrategi Roslagen 2030
2. Uppdra till förvaltningen att senast 2026 aktualitetspröva destinationsstrategin
3. Tillåta kommunstyrelsens förvaltning att löpande utföra mindre redaktionella förändringar av strategin.

Ärendebeskrivning

De tre Roslagskommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker har tagit fram en gemensam destinationsstrategi för Roslagen. Strategin spelar en viktig roll för att besöksnäring, kommuner, civilsamhälle och destinationsbolag ska kunna samarbeta för en hållbar utveckling av Roslagen som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination. Strategin inleds med en framtidsvision för Roslagen som visar ett önskvärt tillstånd år 2030. Vägen dit presenteras genom fyra målområden och fyra ledmotiv.

En bred analys och dialogprocess ligger till grund för framtagandet av *Destinationsstrategi Roslagen 2030*. Det gör den starkt förankrad hos destinationens intressenter som besöksnäringen, destinationsbolaget och kommunernas politiker och tjänstemän. Under våren 2021 har en lång rad dialogmöten arrangerats för att klargöra viljeinriktning och lyssna på den kunskap de inblandade aktörerna besitter. Entreprenörer i besöksnäringen och föreningsrepresentanter har deltagit liksom politiker och tjänstepersoner från de tre kommunerna. Strategin har också presenterats på Destinationsrådets möte den 30 augusti 2021.

Strategin spelar en viktig roll för att besöksnäring, kommuner, civilsamhälle och destinationsbolag ska kunna samarbeta för en hållbar utveckling av Roslagen som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination. Strategin inleds med en framtidsvision för Roslagen som visar ett önskvärt tillstånd år 2030. Vägen dit presenteras genom fyra målområden och fyra ledmotiv. Av strategin framgår också önskvärda samarbetsformer och rollfördelning mellan aktörerna.

Vision

Vision Roslagen 2030 ska göra det möjligt att arbeta för en gemensam framtidsbild. Den berättar om ett framtida tillstånd då Roslagen lyckats med sina ambitioner som samlad besöksdestination.

- År 2030 har Roslagen tagit plats bland de mest lyskraftiga och omtyckta svenska destinationerna. Roslagen har vunnit besökarnas hjärta för sina rika natur- och kulturvärden och för ett oöverträffat välkomnande.
- År 2030 arbetar alla aktörer i Roslagen på ett hållbart sätt och tar tillvara de unika

Kommunstyrelsen

värden som finns i Roslagen till gagn för invånare, besökare och framtida generationer.

- Roslagen kan år 2030 erbjuda en rad unika och engagerande upplevelser som utvecklats med besökare i alla åldrar som utgångspunkt och deras olika intressen, drömmar och behov.
- Resan mot 2030 präglades av ett gränsöverskridande samarbete och ett kreativt entreprenörskap. Vi lyckades göra det som tidigare framstod som omöjligt.

Målområden

Visionen för Destination Roslagen 2030 är indelad i fyra målområden:

1. Ett långsiktigt varumärkesbyggande: Roslagen ska utvecklas till en lyskraftig destination med ett starkt varumärkesbyggande som innebär att destinationens unika värden och kvaliteter förstärks och kommuniceras.
2. Ett hållbart Roslagen. Hållbarhet är vår gemensamma röda tråd, en strävan efter en destinationsutveckling som bidrar till ett mer hållbart samhälle.
3. En upplevelserik destination. Roslagens upplevelser och tillgänglighet ska formas utifrån besökarnas föränderliga behov och i samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer i Roslagen.
4. En stark besöksnäring. Roslagen ska vara en förtroendefull destination med en stark besöksnäring som agerar tillsammans i utvecklingsfrågor. Allt som görs utgår från den gemensamma visionen.

Roslagens fyra ledmotiv

En viktig del av Destinationsstrategi Roslagen 2030 är de fyra ledmotiven som åskådliggör de tematiska upplevelseområden som Roslagen har att erbjuda:

- Levande landsbygd
- Berikande bruk
- Spännande småstäder
- Skiftande skärgård.

Ledmotiven är baserade på geografiska områden i Roslagen som ger destinationen en spännande karaktär. De ligger också i linje med de fyra hörnplattorna i varumärkesplattformen för Roslagen (Visit Roslagen, 2019).

Förvaltningens slutsatser

Destinationsstrategin kommer att vara en viktig utgångspunkt i det fortsatta arbetet med besöksnäringsspår och destinationsutveckling i Roslagen. Med strategin som grund kommer respektive kommun att utveckla egna lokala handlingsplaner med fokus på operativa frågor. Strategin kommer även att utgöra grunden för Destinationsrådets arbete (Kommunstyrelsen fattade beslut om Destinationsrådets sammansättning och uppdrag 2021-06-01). Destinationsstrategin i sig kommer inte att innebära några budgetmässiga konsekvenser. Kostnader skulle kunna uppkomma i samband med åtgärder i handlingsplanen. Likalydande ärenden kommer att behandlas av Kommunfullmäktige i Österåker och Norrtälje.

Barnkonsekvensanalys

Kommunstyrelsen

Ärendet bedöms inte ha några konsekvenser för barn.

Beslutsunderlag

Destinationsstrategi för Roslagen 2030

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Destinationsutvecklare Verksamhetsområde attraktivitet, Lisa Karm Togo föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Lisa Karm Togo

Ulf Andersson

Elin Dahm

KS-2021-648

§ 261. Policy och riktlinjer för informationssäkerhet

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att anta; riktlinjer för informationssäkerhet och policy för informationssäkerhet inom Östhammars kommun, samt att ersätta kommunens tidigare informationssäkerhetspolicy från 2016. (Bilagor).

Ärendebeskrivning

Alla kommuner och myndigheter är enligt Säkerhetsskyddslagen samt Lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster skyldiga att bedriva ett informationssäkerhetsarbete (NIS-lagen).

En projektledare har tillsats för att tillsammans med en projektgrupp genomföra en översyn över kommunens arbete med informationssäkerhet. Projektledaren har inom ramen för projektet överlämnat ett förslag på policy samt en riktlinje för att fastslå ramarna för kommunens arbete med informationssäkerhet.

Målet med informationssäkerhetsarbetet är att skydda kommunens information utifrån fyra aspekter, riktighet, tillgänglighet, konfidentialitet och spårbarhet. Genom att klassificera informationen utifrån dessa aspekter kan den aktuella informationen förses med rätt nivå av skydd.

Syftet med policyn är att fastslå den övergripande inriktningen för arbetet med informationssäkerhet inom Östhammars kommun. Detta kompletteras med en riktlinje för informationssäkerhet inom Östhammars kommun. Syftet är att ytterligare sätta ramarna för samt stödja de som fortsatt kommer att arbeta med kommunens informationssäkerhet. Genom riktlinjen tydliggörs ansvarsfördelningen och nyckelpersoner förses med ett stöd i arbetet. Övriga medarbetare ges i riktlinjen en påminnelse om vikten att känna till vad som gäller för informationshanteringen inom ramen för sitt dagliga arbete.

En tidigare riktlinje för området saknas men det finns en tidigare mer omfattande policy på området. Detta beslut ersätter således kommunens tidigare informationssäkerhetspolicy från 2016.

Projektet har eftersträvat att lägga grunden till ett enhetligt arbete inom kommunen inom områdena, IT, samförvaltning och säkerhetsskydd. Därför har säkerhetsskyddschef ingått i projektet och arbetet har förankrats med ansvarig gruppleddare för systemförvaltning samt tillsammans med representanter för IT-centrum. Vidare har Kommunchef, Sektorchef för verksamhetsstöd och verksamhetschef för sektor verksamhetsstöd getts möjlighet att inkomma med synpunkter.

Beslutsunderlag

Riktlinjer för informationssäkerhet inom Östhammars kommun

Policy för informationssäkerhet inom Östhammars kommun

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Projektledare Maria Langen

Säkerhetsskyddschef Malin Hübinette

KS-2021-581

§ 262. Remissyttrande; Riskhanteringsplan för Uppsala 2022-2027

Beslut

Kommunstyrelsen lämnar följande synpunkter gällande Riskhanteringsplan för översvämning i Fyrisån.

- Kopplat till **resultatmål Ö1** arbetar Östhammars kommun löpande med översyn, underhåll och åtgärder för att säkra funktionen av de dammar, vallar och anläggningar inom vattensystemet Österbybruk/Dannemora som kommunen har huvudansvar för. Åtgärder görs dels kopplat till säkerhetsklassningar av dammarna, dels kopplat till gällande regleringar enligt vattendomar i området. Kommunen har under 2021 inlett dialog med Bergvik Skog Öst som är ansvarig för vissa delar av dammsystemet.
- Kopplat till **resultatmål H10** arbetar Östhammars kommun tillsammans med Uppsala kommun med framtagande av ett lokalt åtgärdsprogram (LÅP) för Vattholmaåns avrinningsområde. Åtgärdsprogrammet planeras vara klart år 2022 och kommer beskriva åtgärder med mål att förbättra vattenkvaliteten i hela avrinningsområdet. Föreslagna åtgärder ska bidra till minskning av övergödande ämnen och miljöfarliga ämnen samt förbättrad hydromorfologi i vattensystemet.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Uppsala län har upprättat en plan för arbetet med att hantera översvämningssrisker vid Fyrisån. Riskhanteringsplanen är framtagen som en del i arbetet enligt EU:s översvämningdirektiv (2007/60/EG). I Sverige genomförs direktivet enligt förordningen om översvämningssrisker (SFS 2009:956) och MSB:s föreskrifter om riskhanteringsplaner (MSBFS 2013:1).

Riskhanteringsplanen innehåller mål och åtgärder för att minska risken för att människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet ska drabbas av skador till följd av översvämning. Planen omfattas av miljöbalkens bestämmelser om strategisk miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför upprättats och ingår i samrådet. Syftet med samrådet är att ge myndigheter, kommuner, organisationer, verksamhetsutövare, allmänhet och övriga som berörs tillfälle att lämna synpunkter på riskhanteringsplanen med tillhörande MKB.

Synpunkter lämnas senast 3 december 2021.

Beslutsunderlag

Följebrev samråd riskhanteringsplan
Riskhanteringsplan för Uppsala 2022 - 2027

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

E-post till [redacted] [lansstyrelsen](#). [redacted] Synpunkter lämnas senast 3 december 2021.

Beredskapssamordnare Malin Hübinette [redacted]

KS-2021-682

§ 263. Förbud att arbeta vid hög smittorisk

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ge glappersättning till de medarbetare som förbjuds arbeta mellan vecka 20 och vecka 35 vid graviditet. Glappersättningen utgör 10 % av grundlönen. Beslutet avser år 2021.

Beslutet gäller under förutsättning att centrala parter (SKR och arbetstagarorganisationer på central nivå) inte avtalar eller överenskommer om något annat. I sådant fall gäller det centrala avtalet eller överenskommelsen.

Merkostnaden föreslås täckas av budgetposten KS oförutsedda.

Ärendebeskrivning

Gravida som arbetar i riskfyllda miljöer (t.ex. en skola eller förskola där många saknar vaccination) får idag inte arbeta vidare i den miljön efter vecka 20. Arbetsgivarens ansvar är att, utifrån en individuell riskbedömning, i första hand eliminera eller väsentligen minska risken för smitta, i andra hand omplacera medarbetaren i andra arbetsuppgifter och i sista hand och med stöd av arbetsmiljölagen förbjuda medarbetaren från att arbeta.

Arbetsgivarens omplaceringsskyldighet sträcker sig till det som är rimligt vilket normalt omfattar faktiska vakanser och andra arbetsuppgifter som finns tillgängliga och är budgeterade.

Medarbetare som konsekvens av riskbedömning förbjuds arbeta ska inte uppbära lön men är berättigad till ersättning i form av graviditetspenning från Försäkringskassan. Graviditetspenningen är ca 80 % av lönen dock max 759 SEK/dag. Detta betyder att medarbetaren som fått förbud att arbeta, utan att kunna påverka situationen, får en ersättning som väsentligt understiger den lön man räknat med och detta under en tid av ca 16 veckor.

Beslutsunderlag

Inget ytterligare beslutsunderlag.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

HR-chef Pauliina Lundberg föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder

Kommunstyrelsen

Samtliga sektorchefer

Pauliina Lundberg

KS-2021-341

§ 264. Tecknande av hållbarhetslöften inom Färdplan för ett hållbart län – åtgärdsprogram för vatten

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att som en del i Östhammars kommuns arbete med Färdplan för ett hållbart län teckna hållbarhetslöften för vatten enligt åtgärdsområden och aktiviteter *Förtydligande av aktörs hållbarhetslöfte vatten 2021*. (Bilaga)

Signerat hållbarhetslöfte ska som tidigare antagna hållbarhetslöften införlivas i kommunens befintliga styrmodell och ledningssystem kopplat till verksamhetsplanering och budget. För de aktiviteter som kräver ytterligare finansiering ska förvaltningen och ansvarig sektor aktivt söka externa projektmedel i syfte att kunna uppfylla antagna löften.

Reservationer

Lars O. Holmgren (BOA), Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Ylva Lundin (SD), Stefan Larsson (SD), reserverar sig mot beslutet med följande motivering;

Kommunen ska syssla med sina huvuduppgifter, och att paketera om redan inplanerade aktiviteter och redan tydliggjorda kommunala ansvar för att skapa betydelselös administration ingår inte i dessa, varför vi föreslår att bygg- och miljönämnden avslår ärendet.

Vi ser hellre att de kommunala resurserna, för att administrera dessa hållbarhetslöften, istället riktas till aktiviteter för att förbättra vattenkvaliteten, till exempel i våra fjärdar.

Ärendebeskrivning

Hållbarhetslöften är frivilliga avsiktsförklaringar som aktörer i länet tecknar för att samarbeta kring gemensamt utvalda miljöfrågor i fyra delprogram inom Färdplan för ett hållbart län. Genom ett hållbarhetslöfte förbinder sig en aktör att genomföra åtgärder och aktiviteter inom ett eller flera av de regionala åtgärdsprogrammen. Genomförandet av åtgärder kan ske enskilt eller i samverkan med andra aktörer i länet.

Östhammars kommun har 2019 respektive 2020 tecknat hållbarhetslöften inom de två första delprogrammen; *åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan* samt *åtgärdsprogram Ekosystem och biologisk mångfald*. Inbjudan att teckna hållbarhetslöften inom det tredje åtgärdsprogrammet - *åtgärdsprogram Vatten* kom in till kommunen 29 juni 2021.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2021-08-24 att anmäla in till Länsstyrelsen att Östhammars kommun avser att delta i arbetet med åtgärdsprogrammet för vatten. Samtidigt beslutades att omfattningen av hållbarhetslöften och val av aktiviteter skulle behandlas i berörda nämnder under hösten för att sedan beslutas i kommunfullmäktige. Nämnderna, förvaltningen och sektorerna erbjöds stöd av miljöakkunnig i arbetet med att behandla internremissen. Antagna hållbarhetslöften med valda åtgärder och aktiviteter ska införlivas i kommunens befintliga styrmodell och ledningssystem.

Kommunstyrelsen

Svar på internremissen har inkommit från Barn- och utbildningsnämnden, Socialnämnden, Bygg- och miljönämnden samt Kultur- och fritidsnämnden. För åtgärder och aktiviteter inom Kommunstyrelsens verksamheter har ärendet beretts i samverkan med berörda sektorschefer. Nämnderna har beslutat vilka åtgärder och aktiviteter nämnden vill ansluta sig till och arbeta med inom den 4-årsperiod hållbarhetslöftet berör, år 2021-2024. Nämnderna har också markerat vilka löften och aktiviteter som kan utföra inom befintlig budget och vilka som kan utföras under förutsättning att medel tillförs, exempelvis genom externa projektmedel. Samtliga nämnders förslag har sammanställts i bilaga *Förtydligande av aktörs hållbarhetslöfte vatten*.

Kommunfullmäktiges beslut 2021-11-09 antas med omedelbar justering och meddela Länsstyrelsen senast 10 november 2021 [REDACTED]

Beslutsunderlag

Information-process-hållbarhetslöften-2021
Beslutsmissiv-Åtgärdsprogram vatten-2021
Färdplan för ett hållbart län – Åtgärdsprogram vatten
BMN protokoll 2021-10-06 § 172 inkl bilaga 3
BUN protokoll 2021-10-07 § 97
KFN protokoll 2021-10-07 § 56 inkl bilaga 4
SN svar gällande internremiss Hållbarhetslöften vatten
Förtydligande av aktörs hållbarhetslöfte vatten 2021

Ärendets behandling

Vid beredningen i kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-10-19 § 214, yrkade Ylva Lundin (SD) och Pär-Olov Olsson (M) avslag till beslutet. Arbetsutskottet avsåg yrkandena.

Ylva Lundin (SD) och Pär-Olov Olsson (M) reserverade sig mot beslutet med följande motivering;

Kommunen ska syssla med sina huvuduppgifter, och att paketera om redan inplanerade aktiviteter och redan tydliggjorda kommunala ansvar för att skapa betydelselös administration ingår inte i dessa, varför vi föreslår att bygg- och miljönämnden avslår ärendet.

Vi ser hellre att de kommunala resurserna, för att administrera dessa hållbarhetslöften, istället riktas till aktiviteter för att förbättra vattenkvaliteten, till exempel i våra fjärdar.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Miljösakkunnig Camilla Andersson föredrar ärendet.

Yrkanden

Lars O. Holmgren (BOA) yrkar avslag till arbetsutskottets förslag.

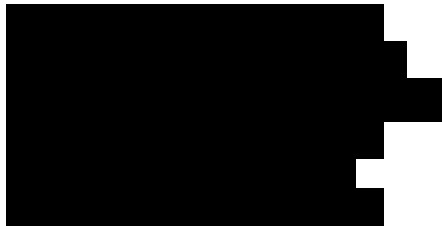
Pär-Olof Olsson (M) och Ylva Lundin (SD) yrkar bifall till Lars O. Holmgrens (BOA) yrkande.

Kommunstyrelsen

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandena och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Lars O. Holmgrens (BOA) avslagsyrkande och Pär-Olof Olssons (M) och Ylva Lundins (SD) bifallsyrkanden.

Beslutet skickas till

Barn- och utbildningsnämnden

Bygg- och miljönämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Socialnämnden

Kommunfullmäktiges beslut 2021-11-09 antas med omedelbar justering och meddela

 [lansstyrelsen](#) senast 10 november 2021.

KS-2021-562

§ 265. Remissyttrande, avseende standard för kartläggning av biologisk mångfald — Krav och vägledning för naturvärdesinventering (NVI)

Beslut

Kommunstyrelsen lämnar följande synpunkter på förslaget till omarbetning av svensk standard för kartläggning av biologisk mångfald - Krav och vägledning för naturvärdesinventering (NVI), i enlighet med bilagd blankett. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Den svenska kommittén SIS/TK 555, Naturvärdesinventering, har utarbetat ett förslag till utgåva 2 av den svenska nationella standard för naturvärdesinventering som publicerades 2014. Standarden beskriver krav, principer och vägledning för inventering och värdering av ekosystem, arter och livsmiljöer. Den beskriver också hur inventeringsresultat ska redovisas och levereras till beställaren som skriftlig rapport, med artförekomster, kartor och GIS-data. Standarden är frivillig att använda. Genom en svensk standard kan Östhammars kommun, liksom företag, myndigheter, organisationer och enskilda hålla en hög kvalitet på de naturvärdesinventeringar kommunen behöver göra inom samhällsplanering, utveckling av naturområden och exploateringsprojekt. Östhammars kommun använder idag den befintliga standarden från 2014 när kommunen beställer eller låter exploitörer beställa naturvärdesinventeringar. Genom att vid beställning använda standarden får kommunen en kvalitetssäkrad geografisk miljöinformation som gör det möjligt att leva upp till konventionen om biologisk mångfald, krav enligt Plan- och bygglagen och Miljöbalken som behövs i detaljplaner, i MKB:er, tillståndsprövning och naturvårdsplanering.

Den tidigare beslutade standarden togs fram utifrån önskemål från Trafikverket och genom ett samarbete mellan flera konsultfirmor inom området. Standarden beslutades av SIS – Svenska institutet för standarder. Östhammars kommun har liksom flera andra ändå sett behov av vissa förändringar och förtydligande i dokumentet och välkomnar en omarbetning av dokumentet.

Remissen har skickats till flera organisationer däribland 53 av Sveriges kommuner.

SIS har upphovsrätt på svensk standard och förslag till standard i enlighet med gällande internationella och europeiska regelverk. Detta gäller även rent nationell svensk standard och förslag till rent nationell standard. Remisshandlingen får grundat på detta ej kopieras eller spridas och biläggs därför inte ärendet.

Beslutsunderlag

1. Missiv Naturvärdesinventering SIS-remiss 21574
2. Remissmottagare SIS-remiss 21574
3. Blankett - Kommentarer Remiss 21574_ftSS199000_Östhammars kommun

Beslutet skickas till

[karin.ekstrom](mailto:karin.ekstrom@osthammars.se) senast 2021-11-15

[marie.berggren](mailto:marie.berggren@osthammars.se)

[camilla.andersson](mailto:camilla.andersson@osthammars.se)

KS-2021-675

§ 266. Ansökan om planbesked Sunnanö camping

Beslut

Kommunstyrelsen ansöker om planbesked för detaljplan, Sunnanö Camping.

Beslutet inkluderar även en budgetavsättning för detaljplanearbetet för Sunnanö Camping. Den sammanlagda kostnaden för detta bedöms till ca kkr 100 och som beställare beslutar kommunstyrelsen finansiera detta ur posten KS oförutsett 114300, där har det funnits, och finns, 500 tkr de senaste åren såsom planpott. Utfall hittills i år kkr 87 (posten KS oförutsett på totalen ligger back i år).

Ärendebeskrivning

År av lokal diskussion kan delvis förklaras av oklara (och möjligen även, orimliga) förutsättningar runt Sunnanö Camping. För att reda ut detta och för att därigenom ge framtida arrendatorer och närboende tydlighet rekommenderas ett nytt planarbete. I samband med detta är det även se över planföreskrifter samt pröva om inte strandskyddet ska hävas inom campingområdet.

Ärendet har beretts i Tekniska utskottet som beslutade 2021-10-12 § 117 att skicka ärendet till kommunstyrelsens arbetsutskott för fortsatt beredning.

Beslutsunderlag

Detaljplan för Sunnanö camping

Beslutet skickas till

marie.berggren

eric.renman

johan.nilsson

KS-2021-79

§ 267. Anmälningssärende; Socialnämndens verksamhetsplan för 2022

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige tar del av informationen. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har antagit regler för budgetprocessen. Enligt dessa beslutar nämnden om sin verksamhetsplan efter att fullmäktige har beslutat om kommunens budget. När nämnden/kommunstyrelsen har fastställt sin verksamhetsplan anmäls ärendet till fullmäktige. Nämndernas verksamhetsplaner för år 2022 ska anmälas till fullmäktiges sammanträde 2021-11-09.

Föreligger verksamhetsplan för Socialnämnden.

Ärendets behandling

Socialnämnden fastställde verksamhetsplanen 2021-10-05 § 148

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2022 för socialnämnden

Protokollsutdrag SN 2021-10-05 § 148

KS-2021-79

§ 268. Anmälningssärende; Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2022

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige tar del av informationen. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har antagit regler för budgetprocessen. Enligt dessa beslutar nämnden om sin verksamhetsplan efter att fullmäktige har beslutat om kommunens budget. När nämnden/kommunstyrelsen har fastställt sin verksamhetsplan anmäls ärendet till fullmäktige. Nämndernas verksamhetsplaner för år 2022 ska anmälas till fullmäktiges sammanträde 2021-11-09.

Föreligger verksamhetsplan för barn- och utbildningsnämnden.

Ärendets behandling

Barn- och utbildningsnämnden fastställde verksamhetsplanen 2021-10-07 § 95.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2022 för barn- och utbildningsnämnden

Protokollsutdrag BUN 2021-10-07 § 95

KS-2021-79

§ 269. Anmälningssärende; Bygg- och miljönämndens verksamhetsplan för 2022

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige tar del av informationen. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har antagit regler för budgetprocessen. Enligt dessa beslutar nämnden om sin verksamhetsplan efter att fullmäktige har beslutat om kommunens budget. När nämnden/kommunstyrelsen har fastställt sin verksamhetsplan anmäls ärendet till fullmäktige. Nämndernas verksamhetsplaner för år 2022 ska anmälas till fullmäktiges sammanträde 2021-11-09.

Föreligger verksamhetsplan för bygg- och miljönämnden.

Ärendets behandling

Bygg- och miljönämnden fastställde verksamhetsplanen för 2022 2021-10-06 § 171 och skickar beslutet till Kommunstyrelsen och därefter till Kommunfullmäktige att ta del av.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2022 för bygg- och miljönämnden
Protokollsutdrag BMN 2021-10-06 § 171

Kommunstyrelsen

-

KS-2021-79

§ 270. Anmälningssärende; Kultur-och fritidsnämndens verksamhetsplan för 2022

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige tar del av informationen. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har antagit regler för budgetprocessen. Enligt dessa beslutar nämnden om sin verksamhetsplan efter att fullmäktige har beslutat om kommunens budget. När nämnden/kommunstyrelsen har fastställt sin verksamhetsplan anmäls ärendet till fullmäktige. Nämndernas verksamhetsplaner för år 2022 ska anmälas till fullmäktiges sammanträde 2021-11-09.

Föreligger verksamhetsplan för kultur- och fritidsnämnden.

Ärendets behandling

Kultur- och fritidsnämnden fastställde verksamhetsplanen datum, 2021-10-07 § 58.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2022 för kultur- och fritidsnämnden

Protokollsutdrag KFN 2021-10-07 § 58

Kommunstyrelsen

KS-2021-236

§ 271. Anmälningssärende; Rapport från Upphandlingsenheten

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av rapporten.

Ärendebeskrivning

Föreligger rapport från Verksamhet Upphandling för perioden 2021-08-24 – 2021-10-17

Beslutsunderlag

Rapport daterad 2021-10-18

Beslutet skickas till

Verksamhet Upphandling

KS-2021-627

§ 272. Anmälningssärende; Plan för IT-nämndens ekonomi och verksamhet 2022-2024

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Under 2022 planeras samsourcing av de fem kommunernas it-stöd, två av kommunerna har idag outsourcad it-drift. Den tre serverplattformarna är ålderstigna och leverantörerna har svårt att få fram reservdelar, ett byte är oundvikligt. I det läget är en gemensam redundant it-miljö det driftsekonomiskt mest fördelaktiga. IT-säkerheten behöver skärpas och stabiliteten av driften säkras. IT-Centrum och de fem kommunerna har under de sista 18 månaderna upplevt störningar vid ett flertal tillfällen. IT-Centrum behöver minimera möjligheterna till extern påverkan av våra system och vår information. Bättre verktyg behöver införskaffas för att kunna upptäcka och hindra yttre påverkan.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag IT-nämnden 2021-09-17 § 16
Plan för IT-nämndens ekonomi och verksamhet 2022 – 2024
KA-rapporter

Ärendets behandling

IT-nämnden föreslår 2021-09-17 § 16 kommunstyrelsen hemställa kommunfullmäktige (Tierps kommun) besluta att anta Plan för IT-nämndens ekonomi och verksamhet 2022-2024.

KS-2021-627

§ 273. Anmälningssärende; Preliminär delårsrapport 2021 för IT-nämnden

Beslut

Kommunstyrelsen del av informationen.

Ärendebeskrivning

IT-nämnden har fått ta del av preliminär delårsrapport.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag IT-nämnden 2021-09-17 § 15
Preliminär delårsrapport IT-centrum 2021-09-17

Ärendets behandling

IT nämnden har beslutat 2021-09-17, § 15, att godkänna informationen gällande preliminär

Kommunstyrelsen

§ 274. Anmälningssärende; Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2021

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Delårsuppföljningen är den gemensamma räddningsnämndens avrapportering till kommunstyrelserna/kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Beslutsunderlag

Protokoll Räddningsnämnden 2021-09-22 § 59
Delårsuppföljning per augusti 2021 (RÄN-2021-00116)

Ärendets behandling

Räddningsnämnden har beslutat 2021-09-22 § 59 att fastställa delårsuppföljningen per augusti 2021.

Dnr KS-2021-12

§ 275. Anmälningsärende; Redovisning av medborgarmotioner**Beslut**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade § 136/2017 att införa tjänsten medborgarmotion som ersätter de befintliga delaktighetstjänsterna medborgarförslag och namninsamling. Medborgarmotioner publiceras på kommunens webbplats för namninsamling. Om 1 % av de folkbokförda i kommunen skriver på lämnas medborgarmotionen för beredning. Om en medborgarmotion inte har fått underskrifter av 1 % av de folkbokförda efter sex månader plockas den ner.

Pågående namninsamlingar

KS-2021-575	Cykelväg mellan Österbybruk och Örbyhus
KS-2021-634	Förläng åktiden på skolbusskorten
KS-2021-633	Köpcentrum i Östhammar
KS-2021-632	Ny idrottshall
KS-2021-631	Ökad åktid på skolbusskortet
KS-2021-630	Ny busshållplats
KS-2021-629	Gör studiebesök till Ungern där det finns fina cykelvägar avskilda från bilvägen

Namninsamlingar som uppnått underskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda och lämnats till berörd nämnd och är under handläggning

KS-2020-359	Fullständig cykelväg mellan Alunda-Gimo
KS-2020-474	Säker skolväg för barn i Gimo
KS-2021-300	Friskare vatten i Östhammars fjärdar

Beslut fattade i nämnd sedan medborgarmotion infördes

KS-2018-782	Återinför dygnet-runt-bemannning på Östhammars brandstation
KS-2018-898	Återinför årskurs 4 och 5 på Ekeby skola
KS-2019-532	Gratis sommarlovsbusskort till alla skolungdomar

Kommunstyrelsen

KS-2019-664	Inte avveckla nattis (barnomsorg på obekvämtid)
KS-2019-739	Gör Marinvägen i Östhammar till kommunal badplats
KS-2020-462	Barnomsorg i Hargshamn
KS-2020-78	In med Rättviksmodellen i Östhammars kommun!
KS-2020-349	En vacker, rolig och unik lekplats på Sjötorget
KS-2020-440	Rusta badplatserna i Sund och på Krutudden
KS-2020-522	Kanal till Öregrundsgrepen
KS-2020-575	Utegym i Öregrund
KS-2021-292	Pumptrackbana i Österbybruk

Namninsamlingar som inte uppnått underskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda efter sex månader sedan medborgarmotion infördes

KS-2018-198	Kommunen bör anställa en stadsarkitekt
KS-2018-816	Ändra styrelsesammansättningen i Östhammarshem
KS-2019-38	Förslag om lokalisering av nya förskolan i Östhammar
KS-2019-89	Utökad pendlarparkering i Alunda
KS-2020-348	Iordningställande av boulevardsplan på gammal lekplats
KS-2020-621	Farthinder vid Gimogatan-Kölnigatan i Österbybruk
KS-2020-766	Säkrare trafiklösning vid Frösåkers- och Edsskolan i Östhammar
KS-2021-9	Namnigivning av gränd i Östhammar

Beslutsunderlag

Medborgarmotionerna finns tillgängliga via kommunens [webbplats](#).

Dnr KS-2021-13

§ 276. Anmälningsärende; Redovisning av obesvarade motioner

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Motioner som inte är färdigberedda ska redovisas vid kommunfullmäktiges andra sammanträde under våren och det andra sammanträdet under hösten.

Obesvarade motioner

KS-2020-442	Motion om inrättande av tjänst som äldre och brukarombud (återremitterat på KF 2020-11-10 för remiss till nämnder och brukarorganisationer)
KS-2020-794	Motion om övergångsställe vid Börstils handelsområde
KS-2021-88	Motion om översyn av företagandet i Östhammars kommun
KS-2021-133	Motion om en transparent och rättssäker process – fakturering av avgifter
KS-2021-146	Motion om lägstanivå för städning av äldreboenden
KS-2021-507	Motion om att införa möjlighet att delta fysiskt alternativt digitalt vid kommunfullmäktiges sammanträden
KS-2021-577	Motion om företags-snabben

Motioner som besvaras på samma fullmäktigesammanträde som denna redovisning finns inte med i sammanställningen ovan. Motioner som väcks vid sammanträdet redovisas inte heller i sammanställningen.

KS-2021-431

§ 277. Anmälningssärende; Enkät svar Miljömålsenkäten God bebyggd miljö från Boverket

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

God bebyggd miljö är ett av de 16 miljö kvalitetsmål som riksdagen beslutat om. Boverket har ansvaret för att följa upp arbetet med God bebyggd miljö på nationell nivå och Länsstyrelsen har ett motsvarande ansvar på regional nivå. Miljömålsenkäten används för att följa upp målet och genomförs i ett samarbete mellan Boverket och RUS (länsstyrelsernas samarbetsorgan för miljömålsarbetet).

Till och med 2015 genomfördes enkäten årligen men numera görs den mer sällan, vart tredje eller vart fjärde år. En anledning till detta beslut var att förändringar i resultaten sker mycket långsamt och behöver därför inte följas upp årligen. Boverket ansåg att det skulle vara mycket värdefullt att genomföra enkäten igen, bl.a. med anledning av den pågående fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Enkäten är frivillig för kommunerna att svara på, men uppföljningens tillförlitlighet och kvalitet är beroende av kommunernas svar. Kommunernas medverkan har betydelse för bland annat Boverkets och länsstyrelsernas analyser av hur arbetet går och vilka stöd och handledningar som behövs till kommunerna i Sverige, men också för intresse från andra kommuner, aktörer och allmänheten. Tidigare år har Aktuell hållbarhet använt sig av vissa frågor från enkäten i sin årliga kommunranking. Detta kan eventuellt bli fallet igen i rankingen 2022.

Enkätsvaret har samordnats av miljö sakkunnig med bidrag från Planenheten, Byggenheten, Avfallsenheten och samordnaren av arbetet med VA-plan.

Enkätsvaret har hanterats på delegation och skickats in till Boverket 2021-09-17.

Beslutsunderlag

Östhammars kommun_ Miljömålsenkät God bebyggd miljö 2021_SVAR_Inskickat

Beslutet skickas till

ulf.andersson
marie.berggren
merike.dahlberg
senny.ennerfors
anna.bergsten
myran.olsson
camilla.andersson

Dnr KS-2021-10

§ 278. Information från kultur- och fritidsnämnden

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information från kultur- och fritidsnämndens verksamhet.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef attraktiv kommun, Elin Dahm informerar från verksamheten, bland annat om aktiviteter kring höstlovsveckan, ekonomiskt utfall och tappade intäkter på grund av de restriktioner som vidtogs i samband med pandemin och hur Kultur och fritidsnämnden arbetar för att skapa engagemang och delaktighet.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-10

§ 279. Information från gemensamma nämnder, bolag och förvaltningen

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor, sammanträden som styrelsens ledamöter deltagit i och övrig information.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg informerar från förvaltningen, bland annat att siffran avseende arbetslösheten i Östhammars kommun har sjunkit med 0,6 % , fortfarande en av de lägsta i Sverige.

Dnr KS-2021-64

§ 280. Delegationsbeslut

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av delegationsbeslut.

Ärendebeskrivning

Protokoll från kommunstyrelsens utskott finns i arbetsrummet.

Beslutsdatum	Delegat	Ärende
2021-09-24	Lina Edlund	Varning (KS-2021-64)
2021-09-23	Verksamhetschef upphandling (tf) Tobias Rudolphson	Tilldelning, FKU Materialinventering inför rivning av förskolan Myran, Alunda Byggnadstekniska Byrån Sverige AB
2021-09-28	Verksamhetschef upphandling (tf) Tobias Rudolphson	Avbrytande, Avrop DIS Livsmedel 20/4, Vegetarisk burgare och tacofärs Inga inkomna anbud
2021-09-28	Verksamhetschef upphandling (tf) Tobias Rudolphson	Tilldelning, Avrop DIS Livsmedel 20/4, 548 kg Fläskkarré Andersson & Tillman AB
2021-10-07	Verksamhetschef upphandling (tf) Tobias Rudolphson	Tilldelning, Riksfärdtjänst 2021 Cabonline Region Norr AB

Kommunstyrelsen

§ 281. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.

Beslut

Kommunstyrelsen del av informationen.

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens bolag, stiftelser och andra organ där kommunen är representerad.

a) Styrelsemöte Östhammar Vatten AB

Diarienummer: KS-2021-318

Protokoll från styrelsemöte 2021-10-07, ärenden som behandlades var bland annat delårsrapport tertial 2 augusti 2021 och utökning av verksamhetsområde i Östhammars kommun.

b) Styrelsemöte Gästrike Vatten AB

Diarienummer: KS-2021-670

Protokoll från styrelsemöte 2021-10-07, ärenden som behandlades var bland annat delårsrapport tertial 2 augusti 2021

Beslutsunderlag

Protokoll Östhammar Vatten AB 2021-10-07

Protokoll Gästrike Vatten AB 2021-10-07

§ 41 Delårsrapport tertial 2 augusti 2021 Östhammar Vatten AB, Bilaga 1 och 2

§ 42 Utökning av verksamhetsområde i Östhammars kommun, Östhammar Vatten AB, Bilaga 1-19

§41 Delårsrapport tertial 2 augusti Gästrike Vatten AB

Kommunstyrelsen

§ 282. Anmälningssärenden, rapporter med mera

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Beslut från olika organ, rapporter och skrivelser som anmäls till kommunstyrelsen som information.

a) Aktuellt i slutförvarsfrågan

Diarienummer: KS-2021-10

Rapport för perioden 2021-09-28 – 2021-11-30. Rapporten omfattar av senaste nytt om slutförvarsansökningarna och övrig aktuell information.

b) Domslut Mark- och miljödomstolen, avseende förlängd genomförandetid för grävning etc. vid Karö våtmark.

Diarienummer: KS-2021-199

Östhammars kommun meddelades den 21 oktober 2016 tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till vattenverksamhet för grävning, dämning och reglering av reningsvåtmark i befintligt våtmarksområde vid Karö i Östhammars kommun.

Östhammars kommun ansökte den 19 maj 2021, dvs. före det att den beslutade arbetstiden gått ut, hos mark- och miljödomstolen om att arbetstiden/genomförandetiden skulle förlängas. Kommunen har därvid yrkat att tiden ska förlängas med ytterligare fem år från tillståndsdomen, dvs. till och med den 21 oktober 2026. Mark- och miljödomstolen förlänger den för vattenverksamheten föreskrivna arbetstiden till och med den 21 oktober 2026.

Beslutsunderlag

Aktuellt i Slutförvarsfrågan

Domslut Mark- och miljödomstolen Mål nr M 3675-21

Kommunstyrelsen

Avslutning

Ordföranden Jacob Spangenberg (C) gratulerar förtroendevald Jonas Lennström (S) som fyllt 40 år i dennes frånvaro.

Delegationsordning för kommunstyrelsen

Antaget av	Kommunstyrelsen
Antaget	KS 2021-10-26 § 255
Ersätter tidigare version	KS 2021-03-09 § 51
Gäller för	Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig	Kommunsekreterare

Delegering

Allmänt om delegering

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen.

Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande ledning och samordning av kommunens verksamheter, men också för ekonomi och budget. Kommunstyrelsen bereder ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige.

Nämnderna beslutar i frågor som rör verksamheten och i frågor som de enligt lagstiftning ska handha samt i frågor som fullmäktige har delegerat till nämnderna.

Att delegera innebär att överflytta beslutanderätt. Delegering kan ske både från kommunfullmäktige till nämnd och från nämnd till utskott, en ledamot eller en ersättare och en anställd i kommunen. Den som får beslutanderätten kallas delegat.

Ej blandad delegering

Blandad delegering till en förtroendevald och en anställd är inte tillåten, eftersom en delegering till flera personer förutsätter att samtliga är förtroendevalda och utgör ett utskott. En nämnd får alltså inte delegera till två eller flera förtroendevalda att besluta tillsammans. I så fall måste dessa utgöra ett utskott. Två eller flera anställda kan inte heller ges gemensam beslutanderätt. Flera anställda kan inte ges rätt att besluta i samma typ av ärenden vid sidan av varandra. I så fall måste beslutanderätten fördelas, exempelvis efter ansvarsområden, beloppsnivåer eller geografiska områden. Det är vanligt att nämnden i delegationsordningen anger en viss kategori/grupp av tjänstemän, exempelvis biståndshandläggare, miljöinspektör. En sådan delegation måste kompletteras med ett förtydligande, som fördelar ärendena inom respektive ärendegrupp på varje enskild tjänsteman. För att bl.a. uppfylla kraven vid granskning av ansvar ska man, efter att ha tagit del av delegationsordningen och eventuellt förtydligande, finna endast en tjänsteman som haft rätt att avgöra ett visst ärende.

När kommunstyrelsen eller en nämnd delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i kommunstyrelsens eller nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett kommunstyrelsens eller nämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som kommunstyrelsens eller nämndens beslut.

Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden. Kommunstyrelsen och respektive nämnd beslutar när och hur anmälan ska ske. Anmälan ska tillgodose kommunstyrelsens och nämndernas informations- och kontrollbehov. Anmälan har också betydelse för beräkning av överklagandetiden (laglighetsprövning enligt kommunallagen).

Bestämmelser om delegation framgår i kommunallagens 6 kapitel §§ 37-39.

Jäv

Delegat får inte fatta beslut i ärenden där han eller hon är jävig. Enligt kommunallagens regler är en anställd eller förtroendevald jävig om bland annat saken angår honom själv eller närstående, eller om ärendets utgång kan förväntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående.

Jäv kan även föreligga om det i övrigt finns någon särskild omständighet är ägnad att rubba förtroende till hans opartiskhet i ärendet. Därutöver finns fler jävsgrunder angivna i kommunallagens 6 kapitel 28-32 §§. Vid jäv får den anställde eller förtroendevalda inte delta i handläggningen eller i beslutet av ärendet.

Undantag

I enlighet med kommunallagens 6 kapitel 38 § får beslutanderätten inte delegeras i följande slag av ärenden:

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Grundprinciper

Huvudregeln är att delegat avgör ärendet. Vid tveksamhet kan alltid ärendet på delegatens initiativ överlämnas till kommunstyrelsen eller nämnden för avgörande. Rätt att besluta på delegation innebär inte att du är skyldig att besluta.

Ansvaret för beslut på tjänstemannanivå vilar alltid på en tjänsteman, den som fattat beslutet. Det hindrar inte att denne konfererar med annan tjänsteman för att få referensmaterial/underlag för beslut.

Beslut som fattas på delegation är ett slutgiltigt beslut på kommunstyrelsens eller nämndens vägnar. Det kan inte ändras annat än genom överprövning av delegaten själv eller genom överklagande där så är möjligt. Kommunstyrelsen eller nämnden kan dock föregripa delegatens beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över. Kommunstyrelsen eller nämnden kan också om den finner anledning till det, återta rätten att fatta beslut på delegation.

Anmälan av beslut

Beslut ska förtecknas på särskild lista. På lista ska framgå datum för beslut, vad beslutet avser/ärende, och delegaten.

Alla beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden vid nästkommande sammanträde. Rapporteringen ska avse de beslut som fattats sedan föregående sammanträde.

Samtliga beslut rörande personal, anställning, uppsägning och avsked återfinns inom kommunstyrelsens delegationsordning i personalfrågor och ska återrapporteras **till kommunstyrelsen**. Återrapportering sker på blankett. Blanketten inlämnas enligt ordinarie inlämningsrutiner för inlämning av handlingar till kommunstyrelsen.

Registrering i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll

Rapportering av beslut antecknas under särskild paragraf i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll. Av paragrafen ska framgå vilka beslut som anmäls, under vilken tidsperiod besluten fattats samt vem som är delegat.

Vidaredelegation och anmälan

Enligt 7 kap. 6 § kommunallagen får nämnd/styrelse ge förvaltningschef möjlighet att vidaredelegera. Om organisationen inte har förvaltningschefer ska det vara en (1) person inom en nämnds verksamhetsområde som ges rätten att vidaredelegera, om nämnden ser behov av det. I beslut om vidaredelegation ska anges vem som beslutar vid förfall för ordinarie delegat. Beslut fattade på vidaredelegation ska anmälas till den chef som lämnat vidaredelegationen som i sin tur anmäler till kommunstyrelsen/nämnden.

Brådskande ärenden

Nämnden får uppdra åt ordförande eller en annan ledamot som kommunstyrelsen/nämnden har utsett att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut skall anmälas vid styrelsens/nämndens nästa sammanträde. (KL 6:39).

Det är viktigt att möjligheten till ordförandebeslut i brådskande ärenden inte används slentrianmässigt. Det ska i princip vara en sådan situation där alternativet till ordförandebeslut är att kalla nämnden till extra sammanträde.

Delegationsbeslut och verkställighetsbeslut

I kommunen fattas både så kallade verkställighetsbeslut som delegationsbeslut. Det är viktigt att känna till vad de två olika begreppen betyder och skillnaden mellan de två.

I kommunstyrelsens och nämndernas delegationsordning regleras enbart de så kallade **delegationsbesluten**. Endast de är "beslut" i kommunallagens mening. Ett delegationsbeslut kännetecknas av att beslutsfattaren måste göra vissa självständiga överväganden och bedömningar och i normalfallet finns det för delegationsbeslut alternativa lösningar. Ett delegationsbeslut kan överklagas.

Vid **verkställande** beslut är däremot ställningstagandet ofta styrt av riktlinjer, tidigare nämndbeslut, avtal med mera. Exempel på verkställighetsbeslut är avgiftsdebitering enligt en redan fastställd taxa eller tilldelning av en förskoleplats enligt en klar turordningsprincip. Rätten för anställda att vidta sådana åtgärder grundas inte på delegation utan följer istället av den arbetsfördelning mellan de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska fungera.

Gränsdragningen mellan verkställighetsbeslut och delegationsbeslut kan vara svår att dra och kan slutligen komma att prövas i domstol. Frågan om vilket slags beslut det är har bland annat betydelse för den enskildes möjligheter att överklaga med laglighetsprövning. Ett verkställighetsbeslut kan nämligen inte överklagas genom laglighetsprövning så som ett delegationsbeslut kan.

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
	Allmänna ärenden			
	Besluta i ärenden som är så brådskande att kommunstyrelsens avgörande inte kan avvaktas. Gäller även beslut i ärenden av mindre vikt eller av icke principiell natur.	KL 6:39		Kommunstyrelsens ordförande
	Utfärdande av fullmakt att föra kommunens talan inför domstol och andra myndigheter, vid förrättningar av skilda slag samt ingående av förlikning			Kommundirektör Ersättare: kommunstyrelsens ordförande
	Yttrande över enklare remisser där sakkunskap efterfrågas, enkäter och dyl.			Sakkunnig tjänsteman
	Beslut att inte yttra sig över remisser			KSAU/PU/TU inom respektive utskotts uppdrag
	Yttranden som på grund av ärendets innehåll kan bedömas utan behandling i KS			Kommundirektör
	Tecknande av personuppgiftsbiträdesavtal	Dataskyddsförordningen		Kommundirektör Ersättare: Verksamhetschef Kansli och utveckling
	Beslut om hantering av medborgarmotion som uppnått namnunderskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda invånare			KSAU

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
	Upp till en vecka			Kommunstyrelsens ordförande Ersättare: kommunstyrelsens vice ordförande
	En vecka eller därutöver			KSAU/PU/TU inom respektive utskotts uppdrag
	Registrering av lotterier enligt lotterilagen			Miljöchef
	Myndighetsprövning av begäran om utlämnande av allmän handling hos kommunstyrelsen:	TF 2:14 OSL	Se riktlinje	
	För arkiverade handlingar			Kommunarkivarie
	För handlingar i upphandlingsärenden			Upphandlingschef
	För övriga handlingar hos kommunstyrelsen			Verksamhetschef Kansli och Utveckling Ersättare samtliga: Kommundirektör
	Avgöra om ett besvär kommit in i rätt tid samt avvisa för sent inkommet överklagande	FL 24§		Kommunjurist Ersättare: Kommundirektör
	Polisanmälan av brott mot kommunen			Kommundirektör Ersättare: Sektorchef verksamhetsstöd

Nr Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
Ekonomiska ärenden			
Placering av donationsmedel			Verksamhetschef Ekonomi
Utdelning ur donationsfonder			KSAU
Utdelning av kommunala stipendier i den mån detta ej delegerats till annan kommunalt organ			KSAU
Yttrande över folkbokföringsärende/ skatteärende			Verksamhetschef Ekonomi
Överklagande av folkbokföringsärende/ skatteärende			Verksamhetschef Ekonomi
Besluta i ärenden om icke periodiska återkommande bidragsansökningar upp till 10.000 kronor		Samråd ska med övriga kommunalråd innan beslut fattas	Kommunstyrelsens ordförande
Beslut om insatser som bekostas med integrationsmedel		Beredning i kommunens ledningsgrupp	Kommundirektör
Upplåna respektive konvertera lån upp till av kommunfullmäktige högsta angivna belopp eller på grund av särskilt av fullmäktige fattat beslut			Verksamhetschef Ekonomi Ersättare: Kommundirektör

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
	Anstånd med betalning av kommunens fordringar i högst sex (6) månader samt avskrivning av kommunens fordringar intill ett belopp av 10.000 kronor			Verksamhetschef Ekonomi
	Anstånd med betalning av kommunens fordringar över sex (6) månader samt avskrivning av kommunens fordringar intill ett belopp av 50.000 kronor för varje särskilt fall			KSAU
	Ansökan om externa medel (inkl EU-medel) för projekt- och utvecklingsarbete m m			Kommundirektör
	Fastställande av förteckning över beslutsattestanter och ersättare inom kommun styrelsens verksamheter			Kommundirektör, med rätt att vidaredelegera
	Godkännande av ersättning från försäkringsbolag			Verksamhetschef Ekonomi Ersättare: Kommundirektör
	Beslut om ansökan om medel till utvecklingsprojekt från utvecklingsgrupperna	KS §211/2016	Ansökan kan göras fyra gånger per år (januari, april, augusti, november), via avsett formulär	Kommundirektör

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
	Fastigheter, tomter, försäljning, uthyrning			
	Försäljning av bostadstomter i enlighet med fastställd taxa			Verksamhetschef Växande kommun
	Försäljning av industritomter upp till 6000 kvm inom detaljplanelagt område-som prissatts genom oberoende expertvärdering innan försäljning eller genom försäljning till högst bjudande via mäklare			Verksamhetschef Växande kommun
	Upplåtelse av nyttjanderätt till kommunens mark i högst två år			Verksamhetschef Växande kommun Ersättare: Sektorchef samhälle
	Uthyrning av lägenheter och lokaler samt inhyrning av lägenheter och lokaler för kommunal verksamhet			Verksamhetschef Växande kommun Ersättare: Sektorchef samhälle
	Yttrande till bygg- och miljönämnden angående ansökan om bygglov			Verksamhetschef Växande kommun Ersättare: Verksamhetschef Attraktiv kommun
	Föra talan vid lantmåteriförrättningar med rätt att ingå överenskommelser i dessa ärenden			Verksamhetschef Växande kommun Ersättare: Sektorchef samhälle

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
Trafikuppgifter				
	Trafikuppgifter som avses i 1 § Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor	1§ Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor.		TU
		Lag (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, p8		
	Avge yttrande över regionala och statliga myndigheters ärenden angående trafikföreskrifter (exempelvis hastighetsbegränsningar)			Verksamhetschef växande kommun
	Beslut om tillfälliga lokala trafikföreskrifter			Verksamhetschef växande kommun
	Beslut om undantag från lokala trafikföreskrifter avseende långa, breda, tunga transporter med stöd av trafikförordningen.	13 kap. 3 § p 14 Trafikförordningen (1998:1276)		Verksamhetschef växande kommun
	Beslut om undantag från övriga trafikföreskrifter med stöd av trafikförordningen	13 kap. 3 § Trafikförordningen (1998:1276)		Verksamhetschef växande kommun
	Beslut om uppsättning vägmärken och skyltar som enligt vägmärkesförordningen inte kräver lokal trafikföreskrift			Verksamhetschef växande kommun

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
	Besluta om lokala trafikföreskrifter av mindre betydelse			Verksamhetschef växande kommun
Upphandling, anskaffnings -och tilldelningsbeslut				
	Anskaffningsbeslut av budgeterade medel upp till 800 000 kronor			Verksamhetschef Upphandlings inom KS, VN och KrisN Sektorchef sektor Bildning inom BUN, Sektorchef sektor Samhälle inom BMN, Verksamhetschef Attraktiv kommun inom KFN Sektorchef sektor Omsorg inom SN
	Anskaffningsbeslut av budgeterade medel över 800 000 kronor			KSAU/PU/TU inom respektive utskotts uppdrag inom KS och ansvarig nämnd utanför KS
	Anskaffningsbeslut ramavtal oavsett belopp			Verksamhetschef Upphandling
	Besluta om att delta i samordnade upphandlingar			Verksamhetschef Upphandling
	Tilldelningsbeslut i upphandlingar upp till 800 000 kronor, över 800 000 kronor samt ramavtals upphandlingar			Verksamhetschef Upphandling Ersättare: Kommundirektör

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
	Tilldelningsbeslut i förnyade konkurrensutsättningar (FKU) och dynamiskt inköpssystem (DIS)			Verksamhetschef Upphandling Ersättare: Sektorchef verksamhetsstöd
Kommunstyrelsen som lönemyndighet				
	Beslut om beviljande av kommunalt lönebidrag			Enhetschef arbetsmarknadsenheten Ersättare: Biträdande enhetschef arbetsmarknadsenheten
Skydds-, säkerhets och totalförsvarsärenden				
	Yttrande angående antagande av hemvärnsmän			Kommunstyrelsens ordförande Ersättare: 1:e vice ordförande i kommunstyrelsen
	Fullmakt att besluta om VMA (myndighetsmeddelande), d.v.s. Viktigt Meddelande till Allmänheten		Samråd ska ske med kommunikatör	Beredskapssamordnare Ersättare: Verksamhetschef Kansli och utveckling

Nr	Ärende	Författning / avtal	Kommentar / villkor	Delegat
	Besluta om plan för hantering av extraordinär händelse	Lagen om extraordinär händelse (2006:544) 2 kap.§ 1 Överenskomme lse mellan SKL och MSB om kommunernas krisberedskap 2019-2022, punkt 5.3		KSAU
	Besluta om utbildnings- och övningsplan för förtroendevalda och anställda för att kunna lösa uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid	Lagen om extraordinär händelse (2006:544) 2 kap.§ 8 Överenskomme lse mellan SKL och MSB om kommunernas krisberedskap 2019-2022, punkt 5.3		Kommundirektör
	Besluta om säkerhetsklassning av personal		Samråd ska ske med berörd sektorchef för personal inom sektorerna, med kommun- direktör för sektorchefer eller VD	Säkerhetsskyddschef

Delårsrapport 2021-08-31

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	
Väsentliga händelser och personalförhållanden.....	4
Styrmodell och målredovisning	6
Kommunkoncernen	17
God ekonomisk hushållning.....	18
Driftredovisning	19
Investeringsredovisning	22
Resultaträkning	23
Balansräkning	24
Noter	25
Kommunens verksamhet	
Kommunstyrelsen.....	29
Bygg- och miljönämnd.....	34
Kultur- och fritidsnämnd.....	37
Barn- och utbildningsnämnd.....	41
Socialnämnd.....	46

Förvaltningsberättelse

Väsentliga händelser och personalförhållanden

Även 2021 har Östhammars verksamhet påverkats av Corona- epidemin om än inte i samma omfattning som 2020. Samtliga nämnder har påverkats men konsekvenserna har varierat i omfattning.

Inom kommunstyrelsens verksamhet har årets första åtta månader präglats av arbetet med Corona-pandemin. Sektor verksamhetsstöd arbetar med att uppfylla det sparbetning som ålagts av kommunstyrelsen rörande administrativa funktioner på kommunkontoret.

Barn och utbildningsnämndens verksamhet har till största delen kunnat upprätthållas under året trots hög frånvaro bland både personal och elever. Pandemin till trots har antalet behöriga elever till gymnasiets yrkesprogram ökat. Däremot har vissa elever på gymnasiet inte nått kunskapsmålet och kommer behöva längre tid för att ta gymnasieexamen.

Socialnämnden har under året beslutat om "Trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammar". Detta innebär en omställning och förändrad tillämpning av de intentioner som finns i kommunens äldreplan. Målet med omställningen är en äldreomsorg med fokus på kvalitet för den äldre med rätt insatser, i rätt tid och i rätt omfattning. Under året planeras det för fler individuellt anpassade LSS-bostäder för funktionshindrade i Östhammars centrum för att öka den enskildes självständighet.

Bygg och miljönämndens påverkan av Corona-pandemin är en betydande ökning av antalet ärenden för bygglovsverksamheten och kartverksamheten. Miljöenheten har givits nya nya uppdrag kopplat till bl a trängseltillsyn.

Kultur och fritidsnämnden har fortsatt tvingats

att hålla en stor del av fritidslokalerna stängda såsom simhallar och gym. Få evenemang har kunnat genomföras som planerat.

Kommunen har under året deltagit i den nyemission som genomförts i Hargs hamn AB. Nyemissionen har inneburit att fler ägare har tillkommit och kommunens ägarandel har minskat till 79 %. Kommunen har också förskottat pengar till Trafikverket för en farledsfördjupning in till hamnen. Östhammar vatten har under året tagit i drift den första etappen av vattenledningen från Dalälven till Österbybruk. Sista etappen till Alunda kommer förhoppningsvis att kunna tas i bruk senare under året. På gruvområdet i Dannemora har det gjorts nya undersökningar för att fastställa omfattningen av föroreningarna i marken.

Personalförhållanden

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Målet är att Östhammars kommuns sjuktal för 2021 ska ligga max 1 %-enhet över medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro och att sjuktal för 2022 ska ligga i nivå med medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro. 2020 var medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 8,3% (9,1% för kvinnor, 5,7% för män).

Coronapandemin fortsatte även under andra kvartalet 2021. Vi kan se att sjukfrånvaron för både första (7,6%) och andra (7,5%) kvartalet 2021 är lägre än motsvarande perioder 2020 (9,4% resp 9,2 %) och även tidigare år. Kvinnor har dock fortsatt högre sjukfrånvaro än män (8,4% respektive 3,4%) vilket vi sedan tidigare vet har en stark koppling till olika förutsättningar i

kvinnor- respektive mansdominerade yrken.

Sjukfrånvaron har sjunkit jämfört med första kvartalet, vilket är förväntat utifrån säsongen. Inom Barn- och utbildningsnämndens område gick dock sjukfrånvaron, främst långtidssjukfrånvaron (59 dagar) upp i andra kvartalet, jämfört med första kvartalet. Pandemin fortsätter att försvåra analyser om orsaker och prognoser för framtiden men det finns all anledning att tro att både exempelvis hemarbete och influensasymtom fortsätter att påverka sjukfrånvaron.

Under första tertialet har flera åtgärder satts

igång för att sänka sjukfrånvaron, bland annat ett mer aktivt rehabiliteringsarbete på sektor omsorg och ett främjande arbetsmiljöarbete med fokus på friskfaktorer inom sektor bildning. Detta är åtgärder som kommer kunna leda till sänkt sjukfrånvaro på sikt, men som troligen har mycket lite att göra med sjukfrånvaron i första kvartalet.

Fördjupad information om genomförda aktiviteter på kommunövergripande nivå finns att ta del av under uppföljning av uppdraget Vidta åtgärder för att sänka medarbetarnas sjuktal.

SJUKFRÅNVARO PER NÄMND	2020				2021	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Kommunstyrelsen	7,8	7,0	5,3	6,6	5,0	5,2
kvinnor	8,9	8,0	5,5	7,5	6,3	6,4
män	4,9	4,7	4,7	4,4	1,6	2,1
Bygg och miljö	3,6	5,7	2,9	1,6	1,0	2,6
kvinnor	3,7	9,1	1,7	2,6	1,4	6,0
män	3,6	2,4	4,0	0,7	0,8	0,2
Socialnämnden	10,3	10,7	7,4	9,3	9,6	8,2
kvinnor	10,7	11,4	8,2	9,9	10,2	9,2
män	7,4	6,1	2,6	5,1	5,3	2,2
Kultur- och fritid	9,4	9,0	6,7	10,8	6,8	4,8
kvinnor	13,2	13,1	10,2	14,1	10,4	7,1
män	2,7	2,3	0,4	4,5	1,1	0,8
Barn- och utbildning	8,9	8,2	7,4	7,9	6,3	7,4
kvinnor	9,0	8,4	7,5	8,2	6,3	7,8
män	8,5	7,3	7,1	6,5	6,1	5,2
Östhammars kommun	9,4	9,2	7,2	8,5	7,6	7,5
kvinnor	9,9	9,9	7,8	9,1	8,2	8,4
män	7,0	5,9	4,6	5,6	4,6	3,4

Styrmodell och målredovisning

Kommunfullmäktige har antagit en gemensam styrmodell för Östhammars kommun. Modellen finns beskriven i dokumentet "Styrmodell för Östhammars kommun". Här beskrivs övergripande hur kommunen leds och styrs, hur arbetet planeras och följs upp samt hur insatser och ansvar fördelas mellan förtroendevalda och förvaltningsorganisationen.

Kommunfullmäktige har beslutat om fyra strategiska inriktningsområden som ska vara vägledande för all verksamhet i kommunen.

STRATEGISKA INRIKTNINGSOMRÅDEN

1. En attraktiv och växande kommun
2. En hållbar kommun
3. En lärande kommun
4. En öppen kommun

Vi följer årligen utvecklingen genom tolv styrtal, benämnda S1-S12, som är relevanta för vad vi vill uppnå, jämförbara med andra kommuner och som huvudsakligen mäts av andra. Till varje styrtal med redovisat utfall, finns ett diagram som visar styrtalens historiska utveckling, årets måltal och utfall samt en färgad cirkel med en riktningsspil. Pilens riktning anger om utfallet är bättre, på samma nivå eller sämre än föregående år och cirkelns färg visar utfall i relation till måltal där grönt indikerar uppnått, gult delvis uppnått och rött indikerar ej uppnått.

Till och med delårsrapportens upprättande har tre styrtal ett definitivt utfall och ytterligare tre har ett preliminärt utfall. Tre av styrtalen mäts endast på helårsbasis och slutligen är tre styrtal nya för 2021 varför måltal för dessa ej har angivits i Kommunfullmäktiges budget.

En attraktiv och växande kommun

Som naturskön kust- och skärgårdskommun i utkanten av den dynamiska och snabbväxande Uppsala-Stockholmregionen finns naturliga förutsättningar för kommunen att växa invånarmässigt. Hög kvalitet i de kommunala välfärdstjänsterna och ett välmående näringsliv är nycklar i att kunna attrahera nya invånare.

- Där människor vill bo och stanna kvar, dit besökare vill och där företagandet växer

- Där bostadsbyggandet och befolkningen ökar

- Vi skapar intryck och avtryck i konkurrens, vi upplever utveckling och satsning på arbetsmarknad, kommunikation, kultur- och fritidsutbud.

S1: Företagarnas nöjdhet med kommunens service

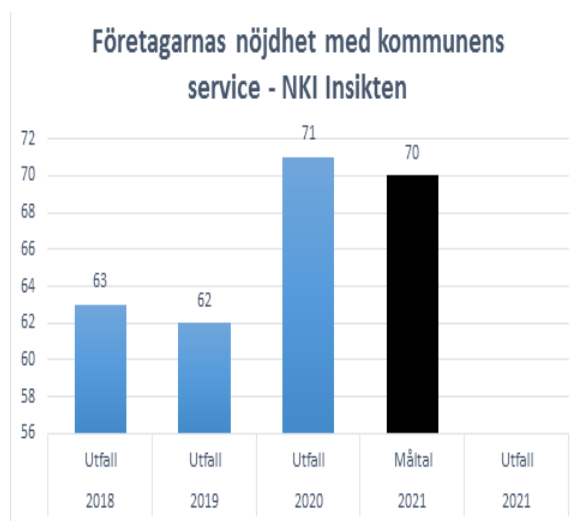
Vi har fått in ovanligt få svar på våra enkäter. När antalet svar ökar kommer också utfallet sannolikt förändras.

Det som kan sägas särskilt om utfallet så här långt är att bygglovskunderna är tydligt mer nöjda än de företag som möter vår miljötillsyn. Index för bygglov är 73 jämfört med 58 inom miljötillsyn.

Företagen upplever svagheter inom miljötillsynen som störst inom serviceområdena rättssäkerhet, kompetens och information.

Inom bygglovsverksamheten upplever företagen tvärtom, att kompetensen (och även bemötandet) är mycket god.

Insatser är vidtagna för att utveckla detta, resurser har tillförts - men resultatet kan vi inte ännu se.

Värdet består av ett index där högre värde är bättre. Utfallet redovisas på helårsbasis. Preliminärt utfall för tidsperioden januari till augusti är 67.

S2: Befolkningsutveckling, nettoökning av befolkningen

Folkmängden och nettoökningen av befolkningen är effekten av

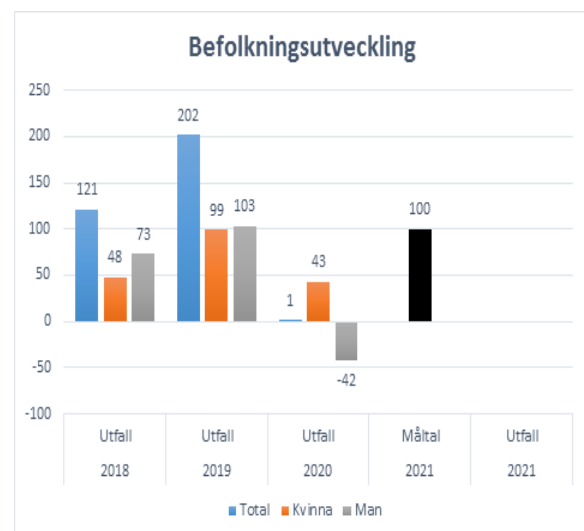
- nettot av hur många som föds respektive dör i den befintliga befolkningen, samt
- nettot av inflyttning respektive utflyttning

Sedan inledningen av 2010-talet har antalet inflyttningar överstigit antalet utflyttningar. Det har varit avgörande för en positiv befolkningsutveckling sedan dess.

Under 2020 steg antalet utflyttningar utan att inflyttningarna ökade. Samtidigt steg även antalet personer som avled. sammantaget bidrog detta till att nettot på totalen under 2020 blev noll (eg + 1).

Vi kommer behöva vänja oss vid stigande dödstal, eftersom vi har en demografisk struktur i kommunen som naturligen ger den effekten. Vårt bästa sätt att möta detta är genom ökad attraktivitet, ökad bostadsproduktion och därmed en stärkt inflyttning till kommunen.

Måltalet är att befolkningen ska öka med 100 netto innan utgången av 2021 och just nu är bedömningen att vi inte når målet. Skälet till detta är att vi ännu inte - i statistiken - sett effekterna av de utflyttningar som vanligtvis kommer till hösten till följd av bl.a. studier.

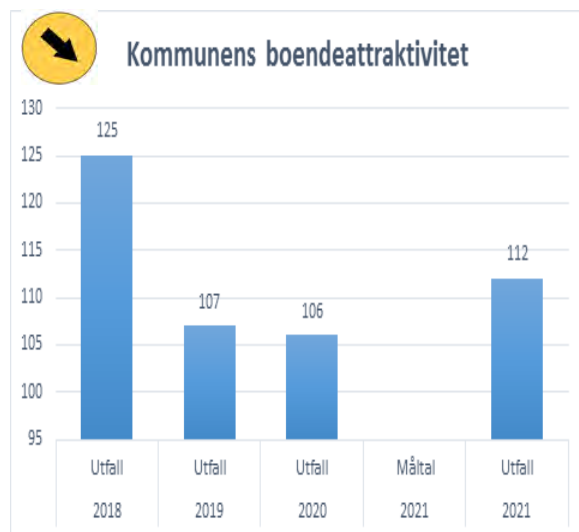

Befolkningsökning under tidsperioden 2018 – 2021. Utfallet redovisas på helårsbasis. Preliminärt utfall för tidsperioden januari till augusti är +85 personer.

S3: Kommunernas boendeattraktivitet

Styrtalet uppnåddes inte för året. 2020 nådde kommunen plats 105 och 2021 föll man i ranking till plats 112 (av sammanlagt 290 kommuner. Poängsystemet har ändrats under året varför poängmålet, 140, blir irrelevant. Framgent kommer rankingposition istället att målsättas.

Inom området "socialt" och "hälsa" rankas Östhammar högt. Detta gäller även trygghet, agenda 2030 och arbetsmarknad, medan kommunal ekonomi och äldreomsorg hamnar lite lägre.

Ranking bland totalt 290 kommuner där en lägre placering är bättre. För 2021 sattes ett måltal baserat på poäng (140). Tidskriften Fokus har under året gjort om sin poängsättning i grunden varför ett måltal baserat på poäng inte längre är relevant.

Vidta åtgärder för att sänka sjukfrånvaron

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Målet är att Östhammars kommuns sjuktal för 2021 ska ligga max 1 %-enhet över medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro och att sjuktal för 2022 ska ligga i nivå med medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro. 2020 var medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 8,3% (9,1% för kvinnor, 5,7% för män).

Coronapandemin fortsatte även under andra kvartalet 2021. Vi kan se att sjukfrånvaron för både första (7,6%) och andra (7,5%) kvartalet 2021 är lägre än motsvarande perioder 2020 (9,4% resp 9,2 %) och även tidigare år. Kvinnor har dock fortsatt högre sjukfrånvaro än män (8,4% respektive 3,4%) vilket vi sedan tidigare vet har en stark koppling till olika förutsättningar i kvinno- respektive mansdominerade yrken.

Sjukfrånvaron har sjunkit jämfört med första kvartalet, vilket är förväntat utifrån säsongen. Inom Barn- och utbildningsnämndens område gick dock sjukfrånvaron, främst långtidssjukfrånvaron (59 dagar) upp i andra kvartalet, jämfört med första kvartalet. Pandemin fortsätter att försvåra analyser om orsaker och prognoser för framtiden men det finns alla anledningar att tro att både exempelvis hemarbete och influensasymtom fortsätter att påverka sjukfrånvaron.

Under första tertialet har flera åtgärder satts igång för att sänka sjukfrånvaron, bland annat ett mer aktivt rehabiliteringsarbete på sektor omsorg och ett främjande arbetsmiljöarbete med fokus på friskfaktorer inom sektor bildning. Detta är åtgärder som kommer kunna leda till sänkt sjukfrånvaro på sikt, men som troligen har mycket lite att göra med sjukfrånvaron i första kvartalet.

Genomförda aktiviteter på kommunövergripande nivå:

Utveckling av det Systematiska arbetsmiljöarbetet, ledarutvecklingsaktiviteter exempelvis chefsdialoger samt fyra webinarier "Rehab på en timme" erbjudits till alla chefer i Östhammars kommun under våren på ämnet rehabilitering på en timme med fyra olika temaområden. Utveckla och förbättra rehabverktyget Adato. Användarvänligheten förbättras genom begränsning av antalet mallar/guider i Adato samt att mallarna i sig har förbättrats och uppdaterats. Arbete med friskfaktorer tillsammans med Suntarbetsliv. Inventering har gjorts för att kartlägga vilka aktiviteter vi gör i dag som främjar friskfaktorerna samt vad som saknas.

Genomförda aktiviteter riktade mot produktion Omsorg:

Rehab-tema på ledningsgrupper, Rehab-puls som är ett avstämningsforum för att skapa samsyn, samordna insatser och åtgärder på bästa sätt kring sjukskrivningar, rehabilitering och komplexa medarbetarsituationer. Genomförs 1 gång per månad med enhetschef på aktuell arbetsplats, verksamhetschef och HR.

Genomförda aktiviteter riktade mot sektor Bildning:

Arbete med Friskfaktorer tillsammans med Suntarbetsliv 5 workshopar med alla chefer inom Sektor Bildning, där arbete pågår med två prioriterade friskfaktorer; Närvarande, tillitsfullt, engagerat ledarskap och Delaktighet och påverkansmöjligheter.

EN ATTRAKTIV OCH VÄXANDE KOMMUN

Samlad bedömning för 2021:

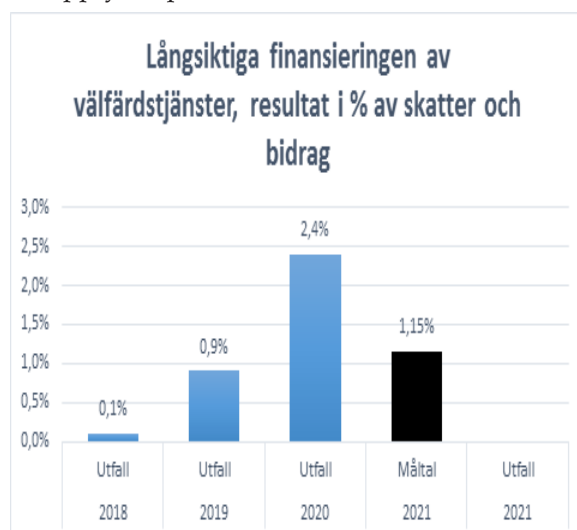
Det strategiska inriktningsområdet, en attraktiv och växande kommun, mäts utifrån, företagarernas nöjdhet, befolkningsutvecklingen samt boendeattraktivitet. Kommunstyrelsen konstaterar att vi inte når måtalet för boendeattraktivitet, vårt resultat försämras något. När det gäller befolkningsökningen så har den varit större än föregående år, i nuläget gör vi dock bedömningen att vi inte når måtalet. Avseende företagarernas nöjdhet med kommunens service konstaterar kommunstyrelsen att resultatet närmar sig måtalet och att det kan uppnås under helåret. Kommunstyrelsen konstaterar, även om det görs förbättringar i resultatet, kommer det strategiska inriktningsområdet ej att uppnås.

En hållbar kommun

- Där vi finner lösningar för tillväxt, där exploatera och bevara växer tillsammans.
- Där människor är sedda, inkluderande och engagerade, hälsa och välmående, balanserad demografi, mångfald och alla människors lika värde.
- Där äldre och funktionsvarierade ges trygghet, service och värdighet för ett gott liv
- Där vi har ett effektivt resursutnyttjande, ej skadar miljön, är långsiktiga och tar ansvar för kommande generationer

S4: Långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster, resultat i % av skatter

Kommunens långsiktiga resultatmål enligt policyn för god ekonomisk hushållning är att resultatet ska uppgå till minst 2 % av skatter och generella bidrag, för att över tid kunna finansiera större delen av en normal investeringsnivå. Det bidrar till att kommunens kort- och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av bibehållen likviditet och soliditet. För perioden redovisar Östhammars kommun ett större överskott än budgeterat vilket beror på periodiseringar av intäkter och kostnader vad gäller budget och utfall samt ökade intäkter i form av skatter och bidrag. Vad gäller prognos för helåret visar även den på ett större preliminärt resultat än budgeterat, 30,2 mkr (2,2 %) att jämföra med budgeterat resultat om 15,8 mkr (1,2 %). Målet om resultat om 2 % ser i nuläget ut att uppfyllas per helår.

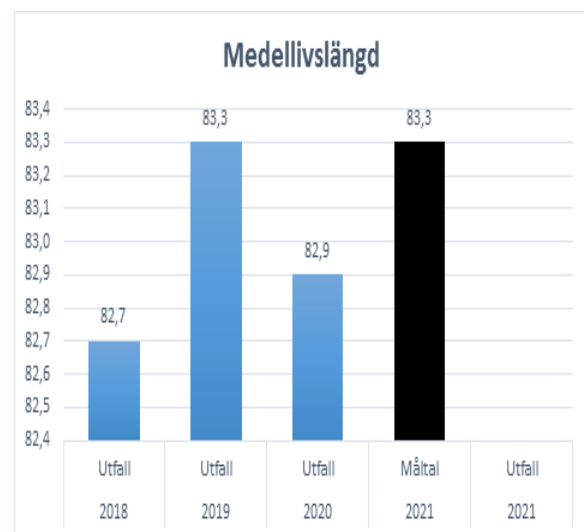

Ekonomiskt resultat som en procentsats av skatteintäkter och generella statsbidrag. Utfallet redovisas på helårsbasis. Utfallet för tidsperioden januari till augusti är +5,1% och motsvarande prognos för helåret är +2,2%.

Den positiva helårsprognosen kommer av större preliminära skatteintäkter och generell bidrag än tidigare prognoser visat på. Av kommunens nämnder visar socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden ett preliminärt underskott per helår, medan övriga nämnder visar preliminärt mindre avvikelser, budget i balans.

S5: Medellivslängd

Medellivslängden mäts på årsbasis. Under pågående pandemi är det mycket svårt att uttala sig om hur medellivslängden kommer att utvecklas sig under året.

Värdet är ett genomsnitt av medellivslängd kvinna och medellivslängd man. Utfallet redovisas på helårsbasis.

Under perioden har särskilt utrustningsbidrag avsatts till till äldreföreningar 100 tkr från Folkhälsoforum. Bidrag har lämnats bl a till gångstavar och mobilt tält för uteaktiviteter. Sökt och utbetalt bidrag kom bara upp till ca 37tkr så en ny utlysning till hösten planeras. Utlysning av bidrag gick ut till alla pensionärsföreningar varför det är förvånande att inte fler sökte.

Föreläsningen "Hälsogåtan" av och med Anders Wallensten har hållits med frågor som "Hur lever de med högst medellivslängd i Sverige och världen?" och ett avtal med Actimate om att ha Ortskampen en gång per år är tecknat.

Pensionärer har erbjudits genomgång av kommunens utegym för att kunna träna.

Arbete med suicidprevention genomförs för unga. Insatser görs för att barn inte ska behöva bevittna våld och hamna i psykisk ohälsa och Trappan erbjuds inom öppenvården för att låta barn och unga bearbeta upplevelser av våld.

Öppenvården erbjuder även missbruksvård i egen regi och utreder och beviljar vård externt där detta bedöms vara en lämplig insats. Beslut om tvångsvård enligt LVM (Lagen om vård av missbrukare) kan fattas för att rädda liv. Beslut kan även fattas enligt LVU (Lagen om vård av unga) för att häva ett destruktivt beteende eller för att bryta en dålig omsorg.

Kommunen erbjuder hemtjänst för att underlätta i hemmet och att ge en bättre tillvaro. Även boendestöd erbjuds för att ge stöd vid psykisk ohälsa.

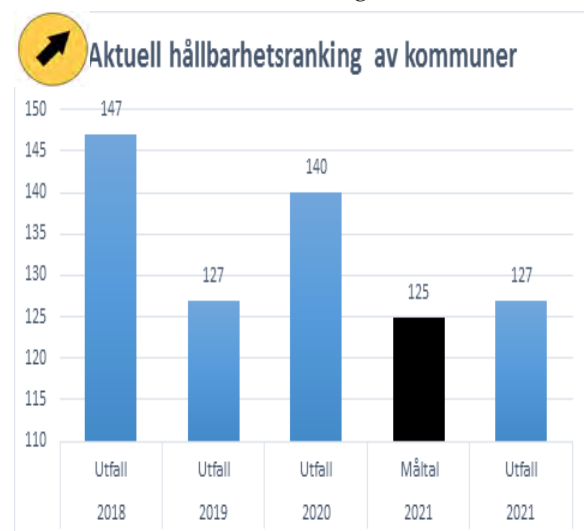
Skolan arbetar med hälsa enligt kursplanen för att hjälpa eleverna att forma en hälsosam livsstil tidigt i livet.

Inom förvaltningen sker systematiskt arbete för att kontrollera och stärka det förebyggande och kvalitativa arbetet inom vård och omsorgs samtliga verksamheter.

S6: Aktuell hållbarhetsranking av kommuner

Årets resultat i Aktuell Hållbarhet visar en tydlig förbättring för Östhammars kommun

från plats 140 till 127 även om målet inte riktigt nåtts. Rankningen baseras på två delar; Aktuell Hållbarhets egen kommunenkät där flera verksamheter i kommunen beskriver hur de arbetar med utvalda hållbarhetsfrågor, samt data från 11 källor där kommunerna rapporterar in årligen eller som samlas in på annat sätt från statlig nivå. Det innefattar bland annat statistik från Naturvårdsverket, Vattenmyndigheten, SCB, Kolada och Avfall Sverige.

Ranking bland totalt 290 kommuner där en lägre placering är bättre.

Inom fem områden är det särskilt tydligt att Östhammars kommun kan ha möjlighet att utveckla sitt arbete för att stiga i rankingen till nästa år:

1. Avfallshantering - i kommunala verksamheter samt förbättrad service för våra invånare.
2. Dagvatten - strategier, planer och förebyggande arbete kopplat till vattenkvalitet, översvämningar och torka.

3. Cirkulär ekonomi - i de kommunala verksamheterna t.ex. vid byggprojekt samt underlätta för våra företagare att arbeta med cirkulära system när det gäller resurser och avfall.

4. Kemikaliehantering - inventering och handlingsplan för de kommunala verksamheterna.

5. Hållbarhetskrav på ekonomiska placeringar.

Ovanstående områden finns representerade i den enkät kommunen svarar på men också i den statistik som samlas in från externa datakällor. Genom större eller mindre insatser inom dessa områden kan kommunen ta kliv framåt som påverkar rankingen och kommunens hållbarhetsarbete positivt.

Det finns ett par områden där Östhammars kommun kan ha svårare att stärka arbetet, där det krävs stora insatser för en mindre kommun att utveckla sitt hållbarhetsarbete. Ett sådant område är koldioxidbudget, som kräver en hel del analys och implementering för att fungera. Här bedöms Östhammars kommun ha svårare att göra en snabb förbättring.

Östhammars kommun ligger på samma nivå eller har förbättrat sig inom några områden som omfattas av rankingen. Ett fortsatt aktivt arbete inom dessa områden behövs för att hålla kursen mot styrtalet. Det gäller samverkansprojekt inom klimat och energi, minskade koldioxidutsläpp från samhällsbetalda transporter och kommunens fordonsflotta, livsmedelsstrategi, naturvård och friluftsliv samt medborgarnas bedömning av kommunens miljöarbete.

Det genomförda arbetet tillsammans med Gästrikens vatten AB med att ta fram en kommunal vattenförsörjningsplan och det pågående arbetet med att ta fram en VA-plan bedöms ha påverkat

rankingens i positiv riktning, liksom kommunens övriga arbete med dricksvatten samt för en förbättrad vattenkvalitet i våra sjöar, vattendrag och kust. Att fortsätta prioriteringen av vattenfrågor i ett brett perspektiv är viktigt för styrtalets uppfyllnad.

EN HÅLLBAR KOMMUN

Samlad bedömning för 2021:

Det strategiska inriktningsområdet, en hållbar kommun, mäts utifrån, ekonomiskt resultat, medellivslängd samt Aktuell hållbarhetsranking av kommuner. Såväl 2020 som 2021 har varit ekonomiskt svårprognosticerade år. Dels för att vi har en pågående pandemi, dels för att staten genomfört ett stort antal ändringsbudgetar och dels att det varit svårt att överblicka pandemins konsekvenser på vår egen organisation samt den totala ekonomins utveckling. Kommunstyrelsen konstaterar att det ekonomiska målet uppfylls även 2021, dock finns det i resultatet orostecken, att verksamhetens kostnader ökar snabbare än våra intäkter av skatter och bidrag. Rationaliseringar och effektiviseringar kommer även fortsättningsvis att behövas. I den senaste hållbarhetsrankingens när vi nästan ända fram och gör ett bättre resultat än föregående år. I rapporten finns utpekade områden där vi kan flytta fram våra positioner avsevärt, avfallshantering, dagvattenhantering, cirkulär ekonomi etc. Avseende social hållbarhet där vi mäter medellivslängden konstaterar kommunstyrelsen att många aktiviteter görs inom såväl folkhälsoområdet som våra stödjande funktioner inom samtliga nämndsområden.

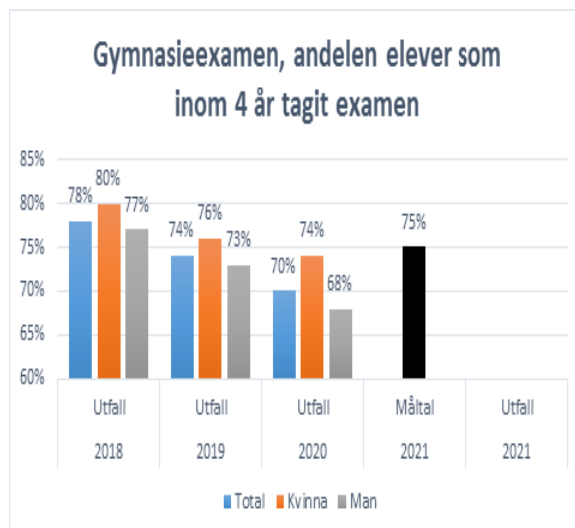
Kommunstyrelsen bedömer att det strategiska inriktningsområdet inte helt uppnås. Den osäkra bedömningen görs med anledning av att ett styrtalet inte går att prognosticera (medellivslängd) samt att ett styrtalet (hållbarhetsranking nästan uppnåddes)

En lärande kommun

- Där alla ges förutsättningar för framtiden.
- Där skola, akademi och näringsliv möts i nätverk.
- Där den kommunala organisationen, förtroendevalda och medarbetare utvecklas med samtidens krav, behov och utmaningar genom anpassningsbarhet och förändring

S7: Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år

Måltalet kommer inte uppnås på helår men beräknas ligga i närheten av genomsnittet för riket.

Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%). Utfallet redovisas på helårsbasis.

Det förväntade resultatet kan bero på flera olika faktorer men främst beror det på att den distansundervisning som gymnasieskolan fått anpassa sig till under coronapandemin har varit utmanande för både skolan och eleverna. De senaste ett och ett halvt årets fjärr- och distans-

studier har inte skapat bra förutsättningar för en del av eleverna på skolan. En utmaning har varit att hålla kvar motivation hos elever och anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov på distans. Det finns elever som har haft svårighet med att följa distansundervisningen och som har haft behov av stöd. Gymnasiet har identifierat en ny grupp av elever som har behov av anpassningar och stöd. Det är en likvärdighetsfråga - att skapa goda förutsättningar då studiemiljön är i hemmet och inte i skolan.

Socioekonomiska faktorer har stor betydelse för elevers skolresultat. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning var läsåret 2020/21 totalt 37 % (riket 55 %) och andelen elever med utländsk bakgrund var 20 % (riket 28 %). Det kompensatoriska uppdraget har utmanats när undervisningen har bedrivits delvis via fjärr- och distans och vi ser en risk att genomströmningen tar längre tid då elever med svag studiebakgrund inte lyckats fullfölja sin utbildning eller behöver längre tid för att genomföra den.

Om fler studenter som har svag studiebakgrund i familjen tar sig igenom en utbildning, kan den sociala rörligheten mellan generationer öka.

En annan orsak till en lägre genomströmning är att gymnasieskolan har en hög andel elever som påbörjar gymnasiet på ett av IM-programmen (ht 2018 gick 41 % av eleverna i åk 1 på något av IM-programmen). De elever som sedan byter från ett IM-program till ett nationellt program oavsett årskurs på det nationella programmet, har ofta behov av ett fjärde år. Tio elever som har läst ett nationellt program har beslut om förlängd undervisning utifrån Gymnasieförordningens 9 kap. 7 § vilket är en ökning sedan föregående år.

S8: Näringslivet upplevelse av hur väl det går att rekrytera medarbetare inom vårt geografiska område

Näringslivets bedömning på en skala 1 – 6 där ett högre värde är bättre.

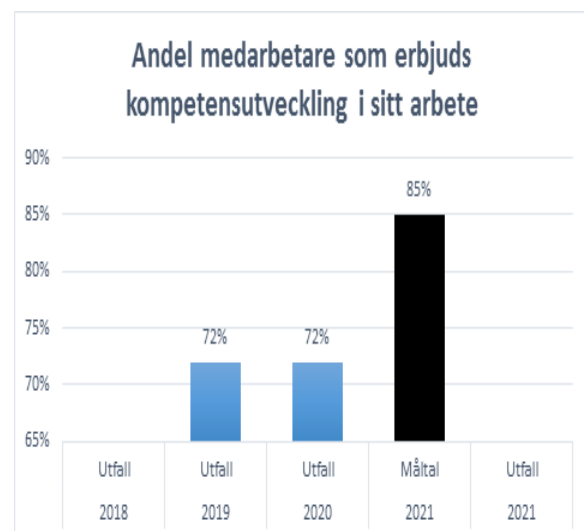
Målnätet är nästan uppnått. Rekryteringsbehovet har inom vissa branscher gått ner när pandemin slagit till. På andra områden har branscher gynnats och där kan rekryteringsbehovet ha ökat.

Ett regionalt kompetensförsörjningsnätverk finns som utöver att arbeta på bred front även arbetar med enskilda frågor, såsom kommande gruvsdrift i Dannemora som kommer kräva kompetensförsörjning samt ett eventuellt slutförvar.

S9: Andel medarbetare som erbjuds kompetensutveckling i sitt arbete

Den egna organisationens lärande mäts genom en enkät till medarbetare med frågeställningar om lärande och kompetensutveckling .

Alla kommunens verksamheter arbetar på något sätt med att erbjuda medarbetare kompetensutveckling i form kollegialt lärande, handledning och utbildning. Chefer har erbjudits en arena för kollegialt lärande likväl i form av chefsdialog.

Andelen anställda som upplever att de utvecklats i jobbet under det senaste året. Utfallet redovisas per helårsbasis.

När det gäller kompetensutveckling för medarbetare har traditionella utbildningar formats om och återuppstått i digital form. Många tolkar dock fortfarande att kompetensutveckling är samma sak som att gå på en utbildning eller kurs, även om den stora merparten av lärande sker i arbetsvardagen och genom kollegialt lärande. Detta kan innebära att målnätet kan bli utmanande att uppnå. För att uppnå målet behöver vi bli bättre på att synliggöra och tydliggöra detta.

EN LÄRANDE KOMMUN

Samlad bedömning för 2021:

Det strategiska inriktningsområdet, lärande kommun, tar sin utgångspunkt i följande styrtalet, kompetensförsörjningen i vårt geografiska område, andelen ungdomar som tar gymnasieexamen samt medarbetarnas fortbildning. Samtliga dessa områden har påverkats av pandemin, ny teknik och nya metoder har blivit vardag i såväl skola som arbetsplats. När det gäller rekrytering uppnår vi det uppsatta styrtalet, kanske mest för att efterfrågan på arbetskraft generellt har sjunkit de senaste 20 månaderna. Här får vi följa trenden vidare under 2022. Avseende gymnasieexamen anser kommunstyrelsen att det är viktigt att följa utvecklingen i gymnasieskolan, särskilt avseende hur skolan lyckas med det kompensatoriska uppdraget. Östhammars kommuns resultat är i paritet med landet i övrigt och vi har under flera år haft ett mycket gott resultat i gymnasieskolan. När det gäller medarbetarnas möjlighet till utveckling ser vi nya tekniker och nya arbetssätt växa fram. Viktigt att vi tar vara på de nya möjligheterna. Kommunstyrelsen bedömer att målet inte nås i sin helhet. Kommunstyrelsen bedömer att två av tre styrtalet kan uppnås vid årsskiftet.

En öppen kommun

- Där vi uppfattas som transparenta, inkluderande, inbjudande, lyssnande och tillgängliga
- Där medborgare och företagare känner delaktighet samt möjlighet till påverkan och inflytande. En kommun och organisation som är demokratisk, inbjudande, lyssnande och nyfiken
- Vi omfamnar olikheter och tar tillvara olika perspektiv

S10: Andelen invånare som upplever att de har inflytande

Mäts genom medborgarundersökningen och svar kommer i slutet av 2021. Under tertial 2 har stort fokus kring delaktighet lagts i Öregrund. Fler intresseföreningar har haft önskemål och åsikter om hamnområdet där önskemålen ofta varit diametralt motsatta. För att skapa en vi-känsla och försöka samordna och främja dialog har dialogmöten hållits varannan onsdagskväll. Information om pågående insatser och händelser har delats och frågor har kunnat ställas. Insatsen har inte varit särskilt välbesökt samtidigt som de inbjudna föreningarna säger sig vilja fortsätta med arbetsformen och är nöjda.

Föreningsdialoger sker vår och höst och under T2 är tillfällena färre.

Ett arbete med att under hösten 2021 påbörja implementering av SKRs delaktighetstrappa i fem steg är beslutat av KSAU.

S11: Andelen invånare som har förtroende för kommunens politiker

Prognosen för styrtalet har inte förändrats sedan tertialrapport 1. Flera av de insatser som planeras väntas få effekt under perioden 2022-2024.

Styrtalet redovisas en gång per år i SCB: s medborgarundersökning. Trenden har varit svagt vikande de senaste åren. Med anledning av detta har kommunstyrelsen både för innevarande år och för budgetåret 2022, avsatt medel för medborgarinflytande och gett förvaltningen ett särskilt uppdrag att väsentligt öka medborgarinflytandet. Med de förslag och aktiviteter som planeras och genomförs finns goda chanser

att uppnå styrtalet 2022 men kanske även en förbättring 2021.

S12: Andelen invånare som känner sig trygga i sitt bostadsområde när det är mörkt ute

Första halvan av 2021 har fortsatt varit annorlunda. Hela samhället har varit påverkat av den pandemi som fortfarande råder. På krisberedskapssidan har vi under våren haft vår ISF (inriktnings- och samordningsfunktion) igång för att hantera läget. Till hösten läggs ISF till som punkt på ordinarie KFLG istället för enskilda ISF möten.

Sektor Omsorg har inom sina verksamheter satt upp mål för sina trygghetsskapandetjänster. Sektor Omsorg och framförallt äldreomsorgen har varit en av kommunens verksamheter som har varit hårt drabbad av pandemin fortsatt under första halvan av 2021. Trots de påfrestningar som verksamheten har utsatts för har vi klarat av våra åtaganden på ett bra sätt.

Kommunen har tillsammans med polisen ett tecknat samverkansavtal samt ett årligt medborgarlöfte där 2021 års medborgarlöfte är ett ökat arbete kring den upplevda tryggheten i hemmet. Syftet är att stärka den upplevda tryggheten i hemmet. Kommunen och polisen skall gemensamt jobba för att öka tryggheten i kommunen avseende brott i nära relation, hot och våld samt stöldbrott/inbrott.

Trenden i landet har under flera år varit att den upplevda tryggheten går neråt. Östhammars kommun ligger fortfarande på en relativt hög nivå av upplevd trygghet. 2020 var index-utfallet i medborgarundersökningen 62, vilket det varit sedan 2019. Östhammars kommun ligger

därmed en bit över index i Sverige. Prognosen att pandemin skulle speglas i föregående års medborgarundersökning stämde inte. Däremot vet vi inte hur det kan komma att speglas i årets, då vi befunnit oss i pandemin under lång tid. Det finns i övrigt en mängd olika saker som vi kan förvänta oss påverka den allmänna känslan av trygghet/otrygghet och som kan påverka utfallet i medborgarenkäten.

Från 2021 mäts inte trygghetindex utan styrtalet bygger enbart på en specifik frågeställning i medborgarundersökningen. Detta gör att jämförelser med tidigare år inte går att göra.

EN ÖPPEN KOMMUN

Samlad bedömning för 2021:

Det strategiska inriktningsområdet, en öppen kommun, mäts utifrån styrtalen, upplevd möjlighet att delta aktivt i arbetet med kommunens utveckling, förtroendet för kommunens politiker samt upplevd trygghet. Trenden för området har varit vikande de senaste fem åren vilket även är en nationell trend. För att motverka detta och främja öppenheten finns idag ett särskilt uppdrag från kommunstyrelsen avseende utvecklandet av medborgardialoger. Under året har flera arbetssätt och aktiviteter utvecklats, detta arbete fortsätter under nästkommande år. Kommunfullmäktige har dessutom avsatt resurser för detta utvecklingsarbete. Kommunstyrelsen konstaterar att detta utvecklingsarbete inte är ett quick fix utan kräver kontinuitet, systematik och tillit.

Kommunstyrelsen bedömer att det strategiska inriktningsområdet inte kommer att uppnås.

Kommunkoncernen

Koncernen Östhammars kommun består förutom av kommunen av bolagen Östhammar vatten AB, Hargs hamn AB ägs av Östhammars kommun till 79% Dannemora gruvfastighet AB, Östhammarshem är en stiftelse och ägs formellt inte av kommunen men då kommunen borgar för stiftelsen lån har kommunen ett avgörande inflytande.

Omsättningen för bolagen i koncernen exkl Östhammars kommun uppgick under perioden till 186 (184) mnkr. Periodens resultat uppgår till 39 (44) mnkr. För helåret 2021 är prognosen ett resultat på 32 mnkr för bolagen i koncernen.

Östhammarshem redovisar en omsättning på till 110 mnkr för perioden. Under perioden har stiftelsen tvingats senarelägga planerat underhåll för att undvika smitta. Man har också påbörjat ett samarbete med kommunen för att bättre fånga upp verksamhetens önskemål vid ombyggnation av äldreboenden. Ett nytt driftsystem för hantering av sina fastigheter har

tagigts i drift. Huvudkontoret har flyttat. Detta skapar möjligheter för nya bostäder i det gamla kontoret.

Hargs Hamn AB redovisar en omsättning på 38 mnkr. Hamnen hade 124 (110) angörande fartyg under perioden. RDF är bolages enskilt största godslag och står för 32 % av tonaget och 25 % av omsättningen. En ny ägare i Lantmännen som äger 10% av hamnen har tillkommit. Spannmålshanteringen har minskat något jämfört med förra året. På investeringssidan slutfördes farledsfördjupningen i mars. Bolaget ambition är att påbörja arbetet med att bygga en ny kaj vid årsskiftet.

Öregrund och Österbybruk. Läcksökning och reparation har gjorts av ledningsnätet i Gimo. Arbetet med vattenledning till Österbybruk och Alunda fortsätter men på grund av markförhållanden har arbetet försenats. Detta medför investeringarna ligger under budget.

KONCERN ÖSTHAMMARS KOMMUN TOMAUG MNKR	ÖSTHAMMAR VATTEN		HARGS HAMN 79%		ÖSTHAMMARS- HEM		TOTALT	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Verksamhetens intäkter	39,1	37,4	29,8	38,3	115,1	109,9	183,9	185,7
Verksamhetens kostnader	-27,6	-26,3	-18,8	-25,8	-65,9	-66,3	-112,3	-118,3
Avskrivningar	-4,2	-4,6	-5,6	-5,7	-17,7	-17,7	-27,6	-28,0
Verksamhetens resultat	7,3	6,6	5,4	6,8	31,5	26,0	44,1	39,5
Finansiella poster	-0,7	-0,6	-0,7	-0,6	-3,5	-2,4	-4,9	-3,6
Resultat efter finansiella poster	6,6	6,0	4,7	6,2	27,9	23,7	39,2	35,8
Extraordinära poster								
Periodens resultat	6,6	6,0	4,7	6,2	27,9	23,7	39,2	35,8
PROGNOS RESULTAT HELÅR	1,5	1,5	7,1	7,9	20,0	22,2	28,6	31,6

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen föreskriver att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. För att uppnå detta ska fullmäktige ange en målsättning för kommunens finansiella utveckling och ställning. Vidare står i kommunallagen att kommunen ska ha en ekonomi i balans vilket innebär att en kommun inte får lägga en budget där kostnaderna är högre än intäkterna. I budget för 2021 beslutade kommunfullmäktige om tre mål för god ekonomisk hushållning.

1 Östhammars resultat ska på lång sikt uppgå till minst 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. För 2021 är beslutet att resultatet ska uppgå till 1,15 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Prognosen är att målet uppnås då årets resultat prognostiseras till 2,2%

2 Verksamhetens nettokostnad får inte öka snabbare än ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag. Prognosen är att målet inte uppnås då verksamhetens nettokostnader ökat med mer än 4% samtidigt som skatteintäkter och generella statsbidrag ökat med 3%. En

mer fördjupad diskussion finns under avsnittet driftredovisning.

3 Samtliga nämnder följer budget. Om en nämnd prognostiserar ett underskott/överskott på 1% eller mer från budget ska Kommunstyrelsen underrättas. Prognosen är att målet inte uppnås då Socialnämnden och Kultur-och Fritidsnämnden samt Kommunstyrelsen prognostiserar ett preliminärt underskott per helår.

Balanskravsutredning

I begreppet God ekonomisk hushållning ingår också att en balanskravsutredning görs av kommunens resultat. Vid balanskravsutredning exkluderas reavinster, reaförluster och avsättningar till resultatutjämningsfond från det redovisade resultatet. Detta görs i syfte att få ett resultat som är jämförbart mellan olika år och andra kommuner. I delårsrapporten görs det utifrån det prognostiserade resultatet. Balanskravsresultatet framgår av tabellen. För 2021 prognostiseras ett positivt balanskravsresultat.

BALANSKRAVSUTREDNING MNKR	UTFALL 2020	UTFALL 2021-08	PROGNOS HELÅR 2021
Periodens resultat från resultaträkningen	32,6	47,2	30,2
Reducering av samtliga realisationvinster	0,0	0,0	0,0
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	32,6	47,2	30,2
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
Periodens balanskravsresultat	32,6	47,2	30,2
Återställande av negativt resultat från tidigare år	0,0	0,0	0,0
BALANSKRAVSRESULTAT	32,6	47,2	30,2

Driftredovisning

PER NÄMND TOM AUG MNKR	INTÄKTER		KOSTNADER		NETTO		AV- VIKELSE	HELÅRS- BUDGET	HELÅRS- PRONOS	AV- VIKELSE
	BUDGET	UTFALL	BUDGET	UTFALL	UTFALL	BUDGET				
Kommunstyrelse	245,5	225,8	-376,9	-372,6	-146,8	-131,4	-15,4	-197,5	-211,3	-13,9
varav pensioner och finansförvaltning	1,6	-1,7	-53,7	-63,6	-65,3	-52,1	-13,2	-78,1	-88,9	-10,8
varav politik/ stab	1,7	1,9	-8,5	-6,6	-4,7	-6,8	2,1	-10,2	-10,2	0,0
varav sektor verksamhetstöd	190,9	181,5	-233,6	-224,6	-43,1	-42,8	-0,4	-64,8	-67,3	-2,5
varav sektor samhälle	36,4	30,9	-61,0	-58,5	-27,7	-24,6	-3,1	-36,9	-36,5	0,4
varav sektor bildning	14,9	13,1	-20,1	-19,2	-6,0	-5,1	-0,9	-7,4	-8,4	-1,0
Säkerhetsnämnd	0,3	0,2	-0,3	-0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Bygg- och miljönämnd	11,2	11,8	-14,6	-13,8	-2,0	-3,4	1,4	-5,5	-5,6	-0,1
Kultur- och fritidsnämnd	8,2	6,2	-35,4	-33,8	-27,6	-27,2	-0,4	-40,8	-42,6	-1,8
Barn- och utbildningsnämnd	35,7	47,2	-427,3	-415,4	-368,2	-391,6	23,4	-582,0	-582,0	0,0
Socialnämnd	244,7	262,1	-587,6	-602,0	-340,0	-342,9	2,9	-515,3	-522,2	-6,9
Verksamhetens nettokostad	545,6	553,3	-1 442,1	-1 437,7	-884,5	-896,4	12,0	-1 341,0	-1 363,7	-22,7
Skatteintäkter	720,4	741,3	0,0	0,0	741,3	720,4	20,9	1 080,6	1 109,8	29,2
Utjämnings- och Generella statsbidrag	212,1	212,8	-21,4	-21,1	191,8	190,7	1,1	286,0	286,5	0,5
Verksamhetens resultat	1 478,2	1 507,5	-1 463,5	-1 458,8	48,7	14,7	34,0	25,6	32,6	7,0
Finansilella intäkter	12,2	15,0			15,0	12,2	2,8	18,3	22,8	4,5
Finansilella kostnader			-18,8	-16,5	-16,5	-18,8	2,3	-28,2	-25,2	3,0
Resultat	1 490,4	1 522,4	-1 482,3	-1 475,3	47,2	8,1	39,1	15,8	30,2	14,4

Östhammars kommuns resultat för perioden tom sista augusti är ett överskott på 47 mnkr. Budgeterat överskott är 8 mnkr. Verksamhetens nettokostnader visar överskott jämfört med budget men skiljer sig mellan nämnder. Där framförallt BUN har ett stort överskott medan övriga nämnder har en förbrukning i nivå med budget eller mindre avvikelser. Kommunstyrelsen redovisar ett stort underskott jämfört med budget.

Verksamhetens nettokostnad har ökat med över 4 procent jämfört med föregående år. Det är mycket. Kostnadsläget och ökningstakten är högre än den långsiktiga utvecklingen av skatteintäkter vilket inte är hållbart på lång sikt. De kostnader som ökat mest är köp av verksamhet och för tjänstepensioner.

Kommunens skatter och generella bidrag har ökat med 3 % jämfört med föregående år. Det är betydligt större än budgeterat men ökningen är till viss del bokföringsteknisk. Det beror dels på att årets skatteintäkter är högre än i den prognos som användes till årets budget. Dels får kommunen en positiv avräkning av 2020 års skatteintäkter. Prognoserna avseende skatteintäkter från SKR har varit väldigt svajiga både i år och 2020 med stora variationer mellan prognostillfällena. Prognosen är dock att skatteintäkterna 2021 blir högre än de i budget. Kommunen har också fått några miljoner extra i generella statsbidrag från regeringens skolmiljard.

Kommunstyrelsen redovisar ett underskott 15 mnkr för perioden. Det har tre förklaringar. Dels är inte renhållningsavgifter debiterade för perioden ca 3 mnkr. Dels har kostnaden för pensioner ökat stort ca 9 mnkr. Kostnaden för tjänstepensioner är svårberäknad och kan variera stort mellan åren men tendensen är att

deras andel av personalkostnaderna blir större för varje år. I år har kommunen blivit efterdebiterad för några personer vilket slagit hårt. Arbetsmarknadsenheten visar underskott främst beroende på att bidraget för lönesubventioner från arbetsförmedlingen minskar. Detta bidrag har stadigt minskat de senaste åren.

Bygg- och miljönämnden redovisar ett överskott vilket beror på en eftersläpning av hyreskostnader för perioden. Dessutom har det ökade antalet bygglovsansökningar gett högre intäkter under perioden. Miljöverksamheten har istället sett en minskad efterfrågan vad gäller ansökningar för t.ex. nya verksamheter och evenemang vilket påverkat intäkterna. Inom Miljöverksamheten har det bedrivits "trängeltillsyn" för vilken det saknats finansiering.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett överskott för perioden på 23 mnkr. Överskottet förklaras till största delen av kostnader med tydlig terminsindelning såsom skolskjuts, skolmåltider, köp av externa elevplatser. Dessutom hyror för sporthallar som inte blivit fakturerade. Nämnden har också riktade statsbidrag som ännu inte fördelats ut till skolor. Några enskilda skolenheter visar underskott för perioden.

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett mindre underskott för perioden vilket förklaras av uteblivna intäkter från anläggningar som varit stängda. Nämnden har dragit ner sina kostnader för att anpassa verksamheten till rådande läge. .

Socialnämnden redovisar för perioden ett mindre överskott. Kostnaden för sjuklön och skyddsutrustning ligger kvar på ungefär samma nivå som föregående år. Även i år kommer staten att kompensera för dessa kostnader.

Corona

Kommunen har inte fått lika mycket kompensation av staten för Corona-epidemin som under 2020. Det inte varit någon extra utbetalning av generella statsbidrag jämfört med förra året då kommunen fick 40 mnkr. Däremot har staten ökat nivån på de generella statsbidragen. Även under 2021 finns riktade statsbidrag att söka för verksamheter inom vård och omsorg. Något särskilt Corona-stöd finns inte men nivån på övriga statsbidrag har höjts så ersättningen är lika stor som under 2020. De tillfälliga regler som kompenserar kommunerna för högre sjuklönekostnader gäller fram till och med september i år. Därefter återgår det hela till reglerna som gällde innan Corona-pandemin.

Prognos

Prognoserna för ekonomiskt utfall varierar under året. I augusti är prognosen ett helårsresultat på 30 mnkr, 14 mnkr bättre än budgeterat resultat. Överskottet beror enbart på ett prognostiserat överskott vad gäller skatteintäkter och generella statsbidrag. Tittar man enbart på verksamhetens nettokostnader är prognosen ett underskott mot budget.

Socialnämnden prognosticerar ett underskott 7 mnkr. Det är liksom tidigare år hemtjänst i egen regi och särskilt boende för äldre som orsakar underskott. Höga kostnader för sjuklön och

skyddsutrustning driver kostnaderna. Det som är glädjande är att underskottet minskar. Kostnaden per utförd timme är i år lägre jämfört med förra året. Däremot har rekryteringsläget för sjuksköterskor försämrats vilket gör att behovet av inhyrd personal fortfarande är stort.

Kultur och fritidsnämnden prognosticerat också ett underskott för helåret. Som tidigare nämnades är det lägre intäkter från sportanläggningar samt att nämnden betalar ut ett extra föreningsbidrag på grund av Corona-epidemin.

Kommunstyrelsen prognos pekar på ett underskott på 14 mnkr för året. Dels är det kostnaden för pensioner, 11 mnkr, som inte beräknas kunna täckas av minskade kostnader på andra ställen. Anledningen till det stora underskottet är två. Dels fler individer som har rätt till förmånsbestämd pension och allmänt höjda belopp. Dels har Skandia, pensionsbolaget, utrett ett antal individer och dess förmåner vilket medfört en engångskostnad för kommunen.

Kommunen har också fått minskade lönebidrag från arbetsförmedlingen 1 mnkr. Dessutom kommer besparingsbetinget på sektor verksamhetsstöd inte kunna infrias under året. Bedömningen är att bara hälften av besparing nås vilket ger ett underskott på 2,5 mnkr för helåret

Investeringsredovisning

INVESTERINGAR PER NÄMND MNKR	UTFALL 2019	UTFALL 2020	UTFALL 2021-08	BUDGET 2021-08	PROGNOS 2021
Kommunstyrelse	116,7	120,6	56,5	332,4	275,9
varav sektor verksamhetsstöd	3,9	0,5	0,1	3,5	3,4
varav exploatering	8,7	0,6	0,0	37,7	37,7
varav G/C -vägar	6,0	0,4	0,0	9,4	9,4
varav verksamhetslokaler	79,5	106,1	50,4	234,8	184,4
varav övrigt	17,1	10,9	3,6	40,4	36,8
varav renhållning	1,6	2,1	2,4	6,7	4,2
Bygg- och miljönämnd	0,1	0,0	0,0	0,2	0,2
Kultur- och fritidsnämnd	0,3	0,7	0,3	2,8	2,5
Barn- och utbildningsnämnd*	2,2	8,9	1,1	16,3	15,2
Socialnämnd	3,4	2,0	0,2	2,3	2,1
NETTOINVESTERINGAR	122,7	132,2	58,1	354,0	295,9

*KF beslut 21-06-15 § 95 att utöka Barn och utbildningsnämndens budget med 5,2 mnkr. KF beslut 21-04-25 §65 att överföra ej använda investeringsmedel 2020 till 2021.

LSS- boendet i Östhammar kommer inte att påörjas under 2021. Även den nya förskolan i Östhammar kommer inte att påörjas under 2021.

STÖRRE INVESTERINGSPROJEKT MNKR	UTGIFTER 2021		TOTALA UTGIFTER		
	BUDGET	UTFALL	BUDGET	UTFALL	PROGNOS
Nya skolan Östhammar	64,5	23,7	243,4	202,7	243,0
Inventarier nya skolan Östhammar	7,9	1,0	12,1	5,3	12,1
Utbyggnad Österbyskolan	24,2	10,0	36,0	21,9	36,0
Ny förskola Östhammar	47,5	0,0	48,5	1,0	48,5
Ny förskola Österbybruk	50,6	15,5	51,8	16,7	51,8
Utbyggnad Olandskolan	5,0	0,3	5,0	0,3	5,0
Serviceboende LSS	20,0	0,0	20,0	0,0	20,0

Resultaträkning

MNKR	KOMMUN 2020-08	KOMMUN 2021-08	KOMMUN BUDGET HELÅR	KOMMUN PROGNOS HELÅR	KONCERN 2020-08	KONCERN 2021-08
Verksamhetens intäkter	205,3	202,4	300,0	310,9	361,5	369,7
Verksamhetens kostnader	-1 009,4	-1 026,7	-1 570,8	-1 589,6	-1 092,6	-1 123,5
Avskrivningar	-43,2	-60,2	-70,3	-85,0	-71,5	-88,1
Verksamhetens nettokostnad	-847,4	-884,5	-1 341,0	-1 363,7	-802,6	-841,9
Skatteintäkter	714,8	741,3	1 080,6	1 109,8	714,8	741,3
Generella statsbidrag och utjämning	190,2	191,8	286,0	286,5	190,2	191,8
Verksamhetens resultat	57,6	48,7	25,6	32,6	102,4	91,2
Finansiella intäkter	1,1	0,6	18,3	22,8	1,1	0,6
Finansiella kostnader	-1,0	-2,1	-28,2	-25,2	-6,0	-5,8
Resultat efter finansiella poster	57,7	47,2	15,8	30,2	97,5	86,1
Extraordinära poster					0,0	
RESULTAT	57,7	47,2	15,8	30,2	97,5	86,1

Balansräkning

MNKR	KOMMUN 2020-12	KOMMUN 2021-08	KONCERN 2020-12	KONCERN 2021-08
TILLGÅNGAR				
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Immateriella anläggningstillgångar	8,6	5,9	8,6	5,9
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	1 170,5	1 330,3	2 315,3	2 416,3
Maskiner o inventarier	70,3	72,3	88,2	84,9
Materiella anläggningstillgångar	1 240,8	1 402,6	2 403,5	2 501,2
Finansiella anläggningstillgångar	81,4	122,0	23,3	25,2
Summa anläggningstillgångar	1 330,8	1 530,5	2 435,4	2 532,4
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Förråd	1,0	1,0	1,0	1,0
Fordringar	96,5	88,7	123,5	185,1
Kassa och bank	188,4	84,2	210,9	84,2
Summa omsättningstillgångar	285,9	173,9	335,4	270,4
Summa tillgångar	1 616,7	1 704,4	2 770,8	2 802,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
EGET KAPITAL				
Övrigt eget kapital	724,7	757,3	928,8	981,5
Resultatutjämningsreserv	22,3	22,3	22,3	22,3
korr pga fel UB 2019 Östhammarshem			2,3	-
Årets resultat	32,6	47,2	71,7	83,0
Summa eget kapital	779,6	826,7	1 025,1	1 086,7
AVSÄTTNINGAR				
Avsättningar för pension och likn. förpliktelse	26,4	27,4	26,4	27,4
Uppskjuten skatt	-	-	39,1	32,3
Övriga avsättningar	15,9	15,9	16,0	43,7
Summa avsättningar	42,3	43,3	81,5	103,4
SKULDER				
Långfristiga skulder	482,8	625,3	1 245,1	1 312,5
Kortfristiga skulder	312,0	209,0	419,1	300,1
Summa skulder	794,8	834,4	1 664,2	1 612,6
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 616,7	1 704,4	2 770,8	2 802,7

Noter Redovisningsprinciper

Östhammars kommuns delårsredovisning är upprättad i enlighet med Lagen om kommunal bokföring och redovisning (lag 2018:597) samt de rekommendationer som är utfärdade av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Avvikelser från rekommendationerna och förtydliganden av deras tillämpning redogörs för nedan. Redovisningsprinciperna är ändrade jämfört med årsredovisning 2020 gällande rubrikerna Leasing och Jämförelsestörande poster. Rubriken Driftredovisning är förtydligad vad som gäller.

Redovisning och värderingsprinciper

Kommunen väljer att redovisa statsbidrag som ska återbetalas som en minskning av intäkter istället för en kostnad. Detta avviker från 4 kap §4 om förbud att nettoredovisa intäkter.

Kommunkoncernen består av följande företag

Östhammarshem. Är en stiftelse men kommunen har ett avgörande inflytande såsom borgensman.

Östhammar vatten 100 % ägarandel

Hargshamn 89 % ägarandel

Östhammars vård och omsorg AB och Östhammars industrifastigheter är avvecklade under 2020.

Östhammars kommun har mindre ägarandelar i ytterligare ett antal bolag.

Anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minskat med planenliga avskrivningar. Avskrivningstider för tillgångar redogörs för i not. Östhammar avviker från

rekommendation i RKR 4 om komponentredovisning då enbart anskaffningar gjorda från 2015 är uppdelade i komponenter. För äldre anläggningar anskaffade för 2015 saknas i stor utsträckning kännedom om vilka delar i en anläggning som representeras i bokfört värde. Då är bedömningen att uppdelning i komponenter inte är möjlig eftersom kunskap saknas om vilken komponent som utgör bokfört värde och uppdelning i komponenter då endast skulle baseras på gissningar. Då har avskrivningstiden som anläggning tidigare tilldelats fått vara kvar och komponenten fått beteckning "övrig. Ränteutgifter för lån upptagna för att finansiera anskaffandet av anläggningstillgångar bokförs löpande i resultaträkningen.

Kortidsinventarier och inventarier av mindre värde. Östhammar följer vad som rekommenderas i RKR R4 avseende inventarier av mindre värde.

Finansiella anläggningstillgångar

Bokfört värde på insatskapital i Kommuninvest motsvarar miniminivå för som krävs för medlemskap i Kommuninvest samt ursprunglig insats som betalades när kommunen blev medlem. Detta är i enlighet med lagen.

Leasing

Kommunen tillämpar delvis RKR 5. Denna redovisningsperiod redovisas endast kommunens hyreskontrakt med Östhammarshem som finansiell leasing. Dessa utgör beloppsmässigt den absolut största delen av det som kan klassas som finansiell leasing. Leasade tillgångar redovisas på egna konton i bokföringen. Övrig leasing redovisas som operationell. Uppskattning av kommunen som finansiell leasegivare är inte

gjord. Redovisning av finansiell leasing har inte gjorts tidigare.

Pensioner

Pensionsåtaganden för anställda redovisas enligt blandmodellen och är beräknade enligt RIPS (SKR:s riktlinjer för pensionsberäkning). Kostnader, avsättningar och ansvarsförbindelser beräknas och uppskattas av kommunens pensionsadministratör. Samtliga pensionskostnader bokförs löpande

Kommunens åtagande avseende förmånsbestämd tjänstepensionen (FÅP), inkomster över 7,5 basbelopp är försäkrad vilket innebär att de endast finns upptagen i resultaträkningen. Kostnaden för FÅP utgörs av under året fakturerat belopp då det bedöms vara mer korrekt än prognos som lämnas av pensionsadministratören. Prognosen beaktar inte kostnad för skalternativa lösningar för berörd personalkategori. Osäkert om detta förfarande normeras i RKR 10. Överskottsfond hos försäkringsgivaren redogörs för i not.

Intäkter och kostnader

Extra generella statsbidrag som erhållits under året har bokförts enligt RKR 2. Villkorade statsbidrag redovisats enligt de villkor som följer av bidraget. Dock har vissa riktade och villkorade statsbidrag, främst från Migrationsverket och Skolverket, som erhållits under året till vissa delar skuldförts då de kostnader som dessa är avsedda täcka uppstår nästa år.

Driftredovisning

Driftredovisningen innehåller interna poster då KF:s budgetbeslut omfattar interna poster. Interna poster är avstämde på kommunnivå så att kostnader och intäkter överensstämmer. Kommungemensamma kostnader fördelas enligt schablon. Lokalkostnad fördelas genom internhyra. Alla anläggningstillgångar belastas med en internränta på 1,25 %. Samtliga lönekostnader belastas med löneomkostnadspålägg. Löneomkostnadspålägget uppgår till den procentsats som rekommenderas av SKR vilken inte överensstämmer med faktiskt redovisade löneskatter till Skatteverket.

Skatteintäkter

Skatteintäkter som bokförts utöver årets framgång av not.

Jämförelsestörande poster

Under 2020 betraktades kostnader och intäkter som uppkommit på grund av Corona-epidemin som jämförelsestörande. Under 2021 har betraktas dessa inte som jämförelsestörande då det minskat betydligt.

Not 1 Redovisningsprinciper

Samma redovisningsprinciper har använts som för helåret

Not 2 Säsongsvariationer

Inom Barn och utbildningsnämndens verksamhet finns säsongsvariationer avseende utbetald och erhållen ersättning för elever i fristående verksamhet och andra kommuner samt kostnader för skolskjuts. Kostnaden för dessa ubetalas under 9 månader per år medans budget är lagd med lika stor andel per månad under 12 månader. Endast kostnader och intäkter som på ett tillförlitligt sätt kunnat skattas är bokförda i perioden. Detta gör att Barn och utbildningsnämndens resultat per den sista augusti blir betydligt bättre än budget då de betalningsfria månaderna infaller under sommaren.

Kommunstyrelsen

Nämndens sammanfattning

Verksamheterna som redovisar direkt till kommunstyrelsen visar sammantaget ett överskott per augusti 2021 jämfört med lagd periodbudget. Per helår görs prognos om ett större överskott vilket i sin helhet kommer av preliminärt ökade skatter och generella bidrag än budgeterat. Sektor verksamhetsstöd arbetar vidare med det sparbetning som finns i årets budget och rapporter att framsteg görs men att sparbetning troligtvis inte kan uppfyllas i sin helhet per årsskiftet.

Verksamheten de första 8 månaderna under 2021 präglas i övrigt av den pågående pandemin och de osäkerheter som den fört med sig både vad gäller ekonomi och verksamhet. Glädjande är att sjuktalen inom verksamheterna är fortsatt låga.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Målet är att Östhammars kommuns sjuktal för 2021 ska ligga max 1 %-enhet över medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro och att sjuktal för 2022 ska ligga i nivå med medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro. 2020 var medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 8,3% (9,1% för kvinnor, 5,7% för man)

En svag ökning från Q1 ses då vi går från 4,97% till 5,2% sjukfrånvaro i Q2, den marginella ökningen observeras och fortsätter att följas. Med två stabila kvartal med frånvaro runt 5% ser vi positivt på att uppnå nämndmålet på max 6,5% sjukfrånvaro på helår inom Kommunstyrelsens verksamhetsområde.

Måluppfyllelse

Nämndmål: Östhammars kommun skall vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare

Kommunens verksamheter arbetar löpande med att förbättra arbetsmiljö, tex genom att undersöka och åtgärda risker, utveckla friskfaktorer som bidrar till god arbetsmiljö samt utveckla ledarskap. Ett annat arbete som bidrar till attraktivitet och hållbarhet är pågående utveckling mot effektiva och enhetliga processer vilket i sin tur medför redundans i de övergripande stödfunktionerna.

Prognosen är att vi kommer nå nämndmålet på max 6,5 % sjukfrånvaro på kommunstyrelsens verksamhetsområde.

Nämndmål: Östhammars kommun ska redovisa ett gott ekonomiskt resultat

Kommunen visar ett större överskott än planerat per augusti 2021. Även prognos per helår visar ett större överskott, resultat, än planerat. Det bör vara möjligt att uppnå mål om 2 % resultat per årsskiftet.

Nämndmål: Östhammars kommun ska minska sin negativa miljöpåverkan

Prognosen är att nämndmålet ej kommer att nås under året. Många aktiviteter pågår och än fler är planerade i nämndmålens riktning, men måluppfyllnaden bedöms på grundval av styrtalets utfall. Till målet tillhör två stycken styrtalet varav det ena Insamlat hushållsavfall totalt, kg/person är problematiskt att styra emot. Å ena sidan är det positivt att så mycket som möjligt av det genererade hushållsavfallet samlas in, å andra sidan är det positivt att faktiskt minska det genererade hushållsavfallet. Mängden insamlat hushållsavfall behöver formuleras om

för att skapa den hävstång för insamling och sortering som är önskvärd.

För det andra styrtalet Resor i tjänsten med egen bil - antal kilometer är prognosen att måltalet kommer att nås för helåret. Måltalet för helåret är max 200 000 kilometer och utfallet för första tertialet är drygt 28 000 kilometer.

Distansarbetet till följd av Corona har minskat andelen resor i tjänsten radikalt.

Nämndmål: Östhammars kommun ska vara tillgänglig och öppen för medskapande utifrån besökares-, invånares- och företagares behov.

Prognosen är att vi uppnår målet på helår, dock är det fortsatt en försiktig användning av tillgängliga inflytandeverktyg i kommunen

Nämndmål: Östhammars kommun har en hållbar och långsiktig fastighetsförvaltning

Prognosen är att målet nås för året. Målet har ett styrtal som är nytt för året, Fastighetsbestånd med underhållsplan, och som därför saknar måltal.

Arbetet med att organisera den löpande fastighetsförvaltningen har inletts och även om vissa strategiska funktioner fortfarande är obemänskade så bedömer förvaltningen att arbetet fortskrider enligt plan. En kommungemensam lokalförsörjningsplan är under framtagande och beräknas vara klar under 2022. Beslut har fattats om miljöklassificering av byggnader vid nybyggnation.

Nämndmål: Samtliga medarbetare skall erbjudas kompetensutveckling i sitt arbete sthammars kommun

Prognosen är att nämndmålet inte kommer att uppnås i år.

Alla kommunens verksamheter arbetar på något sätt med att erbjuda medarbetare kompetensutveckling i form kollegialt lärande, handledning och utbildning. Chefer har erbjudits en arena för kollegialt lärande likväl i form av chefsdialog.

När det gäller kompetensutveckling för medarbetare har traditionella utbildningar formats om och återuppstått i digital form. Många tolkar dock fortfarande att kompetensutveckling är samma sak som att gå på en utbildning eller kurs, även om den stora merparten av lärande sker i arbetsvardagen och kollegialt lärande. För att uppnå målet behöver vi bli bättre på att synliggöra och tydliggöra detta.

Nämndmål: Östhammars kommun ska vara en bra plats att leva och verka för såväl invånare som besökare och företagare.

Prognosen är att nämndmålet ej kommer att nås under året. Målet består av styrtalen; Företagen nöjdhet med kommunens arbete med markuppåtelse och Skötsel av allmänna platser t.ex. parker, torg, lekplatser.

Kommunen har de senaste tre åren haft svårighet att mäta kundernas nöjdhet med markuppåtelse. Problemen har bestått i en svårighet att få in kundernas synpunkter. Under inledningen av 2021 har arbete påbörjats med att förändra arbetsrutiner och dialog har inletts med berörda kunder. Rutinerna är ännu inte kvalitetssäkrade och dialogen med kunderna riskerar att påver-

kas negativt när kommunen nu i större utsträckning tar betalt för markupplåtelse. Det finns dubbla skäl att anta att kundernas omdömen är svagare än det mål vi satt.

Styrtalet, som tar sikte på hur skötsel av allmänna platser sköts, mäts årsvis. 2021 års mätvärde har ännu inte kommit. För 2020 var utfallet (dvs andelen som givit ett högt eller mellanhögt betyg i mätningen, 5 eller uppåt på en tiogradig skala) på frågan "renhållning av parker och allmänna platser" $41+39=80$. Måltalet kan i det avseende anses vara uppnått.

Ekonomiskt utfall

SEKTOR VERKSAMHETSSTÖD, POLITIK/
STAB SAMT FINANSER

Sektor verksamhetsstöd visar en budget i balans per augusti 2021 (+ 686 tkr jämfört med lagd budget, en förbrukning om 99 % av lagd periodbudget). Sektorn arbetar för att verkställa det sparbetning om 5 mkr som är beslutat för helåret och prognosen visar att delar av sparbetningen kan uppnås men troligtvis inte hela, ett visst underskott, preliminärt 2,5 mkr lämnas som årsprognos.

Posterna politik/stab samt finanser visar båda överskott per augusti 2021. Per helår görs prognos om budget i balans vad gäller politik/stab samt ett större överskott inom posten finanser, + 26, 4 mkr jmf med lagd årsbudget. Inom posten finanser finns både överskott och underskott, underskott återfinns bl a inom underposten pensioner där ny pensionsberäkning indikerar betydande ökade kostnader per helår medan posten skatter och bidrag visar betydande överskott beroende på ökade preliminära skatteintäkter och generella statsbidrag.

SEKTOR SAMHÄLLE

Sektor samhälle visar ett underskott per augusti 2021 (-3 239 tkr jämfört med lagd budget vilket motsvarar en förbrukning om 113 %). Per helår görs dock en prognos om ett mindre överskott (+ 400 tkr) vilket i sin helhet kommer från växande kommun, planenheten, där översyn av avtal samt personalomsättning förklarar överskottsprognosen.

SEKTOR BILDNING

Kommentar till underskott på AME:
Minskade intäkter från lönesubventioner

Arbetsmarknadsenheten har under flera år sett minskade intäkter från olika former av lönesubventioner som beviljas av Arbetsförmedlingen. 2020 års totala intäkter från Arbetsförmedlingen uppgick till 6,6 mnkr vilket kan jämföras med 11,6 mnkr 2018. Denna intäkt har tidigare år genererat överskott för lönesubventioner som kunnat täcka för underskott på andra håll inom enheten.

Uppdragsverksamheten
Verksamheten ser ökade kostnader för viss typ av uppdragsverksamhet och fordonsrelaterade kostnader och transporter.

Integrationsenheten
Nya och relativt stora kostnader för boendeplaceringar inom enheten. Återsökning av placeringskostnaden är genomförd men det finns osäkerhet om ansökningar blir beviljade. Enheten har också ökade kostnader för försörjningsstöd då det tar längre tid för nyanlända att komma in i etableringsprogrammet, och kommunen då under en längre tid än tidigare får stå för kostnaden. Tidigare kunde "glappet" vara någon månad men nu är tiden cirka sex månader.

Prognos helår

SEKTOR VERKSAMHETSSTÖD

Visar budget i balans i delåret samt möjligt underskott per helår (preliminärt 2,5 mkr), arbete med sparbetning pågår.

SEKTOR BILDNING

Arbetsmarknadsenheten prognostiserar ett underskott inom områdena:
Integrationsenheten, - 1 mkr

Åtgärder

- Översyn av avtal och villkor för uppdragsverksamheten
- Minskning av bemanning inom uppdragsverksamhet
- Återsökning av placeringskostnad
- Överflytt av ansvar KAA till befintlig personal inom AME (dvs ingen nyanställning)

KOMMUNSTYRELSEN MNKR	FUNKTION	BUDGET ÅR	BUDGET ACK	UTFALL ACK	AVVIKELSE	PROGNOS HELÅR	AVVIKELSE
POLITIK/STAB	Politik	-8,4	-5,6	-5,0	0,6	-8,4	0,0
	Stab	-1,9	-1,2	0,4	1,6	-1,9	0,0
Summa		-10,2	-6,8	-4,6	2,2	-10,2	0,0
SEKTOR VERKSAM- HETSSTÖD	Verksamhetsstöd, Stab	3,8	2,5	-0,9	-3,4	0,3	-3,5
	Kansli/Utveckling	-20,5	-13,6	-14,1	-0,5	-20,5	0,0
	Hr	-14,2	-9,4	-9,5	-0,1	-14,4	-0,2
	Ekonomi	-19,7	-13,1	-12,1	1,0	-19,3	0,4
	Upphandling	-3,9	-2,5	-2,2	0,3	-3,7	0,2
	Kommunikation/ Kundtjänst	-6,1	-4,0	-4,6	-0,6	-5,6	0,6
	Fastighetsdrift	-25,6	-17,0	-13,6	3,4	-25,6	0,0
	Måltid och Städ	0,0	0,0	0,5	0,6	0,0	0,0
Summa		-86,3	-57,1	-56,5	0,7	-88,8	-2,5
SEKTOR SAMHÄLLE	Samhälle centralt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Näringsliv	-4,8	-3,2	-3,0	0,2	-4,8	0,0
	Park	-4,0	-2,7	-2,6	0,1	-4,0	0,0
	Växande	-25,5	-17,0	-16,9	0,1	-25,5	0,0
	Växande, Plan Ks	-3,3	-2,3	-2,0	0,3	-2,9	0,4
	Avfall	0,0	0,1	-3,6	-3,7	0,0	0,0
Summa		-37,6	-25,1	-28,1	-3,1	-37,2	0,4
SEKTOR BILDNING	Arbetsmarknads- enhet	-7,4	-5,1	-6,0	-0,9	-8,4	-1,0
Summa		-7,4	-5,1	-6,0	-0,9	-8,4	-1,0
FINANSER	Gem Nämnder Etc	-46,5	-31,0	-34,3	-3,2	-47,3	-0,8
FINANSER	Finanser	1 348,2	898,8	915,0	16,2	1 375,5	27,2
Summa		1 301,7	867,8	880,7	12,9	1 328,1	26,4
		1 160,1	773,7	785,5	11,8	1 183,4	23,3

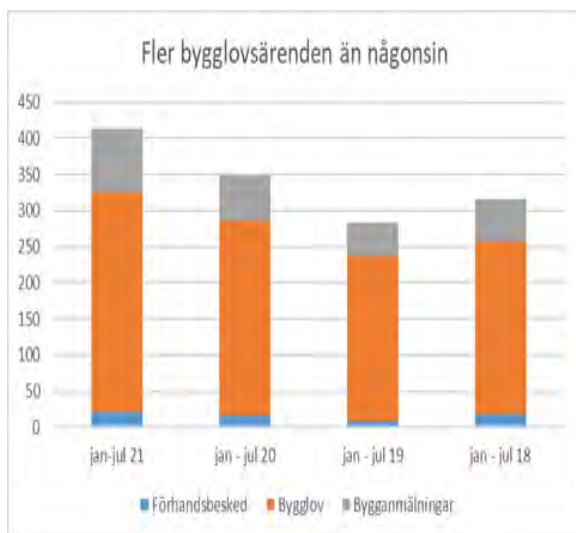
Bygg- och miljönämnd

Nämndens sammanfattning

Nämndens verksamhet har påverkats starkt av pandemin samt av de samhällseffekter som kommit av restriktionerna.

Några exempel på detta är att trycket på bygglovsverksamheterna och kartverksamheten varit starkare än någonsin. Miljöenheten har givits nya uppdrag kopplat till bl.a. trängseltillsyn och även vår planenhet har fått hantera betydligt fler förhandsbesked än under ett normalår.

En effekt av detta är att nämnden inte haft en antagen tillsynsplan för miljötillsynen att styra med eller att följa upp.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Målet är att Östhammars kommuns sjuktal för 2021 ska ligga max 1 %-enhet över medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro och att sjuktal för 2022 ska ligga i nivå med medelvärdet för

kommunernas sjukfrånvaro. 2020 var medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 8,3% (9,1% för kvinnor, 5,7% för man)

Den stora utmaningen som nämnden arbetat med sedan 2019 är personalomsättningen. Bakgrunden till detta är att verksamheten under långa perioder under 2010-talet besvärades av en mycket hög personalomsättning, med svåra driftstörningar som effekt.

Sedan 2020 tycks den problematiken huvudsakligen undanröjd. Det betyder inte att aktiviteter som systematiskt arbetsmiljöarbete och förbättringsarbete kan avstanna. Tvärtom – här finns det skäl att ytterligare stärka dessa insatser för att också stärka Nöjd Medarbetar Index.

Senaste NMI-mätningen bland personalen genomfördes i juni 2021 och indikerar alltför jämt goda/mycket goda resultat (lägst 74 inom området säkerhet och hälsa samt högst 94 inom frågeområdet Arbetsorganisation)

Sjuktalet är nere på historiskt låga nivåer (se tabellen på nästa sida) och det finns skäl för både nämnd och förvaltningsledning att uppmärksamma och jobba med förmodat stigande "sjuknärvaro" till följd av ökat distansarbete.

Det är rimligt att också tänka att pandemin påverkat personalförhållandena. Medarbetare har givits utökade möjligheter att arbeta från hemmet, vilket bl.a. bidragit till att ge de som annars pendlar till /från arbetsplatsen mer tid till både sig själva och sina privata intressen. Detta kan ha påverkat både trivseln med arbetsvillkoren och benägenheten att söka ett annat jobb

Måluppfyllelse**Nämndmål: Bygg- och Miljönämnden ska skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling i Östhammars kommun - ekonomiskt, socialt och miljömässigt.**

Prognosen för att nå styrtalen kopplade till nämndmålet är något mindre positiv efter tertial två jämfört med prognosen efter det första tertialet.

Skälet till detta att vi har en mycket låg svarsfrekvens på vår NKI-mätning och att svaren vi fått inte kommit upp till de nivåer vi har som ambition.

Därför initierar förvaltningen särskilda informationsinsatser internt och externt för att stärka NKI-arbetet och resultatet av detta.

Trots detta är det knappast troligt att nämnden når satta måltal avseende NKI för miljö- och hälsoskydd eller livsmedelstillsyn. I det senare fallet är en delförklaring att resurser styrts om till trängseltillsyn, med anledning av coronapandemin.

Det är glädjande att kunna konstatera att bygglovsverksamheten fortsätter att utveckla effektivitet med en bibehållen hög kundupplevelse. Av totalt ca 260 bygglovsärenden som hanterats under årets första åtta månader är det bara 4 ärenden där handläggningen tagit längre tid än det som nämnden målsatt från inkommen handling till meddelat myndighetsbeslut. Den genomsnittliga handläggningstiden för ett bygglovsärende från inkommen handling till beslut är 5 veckor (lagstiftningen stipulerar tio veckor, från komplett ansökan).

Samtidigt ger företagskunderna det sammanvägda NKI-betyget 73, vilket är en bekräftelse

på att gruppen klarar av kombinationen av högt kundtryck och god kundupplevelse avseende service, information, tillgänglighet, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet.

Under 2021 har vi hittills inventerat 174 enskilda avlopp, och ytterligare 166 är planerade tills i höst. Vi bedömer alltså att vi kommer klara av vår målsättning. Under 2020 fick vi in totalt 313 avloppsansökningar. Av dessa hade 146 styckena fått föreläggande om åtgärd i samband med avloppsinventering. Detta innebär att nästan hälften (47 %) av de ansökningar vi får in genereras av avloppsinventeringen.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2021
Antal inventerade avlopp per år.	174	350
Livsmedelstillsyn	0%	100%
Miljötillsyn	0%	100%
Planberedskap bostäder (antal bostäder)	600	600
Planberedskap kommersiella ändamål (antal orter)	5	5
Nöjd Kund Index (NKI) för bygglovsärenden.	73	75
Nöjd Kund Index (NKI) för miljö- och hälsoskyddsärenden	58	70
Nöjd Kund Index (NKI) för serveringstillståndsärenden	0	70
Nöjd Kund Index (NKI) för ärenden enligt livsmedelstillsyn	0	75
En effektiv detaljplaneprocess (antal månader)	24	24
En effektiv bygglovsprocess (antal veckor)	5	15

Avseende detaljplaneverksamheten kan vi se att för de detaljplaner för vi startat sedan 2019 så vi uppfyller att anta dessa inom 24 månader. Samtidigt finns även andra detaljplaner som startats innan 2020 och som överskridit 24 månaders handläggning.

I dagsläget finns planberedskap för mer än 600 bostäder. Detta representeras till viss del av äldre detaljplaner. Det finns ett flertal nyantagna detaljplaner för bostäder som ännu inte kunnat genomföras på grund av bristen på vatten och avloppskapacitet.

I dagsläget kan vi erbjuda exploaterbar mark i varje tätort. Något som det dock är brist på är industrimark i bl.a. Östhammar och Alunda. En detaljplan för industritomter i Börstil fick läggas vilande p.g.a. den rådande VA-situationen.

Ekonomiskt utfall

Delårsresultatet är ett överskott på 1,4 mnkr. I det delårsresultatet saknas den kostnadsbelastning nämnden har för lokalhyror. Lokalhyreskostnaden skulle – om det skulle belastat resultatet – reducera överskottet med 0,5 mnkr.

Pandemin fortsätter att påverka våra verksamheter såväl med ökad som minskad efterfrågan inom våra verksamheter.

Överskottet beror till stor del på fortsatt högt tryck inom Bygglovsverksamheten där intäkterna för närvarande är betydligt högre än

budgeterat. Pandemin har fortsatt att driva upp detta tryck. För att möta den ökade efterfrågan behöver personalvolymen anpassas till arbetsbelastningen. Likaså behöver digitalisering av pappersarkiv ske för en effektivare handläggning. Dessa insatser kommer att få genomslag ekonomiskt under hösten.

Inom miljöverksamheterna och prövning av alkoholtillstånd har pandemin istället drivit ner efterfrågan varpå dessa verksamheter redovisar ett negativt delårsresultat. Likaså har pandemin fortsättningsvis krävt ”ny” tillsyn för att kontrollera trängsel. Denna tillsyn är till största delen ofinansierad.

Pandemin har även fortsatt att påverka fortbildning, resor och övernattnings för samtliga verksamheter. Dessa konton redovisar sammantaget ett överskott på 250 tkr. Faran med detta är risken för att det byggs upp en ”fortbildningsskuld” som kan få negativa ekonomiska effekter kommande år.

Prognos helår

Prognos för helår är ett underskott på 150 tkr. Huvudorsaken till denna avvikelse är oförutsedda juriskostnader inom detaljplaneverksamheten.

BYGG OCH MILJÖ-NÄMNDEN MNKR	FUNKTION	BUDGET ÅR	BUDGET ACK	UTFALL ACK	AVVIKELSE	PROGNOS HELÅR	AVVIKELSE
SEKTOR SAMHÄLLE	Samhälle, Stab	-2,3	-1,9	-1,1	0,8	-2,3	0,0
	Bygg	-1,2	-1,0	1,0	2,0	-1,2	0,0
	Miljö	-0,8	-0,6	-1,2	-0,5	-0,8	0,0
	Växande, Plan Sbn	-1,2	-0,9	-1,2	-0,2	-1,3	-0,2
		-5,5	-4,5	-2,5	2,0	-5,7	-0,1

Kultur- och fritidsnämnd

Nämndens sammanfattning

Tertial 2 har liksom året som gått präglats av pandemin och de restriktioner den medfört. Den administrativa personalen har arbetat hemifrån och den verksamhet som varit igång inom t ex ung fritid har hållits ute. De fritidslokaler som nämnden förfogar över har i hög grad hållits stängda. Personalomsättningen har varit låg och sjukskrivningarna har halverats jämfört med fjolåret. Sjuktalet är fortfarande höga och det kan till viss del förklaras med ett antal icke arbetsrelaterade långtidssjukskrivningar som i en arbetsgrupp om ca 40 personer ger ett stort utslag.

Budgeten har hållits med undantag för fritid där intäkterna har uteblivit (uthyrningar och försäljning). De särskilda coronastöd som utbetalats har tagits inom budget och har även de givit ett negativt utslag.

Få evenemang har kunnat genomföras enligt plan.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Målet är att Östhammars kommuns sjuktal för 2021 ska ligga max 1 %-enhet över medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro och att sjuktal för 2022 ska ligga i nivå med medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro. 2020 var medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 8,3% (9,1% för kvinnor, 5,7% för man)

Personalomsättningen har varit låg och sjukskrivningarna har halverats jämfört med fjolåret. Sjuktalet är fortfarande höga och det kan till viss del förklaras med ett antal icke arbetsrelaterade långtidssjukskrivningar som i en arbets-

grupp om ca 40 personer ger ett stort utslag.

Nämndmål: Att erbjuda ett attraktivt kultur- och fritidsliv

Prognosen är att nämndmålet ej kommer att uppnås under året. Målet har fyra styrtal varav två saknar satta måltal för året och där de övriga två inte kommer att mätas på samma sätt som tidigare år. Det finns en mycket stor utmaning att under rådande pandemi erbjuda aktiviteter. Gymmen öppnade upp den 1: a augusti. Biblioteken har öppna under pandemi men är nu öppna enligt ordinarie schema. Evenemang i Storbrunn har återupptagits och bokningar sker kontinuerligt. Förutsättningarna att nå målet är dock mycket små på grund av situationen under halvår ett. Friluftsliv, uteaktiviteter samt digitala erbjudande kan minska den upplevda påverkan i viss mån.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2021
NMI Kultur		58%
NRI Fritid		56%
Antal besökare på kommunens ungdomsgårdar	68	
Antal besökare på samtliga bibliotek	5 271	

Nämndmål: Att erbjuda en hälsofrämjande, inkluderande och tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet

Prognosen är att nämndmålet ej nås under året. Nämndmålet bedöms på grundval av styrtalet Medellivslängd. Under rådande Corona-pandemi är det mycket svårt att sätta om i vilken riktning medellivslängden utvecklas sig

En del av de planerade aktiviteter som tagits fram för 2021 kommer att kunna genomföras under tertial 3. Dock har många planerade aktiviteter fått ställas in på grund av pandemin. För att stimulera till rörelse har förvaltningen genomfört Ortskampen, delat träningsfilmer och digitala klipp om kommunens friluftsmiljöer. Under tertial tre kommer en friluftspolitisk plan att behandlas.

Under halvår två har bemanningen och budgeten för hälsofrämjande arbete att dubblerats. Målsättningen under året är att kompensera pandemiläget som givit hög grad av ofrivillig ensamhet, stillasittande och rastlöshet.

Utomhusaktiviteter för alla målgrupper är en prioritering och nya typer av aktivitet kommer att testas.

Kartläggning av kommunens friluftsområden är genomfört och ska kommuniceras. Många av de traditionella aktiviteter och evenemang som nämnden ansvarar för genomförs ute eller digitalt

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2021
		83,3

Nämndmål: Att erbjuda en kultur- och fritidsverksamhet som präglas av delaktighet och uppmuntrar till engagemang

Nämndmålet kommer ej att uppnås under året. Målet mäts genom ett styrtal, Andel unga som svarat på LUPPen. Mätvärdet är redan känt, 89%. Måltalet för året var 90%. Trots att målet inte nås är resultatet över förväntan då enkäten distribuerades under den period då eleverna hade hemundervisning. Det var då inte möjligt för ungdomssamordnaren att genomföra de

klassrumsbesök som planerats.

Målet är att de aktiviteter och verksamheter som nämnden ansvarar för ska ge utrymme för delaktighet och inflytande. Exempel på områden där delaktighet eftersträvas kan vara placering och öppettider av ungdomsgårdar och bibliotek, tillgänglighetsanpassning, anläggningsutbud, lovaktiviteter, stödformer etc.

Detta uppnås genom en öppenhet och en transparens hos förvaltningens personal.

Forum för delaktighet är t ex samhällsveckan, uppsökande aktiviteter för bland annat äldre, föreningsdialog, enkätutskick, appsystem för ungdomar.

Förvaltningens personal omvärldsspanar för att hitta nya sätt för att skapa delaktighet.

Kommunstyrelsen har fattat beslut om att arbetet ska ske enligt SKR: s delaktighetstrappa.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2021
Andel unga som svarat på LUPPen	89%	90%

Nämndmål: Att erbjuda och främja arenor för bildning och lärande samt upplevelser som vidgar vyer, inspirerar och ger nya perspektiv

Prognosen är att nämndmålet ej kommer att uppnås under året. Målet har två styrtal varav ett saknar måltal. Det styrtal som har ett måltal, Antal evenemang där hälsa, samhällsfrågor eller vetenskap är tema, kommer ej att uppnås under året då många fysiska evenemang ställts in. För att ge inspiration för kommunens invånare att uppleva sin närmiljö och det utbud av

friluftsmöjligheter kommunen har så har filmer från kommunens vandringsleder tagits fram, träningsfilmer producerats och utegymmen lyfts i digitala media.

Att anpassa arbetet och nå ut med erbjudanden inom nämndens område är en utmaning. Kommunikationen behöver vara tydlig.

Unga nås enklast digitalt och därför implementerades en ungdomsapp under våren 2021 för att lättare veta vilken typ av typ av insatser och aktiviteter som kommunens unga önskar.

Målgruppen äldre nås i mer traditionella medier i kombination med digitala. Lokaltidning, affischering, katalogen "Uppleva och Göra" är vägar som visat sig fungera.

De arenor förvaltningen förfogar över har åter öppnat men en startsträcka för att återgå till normalläge är att vänta. Även framgent kommer delar av förvaltningens erbjudanden att ges digitalt.

Nämndmål: Skapa en lärande inre organisation genom samarbeten och omvärldspaning

Prognosen är att nämndmålet kommer att uppnås under året. Målet saknar dock styrtalet och måltal. Målet tar sikte på att organisationen utvecklas i takt med sin samtid genom samarbeten och erfarenhetsutbyten dels internt dels externt. Omorganisationen i sig leder till bättre förutsättningar för erfarenhetsbaserat kunskapsutbyte bland de yrkesgrupper som återfinns i verksamhetsstödet. Utöver det så har ett större antal aktiviteter planerats i målets riktning inom alla förvaltningens fyra sektorer. Kollegor delar erfarenheter inom alla yrkesområden och hjälper varandra till ny kunskap; det-

ta sker löpande i strukturerade former men även spontant vid pågående möten vilket är något vi värdesätter då det är ett betyg på att vi har nått en nivå där lärande inom organisationen sker naturligt. Att så många arbetar hemifrån har dock varit en utmaning när det kommer till att knyta ihop verksamheten och se synergier. De digitala verktygen fyller en del av behovet men inte hela. Hela förvaltningen har höjt sin digitala kompetens under året vilket kommer att vara en fördel även i framtiden.

Ekonomiskt utfall

Nämnden drar över budget något för perioden januari- augusti 2021. Minskade intäkter på grund att anläggningar varit stängda under våren. Att underskottet inte är högre kan förklaras med lägre övriga kostnader och lägre personalkostnader jämfört med budget.

Prognos helår

Prognosen för helåret är ett underskott. Underskottet består i befarade lägre intäkter på grund av minskad aktivitet i våra sportanläggningar. Detta underskott tror vi kommer balansera mot lägre kostnader i verksamheten. Vi har redan sett att vi har lägre kostnader än budget men tycker det är för tidigt att räkna hem denna kostnadsbesparing för att de ska ge genomslag i helårsprognosen.

Den andra delen av underskottet består i extra föreningsbidrag som ska betalas ut på grund av Corona. Detta extra bidrag har vi just nu ingen täckning för i budget

Investeringsprognos

Det har hittills i år endast investerats i tillgänglighetsanpassningar för utebad. Detta göra att av tilldelade medel på helår om 1 700 tkr återstår ca 1 425 tkr. För biblioteken kommer investeringar att göras under tertial 3 motsvarande ca 500 tkr. På fritidsidan väntar en upphandling av bokningssystem för lokaler. Denna var plane-

rad att genomföras under hösten 2021 men pga resursbrist kan denna investering komma att försenas. Ytterligare investeringar på badplatser kommer att genomföras under hösten givet att resurser finns.

KULTUR OCH FRI- TIDSNÄMNDEN MNKR		BUDGET ÅR	BUDGET ACK	UTFALL ACK	AVVIKELSE	PROGNOS HELÅR	AVVIKELSE
SEKTOR SAMHÄLLE	FUNKTION						
	Attraktivitet, Stab	-16,9	-11,2	-7,6	3,7	-17,5	-0,6
	Fritid	-12,3	-8,2	-13,9	-5,8	-13,5	-1,3
	Bibliotek	-8,1	-5,4	-4,6	0,8	-8,1	0,1
	Ung Fritid	-3,7	-2,4	-1,6	0,8	-3,7	0,0
		-40,9	-27,3	-27,7	-0,4	-42,7	-1,8

Barn-och utbildningsnämnd

Nämndens sammanfattning

Sektor Bildnings sjukfrånvaro har glädjande nog minskat sedan samma period föregående år. Både vad det gäller kort- och långtidssjukfrånvaro. Pandemin har troligtvis bidragit till att sjukfrånvaron minskat på kort sikt, eftersom barn/ungdomar inte är i skolan vid vanliga förkylningar eller vid andra symtom. Vi ser att framgångsfaktorer för att få tillbaka medarbetare till arbetet är att intensivt arbeta med den sjukskrivne på olika sätt.

Under våren har ett av förvaltningens fokus varit att upprätthålla god omsorg och utbildning i en tid med pandemi. Verksamheten har till största del kunnat upprätthållas även om det varit hög frånvaro bland såväl personal som barn och elever och därmed ansträngt.

Trots pandemin har elever med behörighet till yrkesprogram på gymnasiet ökat sedan föregående år. Däremot visar gymnasiet på en studienskuld för vissa elevgrupper, vilket gör att en del elever kommer att behöva längre tid på sig för att ta gymnasieexamen.

Att arbeta med motivation och studiero som enskilda företeelser är svårt, då dessa faktorer korrelerar med varandra men även med andra faktorer. Det vi vet är, att den enskilde läraren i klassrummet gör skillnad för eleverna. Vi kommer att utveckla undervisningen så den blir mer likvärdig mellan klassrum och mellan skolor.

Trots underskott på vissa grundskolor samt grundsärskolan så prognostiserar nämnden en budget i balans vid årets slut. Det finns en utmaning i att anpassa bemanningen på en del grundskolor där man ser ett minskat antal elever och här behöver organisationen framöver öka flexibiliteten och samarbeta mellan skolenheter

för att minska sårbarheten.

De riktade statsbidragen och ersättningarna till kommuner har ökat kraftigt till antalet de senaste åren. Detta medför en ökad detaljstyrning och administration och det kan till och med även påverka kommunens förutsättningar att planera och effektivisera sin verksamhet och ekonomi.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Målet är att Östhammars kommuns sjuktal för 2021 ska ligga max 1 %-enhet över medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro och att sjuktal för 2022 ska ligga i nivå med medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro. 2020 var medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 8,3% (9,1% för kvinnor, 5,7% för man)

Sektor Bildnings totala sjukfrånvaro för Q2 2021 låg på 7,4 % och ligger under medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 2020.

Sänkningen kan förklaras av att barn/ungdomar med anledning av pandemin hålls hemma vid minsta symptom samt att vi har bättre hygienrutiner, vilket sammantaget ger att vi har mindre av säsongsinfluensa och förkylning i samhället i stort. Inom gymnasiet kan sänkningen även förklaras av distansundervisningen som bidrar till att smittspridning av alla slags sjukdomar hålls nere samt en lägre benägenhet att sjukskriva sig då man kan jobba hemifrån trots att man är litet sjuk.

Även långtidssjukfrånvaron har gått ner vilket förklaras av att rektorerna arbetat aktivt med rehabilitering och plan för återgång i arbete.

Framgångsfaktorer har varit tät kontakt via telefon och sms, att hålla medarbetaren informerad om vad som händer inom verksamheten, social träning på arbetsplatsen samt att rektor deltagit i samtal med medarbetaren och dennes läkare och/eller företagshälsovården.

Antalet olycksfall med och utan frånvaro ligger relativt konstant, som är rapporterat i Kia. Man kan dock se en liten höjning av rapporterade fall i Q4 2020, vilket troligen beror på halka. Däremot har typen arbetssjukdom ökat under 2021 och alla rapporterade fall är i stort sett Covid-relaterade. Kan även hitta Covid relaterad smitta under både tillbud och riskobservation.

Måluppfyllelse

Nämndmål: Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa. Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.

Prognosen är att nämndmålet kommer att nås. Målet har tre styrtalet och prognosen är att vi når årets måltal för samtliga av dessa. Nya mätningar kommer att göras under hösten 2021. Prognosen grundar sig på enkäten Liv och Hälsa Ung som visar en högre känsla av trygghet och trivsel i skolan, i synnerhet för flickor. Trivsel är bland annat kopplat till mående som påverkas av motivation, trygghet, studiero samt delaktighet.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2021
Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 9 ska öka.		70%
Elevers trygghet i årskurs 9 ska öka		82%
Elevers upplevelse av att kunna nå kunskapskraven i årskurs 9 ska öka.		90%

Nämndmål: Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.

Målet kommer troligtvis att nås på helår. Ny mätning kommer att göras under hösten-21. Om det finns en samvariation mellan trygghet och studiero, som forskning visar, så är det med stor sannolikhet att måltalet kommer att uppnås, då enkäten Liv och hälsa ung -21 visar en relativt hög känsla av trygghet.

Nämndmål: Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö.

Prognosen är att nämndmålet inte kommer att nås. Målet har tre styrtalet och prognosen är att vi inte når årets måltal för samtliga.

Med anledning av att det finns en samvariation mellan högre måluppfyllelse för elever och elevers motivation, finns anledning att tro att utfallet för styrtalet, att elevers motivation ska öka, skulle vara högre för 2021, med tanke på högre meritvärde för 2021.

Prognosen är att måltalet för styrtalet behörighet till yrkesprogram kommer att nås på helår. Det har varit en trend uppåt sedan 2018 och föregående års resultat ligger över årets måltal.

Andelen elever som tagit examen inom fyra år kommer inte upp i årets måltal som är 75%. Det förväntade resultatet kan bero på flera olika faktorer men främst beror det på att den distansundervisning som gymnasieskolan fått anpassa sig till under coronapandemin har varit utmanande för både skolan och eleverna. De senaste ett och ett halvt årets fjärr- och distansstudier har inte skapat bra förutsättningar för en del av eleverna på skolan. Andra faktorer som har stor betydelse för elevers skolresultat är socioekonomiska faktorer samt den höga andel elever som påbör-

jar sin gymnasieutbildning på ett IM-program.

Med tanke på den befarade utbildningsskulden har gymnasieskolan vidtagit en hel del åtgärder (utöver rullande schema vid fjärr- och distansundervisning) under läsåret. Bland annat har elevhälsan fått ett förstärkt operativt uppdrag, elever med behov av stöd har haft undervisning på plats, likaså elever på IM-programmen och elever som behöver utföra praktiska moment, examinationer m.m. Ytterligare insatser behövs och gymnasieskolan erbjuder därför eleverna sommarskola (frivillig lovskola på gymnasiet). Denna sommarskola sker i anslutning till vårterminens slut.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2021
Elevers motivation i årskurs 9 ska öka.		75%
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram	88,6%	85%
Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år		75%

Nämndmål: Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.

Prognosen är att nämndmålet inte kommer att nås. Målet har två styrtalet och prognosen är att vi inte når ett av årets styrtalet.

För styrtalet Antal elever som söker sig till andra grundskolor i åk 9, i andra kommuner, med måltalet 9 så vet vi att 18 stycken elever gick i skola i annan kommun. De faktorer som troligtvis är avgörande för att välja annan skola är det geografiska läget, en mindre enhet, specialskola, kamraters val och skola med speciell inriktning. Det kan även vara så att valet av skola gjordes

tidigt i skolgången och då hade barn- och utbildningsnämnden inte fattat beslutet om att inte ge busskort till val av annan skola. Det innebär att vi troligtvis kommer att se en minskning av elever som valt annan skola i annan kommun framledes. Detta styrtalet mäter inte vår attraktivitet, då det påverkas av så många andra faktorer.

Prognosen är att vi når årets måltal för styrtalet Personalomsättningen ska vara låg. Föregående år var personalomsättningen 2,0% och i år 1,9%, vid samma mättillfälle för delårsbokslutet. Föregående år klarade vi måltalet 7%, på helår och troligtvis även detta år. Det rör sig om få personer så det kan vara tillfälligheter som ligger bakom minskningen sedan föregående års mätning. Det kan vara pandemin eftersom man generellt på arbetsmarknaden märkt av en minskad rörlighet sedan den bröt ut. Men förändringen är troligtvis för liten för att dra någon slutsats.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2021
Antal elever som söker sig till andra grundskolor i åk 9, i andra kommuner ska minska.	18	9
Personalomsättningen ska vara låg.	1,9%	7%

Ekonomiskt utfall

Barn- och utbildningsnämndens nettobudget för 2021 uppgår till 582,3 mkr, vilket kan jämföras med föregående års nettobudget på 561,1 mkr. För perioden visar nämnden ett överskott på 23,3 mkr. Överskottet återfinns i princip i sin helhet på de "Centrala kontona", detta är kostnader som är av gemensam karaktär såsom skolskjuts, hyror och måltider. På centrala konton finns också budget för köp av externa elevplatser och nämndens reserv.

En förklaring till det stora överskottet centralt är att internhyror av sporthallar inte har debiterats från kultur och fritid, men det förklaras också av att en del statsbidrag och nämndens reserv inte har fördelats till enheter än.

Grundskolan visar ett underskott för perioden som uppgår till 1,7 mkr. De större negativa avvikelserna återfinns på Kristinelundskolan, Österbyskolan och Grundsärskolan.

Prognos helår

För barn- och utbildningsnämnden som helhet prognostiseras en budget i balans.

Övergripande

För de övergripande posterna prognostiseras ett överskott på 3,4 mnkr. Överskottet förväntas komma från nämndens reserv och statsbidrag.

Förskola

Inom förskolan så ser det ut som att Tärnan får det svårt att klara sig på tilldelade resurser och prognostiserar ett underskott på 200 tkr.

Grundskola

För grundskolan prognostiseras ett underskott på 3,2 mkr. Underskottet är fördelat enligt nedan:

- Vallonskolan, - 500 tkr
- Kristinelund, - 500 tkr
- Ekeby, - 100 tkr
- Ekeby fritids, - 100 tkr
- Österbyskolan, - 1 mkr
- Grundsärskolan, - 1 mkr

Grundsärskolan har fått in fler elever senaste året vilket inneburit en del anpassningar och utökning av klasser som resulterat i högre kostnader än tilldelad ram.

För de övriga grundskolor som förväntas visa negativt resultat finns det en utmaning i att få till en bra organisation som effektivt kan använda de resurser som finns fördelat på det antal barn som enheten har. Dessutom behöver det ses över vilka arbetssätt som behöver förändras för att passa den budgettillgång som finns.

Kristinelund som nu till hösten går över till att bli en liten F-3 skola kommer få det svårt att få en budget i balans med så få elever.

Gymnasiet och vuxenutbildningen

För gymnasiet och vuxenutbildningen prognostiseras en budget i balans tillsammans. Det negativa utfallet för delåret förväntas balanseras upp av statsbidrag på cirka 4 mkr som kommer i slutet av året.

Åtgärder

Säkerställa en organisation som effektivt kan använda de resurser som finns fördelat på det antal barn som enheten har.

Se över vilka arbetssätt som behöver förändras för att passa den budgettillgång som finns tillgänglig

Investeringsprognos, helår

Barn- och utbildningsnämnden prognostiserar ett överskott för investeringarna på 6,0 mkr

- Under året har möbler och inventarier köpts in till nya avdelningar på grundskola och förskola i Alunda och Österbybruk. Inköpen gjordes till en klart lägre kostnad än beräknat och prognosen är ett överskott på totalt 4,0 mkr.
- Byggnationen av ny förskola i Österbybruk är försenad och investeringsmedel för denna kommer inte att nyttjas i år.

BARN OCH UT- BILDNINGSNÄMND MNKR		BUDGET ÅR	BUDGET ACK	UTFALL ACK	AVVIKELSE	PROGNOS HELÅR	AVVIKELSE
SEKTOR BILDNING	FUNKTION						
	BILDNING, STAB	-243,3	-202,7	-171,8	30,9	-239,9	3,4
	GYMNASIET OCH VUXENUTBILD- NING	-56,6	-47,2	-44,0	3,3	-56,6	0,0
	GRUNDSKOLA	-178,0	-149,9	-138,8	11,1	-181,2	-3,2
	FÖRSKOLA OCH PEDAGOGISK OMSORG	-99,0	-83,5	-75,0	8,5	-99,2	-0,2
	KULTURSKOLAN	-5,4	-4,4	-1,9	2,5	-5,4	0,0
		-582,3	-487,7	-431,5	56,3	-582,3	0,0

Socialnämnd

Nämndens sammanfattning

Socialnämnden har under det andra tertialet fortsatt med den stora omställningen av äldreomsorgen med syfte att forma en trygg och hållbar äldreomsorg i vår kommun. Omställningen kommer från en politisk vilja att verksamheten ska kunna utvecklas hållbart med fokus på kvalitet för den äldre samtidigt som vi använder resurserna rätt och har en ekonomi i balans.

Socialnämnden ser också positivt på utvecklingen av öppenvården inom individ- och familjeomsorgen, med mer individanpassade insatser på hemmaplan. Insatser som ofta ger mer hållbar effekt samtidigt som resurserna används effektivt.

Inom funktionshinderområdet planeras det under året för fler individuellt anpassade LSS-bostäder nära centrum och aktiviteter i Östhammar. Det är ett bra exempel på en insats som ökar individens självständighet.

Vi i nämnden känner stolthet och ödmjukhet inför alla medarbetare som fortsätter sitt viktiga arbete med att ge stöd och stöttning till de sköraste i vårt samhälle, varje dag, året om och dygnets alla timmar. Tillsammans tar vi oss nu igenom en utmanande pandemi. Det är endast möjligt genom en engagerad och kunnig personal som vill göra sitt bästa.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Målet är att Östhammars kommuns sjuktal för 2021 ska ligga max 1 %-enhet över medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro och att sjuktal

för 2022 ska ligga i nivå med medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro. 2020 var medelvärdet för kommunernas sjukfrånvaro 8,3% (9,1% för kvinnor, 5,7% för man)

Sjukfrånvaron inom sektor Omsorg från Q2 2020 till Q2 2021 har sjunkit med 2,5 procentenheter. Det är en kraftig sänkning på kvartalet. Blickar vi bakåt till Q2 2019 så hade vi höga sjuktal även där. Den mest troliga förklaringen till att vi detta år kan se en minskning beror på att effekten av pandemin inte är lika stor i våra verksamheter. Både våren 2019 och 2020 präglades sjukfrånvarosiffrorna av att medarbetare vid minsta symtom stannat hemma. Med vår stora andel vaccinerade medarbetare inom vård och omsorg har vi under denna vår inte påverkats lika hårt som tidigare. En skillnad från Q2 2020 är även att arbete på distans för vissa yrkesgrupper inom sektorn. Det har minskat risken för smitta på arbetsplatserna vilket också kan vara en förklaring till denna sänkning av sjukfrånvaron.

Nämndmål: Socialnämnden ska vara en effektiv verksamhet

Prognos för nämndmålet: Nås ej till följd av prognos av styrtal.

För styrtalet Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg är prognosen att vi når måltalet för helåret.

På IFO har antalet externa insatser minskat tack vare ett aktivt arbete med hemmaplanslösningar. Det har också gjorts en genomgång av alla externa placeringar som har gett en gynnsam effekt.

För styrtalet Köp av individ- och familjeomsorg totalt, andel (%) är prognosen att vi når måltalet

för helåret.

Råd och stöd arbetar med insatser i egen regi så långt det är möjligt.

För styrtalet Brukarbedömning IFO är prognosen att vi når måltalet för helåret.

För styrtalet Brukarbedömning IFO får vi inget värde förrän tertial 3. Men prognosen är osäker då det är svårt att bedöma effekter av covid-19 och brukarbedömningar kan generellt kan svänga från år till år.

För styrtalet Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg är prognosen att vi ej når måltalet för helåret.

För styrtalet Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg får vi inget värde förrän tertial 3. Vi jobbar med att se till att brukarna får sina beviljade insatser i större utsträckning än tidigare. Det följs bland annat upp via styrtalet leveranssäkerhet, som har förbättrats över tid. I arbetet med Trygg och hållbar äldreomsorg lyfts kontaktmannaskapets betydelse fram. Arbetet med att förbättra kontinuitet sker utifrån tre perspektiv:

- Vårdkontinuitet. Alla insatser tillhålls på samma sätt oavsett vilken medarbetare som utför insatsen, arbetsbeskrivningarna finns i genomförandeplanen.
- Tidskontinuitet. Vi håller de tider vi planerat i våra genomförandeplaner.
- Personalkontinuitet. Sker bland annat via att kontaktpersonen träffar sin brukare varje vecka.

För styrtalet Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg är prognosen att vi ej når måltalet för helåret.

För styrtalet Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg får vi inget värde förrän tertial 3. Besöksförbudet som fanns på samtliga särskilda boenden och de nuvarande besöksrestriktionerna anser vi har påverkat brukarbedömningen negativt. Enheterna kommer att analysera resultatet i brukarbedömningen och följa upp. Vi tror att vår omställning till Trygg- och hållbar äldreomsorg ska påverka brukarbedömningen i en positiv riktning.

För styrtalet Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+ är prognosen att vi ej når måltalet för helåret.

Med trygg och hållbar äldreomsorg jobbar vi för att nå måltalet på sikt. Aktiviteter för detta är bland annat att vi har minskat antalet korttidsplatser, ställt om tre boenden till individbeslut, upprättat en ny nattorganisation och dessutom skapat en samordnad sjuksköterskeorganisation som kommer leda till en bättre kostnadsutveckling för 2021. Syftet med trygg och hållbar äldreomsorg är, förutom lägre kostnader, bättre kvalitet genom flexiblare arbetssätt och brukaren i centrum. Målet är en effektiv äldreomsorg med rätt insatser, i rätt tid och i rätt omfattning. Kostnad för skyddsutrustning har ökat betydligt till följd av ökade behov under covid-19. Merkostnaden bedöms till cirka 10 miljoner kronor 2021.

För styrtalet Andel invånare 80+ som inte har någon biståndsbedömd insats är prognosen att vi ej når måltalet för helåret.

Vi anser att det finns en vård- och stödskuld till följd av pandemin. Många anhöriga har valt att vårda sin anhöriga själva då man inte velat använda hemtjänst eller ansöka om särskilt boende. Den förväntade ökningen infann sig. Med trygg och hållbar äldreomsorg jobbar vi för

att nå måtalet på sikt, där målet är en effektiv äldreomsorg med rätt insatser, i rätt tid och i rätt omfattning.

För styrtalet Nettokostnadsavvikelse LSS ska minska är prognosen att vi ej når måtalet för helåret.

Utfallet för nettokostnadsavvikelse LSS har dock förbättrats markant de senaste åren. Förbättringen kommer främst från en breddning av boendeinsatserna inom LSS och att socialnämnden öppnat ett nytt serviceboende LSS i egen regi där dygnskostnaden är klart lägre jämfört med gruppboende LSS. En annan genomförd förändring är de nya villkoren för LOV-ersättning där nämnden ställer nya krav på utförarna att jobba med närvaro. Vid långvarig brukarfrånvaro sänks ersättningen, för att markera vikten av en meningsfull och motiverande sysselsättning.

Nämndmål: Socialnämnden ska vara en effektiv verksamhet

Målet bedöms att inte uppnås på helår. Covid-19 kommer troligtvis att påverka styrtalet negativt på helår.

signering har inneburit att arbetsprocessen för att snabbt och säkert kunna skicka och ta emot meddelanden har effektiviserats. Införandet har därutöver minskat administration, ledtider i arbetsprocessen och andelen resor för ledamöter.

Även inom vård och omsorg har digital signering införts för behandlingar och ordinationer från Legitimerad personal till Vård och omsorgspersonal.

Arbetsmiljöförbättringar på våra särskilda boenden, genom att spol- och diskdesinfektorer

har installerats, vilket ger bättre hygien och mindre smittspridning.

Ekonomiskt utfall

Socialnämndens nettobudget för 2021 uppgår till 515,6 mnkr, vilket kan jämföras med föregående års nettobudget på 507,2 mnkr. För perioden visar nämnden ett överskott på 3,0 mnkr.

Socialnämndens verksamheter har under delåret haft stora kostnader förknippade med Covid-19. Kostnader för personlig skyddsutrustning och sjuklöner ligger kvar på ungefär samma nivåer som 2020, men i år finns inte samma generösa kompensation från staten. För 2021 har staten istället växlat om stödet och i år kommer stöd på ungefär samma nivåer som 2020 men då som tidigare genom riktade statsbidrag.

Prognos helår

Socialnämnden redovisar ett prognostiserat underskott för helåret på 6,9 mnkr där de större avvikelserna mot budget fördelas enligt nedan:

- Sektorövergripande
De sektorsövergripande verksamheterna prognostiserar ett överskott på 10 mnkr. Överskottet kommer från mer utbetalt statsbidrag jämfört med budgeterat samt lägre hyreskostnader för Solgården.
- Myndighet
Hemtjänst, volym - 14,8 mnkr
LSS boenden, volym + 11,0 mnkr

Antalet beviljade och utförda timmar inom hemtjänsten har de första åtta månaderna ökat med 25 respektive 21 % jämfört med samma period 2020. Totalt utfördes 128 954 timmar under delåret vilket kan jämföras med 106 342 timmar

samma period 2020.

Kostnaderna för boendeplaceringar LSS ökar enligt prognosen med drygt 4 mnkr jämfört med 2020 och ökningen kommer dels från externa placeringar dels från ett nytt serviceboende LSS som startade igång i juli. Det stora överskottet på 11,0 mnkr kommer av att man i budget också tagit höjd för ett nytt gruppboende LSS vilket inte kommer verkställas under 2021.

Kostnaderna för externa placeringar inom barn och unga som under flera år har varit högre än budgeterat visar nu en klar ekonomisk förbättring, ett prognostiserat underskott på 1,4 mnkr kvarstår dock. Förklaringen till den förbättrade ekonomin är att man i större utsträckning än tidigare använder sig av hemmaplanslösningar som öppenvård, egna familjehem och kontaktstöd.

- Produktion
 - Särskilt boende, äldre - 3,4 mnkr
 - Hemtjänst, egen regi - 7,8 mnkr
 - HSL - 2,8 mnkr

Särskilt boende, äldre har under de första åtta månaderna en högre kostnad än budgeterat. Likt flera andra utförarverksamheter kan detta underskott framförallt förklaras av höga kostnader för rörliga personalkostnader som sjuklön, timvikarier och övertid. Det är också här som merkostnader från Covid-19 med höga kostnader för skyddsutrustning och sjuklön syns mest.

Hemtjänsten i egen regi har ökat effektiviteten jämfört med förra året med en lägre kostnad per utförd timme och förväntas minska underskottet från 11 mnkr 2020 till prognostiserade 7,8 mnkr 2021.

Hemtjänsten arbetar systematiskt med att

effektivisera verksamheten genom ledarskap, planering och förbättrad administration. Bättre planering och mer sammanhållna insatser ger lägre kostnader. Målet om en debiteringsgrad (hur mycket av den arbetade tiden som är hos brukaren) på 65% har nu uppfyllts för flertalet av årets månader.

Rekryteringsläget för sjuksköterskor har försämrats jämfört med 2020 och behovet av hysjsjuksköterskor förväntas ligga kvar för större delen av året och det resulterar i ett prognostiserat underskott på - 2,8 mnkr.

Effekterna av Covid-19

Den ekonomiska effekten för socialnämnden helåret 2021 kopplat till Covid-19 bedöms till cirka 10 mnkr där merparten kommer från ökade kostnader för personlig skyddsutrustning.

Investeringsprognos, helår

Under året har investeringar påbörjats och delvis färdigställts på Parkvägen och Edsvägen 16 för att kunna möta behovet för renodlade demensboenden.

Det finns också planer på att göra vissa anpassningar på Lärkbacken i och med att ett nytt korttidsboende och psykiatriboende öppnats upp.

SOCIALNÄMND MNKR		BUDGET ÅR	BUDGET ACK	UTFALL ACK	AVVIKELSE	PROGNOS HELÅR	AVVIKELSE
SEKTOR OMSORG	FUNKTION						
	OMSORG, STAB	-40,8	-34,0	-11,3	22,7	-30,8	10,0
	MYNDIGHET OMSORG	-386,0	-321,7	-291,5	30,2	-387,7	-1,7
	PRODUKTION OMSORG	-88,9	-75,8	-82,4	-6,6	-104,1	-15,2
		-515,6	-431,5	-385,2	46,3	-522,5	-6,9

Östhammars kommun
Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar
Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se
Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

UPPSALA BRANDFÖRSVAR. I SAMHÄLLETS TJÄNST SEDAN 1892

HANDLINGSPROGRAM

För förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Beskrivning av kommunerna.....	4
2.1	Tierps kommun.....	5
2.1.1	Framtidsutveckling	5
2.2	Uppsala kommun.....	6
2.2.1	Framtidsutveckling	6
2.3	Östhammars kommun.....	7
2.3.1	Framtidsutveckling	7
2.4	Trafikutveckling	7
3	Styrning av skydd mot olyckor	8
4	Risker	9
4.1	Övergripande.....	9
4.1.1	Höjd beredskap.....	11
4.1.2	Olyckor som inträffar sällan	11
4.1.3	Riskobjekt i området.....	12
4.2	Brand i byggnad.....	13
4.2.1	Personskador vid brand i byggnad	14
4.3	Brand utomhus.....	14
4.4	Trafikolycka.....	14
4.5	Olycka med farliga ämnen.....	15
4.6	Naturolycka	15
4.7	Drunkning	15
4.8	Nödställd person	15
5	Värdering.....	16
6	Mål.....	17
7	Förebyggande – förmåga och verksamhet.....	19
7.1	Tillsyn.....	19
7.2	Stöd till den enskilde	20
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll.....	21
7.4	Övriga förebyggande åtgärder	21
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet.....	23
8.1	Övergripande.....	23
8.1.1	Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner, Länsstyrelsen och MSB	24
8.1.2	Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når samtliga delar av kommunen	25

8.1.3	Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder.....	29
8.1.4	Samverkan med andra aktörer.....	29
8.1.5	Brandvattenförsörjning.....	30
8.1.6	Alarmering och kommunikation.....	30
8.1.7	Varning och information till allmänheten.....	30
8.2	Beskrivning av förmåga per olyckstyp.....	31
8.2.1	Övriga insatser.....	34
8.3	Ledning i räddningstjänsten.....	34
8.3.1	Övergripande ledning.....	35
8.3.2	Insatsledning.....	36
8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser.....	37
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap.....	38
9	Uppföljning, utvärdering och lärande.....	38
	Bilaga A: Dokumentförteckning.....	40
	Bilaga B: Beskrivning av samråd.....	41
	Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten.....	42
	Hamnar Tierps kommun.....	43
	Hamnar Uppsala kommun.....	45
	Hamnar Östhammars kommun.....	46

1 Inledning

Detta dokument utgör handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 3 kap 3§ och 8 § och omfattar Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

2 Beskrivning av kommunerna

Drygt 277 000 människor bor i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Befolkningsstatistik framgår av Tabell 1 och Tabell 2. Tillsammans har kommunerna en yta på nära 5 300 km². Två av Sveriges mest trafiktäta stråk, Ostkustbanan och E4, går genom området. Området som Uppsala brandförsvaret täcker framgår i Figur 1.

Tabell 1 Befolkningsstatistik för de tre medlemskommunerna samt riket som helhet. Siffrorna gäller 2020-12-31.

Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas.

	Folkmängd	Kvinnor (%)	Män (%)	Medel- ålder (år)	0 – 17 år (%)	18 – 64 år (%)	65+ (år)	Utländsk bakgrund (%)
Tierp	21 327	49,1%	50,9%	43,5 år	20,7%	55,4%	23,9%	16,6%
Uppsala	233 839	50,5%	49,5%	39,0 år	20,4%	62,8%	16,8%	28,4%
Östhammar	22 251	48,7%	51,3%	45,5 år	19,2%	53,2%	27,6%	12,0%
Sverige	10 379 295	49,7 %	50,3%	41,4 år	21,1%	58,8%	20,1%	25,9%

Tabell 2 Medelinkomst per kommun 2019. Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas, äldre än 16 år.

Medelinkomst	Kvinnor (tkr)	Män (tkr)	Totalt (tkr)
Tierp	231,9	303,8	268,5
Uppsala	270,2	338,7	303,9
Östhammar	253,6	340,5	298,3
Sverige	268,4	344,9	306,7

Kommunen har vänt befolkningsutvecklingen och har sedan 2013 vuxit med cirka 100 - 200 personer per år. Kommunen anger i Översiktsplan 2010 – 2030 att planeringen för denna tidsperiod ska inriktas på att ta emot en folkökning på 3 000 nya invånare, men att beredskap ska finnas för ytterligare 4 000.² Större nybyggnationsområden är bland annat i Karlholms bruk där det tidigare industriområdet omvandlas till ett område med verksamheter, bostäder, rekreation, service, kultur och en ny fritidshamn. Totalt planeras cirka 430 nya bostäder. Även i västra Tierp planeras en ny stadsdel med bostäder, företag och handel. Totalt planeras cirka 500 bostäder i området.

2.2 Uppsala kommun

Uppsala kommun är Sveriges fjärde folkrikaste kommun med drygt 220 000 invånare. Landytan är 2 234 km². Centralorten är Sveriges fjärde största tätort med cirka 169 000 invånare. Övriga tätorter är Almunge, Björklinge, Blackstalund, Bälinge, Danmarksby, Gunsta, Gåvsta, Järlåsa, Knutby, Läby, Länna, Lövsalöt, Ramstalund, Skyttorp, Skölsta, Storvreta, Vattholma, Vreta-Ytternäs och Vänge. I övriga tätorter uppgår befolkningen till cirka 23 500 invånare. Utanför tätorterna på landsbygden bor ytterligare cirka 26 300 personer.³

De större arbetsgivarna är Uppsala kommun, Region Uppsala med Akademiska sjukhuset, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Uppsala är centrum för en stor del av regionens vård, omsorg, utbildning, kultur, handel och service. På Uppsala garnisons område finns bl.a. Forsvarsmaktens Luftstridsskola och Forsvarsmaktens Underrättelse och Säkerhetscentrum.

Uppsala är en gammal lärdomsstad, vilket avspeglas i kulturliv och i kulturmiljöer. Uppsala är också en modern stad med spetskompetens inom områden som bioteknik, IT och materialteknik. Landsbygden präglas av kulturhistoriska bygder med fornlämningar, säteri-, kyrko- och herrgårdsmiljöer.

2.2.1 Framtidsutveckling

Uppsala kommun har de senaste årtiondena stadigt vuxit, denna trend förväntas fortsätta, i snitt har kommunen vuxit med 3200 personer per år sedan 2007, mellan 2016 och 2017 växte kommunen med 5355 invånare. Till 2050 väntas kommunen ha vuxit med upp till 135 000 nya invånare⁴.

Översiktsplan 2016 anger att till 2050 kommer cirka 60 000 nya bostäder ha tillkommit inne i Uppsala tätort. Till samma år har upp till 10 000 nya bostäder byggts i andra prioriterade tätorter och ytterligare 1000 bostäder uppförts på landsbygden i övrigt. Stora utbyggnader genomförs och planeras i Uppsala tätort. I södra staden (Ulleråker, Rosendal och Ultuna) planeras upp till 25 000 nya bostäder och i de sydöstra stadsdelarna (Bergsbrunna, Sävja, Nåntuna, Vilan) cirka 21 500 bostäder och 10 000 – 15 000 nya arbetsplatser.

Satsningar planeras på kollektivtrafiken, dels nytt nät med spårvagn eller BRT⁵ inne i Uppsala men även nya järnvägsstationer i Bergsbrunna och Vänge. En utökning till fyra järnvägsspår på hela sträckan mellan Uppsala och Stockholm är planerad.

Upplands flygflottilj F16 planeras att återupprättas och utvecklas under åren 2022 till 2025.

² Översiktsplan 2010 – 2030 för Tierps kommun

³ Statistikenheten, Kommunledningskontoret, Uppsala kommun. Bearbetningar av SCB-statistik

⁴ Översiktsplan 2016, Uppsala kommun

⁵ Bus Rapid Transit

2.3 Östhammars kommun

Östhammars kommun är också en kommun med stor yta och utspridd befolkning. Större delen av kommunens yta används för jord- och skogsbruk. Landytan är 1503 km². Kommunen har en lång kustlinje med skärgård. Kuststräckans längd, inräknat öar, är cirka 3500 km.

Drygt 22 000 invånare bor i kommunen, och befolkningen är ganska jämnt fördelad i de fem största tätorterna Östhammar (4764), Alunda (2457), Gimo (2775), Öregrund (1572) och Österbybruk (2378). Övriga tätorter i kommunen är Dannemora och Hargshamn. Av befolkningen bor drygt 7 500 invånare på landsbygden utanför tätorterna.

Kommunens stora arbetsplatser är Östhammars kommun, Sandvik Coromant AB och Forsmarks kärnkraftverk AB. Nästan 3 000 kommuninvånare pendlar till arbeten i andra kommuner. Pendlingen sker i huvudsak via väg 288. Inpendlingen är även den betydande, cirka 2 000 personer.

Turismen är en viktig näring. Kommunen har områden med stora naturvärden och ett vackert kust- och skärgårdslandskap, som innefattar de gamla hamnstäderna Östhammar och Öregrund. Befolkningen i dessa områden ökar flerfald under sommarmånaderna. Historiska bruksmiljöer finns i Österbybruk, Forsmark, Gimo och Harg.

2.3.1 Framtidsutveckling

Enligt översiktsplan 2016 har kommunen som mål att öka med mellan 500 – 1000 personer till 2025. Enligt tillväxtstrategin för Östhammars kommun är målet för kommunen 30 000 invånare år 2040. I kommunen finns det efterfrågan på bostäder i samtliga orter. Större nybyggnationer planeras i bland annat Alunda.

För Hargs hamn finns planer på en omfattande expansion fram till och med 2025. Bland annat kommer farleden fördjupas och en ny kaj byggas för att kunna ta emot större fartyg och lagerhallar och lagerytor byggas ut. För närvarande pågår miljöprovning av ett ev slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun. Likväl planeras en utökning av befintligt slutförvar av kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall.

2.4 Trafikutveckling

Trafikverkets rapport *”Prognos för persontrafiken 2040”* anger att trafikarbetet med personbil i Uppsala län kan komma att växa totalt med 1,2 % per år fram till 2040. I riket som helhet är prognosen att transportarbetet för bil ökar med 27 % mellan 2017 och 2040 med en årlig tillväxt om 1,0 %.

Det totala persontransportarbetet för tågtrafiken förväntas öka med 53 % till 2040, detta gäller för hela Sverige. Motsvarande siffror för buss är 17 % för hela landet. Det totala persontransportarbetet för hela Sverige, oavsett trafikslag och längd på resa förväntas öka med 27 % fram till 2030.⁶

Enligt Trafikverkets rapport *”Prognos för godstransporter 2040”* förväntas godstransporter på väg öka med ca 1,65 % årligen fram till 2040 med en total tillväxt på 46 %. För järnvägen förväntas en ökning om 1,55 % årligen fram till 2040 med en total tillväxt på 42 %.⁷

⁶ Prognos för persontrafiken 2040 – Trafikverkets basprognoser 2020-06-15

⁷ Prognos för godstransporter 2040 – Trafikverkets basprognoser 2020-06-15

3 Styrning av skydd mot olyckor

Kommunens uppdrag är i grunden sex stycken i LSO:

- Tillsyn av den enskildes ansvarstagande (5 kap 1§)
- Underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen genom rådgivning, information m.m. (3 kap 2§)
- Sotning och brandskyddskontroll (3 kap 4§)
- Genomföra räddningsinsatser (3 kap 7§)
- Lära och utvecklas genom att undersöka olycksorsak och insatsers genomförande (3 kap 10§)
- Samordna verksamheten enligt lagen (1 kap 6§, 3 kap 1§)

Samordningsansvaret skiljer sig från de övriga uppdragen i lagen, då det syftar på fler än de olyckor som föranleder räddningsinsatser. Här avses att kommunerna ska ta ett bredare grepp om skyddet mot oönskade händelser och även inkludera sådant som inte uppfyller räddningstjänstkriterierna, som fallskador, klämskador, cykelolyckor, halkolyckor m.m.

Räddningsnämnden svarar enligt ett särskilt samverkansavtal för räddningstjänst i kommunerna Tierp, Uppsala och Östhammar i enlighet med vad som åligger kommunerna enligt LSO. Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor ligger dock kvar i respektive kommun (LSO 1 kap 6§, 3 kap 1§).

Brandförsvarets verksamhet styrs av en gemensam nämnd med Uppsala kommun som värdkommun. Utöver uppdraget inom LSO ska den gemensamma nämnden också svara för tillståndsgivning och tillsyn enligt Lag (SFS 2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (förkortas LBE) samt i tillämpliga delar för kommunernas uppgifter enligt Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Handlingsprogrammet är ett av flera program och policyer inom Uppsala kommun.

Då handlingsprogrammet är ett övergripande flerårigt, politiskt styrdokument är det inte lämpligt att i detalj låsa brandförsvarets verksamhet i alltför detaljerade beskrivningar. Mer detaljerade beskrivningar återfinns i underliggande dokument som hänvisas till i texten och återfinns i Bilaga A: Dokumentförteckning.

Arbetet med handlingsprogram från 2022 har till största del varit en omarbetning av handlingsprogrammet från 2020 i syfte att leva upp till MSBs föreskrift om handlingsprogram. Förslag till inriktningsmålen i handlingsprogrammet har arbetats fram av den gemensamma räddningsnämnden och utgår från samtliga kommuners förutsättningar och behov. Handlingsprogrammets särställning för räddningsnämndens verksamhet ligger i att det är ett styrdokument som enbart och direkt fokuserar på nämndens uppdrag.

En del i arbetet att ta fram handlingsprogrammet har varit workshops tillsammans med räddningsnämnden, workshops med tjänstepersoner på Uppsala brandförvar, medarbetardialog och medborgardialog. Resultat från medarbetar- och medborgardialoger tillsammans med bland annat riskanalysen har legat till grund för arbetet med handlingsprogrammets mål.

Handlingsprogrammet i sin helhet är beslutad av kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammar.

Sedan den gemensamma räddningsnämnden bildades har handlingsprogram funnits som varit giltiga under perioderna 2012–2015, 2016–2019, 2020–2021. Detta handlingsprogram utgör en

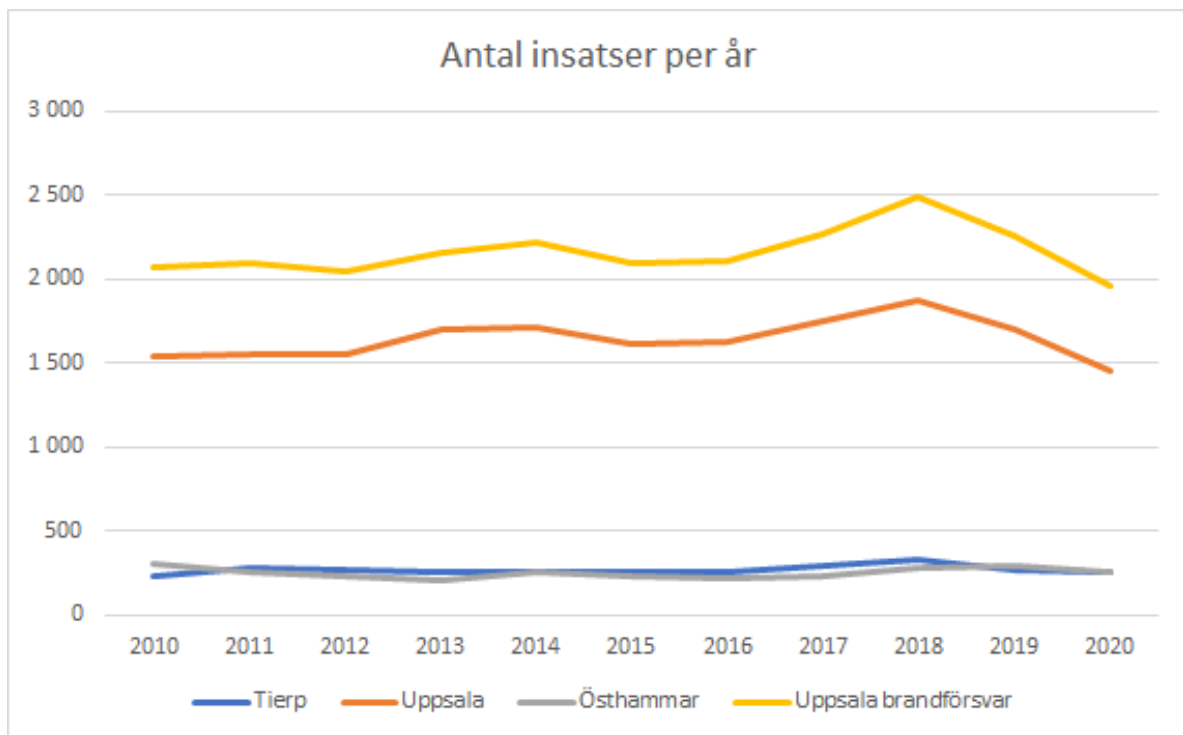
omarbetning och uppdatering av handlingsprogram 2020 utifrån MSBs föreskrift om handlingsprogram.

4 Risker

Detta kapitel är en sammanfattning av dokumentet *Risikanalyis – underlag för handlingsprogram från 2020*. Riskanalysen omfattar olyckor som kan leda till räddningsinsats i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Riskanalysen är ett underlag till handlingsprogrammet såväl som för den årliga verksamhetsplanen. Riskanalysen reviderades inför handlingsprogram 2020 och omfattar statistik fram till 2017. Kapitel 4.1 har uppdaterats med övergripande statistik fram till 2020.

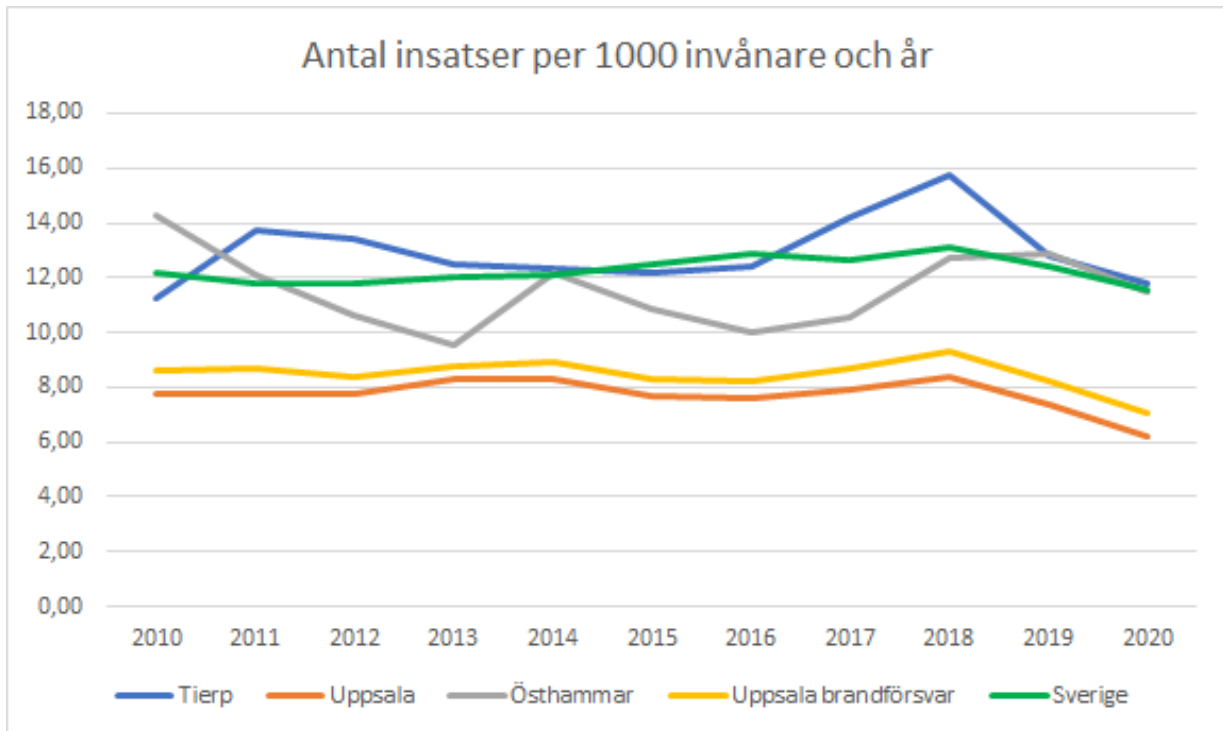
4.1 Övergripande

Antalet räddningsinsatser totalt som gjorts inom Uppsala brandförsvaret är fördelade enligt Figur 2. Totalt hanterar Uppsala brandförsvaret cirka 2200 insatser per år. 2018 ökade antalet insatser kraftigt på grund av den torra sommaren och ett stort antal bränder i skog och mark. 2019 återgick antalet insatser till mer normal nivå och 2020 minskade antalet insatser till följd av Coronapandemin. Antalet anlagda bränder var också ovanligt få 2020.

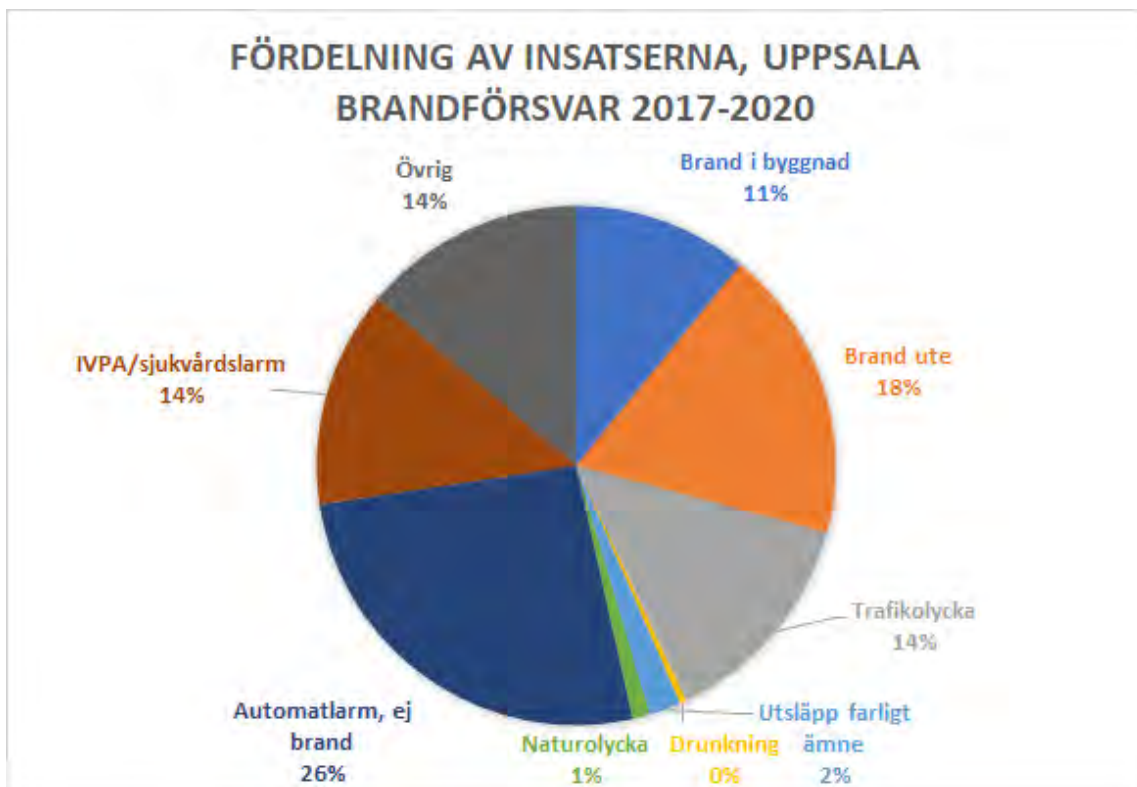
Figur 2 Totalt antal insatser för Uppsala brandförsvaret. Detta omfattar både insatser som var räddningstjänst enligt LSO såväl som andra uppdrag. Källa: IDA.

Bilden ser något annorlunda ut om antalet insatser räknas per 1000 invånare i respektive kommun, se Figur 3. Som framgår av figuren har antalet insatser per 1000 invånare varit relativt konstant i Uppsala kommun sedan 2010. Som helhet har Uppsala brandförsvaret färre insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet. Detta gäller även på kommunnivå för Uppsala och de flesta åren för Östhammar. Tierps kommun har ungefär lika många eller något fler insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet.

Figur 3 Antal insatser per 1000 invånare för respektive kommun. Detta avser samtliga uppdrag som brandförsvaret åkt på, även sådana uppdrag som inte är räddningstjänst enligt LSO. Källa: IDA.

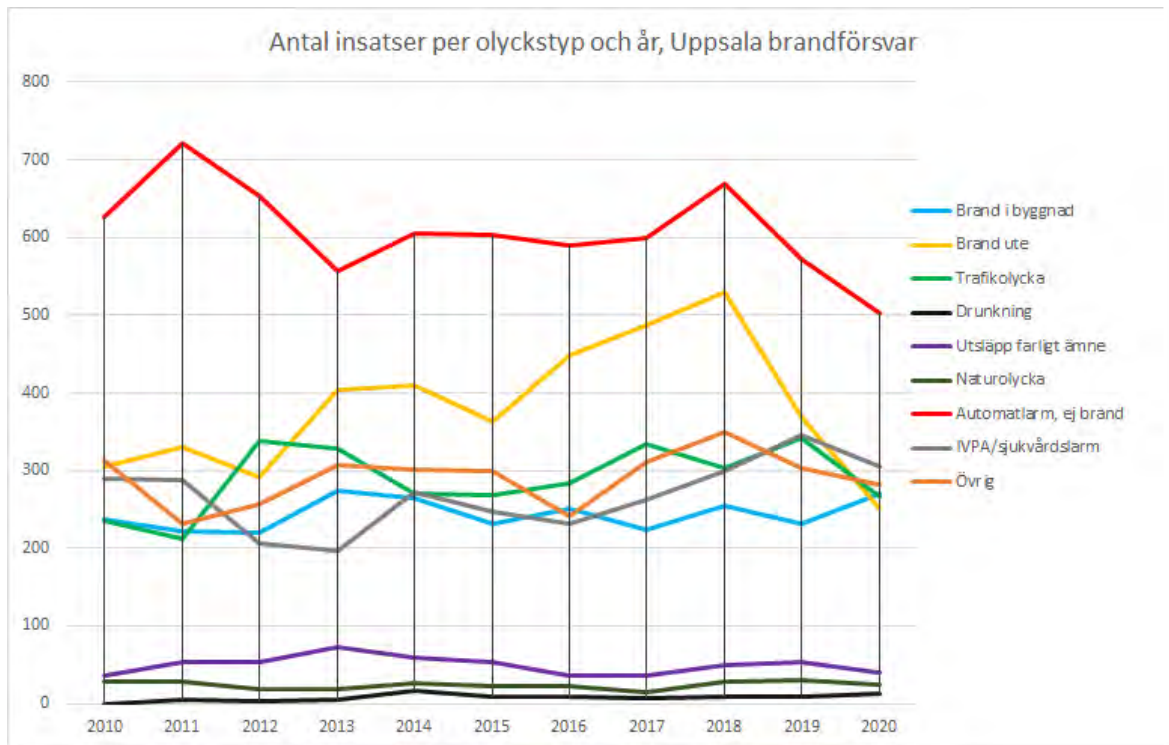
Av Figur 4 framgår fördelningen av insatserna. Drunkning och drunkningstillbud är allvarliga, men inte vanligt förekommande. Inom Uppsala brandförsvaret består andelen insatser till 0,4% av drunkning/-tillbud och i Sverige 0,4%.

Figur 4 Fördelning av insatserna för Uppsala brandförsvaret, 2017 – 2020. Källa: IDA.

Huvuddelen av insatserna har inträffat mellan klockan 08 och 23. Räddningsinsatsernas fördelning över året visar att andelen insatser är större under perioden april till november. Fördelningen beror även på vilken typ av insats det är frågan om, exempelvis inträffar den största delen av bränderna som inte är i byggnader mellan mars och oktober, dvs under gräs- och skogsbrandssäsongen. Antalet brand i byggnad och trafikolyckor ökar under vintern.

Av Figur 5 framgår hur antalet insatser sett ut per olyckstyp per år för hela Uppsala brandförsvaret.

Figur 5 Antal insatser uppdelat per olyckstyp och år för hela Uppsala brandförsvaret. Källa: IDA.

4.1.1 Höjd beredskap

En mer detaljerad beskrivning av kommunernas risker i samband med höjd beredskap kommer tas fram i samråd med kommunerna och länsstyrelsen. Det kan dock konstateras att de tre kommunerna är i en militärstrategiskt viktig region och har flertalet för totalförsvaret viktiga anläggningar såsom Luftstridsskolan, en återetablering av flygflotiljen F16, Forsmarks kärnkraftverk, Hargs hamn, Akademiska sjukhuset, stambanan, E4 med flera.

4.1.2 Olyckor som inträffar sällan

Risken analysen för handlingsprogrammet omfattar även en kvalitativ del, som behandlar de stora olyckor eller stora oönskade händelser som inträffar mer sällan. Dessa behöver inte nödvändigtvis innebära en räddningsinsats för brandförsvaret, men beaktas eftersom de kan ha en påverkan på brandförsvarets förmåga att genomföra räddningsinsatser eller det kan förväntas att brandförsvaret har en viktig roll i hanteringen av händelsen. Vissa av riskerna kan innebära ett stort antal samtidiga räddningsinsatser eller omfattande räddningsinsatser.

I risken analysen analyseras ett antal scenarier som kan tänkas inträffa som skulle få påverkan på Uppsala brandförsvarets geografiska område. Dessa scenarier framgår i Tabell 3.

Tabell 3 Scenarier från den kvalitativa delen i riskanalysen med bedömd sannolikhet, konsekvens och trend. Definitioner av respektive parameter för sannolikhet och konsekvens framgår i Riskanalys – underlag för handlingsprogram från 2020.

	Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Brand med omfattande personskador	Låg	Stor	Oförändrad
Brand med omfattande egendomsskador	Hög	Liten	Oförändrad
Olycka i kärnteknisk anläggning	Låg	Stor	Oförändrad
Komplicerade utsläpp av farliga ämnen	Hög	Medel	Oförändrad
Omfattande kommunikations- och transportolyckor	Medel	Medel	Ökande
Extremt väder	Hög	Medel	Ökande
Översvämning i samband med höga flöden eller skyfall	Hög	Medel	Ökande
Omfattande skogsbrand	Hög	Medel	Ökande
Ras och skred	-	-	-
Dammbrott	Låg	Stor	Minskande
Störningar i samhällsviktiga funktioner	Hög	Stor	Ökande
Anlagd brand	Hög	Medel	Ökande
Social oro	Hög	Medel	Ökande
Terror	Medel	Medel	Ökande
Evenemangsrelaterade händelser och händelser i publika lokaler	Medel	Liten	Oförändrad
Olycka i undermarksanläggning	Låg	Liten	Oförändrad
Olycka i svårtillgängligt område	Hög	Liten	Oförändrad
Krig	Låg	Stor	Ökande
Flera samtidiga större händelser	Hög	Medel	Ökande
Större sjukdomsutbrott	Medel	Medel	Oförändrad

Dessa händelser kan sammanfattas i att de ofta är komplexa händelser som har stort ledningsbehov och i vissa fall även kräver omfattande materiella och personella resurser, i vissa fall över lång tid. Se även kapitel 8.4 om samtidiga och omfattande räddningsinsatser.

4.1.3 Riskobjekt i området

Inom Uppsalas brandförsvars område finns ett antal riskobjekt. Med riskobjekt avses här så kallade *Sevesoanläggningar* eller *farliga verksamheter*.

Sevesoanläggningar är anläggningar där stora mängder farliga kemikalier hanteras och omfattas av krav enligt *Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor*. Lagen har sitt upphov från det så kallade Seveso-direktivet som antagits i EU för att förebygga allvarliga olyckor inom kemiindustrin och begränsa följderna för människor och miljö. I lagstiftningen finns två kravnivåer: låg och hög. Ägarna och verksamheterna har krav på sig att regelbundet genomföra riskanalyser och handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas.

Farlig verksamhet enligt LSO är en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön där anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen är skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta åtgärder för att begränsa sådana skador enligt LSO 2 kap. 4§. Denna beredskap ska komplettera kommunens beredskap för räddningsinsats. Det är Länsstyrelsen

som beslutar vilka anläggningar i länet som omfattas av denna paragraf. Flygplatser som har godkänts enligt 6 kap. 9§ första stycket i luftfartslagen ska också omfattas av 2 kap. §4 enligt LSO. Alla Seveso-anläggningar oavsett kravnivå klassificeras som farliga verksamheter.

Av Tabell 4 framgår vilka Seveso-anläggningar och farliga verksamheter enligt LSO 2 kap §4 som finns i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner 2021. Information om respektive verksamhet finns på kommunernas webbplatser och www.uppsalabrandforsvar.se.

Tabell 4 Farliga verksamheter i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner enligt Seveso och LSO 2kap §4. Listan hämtad 2021-05-06.

Anläggning	Kommun	Seveso	Farlig verksamhet LSO 2:4
Månkarbo bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Strömsbergs bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Untra inkl. södra vällen	Tierp	Nej	Ja
Griggebo bergtäkt	Tierp	Pågående process	Pågående process
55:ans bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Akademiska sjukhusets helikopterflygplats	Uppsala	Nej	Ja
Almby bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Cytiva Sweden AB	Uppsala	Högre kravnivån	Ja
Grän bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Recipharm Uppsala AB	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Skyttorp bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Tensta-Forsa	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Upplands Lokaltrafik, depå Fyrislund	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Husbyborg	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Värme Uppsala AB	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Onslunda bergtäkt	Uppsala	Pågående process	Pågående process
Gimoverken	Östhammar	Högre kravnivån	Ja
Forsmarks kraftgrupp AB Kärnkraftverk	Östhammar	Lägre kravnivån	Ja

Med dessa verksamheter i regionen finns en risk för att farliga utsläpp eller komplicerade bränder kan uppkomma. Sannolikheten för att en olycka ska hända samt konsekvenserna av en olycka på dessa anläggningar minskas något på grund av den omfattande tillsynsverksamheten från olika myndigheter samt höga krav på verksamheternas interna skyddsarbete.

4.2 Brand i byggnad

Under de undersökta åren hanterade brandförsvaret årligen cirka 170 – 200 bränder i byggnader. I Tierp och Östhammars kommuner hanterades cirka 25 – 30 bränder per år. Sett till invånarantalet hade Tierp och Östhammars kommuner fler bränder i byggnader per 1000 invånare än Uppsala kommun och Sverige som helhet. Brandförsvaret som helhet hade färre bränder i byggnader per 1000 invånare än Sverige som helhet.

Majoriteten av bränderna inträffade i eller i anslutning till en tätort. I samtliga tre kommuner har det även inträffat byggnadsbränder i glesbygd.

58 % av bränderna i byggnader inträffade i småhus eller flerbostadshus. 5 % var industribränder, 20 % var i byggnader med allmänna verksamheter och 17 % var i övriga byggnader. Andelen bränder i villor var större i Östhammar och Tierp än i Uppsala där andelen bränder i flerbostadshus var större. Majoriteten av bostadsbränderna inträffade under eftermiddagen och kvällen.

4.2.1 Personskador vid brand i byggnad

Under perioden 2007 till 2017 har 30 personer omkommit i brand i de tre kommunerna, tre i Östhammars kommun, sex i Tierps kommun och 21 i Uppsala kommun. Av fördjupad statistik fram till 2015 omfattande 24 dödsfall framgår att majoriteten av dödsbränderna har varit i villor eller flerbostadshus. 22 av de omkomna var män, varav 13 var äldre än 65 år och åtta var i åldern 45 till 64 år. Minst sju av de omkomna hade någon form av funktionshinder. 18 omkom innan brandförsvarets framkomst eller innan räddningsinsats kunde genomföras. Ungefär hälften av dödsbränderna har inträffat utanför tätort.

Elva av dödsbränderna inträffade mellan klockan 17 och 07. Fyra inträffade mellan klockan 07 och 10. Fem dödsbränder skedde under dagtid. Majoriteten av dödsbränderna skedde fredagar – söndagar och de flesta inträffade under vinterhalvåret, mellan oktober och februari.

I 5 % av dödsbränderna konstaterades att det funnits brandvarnare. Vid 33 % av bränderna har det saknades det brandvarnare och i 62 % var det okänt om det fanns.

Vid tolv av dödsbränderna var brandorsaken okänd. Branden var anlagd med uppsåt vid två bränder, rökning orsak vid tre bränder. Andra brandorsaker var tekniskt fel, värmeöverföring, levande ljus och eldning av gräs. Dessa var brandorsak vid en brand var.

Av de som skadas vid bränder var majoriteten män. Åldersfördelningen av de som skadas vid brand är mer jämnt fördelad än åldersfördelningen vid dödsbränder.

4.3 Brand utomhus

Under de undersökta åren åkte brandförsvaret årligen på cirka 330 bränder som var utomhus. Av dessa inträffade cirka 280 i Uppsala kommun, cirka 20 i Östhammars kommun och cirka 30 i Tierps kommun. Sedan 2013 har antalet insatser ökat kraftigt. 2017 genomfördes 488 insatser. Denna ökning skedde främst i Uppsala kommun. Det som ligger bakom ökningarna är framförallt ett större antal bränder i skog och mark, fordon, soptunnor och containrar.

Majoriteten av bränderna har inträffat i eller i anslutning till tätorter eller vägar. Den vanligaste insatsen under dessa år var bränder i fordon. Andra vanliga brandobjekt var mark och skog, soptunnor och containrar. En stor del av bränderna var anlagda med uppsåt. 32 % av bränderna i det fria bedöms vara anlagda, men mörkertalet är stort, för 45 % av bränderna är orsaken okänd. För bränder i personbilar bedöms 46 % av bränderna vara anlagda. De flesta bränderna inträffade under eftermiddagen till efter midnatt.

4.4 Trafikolycka

Under åren 2014 – 2017 har Uppsala brandförsvaret hanterat totalt 1158 trafikolyckor. Trenden för de senaste åren är en ökning av antalet trafikolyckor. Mellan 2007 och 2011 åkte Uppsala brandförsvaret på cirka 210 – 250 trafikolyckor årligen. 2012 skedde en kraftig ökning till nästan 350 trafikolyckor. Denna ökning har hållit i sig sedan dess.

Under de undersökta åren åkte brandförsvaret på cirka 200 trafikolyckor i Uppsala kommun. I Östhammars kommun inträffade årligen cirka 30 till 40 trafikolyckor och i Tierps kommun cirka 50 olyckor.

Antalet olyckor per 1000 invånare är betydligt fler i Tierps kommun än övriga två kommuner. Antalet omkomna och sjukhusvårdade till följd av trafikolyckor minskar i Uppsala län.

Majoriteten av trafikolyckorna inträffade dagtid, med en topp mellan klockan 15 och 17. Antalet trafikolyckor ökar under vintermånaderna.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Under de undersökta åren åkte Uppsala brandförsvaret i snitt på 43 insatser till utsläpp av farligt ämne. De flesta insatserna har varit sanering vid läckage av drivmedel, smörjmedel och hydraulolja från fordon. 80 % av utsläppen har skett ute i det fria. Andra vanliga platser där utsläpp skett är i olika typer av industrier (6 %), allmän verksamhet (ex skolor, bad, handel) (7 %) men även bostäder (7 %).

De flesta utsläppen har inträffat dagtid mellan cirka klockan 07 och 17. De flesta utsläppen inträffar i perioden april till september.

4.6 Naturolycka

Inom Uppsala brandförsvares region finns inte områden som innebär större risker för ras och skred.

Under de undersökta åren hanterade brandförsvaret mellan tre och 15 stormskador årligen. Totalt under perioden 2007 till 2020 hanterades 129 insatser. Av dessa inträffade 49 % under månaderna december och januari.

Årligen hanterar Uppsala brandförsvaret cirka tio till tjugo larm till översvämning av vattendrag eller annan vattenskada. Under perioden 2007 till 2020 genomfördes 203 insatser varav 25 var på grund av översvämning av vattendrag och 178 "annan vattenskada". Annan vattenskada inkluderar både händelser till följd av läckage på vattenledningar inomhus samt till följd av vattenskador på grund av vatten utifrån.

4.7 Drunkning

Under de undersökta åren har Uppsala brandförsvaret åkt på i snitt på sju insatser till drunkningsolyckor. Sedan 2007 fram till 2017 har 47 drunkningsinsatser skett i Uppsala kommun, 11 i Tierps kommun och 14 i Östhammars kommun. De flesta drunkningar sker under perioden juni - september och i januari - februari. Flest drunkningar har inträffat under eftermiddagar samt runt klockan 02 - 03. Årligen har det omkommit en till fem personer i Uppsala län genom drunkning.

4.8 Nödständig person

Uppsala brandförsvaret har under den undersökta tidsperioden hanterat cirka trettioåttio larm till nödställd person per år. Detta kan exempelvis vara arbetsplatsolyckor och suicid. Antalet insatser är som lägst under perioden november till februari. De flesta insatserna inträffar mellan klockan 09 på morgonen fram till midnatt.

5 Värdering

Detta kapitel utgör en värdering av riskerna i kommunen och vilka slutsatser som dras utifrån riskanalysen:

- *Befolkningsutveckling.* Uppsala brandförsvaret verkar i en expansiv region och alla tre medlemskommuner räknar med att växa under kommande decennier. Framförallt Uppsala tätort väntas växa mycket, med upp till 60 000 nya bostäder och upp till 135 000 nya invånare. Fler invånare kommer innebära att brandförsvarets insatser kommer att öka i antal. Även risken för samtidigt olyckor kommer att öka.
- *Riskgrupper vid brand.* Befolkningsutvecklingen innebär även att befolkningen blir allt äldre, vilket innebär att en av riskgrupperna förväntas bli allt större. Majoriteten av de som omkommit i brand under perioden var män. Äldre män med någon form av funktionsnedsättning, boende på landsbygd eller glesbygd löper högre risk att omkomma i brand. I takt med att befolkningen blir äldre och fler bor kvar hemma kommer också denna riskgrupp att öka. Det är av vikt att åtgärder vidtas för att säkerställa brandskyddet hos riskgrupper för att på lång sikt kunna minska antalet omkomna eller allvarligt skadade till följd av brand.
- *Förtätning av tätorterna.* Allt fler flyttar till tätorterna. I samband med Coronapandemin kan det skönjas nya tendenser där fler personer söker sig till småhus utanför städerna, det är dock för tidigt för att avgöra om detta är permanenta effekter. Det stora behovet av bostäder leder till förtätning i städerna, även i anslutning kring farligt godsleder och riskobjekt. Nyexploateringen innebär även att nya verksamhetsområden med tillhörande risker tillkommer. Det är viktigt att risknivåerna är acceptabla vid förtätning. Förtätningen kan också innebära större komplexitet och nya utmaningar vid räddningsinsatser.
- *Trafikutveckling.* Trafikmängderna i Uppsala län förväntas öka både avseende personresor och godstransporter. Antalet trafikolyckor förefaller öka, men inte antalet trafikolycksskadade. Säkrare bilar och vägar leder sannolikt till mindre allvarliga olyckor, men olyckorna fortsätter att inträffa. Brandförsvaret behöver utifrån sitt perspektiv bidra till arbetet att försöka minska antalet trafikolyckor och dess konsekvenser. I detta är det även viktigt att ha brandförsvaret har förmåga att hantera den snabba teknikutvecklingen inom fordonsbranschen exempelvis avseende alternativa drivmedel.
- *Klimatförändringar.* Förändringar i klimatet har en påverkan på Uppsala brandförsvarets område. Förändringarna kan leda till fler och mer omfattande klimatrelaterade händelser. Torka och låga grundvattennivåer kan innebära att tillgången till brandvatten blir sämre. Sannolikheten för flera av de kvalitativt värderade riskerna bedöms öka, inte minst väder- och klimatrelaterade händelser som i sig kan få följdkonsekvenser för till exempel elförsörjning och tele-/IT-kommunikation. Med ökat antal väderrelaterade händelser kommer krav ställas på brandförsvarets förmåga att hantera dessa.
- *Nya byggmetoder, material och teknik.* Nya byggmetoder och byggmaterial i kombination med allt mer komplexa byggnader (exempelvis höga trähus) innebär nya utmaningar vid räddningsinsatser. Vattensprinkler är då ofta en förutsättning för brandskyddet, och dess tillförlitlighet är avgörande. Särskilt i trähus kan dock sprinkler leda till omfattande vattenskador. Byggfel i sådana byggnader kan underminera brandskyddet i stor omfattning. En utmaning är att bygga sådana byggnader hållbart även ur ett brandskyddsperspektiv och att byggherrar och fastighetsägare har kunskap om vilket brandskydd en byggnad faktiskt har och vad en brand kan få för konsekvens. Den tekniska utvecklingen går fort vilket innebär nya risker att ta hänsyn till vid räddningsinsatser (exempelvis nya drivmedel, solcellsanläggningar med mera). Sammantaget ställer detta krav på anpassad utbildning, övning, teknik och taktik, samt kompetens i plan- och byggprocess och tillsyn för brandförsvaret.

- *Ökade skillnader mellan grupper.* Förändringar i samhället gör det finns risk att klyftorna i samhället blir större. Detta kan innebära att händelser kopplade till social oro blir allt vanligare.
- *Rekrytering av personal.* Bland annat urbaniseringstrenden och brist på arbetstillfällen på landsbygd har bidragit till svårigheter att rekrytera och behålla räddningspersonal i beredskap. Även rekrytering av heltidsbrandmän, brandingenjörer, brandinspektörer och specialister blir allt svårare. Denna problematik förväntas öka på nationell såväl som lokal nivå.
- *Omvärld.* De geopolitiska spänningarna i närområdet och ökande inslag av våldsbejakande extremism kan inte bortses ifrån och kan ge konsekvenser för till exempel återtagande av förmåga inom civilt försvar och befolkningsskydd. Det är av vikt att brandförsvaret aktivt arbetar för att säkerställa en god beredskap både gällande kriser såväl som under höjd beredskap och ytterst krig.
- *Brandvattenförsörjning.* Ökade krav på dricksvattenkvalitet, torra somrar med låga grundvattennivåer samt att det finns områden i våra tre kommuner som redan idag har dålig kapacitet i vattenledningsnäten påverkar brandförsvarets möjligheter att ha en generellt god tillgång på vatten vid bränder. Brandförsvaret behöver arbeta aktivt med brandvattenfrågan för att på lång sikt säkerställa en god tillgång till vatten att använda vid brandsläckning.
- *Släckvatten och risk för miljöskador.* Ökad miljöhänsyn och större kunskap i olika släckmedels miljöpåverkan samt otydlighet gällande ansvar vid miljöskador i samband med räddningsinsatser till följd av vidtagna åtgärder bedöms ha allt större påverkan på brandförsvaret. Detta innebär att brandförsvaret behöver säkerställa kompetens och metoder för att minska risken för miljöpåverkan i samband med räddningsinsatser.
- I arbetet med att ta fram riskanalysen har det inte observerats några större förändringar, trenderna har snarare förstärkts.
- De tre medlemskommunerna har olika demografiska, geografiska, infrastrukturella och socioekonomiska förutsättningar och riskbilden varierar därmed.
- Coronapandemin har haft och bedöms även ha påverkan på brandförsvaret när pandemin är över. Verksamhet som behövs ställas in kommer behöva tas igen. Detta avser främst tillsyner, rådgivning och information till allmänheten, extern utbildning och övning av egen personal.

6 Mål

Den övergripande målsättningen med lagen uttrycks i förarbetena som att "Det måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs". Av sammanhanget framgår att det är i samband med olyckor som avses. Denna övergripande målsättning mynnar ut i tre nationella mål:

- Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor (LSO 1 kap 1§).
- Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt (LSO 1 kap 3§).
- Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador (LSO 1 kap 3a §).

2009 tog MSB fram, på uppdrag av regeringen, en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda. I den nationella strategin formulerades visionen att "Ingen i Sverige ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand".

Utifrån de nationella målen i LSO, den nationella strategin för stärkt brandskydd, den riskbild med tillhörande värdering som presenterats i tidigare kapitel samt den politiska viljan som uttryckts i räddningsnämndens arbete har fem mål formulerats för verksamheten från 2022. Målen utgör de övergripande lokala verksamhetsmålen i som ska finnas i enlighet med MSB:s föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Dessa mål knyts i den årliga verksamhetsplanen till olika indikatorer för att underlätta uppföljning. Flera indikatorer som har följts upp under tidigare programperiod kommer att kunna återanvändas, då kontinuitet i mätningar ger större träffsäkerhet i analyserna över tid.

Målen riktar sig mot alla som bor, verkar och vistas i kommunerna, oavsett andra omständigheter. För de som har svårare att ta sitt eget ansvar måste brandförsvaret alltid vara redo att göra mer.

Mål 1 – Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd

För att minska antalet bränder i bostäder och konsekvenserna av dessa är den enskildes kunskap och förmåga central. Brandförsvaret ska arbeta aktivt för att underlätta och hjälpa den enskilde med sitt eget brandskydd. Nya metoder och vägar för att nå ut till enskilda ska prövas.

Mål 2 – Riskgrupper har ett bra brandskydd

Personer i riskgrupper har större risk att skadas allvarligt eller omkomma i bränder. För att öka dessa gruppers brandskydd behöver de förebyggande åtgärderna vara anpassade till riskgrupperna. Samarbete mellan brandförsvaret och andra organisationer och inom kommunerna är viktigt för att uppnå detta.

Mål 3 – Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn

Riskanalysen visar på en snabb och omfattande nybyggnation i kommunerna. Det leder till en riskbild som förändras. Brandförsvaret ska aktivt arbeta för att samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn.

Mål 4 – Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden

Brandförsvaret ska klara av att hantera förändringar i riskbilden och hänga med i den snabba omvärldsutvecklingen, både förebyggande och operativt. För att kunna göra det ska medarbetarnas kompetens, övningsverksamheten, digitaliseringen samt teknik och utrustning ligga i framkant.

Mål 5 – Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Riskbilden påvisar behov av utveckling inom området krisberedskap och civilt försvar för brandförsvaret. Förmågan behöver stärkas betydligt inom dessa områden. Ytterligare inriktningar och anvisningar från staten blir viktiga.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

Det olycksförebyggande arbetet syftar främst till att förebygga bränder. Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor finns kvar i respektive kommun, se även kapitel 0.

Brandförsvarets brandförebyggande verksamhet syftar till att säkerställa ett skäligt brandskydd för den enskilde samt en säker hantering av brandfarlig och explosiv vara i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Den brandförebyggande verksamhetens huvudsyfte är att säkerställa skydd för liv och hälsa samt att arbeta för att den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd. Detta kan sägas vara de effekter som den förebyggande verksamheten arbetar för att uppnå. Centrala utgångspunkter i det förebyggande arbetet är de fem mål som beskrivs i kapitel 6 som har sin utgångspunkt i riskanalysen med tillhörande riskvärdering. Andra utgångspunkter är de nationella målen i LSO, kraven i LBE samt den nationella strategin om ett stärkt brandskydd.

För att åstadkomma detta finns ett flertal olika verktyg; information och rådgivning, extern utbildning, tillsyn enligt LSO och LBE, hanteringstillstånd för brandfarlig och explosiv vara, samverkan med andra organisationer samt rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar.

Hela organisationen bidrar på olika sätt till det olycksförebyggande arbetet. Funktionsansvar för den förebyggande verksamheten finns på avdelningen för samhällsskydd där även specialistkompetens finns samlad i form av ett antal brandingenjörer och brandinspektörer. På avdelningen finns tillgång till personal med särskild kompetens inom ingående processer samt tillgång finns till fördjupad juridisk kompetens. Medarbetarressursens volym och sammansättning anpassas löpande efter verksamhetens behov, se *Rutin för avdelningen för samhällsskydd*.

Under lång tid har brandförsvaret arbetat aktivt med att säkerställa en hög kompetens inom brandskydd, brandfarlig vara, juridik med mera. Brandförsvaret har under lång tid kontinuerligt arbetat med att säkerställa att tillsyns- och tillståndprocesserna sker på ett rättssäkert, effektivt och pedagogiskt sätt.

Riskanalysen och riskvärderingen visar bland annat på att nya byggmetoder, material och teknik i kombination med omfattande nybyggnation i kommunerna gör att brandförsvaret behöver vara aktiva i processer kopplat till detta för att på lång sikt säkerställa ett bra brandskydd och att förutsättningarna för räddningsinsats är goda. För att göra detta har brandförsvaret tillsatt handläggarresurser att arbeta med brandskydd och riskhänsyn i plan och byggprocessen och arbetar aktivt med bland annat hållbart brandskydd och relevanta vägledning⁸ kopplat till brandförsvarets verksamhet.

7.1 Tillsyn

Uppsala brandförsvaret är tillsynsmyndighet enligt LSO i Tierp, Uppsala och Östhammar kommuner. Tillsynerna syftar till att granska att fastighetsägare och nyttjanderättshavare uppfyller de krav som följer av aktuell lag och dess föreskrifter.

Tillsyn kan genomföras på alla *byggnader eller andra anläggningar* i medlemskommunerna. Tillsyn är brandförsvarets skarpaste verktyg och ska riktas där det gör mest nytta och ger störst effekt. Tillsyn prioriteras vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd:

⁸ Tillgängliga på www.uppsalabrandforsvar.se

1. Hög frekvens av bränder eller tillbud
2. En brand eller annan olycka kan medföra stor risk för många människors liv och hälsa
3. En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader
4. En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön
5. En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden

Planering av tillsynsverksamheten sker årligen i brandförsvarets tillsynsplan och har sin utgångspunkt i de verksamheter som beskrivs i tillsynsföreskriften. Utöver de byggnader och anläggningar som omfattas av tillsynsföreskriften omfattar tillsynsplanen även de verksamheter och anläggningar som utifrån lokala förhållanden bedöms ha stora risker i händelse av brand. Den regelbundna tillsynsverksamheten planeras utifrån tidsfrister. Då särskilt behov uppkommer genomförs även tillsyn i enskilda fall, exempelvis efter tips från allmänheten eller när behov av tillsyn konstateras efter en insats.

Tillsyn kan leda till att beslut meddelas om att åtgärder ska genomföras för att höja nivån på brandskyddet.

Delegation att utföra tillsyn enligt LSO och LBE ges enligt gällande delegationsordning efter en bedömning att nödvändig kompetens innehas.

7.2 Stöd till den enskilde

Den enskilde har enligt lagen om skydd mot olyckor ett eget ansvar för att skydda sitt liv, sin egendom och att inte orsaka olyckor. I första hand är det den enskildes skyldighet att själv vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor. Först när en olycka inträffat eller när det finns en överhängande fara för en olycka, och den enskilde själv eller genom att anlita någon annan inte kan klara av situationen är det samhällets skyldighet att ingripa.

Dessa skyldigheter innebär ett antal förväntningar på den enskilde. Den enskilde har:

- Kunskap om att man har ett ansvar för att förebygga och hantera olyckor.
- Kännedom om hur lång tid det tar innan man kan räkna med att hjälp är på plats efter att 112 larmats, och anpassar sitt eget brandskydd utifrån detta.
- Förmåga att rädda och varna de som eventuellt är i fara, larma 112 och i den mån det är möjligt begränsa skadan.
- Fungerande brandvarnare för att kunna upptäcka en brand i tid.
- Släckutrustning för att kunna fördröja en brands utveckling innan brandförsvaret kommer fram.

Brandförsvaret arbetar för att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter och leva upp till dessa förväntningar.

Brandförsvaret genomför information och rådgivning riktad till den enskilde. Informations- och rådgivningsarbetet syftar till att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO och LBE och leva upp till förväntningarna som beskrivs ovan. Information och rådgivning ges bland annat genom:

- Annonsering
- Öppet hus
- Information på hemsida
- Riktade informationsutskick
- Utbildningar
- Särskild information och rådgivning via kontaktcenter

- I samband med annan verksamhet såsom tillsyn, områdesbesök, utryckningsverksamhet, brandskyddskontroll mm
- Riktad information i bostadsområden eller till specifika målgrupper
- Skolinformation
- Deltagande i olika evenemang, mässor mm
- Sociala medier
- Genomförande av seminarier
- Brandförsvarets vägledningar i specifika frågor som finns tillgängliga på hemsidan
- Genom samverkan med andra aktörer

Brandförsvaret genomför extern utbildning riktad främst till medlemskommunerna, men även till privata företag och enskilda i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Syftet med utbildningarna är att öka kunskapen om brandskydd och därigenom underlätta för kommunala förvaltningar och privata företag att bedriva ett fungerande systematiskt brandskyddsarbete.

Hur brandförsvaret bedriver arbete med information och rådgivning framgår i detalj av *Rutin för brandförsvarets arbete med information och rådgivning*.

All personal har förmåga att hjälpa den enskilde med grundläggande info och råd gällande brandskydd. Brandförsvaret har tillgång till specialistkompetens inom kommunikation.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Uppsala brandförsvaret ansvarar för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar i Tierps, Uppsala och Östhammars kommun. På uppdrag av räddningsnämnden utförs rengöring och brandskyddskontroll i Tierps, Uppsala och Östhammars kommuner av entreprenörer som räddningsnämnden tecknat avtal med. Respektive skorstensfejarmästare ansvarar, via delegation av räddningsnämnden, för att uppdatera och underhålla brandförsvarets förteckning över objekt för rengöring och brandskyddskontroll. Frister för brandskyddskontroll och kompetens att utföra denna har beslutats och meddelats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Frister för rengöring beslutas av räddningsnämnden och anges i dokumentet *Frister gällande rengöring (sotning) för Uppsala kommun, Östhammars kommun och Tierps kommun*. Uppsala brandförsvaret möjliggör för den enskilde att rengöra sin förbränningsanordning. Dispens för rengöring av egen anordning i den egna fastigheten lämnas efter att brandskyddskontroll utförts och en särskild ansökan upprättats och godkänts av brandförsvaret.

Brandförsvaret säkerställer att de avtalade entreprenörerna har förmåga att genomföra uppdraget om rengöring och brandskyddskontroll bland annat genom att regelbundet följa upp:

- Att brandskyddskontrollerna genomförs rättssäkert
- Att rengöring och brandskyddskontroll genomförs i enlighet med gällande frister
- Att entreprenörerna har tillgång till rätt resurs och kompetens för uppdraget

En mer detaljerad beskrivning av rengöring och brandskyddskontroller finns i dokumentet *Rutin för avdelningen för samhällsskydd*.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Brandförsvaret arbetar för att Tierps, Uppsala och Östhammars kommuner ska vara säkra och trygga kommuner, genom samarbete och samverkan med ett flertal förvaltningar, organisationer och myndigheter både lokalt, regionalt och nationellt. Brandförsvaret ska arbeta på ett likvärdigt sätt mot de tre kommunerna i den gemensamma nämnden, med vissa variationer utifrån den lokala riskbilden. Samverkan sker i ett flertal olika forum, exempelvis kontinuerliga möten med andra

förvaltningar, deltagande i konferenser, informationsmöten med företag samt dialog med medborgare.

Brandförsvaret är remissinstans till flera olika förvaltningar och organisationer i alla tre kommuner, främst:

- Plan- och byggnadsnämnderna gällande plan- och byggprocess
- Tillståndsenheterna gällande serveringstillstånd
- Polismyndigheten gällande publika evenemang och danstillstånd
- Gatu- och samhällsmiljönämnderna gällande framkomlighet
- Länsstyrelsen gällande Seveso och miljöfarlig verksamhet

Brandförsvaret samverkar regelbundet med flera olika förvaltningar och organisationer i alla tre kommuner, främst:

- Socialtjänsten gällande trygghetsfrågor
- Kommunernas säkerhets- och beredskapsansvariga gällande trygghet, kris och höjd beredskap
- Polismyndigheten gällande förebyggande och operativa frågor samt sakkunnigutlåtanden efter inträffade bränder
- Region Uppsala gällande operativt samarbete och IVPA/sjukvårdslarm
- Trafikverket gällande olycksstatistik
- Storstockholms brandförsvaret och räddningscentral Mitt gällande alarmering
- Äldrenämnderna, omsorgsnämnderna och socialnämnderna gällande brandskydd hos riskgrupper
- Länsstyrelsen gällande bland annat riskhänsyn, kärnenergi, kris och höjd beredskap
- Andra räddningstjänster, främst i räddningsregion Mitt, gällande förebyggande och operativa frågor

Brandförsvaret tillhandahåller möjligheten för fastighetsägare och verksamheter att teckna avtal med brandförsvaret om att vidarekoppla automatiska brandlarm med syfte att öka sannolikheten för en tidig upptäckt och insats av brandförsvaret för att minska omfattningen på skador vid brand.

Uppsala brandförsvaret är tillsyns- och tillståndsmyndighet enligt Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Vid tillståndsansökan genomförs en granskning i syfte att säkerställa att de krav som ställs i lagen och dess föreskrifter uppfylls. Detta kontrolleras även vid tillsyn. Tillsyn enligt LBE kan genomföras mot den som hanterar brandfarlig eller explosiv vara.

På begäran av Polisen eller Åklagarmyndigheten upprättar brandförsvaret sakkunnigutlåtanden beträffande brand- och rökspridning. Efter insatser där det finns oklarheter i orsak, förlopp eller hur insatsen genomfördes kan en fördjupad olycksundersökning genomföras i syfte att dra lärdomar av händelsen. Mer information om detta framgår i kapitel 9.

Av Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 2 kap 7§ framgår att en länsstyrelse och en kommun får meddela föreskrifter om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus samt om liknande förebyggande åtgärder mot brand. Kommunens räddningschef eller Länsstyrelsen beslutar om eldningsförbud när risken för gräs- eller skogsbrand är stor. Vid hög gräs- eller skogsbrandrisk sker ett samråd mellan brandförsvaret och Länsstyrelsen innan beslut om eldningsförbud eller avrådan fattas.

På heltidsstationerna finns medarbetare som är beredda att inom 90 sekunder från att larmet går rycka ut till en olycksplats, denna tid kallas anspänningstid. Vid RiB-stationerna finns Räddningspersonal i Beredskap (förkortas RiB). Räddningspersonalen har beredskap för att normalt inom sex minuter infinna sig på stationen och rycka ut till en olycksplats. Stationernas bemanning och utrustning varierar med den lokala riskbilden. Ledningsresurserna har en anspänningstid på 90 sekunder.

Vid räddningsvärnen finns frivilliga medarbetare som, om de har möjlighet när en olycka inträffar, kan förhindra eller fördröja brandspridning i väntan på ankommande räddningsstyrkor och i begränsad omfattning hantera vissa andra nödlägen.

Uppsala brandförsvaret har egna specialresurser enligt följande:

- Kemresurs
- Rötskydd
- Skogsbrandsresurs
- Oljeskyddsresurs
- Resurs för ras och tung räddning (RTR)
- Resurs för vertikal räddning
- Terränggående fordon
- Höjdfordon
- Båtresurser
- Tankbilar
- Motorsprutor
- Översvämningsresurs
- UAS⁹

8.1.1 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner, Länsstyrelsen och MSB

Genom avtal med räddningstjänsterna inom Räddningsregion Mitt och övriga angränsande räddningstjänster säkerställs en gränslös räddningstjänst där närmaste räddningsstyrka larmas till varje händelse för att säkerställa att insatstiden är så kort som möjligt vid varje insats. Genom Räddningsregion Mitt finns tillgång till alla de resurser som RCM förfogar över.

Genom samverkansavtal samt via MSB har Uppsala brandförsvaret även tillgång till externa resurser:

- Kemresurser, regionala såväl som nationella
- Skogsbrandsresurser, regionala såväl som nationella
- Oljeskyddsresurser, regionala såväl som nationella
- Översvämningskydd, regionala såväl som nationella
- Vattendykare, regional resurs
- Helikoptrar för skogsbrandbekämpning, genom MSB
- Skopande flygplan för skogsbrandbekämpning, genom MSB
- UAS, regional resurs
- Ledningsstöd, regional resurs
- Skogsbrandflyg, genom Länsstyrelsen

⁹ Unmanned Aerial System – även kallat drönare

8.1.2 Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når samtliga delar av kommunen

Tiden från det att ett larm inkommer till SOS till dess att första räddningsresursen är på plats och påbörjar skadeavhjälpare åtgärder består av larmhanteringstiden samt insatstiden. Insatstiden består av anspänningstiden för närmaste räddningsresurs samt körtiden från platsen där räddningsresursen befinner sig till olyckan, samt angreppstiden som är tiden det tar att inleda skadebegränsande åtgärder¹⁰. Larmhanteringstiden var för 2020 i median 1,9 minuter i Tierps kommun, 2,1 minuter i Uppsala kommun och 2,2 minuter i Östhammars kommun¹¹. Insatstiden varierar beroende på var olyckan inträffat i brandförsvarets geografiska område. Av Figur 7 framgår insatstiden för första räddningsresurs i Uppsala brandförsvars geografiska område. Tiderna avser endast Uppsala brandförsvars egna enheter. På RiB-stationerna är det tiden till dess att en FiP-enhet är framme. Samtliga av brandförsvarets RiB-stationer har FiP (första insatsperson). Det är en person ur RiB-styrkan som alltid har med sig ett eget utryckningsfordon och som åker direkt till olycksplatsen utan att passera brandstationen. Syftet med detta är att minska tiden till dess att en första räddningsenhet är på plats och kan påbörja skadebegränsande åtgärder.

¹⁰ Angreppstiden är schablonmässigt satt till en minut

¹¹ Gäller tiden från 112 anropet ankom till första utlarmning, källa: Öppna jämförelser 2020, SKR

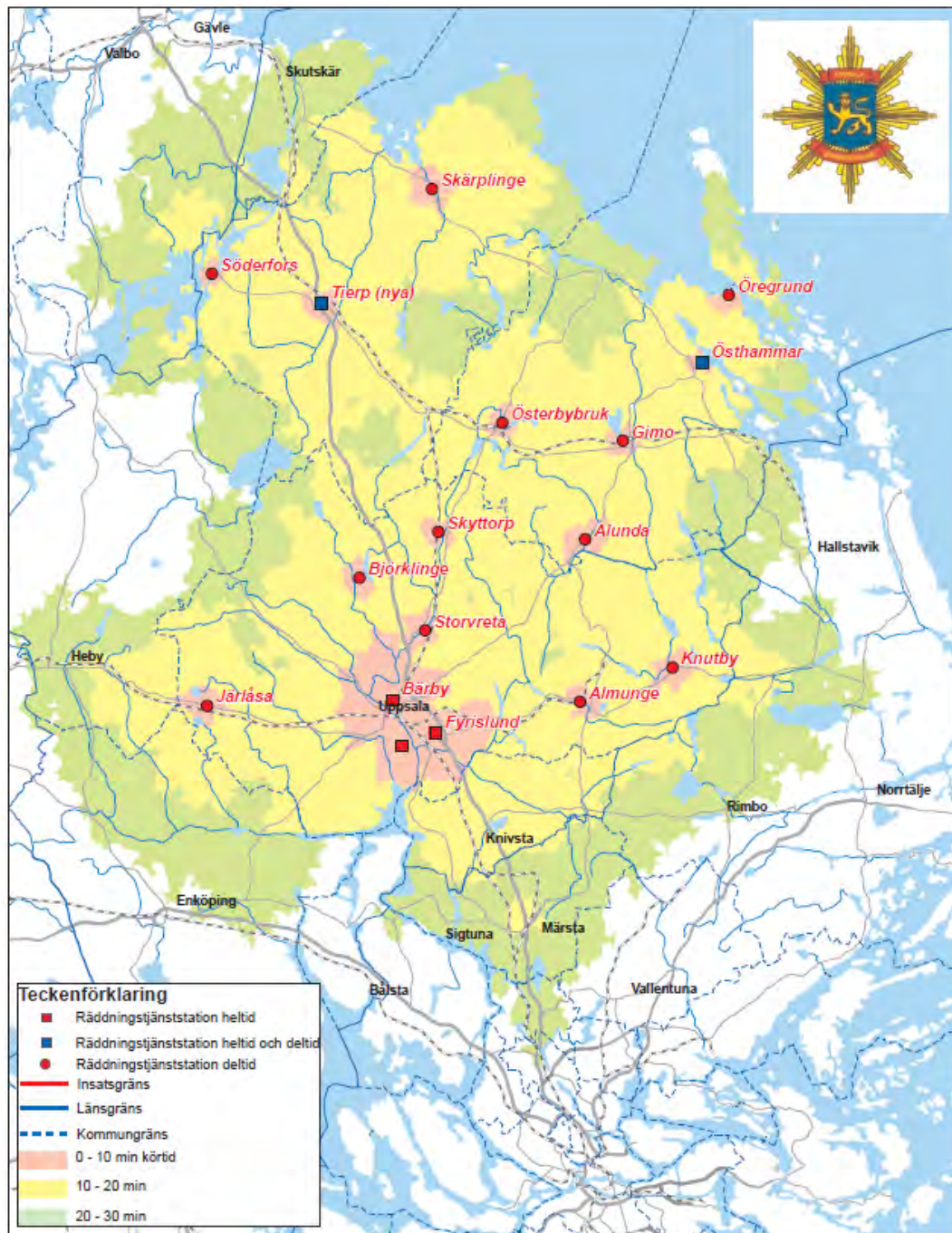

Figur 7 Insatstider i Uppsala brandförsvars geografiska område med dagens organisation. Figuren visar tiden till dess att första enhet är framme på plats och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas. För RiB-stationerna avser detta FiP-enheter. I kartan är utgångspunkten för alla enheter respektive brandstation. För RiB-stationerna är zonerna ungefärliga då inte FiP-enheterna normalt sett utgår från brandstationen utan från den plats personen som bemannar enheten har beredskap för stunden befinner sig.

89,82 % av medlemskommunernas befolkning nås av en första enhet inom 10 minuter, 99,85 % inom 20 minuter och 99,98 % inom 30 minuter¹².

Figur 8 visar tiden till dess att en hel styrka är på plats och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas i olika delar av Uppsala brandförsvars geografiska område.

¹² Källa: Körtidsanalys genomförd av Metria 2019

Figur 8 Insattider i Uppsala brandförsvars geografiska område med dagens organisation. Figuren visar tiderna till dess att hela styrkor är framme på plats och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas.

79,9 % av medlemskommunernas invånare nås av en hel styrka inom 10 minuter, 98,9 % inom 20 minuter och 99,92 % inom 30 minuter¹³.

Många händelser kräver fler än en styrka för att helt kunna hanteras. Tabell 5 visar ungefärliga tider till dess att en respektive två förstärkande styrkor är på plats i respektive stations insatsområde.

¹³ Källa: Körtidsanalys genomförd av Metria 2019

Tabell 5 Ungefärliga tider till förstärkning. Tiderna är anspänningstiden för förstärkande styrka och ungefärlig körtid mellan brandstationerna.

Station	Tid till förstärkning	
	En styrka till	Två styrkor till
1100 Fyrislund (heltid)	10 min	12 min
1200 Rosendal (heltid)	10 min	16 min
1300 Bärby (heltid)	12 min	15 min
1400 Skyttorp (RiB)	19 min	24 min
1500 Knutby (RiB)	28 min	35 min ¹
1600 Almunge (RiB)	21 min	22 min
1700 Storvreta (RiB)	15 min	19 min
1800 Järlåsa (RiB)	22 min ¹	25 min
1900 Björklinge (RiB)	21 min	25 min
4000 Östhammar (heltid och RiB)	23 min	23 min
4100 Öregrund (RiB)	19 - 23 min ²	36 min
4200 Österbybruk (RiB)	23 min	24 min
4300 Alunda (RiB)	20 min	32 min
4400 Gimo (RiB)	20 min	19 - 23 min ²
4600 Gräsö (räddningsvärn)	32 min	42 min
4700 Vässarö (räddningsvärn) ⁴	*	*
5000 Tierp (heltid och RiB)	21 min	26 min
5400 Söderfors (RiB)	21 min	27 min ¹
5500 Skärplinge (RiB)	26 min	27 min ¹
5700 Hjälmunge (räddningsvärn)	23 min	42 min
SSRS Ekoln (räddningsvärn, avtal med SSRS ³)	13 min	18 min
SSRS Öregrund (räddningsvärn, avtal med SSRS ³)	10 min	19 - 23 min ²

¹Styrka från angränsande räddningstjänst

²Längre tid kvällar och helger då förstärkande styrka är Östhammar som endast har heltid under dagtid vardagar

³Sjöräddningssällskapet

⁴Öppet på under sommarhalvåret

*Förstärkning kräver båttransport

8.1.2.1 Utrymning via brandförsvarets stegutrustning

Höjdfordon för utrymning finns endast i Uppsala tätort på brandstationerna Fyrislund, Rosendal och Bärby. Endast i Uppsala tätort har brandförsvaret insatstiden 10 minuter och kan utgöra alternativ utrymningsväg via höjdfordon. Detta under förutsättning att räddningsvägar och uppställningsplatser finns samt att fönsteröppningens underkant inte överstiger 23,0 meter.

Bärbar stege finns på samtliga brandstationer. Brandförsvaret har insatstiden 10 minuter och kan utgöra alternativ utrymningsväg via bärbar stege förutsatt att öppningens underkant inte överstiger 11,0 meter i följande orter:

- Uppsala tätort
- Östhammars tätort
- Tierps tätort
- Almunge tätort
- Knutby tätort
- Järlåsa tätort
- Storvreta tätort (gäller ej Fullerö)
- Skyttorp tätort

- Björklinge tätort
- Österbybruk tätort
- Alunda tätort
- Gimo tätort
- Öregrund tätort
- Skärplinge tätort
- Söderfors tätort

Mer detaljerad information finns i vägledningen *Utrymning med hjälp av Uppsala brandförsvaret*.

8.1.3 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder

För att stärka den enskildes förmåga på platser dit brandförsvaret har lång insatstid har brandförsvaret ingått avtal med ett antal lokala föreningar. Avtalen innebär att brandförsvaret placerar ut materialdepåer med brandsläckningsutrustning som föreningarna och frivilliga kan använda i väntan på att räddningstjänst anländer vid en brand eller annan olycka. Se Figur 6 på sidan 23.

8.1.4 Samverkan med andra aktörer

Samverkansavtal är tecknade med flera organisationer. Syftet med samverkansavtalen är att stärka brandförsvarets förmåga, minska tiderna till dess att den enskilde kan få hjälp och minimera skadorna till följd av en olycka. Uppsala brandförsvaret har våren 2021 samverkansavtal upprättade med följande organisationer:

- Räddningstjänsten Enköping-Håbo
- Räddningstjänsten Sala-Heby
- Brandkåren Attunda
- Räddningstjänsten Norrtälje
- Storstockholms brandförsvaret
- Södertörns Brandförsvarsförbund
- Räddningstjänsten Gotland
- Gästrikens räddningstjänstförbund
- Sjöräddningssällskapet (SSRS)
- Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB
- Region Uppsala
- SOS Alarm AB
- Röde hanen¹⁴

Samverkansavtal nytecknas och uppdateras löpande då behov finns.

Samverkan sker även med andra kommunala förvaltningar, myndigheter och organisationer i samband med räddningsinsatser.

Samverkan sker med Kustbevakningen i samband med räddningsinsatser. Samverkan kan avse till exempel skadeinventeringar, hotbildsanalyser, prioriteringar av särskilt skyddsvärda områden och objekt samt resursförstärkning som gäller begränsande eller bekämpande insatser.

¹⁴ Kamratförening där många tidigare anställda i Uppsala brandförsvaret är engagerade.

8.1.5 Brandvattenförsörjning

För försörjning av vatten för brandsläckning finns brandposter anslutna till kommunernas allmänna vattenledningsnät. Brandposternas antal och placering bestäms av kommunernas förvaltningar/bolag med ansvar för vattenförsörjning i samråd med brandförsvaret.

Tekniska förvaltningen i Tierp, Uppsala Vatten och Avfall AB och Gästrike Vatten i Östhammar ansvarar för respektive kommuns brandposter belägna i allmän platsmark. Brandposter belägna i allmän platsmark är en del av den allmänna va-anläggningen och va-huvudmannen ansvarar för drift och underhåll. Där brandposter finns på tomtmark ansvarar fastighetsägaren för anläggning, underhåll, tillsyn och snöröjning.

I vissa områden i utkanten av Uppsala tätort tillämpas det så kallade alternativsystemet, vilket innebär att tillgång till brandförsvarets vattenresurser medger glesare anläggning av brandposter. Detta alternativsystem tillämpas inte i industri- eller institutionsområden.

Där brandposter saknas, exempelvis på landsbygden utanför tätorterna, sker brandvattenförsörjning med tankbilar.

8.1.6 Alarmering och kommunikation

Uppsala Brandförsvaret har avtal med Storstockholms brandförsvaret angående alarmering av brandförsvarets styrkor genom Räddningscentral Mitt, förkortas RCM. Storstockholms brandförsvaret har i sin tur avtal med SOS Alarm AB vilket omfattar alla ingående organisationer. När 112-samtal eller automatiskt brandlarm inkommer larmar RCM styrkor enligt en larmplan som fastställts på delegation av brandchefen. Larmplanerna är dynamiska och utformade så att tillräckliga resurser larmas för att i normalfallet kunna hantera aktuell händelse. Den operativa chefen eller ledningsoperatören kan dock anpassa resurserna efter de aktuella förutsättningarna. Utalarmering av brandförsvarets resurser sker på två av varandra oberoende vägar, IP och Rakel. SOS, RCM och Räddningscentralen Stockholms län kan larma styrkorna med dessa system. Se även kapitel 8.3.1 Övergripande ledning.

Vid avbrott eller störningar i telenäten då det inte går att ringa 112 ska allmänheten ges möjlighet att larma brandförsvaret genom att bege sig till någon av brandstationerna eller till Stora torget i Uppsala. Från dessa platser ska även övriga räddningsorgan kunna larmas. Information om eventuellt övriga platser meddelas som "Viktigt meddelande till allmänheten", vilket beskrivs i kapitel 9.3.9. Erfarenheten har visat att samverkan med polismyndigheten och andra aktörer som taxibolag, väktare med mera. kan bli mycket viktig vid ett omfattande teleavbrott.

Systemet Rakel används i huvudsak för kommunikation. Systemet ger möjlighet till god samverkan med andra myndigheter och organisationer, t.ex. polis, ambulans, sjöräddning och kustbevakning.

8.1.7 Varning och information till allmänheten

I händelse av allvarliga olyckor ska de som bor eller vistas i kommunen kunna varnas och informeras. Brandförsvaret kan via radio, TV och SMS sända "Viktigt meddelande till allmänheten", VMA.

VMA är ett system för att varna människor det är omedelbar risk för skada på liv, hälsa, egendom eller i miljön. VMA kan, om räddningsledaren så beslutar, föregås av signalen "Viktigt meddelande" som sänds med ljudgivare (tyfoner) i flera tätorter och även via sms. Vid behov startas "Viktigt meddelande"-signalen från räddningscentralen på order av räddningschef i beredskap eller räddningsledare. Förteckning över ljudgivare finns på RCM.

Utöver VMA kan även myndighetsmeddelande sändas ut. Myndighetsmeddelande är ett system för att varna människor om att något har hänt som inte akut hotar liv, hälsa, egendom eller miljö.

Myndighetsmeddelande kräver inte beslut av räddningsledare för att skickas ut. Ett myndighetsmeddelande lämnas i Sveriges Radio P4 eller genom SMS.

De radio- och TV-företag som är aktörer i VMA-systemet är Sveriges Radios FM-kanaler, Sveriges Television, Sveriges Utbildningsradio, TV4, Kanal 5 samt Kanal 9.

8.2 Beskrivning av förmåga per olyckstyp

Av kapitel 0

Risker framgår vilka vanligt förekommande olyckor som brandförsvaret har att hantera. I hanteringen av en olycka är en viktig utgångspunkt vilken övergripande effekt som ska uppnås genom hanteringen. För att uppnå dessa effekter behöver uppgifter genomföras i syfte att ha positiv effekt på händelseförloppet – så kallade nyckeluppgifter. Av dessa nyckeluppgifter är vissa sådana som är viktiga för att omedelbart begränsa det fortsatta olycksförloppet direkt i samband med att brandförsvarets första enheter anländer till olycksplatsen. Andra nyckeluppgifter är centrala för att bryta hela skadeförloppet. Tabell 6 anger per olyckstyp vilka övergripande effekter som ska uppnås samt vilka nyckeluppgifter som är centrala i hanteringen. Detta avser vad som behöver uppnås totalt sett för varje olycka för att hanteringen av olyckan ska kunna bedömas vara klar ur brandförsvarets perspektiv. För att helt hantera en olycka och nå dessa effekter kan det behövas flera olika styrkor, specialresurser och ledningsresurser. Tabell 7 anger vad en enskild station i normalfallet klarar av att genomföra per olyckstyp på egen hand innan eventuell förstärkning anländer.

För vissa av olyckstyperna anges även vilka resurser som kan vara av särskild vikt för att kunna hantera olyckan och uppnå de önskade effekterna.

Tabell 6 Tabellen nedan anger vilka effekter som ska uppnås i hanteringen av respektive typ av olycka samt vilka uppgifter som är av särskild vikt för att ha positiv effekt på händelseförloppet, så kallade nyckeluppgifter. Nyckeluppgifterna delas in i inledande uppgifter som är av vikt för att omedelbart begränsa det fortsatta olycksförloppet samt vilka uppgifter som är centrala för att helt bryta skadeförloppet. Av tabellen framgår även vilka resurser som kan vara av särskild vikt för att hantera en viss typ av olycka. Dessa resurser finns även samlade i kapitel 8.1.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Resurs av särskild vikt
Brand i byggnad	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Omedelbar släckinsats • Omedelbar livräddning <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Invändig släckning genom rökdykning • Invändig släckning ej rökdykning • Invändig livräddning • Utvändig släckning • Förhindra spridning till annan brandcell • Förhindra spridning till annan byggnad • Utrymning via stege • Utrymning via höjdfordon • Restvärdes-räddning • Akut omhändertagande 	<ul style="list-style-type: none"> • Höjdfordon • Tankfordon • Motorsprutor • Rökskydds-resurs • UAS

		<ul style="list-style-type: none"> • Ledning och samordning 	
Brand ute	<ul style="list-style-type: none"> • Rädda liv • Släcka brand • Förhindra brandspridning • Rädda egendom 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skapa aktuell lägesbild <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Brandsläckning • Vattentransport • Vattenförsörjning • Samverkan med andra aktörer • Logistik • Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Tankfordon • Skogsbrand-resurs • Motorsprutor • Terrängfordon • UAS
Trafikolycka	<ul style="list-style-type: none"> • Rädda liv • Förhindra följdolyckor • Förhindra skador på miljön • Minska samhällspåverkan utan att göra avkall på säkerheten 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Avspärrning • Säkra olycksplatsen mot påkörning och brand <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Losstagning • Akut omhändertagande • Förhindra utsläpp • Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Resurs för ras och tung räddning (RTR) • Kemresurs • Buffertfordon
Olycka med farliga ämnen	<ul style="list-style-type: none"> • Rädda liv • Stoppa skadeutbredningen • Förhindra skador på miljön 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utrymma eller inrymma personer • Varna • Avspärra • Omedelbar livräddning • Indikering <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stoppa/begränsa utsläpp • Sanera • Kemdykning • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Kemresurs • Tankfordon • UAS • Oljeskydds-resurs
Naturolycka	<ul style="list-style-type: none"> • Rädda liv • Förhindra skada på egendom • Förhindra skada på miljön • Stödja andra aktörer • Minska påverkan på samhället 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Säkra framkomlighet på vägar • Skapa aktuell lägesbild <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Terrängtransport • Pumpa vatten • Invallning • Losstagning • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Översvämnings-resurs • Resurs för ras och tung räddning (RTR) • Terrängfordon • Reservkrafttaggregat • Motorsprutor
Drunkning	<ul style="list-style-type: none"> • Rädda liv 	<p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ytlivräddning • Akut omhändertagande 	<ul style="list-style-type: none"> • Båtar • Hansabräda • UAS

Nödstålld person	<ul style="list-style-type: none"> • Transport på vatten <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Samverkan med andra aktörer 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Rädsla liv <p><i>Inledande uppgifter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Akut omhändertagande • Samverkan med andra aktörer <p><i>För att bryta skadeförloppet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Losstagning 	<ul style="list-style-type: none"> • Vertikal räddning • Resurs för ras och tung räddning (RTR) • Hoppkudde 	

Tabell 7 anger en samlad bedömning av olika stationers initiala egna förmåga vid olika olyckstyper. Bedömningarna är vad den egna styrkan klarar av på egen hand, i normalfallet, innan eventuell förstärkande styrka eller högre befäl är på plats. Bedömningarna är gjorda utifrån vilken dignitet som larmen har i de flesta fall för respektive station. Olika stationer har olika dignitet på larmen och olika förutsättningar att hantera dem beroende på riskbild, bemanning, utbildning, övning och material.

För att *helt hantera* flera av typhändelserna och uppnå de effekter som anges i Tabell 6 ovan krävs förstärkningar av fler styrkor, antingen egna styrkor eller genom samverkan. Antalet styrkor och befäl som larmas till en händelse regleras i brandförsvarets larmplaner, se kapitel 8.1.6 Alarmering och kommunikation. Larmplanerna är dynamiska och utformade så att tillräckliga resurser larmas för att i normalfallet kunna hantera aktuell händelse. Sammanställningen av dessa bedömningar visar att brandförsvaret har en *initial* operativ förmåga enligt Tabell 7.

Tabell 7 Samlad bedömning av brandförsvarets nuvarande initiala operativa förmåga. Förmågan att hantera en typhändelse delas in i antingen fördröja skadeutvecklingen, begränsa skadeutvecklingen eller styrkan kan hantera händelsen helt själv. Olyckstyperna i detalj är ett urval av vanliga händelser som brandförsvaret hanterar utifrån kapitel 0

Risker.

	Olyckstyp i detalj	Heltid i Uppsala	Heltid i Tierp och Östhammar	RiB
Brand i byggnad	<i>Brand villa</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa
	<i>Brand i flerbostadshus, lägenhet</i>	Hanterar helt själva	Begränsa	Begränsa
	<i>Brand i flerbostadshus, källare</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa
	<i>Brand i industri, handel, vård</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
	<i>Brand i höghus över 10 våningar</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
	<i>Brand i undermarksanläggning</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
Brand ute	<i>Fordonsbrand</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
	<i>Markbrand</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
	<i>Skogsbrand</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
Trafikolycka	<i>Trafikolycka, singel</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
	<i>Trafikolycka med</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa

	<i>flera fordon</i>			
	<i>Trafikolycka med tunga fordon, järnväg</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
Olycka med farliga ämnen	<i>Utsläpp farligt ämne – farligt gods</i>	Begränsa	Begränsa	Fördröja
Naturolycka	<i>Stormskada</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
	<i>Översvämning</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa
Drunkning	<i>Drunkning</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
Nödständig person	<i>Suicid</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
	<i>Arbetsplatsolycka</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa

Det finns skillnader i förmågan som inte framgår av Tabell 7. Inom Uppsala brandförsvaret finns olika styrkestrukturer inom RiB. En större styrka har större uthållighet och kapacitet att hantera en typhändelse än som framgår av Tabell 7.

En detaljerad beskrivning av olika brandstationers bemanning, resursers omfattning och placering mm framgår av brandförsvarets verksamhetsplan samt dokumentet *Uppsala brandförsvarets operativa förmåga*.

Brandförsvaret tolkar och värderar riskbilden löpande och anpassar verksamheten vid behov. Exempelvis utifrån vädervarningar (såsom skogsbrandrisk, storm, halka) eller olika större publika evenemang.

Brandförsvarets hantering vid oljeutsläpp i sjöar och hav beskrivs i en oljeskyddsplan.

8.2.1 Övriga insatser

Utöver insatser som är räddningstjänst enligt LSO genomför brandförsvaret även andra insatser. Dessa insatser utgör totalt sett en stor andel av de insatser som brandförsvaret genomför, se figur 7.3. Detta kan påverka brandförsvarets förmåga att genomföra samtidigt räddningsinsatser.

IVPA/sjukvårdslarm är inte något som brandförsvaret enligt lag har ansvar för att utföra. IVPA är förkortning för "I Väntan På Ambulans". Med IVPA/sjukvårdslarm avses insatser som Uppsala brandförsvaret utför åt Regionen. RiB-personal med delegation att utföra uppdrag åt Regionen åker ut med två RiB-anställda för att vidta livsuppehållande åtgärder (prio 1) tills ambulans anländer och tar över insatsen. Även heltidsstyrkor rycker ut till hjärtstopp när det finns möjlighet att de kan påbörja hjärt- och lungräddning innan ambulans kommit fram.

Antalet IVPA/sjukvårdslarm varierar mellan kommunerna. Uppsala har cirka 140 larm per år. Tierp har cirka 40 – 50 per år och Östhammar cirka 60 – 70.

Brandförsvaret genomför även årligen ett antal insatser som stöd till polisen, exempelvis vid bombhot.

Dessa insatser bedöms vara till stor nytta för de som drabbas och för samhället att risken för att räddningsinsatsen till en eventuell annan olycka försenas accepteras.

8.3 Ledning i räddningstjänsten

Räddningstjänsten ska vara ändamålsenligt ordnad och räddningsinsatser ska kunna påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt (LSO 1 kap § 3). För att kunna uppnå detta behövs ett väl anpassat räddningsledningssystem. Uppsala brandförsvaret ingår i ett räddningsledningssystem

som är dimensionerat för att leda de räddningsinsatser som behövs utifrån både den lokala och den regionala riskbilden. Räddningsledningssystemet har tillräcklig kapacitet och robusthet för att hantera flera räddningsinsatser samtidigt och för att hantera omfattande räddningsinsatser. Räddningsledningssystemet kan delas upp i två huvudsakliga delar: övergripande ledning och ledning av enskilda räddningsinsatser (insatsledning).

Uppsala brandförsvaret samarbetar med Storstockholms brandförsvaret, Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Norrtälje, Räddningstjänsten Enköping Håbo, Räddningstjänsten Gotland, Räddningstjänsten Sala-Heby, Södertörns brandförvarsförbund och Sörmlandskustens räddningstjänst. Det här samarbetet kallas för "gränslös samverkan" och målet är att administrativa gränser inte ska försämra räddningsinsatserna för de som bor, verkar och vistas i kommunerna som ingår. Samarbetet regleras i ett samverkansavtal och innebär att den resurs som snabbast kan vara på plats, och som är lämplig för händelsen, används vid nödlägen oavsett kommun- eller organisationstillhörighet. Både räddnings- och ledningsresurser larmas gränslöst i syfte att möta de hjälpsökandes behov på ett effektivt sätt. Samarbetet finns även med Gästrikens räddningstjänstförbund.

Sju av de nio organisationer som har avtal om gränslös samverkan ingår i en gemensam räddningsregion, Räddningsregion Mitt. Förutom Uppsala brandförsvaret ingår Storstockholms brandförsvaret, Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Norrtälje, Räddningstjänsten Enköping Håbo, Räddningstjänsten Gotland och Räddningstjänsten Sala-Heby. Räddningsregionen har en egen larm- och ledningscentral, Räddningscentral Mitt (RCM). Inom det område som samverkansavtalet omfattar finns ytterligare en larm- och ledningscentral, Räddningscentral Stockholms län (RCSL). Södertörns brandförvarsförbund och Sörmlandskustens räddningstjänst är anslutna till RCSL.

Brandchefen är räddningschef och har behörighet att utse räddningsledare. Delegation som räddningsledare utges enligt gällande delegationsordning efter en bedömning att nödvändig kompetens innehas.

8.3.1 Övergripande ledning

RCM bedriver, dygnet runt och året om, övergripande ledning för de 25 kommuner som tillsammans ingår i de sju räddningstjänster som är anslutna. Den övergripande ledningen bedrivs utifrån en helhetssyn för räddningstjänstverksamheten inom dessa kommuner. Genom RCM kan Uppsala brandförsvaret anpassa ledning och användning av räddningsresurser utifrån aktuell riskbild och pågående räddningsinsatser.

Den övergripande ledningen bedriver hela tiden omvärldsbevakning för att kunna upptäcka händelser och skeenden som kan föranleda att man behöver anpassa beredskapen. Det kan till exempel vara hög brandrisk i skog och mark, stora demonstrationer, social oro eller andra händelser i samhället som kan öka risken för olyckor eller påverka framkomligheten för räddningsresurser. Beredskapen anpassas normalt genom strategiska förflyttningar av olika resurser eller genom att systemet förstärks med ytterligare resurser.

I den övergripande ledningen verkar ledningsnivåerna vakthavande räddningschef och vakthavande befäl, samt ledningsbefäl och ledningsoperatörer, som alltid finns i tjänst dygnet runt, året om. Vakthavande räddningschef är ledningssystemets högsta beslutsfattare och verkar på uppdrag av de sju räddningscheferna. Vakthavande räddningschef finns i beredskap, förväntas kunna verka direkt på distans och ska kunna inställa sig på RCM inom en timme från att funktionen aktiverats. Övriga funktioner är fysiskt på plats i RCM där vakthavande befälet ansvarar för den dagliga driften

avseende omvärldsbevakning, beredskap och hantering av pågående insatser. Ledningsbefälet leder operatörernas arbete i centralen i tätt samarbete med vakthavande befälet.

RCM tar emot medlysningar från samtal till SOS och bedömer om det finns behov av insats från räddningstjänsten. Larmoperatörerna deltar vid behov i samtalen och kan ställa kompletterande frågor. Om det finns ett konstaterat behov, eller om misstanke om behov inte kan undanröjas, larmas resurser enligt framtagna larmplaner. Den övergripande ledningen kan göra avsteg från larmplanerna, både beträffande fler och färre larmade resurser, för att anpassa resurserna utifrån behovet vid den enskilda händelsen och utifrån det aktuella beredskapsläget. Se även kapitel 8.1.6 Alarmering och kommunikation.

Ledning av räddningsinsatser påbörjas direkt när räddningscentralen kopplas in i samtalet och börjar göra en bedömning av vad som har inträffat. Övergripande ledning fattar beslut om avsikt och ram för insatsen samt gör prioriteringar gentemot andra pågående insatser och beredskapsläget. Den övergripande ledningen kan fatta beslut om att omfördela resurser utifrån behovet vid den enskilda händelsen och utifrån det aktuella beredskapsläget. Det kan till exempel handla om att prioritera om en specialresurs. Vid behov initierar den övergripande ledningen samverkan med andra aktörer och säkerställer information till allmänheten om till exempel risker i samband med insatser.

Det finns redundans vid händelse av störningar av RCM.

Vid behov, till exempel vid större händelser eller hög belastning, kan en stab upprättas genom inkallning av personal. Staben bemannas med de funktioner och den kompetens som är nödvändig i det aktuella fallet, exempelvis gällande analys, kommunikation, logistik eller personalfrågor. Utifrån aktuell riskbild kan även stabspersonal finnas i beredskap.

Ledningssystemet beskrivs mer utförligt i ett regiongemensamt styrdokument om ledning.

8.3.2 Insatsledning

Med insatsledning avses ledning och samordning av enskild räddningsinsats. I varje räddningsstyrka finns ett befäl med kompetens för insatsledning av begränsade insatser. Vid olyckor som kräver flera insatta styrkor finns särskilda ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vid omfattande insatser kan stab upprättas som stöd för ledningsarbetet, både i RCM såväl som på skadeplatsen.

Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen. Den som leder en räddningsinsats kallas för räddningsledare. Denne ansvarar bland annat för att sätta målet med insatsen, fördela uppgifter och resurser utifrån målet och följa upp genomförandet. Räddningsledaren ska kontinuerligt rapportera till den övergripande ledningen hur insatsen genomförs och vilken effekt den ger samt säkerställa samverkan med andra aktörer på skadeplats.

Den gränslösa räddningstjänsten som beskrivs i kapitel 8.1.1 gäller även ledningsresurser vilket innebär att Uppsala brandförsvars ledningsresurser vid behov kan leda eller delta i räddningsinsatser i någon av de andra kommunerna. På samma sätt kan ledningsresurser från de andra räddningstjänsterna vid behov leda eller delta i räddningsinsatser i Uppsala brandförsvars geografiska område.

Ledningsresurserna utgår i normalfallet från Uppsala och Östhammar och har en anspänningstid på 90 sekunder. Ledningsarbetet inleds så fort larm inkommit till räddningscentralen och respektive ledningsresurs hos Uppsala brandförsvaret påbörjar sitt ledningsarbete direkt i samband med alarmering av ledningsresursen. För en ungefärlig insatstid för ledningsresurserna se Fyrislund och Östhammar i Figur 7 på sidan 26.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Brandförsvaret har förmåga att i normalfallet, under en begränsad tid, hantera flera samtidiga händelser eller enstaka större händelser enligt Tabell 7. I händelse av en långvarig insats, flera samtidiga insatser eller en större insats med flera brandstationer insatta under längre tid genomför RCM förändringar i beredskapen för att säkerställa en godtagbar förmåga i händelse av nya larm. Förändringar i beredskap kan exempelvis vara att RiB-personal får hålla beredskap på brandstationen (minskar anspänningstiden från 6 minuter till 90 sekunder), förflyttning av brandstyrkor för att säkerställa en så kort insatstid som möjligt eller inkallning av ledig personal för att bemanna reservfordon. Det kan vid utdragna större insatser eller flera samtidiga större insatser även genomföras prioriteringar i brandförsvarets verksamhet.

Brandförsvaret har specialresurser enligt kapitel 8.1, dessa specialresurser är begränsade i antal och när de är insatta i en händelse så minskar förmågan att genomföra nya insatser där samma specialresurs behövs. I sådant fall behöver ny specialresurs av samma typ larmas från annan station inom Uppsala brandförsvaret om så finns eller i övriga räddningsregionen vilket gör att tiden till att en sådan resurs är på plats är längre. För särskilt kritiska specialresurser såsom höjdfordon för utrymning finns rutiner för att säkerställa en godtagbar beredskap för nya larm i de områden där krav finns på höjdfordon för utrymning.

Brandförsvaret har genom samarbetet inom Räddningsregion Mitt en förmåga att genomföra omfattande räddningsinsatser. Med omfattande räddningsinsatser avses insatser av storleksordningen skogsbranden i Västmanland 2014 och de omfattande skogsbränderna i Gävleborg, Dalarna och Jämtland 2018. Genom detta regionala samarbete säkerställs att en sådan förmåga finns genom att snabb tillgång finns till omfattande räddningsstyrkor och ledningsresurser utöver de som Uppsala brandförsvaret själv disponerar. Den gränslösa räddningstjänsten innebär även att resurser från intilliggande räddningstjänster utanför Räddningsregion Mitt snabbt kan larmas. Vid en omfattande räddningsinsats i brandförsvarets område genomförs åtgärder både för att säkerställa beredskap för nya larm och för att kunna resurssätta räddningsinsatsen över tid. Detta beskrivs mer utförligt i dokumentet *Uppsala brandförsvarets operativa förmåga*. Brandförsvaret har en lokal krishanteringsförmåga för att kunna stödja det operativa systemet i händelse av omfattande räddningsinsatser.

Samarbetet i regionen innebär även att arbetsmetodikerna vid räddningsinsatser likriktas vilket underlättar vid omfattande räddningsinsatser och ökar förmågan att ta emot och effektivt använda externa räddningstjänstresurser. Räddningsregion Mitt har förberedda rutiner för givande och mottagande av omfattande stöd till och från andra räddningstjänster i Sverige.

RCM samverkar kontinuerligt med RCSL, till exempel strävar man efter att fördela räddnings- och ledningsresurser för att förbättra beredskapsläget i regionen när olika resurser är upptagna. Ledningscentralerna kan även stötta varandra vid hög belastning. Det finns även etablerad redundans vid händelse av störningar i RC Mitt.

Förmågan att genomföra räddningsinsatser under höjd beredskap bygger på den fredstida förmågan att genomföra samtidiga räddningsinsatser och omfattande räddningsinsatser. I händelse av höjd beredskap kan det förväntas att det periodvis kan inträffa fler olyckor av typerna beskrivna i Tabell 7 än normalt. Det kan innebära hårdare prioriteringar gällande vilka insatser som resurser larmas till samt även hur omfattande responsen är till olika händelser. Det kan även förväntas att störningar gör att brandstationer och resurser behöver agera mer autonomt än i normalfallet.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Den kommunala organisationen för räddningstjänst utgör en viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Det civila försvaret handlar om att värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga samhällsfunktioner och bidra till Försvarsmaktens förmåga. Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) ingår i det civila försvaret.

Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i LSO 8 kap. För att skydda och rädda människor och egendom vid höjd beredskap ska brandförsvaret enligt LSO 8 kap 2§ utöver sina normala uppgifter även ansvara för:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen,
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras, samt
- delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Lagen klargör att i övrigt ska samma regler och förhållanden gälla som vid utförande av kommunal räddningstjänst. Dessutom beskrivs att under höjd beredskap kan personal inom kommunens organisation för räddningstjänst tas i anspråk för uppgifter som inte berör den egna kommunen.

Organisationen vid höjd beredskap bygger på den fredstida organisationen och dess ansvarsområden. I avvaktan på planeringsinriktningar från centrala myndigheter inriktas planeringsarbetet på att säkerställa förmåga och uthållighet i händelse av fredstida kriser. Planeringsarbete genomförs utifrån den nu gällande kommunöverenskommelsen för civilt försvar som omfattar arbete med krigsorganisation, kompetenshöjande åtgärder samt säkerhetsskydd.

Gällande de specifika uppgifter som tillkommer enligt LSO 8 kap 2§ i händelse av höjd beredskap så krävs vägledning från centrala myndigheter för att i detalj kunna fortsätta planeringen avseende dessa uppgifter. Den fredstida organisationen innehåller dock förmågor som har relevans även för delar av de tillkommande uppgifterna, framförallt gällande CBRNE samt resurs för ras och tung räddning (RTR). Samtliga brandstationer har grundläggande förmåga vid CBRNE-händelser inklusive grundläggande personsanering. Brandförsvaret har i organisationen egen kemiresurs med högre förmåga att indikera farliga ämnen, sanera personer och i övrigt hantera kemikalieolyckor. Brandförsvaret har även egen resurs för ras och tung räddning som säkerställer en grundläggande förmåga att undsätta personer i rasmassor. Planeringsarbete behöver genomföras bland annat avseende röjning av farliga områden, transport av skadade samt räddning av personer ur rasmassor.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

Inriktningsmålen återfinns i räddningsnämndens årliga verksamhetsplan och kopplas där till olika indikatorer. Indikatorernas utveckling och måluppfyllnaden kan följas i räddningsnämndens delårs- och helårsredovisning. Verksamheten följs också upp genom nämndens plan för intern kontroll samt av kommunens revisorer.

Enligt LSO ska kommunen efter avslutad räddningsinsats undersöka olycksorsak, olycksförlopp och hur räddningsinsatsen genomförts. Undersökningen ska göras i skälig omfattning. Bestämmelsen finns i 3 kap 10 §.

Varje insats dokumenteras i en händelserapport enligt en nationell mall. Den som varit räddningsledare vid insatsen rapporterar sin bedömning av orsaker till olyckan, olycksförloppet,

faktorer som påverkat skadeutvecklingen samt hur insatsen genomfördes. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, tar del av samtliga händelserapporter.

Finns oklarheter i orsak, förlopp eller hur insatsen genomfördes kan en fördjupad olycksundersökning genomföras. Kriterierna för en fördjupad olycksundersökning är att man kan förvänta sig att det finns något att lära av undersökningen, samt att de resurser som undersökningen kräver står i proportion till de erfarenheter man förväntas göra. Beroende på olycka och insats kan fokus på olycksorsak, olycksförlopp och räddningsinsatsen variera.

På begäran av Polisen eller Åklagarmyndigheten upprättar brandförsvaret sakkunnigutlåtanden beträffande brand- och rökspridning. Brandförsvaret deltar vid behov i Polisens tekniska undersökningar av brandplatser, dels för eget lärande men också för att bistå Polisen med kunskap om brandförlopp och brandspridning.

När en insats varit ovanligt omfattande, eller när det kan misstänkas att allvarliga misstag begåtts under insatsen anlitas annan räddningstjänst eller myndighet för att genomföra undersökningen.

Genom att studera händelserapporterna och genomföra fördjupade olycksundersökningar skapas underlag för att minska antalet olyckor och minska konsekvenserna av de olyckor som inträffar. Samverkan med och erfarenhetsåterföring till berörda verksamheter är mycket viktigt. Exempel på sådana verksamheter är kommunala förvaltningar, fastighetsägare, företag, Trafikverket, Polisen och andra myndigheter. Detta är ett område som kan utvecklas, inte minst inom kommunerna. Brandförsvaret verkar för att utvecklingen av lärande från inträffande olyckor ska leda till att fler drar nytta av brandförsvarets lärdomar.

Bilaga A: Dokumentförteckning

Följande avtal gällde vid tidpunkten för handlingsprogrammets fastställande:

- Samverkansavtal om gemensam nämnd
- Reglemente för gemensam nämnd
- Avtal med Storstockholms brandförsvaret angående Räddningscentral Mitt
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll med Åke Huss AB
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll med Östhammars sotningsdistrikt AB
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Enköping-Håbo
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Sala-Heby
- Samverkansavtal Brandkåren Attunda
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Norrtälje
- Samverkansavtal Storstockholms brandförsvaret
- Samverkansavtal Södertörns Brandförsvarsförbund
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Gotland
- Samverkansavtal Gästrike räddningstjänstförbund
- Samverkansavtal Sjörräddningssällskapet (SSRS)
- Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB
- Region Uppsala
- SOS Alarm AB
- Avtal gällande materialdepåer
 - Fågelsundet
 - Fälön
 - Länsö
 - Ormön
 - Rävsten
 - Stora Risten
 - Vässarö
 - Örskär
- Röde hanen¹⁵

Följande referensdokument hänvisas till i handlingsprogrammet:

- Riskanalys Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2022
- Tillsynsplan, beslutad av brandchef 2019-09-23
- Verksamhetsplan och budget 2021, beslutad av räddningsnämnden 2020-12-16
- Aktivitetsplan 2021, beslutad av brandchef 2020-12-28
- Rutin för avdelningen för samhällsskydd, beslutad av avdelningschef samhällsskydd 2018-11-29
- Rutin för brandförsvarets arbete med information och rådgivning, beslutad av brandchefen 2021-02-19
- Frister gällande rengöring (sotning) för Uppsala kommun, Östhammars kommun och Tierps kommun, beslutad av räddningsnämnden 2013-01-01
- Uppsala brandförsvarets operativa förmåga - under arbete
- Regiongemensamt styrdokument om ledning – under arbete
- Internkontrollplan 2021, beslutad av räddningsnämnden 2020-12-16

¹⁵ Pensionärsförening med tidigare anställda i Uppsala brandförsvaret.

- Kompetensförsörjningsplan 2017-2021, beslutad av brandchefen 2016-12-20
- Lokalförsörjningsplan, beslutad av räddningsnämnden 2020-11-30
- Arbetsordning för brandförsvaret, beslutad av brandchef 2021-01-22
- Informationshanteringsplan – under arbete
- Attestordning 2021 beslutad av räddningsnämnden 2021-03-24
- Bevarande- och gallringsplan beslutad av räddningsnämnden 2012-04-13
- Oljeskyddsplan
- Utrymning med hjälp av Uppsala brandförsvaret, beslutad av brandchefen 2020-04-02

Bilaga B: Beskrivning av samråd

Handlingsprogrammet var på externt samråd under sommaren 2021 från början av juni med sista svarsdatum 22 augusti. Samrådet genomfördes skriftligen. Sändlistan för samrådet var enligt följande:

Kommunala instanser

- Uppsala kommun kommunstyrelsen: [REDACTED]
- Tierps kommun kommunstyrelsen: [REDACTED]
- Östhammars kommun kommunstyrelsen: [REDACTED]
- Uppsala Vatten och avfall: [REDACTED]
- Gästrike vatten: [REDACTED]

Regionala/Statliga instanser

- Länsstyrelsen i Uppsala län: [REDACTED]
- Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap: [REDACTED]
- Polismyndigheten: [REDACTED]
- Region Uppsala: [REDACTED]
- Kustbevakningen: [REDACTED]
- Sjöfartsverket: [REDACTED]
- Försvarsmakten: [REDACTED]

Räddningstjänster

- Räddningstjänsten Enköping-Håbo: [REDACTED]
- Sala-Heby Räddningstjänst: [REDACTED]
- Gästrike Räddningstjänst: [REDACTED]
- Brandkåren Attunda: [REDACTED]
- Räddningstjänsten Norrtälje: [REDACTED]
- Storstockholms brandförsvaret: [REDACTED]
- Södertörns brandförsvarsförbund: [REDACTED]
- Räddningstjänsten Gotland: [REDACTED]
- Sörmlandskustens räddningstjänst: [REDACTED]

Organisationer

- LRF: [REDACTED]
- Svenska brandskyddsföreningen: [REDACTED]
- Svenska kyrkan Uppsala stift: [REDACTED]
- Uppsala moské: [REDACTED]
- Röda korset: [REDACTED]

- Uppsala lottakår: [REDACTED]
- Tierpsortens lottakår: [REDACTED]
- Blå stjärnan Uppsala: [REDACTED]
- Uppsala bilkår: [REDACTED]
- Svenska brukshundsklubben Upplandsdistrikt: [REDACTED]
- Upplands idrottsförbund: [REDACTED]
- Svenska sjöräddningssällskapet: [REDACTED]
- Frivilliga flygkåren: [REDACTED]
- PRO Uppsala län: [REDACTED]
- SPF Uppsala län: [REDACTED]

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

I LSO framgår det att staten ansvarar för sjöräddning, miljöräddningstjänst och flygräddningstjänst i havet och de stora sjöarna Vänern, Vättern och Mälaren. Undantaget är hamnområde, där kommunen ansvarar för räddningstjänsten. Kommunen fastställer hamnområdets utbredning, efter samråd med berörda statliga myndigheter.

Av MSBs handbok¹⁶ följer nedan tolkning av begreppet hamn:

Hamn är en anläggning som konstruerats för ändamålet att förtöja båtar eller fartyg. Med konstruktion bör anses att den är tillverkad eller anordnad för ändamålet, till exempel en brygga eller kaj. En "naturhamn" är därför inte att betrakta som "hamn". Ytmässig avgränsning av "hamnen" bör anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirar eller inre vågbrytare. Om "hamnen" utgörs av en brygga – utan att den har någon exakt och tydlig avgränsning, till exempel endast med "öppet vatten" utanför bryggan – bör den ytmässiga avgränsningen anses utgöras av bryggans omedelbara närhet.

Av detta följer att alla bryggor, kajer och pirar som går ut i havet i Tierps och Östhammars kommuner eller ut i Ekoln (som är en del av Mälaren) är att betrakta som kommunalt ansvar. Avgränsningen är enligt MSBs tolkning, dvs "hamnen" anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirar eller inre vågbrytare. Om hamnen endast utgörs av en brygga är avgränsningen bryggans omedelbara närhet.

Då det inte är möjligt att i detalj ange samtliga "hamnar" som är under kommunalt ansvar utifrån ovan beskriven definition anges nedan exempel på större hamnar.

¹⁶ MSBs handbok *Innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram*, 2021

Hamnar Tierps kommun
Karlholm

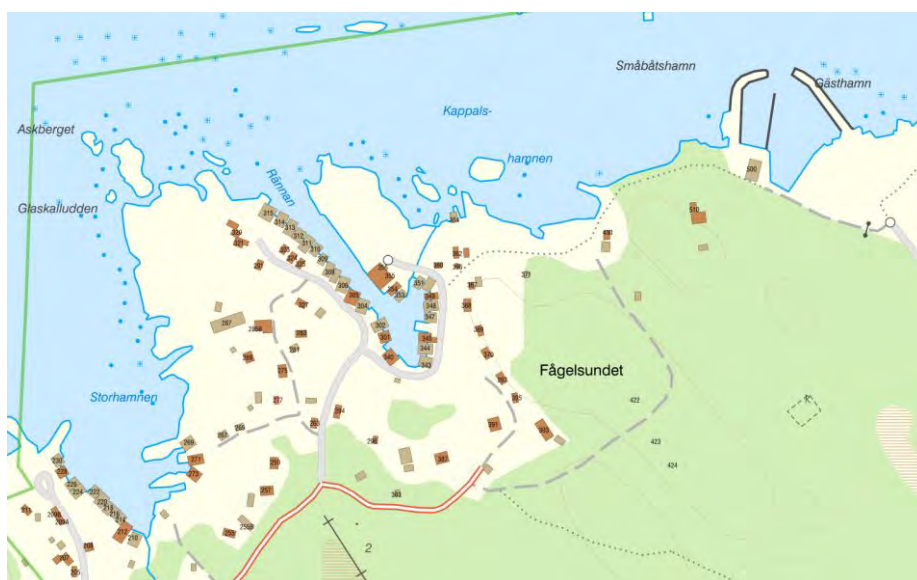
Fagerviken

Sikhjälma fiskehamn

Fågelsundet

Gudinge

Hamnar Uppsala kommun
Skarholmen

Småbåtshamnar Skarholmsvägen, Uppsala.

Gräns i vatten mellan Ekoln och Fyrisån, Uppsala kommun

Staten ansvarar för räddningstjänsten på Ekoln, då denna är en del av Mälaren. Gränsen mellan Ekoln och Fyrisån går i linje med den södra kanten av Flottsundsbron, se figur.

Gräns för hamnområde vid Fyrisåns utlopp i Ekoln, Uppsala kommun. Gränsen är markerad med rött. (Källa: Uppsala kommun).

Hamnar Östhammars kommun
SKB, Forsmark

Hamnen Östhammar

Hamnar Öregrund

Hamnområde i centrala Öregrund inklusive kaj för färja till Gräsö.

Småbåtshamn Kärrdalsvägen

Hamn Varvsvägen

Gräsö färjehamn

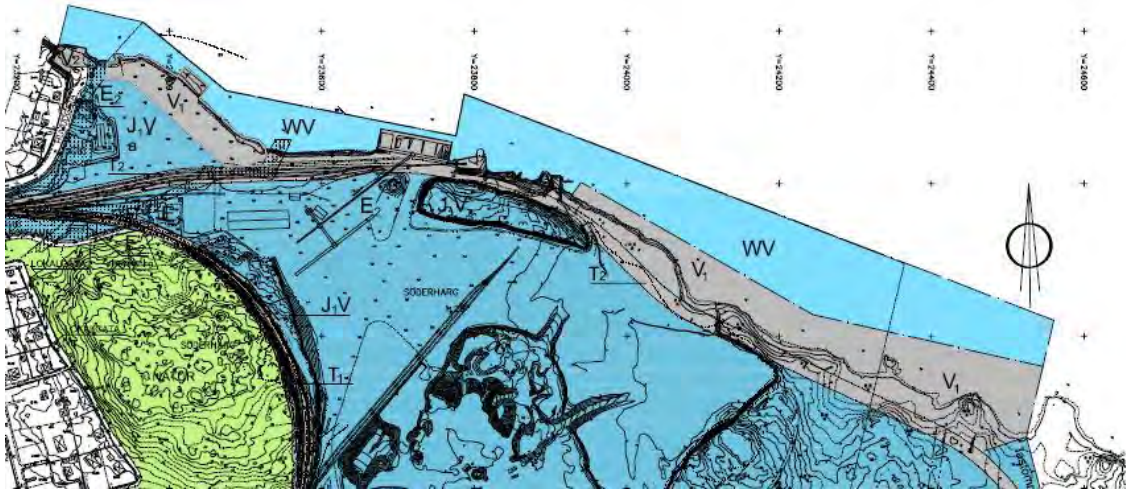

Småbåtshamnen Hargshamn

Industrihamn Hargshamn

Blått område markerat med WV visar hamnområdet. (Källa: Östhammars kommun).

UPPSALA BRANDFÖRSVAR. I SAMHÄLLETS TJÄNST SEDAN 1892

RISKANALYS

UNDERLAG FÖR HANDLINGSPROGRAM 2020 - 2023

Sammanfattning

Riskanalysen är ett underlag för långsiktiga, politiska beslut. Syftet är att ge en bild av huvuddragen kring riskerna i Uppsala brandförsvares verksamhetsområde. Analysen bygger på statistik och bedömningar, vilka båda kan vara behäftade med fel och brister. Alltför långtgående eller detaljerade slutsatser ska undvikas.

Riskanalysen är i huvudsak uppdelad i två delar; vanligt förekommande olyckor och stora oönskade händelser. Vanligt förekommande olyckor är en analys och sammanställning av statistik för de vanligaste typerna av insatser som brandförsvaret hanterar. Stora oönskade händelser är en kvalitativ bedömning av stora oönskade händelser med stora konsekvenser. Händelserna inträffar så pass sällan att tillförlitlig statistik saknas.

Tierps och Östhammars kommuner sticker ut negativt i kategorin *brand i byggnad*. I en jämförelse med liknande kommuner i landet (*pendlingskommun nära större stad* för Tierp och *lågpendlingskommun nära större stad* för Östhammar) ligger båda kommuner högt. Utvecklingen i Tierp och Östhammar bör hållas under uppsikt.

Uppsala kommun har haft ca 1600 - 1700 insatser årligen. I Östhammar minskade antalet insatser under flera år och har nu stabiliserats runt 230 insatser årligen. Tierp har ca 260 insatser per år, denna siffra är relativt konstant med endast mindre variationer. Totalt hanterar Uppsala brandförsvaret ca 2200 insatser per år, 2017 hanterades 2276 insatser.

Trafikolyckorna har ökat i antal de senaste åren, särskilt i Tierps och Uppsala kommuner. Däremot har antalet omkomna och framför allt skadade i trafikolyckor sjunkit de senaste åren.

En bedömning av kommuninvånarnas nivå på skyddet har gjorts utifrån kontroll av brandvarnare i samband med brandskyddskontroll. Vid 85 – 89 % av kontrollerna finns fungerande brandvarnare i bostaden. I undersökningen *Trygghet och säkerhet* uppger en högre andel att de har fungerande brandvarnare i sin bostad.

Brandförsvaret står inför ett antal utmaningar, vilka beskrivs närmare i kapitel 10. Framförallt Uppsala växer snabbt och prognosen kommande decennier är att det kommer fortsätta. Den kraftiga nybyggnationen och förtätningen i kombination med nya byggmetoder och material ställer nya krav på brandförsvarets förmåga. Klimatförändringar förutsätts ge fler extremväder i framtiden, vilket kan innebära såväl häftiga regn och ökad nederbörd med översvämningar som följd som perioder av torka och hetta vilket kan leda till svårsläckta och omfattande skogsbränder.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
1 Inledning.....	5
2 Mål och syfte	5
3 Begreppet risk.....	5
3.1 Vad är en risk eller en olycka?	5
3.2 Riskspektrat inom kommunen.....	6
3.3 Riskprocessen.....	7
3.3.1 Värdering av risk.....	7
3.3.2 Räddningstjänstens del i riskhanteringssystemet	9
3.3.3 Felkällor.....	9
3.3.4 Svårigheten i att jämföra olikheter	9
4 Metod.....	9
5 Avgränsningar	10
6 Områdesbeskrivning.....	11
6.1 Tierps kommun.....	12
6.1.1 Framtidsutveckling.....	12
6.2 Uppsala kommun.....	12
6.2.1 Framtidsutveckling.....	12
6.3 Östhammars kommun.....	13
6.3.1 Framtidsutveckling.....	13
6.4 Trafikutveckling	13
6.5 Riskobjekt i området	14
7 Vanligt förekommande olyckor.....	16
7.1 Övergripande sammanställning av antalet insatser	16
7.2 Brand i byggnad	22
7.2.2 Brand i bostad.....	30
7.2.3 Bränder i vårdanläggningar och sjukhus	34
7.2.4 Bränder i skolor och förskolor.....	35
7.2.5 Brand i restauranger, danslokaler och övriga samlingslokaler.....	35
7.2.6 Industri.....	36
7.3 Brand ej i byggnad	37
7.4 Trafikolyckor.....	45
7.5 Drunkning.....	49
7.6 Utsläpp av farligt ämne	50
7.7 IVPA/Sjukvårdslarm	51
7.8 Övrigt.....	54
7.8.1 Nödställd person.....	54
7.8.2 Översvämning	54
7.8.3 Hjälp till polisen	55

7.9	Referenstagning ur Öppna Jämförelser	56
7.9.1	Tierp	56
7.9.2	Uppsala.....	57
7.9.3	Östhammar	57
7.10	Slutsatser	58
8	Kommuninvånarnas nivå på skyddet.....	61
8.1	Sotningsenkäter	61
8.2	Trygghet och säkerhet	61
8.3	Slutsatser av sotarenkäterna och <i>Trygghet och säkerhet</i>	64
9	Stora oönskade händelser	65
9.1	Bränder med risk för stora personskador eller stora egendomsförluster	65
9.1.1	Brand med omfattande personskador	65
9.1.2	Brand med omfattande egendomsskador.....	66
9.2	Olycka i kärnteknisk anläggning	66
9.3	Komplicerade utsläpp av farliga ämnen	67
9.4	Omfattande kommunikations- och transportolyckor	68
9.5	Naturrelaterade olyckor	69
9.5.1	Extremt väder	69
9.5.2	Översvämning i samband med höga flöden eller skyfall.....	69
9.5.3	Omfattande skogsbrand	70
9.5.4	Ras och skred.....	70
9.5.5	Dambrott.....	70
9.6	Störningar i samhällsviktiga funktioner	71
9.7	Medvetet orsakade oönskade händelser	71
9.7.1	Anlagd brand	71
9.7.2	Social oro.....	72
9.7.3	Terror.....	72
9.8	Evenemangsrelaterade händelser och händelser i publika lokaler	72
9.9	Olycka i undermarksanläggning.....	73
9.10	Olycka i svårtillgängligt område	73
9.11	Krig.....	73
9.12	Flera samtidiga större händelser.....	73
9.13	Större sjukdomsutbrott	73
9.14	Slutsatser	74
10	Framtidsutmaningar.....	75
10.1	Befolkningsutveckling.....	75
10.2	Förtätning av tätorterna	75
10.3	Trafikutveckling	75
10.4	Klimatförändringar och extremt väder	75
10.5	Nya byggmetoder och material	76

10.6	Ökade skillnader mellan grupper.....	76
10.7	Rekrytering av RiB-personal.....	76
11	Slutsatser.....	77

1 Inledning

Denna riskanalys avser att beskriva riskbilden för de olyckor som kan leda till räddningsinsats i Tierp, Uppsala och Östhammars kommun. Riskanalysen ska vara ett viktigt underlag för kommunernas handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor. Riskanalysen kan också ligga till grund för Uppsala brandförsvares verksamhetsplan.

Sedan den 1 januari 2012 har Uppsala kommuns räddningstjänst, Uppsala brandförvar, och räddningstjänsten för kommunerna Östhammar och Tierp gått samman i en gemensam organisation. Det gemensamma namnet på räddningstjänsten i dessa kommuner är Uppsala brandförvar och organisationen har sitt säte i Uppsala kommun, som är värdkommun. Samarbetet innebär att all personal är anställd av Uppsala kommun som också fastställer övergripande ekonomiska ramar, dock i samråd med övriga kommuner. Handlingsprogrammet och riskanalysen omfattar dessa tre kommuner, och handlingsprogrammet kommer också att fastställas i samtliga tre kommunfullmäktigen.

Enlig *Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)* ska kommunen ha ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten och för kommunens räddningstjänst. Handlingsprogrammet ska enligt lagen också ange vilka risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. Riskbilden i regionen är avgörande för hur räddningstjänsten ska dimensioneras eftersom de lokala förhållandena kan skilja sig åt i landet. När riskbilden analyserats måste det avgöras vilka prioriteringar som ska göras utifrån kommunens resurser och medborgarnas behov. Bestämmelserna i lagen syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett, med hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

2 Mål och syfte

Syftet med denna riskanalys är att den ska utgöra ett underlag för Uppsala brandförsvares handlingsprogram när det gäller det förebyggande arbetet och för räddningstjänstverksamheten. Riskerna ska därför identifieras och beskrivas. Målet är att redovisa för vilka olyckor som är vanliga i regionen idag samt vilka risker för större olyckor som finns.

Riskanalysen ska också kunna nyttjas som underlag för verksamhetsplan samt annan verksamhetsplanering.

3 Begreppet risk

3.1 Vad är en risk eller en olycka?

Det finns många definitioner på ordet risk. I folkmun används ofta ordet risk istället för sannolikhet. En vedertagen definition är dock att en risk är ”en sammanvägning av sannolikheten för en önskad händelse och de konsekvenser den kan ge upphov till”. En risk kan betraktas som stor trots att den inte händer så ofta. Sannolikheten för ett omfattande kärnkraftshaveri är mycket, mycket liten, men det är en risk som måste hanteras eftersom konsekvenserna kan bli extremt omfattande.

Med olyckshändelser avses enligt propositionen¹ till LSO plötsligt inträffade händelser som har medfört eller kan befaras medföra skada. Dit räknas händelser som beror på företeelser i naturen eller som inträffar utan människor handlande. Som olyckshändelser räknas också händelser som beror på människors handlande eller underlåtenhet att handla. Detta gäller oberoende om handlingen eller underlåtenheten är uppsåtlig eller ej.

Verklig risk är inte samma sak som upplevd risk. Händelser som sker nära i tiden, som är lätta att föreställa sig och/eller har drastiska konsekvenser brukar för individen bedömas som mer frekventa än de verkligen är². Dock brukar människor oftast bedöma att risken är mindre för dem personligen än för

¹ Regeringens proposition 2002/03:119, Reformerad räddningstjänstlagstiftning

² Vägledning för kommunala handlingsprogram, MSB, 2011

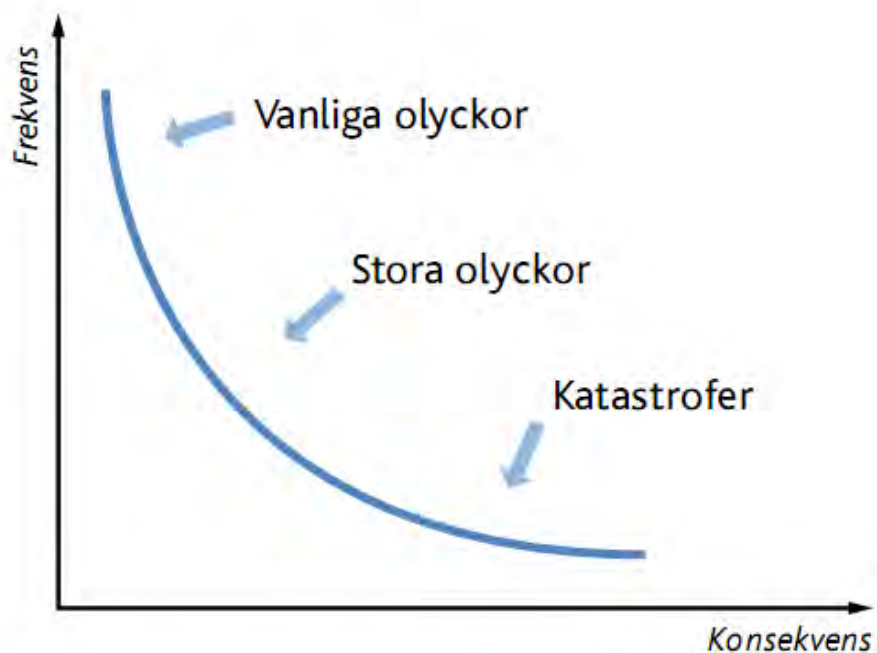
”alla andra”. Detta gäller speciellt om man känner att man har egenkontroll, som exempelvis vid bilkörning, men denna tendens gäller även i viss mån fast man inte kan påverka risken, som till exempel vid sjukdom. Risker upplevs däremot som större när riskkällan upplevs som okänd, har katastrofpotential eller är svår att kontrollera.

3.2 Riskspektrat inom kommunen

Denna riskanalys ligger till grund för kommunens handlingsprogram enligt LSO. De risker som lagen behandlar är de som handlar om risk för liv och hälsa, egendom och miljö. I kommunen är spannet av olyckor stort, från små vardagliga olyckor och skador till större oönskade händelser och katastrofer, se figur 3.2.1.

Vardagsolyckor kan exempelvis vara fallolyckor, bilolyckor, skärskador och spisbränder³. Det är händelser som inträffar ofta och drabbar enskilda individer och deras närmaste. För den enskilde individen kan detta innebära oerhörda konsekvenser, men för samhället i stort är konsekvenserna inte så stora. För dessa olyckor finns mycket statistik samlad i olika databaser.

Med stora olyckor menas exempelvis större bränder i offentliga byggnader, flyg- och järnvägsolyckor. Dessa inträffar inte särskilt ofta, men konsekvenserna för samhället är desto större. Då dessa olyckor inträffar sällan saknas statistiskt underlag att analysera.

Figur 3.2.1. Källa: *Systematiskt Säkerhetsarbete – att arbeta med kommunala handlingsprogram*⁴

Katastrofer, kriser och extraordinära händelser kan vara exempelvis kärnkraftsolyckor, terrordåd eller större naturolyckor. Dessa händelser berör många människor eller förstör stora materiella värden och gör stor negativ påverkan på samhället. Sannolikheten för att dessa händelser ska inträffa är låg, men konsekvenserna av dessa händelser kan däremot vara mycket stora.

För större oönskade händelser finns i Sverige begreppet extraordinär händelse. Enligt *Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser...*⁵ avses med en

³ Vägledning kommunala handlingsprogram

⁴ Räddningsverket, Systematiskt Säkerhetsarbete – att arbeta med kommunala handlingsprogram, 2006

⁵ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

extraordinär händelse en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting. En extraordinär händelse behöver följaktligen inte betyda att människor har skadats. Till extraordinära händelser räknas exempelvis extrema snöoväder, större strömbrott eller översvämningar.

För dessa stora händelser saknas ofta mängddata även om nationell och internationell statistik studeras, och dessa risker måste istället kvalitativt värderas.

3.3 Riskprocessen

Det övergripande syftet med en riskanalys är naturligtvis att möjliggöra en så effektiv riskhantering som möjligt. Riskanalysen består av en identifiering av risker och i den kvantitativa delen också en enklare beräkning av risk (uttryckt till exempel som antal händelser per 1000 invånare). För att utgöra ett bra underlag för riskreducerande åtgärder måste också riskerna värderas.

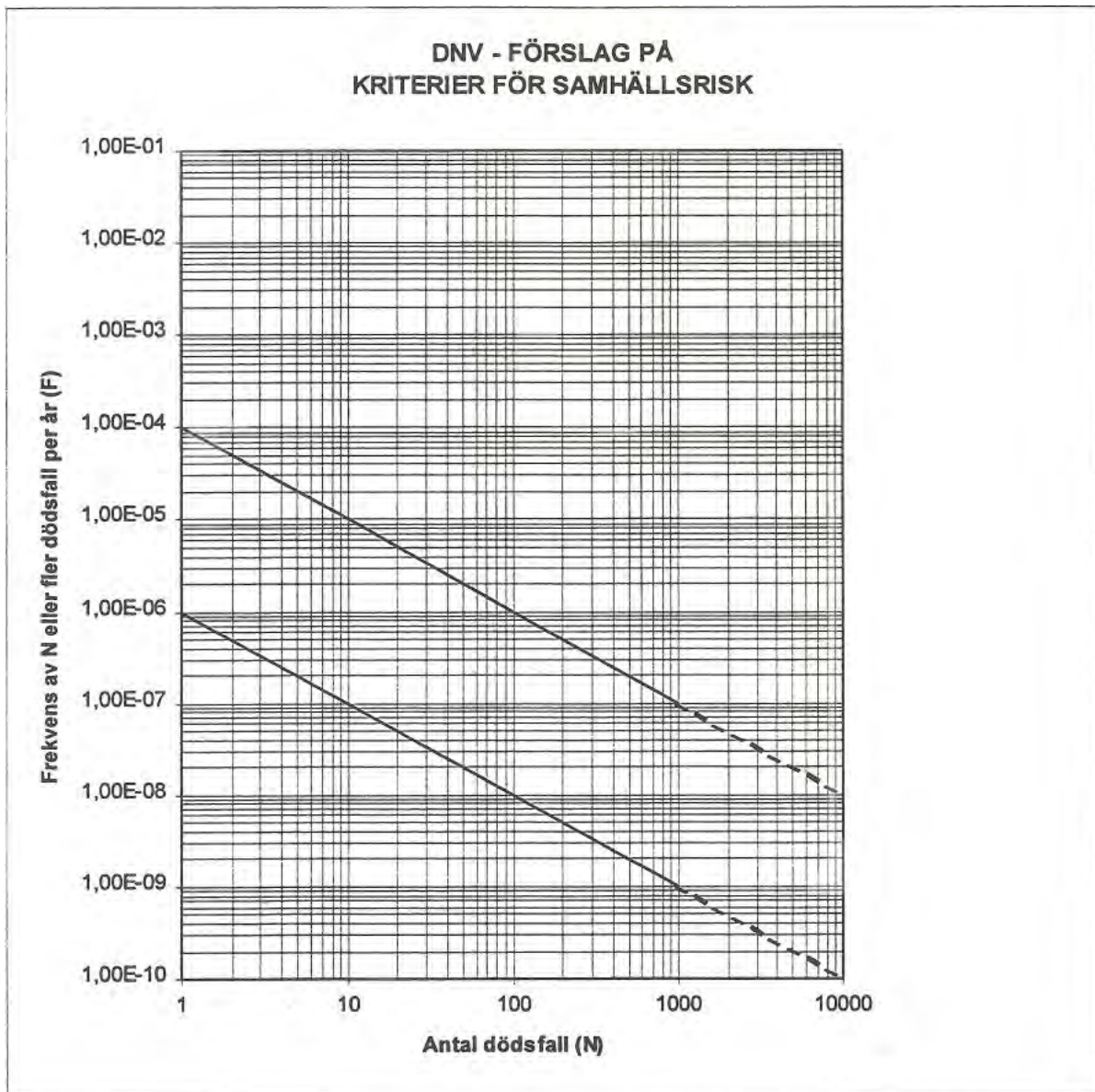
3.3.1 Värdering av risk

Risker värderas ofta i termer av *samhällsrisk* respektive *individrisk*. Med samhällsrisk avses risken för ett lokalt område eller för samhället i sin helhet. Samhällsrisk kan uttryckas som *FN-kurvor* (samband mellan ackumulerad frekvens och antal omkomna) eller som *förväntat antal omkomna per år*. Med individrisk avses risker för till exempel anställda eller personer som vistas nära en farlig anläggning. Individrisker illustreras ofta som riskkonturer, det vill säga som "höjdkurvor" på en karta där varje steg mellan kurvorna kan innebära en tiopotens skillnad i sannolikhet att omkomma till följd av olycka på anläggningen. Vid nyetablering av en gasolanläggning nära ett bostadsområde kan en individriskberäkning behövas för att värdera vilka skyddsåtgärder som är rimliga att vidtas för de boende.

Det är mycket svårt att värdera olika risker och jämföra dem, och några lagstadgade kriterier finns inte idag. I en rapport från dåvarande Räddningsverket 1997 föreslås som kriterier för individrisk att risker i spannet 10^{-5} till 10^{-7} dödsfall per år kan tolereras under vissa förutsättningar. Generellt gäller att risker för anställda normalt anses kunna ligga en tiopotens högre än risker för allmänhet. Likaså anses högre krav kunna ställas vid nyetableringar än vid befintliga anläggningar. Måttet är satt utifrån den samlade risken att omkomma till följd av en naturolycka, vilken uppskattas till omkring 10^{-6} . Sannolikheten att omkomma till följd av ett blixtnedslag bedöms utifrån tillgänglig statistik till ungefär 10^{-7} . Det anses orimligt att ställa krav på att resurser satsas för att åstadkomma större säkerhet.

För samhällsrisk föreslås två linjer i ett FN-diagram som anger ett spann omfattande två tiopotenser. Den övre linjen anger största tolerabla risk och i spannet ned till den undre linjen kan risker accepteras om vidare åtgärder skulle vara oproportionerligt kostsamma. Under den undre linjen bedöms inga ytterligare åtgärder som nödvändiga.

Det bör i sammanhanget nämnas att även en noggrant utförd riskanalys sannolikt inte har större träffsäkerhet än en tiopotens, och att utfallen av analyserna därmed ska tolkas försiktigt.

Figur 3.3.1.1. Förslag på kriterier för samhällsrisk. Källa: *Värdering av risk*, Räddningsverket 1997

Riskreducerande åtgärder är många gånger kostsamma. Det finns därför alltid en kostnadsaspekt med i riskhanteringen. Ett sammanfattande begrepp för denna kostnad-nytta-analys är ALARP: *As Low As Reasonably Practicable*.

Några andra principer för riskvärdering är:

- *rimlighetsprincipen* (risker som med rimliga ekonomiska och tekniska medel kan undvikas ska också undvikas)
- *proportionalitetsprincipen* (risken ska vara proportionerlig i förhållande till nyttan)
- *fördelningsprincipen* (riskerna bör vara skäligt fördelade i samhället)
- *principen om undvikande av katastrofer* (olyckor som kan hanteras med tillgängliga beredskapsresurser är att föredra framför katastrofer)

Sammanfattningsvis kan konstateras att området *värdering av risk* behöver utveckling och på sikt politiska ställningstaganden kring vilka risker framtidens samhälle ska acceptera.

3.3.2 Räddningstjänstens del i riskhanteringssystemet

Det måste särskilt påpekas att räddningstjänsten är en del av det system vi betraktar. Då räddningstjänstens verksamhet syftar till att minska sannolikhet för och konsekvenser av olyckor och bränder så arbetar vi riskreducerande idag, och den riskbild som framträder i studien är således påverkad av den verksamhet som sedan ska dimensioneras utifrån densamma. Risken för att omkomma eller skadas svårt i en trafikolycka är i någon mån beroende av brandförsvarets förmåga att utföra räddningsinsats, för att illustrera med ett konkret exempel. Att dimensionera förmågan att ingripa vid trafikolyckor i framtiden efter riskanalysen kommer därmed att innebära ett ofrånkomligt cirkelresonemang, då den framtida förmåga kommer att utgå från en bild skapad av den nuvarande förmågan. Vår bedömning är att vi inte kan reducera bort vår påverkan på riskbilden för att skapa en ”neutral” riskbild. Däremot vill vi medvetandegöra såväl oss själva som beslutsfattare om detta faktum.

3.3.3 Felkällor

I en riskanalys används en stor mängd data; inte minst gäller det den kvantitativa delen. Självklart blir kvaliteten på riskanalysen därmed beroende av kvaliteten på informationen. Händelserapporter som fylls i fel eller ofullständigt eller insatser som positioneras fel kan ge en missvisande bild. Samtidigt är det så många rapporter som ingår i studien att enskilda felkällor inte ger något större utslag.

I den kvalitativa delen är det i stället en rad bedömningar som till slut ligger till grund för den samlade bilden. Bedömningarna är välgrundade och hämtar stöd från expertis på området och mer omfattande utredningar, men är fortfarande bedömningar. Riskanalys är ingen exakt vetenskap.

3.3.4 Svårigheten i att jämföra olikheter

Genomgående i dokumentet jämförs Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner med varandra och med riket. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är tre kommuner med vitt skilda förutsättningar befolkningsmässigt, infrastrukturmässigt, ytmässigt och socioekonomiskt. Vissa jämförelser, som till exempel inträffade trafikolyckor per 1000 invånare, tar inte heller hänsyn till hur många personkilometer den genomsnittlige kommuninvånaren färdas. Det är rimligt att anta att personer i landsbygd och glesbygd färdas längre sträckor per år då arbete, skola och service ligger längre från hemmet. En konsekvens av det är rimligen att de exponeras för fler trafikrisker än i en kommun med kortare avstånd.

När LSO nämner ett *likvärdigt skydd* som målsättning avses inte ett *likadant skydd*. Skillnader efter lokala förutsättningar kommer att finnas. Ett försök att komplettera riskanalysen med en referenstagning mot jämförbara kommuner ges i kapitel 7.9 *Referenstagning ur Öppna Jämförelser*.

4 Metod

Riskanalysen har gjorts i två delar. Den första delen består av en kvantitativ analys av vanligt förekommande olyckor, där MSB:s verktyg IDA huvudsakligen har använts. Statistik från IDA har sorterats fram och sedan jämförts i diagram. Alla diagram är inte redovisade i riskanalysen, utan för en del av diagrammen är resultatet beskrivet i klartext. IDA är en statistikdatabas som grundar sig på uppgifter från kommunernas händelserapportering. Händelserapporterna fylls i av räddningsledaren vid en insats. Tillförlitligheten i händelserapporterna är varierande eftersom dessa beror på vilken information räddningsledaren får under insatsen. Orsaker och händelseförlopp är ibland oklara.

Den tidsperiod som har studerats är år huvudsakligen perioden 2014 - 2017. Det statistiska underlaget är därför relativt begränsat i vissa fall, och där regional statistik blir allt för knapp har nationell statistik och berörda myndigheters analyser använts. Riskanalysen till föregående handlingsprogram omfattade tidsperioden 2010 - 2013. I vissa fall har statistik redovisats för hela perioden 2007 - 2017, det framgår i texten där så har skett. I många fall har antalet olyckor redovisats per 1000 invånare. Detta är ett vedertaget sätt att räkna antalet olyckor och gör det lättare att jämföra olika stora regioner med varandra.

Den andra delen av riskanalysen är en kvalitativ riskanalys som omfattar stora olyckor eller oönskade händelser. För sådana händelser saknas statistiskt underlag i tillräcklig omfattning, också om man studerar nationell statistik. Riskerna som studeras här har identifierats genom omvärldsbevakning, litteraturstudier, kommunens arbete med RSA samt workshops inom förvaltningen.

5 Avgränsningar

Denna riskanalys fokuserar på risker och olyckor inom Uppsala brandförsvars verksamhetsområde enligt Lagen om skydd mot olyckor. Riskanalysen är geografiskt begränsad till att omfatta kommunerna Uppsala, Östhammar och Tierp.

Vardagliga olyckor som inte föranleder räddningsinsats och olyckor som faller inom sjukvårdslagen kommer därför ej att analyseras. Exempel på detta kan vara enklare vägtrafikolyckor med endast cyklister inblandade, fallolyckor, elolyckor, halkolyckor, brännskador med mera. Brandförsvaret blir aldrig involverad i dessa olyckor.

Större oönskade händelser som kan komma att påverka brandförsvaret men som varken föranleder räddningsinsatser eller där brandförsvaret har ett uttalat ansvar nämns och beskrivs kort, men kommer inte att analyseras vidare. Med detta menas exempelvis drivmedelsbrist, IT-störningar, el-bortfall med mera. Då räddningstjänstens funktion är en viktig del av ett robust samhälle är analysen här viktig för att se över den egna förmågan vid olika påfrestningar på samhället.

6 Områdesbeskrivning

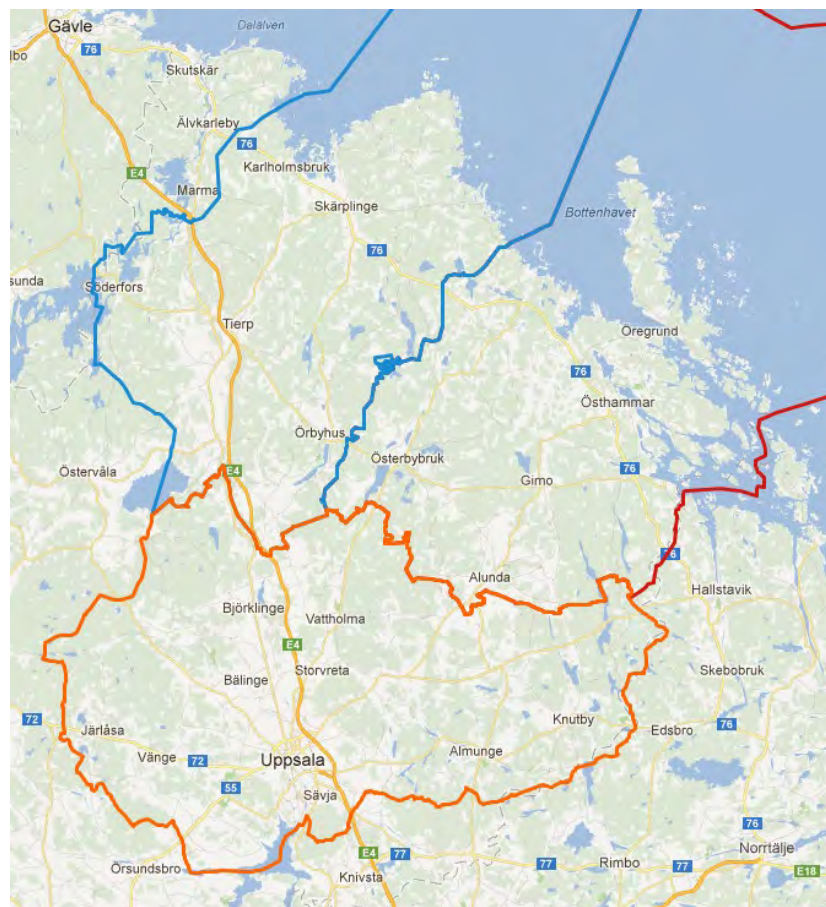
Drygt 263 000 människor bor i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Befolkningsstatistik framgår av tabell 6.1 och 6.2. Tillsammans har kommunerna en yta på nära 5 300 km². Två av Sveriges mest trafiktäta stråk, Ostkustbanan och E4, går genom området. Området som Uppsala brandförsvaret täcker framgår i figur 6.1.

Tabell 6.1 Befolkningsstatistik för de tre medlemskommunerna samt riket som helhet. Siffrorna gäller 2017-12-31. Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas.

	Folkmängd	Kvinnor (%)	Män (%)	Medelålder (år)	0-19 år (%)	20-64 år (%)	65+ (år)	Med utländsk bakgrund (%)
Uppsala	219 914	50,6%	49,4%	39,0 år	22,5%	60,8%	16,7%	34,0%
Tierp	20 930	50,9%	49,1%	43,4 år	22,2%	54,1%	23,6%	20,9%
Östhammar	21 927	51,4%	48,6%	45,0 år	21,1%	52,5%	26,4%	17,7%
Sverige	10 120 242	49,8%	50,2%	41,2 år	23,1%	57,1%	19,8%	31,6%

Tabell 6.2. Medelinkomst per kommun 2016. Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas.

	Medelinkomst (tkr)	Kvinnor (tkr)	Män (tkr)	Totalt (tkr)
Uppsala		272	337	305
Tierp		244	312	279
Östhammar		268	355	313
Sverige		278	345	314

Figur 6.1. Tierp, Uppsala och Östhammar kommun.

6.1 Tierps kommun

Tierps kommun är stor till ytan och har en utspridd befolkning. Två av Sveriges mest trafiktäta stråk, Ostkustbanan och E4, går genom kommunen. Landytan är ca 1 550 km², och kuststräckans längd, inräknat öar, är ca 960 km.

Drygt 21 000 invånare bor i kommunen. Cirka en fjärdedel av befolkningen bor i centralorten Tierp. Utöver Tierp finns tätorterna Mehedeby, Månkarbo, Karlholmsbruk, Skärplinge, Söderfors, Tobo, Upplanda och Örbyhus. Cirka 5700 invånare bor utanför tätorterna på landsbygden.⁶

Tierps kommun är kommunens största arbetsgivare. Landstinget i Uppsala län, Atlas Copco Tools AB, Erasteel Kloster AB samt Habia Cable AB är andra stora arbetsgivare.

Många pendlar till och från Tierp. Cirka 40 procent av de förvärvsarbetande som bor i kommunen pendlar till en arbetsplats utanför kommunen. Majoriteten pendlar till Uppsala kommun, följt av Östhammar och Gävle. Inpendlingen är också stor.

6.1.1 Framtidsutveckling

Tierps kommun har de senaste decennierna haft en relativt konstant folkmängd på cirka 20 000 invånare. Under denna tidsperiod har en omfördelning skett från landsbygden till tätorterna. Tierp kommun har vänt den under många decennier negativa befolkningsutvecklingen och har sedan 2013 vuxit med ca 100 - 200 personer per år. Kommunen anger i Översiktsplan 2010 – 2030 att planeringen för denna tidsperiod ska inriktas på att ta emot en folkökning på 3 000 nya invånare, men att beredskap ska finnas för ytterligare 4 000.⁷

6.2 Uppsala kommun

Uppsala kommun är Sveriges fjärde folkrikaste kommun med drygt 220 000 invånare. Landytan är 2 234 km². Centralorten är Sveriges fjärde största tätort med ca 169 000 invånare. Övriga tätorter är Almunge, Björklinge, Blackstalund, Bälinge, Danmarksby, Gunsta, Gävsta, Järlåsa, Knutby, Läby, Länna, Lövstalöt, Ramstalund, Skyttorp, Skölsta, Stolvreta, Vattholma, Vreta-Ytternäs och Vänge. I övriga tätorter uppgår befolkningen till cirka 23 500 invånare. Utanför tätorterna på landsbygden bor ytterligare cirka 26 300 personer.⁸

De större arbetsgivarna är Uppsala kommun, Landstinget i Uppsala län med Akademiska sjukhuset, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Uppsala är centrum för en stor del av regionens vård, omsorg, utbildning, kultur, handel och service. På Uppsala garnisons område finns bl.a. Forsvarsmaktens luftstridsskola och Forsvarsmaktens Underrättelse och Säkerhetscentrum.

Uppsala är en gammal lärdomsstad, vilket avspeglas i kulturliv och i kulturmiljöer. Uppsala är också en modern stad med spetskompetens inom områden som bioteknik, IT och materialteknik. Landsbygden präglas av kulturhistoriska bygder med fornlämningar, säteri-, kyrko- och herrgårdsmiljöer.

6.2.1 Framtidsutveckling

Uppsala kommun har de senaste årtiondena stadigt vuxit, denna trend förväntas fortsätta, i snitt har kommunen vuxit med 3200 personer per år sedan 2007, mellan 2016 och 2017 växte kommunen med 5355 invånare. Till 2050 väntas kommunen ha vuxit med upp till 135 000 nya invånare.⁹

Översiktsplan 2016 anger att till 2050 kommer ca 60 000 nya bostäder ha tillkommit inne i Uppsala tätort. Till samma år har upp till 10 000 nya bostäder byggts i andra prioriterade tätorter och ytterligare 1000 bostäder uppförts på landsbygden i övrigt. Stora utbyggnader genomförs och planeras i Uppsala

⁶ ”Fakta om befolkningen i Tierps kommun 2018”, www.tierp.se

⁷ Översiktsplan 2010 – 2030 för Tierps kommun

⁸ Statistikenheten, Kommunledningskontoret, Uppsala kommun. Bearbetningar av SCB-statistik

⁹ Översiktsplan 2016, Uppsala kommun

tätort. I södra staden (Ulleråker, Rosendal och Ultuna) planeras upp till 25 000 nya bostäder och i de sydöstra stadsdelarna (Bergsbrunna, Sävja, Nántuna, Vilan) minst 10 000 bostäder.

Satsningar planeras på kollektivtrafiken, dels nytt nät med spårvagn inne i Uppsala men även nya järnvägsstationer i Bergsbrunna och Vänge. Fyrspår på hela sträckan mellan Uppsala och Stockholm är planerat.

6.3 Östhammars kommun

Östhammars kommun är också en kommun med stor yta och utspridd befolkning. Större delen av kommunens yta används för jord- och skogsbruk. Kustvatten, insjöar och vattendrag upptar också betydande arealer. Landytan är 1503 km². Kuststräckans längd, inräknat öar, är ca 3500 km.

Nästan 22 000 invånare bor i kommunen, och befolkningen är ganska jämnt fördelad i de fem största tätorterna Östhammar (4517), Alunda (2396), Gimo (2719), Öregrund (1531) och Österbybruk (2245). Övriga tätorter i kommunen är Dannemora, Hargshamn, Norrskedika och Skoby. Av befolkningen bor cirka 7 100 invånare på landsbygden utanför tätorterna.¹⁰

Kommunens stora arbetsplatser är Östhammars kommun, Sandvik Coromant AB och Forsmarks kärnkraftverk AB. Dannemora gruva har åter öppnat vilket ökat verksamheten i Hargshamn. Transporter av malm sker på järnväg mellan gruvan och Hargshamn.

Nästan 3 000 kommuninvånare pendlar till arbeten i andra kommuner. Inpendlingen är även den betydande, ca 2 000 personer.

Turismen är en viktig näring. Kommunen har områden med stora naturvärden och ett vackert kust- och skärgårdslandskap, som innefattar de gamla hamnstäderna Östhammar och Öregrund. Historiska bruksmiljöer finns i Österbybruk, Forsmark, Gimo och Harg.

6.3.1 Framtidsutveckling

Från 70-talet fram till mitten av 90-talet hade Östhammars kommun en positiv trend med en befolkningsökning på cirka 20 %. I början av 90-talet hade kommunen cirka 22 500 invånare. Sedan 90-talets ekonomiska kris har befolkningsutvecklingen avtagit och visat en svagt negativ trend. Sedan 2012 har befolkningen ökat varje år, totalt med 660 personer under perioden.

Enligt översiktsplan 2016 har kommunen som mål att öka med mellan 500 – 1000 personer till 2025. I ett arbete med bostadsförsörjningsfrågor för Östhammars kommun (2012) redovisas tre olika utvecklingsscenarier. I lägsta scenariot minskar folkmängden med 700 personer, medan den i det högsta scenariot ökar med över 4 000 personer fram till 2030.

Kommunen pekar ut främst Alunda, Östhammar och Österbybruk som tätorter där efterfrågan på bostäder är störst.

6.4 Trafikutveckling

Trafikverkets rapport ”*Prognos för personresor 2030*” anger att trafikarbetet med personbil i Uppsala län kan komma att växa totalt med 40 % fram till 2030, med en årlig tillväxt på cirka 1,7 %. I riket som helhet är prognosen en tillväxt årligen om cirka 1,2 % med en total tillväxt 2030 på 26 %.

Det totala persontransportarbetet för tågtrafiken förväntas öka med 48 % till 2030, detta gäller för hela Sverige. Det totala persontransportarbetet för hela Sverige, oavsett trafikslag och längd på resa förväntas öka med 27 % fram till 2030.¹¹

¹⁰ Översiktsplan 2016, Östhammars kommun.

¹¹ Prognos för personresor 2030 – Trafikverkets basprognos 2014

Enligt Trafikverkets rapport ”Prognos för godstransporter 2030” förväntas godstransporter på väg öka med ca 1,9 % årligen fram till 2030. För järnvägen förväntas en ökning om 1,6 % årligen fram till 2030¹².

6.5 Riskobjekt i området

Inom Uppsalas brandförsvars område finns ett antal riskobjekt. Med riskobjekt avses här så kallade *Sevesoanläggningar* eller *farliga verksamheter*.

Sevesoanläggningar är anläggningar där stora mängder farliga kemikalier hanteras kan omfattas av krav enligt *Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor*. Lagen har sitt upphov från det så kallade Seveso-direktivet som antagits i EU för att förebygga allvarliga olyckor inom kemiindustrin och begränsa följderna för människor och miljö. I lagstiftningen finns två kravnivåer: låg och hög. Ägarna och verksamheterna har krav på sig att regelbundet genomföra riskanalyser och handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas.

Farlig verksamhet enligt LSO är en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön är anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen skyldig att i skäligen omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta åtgärder för att begränsa sådana skador enligt LSO 2 kap. 4§. Denna beredskap ska komplettera kommunens beredskap för räddningsinsats. Det är Länsstyrelsen som beslutar vilka anläggningar i länet som omfattas av denna paragraf. Flygplatser som har godkänts enligt 6 kap. 9§ första stycket i luftfartslagen ska också omfattas av 2 kap. §4 enligt LSO. Alla Sevesoanläggningar oavsett kravnivå klassificeras som farliga verksamheter.

Av tabell 6.5.1 framgår vilka Seveso-anläggningar och farliga verksamheter enligt LSO 2 kap §4 som finns i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Tabell 6.5.1. Farliga verksamheter i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner enligt Seveso och LSO 2kap §4.

Anläggning	Kommun	Seveso	Farlig verksamhet LSO 2:4
Månkarbo bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Strömsbergs bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Söderfors huvuddamm	Tierp	Nej	Ja
Untra inkl. södra vallen	Tierp	Nej	Ja
55:ans bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Akademiska sjukhusets helikopterflygplats	Uppsala	Nej	Ja
GE Healthcare Bio-Sciences AB	Uppsala	Högre kravnivån	Ja
Grän bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Skyttorp bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Tensta-Forsa	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja

¹² Prognos för godstransporter 2030 – Trafikverkets basprognos 2014

Upplands Lokaltrafik, depå Fyrislund	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Husbyborg	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Värme Uppsala AB	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
AB Sandvik Coromant	Östhammar	Högre kravnivån	Ja
Forsmarks kraftgrupp AB Kärnkraftverk	Östhammar	Lägre kravnivån	Ja

Med dessa verksamheter i regionen finns en risk för att farliga utsläpp eller komplicerade bränder kan uppkomma. Sannolikheten för att en olycka ska hända samt konsekvenserna av en olycka på dessa anläggningar minskas något på grund av den omfattande tillsynsverksamheten från olika myndigheter samt höga krav på verksamheternas interna skyddsarbete.

7 Vanligt förekommande olyckor

Enligt Lagen om skydd mot olyckor definieras räddningstjänst som de räddningsinsatser stat eller kommun skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Kriterierna för att en räddningsinsats ska göras är:

- Att det finns behov av ett snabbt ingripande
- Det hotade intressets vikt
- Kostnaden för insatsen
- Omständigheterna i övrigt

De olyckor som föranleder en räddningsinsats dokumenteras i räddningstjänsternas händelserapporter och detta sammanställs i MSB:s statistikdatabas IDA. Därmed finns en del statistiskt material.

En stor del av räddningsinsatserna består av automatiska brandlarm. När automatiskt brandlarm larmar betraktas detta i dagsläget som en händelse som föranleder en räddningsinsats till dess att brandförsvaret undersökt larmorsaken och konstaterat att det inte föreligger någon fara. Eftersom dessa larm till största delen består av onödiga larm kommer dessa inte tas med i analysen framöver. Då ett automatiskt brandlarm lösts på grund av en riktig brand visas inte detta i statistiken som ett automatiskt brandlarm, utan hamnar inom kategorin brand i byggnad.

Brandförsvaret åker också på många andra uppdrag vilka inte i egentlig mening är räddningsinsatser. Exempel på sådana uppdrag kan vara hjälp till person som fastnat i hiss, ambulans, sanering av vägbanor etc. Dessa larm kommer ej att analyseras vidare.

Uppsala brandförsvaret åker årligen på flertalet sorters larm, därför har en prioritering gjorts över vilka olyckor som ska analyseras. Valet faller på de olyckor som innebär störst fara för människa, egendom och miljö och som föranleder en räddningsinsats. De kategorier av olyckor som berörs främst är följande:

- Brand i byggnad
- Brand ej i byggnad
- Trafikolycka
- Utsläpp av farligt ämne
- Drunkning
- IVPA/sjukvårdslarm

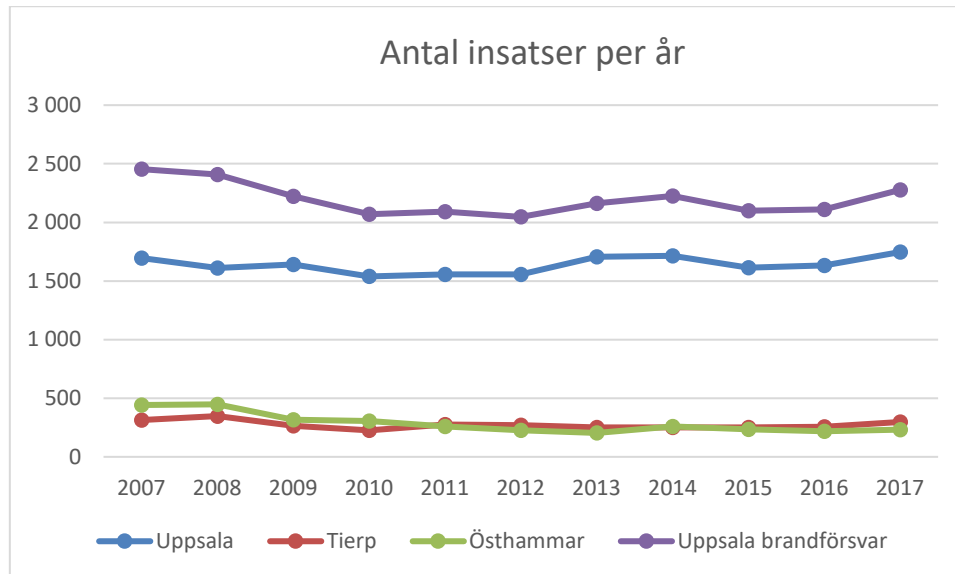
I följande kapitel följer en sammanställning av de prioriterade olyckorna i stort inom Uppsala brandförsvares område, samt en jämförelse med Sverige. Det var först i början på 2012 som Tierp och Östhammars kommuns räddningstjänst införlivades i Uppsala brandförsvaret. Statistiken som studeras är främst för föregående fyraårsperiod, 2014 - 2017. Föregående riskanalys studerade perioden 2010 - 2013. I vissa fall studeras hela 10-års perioden 2007 - 2017. Var detta sker framgår i texten eller i anslutning till tabellen eller figuren. Samtliga kommuner studeras, och för enkelhetens skull kommer dessa tre kommuner tillsammans benämnas Uppsala brandförsvaret framöver i dokumentet. Där kommunerna studeras var för sig framgår detta i texten.

Antalet insatser i databaser kan skilja sig något åt beroende på vilken databas som studeras. Det kan räcka med att enbart använda olika sökfunktioner i IDA för att siffrorna ska skilja sig något åt. Detta kan återspeglas i riskanalysen vilket läsaren ska vara medveten om. Siffrorna skiljer sig inte mycket och därför blir betydelsen endast marginell för resultatet. I huvudsak har statistik hämtats från IDA och inte brandförsvarets eget IT-system Daedalus. Anledningen till detta är att kunna jämföra med Sverige som helhet.

7.1 Övergripande sammanställning av antalet insatser

Antalet räddningsinsatser totalt som gjort inom Uppsala brandförsvaret är fördelade enligt figur 7.1. Som framgår av figuren minskade antalet insatser under några år från 2007 till 2010. Stor del av denna

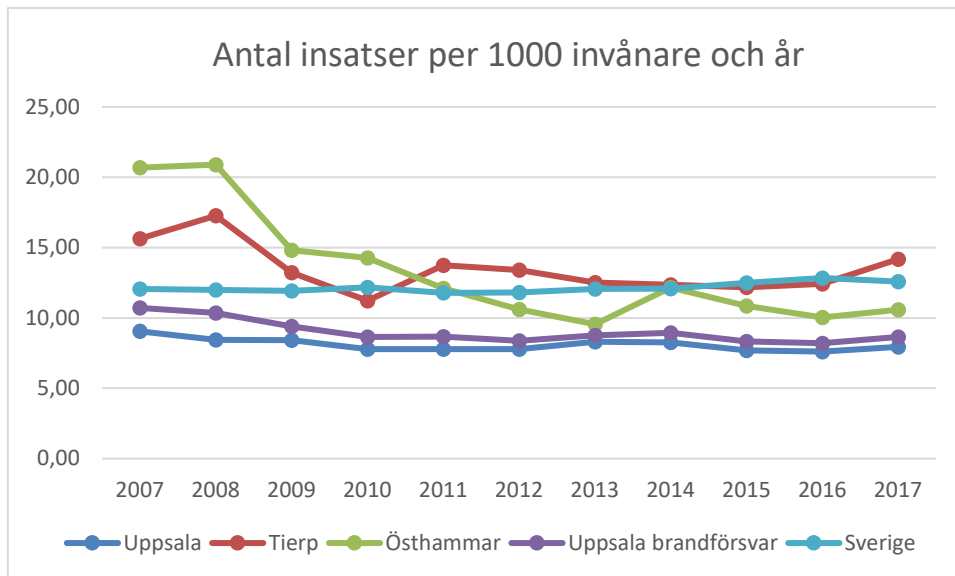
minskning beror på minskat antal sjukvårdslarm/IVPA, se kapitel 7.7. Uppsala kommun har haft ca 1600 - 1700 insatser årligen. I Östhammar minskade antalet insatser under flera år och har nu stabiliserats runt 230 insatser årligen. Tierp har ca 260 insatser per år, denna siffra är relativt konstant med endast mindre variationer. Totalt hanterar Uppsala brandförsvaret ca 2200 insatser per år, 2017 hanterades 2276 insatser. Preliminär statistik för 2018 visar på en ökning av antalet insatser jämfört med 2017.

Figur 7.1. Totalt antal insatser för Uppsala brandförsvaret. Detta omfattar både insatser som var räddningstjänst enligt LSO såväl som andra uppdrag. *Källa: IDA.*

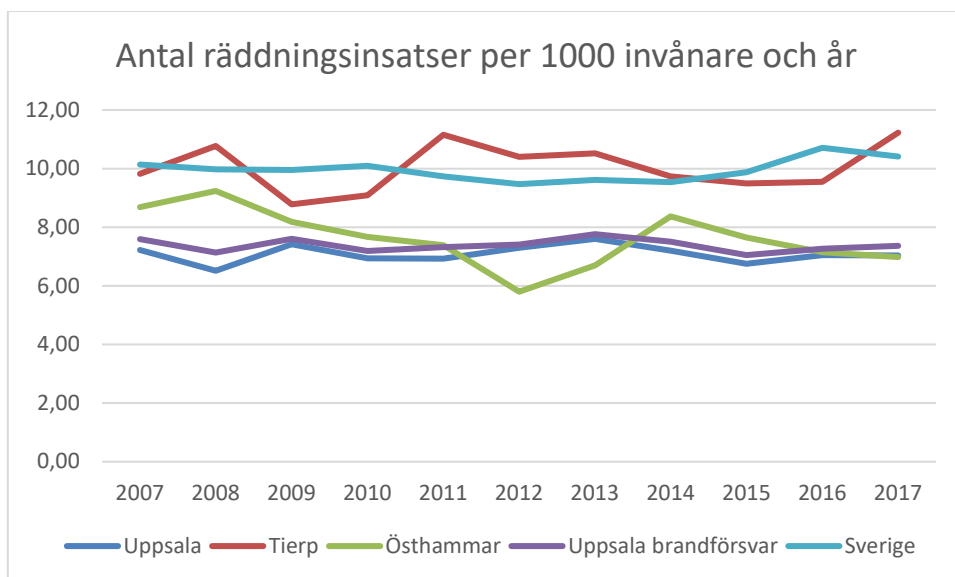
Bilden ser något annorlunda ut om antalet insatser räknas per 1000 invånare i respektive kommun. Som framgår av figur 7.2 har antalet insatser per 1000 invånare varit relativt konstant i Uppsala kommun sedan 2007. En kraftig minskning i antalet insatser noteras för Östhammars kommun, från att ha haft strax över 20 insatser per 1000 invånare 2008 så har det minskat till ca 10 insatser per 1000 invånare. En stor del av denna minskning förklaras i att antalet sjukvårdslarm/IVPA har minskat kraftigt, framförallt i Östhammars kommun, detta analyseras vidare i kapitel 7.7.

Antalet insatser per 1000 invånare har minskat även i Tierps kommun jämfört med toppåret 2008 då det var 17,3 insatser per 1000 invånare. Sedan 2008 har det bortsett från lägsta noteringen 2010 varit cirka 13 insatser per 1000 invånare i Tierps kommun. Som helhet har Uppsala brandförsvaret färre insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet. Detta gäller även på kommunnivå för Uppsala och Östhammar. Tierps kommun har ungefär lika många eller något fler insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet.

Figur 7.2. Antal insatser per 1000 invånare för respektive kommun. Detta avser samtliga uppdrag som brandförsväret åkt på, även sådana uppdrag som inte är räddningstjänst enligt LSO. Källa: IDA.

I figur 7.3 redovisas antalet insatser som varit räddningsinsats (brand i byggnad, brand ej i byggnad, trafikolyckor, utsläpp av farligt ämne, drunkning samt automatlarm) per 1000 invånare. Om man jämför figur 7.3 med 7.2 blir det tydligt att antalet andra uppdrag har varit betydligt högre i Östhammars och Tierps kommuner jämfört med Uppsala.

Figur 7.3. Antalet räddningsinsatser (brand i byggnad, brand ej i byggnad, trafikolyckor, utsläpp av farligt ämne, drunkning samt automatlarm) per 1000 invånare för respektive kommun. Borträknat är alltså alla andra typer av uppdrag, exempelvis IVPA/sjukvårdslarm, hjälp till polis etc. Källa: IDA.

Av tabell 7.1 framgår antalet insatser per insatstyp. Som framgår av tabellen har antalet brand i byggnad varit relativt konstant och varierar mellan ca 220 - 260 insatser per år. Insatserna till brand ej i byggnad, har ökat den senaste fyra års perioden. Trenden är densamma för antalet trafikolyckor. Mer detaljerad analys för varje typ av insats sker i respektive kapitel längre fram i riskanalysen.

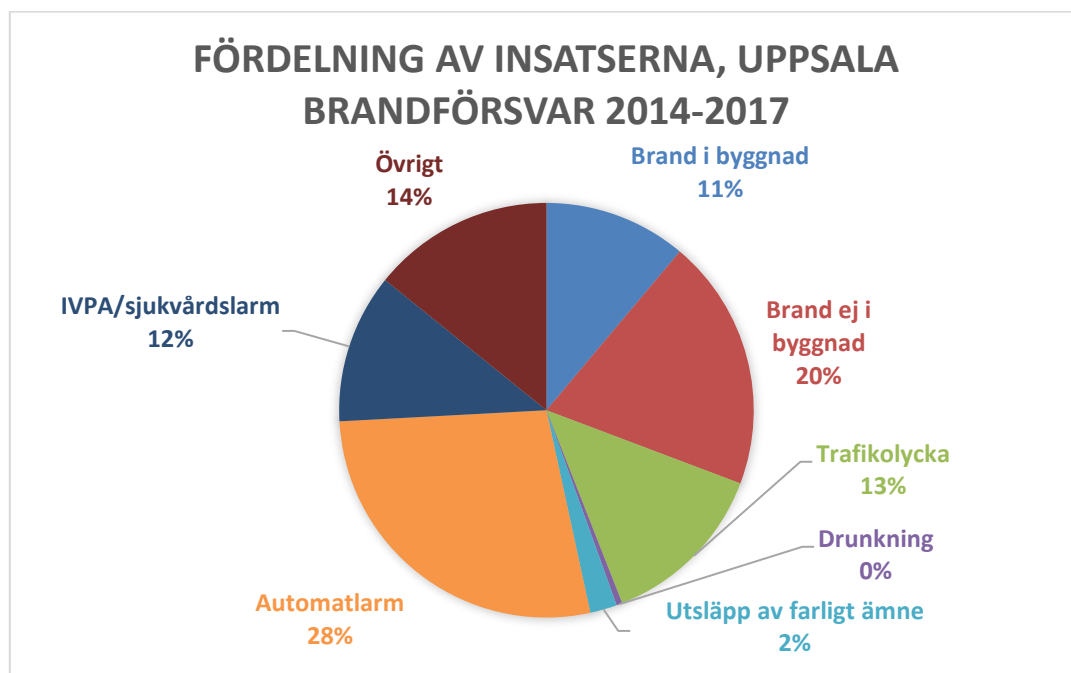
I tabell 7.1 är ”Övrigt” är en relativt stor post. Detta inbegriper exempelvis falsklarm brand, nödställd person (t ex fast i hiss), nödställt djur, ras eller översvämning. Endast några av dessa olyckor kommer att utredas vidare. Detta beror på att de flesta olyckor som inbegrips i kategorin ”Övrigt” är ovanliga och oftast inte innebär någon större fara för människor, egendom och miljö.

Tabell 7.1. Antalet larm utifrån larmtyp för perioden 2014 - 2017, hela Uppsala brandförsvaret. *Källa: IDA.*

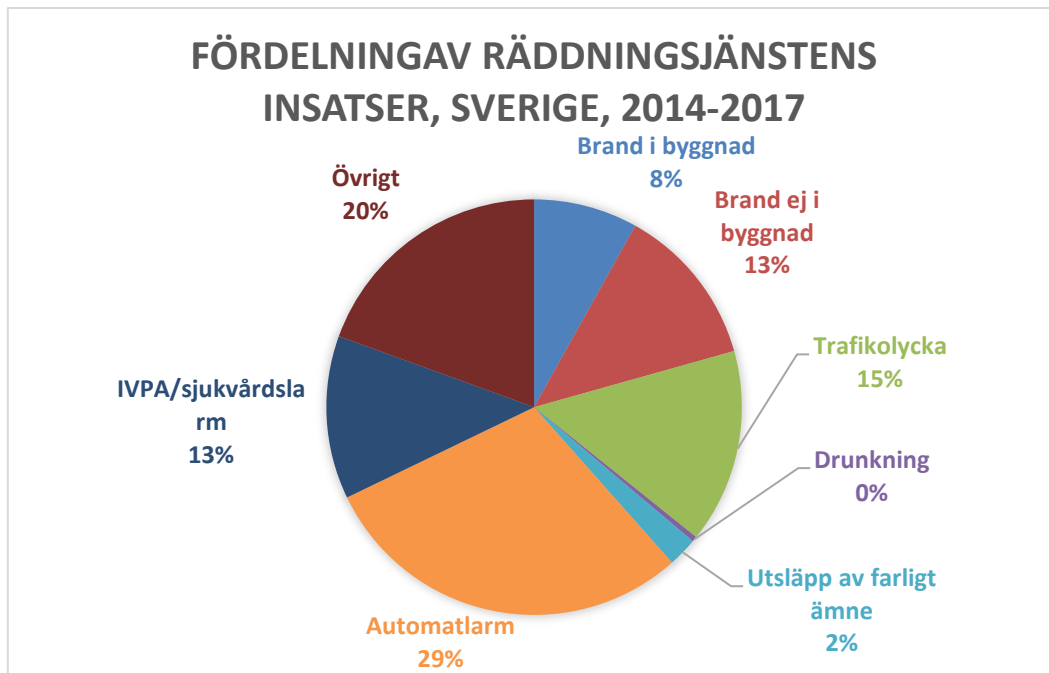
	2014	2015	2016	2017	Totalt 2014 - 2017
Brand i byggnad	264	231	250	224	969
Brand ej i byggnad	409	364	448	488	1709
Trafikolycka	270	269	284	335	1158
Drunkning	16	9	8	7	40
Utsläpp av farligt ämne	59	53	35	36	183
Automatlarm	606	604	590	599	2399
IVPA/sjukvårdslarm	273	248	232	263	1016
Övrigt	328	321	263	324	1236

Av figur 7.4 framgår fördelningen av räddningsinsatserna för perioden 2014 - 2017. Jämfört med föregående fyraårsperiod så har förändringar skett framförallt för andelen brand ej i byggnad (ökat till 20 % från 16 %) och andelen automatlarm, ej brand (minskat från 32 % till 28%).

Av figur 7.5 framgår fördelningen av räddningsinsatser för hela Sverige. Drunkning och drunkningstillbud är allvarliga, men inte vanligt förekommande. Inom Uppsala brandförsvaret består andelen insatser till 0,4% av drunkning/-tillbud och i Sverige 0,4%.

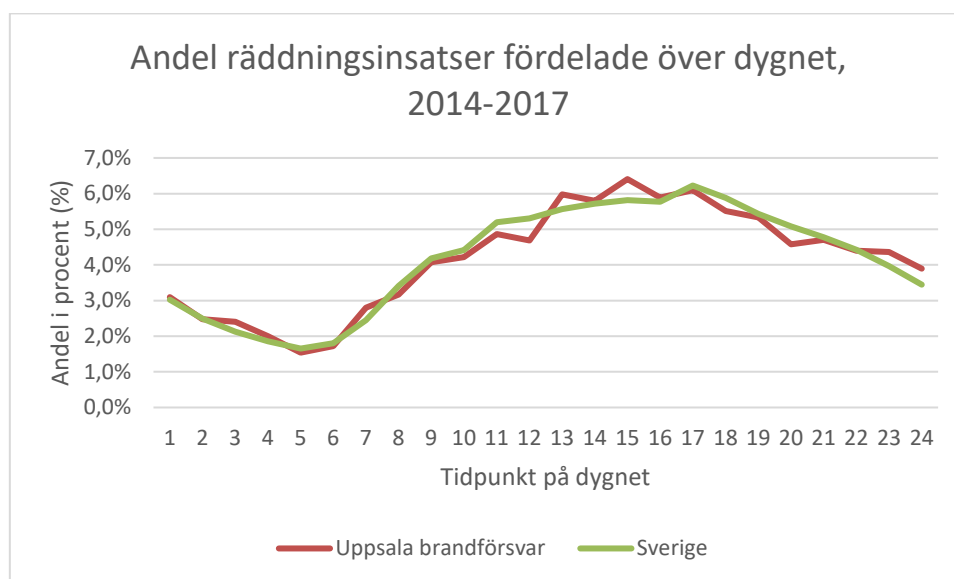

Figur 7.4. Fördelning av insatserna för Uppsala brandförsvaret, 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

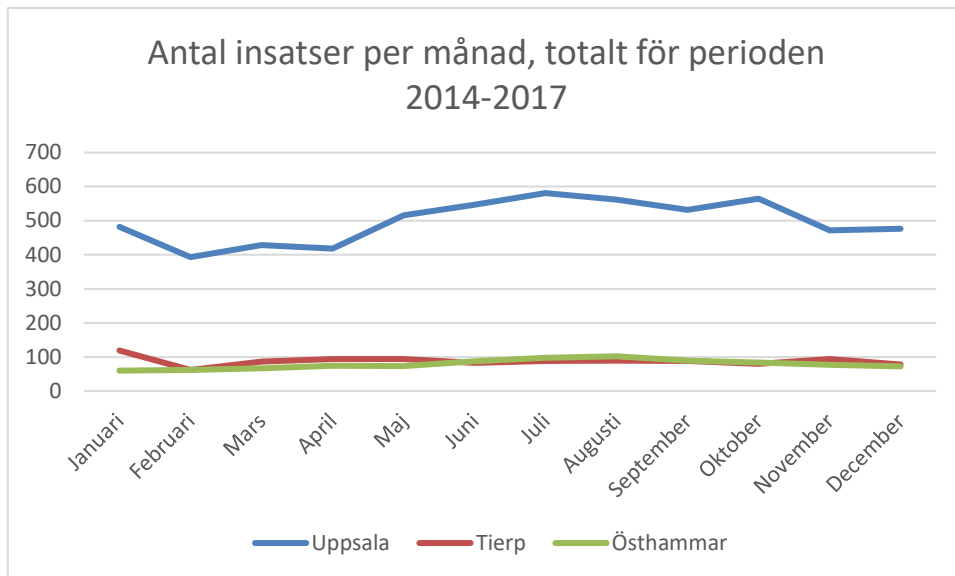
Figur 7.5. Fördelning av insatserna för hela Sverige, 2014 - 2017. Källa: IDA.

Av figur 7.6 framgår att tidpunkten för när insatserna görs inte skiljer sig från hur det ser ut i Sverige i stort. I diagrammet nedan kan man utläsa att Brandförsvaret rycker ut på flest insatser mellan cirka klockan 08:00 och 23:00. Räddningsinsatsernas fördelning över dygnet är i stort oförändrad jämfört med föregående handlingsperiod.

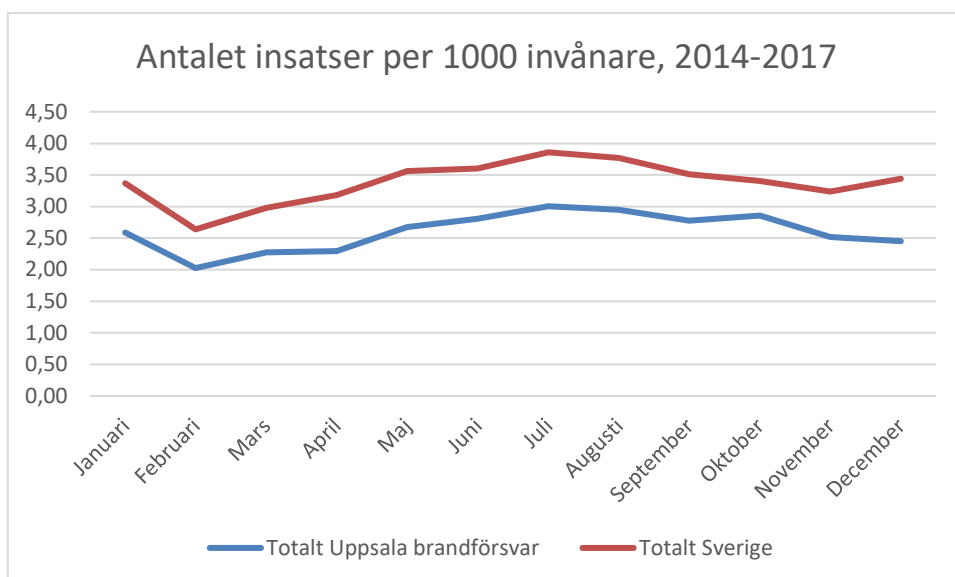
Figur 7.6. Räddningsinsatsernas fördelning över dygnet. Källa: IDA.

Räddningsinsatsernas fördelning över året visar att andelen insatser är större under perioden april till november, se figur 7.7 och 7.8. Jämför man med resten av Sverige kan man se att antalet insatser per 1000 invånare inte ökar lika mycket inom Uppsala brandförsvaret under sommaren som för hela Sverige, se figur 7.8. Denna statistik är framtagen och jämförd med det genomsnittliga antalet boende inom regionen, och hänsyn har inte tagits till in- och utflyttning under sommarmånaderna. Det totala antalet insatser per månad jämförs därför kommunvis i figur 7.7. Där märks inte den stora tillströmningen av turister vid kustområdena nämnvärt. Av figur 7.7 framgår att antalet insatser varierar mer över året för Uppsala kommun än för Tierp och Östhammar.

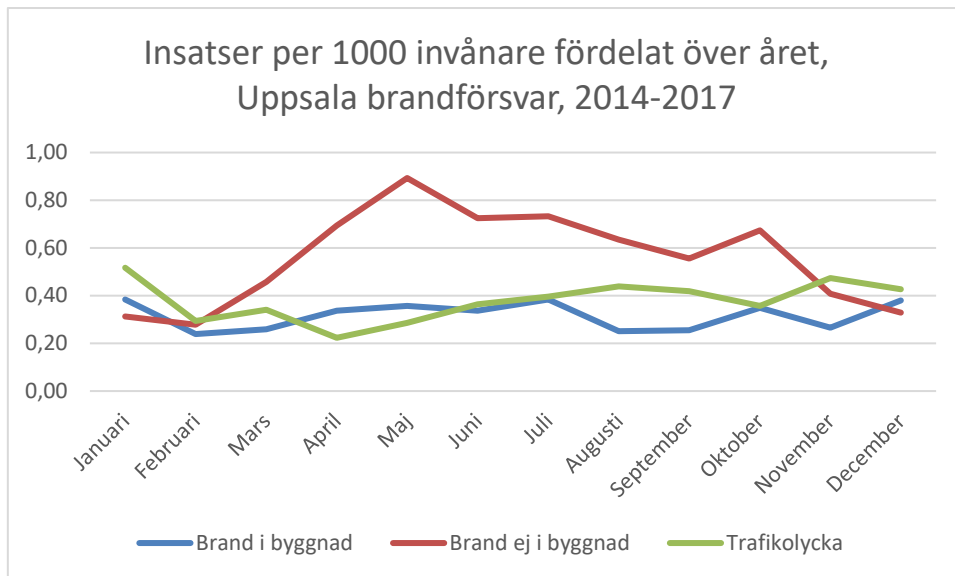
Figur 7.7. Antal insatser per månad för respektive kommun. *Källa: IDA.*

Figur 7.8 nedan visar att antalet inträffade olyckor per 1000 invånare är betydligt lägre i Uppsala brandförvars område jämfört med snittet i Sverige.

Figur 7.8. Antalet insatser per 1000 invånare, för Uppsala brandförsvär totalt och för hela Sverige. *Källa: IDA.*

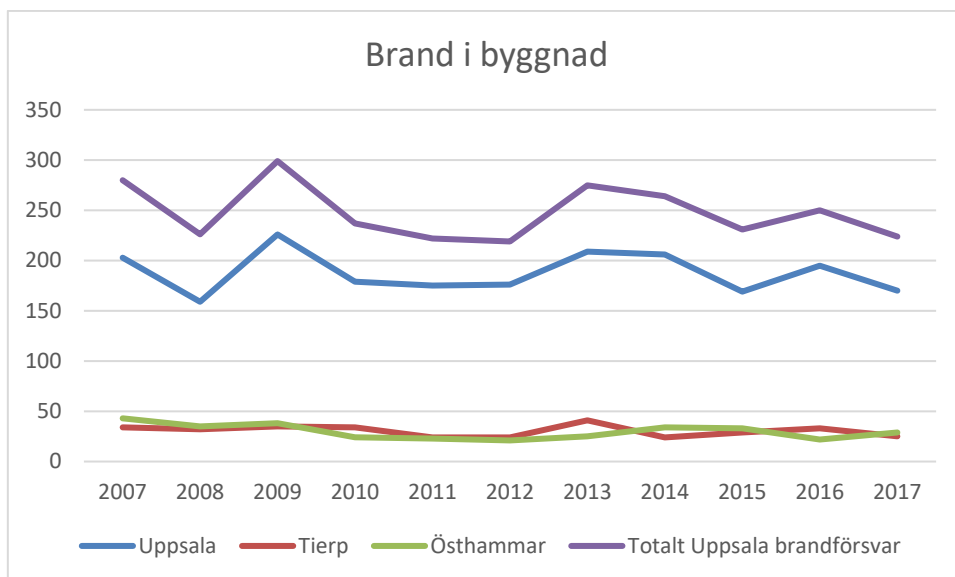
Räddningsinsatsernas fördelning över årets månader skiljer sig mycket beroende vilken sorts insats det är frågan om, se figur 7.9. Den största delen av bränderna som inte är i byggnader inträffar mellan mars och oktober, det vill säga under gräs- och skogsbrandssäsongen. Antalet trafikolyckor ökar på senhösten/början av vintern.

Figur 7.9. Antal räddningsinsatser per 1000 invånare, 2014-2017 för Uppsala brandförsvär. *Källa: IDA.*

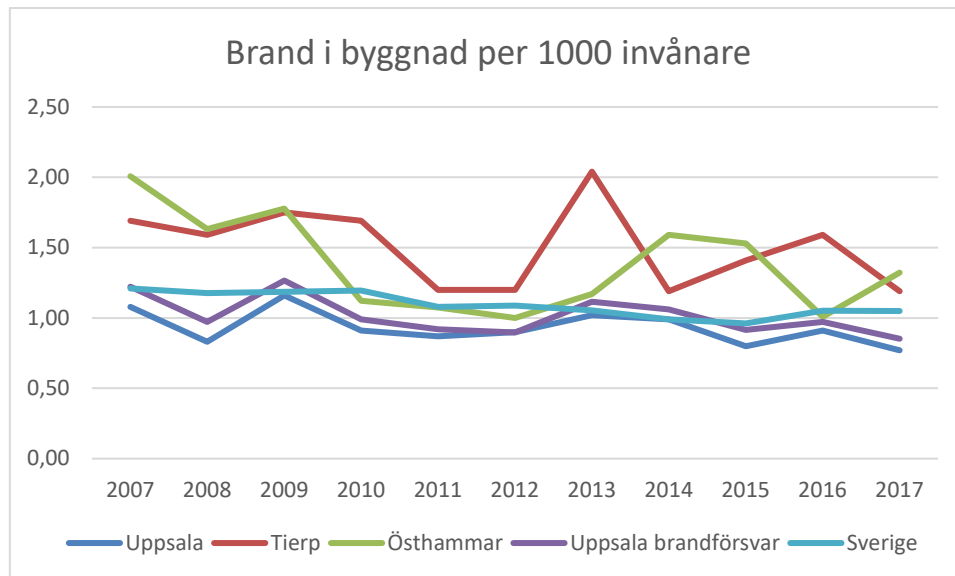
7.2 Brand i byggnad

Uppsala brandförsvär har under den 2014 - 2017 åkt på 969 st brand i byggnad. Som framgår av figur 7.2.1 så varierar antalet insatser runt 250 st per år för hela Uppsala brandförsvär. Uppsala kommun har cirka 170 – 200 brand i byggnad per år. Tierp och Östhammar har cirka 25 – 30 per år vardera.

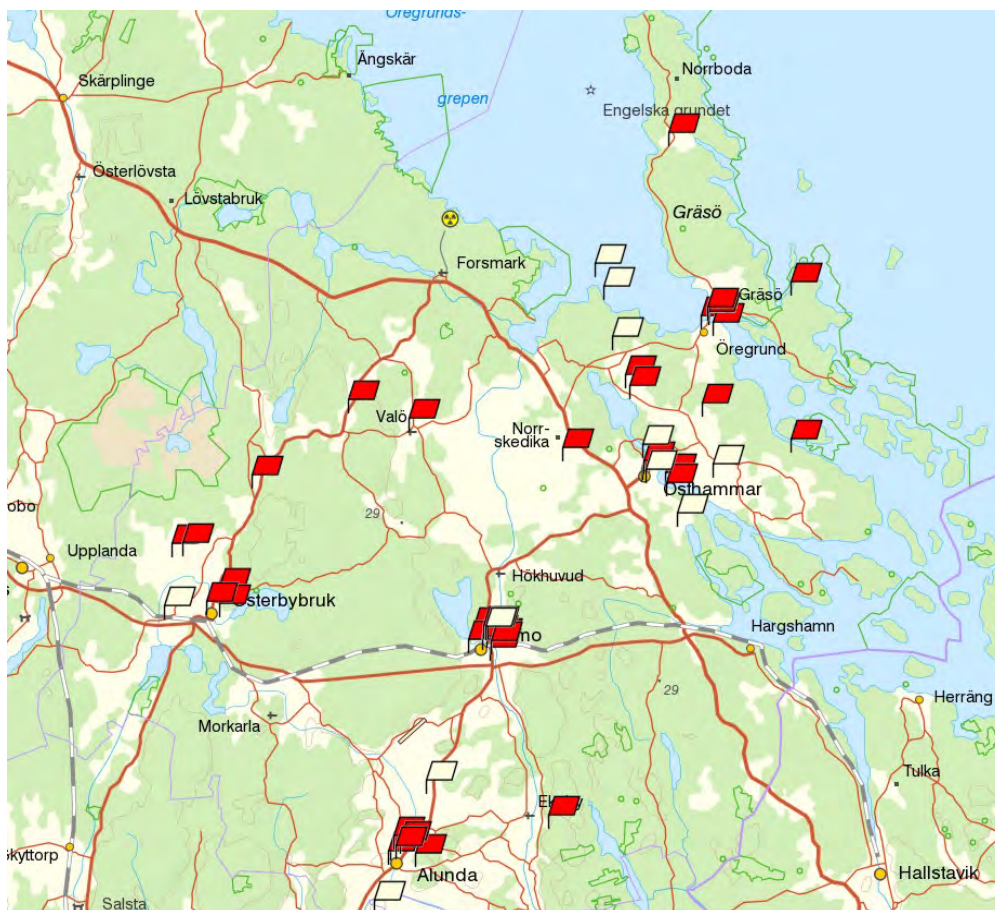
Figur 7.2.1. Antal larm till brand i byggnad. *Källa: IDA och Blueplot.*

Av figur 7.2.2 framgår att Uppsala brandförsvär som helhet har färre brand i byggnad per 1000 invånare än Sverige som helhet. Detta varierar dock mellan kommunerna, Tierp har betydligt fler brand i byggnad per 1000 invånare än övriga medlemskommuner och Sverige som helhet. Östhammar hade under 2014 och 2015 fler brand i byggnad sett per 1000 invånare. I och med att antalet insatser är relativt få i Tierp respektive Östhammar får ett fåtal fler eller färre händelser tydlig påverkan på dessa grafer.

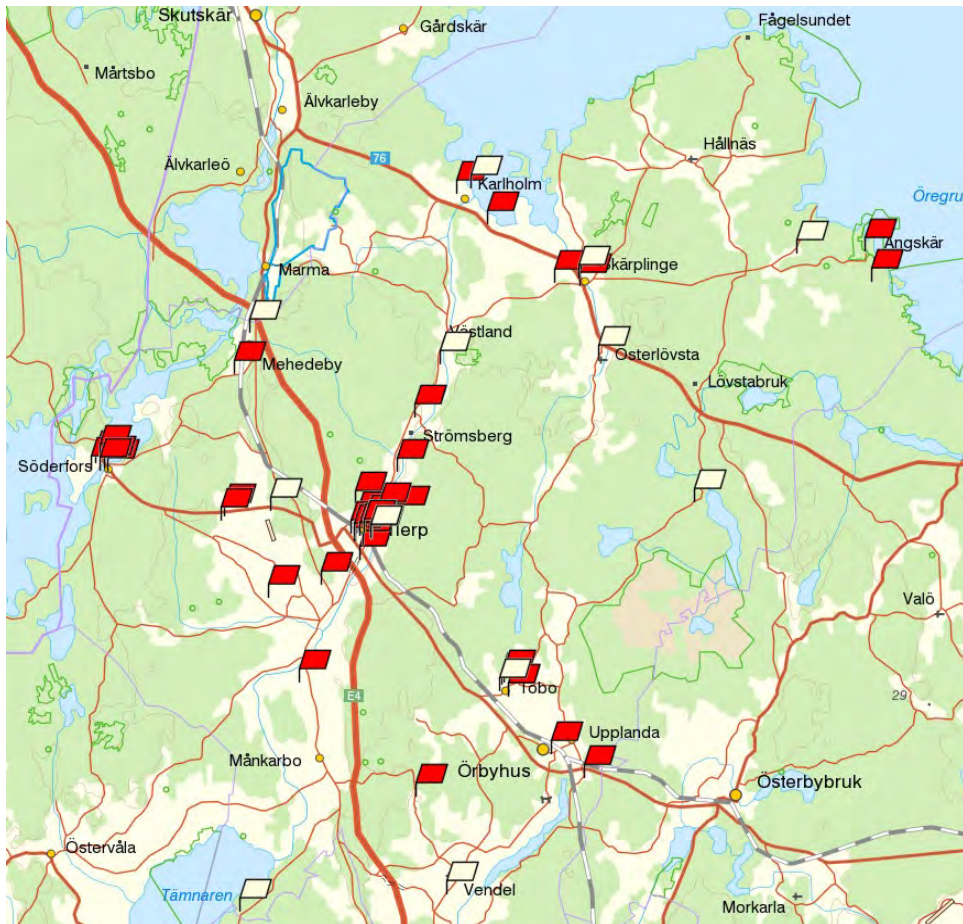

Figur 7.2.2. Antal larm till brand i byggnad per 1000 invånare. *Källa: IDA.*

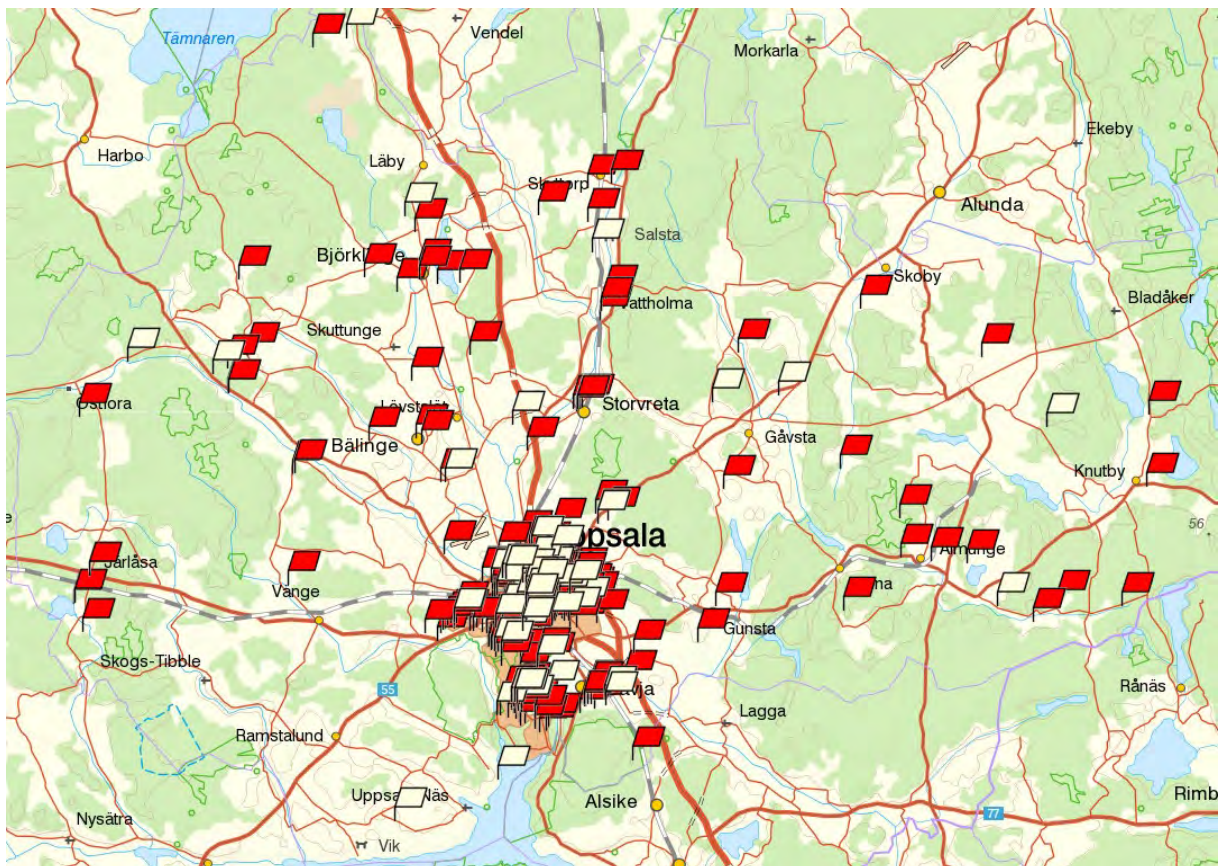
Figur 7.2.3 – 7.2.5 visar var bränderna i byggnader har inträffat mellan 2016 och 2017 i respektive kommun. Majoriteten av bränderna har inträffat i eller i anslutning till en tätort. I alla tre kommuner har det inträffat byggnadsbränder även i glesbygd.

Figur 7.2.3 Antalet brand i byggnad i Östhammars kommun under perioden 2016 - 2017. *Källa: Daedalos.*

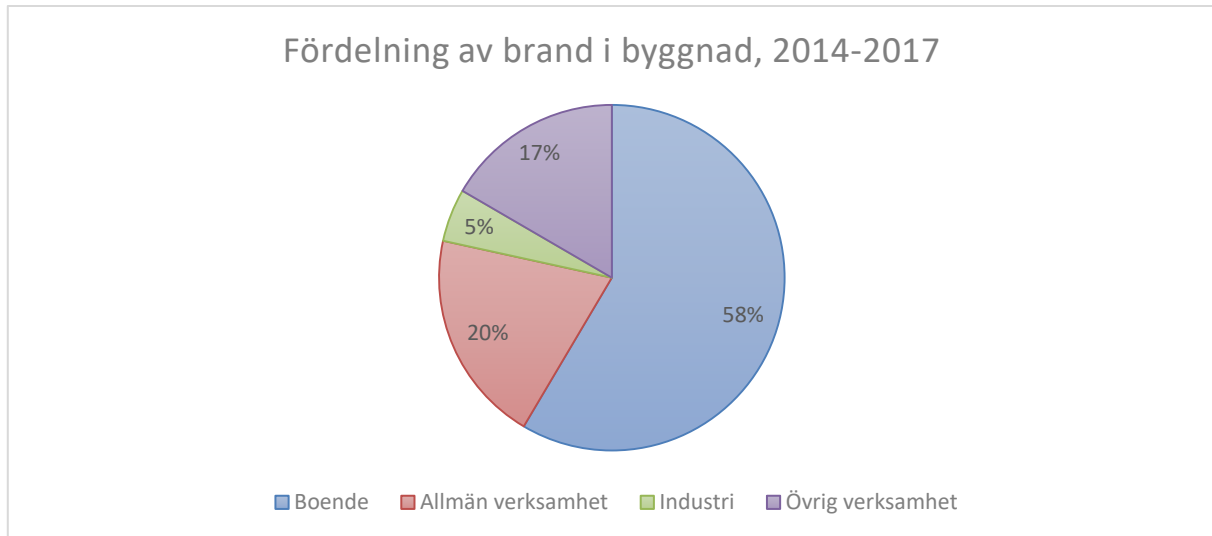

Figur 7.2.4 Antalet brand i byggnad i Tierps kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

Figur 7.2.5 Antalet brand i byggnad i Uppsala kommun under 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

Av figur 7.2.6 framgår fördelningen av brand i byggnad. Nästan 60 % av larmen är till bränder i bostäder.

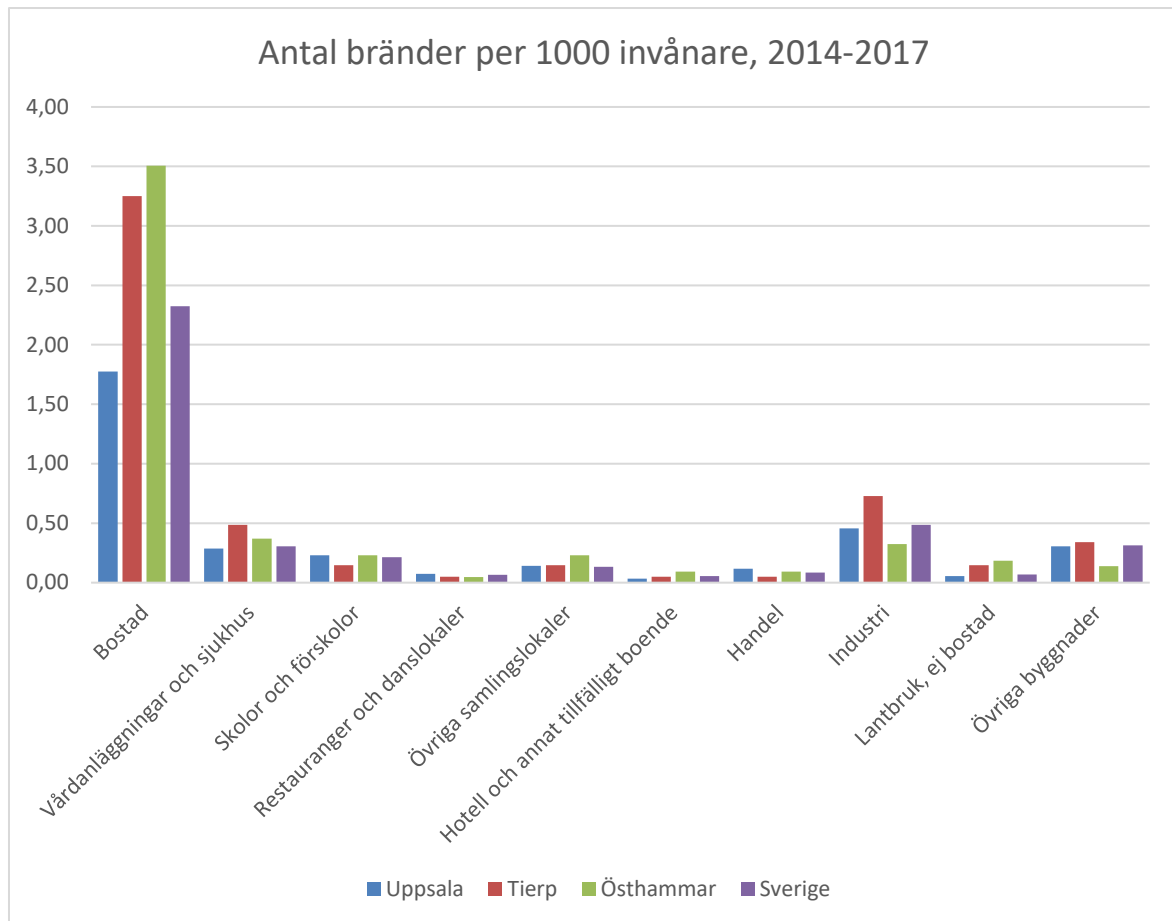
Figur 7.2.6. Fördelningen av brand i byggnad under perioden 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

Av tabell 7.2.1 framgår antalet bränder per byggnadstyp för åren 2014 - 2017. De bränder som analyseras mer ingående är brand i bostad, vårdanläggningar och sjukhus, skolor och förskolor, restauranger och övriga samlingslokaler samt industrier. För hotell och annat tillfälligt boende samt handel är antalet inträffade bränder för få för att det ska vara statistiskt relevant att analysera mer ingående. Övriga byggnader analyseras inte heller mer ingående trots att det inträffat 75 bränder under 2014 - 2017. Detta beror på att övriga byggnader innefattar väldigt många typer av byggnader, allt från parkeringshus till rivningshus och kontor. Detta gör att det är svårt att dra slutsatser utifrån underlaget.

Tabell 7.2.1. Brand i byggnad per byggnadstyp, 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar	Totalt
Bostad	378	67	76	521
Vårdanläggningar och sjukhus	61	10	8	79
Skolor och förskolor	49	3	5	57
Restauranger och danslokaler	16	1	1	18
Övriga samlingslokaler	30	3	5	38
Hotell och annat tillfälligt boende	7	1	2	10
Handel	25	1	2	28
Industri	97	15	7	119
Lantbruk, ej bostad	12	3	4	19
Övriga byggnader	65	7	3	75
Totalt	740	111	118	964

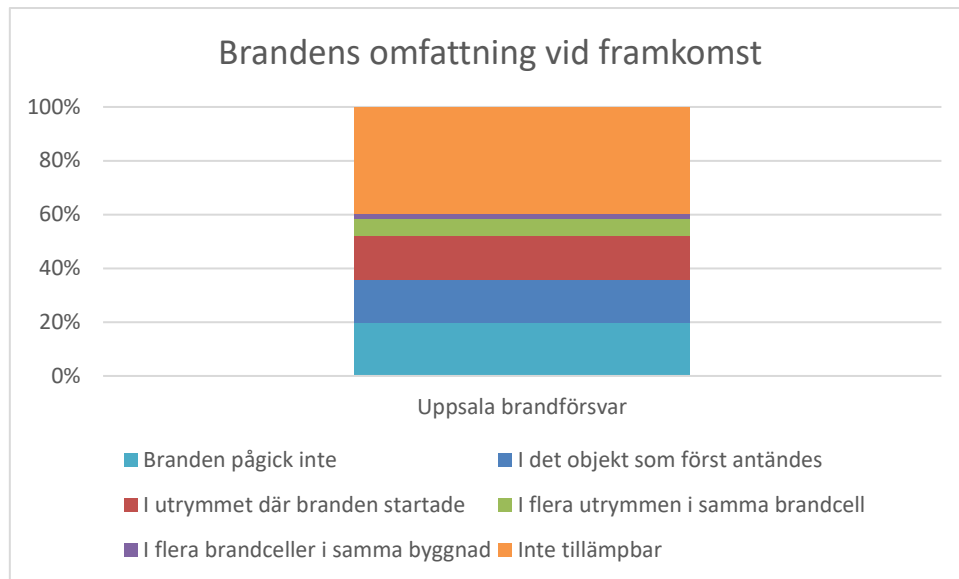
Av figur 7.2.7 framgår antalet bränder per 1000 invånare för perioden 2014 - 2017. Dessa siffror analyseras mer ingående i respektive kapitel längre ned.

Figur 7.2.7. Antal bränder per 1000 invånare. *Källa: IDA.*

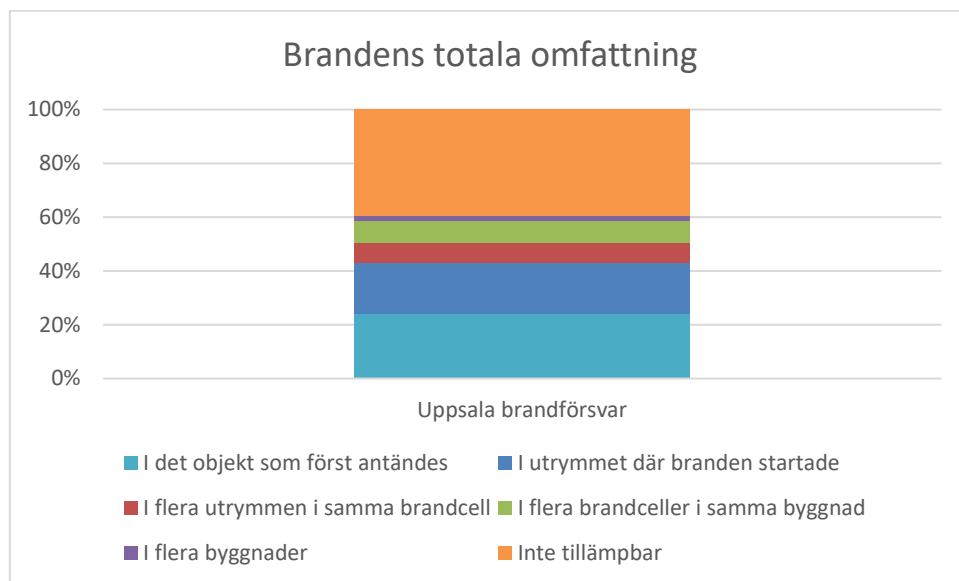
Av figur 7.2.8 framgår brändernas omfattning vid brandförsvarets ankomst och av figur 7.2.9 brandens totala omfattning.¹³ Vid 20 % av bränderna pågick inte branden. Branden var begränsad till startföremålet i 16 % av bränderna och till startutrymmet i 16 %. Vid 9 % av bränderna brann det i flera rum eller i flera brandceller vid framkomst.

¹³ Det finns en felkälla kopplad till denna data. Ca 40 % av alla insatser till brand i byggnad är i kategorin "inte tillämpbar" avseende omfattning. Anledningen till detta är bland annat att under perioden 2014-2017 byttes insatsrapporten ut till en händelserapport. Hur detta är uppbyggt skiljer sig mellan rapporterna. MSB har bearbetat datan för att göra den jämförbar över tid, och då har kategorin "inte tillämpbar" tillkommit.

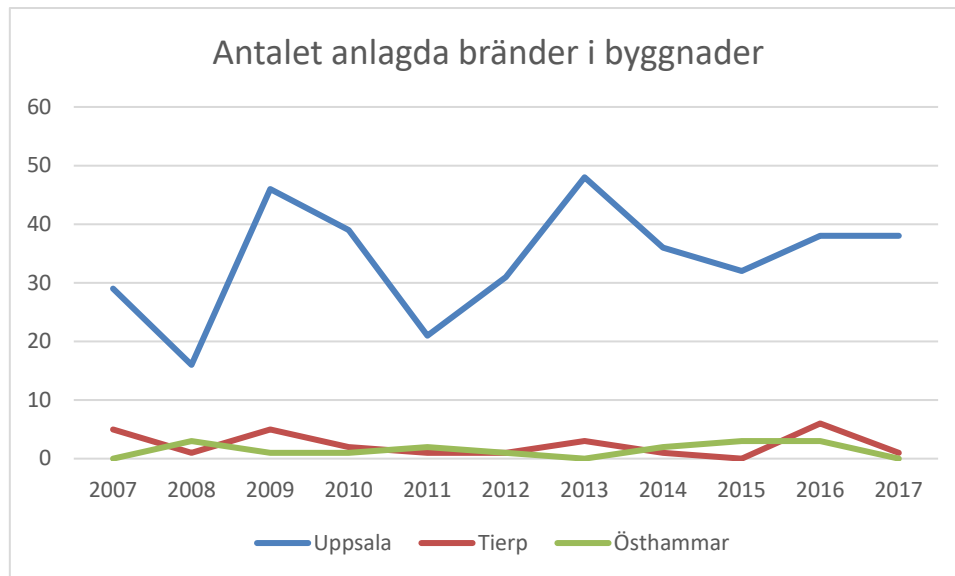
Figur 7.2.8. Brändernas omfattning vid brandförsvarets framkomst, perioden 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

24 % av bränderna begränsades till startföremålet och 19 % till startutrymmet. 16 % av bränderna begränsades till startbrandcellen eller startbyggnaden. 2 % av bränderna spred sig till andra byggnader, se figur 7.2.9.

Figur 7.2.9. Brändernas totala omfattning, perioden 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

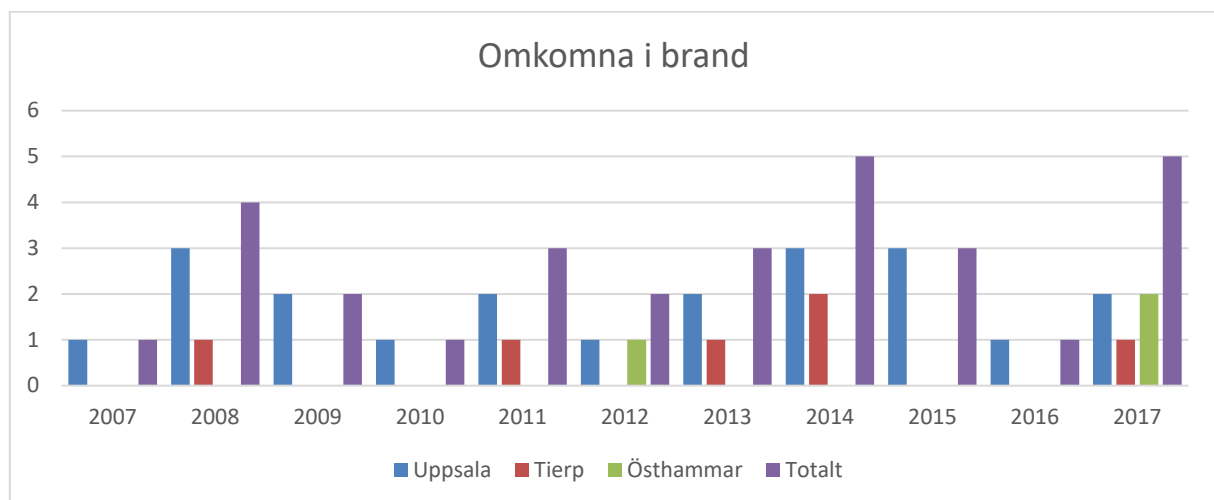
Figur 7.2.10 visar hur antalet anlagda bränder i byggnader varierat mellan året för respektive kommun. Det är tydligt att flest anlagda bränder är i Uppsala.

Figur 7.2.10. Antalet anlagda bränder i byggnader. Källa: IDA och Blueplot.

7.2.1.1 Personskador vid brand i byggnad

Årligen omkommer cirka 2-3 personer vid brand inom Uppsala brandförsvars område. 2008, 2014 och 2017 har antalet varit högre, 4-5 personer. På grund av det förhållandevis ringa antalet omkomna i brand analyseras perioden 2007 till 2017 för att det statistiska underlaget ska vara större. Totalt har 30 personer omkommit i brand i Uppsala brandförsvars område under denna tid.

Figur 7.2.1.1 Antal omkomna i brand per år under perioden 2007 - 2017. Källa: IDA.

Den djupare analysen omfattar dock endast åren 2007 - 2015. Anledningen till detta är att det vid författandet av denna riskanalys endast fanns färdig statistik från MSB fram till 2015. Under åren 2007 -2015 omkom 24 personer i brand. Majoriteten, totalt 14 personer, av de som omkommit i brand har gjort det i en villa eller ett flerbostadshus. En person har omkommit inom äldreboendet, se tabell 7.2.1.1. Fem personer har omkommit vid brand ej i byggnad, tre omkom i bränder i personbil, varav två i samma brand. En person omkom vid en markbrand och för en person saknas uppgift. Ungefär hälften av dödsbränderna har inträffat utanför tätort.

Tabell 7.2.1.1. Antal omkomna i brand per byggnadstyp, 2007 - 2015. *Källa: Dödsbrandsregistret IDA.*

Byggnad	Antal döda	Antal bränder
Flerbostadshus	5	5
Handel	1	1
I det fria/ej i byggnad	5	4
Okänd	3	1
Villa	9	9
Åldringvård	1	1
Totalt	24	21

22 personer av de som omkommit har varit män. 13 av de omkomna har varit äldre än 65 år. Åtta av de omkomna var i åldern 45 - 64 år. 18 av de omkomna gjorde det innan brandförsvarets framkomst eller räddningsinsats kunde genomföras. Fyra omkom på sjukhus och en person omkom under pågående räddning. För övriga är det okänt när de omkom.

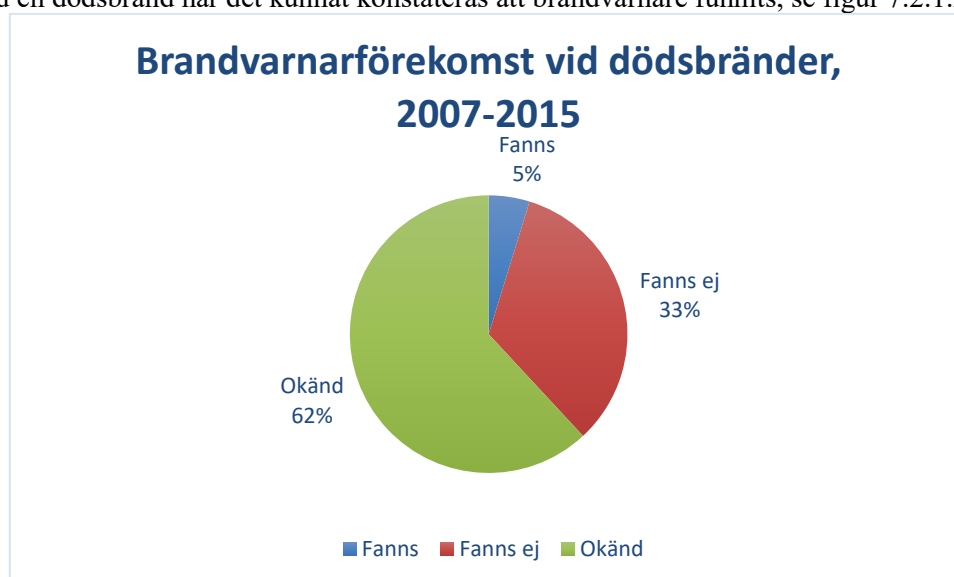
Sju av de omkomna hade någon form av fysiskt eller psykiskt funktionshinder. För resterande är det okänt om den omkomna hade något funktionshinder. Dessa uppgifter kommer från fördjupad statistik från MSB.

Elva av dödsbränderna har inträffat mellan klockan 17 och 07. Fyra har inträffat mellan klockan 07 och 10. Fem dödsbränder har inträffat under dagtid. Majoriteten av dödsbränderna sker fredagar – söndagar och de flesta inträffar under vinterhalvåret, mellan oktober och februari.

Startutrymmet var i vardagsrum och hall i fem av bränderna. Andra vanliga startutrymmen är pannrum (två bränder), kök (en brand) och garage (en brand). Fyra av bränderna har startat utomhus, startutrymmet är okänt i fyra av bränderna. Utrymmet är okänt vid fyra av bränderna. Vid 10 av bränderna är startföremålet okänt. Vanliga startföremål är soffa/fåtölj (tre bränder), kläder (en brand), spis (en brand), uppvärmningsanordning (en brand), personbil (två bränder), brandfarlig vätska (en brand) och andra elinstallationer (en brand).

Vid tolv av dödsbränderna är brandorsaken okänd. Branden var anlagd med uppsåt vid två bränder, rökning orsak vid tre bränder. Andra vanliga brandorsaker är tekniskt fel, värmeöverföring, levande ljus och eldning av gräs. Dessa var brandorsak vid en brand var.

Endast vid en dödsbrand har det kunnat konstateras att brandvarnare funnits, se figur 7.2.1.2.

Figur 7.2.1.2. Brandvarnarförekomst vid inträffade dödsbränder. *Källa: IDA.*

Vid elva av dödsbränderna har det varit brand i ett eller flera rum vid brandförsvarets ankomst. Vid tre bränder hade branden redan slocknat. Vid tre av bränderna brann endast startföremålet och vid en brand var det endast rökutveckling.

Av tabell 7.2.1.3 framgår antalet som skadas genom exponering för rök och öppen eld per år i Uppsala län. Av tabellen framgår att majoriteten av de som skadas är män. Av tabell 7.2.1.4 framgår åldersfördelningen av de som skadas. Av de som är äldre än 65 år har 19 personer varit äldre än 80 år.

Tabell 7.2.1.3. Antalet skadade genom exponering för rök och öppen eld i Uppsala län. *Källa: Socialstyrelsens statistikdatabas, 2018-10-27.*

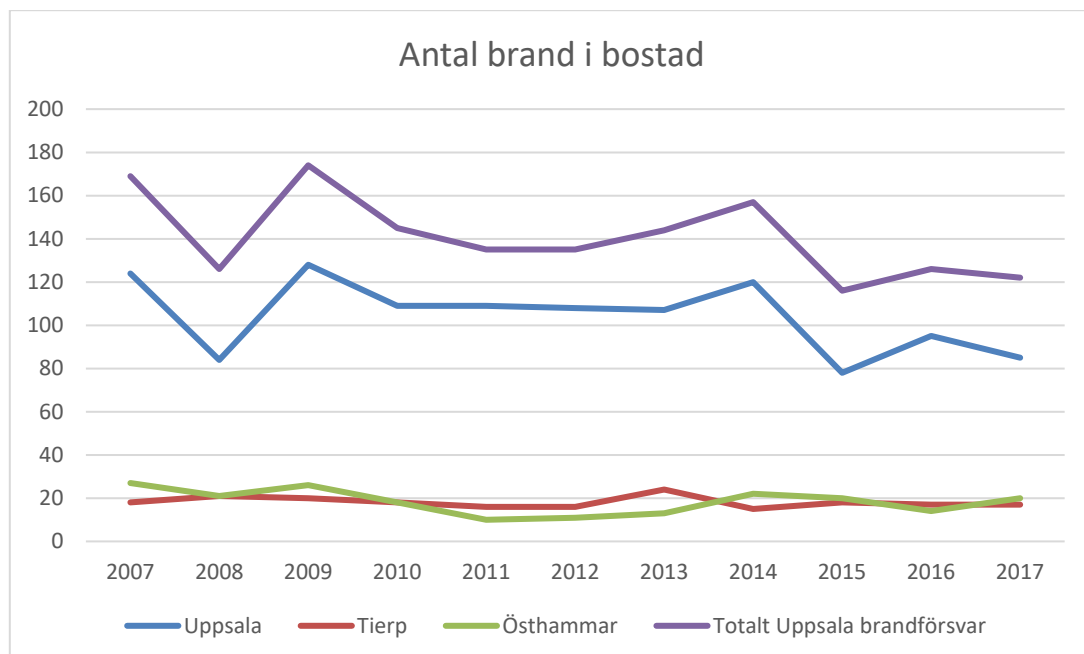
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Män	13	13	22	10	9	9	12	9	10	6	7	120
Kvinnor	9	7	4	6	3	9	6	4	1	1	1	51

Tabell 7.2.1.4. Antalet skadade genom exponering för rök och öppen eld i Uppsala län, fördelat på ålder, perioden 2007 - 2017. *Källa: Socialstyrelsens statistikdatabas, 2018-10-27.*

Ålder	Antal skadade
0- 19	21
20-44	48
45-64	49
65+	53
Totalt	171

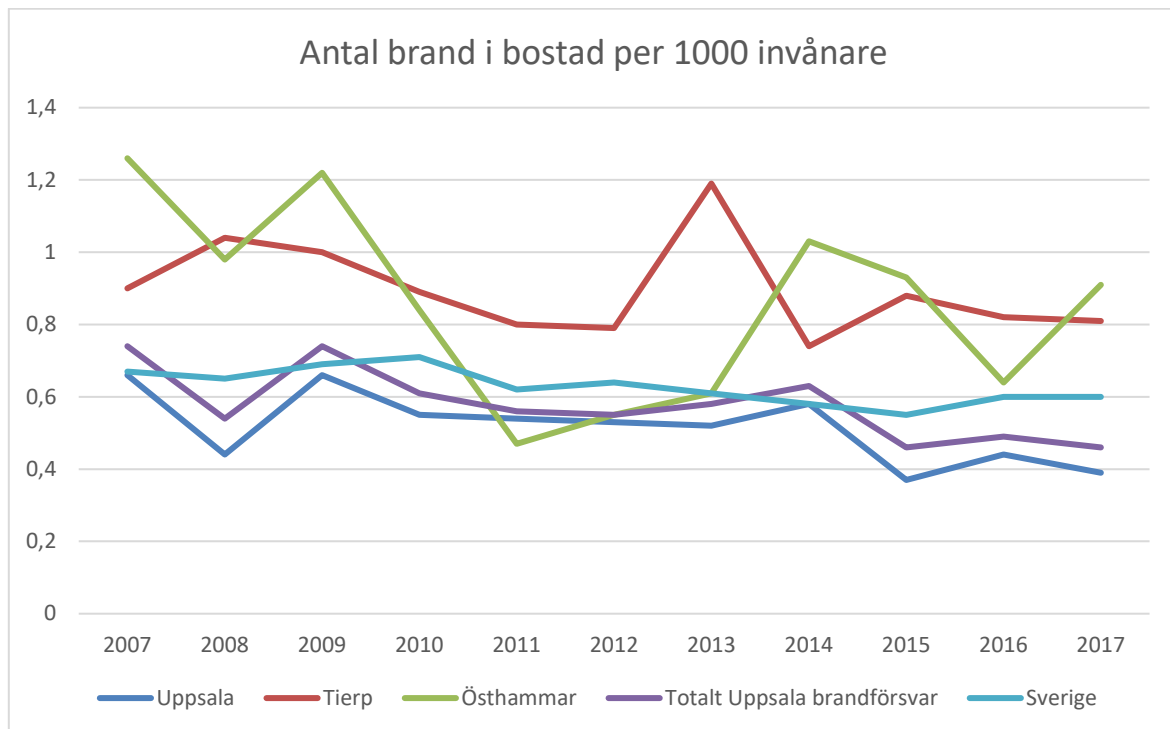
7.2.2 Brand i bostad

2014 - 2017 larmades Uppsala brandförsvär till totalt 521 brand i bostad. Detta är en liten minskning mot perioden 2010 - 2013 då antalet larm var 560. Antalet larm till brand i bostad har varit i stort oförändrat år efter år i Uppsala och Tierp. Sedan 2015 noteras en nedgång i Uppsala, från att det årligen varit ca 100 - 110 ned till 80 - 90 per år. Tierp har årligen ca 15 - 20 bränder i bostäder. Östhammar hade en nedgång under några år (2011 - 2013) då antalet var ca 11 - 13. Denna minskning är bruten och antalet är återigen ca 15 - 20 bränder årligen. Se figur 7.2.2.1.

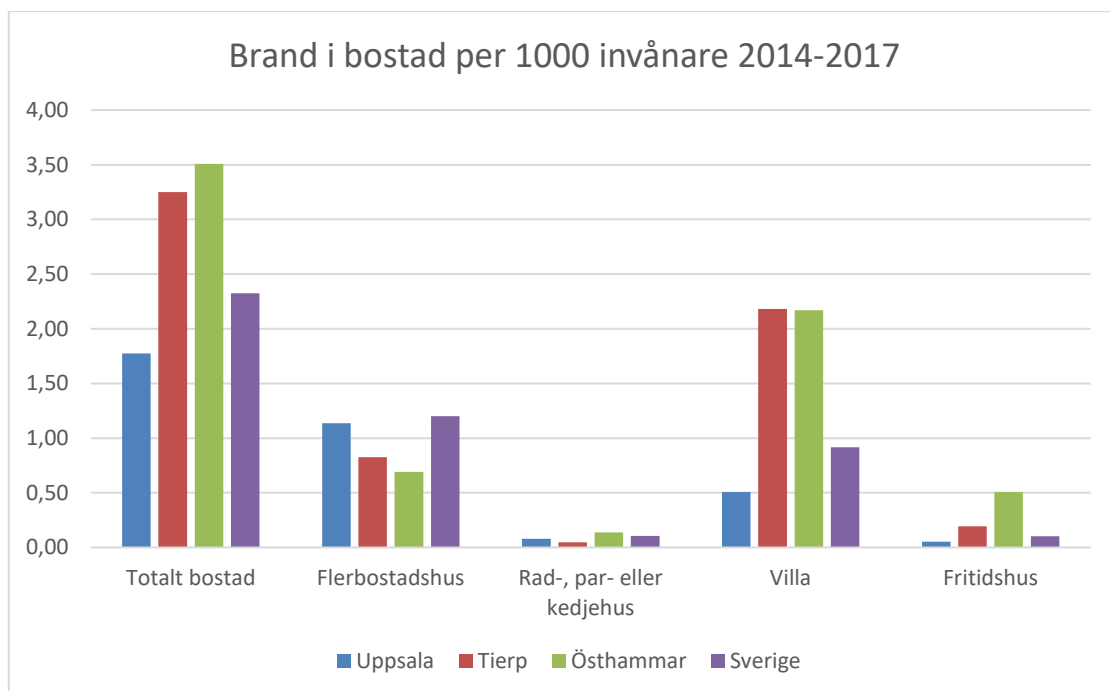
Figur 7.2.2.1. Antalet insatser till brand i bostad. *Källa: IDA.*

Av figur 7.2.2.2 framgår antalet bränder i bostäder per 1000 invånare i respektive kommun. För Östhammar och Tierp är värdena högre än Uppsala och snittet i Sverige och värdena varierar kraftigt mellan vissa år. Anledningen till detta är det förhållandevis få antalet bränder och en ökning eller minskning med ett fåtal bränder får stor påverkan.

Figur 7.2.2.2. Antalet brand i bostad per 1000 invånare. Källa: IDA.

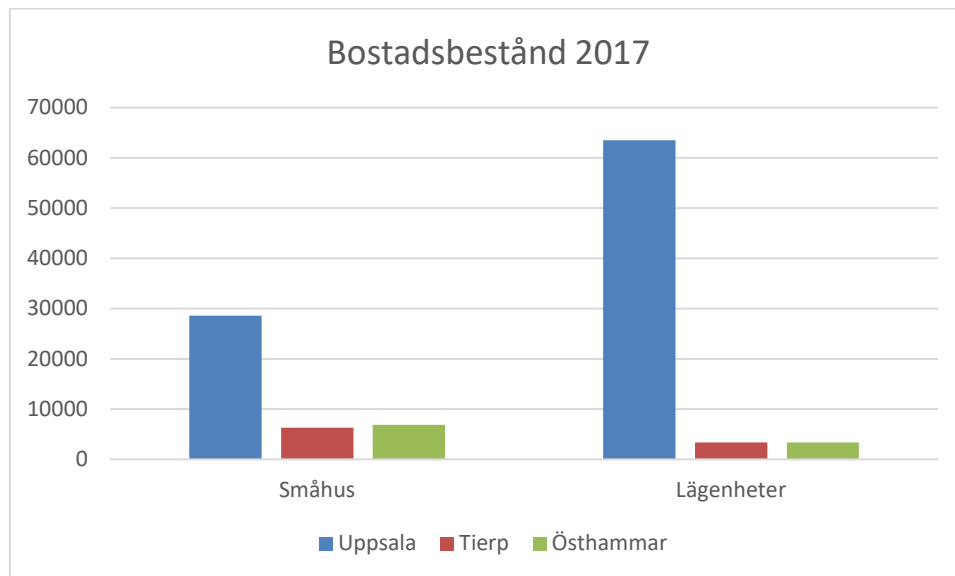
Som framgår av figur 7.2.2.3 nedan så har Tierp och Östhammar totalt fler bränder per 1000 invånare än Uppsala och snittet för hela Sverige. Detta gäller även för bränder i villor. Uppsala har något fler bränder i flerbostadshus per 1000 invånare än Tierp, Östhammar. Uppsala har färre bränder i bostäder per 1000 invånare än övriga kommuner och snittet i Sverige.

Figur 7.2.2.3. Antalet brand i bostad per 1000 invånare i respektive kommun. Källa: IDA.

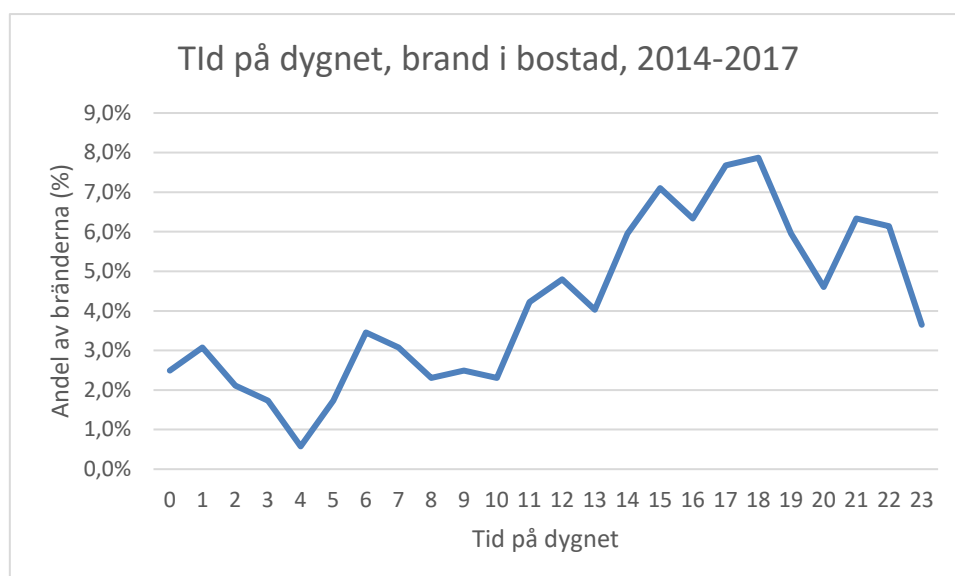
Skillnaden i antalet bränder per 1000 invånare kan till stor del förklaras av antalet bostäder i flerbostadshus och småhus i respektive kommun. I Uppsala är andelen lägenheter 69%, och i Tierp och Östhammar 35% respektive 33%. Antalet bostäder inom Uppsala brandförsvaret är fördelat enligt figur 7.2.2.4 nedan.

Med hänsyn tagen till den stora andelen småhus i Tierp och Östhammar tyder siffrorna ändå på att det brinner mer i småhus i Tierp och Östhammar än i riket i snitt. Den vanligaste brandorsaken i dessa fall är soteld, och det är möjligt att andelen eldstäder är relativt hög i kommunerna.

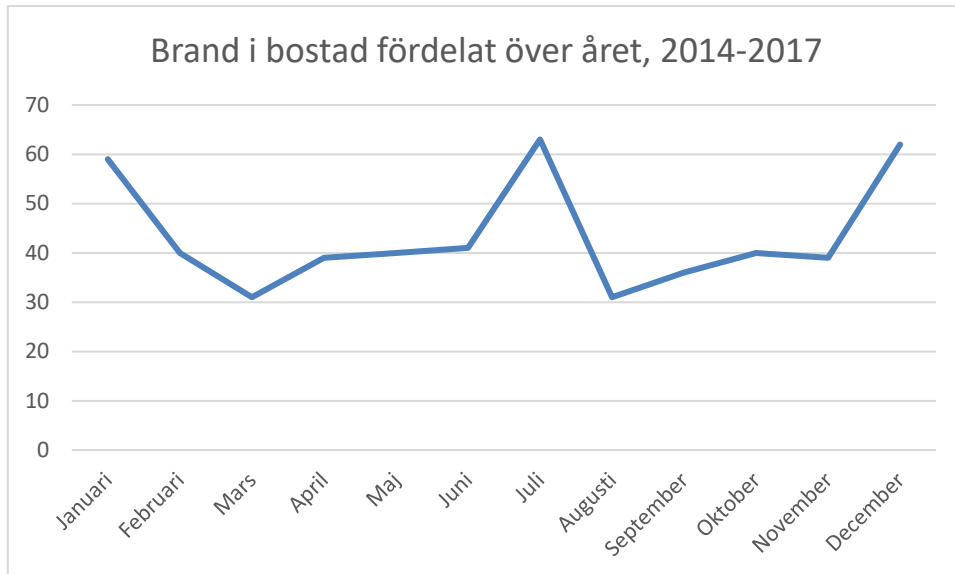
Figur 7.2.2.4. Bostadsbeståndet i respektive kommun. Källa: SCB.

I statistiken syns det att det brinner mest i bostäderna de tider när de flesta människorna befinner sig hemma, det vill säga under eftermiddagen och kvällen. Den största toppen i antalet bränder är mellan klockan 17 - 18, se figur 7.2.2.5. Likaså att bränderna ökar upp till 25% under helgerna (fredag, lördag och söndag).

Figur 7.2.2.5. Grafen visar vilken tid på dygnet som bränder i bostäder inträffat under perioden 2010-2013. Källa: IDA

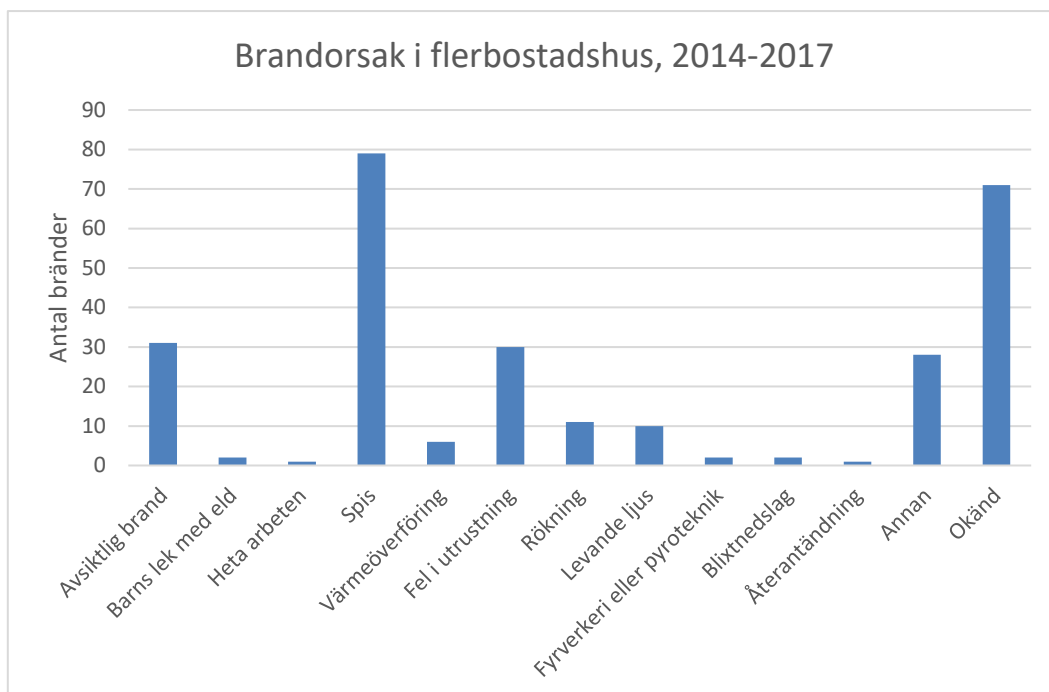
Antalet bränder i bostäder är som flest på vinterhalvåret, med tydliga toppar i december – januari. En topp är även i juli, se figur 7.2.2.6.

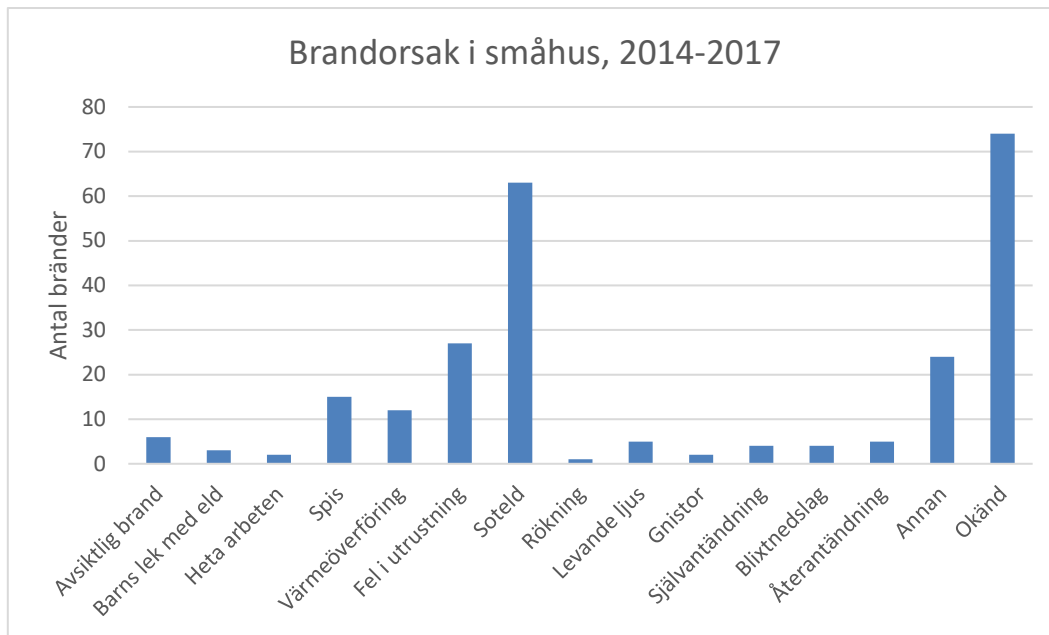
Figur 7.2.2.6. Bostadsbrändernas fördelning över året. *Källa: IDA.*

Vad som föranleder bostadsbränderna skiljer sig stort mellan flerbostadshus och villa/småhus, se figur 7.2.2.7 och 7.2.2.8. I flerbostadshus är glömd spis den i särklass största brandorsaken. 29% av alla bränder startade av denna anledning. Okänd anledning eller annan brandorsak stod för stora delar med 26 % respektive 10 % och är svåra att utreda vidare. Anlagd brand med uppsåt stod för 11 %, vilket är en minskning från 16 % i föregående riskanalys. Detta behöver inte innebära att branden varit anlagd i själva bostaden, utan bränder anlagda utomhus och i gemensamhetsutrymmen (till exempel tvättstugor, soprum och källarförråd) räknas också in i bostadsbrandsstatistiken. Därefter kom levande ljus med 4 %. Övriga relativt vanliga brandorsaker var rökning (4 %) och tekniskt fel (11 %).

I småhus (villor, rad/par-kedjehus samt fritidshus) var anledningen till bränderna en annan. Soteld är den vanligaste brandorsaken (26 %), följt av okänd (30 %) och ”annan” (10 %). Glömd spis är brandorsak i 6 % av bränderna, vilket är markant färre än för flerbostadshus. Tekniskt fel utgör brandorsak i 11 % av bränderna, levande ljus 2 %.

Figur 7.2.2.7. Brandorsaker vid brand i flerbostadshus. *Källa: IDA.*

Figur 7.2.2.8. Brandorsaker vid brand i småhus. Källa: IDA. Källa: IDA.

Det vanligaste startutrymmet i flerbostadshus under perioden 2014 - 2017 är köket (51 %), följt av balkong/altan/loftgång (7 %), trapphus (6 %), vardagsrum (6 %), sovrum (4 %), sovrum (4 %) och tvättstuga (3 %). Detta skiljer sig från småhus där det vanligaste startutrymmet under samma period var skorstenen (28 %), följt av köket (13 %), vardagsrummet (8 %), utanför byggnaden (5 %) och sovrum (2 %).

7.2.3 Bränder i vårdanläggningar och sjukhus

I snitt inträffar en till två bränder inom vården i Tierps och Östhammars kommuner årligen. Antalet i Uppsala kommun är högre, i snitt inträffar 12 bränder i vården per år, se tabell 7.2.3.1. Räknat per 1000 invånare för åren 2014 - 2017 så inträffar årligen 0,29 bränder per 1000 invånare i Uppsala. I Tierp och Östhammar är motsvarande siffror 0,49 respektive 0,37. I Sverige inträffar i snitt 0,3 bränder i vården per 1000 invånare, se figur 7.2.7.

Tabell 7.2.3.1. Antal bränder inom vårdanläggningar och sjukhus. Källa: IDA.

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	12	1	1
2008	6	1	6
2009	11	1	3
2010	6	1	0
2011	12	0	1
2012	9	0	2
2013	12	1	0
2014	6	4	0
2015	16	1	3
2016	20	3	2
2017	19	2	3
Totalt	129	15	21

43 % av bränderna har startat i köket. De vanligaste startutrymmena i övrigt är sovrum (9 %), vardagsrum (5 %), badrum/toalett/bastu (5 %), tvättstuga (5 %), trapphus/korridor (6 %) och utanför byggnaden (5 %). 17 % av bränderna har bedömts vara anlagda. Andra vanliga brandorsaker är

tekniskt fel (15 %), glömd spis (14 %), värmeöverföring (8 %) och rökning (5 %). Brandorsaken anges till okänd och annan i totalt 35 % av bränderna.

Bränderna är som flest i maj och juni samt under vintern, november till januari. De flesta bränderna inträffar dagtid från klockan 08 och fram till klockan 23.

7.2.4 Bränder i skolor och förskolor

Årligen inträffar i snitt tolv bränder i förskolor och skolor i Uppsala kommun. I Tierp och Östhammar inträffar årligen mellan en och två bränder, se **tabell 7.2.4.1**.

Tabell 7.2.4.1. Antal bränder i skolor och förskolor. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	11	3	2
2008	19	1	1
2009	17	2	2
2010	15	0	1
2011	9	0	3
2012	4	1	1
2013	12	1	5
2014	10	0	1
2015	11	0	2
2016	17	2	0
2017	11	1	2
Totalt	136	11	20

Räknat per 1000 invånare för åren 2014 - 2017 så inträffar årligen 0,23 bränder per 1000 invånare i Uppsala. I Tierp och Östhammar är motsvarande siffror 0,15 respektive 0,23. Snittet för hela Sverige är 0,22 bränder per 1000 invånare för samma tidsperiod, se figur 7.2.7.

Majoriteten av bränderna inträffar mellan klockan 09 - 15 samt mellan klockan 19 - 01. Bränderna inträffar jämnt fördelade över veckorna, med en topp på måndagar. De flesta bränder inträffar under skolåret. Minst antal bränder inträffar under sommaren (juni – augusti).

Det vanligaste startutrymmet är fristående förråd (14 %) och toaletter (12 %). Andra vanliga startutrymmen är driftrum (4%), kök (5 %), trapphus/korridor (9 %), samlings-salar (7 %). 7 % av bränderna startade utomhus. Vid 32 % av bränderna har startföremålet angetts till ”annat” eller ”okänt”.

47 % av bränderna har bedömts vara anlagda. Barns lek med eld var orsak i 5 %. Tekniskt fel bedöms vara brandorsaken i 14 % av bränderna. 4 % av bränderna har brandorsaken varit värmeöverföring. För 17 % av bränderna är brandorsaken okänd.

7.2.5 Brand i restauranger, danslokaler och övriga samlingslokaler

Med övriga samlingslokaler avses exempelvis teatrar, biografier, museum, bibliotek, idrottsanläggningar, kyrkor och liknande. Som framgår av figur 7.2.5.1 är antalet bränder per år relativt konstant.

Tabell 7.2.5.1. Antal bränder i restauranger, danslokaler och övriga samlingslokaler. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	12	2	2
2008	9	1	2
2009	9	1	2
2010	8	2	2
2011	10	2	0
2012	11	1	1
2013	13	2	2
2014	11	0	3
2015	10	1	0
2016	12	3	0
2017	7	1	0
Totalt	112	16	14

Under perioden 2014 - 2017 har det inträffat 0,05 bränder per 1000 invånare i denna typ av byggnad i Östhammars kommun. Motsvarande siffra för Tierp och Uppsala är 0,05 respektive 0,08 bränder per 1000 invånare. Siffran för Sverige som helhet är 0,07 bränder per 1000 invånare, se figur 7.2.7.

De vanligaste startutrymmena är kök (13 %), i samlingslokal (5 %), försäljningslokal (10 %), i soprum (6 %), förråd (7 %), toalett (7 %) samt utanför byggnaden (7 %). För 29 % av bränderna är det okänt startföremål. 31 % av bränderna bedöms vara anlagda. 18 % av bränderna startade som fel i utrustning. 35 % av bränderna hade brandorsak okänd eller annan. Bränderna inträffar relativt jämnt fördelade över dygnet, med mindre topp runt klockan 17 - 20. De flesta bränderna inträffar onsdagar – fredagar samt måndagar.

7.2.6 Industri

Årligen inträffar i snitt 22 bränder i industrier i Uppsala. I Tierp och Östhammar är det sex respektive 3 bränder i snitt per år. Som framgår av tabell 7.2.6.1 är detta relativt konstant över åren. Sett till antal bränder per 1000 invånare för 2014 - 2017 är Uppsala kommun (0,46 bränder per 1000 invånare) ungefär på snittet för hela Sverige (0,49 bränder per 1000 invånare). Östhammar är en bit under snittet för Sverige med 0,32 bränder per 1000 invånare. Tierp däremot över det nationella snittet med cirka 0,73 industribränder per 1000 invånare.

Tabell 7.2.6.1. Antal bränder i industrier. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	19	7	5
2008	17	4	2
2009	25	10	2
2010	19	11	3
2011	23	6	3
2012	20	5	4
2013	23	11	4
2014	28	3	5
2015	24	6	2
2016	19	6	4
2017	24	2	0
Totalt	241	71	34

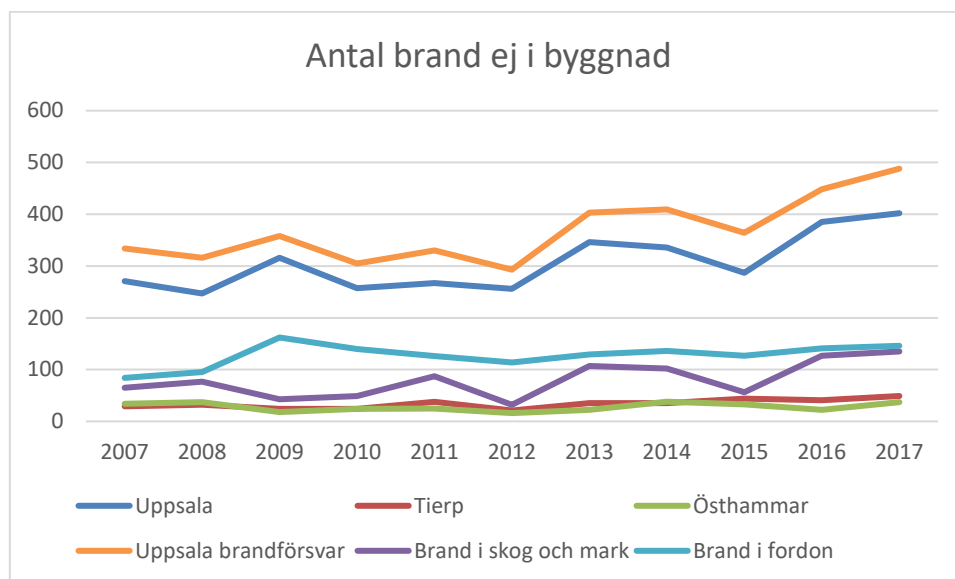
34 % av bränderna startade i soprum, 11 % i produktionslokaler/verkstäder och 13 % i förråd/garage. I 16 % av bränderna anges startutrymme till ”annat” eller okänt.

26 % av bränderna bedöms vara anlagda. 16 % bedöms vara orsakade av tekniska fel. För 46 % är brandorsaken okänd. Endast 1 % beror på heta arbeten.

Minst antal industribränder är under december - februari, resten av året är relativt jämnt fördelat till antalet. Detta beror troligen på semester och minskad verksamhet. Flest bränder inträffar mellan klockan 11 - 12, 15 - 16 och nattetid mellan klockan 21 - 03.

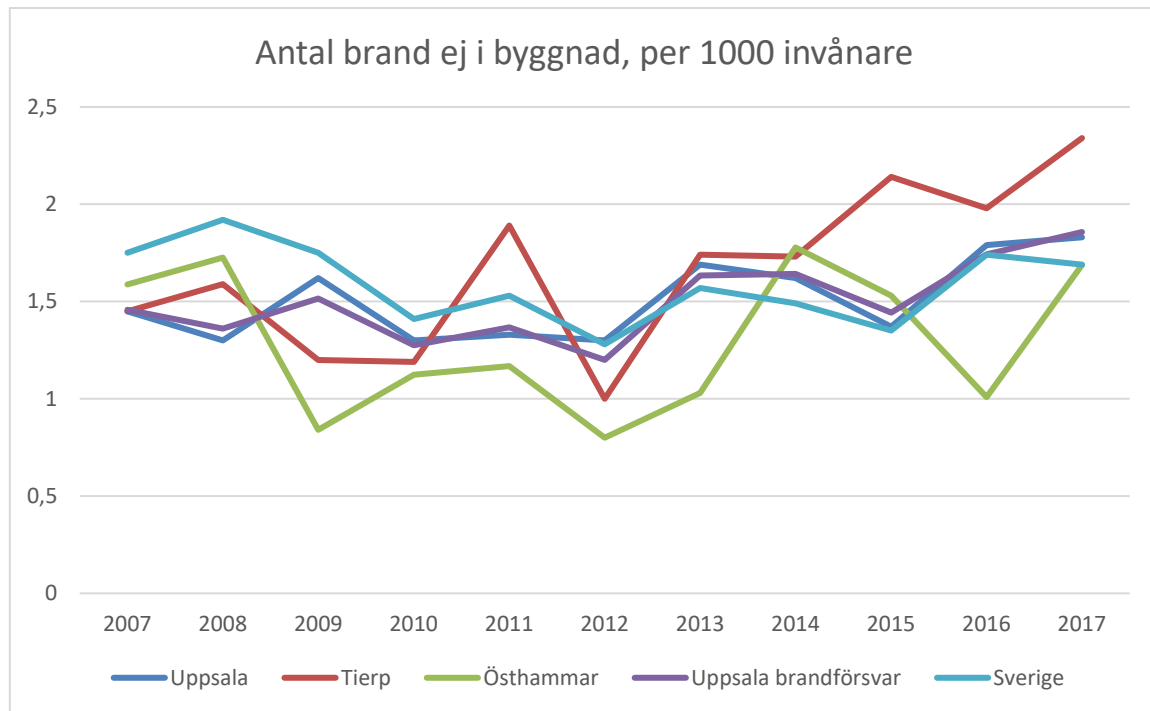
7.3 Brand ej i byggnad

Som framgår av figur 7.3.1 så har antalet insatser till brand ej i byggnad årligen varit strax över 300 st. Sedan 2013 har antalet insatser ökat kraftigt. 2017 genomfördes 488 insatser. Denna ökning har främst skett i Uppsala kommun. Det som ligger bakom ökningarna är framförallt ett större antal bränder i skog och mark, fordon, soptunnor och containrar.

Figur 7.3.1. Antalet insatser till brand ej i byggnad. Bränder i fordon är personbilar och övriga vägfordon. Källa: IDA.

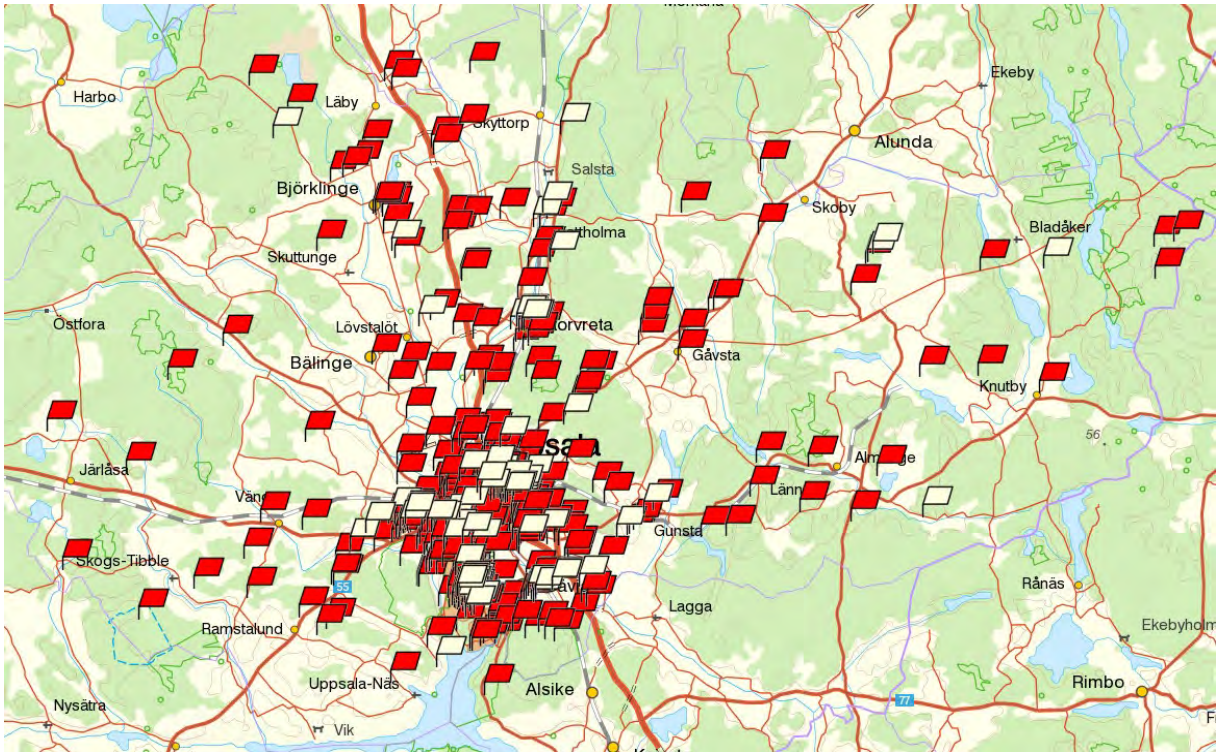
Sett till antalet bränder per 1000 invånare så har Östhammar färre inträffade bränder än övriga kommuner och Sverige som helhet. Uppsala brandförsvaret har haft färre bränder per 1000 invånare än Sverige i övrigt mellan 2007 och 2012. 2013 skedde dock en förändring då det inträffade fler bränder än i Sverige i övrigt, se figur 7.3.2. Tierp har haft en ökning i antalet bränder ej i byggnader under den senaste fyraårsperioden.

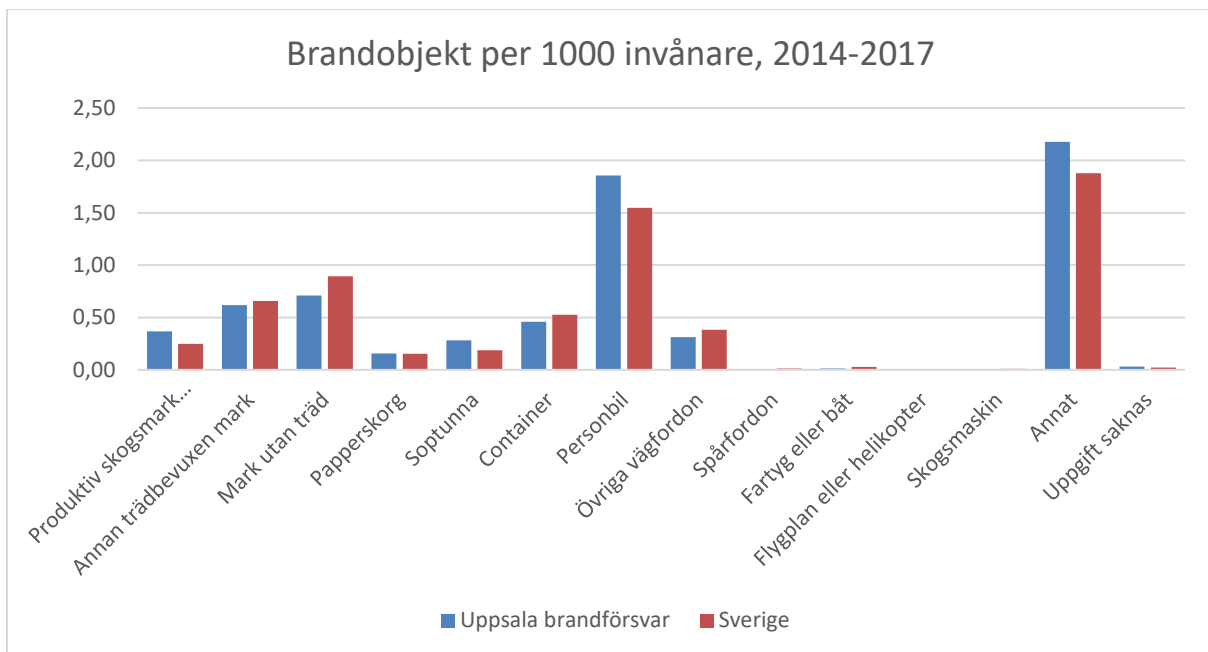
Figur 7.3.2. Antal insatser till brand ej i byggnad per 1000 invånare. *Källa: IDA.*

Totalt har det under perioden 2014 - 2017 inträffat 1709 brand ej i byggnad i Uppsala brandförsvärs område. Detta motsvarar cirka 6,9 bränder per 1000 invånare. Detta är en ökning jämfört med föregående riskanalys som omfattade 2010 - 2013, då inträffade cirka 5,5 insatser per 1000 invånare (1128 bränder). I Sverige som helhet har det under 2014 - 2017 inträffat ca sex insatser per 1000 invånare. Uppsala brandförsvär har således något fler insatser än riket i övrigt.

Figur 7.3.3 till 7.3.5 visar var brand ej i byggnad inträffat under perioden 2016 - 2017. Av figurerna framgår att majoriteten av bränderna sker i eller i anslutning till tätort eller längs större vägar. I alla tre kommuner har det dock inträffat bränder i glesbygden.

Figur 7.3.5. Kartan visar var bränder som inte inträffat i byggnader skett i Uppsala kommun under perioden 2016 - 2017. *Källa: Daedalos.*

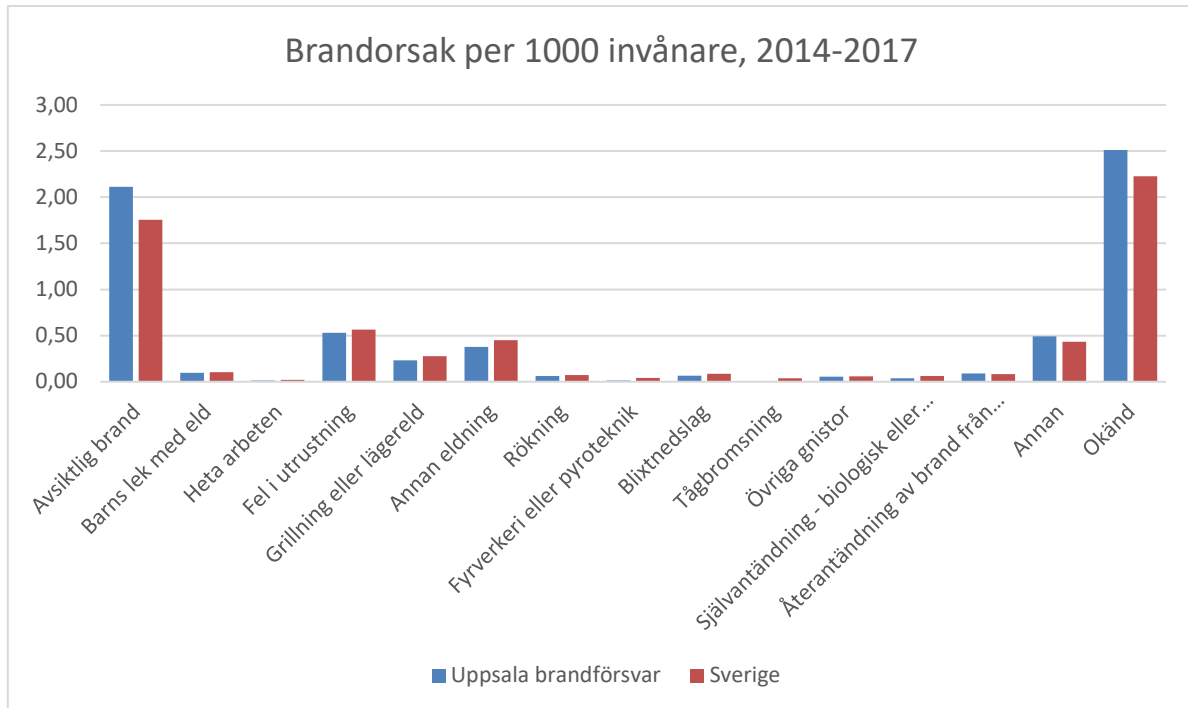

Figur 7.3.6. Av figuren framgår fördelningen av brandobjekt för brand ej i byggnad. *Källa: IDA.*

Av figur 7.3.6 framgår fördelningen av brandobjekt vid bränder som inte inträffar i byggnader. Det är vanligt att bränder inträffar i fordon, skog och mark, containrar och i papperskorgar och soptunnor. Av figuren framgår även att Uppsala brandförsvär har färre bränder per 1000 invånare för de flesta typer av brandobjekt än för Sverige som helhet. Det finns dock ett antal brandobjekt där som är vanligare än övriga Sverige. Exempelvis inträffar fler bränder i personbilar, i produktiv skogsmark och i "annat".

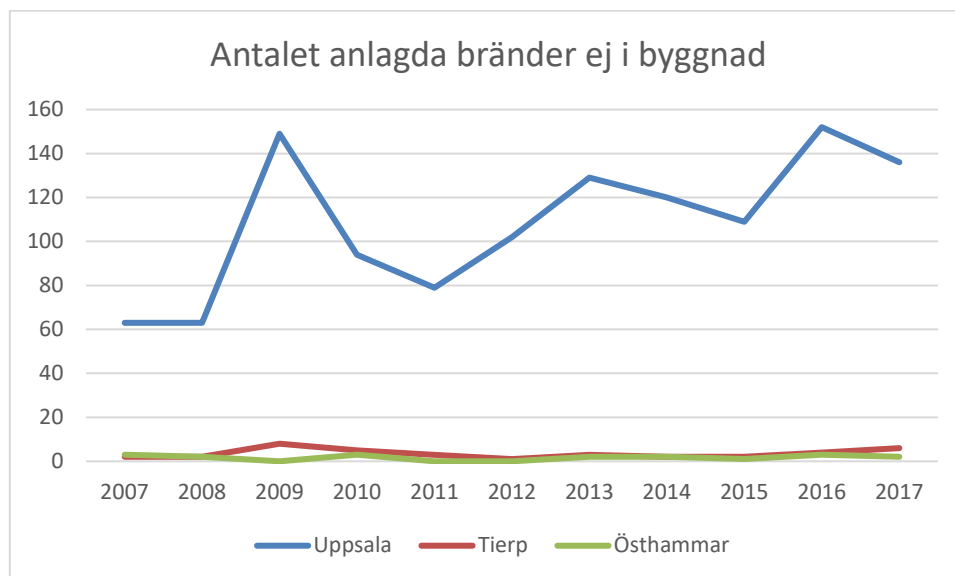
Av figur 7.3.7 framgår brandorsakerna per 1000 invånare. Anlagd brand är den vanligaste brandorsaken och det sker fler anlagda bränder i Uppsala brandförsvärs område än i hela Sverige i

övrigt. 32 % av bränderna i det fria i Uppsala brandförsvars område är anlagda. Motsvarande siffra för Sverige totalt är 28 %. Andra vanliga brandsorsaker är annan eldning, grillning, tekniska fel och barns lek med eld. Vid 45 % av insatserna har brandsorsaken angetts till okänd eller annan.

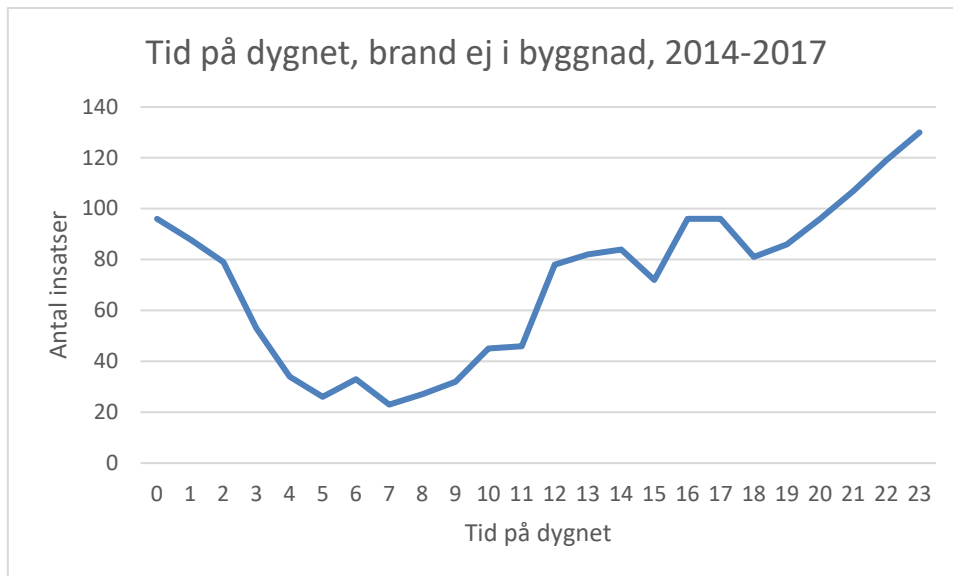
Figur 7.3.7. Brandsorsaker vid brand ej i byggnad per 1000 invånare. Källa: IDA.

Figur 7.3.8 visar hur antalet anlagda bränder ej i byggnad varierat mellan året för respektive kommun. Det är tydligt att flest anlagda bränder är i Uppsala. En topp i antalet skedde 2009. Sedan 2011 har trenden varit ökande för antalet anlagda bränder.

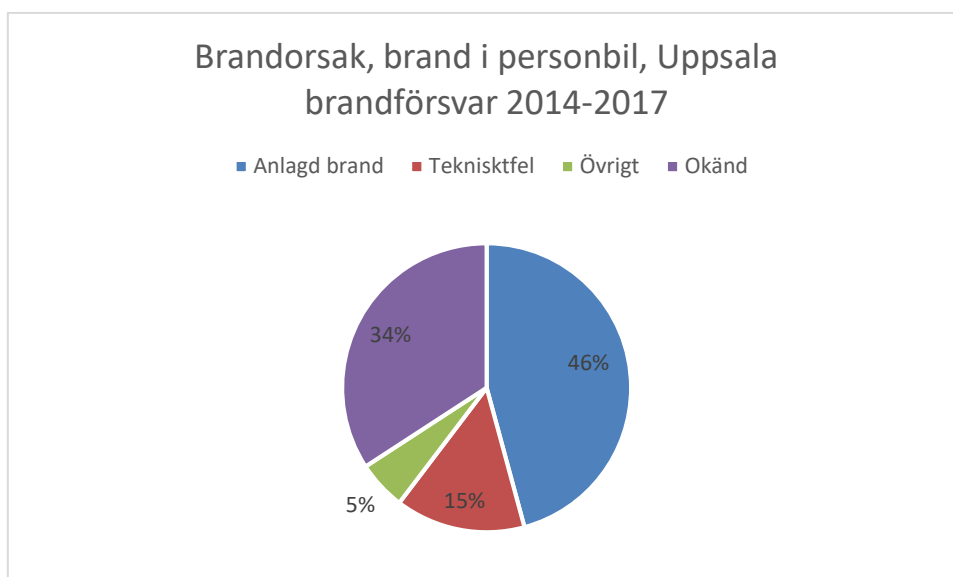
Figur 7.3.8. Antalet anlagda bränder ej i byggnad. Källa: IDA.

Huvuddelen av alla bränder som inte inträffar i byggnader sker under eftermiddagen fram till efter midnatt. Antalet bränder är som lägst under de tidiga morgontimmarna fram till lunchtid, se figur 7.3.9. Huvuddelen av bränderna inträffar under perioden mars till november.

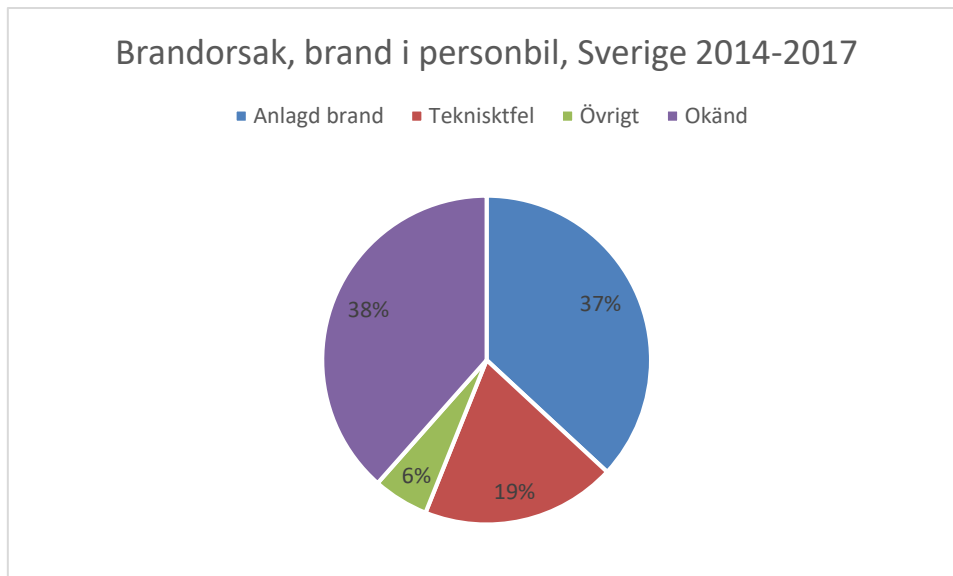

Figur 7.3.9. Insatser till brand ej i byggnad fördelat på tid på dygnet. *Källa. IDA.*

Av figur 7.3.10 och 7.3.11 framgår att andelen anlagda bilbränder i Uppsala brandförsvars område är större jämfört med andelen för hela Sverige.

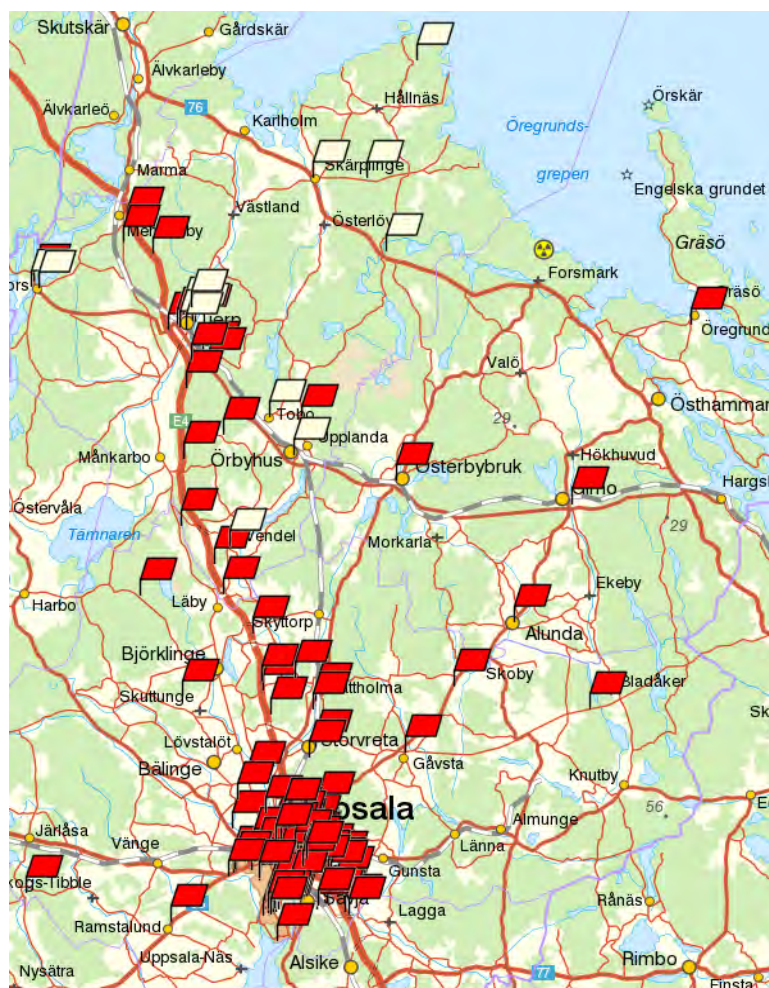

Figur 7.3.10. Brandorsak i personbil, Uppsala brandförsvär, 2010-2013. *Källa: IDA.*

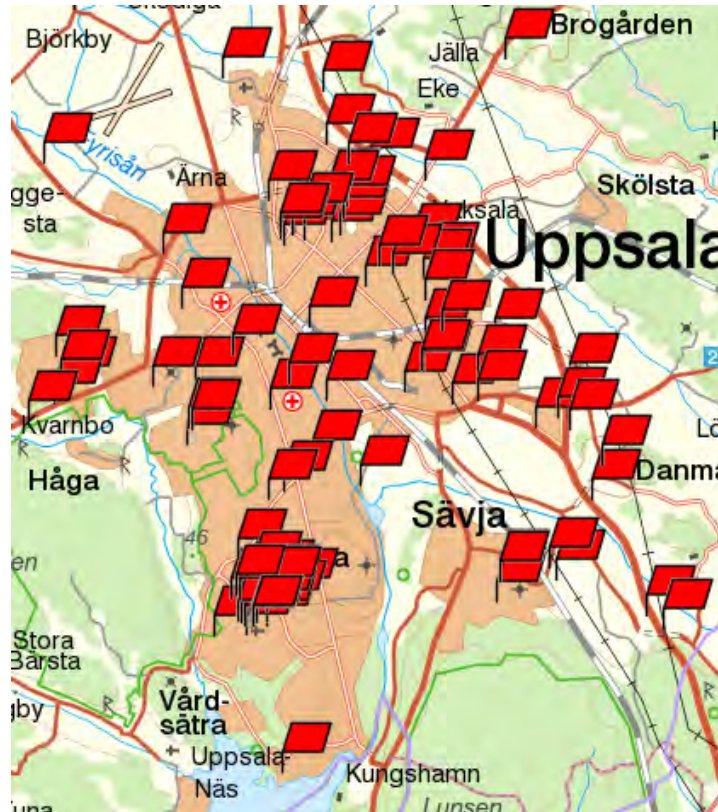
Figur 7.3.11. Brandorsak i personbil, hela Sverige, 2010-2013. Källa: IDA.

Av figur 7.3.12 framgår att majoriteten av fordonsbränderna under 2013 inträffade i Uppsala tätort. I övrigt sker de flesta fordonsbränder på vägarna.

Figur 7.3.12. Kartan visar samtliga fordonsbränder i Uppsala brandförsvår under 2017. Källa: Daedalos.

Figur 7.3.13 visar var bränderna har inträffat i Uppsala tätort. Det framgår tydligt att majoriteten av bränderna inträffar i stadsdelarna Gottsunda, Valsätra och Gränby. Tidigare år har även många bränder varit i Stenhagen och Sävja.

Figur 7.3.13. Kartan visar var bränderna i fordon skedde i Uppsala tätort under 2017. Källa: Daedalos.

Av tabell 7.3.1 framgår att i de stadsdelar där flertalet av fordonsbränderna inträffar har högre grad av utanförskap jämfört med Uppsala kommun i stort. Medelinkomsten är lägre i dessa stadsdelar. Ohälsotalen, arbetslösheten och andelen med utländsk bakgrund är högre. Polismyndigheten har bedömt stadsdelarna Gottsunda och Valsätra som särskilt utsatta områden.

Tabell 7.3.1. Skillnader i demografi mellan stadsdelar med stort antal fordonsbränder och Uppsala kommun som helhet. Källa: Befolkningsstatistik: Statistik per område, Uppsala kommun, 2016.

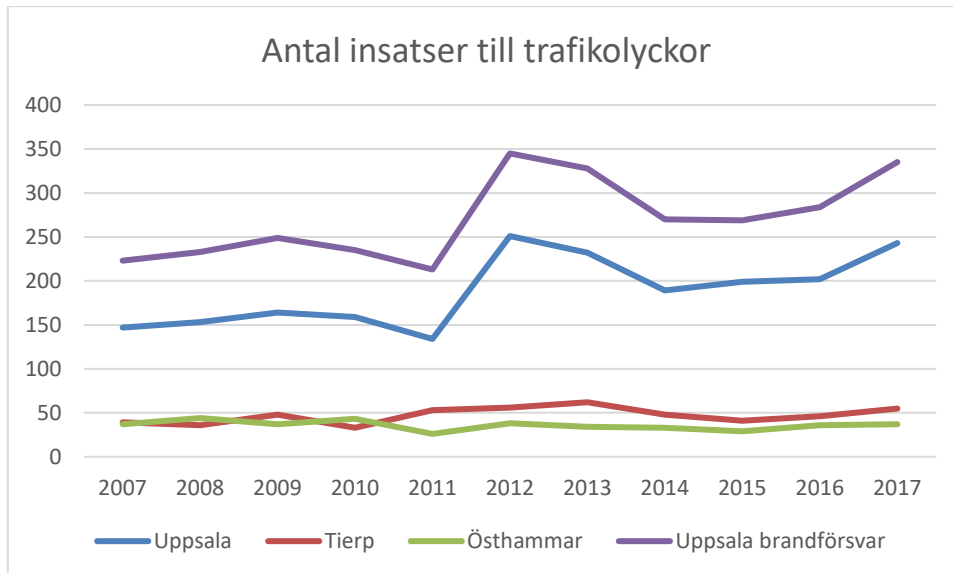
	Medelinkomst (tusen kr per år, 2016)	Ohälsotal ¹	Arbetslöshet ²	Andel 0-24 år	Andel 25-64 år	Andel 65+ år	Andel med utländsk bakgrund	Eftergymnasial utbildning
Hela Uppsala kommun	317	21,5	4,0%	32%	51%	17%	18%	55%
Gottsunda	226	35,6	10,6%	34%	53%	12%	55%	40%
Valsätra	242	28	10,1%	34%	51%	15%	51%	52%
Stenhagen	274	30,1	6,4%	39%	51%	10%	49%	52%
Sävja	290	29,6	5,3%	33%	51%	16%	34%	46%
Gränby	223	28,7	9,6%	34%	53%	14%	53%	39%
Kvargärdet	231	15,7	4,7%	32%	58%	11%	34%	40%

¹Summan dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- och aktivitetsersättning dividerat med folkmängden 16-64 år

²Öppet arbetslösa, i program med aktivitetsstöd och övriga inskrivna

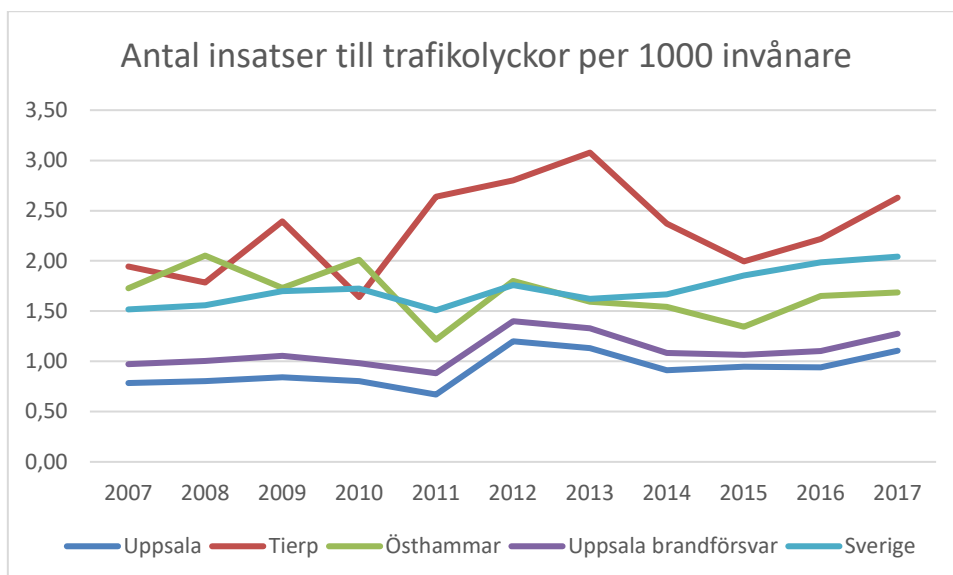
7.4 Trafikolyckor

Under åren 2014 - 2017 har Uppsala brandförsvaret hanterat totalt 1158 trafikolyckor. Mellan 2007 och 2011 åkte Uppsala brandförsvaret på cirka 210-250 trafikolyckor årligen. 2012 skedde en kraftig ökning till nästan 350 trafikolyckor. Denna ökning har hållit i sig sedan dess, se figur 7.4.1. Den huvudsakliga ökningen dessa år har skett i Uppsala kommun. Det är främst trafikolyckor med personbilar som står bakom denna ökning.

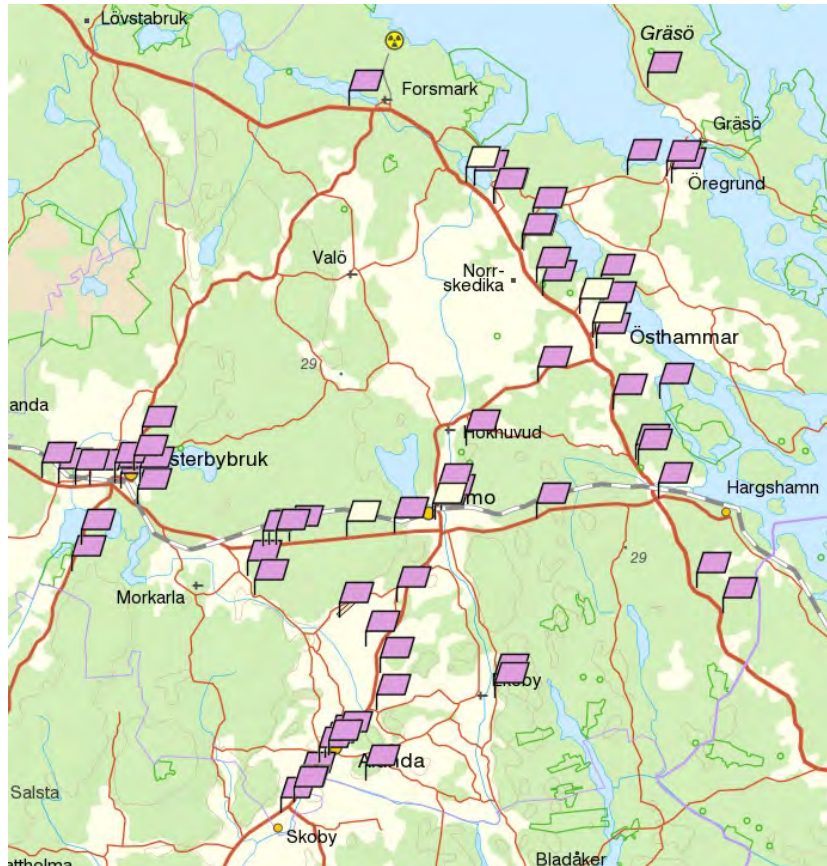
Figur 7.4.1. Antalet trafikolyckor i Uppsala brandförsvares område. Källa. IDA.

Räknat per 1000 invånare har Tierp avsevärt fler trafikolyckor än övriga två kommuner samt jämfört med Sverige i övrigt, se figur 7.4.2. Antalet trafikolyckor per 1000 invånare ökade under flera år från 2010. 2014 och 2015 var antalet lägre i Tierp men har återigen börjat öka. Antalet trafikolyckor per 1000 invånare är relativt stabilt i Uppsala, Östhammar och Sverige som helhet. Totalt har Uppsala brandförsvaret färre trafikolyckor per 1000 invånare än Sverige som helhet.

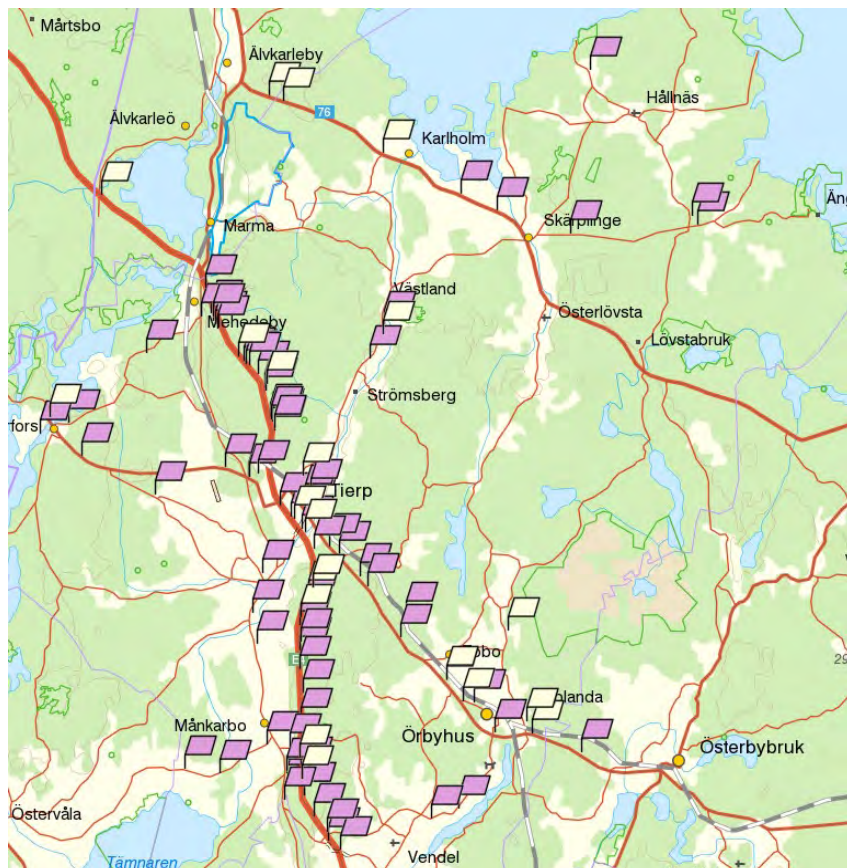

Figur 7.4.2. Antalet trafikolyckor per 1000 invånare. Källa. IDA.

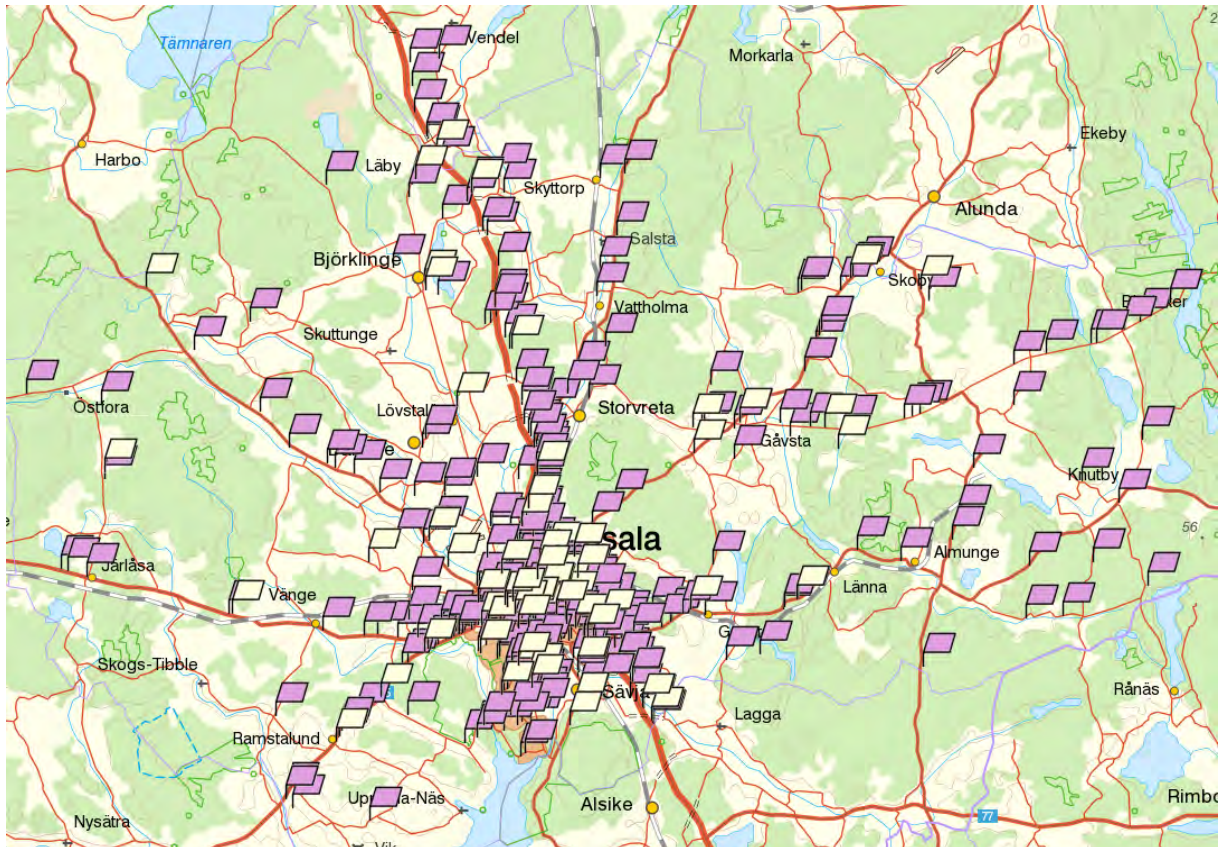
Av figur 7.4.3 till 7.4.5 framgår att huvuddelen av trafikolyckorna inträffar i tätorterna eller längs de större vägarna. Ett stort antal olyckor har under åren 2016 - 2017 inträffat längs E4.

Figur 7.5.3. Kartan visar var trafikolyckorna har inträffat i Östhammars kommun under perioden 2016 - 2017. *Källa: Daedalos.*

Figur 7.5.4. Kartan visar var trafikolyckorna har inträffat i Tierps kommun under perioden 2016 - 2017. *Källa: Daedalos.*

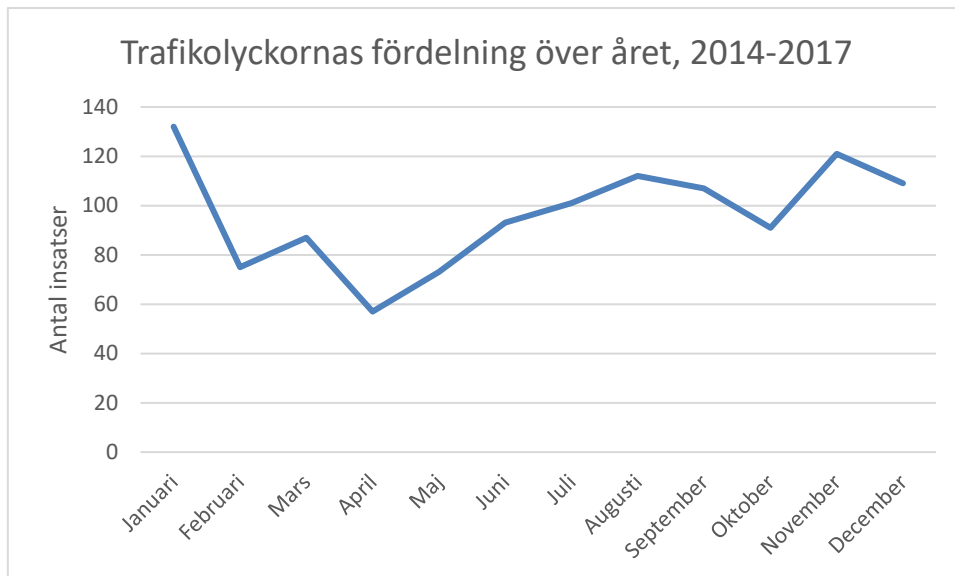

Figur 7.5.5. Kartan visar var trafikolyckorna har inträffat i Uppsala kommun under perioden 2016 - 2017. *Källa: Daedalos.*

Av figur 7.4.6 framgår att huvuddelen av trafikolyckorna inträffar under dagen. Den största toppen av olyckor inträffar mellan klockan 15 - 17. Trafikolyckorna är minst till antalet under våren och tidig sommar och i januari, se figur 7.4.7.

Figur 7.4.6. Trafikolyckors fördelning över dygnet. *Källa: IDA.*

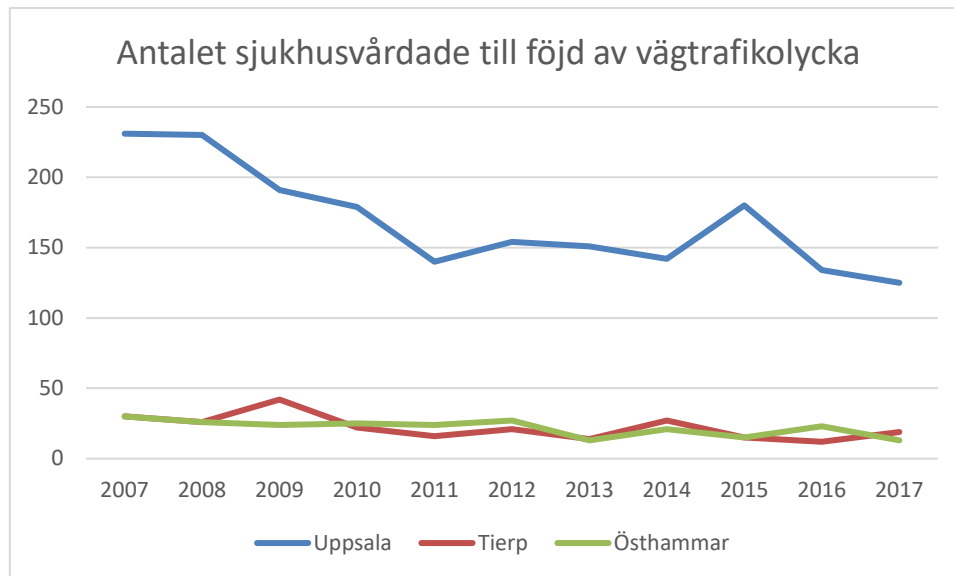
Figur 7.4.7. Trafikolyckornas fördelning över året, Uppsala brandförsvaret. Källa: IDA.

Av figur 7.4.8 framgår antalet personer som omkommit i vägtrafik varje år i Uppsala län. Trenden är minskande, antalet omkomna har minskat varje år sedan 2010. Av de omkomna var 11 % yngre än 18 år, 59 % i åldern 18-65 år och 30 % äldre än 65 år.

Figur 7.4.8. Antalet personer som omkommit i vägtrafik i Uppsala län. Källa: Socialstyrelsens dödsorsaksregister, statistiken är hämtad genom IDA.

Figur 7.4.9 visar statistik för antalet personer som vårdats på sjukhus i minst ett dygn till följd av skador i vägtrafiken. Denna statistik är från Socialstyrelsen och det är inte säkert att alla skadehändelser nödvändigtvis involverat brandförsvaret. Trenden är minskande, sedan 2007 har antalet skadade i vägtrafiken nästan halverats. Av statistiken framgår att 65 % av de som skadats i vägtrafiken är män. 14 % av de som skadats var ungdomar yngre än 18 år. 64 % av de skadade var i ålder 18 - 64 år. 22 % var äldre än 65 år.

Figur 7.4.9. Antalet personer som vårdats på sjukhus i minst ett dygn till följd av skador som uppkommit i vägtrafiken. Källa: Socialstyrelsens patientregister, statistiken är hämtad genom IDA.

7.5 Drunkning

Årligen åker Uppsala brandförsvaret i snitt på sju insatser till drunkningsolyckor, se tabell 7.5.1. Sedan 2007 har flest drunkningar inträffat i Uppsala kommun.

Tabell 7.5.1. Antalet insatser till drunkningar. Källa: IDA.

	Uppsala	Tierp	Östhammar	Totalt
2007	0	1	2	3
2008	3	2	0	5
2009	5	2	2	9
2010	0	0	0	0
2011	1	2	2	5
2012	1	2	2	5
2013	4	1	0	5
2014	12	0	4	16
2015	8	1	0	9
2016	6	0	2	8
2017	7	0	0	7
Totalt	47	11	14	72

De flesta drunkningar sker under perioden juni - september och i januari – februari. Flest drunkningar inträffar under eftermiddagar samt runt klockan 02 - 03.

Av tabell 7.5.2 framgår antalet personer som omkommit till följd av drunkning i Uppsala län per år.

Tabell 7.5.2. Antalet personer som omkommit genom drunkning i Uppsala län. Källa: Socialstyrelsens dödsorsaksregister, statistiken är hämtad genom IDA.

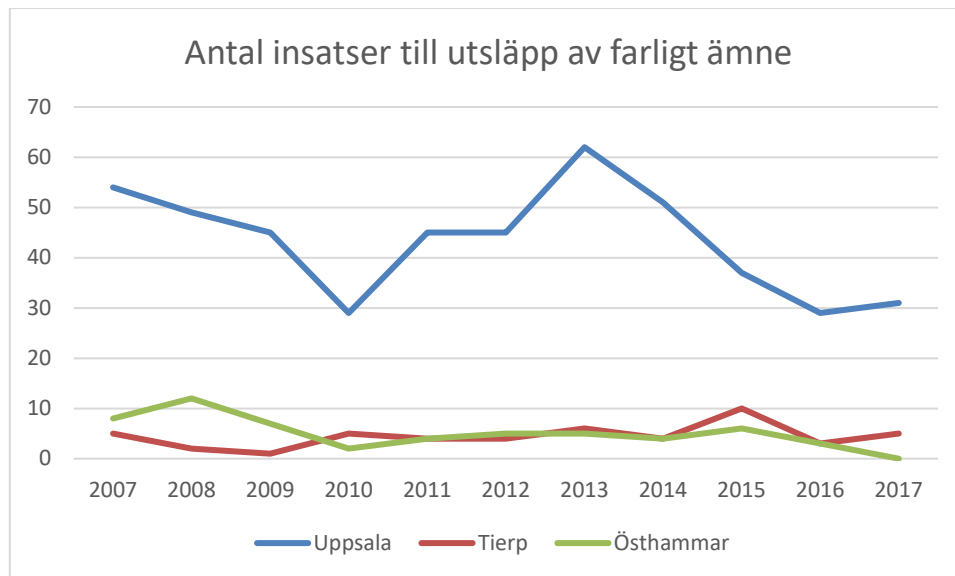
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
3	1	5	1	--	1	3	4	2	5	4

På grund av fåtalet inträffade drunkningar inom Uppsala brandförsvares område är det nödvändigt att inhämta nationell statistik för att få ett tillräckligt underlag för att kunna dra slutsatser. Statistik från

Svenska livräddningssällskapet¹⁴ visar att antalet drunkningsolyckor ökar nationellt. Under 2013 var 86 % av de som omkom i drunkning män. 46 % av de omkomna var äldre än 50 år. 18 % av de var över 70 år gamla. 5 % av de drunknade var yngre än 19 år.

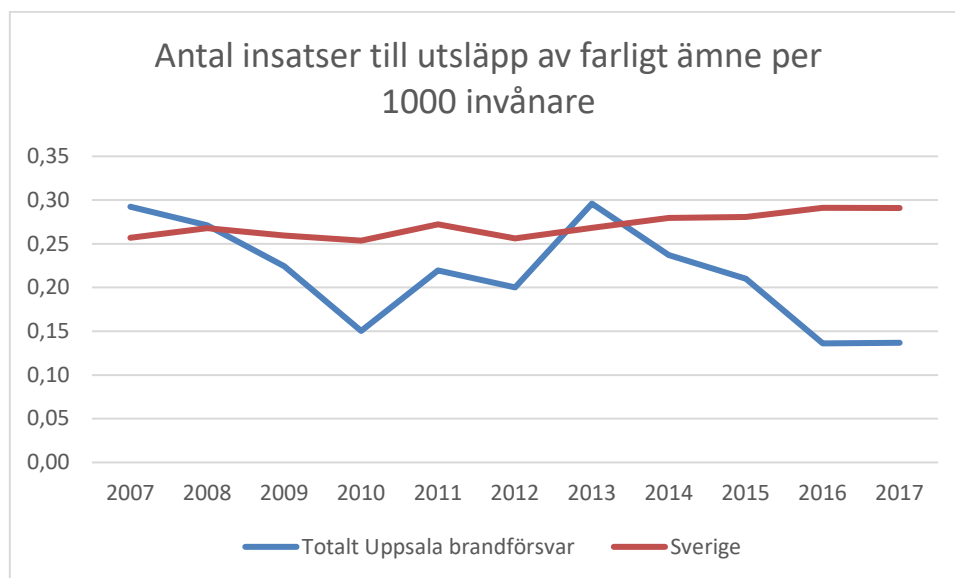
7.6 Utsläpp av farligt ämne

Uppsala brandförsvaret åker i snitt till 43 insatser till utsläpp av farligt ämne årligen, se figur 7.6.1.

Figur 7.6.1 Antalet insatser till utsläpp av farligt ämne. Källa: IDA.

Uppsala brandförsvaret har årligen färre insatser till utsläpp av farligt ämne räknat per 1000 invånare jämfört med Sverige som helhet.

Figur 7.6.2. Antalet insatser till utsläpp av farligt ämne per 1000 invånare. Källa: IDA.

Huvuddelen av insatserna har varit sanering vid läckage av drivmedel, smörjmedel och hydraulolja från fordon.

80 % av utsläppen har skett ute i det fria. Andra vanliga platser där utsläpp skett är i olika typer av industrier (6 %), allmän verksamhet (ex skolor, bad, handel) (7 %) men även bostäder (7 %).

¹⁴ Drunkningsstatistik preliminär årsrapport 2017, www.svenskalivreddningssallskapet.se

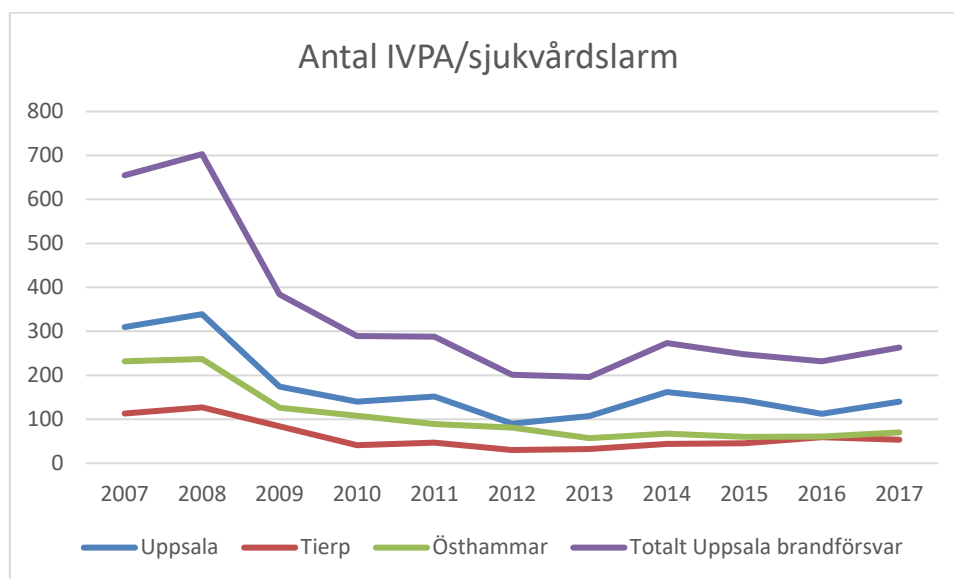
De flesta utsläppen inträffar dagtid mellan cirka klockan 07 och 17. De flesta utsläppen inträffar i perioden april till september.

7.7 IVPA/Sjukvårdslarm

IVPA/sjukvårdslarm är inte något som brandförsvaret enligt lag har ansvar för att utföra. Analysen omfattar ändå dessa larm eftersom det sedan länge ansetts som ett viktigt uppdrag i organisationen, och eftersom larmen utgör en stor andel av brandförsvarets larm, även om antalet larm av denna typ minskar varje år.

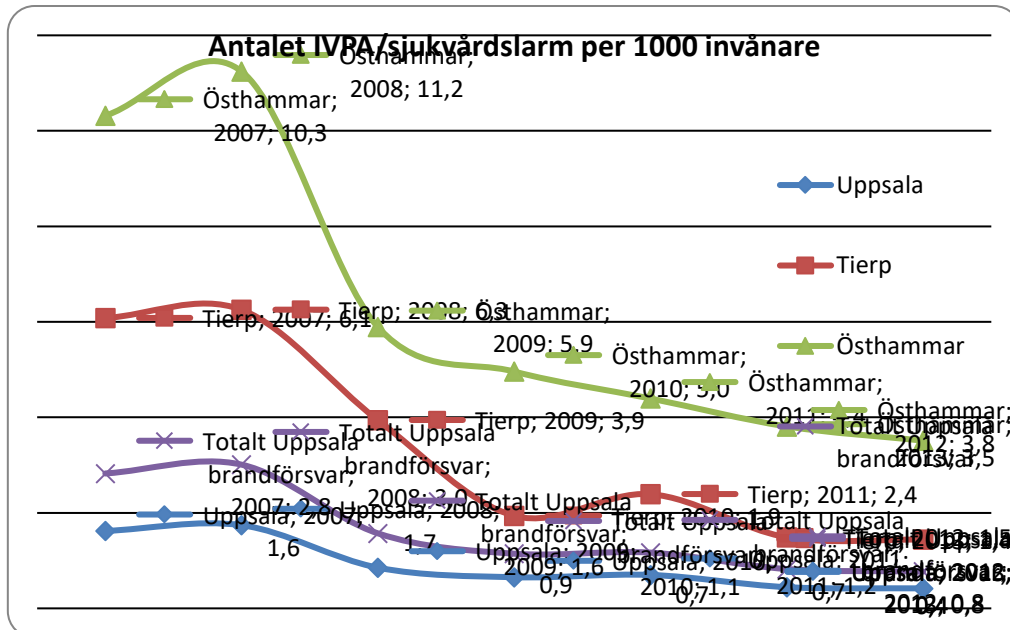
IVPA är förkortning för ”I Väntan På Ambulans”. Med IVPA/sjukvårdslarm avses insatser som Uppsala brandförsvaret utför åt landstinget med landstinget som huvudman. Brandpersonal med delegation att utföra uppdrag åt landstinget åker ut för att vidta livsuppehållande åtgärder (prio 1) tills ambulans anländer och tar över insatsen. Att det finns två benämningar beror enligt SOS på att det finns en otydlighet i nomenklatur vid registrering av insatsen. Sedan hösten 2013 åker även heltidsstyrkorna på denna typ av larm, vilket troligen delvis kan förklara att minskningen av antalet larm har upphört.

Det är stor skillnad på antalet IVPA/sjukvårdslarm mellan kommunerna. Tierp och Östhammar har ungefär lika många larm per år medan Uppsala har något fler, se figur 7.7.1. Av figuren framgår tydligt att antalet larm av denna typ har minskat mycket kraftigt sedan 2007. Då genomfördes 655 insatser i de tre kommunerna. 2017 var antalet insatser 263 st. Det är något fler än lägstanivån 2013 då 196 insatser genomfördes.

Figur 7.7.1. Antalet IVPA/sjukvårdslarm per kommun. Källa: IDA.

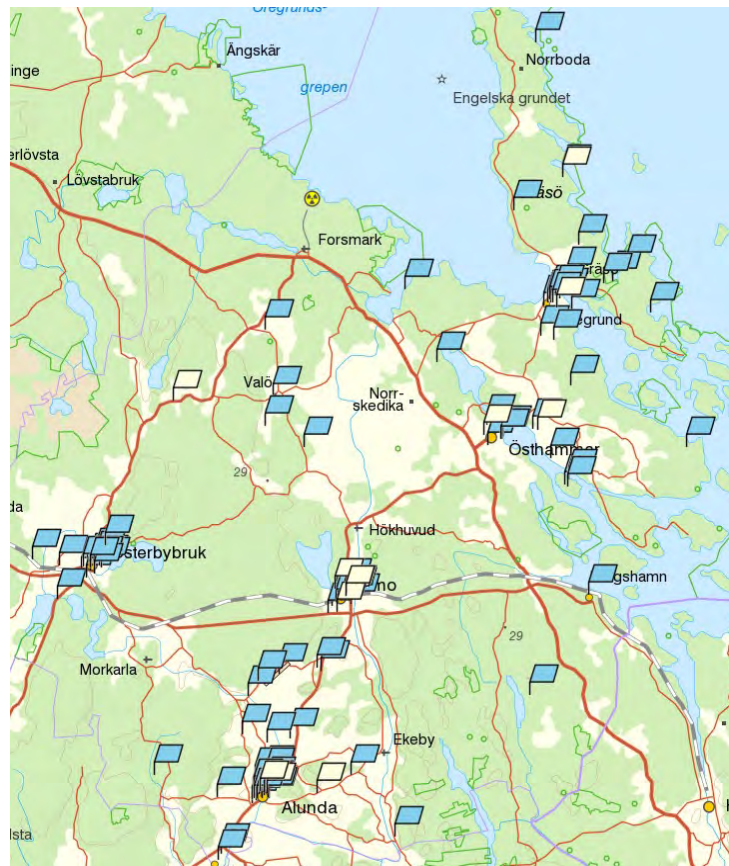
Räknat per 1000 invånare har antalet IVPA/sjukvårdslarm minskat mycket kraftigt för framförallt Östhammar och Tierp, se figur 7.7.2. Sett till invånarantalet hade framförallt Östhammar ett mycket stort antal larm av denna typ 2007 - 2008.

Figur 7.7.2. Antalet IVPA/sjukvårdslarm per kommun och 1000 invånare. Källa: IDA.

Insatserna är relativt jämnt fördelade över året. Antalet ökar något under helgerna, fredag – söndag. Majoriteten av insatserna sker mellan kl 09 och 22.

Av figur 7.7.3 till 7.7.5 framgår var IVPA/sjukvårdslarm inträffat under 2016 - 2017. Av figurerna framgår att majoriteten inträffar i eller i anslutning till tätort. Många insatser är dock ute i glesbygden, detta gäller alla tre kommuner.

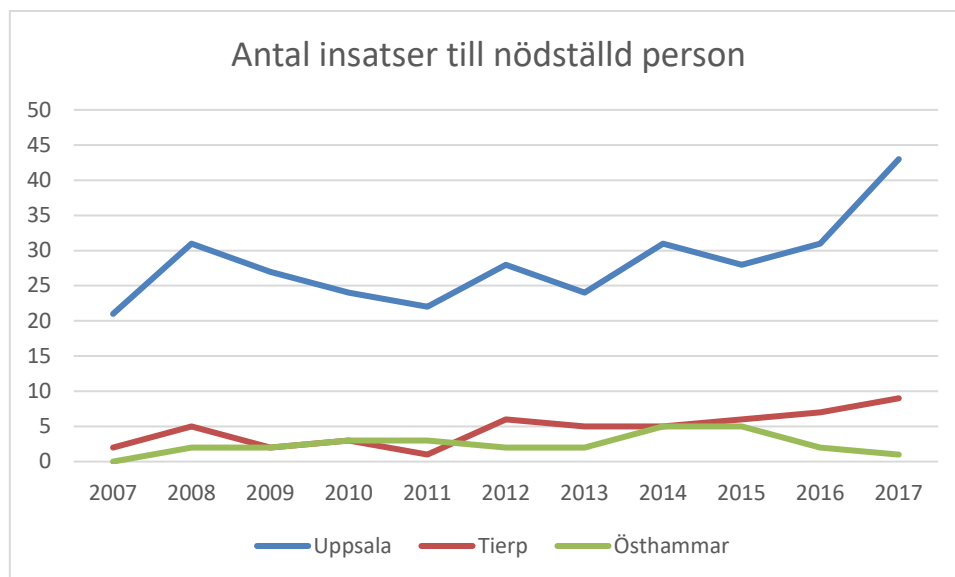
Figur 7.7.3. Kartan visar var IVPA/sjukvårdslarm skett i Östhammars kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

7.8 Övrigt

Det finns många andra typer av insatser som brandförsvaret årligen hanterar. I detta kapitel beskrivs några av de som bedöms ha stor påverkan på brandförsvarets verksamhet.

7.8.1 Nödställd person

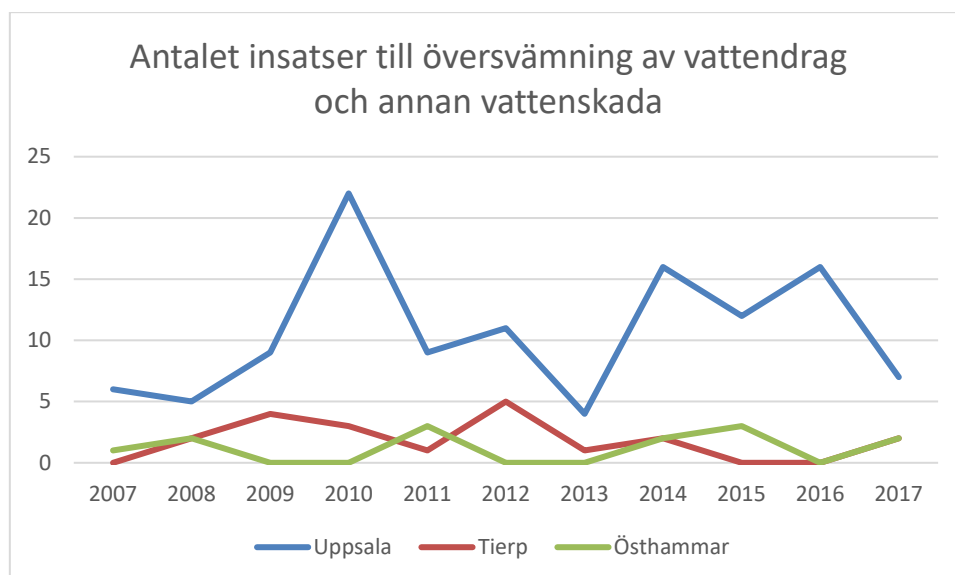
Årligen hanterar Uppsala brandförsvaret cirka trettioåttio larm till nödställd person, se figur 7.8.1. Trenden är ökande i Uppsala och Tierp. Detta kan exempelvis vara arbetsplatsolyckor och suicid. Antalet insatser är som lägst under perioden november till februari. De flesta insatserna inträffar mellan klockan 09 på morgonen fram midnatt.

Figur 7.8.1. Antalet insatser till nödställd person. Källa: IDA.

7.8.2 Översvämning

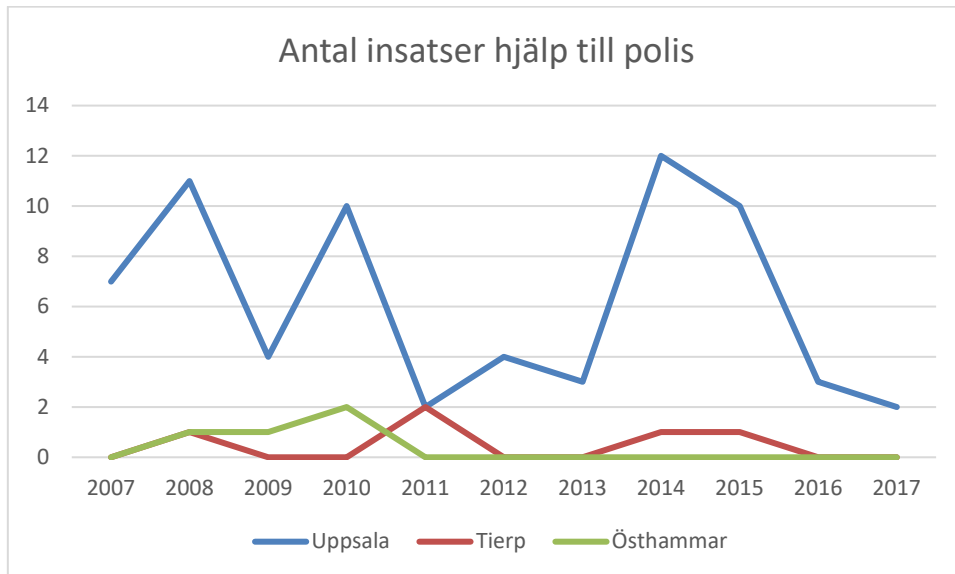
Årligen hanterar Uppsala brandförsvaret cirka tio till tjugo larm till översvämning av vattendrag eller annan vattenskada, se figur 7.8.2. Flest insatser inträffar under sommarmånaderna.

Figur 7.8.2. Antalet insatser till översvämning av vattendrag och annan vattenskada. Källa: IDA.

7.8.3 Hjälp till polisen

De flesta insatser som har varit hjälp till polisen har varit i Uppsala, se figur 7.8.3. Hjälp till polisen kan exempelvis vara vid insatser vid bombhot.

Figur 7.8.3. Antalet insatser som varit hjälp till polisen. *Källa: IDA.*

7.9 Referenstagning ur Öppna Jämförelser

Öppna Jämförelser för Trygghet och Säkerhet är en årligt utkommande skrift från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). I den jämförs ett antal olika nyckeltal på trygghetsområdet för landets samtliga kommuner. Där är också kommunerna indelade i olika kommunkategorier för att möjliggöra mer likvärdiga jämförelser. Sedan föregående handlingsprogram har SKL gjort om dessa kommunkategorier. Slutligen framräknas också ett ”modellberäknat värde” som en bedömning av var kommunen borde ligga utifrån bland annat geografi, demografi och socioekonomiska faktorer. Därmed kan också en grov uppskattning göras av hur den aktuella kommunen förhåller sig till andra med liknande förutsättningar. Slutligen anges kommunens värde i förhållande till det nationella snittet. Ett grönt värde anger att kommunen ligger bland de bästa 25% i landet, ett gult värde att kommunens utfall ligger i mittfältets 50% medan ett rött värde ligger i de sämsta 25%.

Analysen har begränsats till två indikatorer: *personskador* och *utvecklade bränder i byggnad*. Kategorierna definieras av SKL på följande sätt:

- **Personskador:** Antal sjukhusvårdade (inskrivna på sjukhus minst ett dygn) till följd av oavsiktliga skador (olyckor). Den skadade personen hänförs i patientregistret till sin folkbokföringskommun, oavsett i vilken kommen skadan skett.
- **Brand i byggnad:** Med byggnad menas såväl bostäder som allmänna byggnader, industribyggnader mm. Med utvecklad brand avses sådana insatser där det fortfarande brinner när räddningstjänsten anländer eller där branden spridit sig utanför startföremålet.

Tillsammans ger de båda indikatorerna rimligtvis en antydning av hur kommunens skyddsnivå mot olyckor förhåller sig. All data är hämtad från rapporten *Öppna jämförelser 2017*. Datan bygger på statistik från MSB för åren 2014 till 2016.

7.9.1 Tierp

Tierps kommun definieras som *pendlingskommun nära större stad* och jämförs därmed med kommuner som Gnesta, Hallsberg, Knivsta, Landskrona och Strängnäs. Tidigare har Tierp tillhört gruppen *varuproducerande kommuner* (ex Arboga, Fagersta, Karlskoga och Oxelösund).

Personskador				
Antal sjukhusskadade till följd av olyckor per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001-20013 och 2011-2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
10,4	Oförändrat	Färre än	-15	10,7
Utvecklade bränder i byggnad				
Antal utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001-2013 och 2011-2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
0,68	Minskat (från 2012, då 0,83)	Fler än	Uppgift saknas ¹⁵	0,52

¹⁵ Har slutat redovisas i *Öppna jämförelser*

Personskadorna ligger något lägre än väntat och har utvecklats positivt över tid. Brand i byggnad har minskat jämfört med datan från föregående riskanalys men ligger fortfarande högt över typvärdet för kommunen. Viktigt att notera är att antalet händelser per år är få, vilket innebär att ett fåtal fler eller färre händelser kan ha relativt stor påverkan på värdet. Det finns inget i denna statistik som motsäger andra uppgifter i riskanalysen.

7.9.2 Uppsala

Uppsala kommun definieras som *större stad* tillsammans med städer som Linköping, Norrköping, Västerås och Örebro.

Personskador				
Antal sjukhusskadade till följd av olyckor per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001-20013 och 2011-2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
7,1	Oförändrat	Färre än	-27	10,0
Utvecklade bränder i byggnad				
Antal utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001-2003 och 2011-2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
0,39	Minskat (från 2012, då 0,59)	Fler än	Uppgift saknas ¹⁷	0,39

Personskadorna ligger lågt jämfört med medelvärdet för typkommunen. Antalet utvecklade bränder i byggnad är samma som medelvärdet i typkommunen. Värdet ligger dock något högt och avviker från det modellberäknade värdet. Uppgifterna förefaller stämma med den bild som övrig statistik i analysen ger.

7.9.3 Östhammar

Östhammars kommun definieras som *lågpendlingskommun nära större stad* och jämförs därmed med kommuner som Enköping, Motala, Sala, Uddevalla och Nässjö. Tidigare har Östhammar tillhört gruppen *turism- och besöksnäringkommun* (ex Borgholm, Malung-Sälén, Norrtälje och Åre).

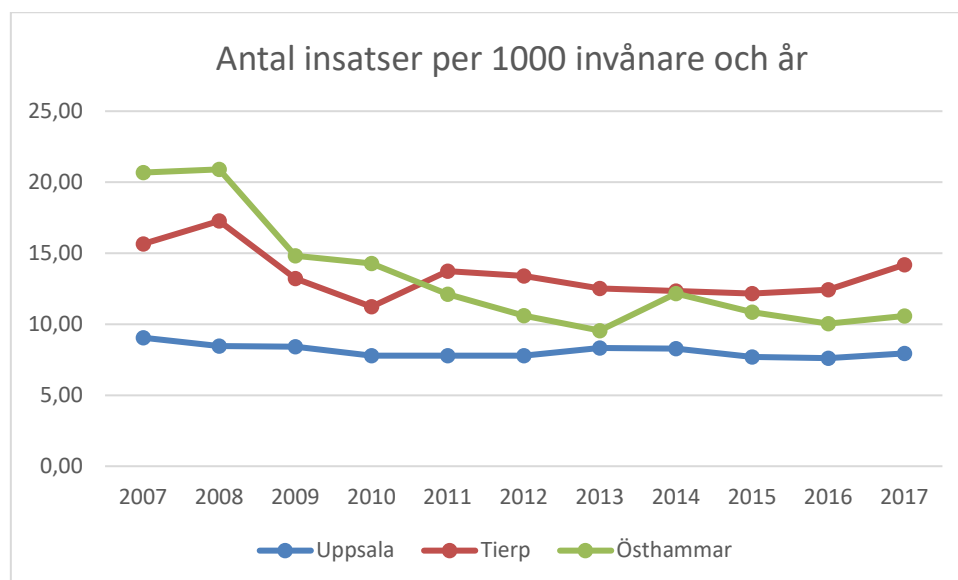
Personskador				
Antal sjukhusskadade till följd av olyckor per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001-20013 och 2011-2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
8,7	Oförändrat	Färre än	-29	12,0

Utvecklade bränder i byggnad				
Antal utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001-20013 och 2011-2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
0,71	Ökat (från 2012, då 0,47)	Fler än	Uppgift saknas	0,59

När det gäller personskador ligger Östhammar bra till i jämförelsen. Personskadorna ligger under modellberäknade värdet och under typvärdet i kommunen. För utvecklade bränder i byggnader har antalet ökat sedan föregående analys. Utvecklade bränder i byggnader ligger över både modellberäknat värde och över typvärdet i kommunen. Det bör noteras att antalet bränder har inte ökat i Östhammar. Däremot har antalet bränder där det fortfarande brinner vid brandförsvarets ankomst ökat. Viktigt att notera är att antalet händelser per år är få, vilket innebär att ett fåtal fler eller färre händelser kan ha relativt stor påverkan på värdet.

7.10 Slutsatser

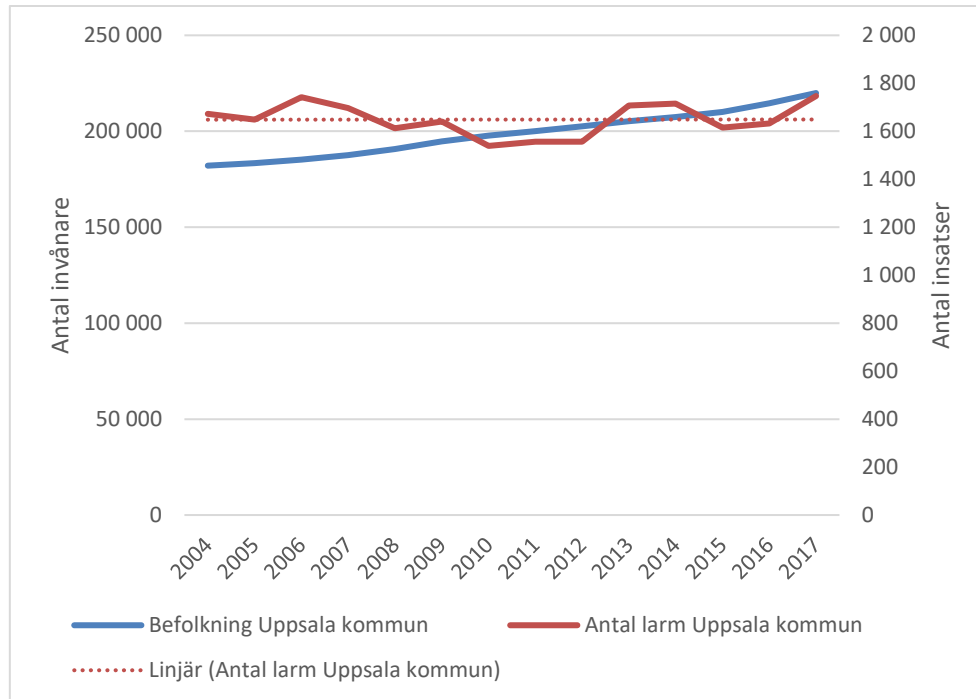
Uppsala kommuns befolkning har vuxit kraftigt i de senaste decennierna. Mellan 2007 och 2017 växte kommunen med nästan 38 000 invånare. Prognosen är att befolkningstillväxten kommer att fortsätta kommande decennier. Av denna anledning är det av intresse att beröra hur detta kommer påverka brandförsvarets insatser. För respektive insattyp i riskanalysen är antalet insatser per 1000 invånare plottat, se figur 7.10.1 nedan. För Uppsala kommun är detta i stort sett oförändrat från år till (strax under åtta insatser per 1000 invånare) även om det varierar något mellan olika typer av insatser. Motsvarande tycks gälla även för Tierp och Östhammars kommuner, även om svängningarna är något större för dessa kommuner. Det kan bero på att antalet insatser är förhållandevis få i jämförelse med Uppsala och mindre ökning/minskningar mellan enskilda år då får större påverkan. Den stora minskningen fram till 2010 beror på stora minskningar i antalet sjukvårdslarm/IVPA, se kapitel 7.7.

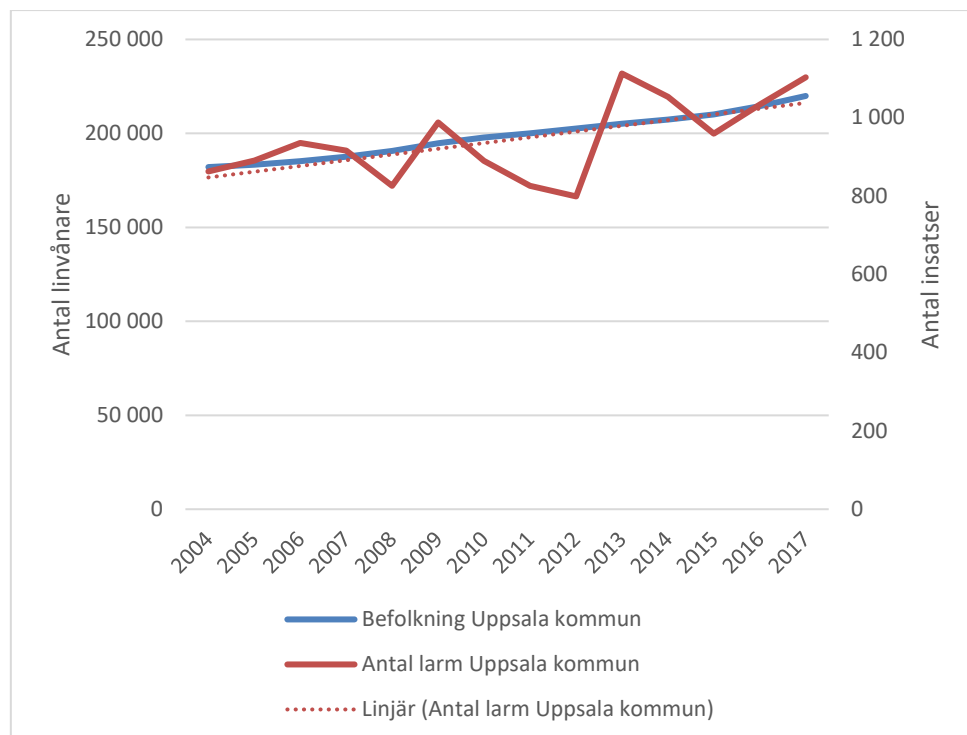
Figur 7.10.1. Antal räddningsinsatser per år i relation till befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun.
Källa: IDA och SCB

I figur 7.10.2 nedan är antalet insatser plottat mot befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun. I figur 7.10.3 är antalet insatser (IVPA/sjukvårdslarm och automatlarm, ej brand borträknat) plottat på motsvarande sätt. Av dessa figurer framgår att över tid tycks antalet insatser korrelera relativt väl mot befolkningsutvecklingen, vilket också bekräftar att antalet insatser per 1000 invånare i stort sett är

konstant. Detta blir än tydligare i figur 7.10.2 där automatlarm, ej brand och sjukvårdslarm/IVPA är bortplockat. Om Uppsala kommuns befolkning ökar med 135 000 invånare bedöms således också antalet insatser som brandförsvaret genomför öka.

Figur 7.10.2. Antal räddningsinsatser per år i relation till befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun.
Källa: IDA och SCB.

Figur 7.10.3. Antal räddningsinsatser per år i relation till befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun, exklusive larmkategorierna *automatiska brandlarm, ej brand* och *sjukvårdslarm/IVPA*. Källa: IDA och SCB.

Tierps och Östhammars kommuner sticker ut negativt i kategorin *brand i byggnad*. I en jämförelse med liknande kommuner i landet (*pendlingskommun nära större stad* för Tierp och *lågpendlingskommun nära större stad* för Östhammar) ligger båda kommuner högt. Utvecklingen i Tierp och Östhammar bör hållas under uppsikt.

Under perioden 2007 - 2017 omkom 30 personer i brand. För de bränder där fördjupad statistik finns att tillgå (bränder som inträffat innan 2015) så var 22 av 24 personer män. Minst sju av dem (troligen fler; mörkertalet är stort) hade någon form av funktionshinder (fysiskt och/eller psykiskt). Män är överrepresenterade i all olycksstatistik från tidig ålder (undantaget ridolyckor)¹⁶ och nationellt har fördelningen av antalet omkomna i brand legat på omkring 75% män och 25% kvinnor. Som konstaterats har dödsbränder också inträffat utanför tätorterna. Äldre män med funktionshinder, boendes på landsbygd löper alltså betydligt större risk att omkomma i brand än genomsnittet.

Trafikolyckorna har ökat i antal de senaste åren, särskilt i Tierps och Uppsala kommuner. Däremot har antalet omkomna och framför allt skadade i trafikolyckor sjunkit de senaste åren. Säkrare bilar och säkrare vägar kan sannolikt vara bidragande orsaker. Mötesfria landsvägar minskar risken för frontalkollisioner där risken för svåra skador är stor, och ökad mängd rondeller minskar också risken för kollisioner.

¹⁶ Källa: Föreläsning på Försvarshögskolan, februari 2015, Thomas Gell, MSB.

8 Kommuninvånarnas nivå på skyddet

Detta kapitel beskriver kommuninvånarnas nivå på brandskyddet. Detta görs utifrån statistik över brandvarnarförekomst vid skorstensfejarmästarnas brandskyddskontroller samt MSB:s och SCB:s enkätundersökning Trygghet och säkerhet.

8.1 Sotningsenkäter

Vid brandskyddskontrollen genomför skorstensfejarmästaren även kontroll av om brandvarnare finns i bostaden och om den fungerar. Dessa kontroller har skett i småhus. Totalt har 10689 kontroller genomförts. Kontrollerna har genomförts av olika företag då det är olika företag som genomför brandskyddskontroll på brandförsvarets uppdrag. Antalet genomförda kontroller och tidsperiod för kontrollerna varierar mellan kommunerna. Av dessa anledningar bör resultaten tolkas med viss försiktighet.

Tabell 8.1 Resultat av sotarnas kontroller av brandvarnarförekomst och funktion. Kontroller under perioden 2016 – november 2018

	Andel som har brandvarnare som fungerar	Andel som har brandvarnare men fungerar ej	Andel som saknar brandvarnare
Tierp	85 %	5 %	10 %
Uppsala	89 %	7 %	4 %
Östhammar	88 %	12 % ¹	

¹Siffran omfattar kontroller med anmärkning. Anmärkning kan vara att brandvarnare finns men fungerar ej eller att brandvarnare saknas helt.

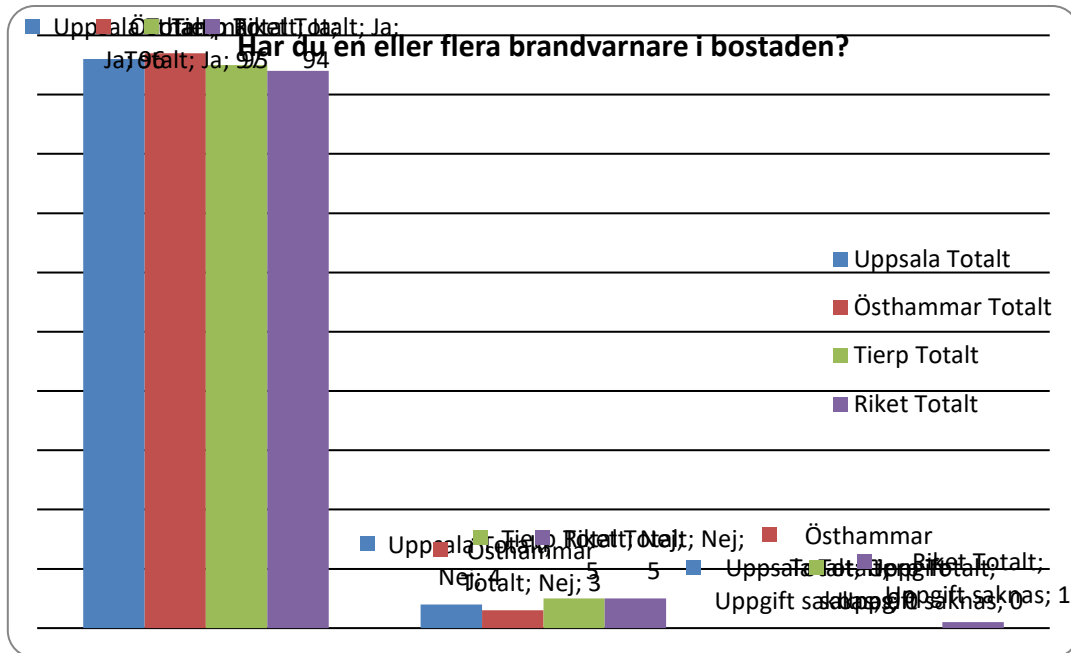
Av tabell 8.1 framgår att vid 85 – 89 % av kontrollerna finns fungerande brandvarnare. Tierp har lägst andel som har brandvarnare som fungerar.

8.2 Trygghet och säkerhet

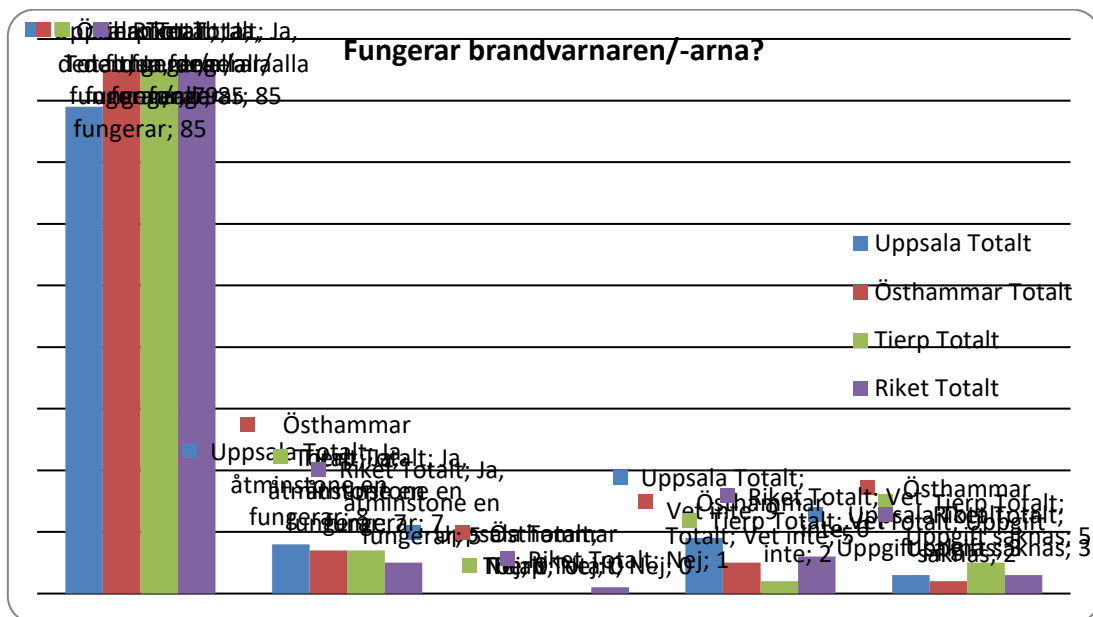
Under vintern 2014 genomförde Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillsammans med SCB en statistisk enkätundersökning om trygghet och säkerhet. Undersökningen genomfördes i två delar, en nationell del och en kommunal del. I den kommunala delen gjordes ett slumpmässigt urval av 600 personer per kommun i åldrarna 18 till 79 år. Resultaten räknades upp för att avse hela befolkningen i respektive kommun.

Över hälften, oavsett kommun i Uppsala brandförsvars område, uppger att de aldrig eller mycket sällan är oroliga för att drabbas av brand. Cirka 30 - 35 % anger att de är oroliga ibland.

I alla tre kommuner har 95 – 97 % av invånarna angett att de har en eller fler brandvarnare i sin bostad, se figur 8.2.1. I både Tierp och Östhammar har 85 % uppgett att samtliga brandvarnare fungerar, motsvarande siffra för Uppsala är 79 %. Denna skillnad är statistiskt säkerställd. I Uppsala uppger 8 % att minst en brandvarnare fungerar, i både Tierp och Östhammar uppger 8 % samma sak, se figur 8.2.2.

Tabell 8.2.1. Resultat av brandvarnarförekomst från undersökningen *Trygghet och säkerhet*.

Figur 8.2.2. Resultat om brandvarnarnas funktion från undersökningen *Trygghet och säkerhet*.

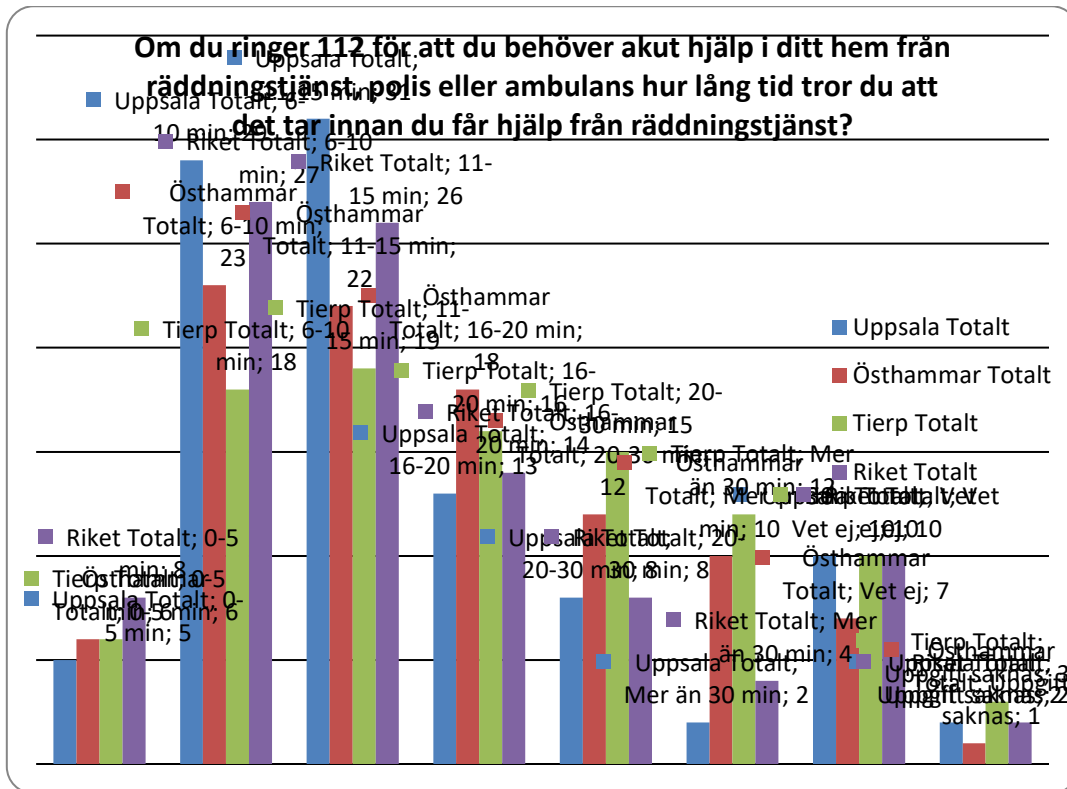
I Uppsala uppger 27 % att de aldrig kontrollerar sin brandvarnare. Motsvarande siffra i Tierp och Östhammar är 9 % respektive 16 %. Skillnaden mellan Tierp/Östhammar och Uppsala är statistiskt säkerställd. Cirka 50 % i alla tre kommuner kontrollerar brandvarnarna mer sällan än varannan månad.

I Tierp och Östhammar uppger 12 % respektive 14 % att de inte har tillgång till något släckredskap (exempelvis handbrandsläckare, brandfilt eller vattenslang). Motsvarande siffra i Uppsala är 32 %. Denna skillnad är statistiskt säkerställd.

Över 80 % av invånarna, oavsett kommun, uppger att de känner ganska eller mycket stort förtroende för räddningstjänsten.

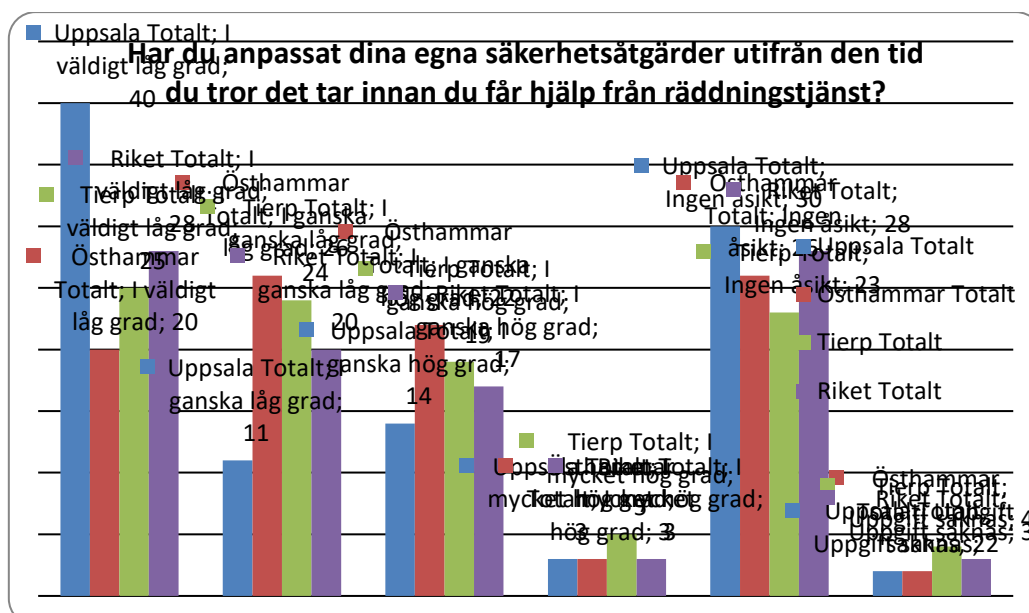
Uppsalaborna tror i högre utsträckning än invånare i Tierp och Östhammar att tiden från att de larmar 112 till dess att de tror att de får hjälp av räddningstjänsten är kort, se figur 9.2.3. Invånare i Tierp och

Östhammar anger i högre grad än Uppsalabor längre tider till dess att de får hjälp av räddningstjänsten.

Figur 8.2.3. Hur respondenterna svarat på frågan hur lång tid de tror att det tar att få hjälp från brandförsvaret. Källa: Trygghet och säkerhet 2014.

I Uppsala anger 40 % att de anpassat sina egna säkerhetsåtgärder i väldigt låg grad utifrån tiden de tror att det tar innan de får hjälp av räddningstjänsten. Motsvarande siffra för Östhammar är 20 % och för Tierp 25 %, se figur 8.2.4. Skillnaden mellan Uppsala och Tierp/Östhammar är statistiskt säkerställd. Ungefär två tredjedelar av invånarna anser att de har ganska eller mycket stor möjlighet att påverka sin säkerhet när det gäller brand, oavsett vilken kommun de bor i.

Figur 8.2.4. Hur respondenterna svarat på frågan i vilken mån de anpassat sina egna säkerhetsåtgärder utifrån den tid de tror att det tar att få hjälp. Källa: Trygghet och säkerhet 2014.

Ungefär hälften av invånarna i kommunerna uppger att de saknar kunskap om var de ska vända sig för att få information om det inträffar en allvarlig händelse eller kris.

Uppsalaborna saknar i större utsträckning än invånarna i Tierp och Östhammar utrustning för att klara sig vid långvariga avbrott i el-, vatten eller värmeförsörjningen. I Tierp och Östhammar uppger cirka 60 % att de har tillgång till reservkök (exempelvis vedspis, sprit- eller gasolkök). I Uppsala uppger 36 % samma sak. Skillnaden är statistiskt säkerställd.

Cirka 20% i Östhammar och Tierp uppger att de saknar dunkar att hämta vatten i, samma siffra för Uppsala är 50 %. Skillnaden är statistiskt säkerställd. Ungefär hälften uppger att de inte har tillgång till batteridriven radio med extra batterier. En övervägande majoritet anser att de har liten eller mycket liten möjlighet att påverka sin egen situation vid elavbrott eller avbrott i dricksvattenförsörjning som varar längre än 24 timmar.

I Uppsala uppger 35 % av respondenterna att de bor i småhus, motsvarande siffra för Tierp och Östhammar är 67 % respektive 74 %. 55 % av respondenterna i Uppsala uppger att de bor i lägenhet. Motsvarande är 18 % i Östhammar och 25 % i Tierp.

8.3 Slutsatser av sotarenkäterna och *Trygghet och säkerhet*

- Det kan konstateras en skillnad i brandvarnarförekomst mellan sotarenkäterna och *Trygghet och säkerhet*. Man bör vara försiktig vid jämförelse resultaten från sotarenkäterna med resultaten från *Trygghet och säkerhet* då undersökningarna genomförts på olika sätt och omfattar olika urval. Det som dock kan konstateras är att en inte försumbar andel av kommuninvånarna saknar brandvarnare, och där det finns är det många som inte fungerar. Hur stor andel detta utgör varierar dock beroende på undersökning.
- En tredjedel i Uppsala uppger att de helt saknar släckutrustning. I Tierp och Östhammar är förekomsten av släckutrustning hos kommuninvånarna betydligt högre. Detta skulle delvis kunna förklaras i att en större andel bor i småhus i dessa kommuner.
- Respondenter boende i Uppsala kommun tror att de får hjälp från brandförsvaret snabbare än respondenter boendes i Tierp och Östhammars kommuner. Respondenterna i Uppsala har anpassat sina egna säkerhetsåtgärder i lägre omfattning än respondenter i övriga kommuner. Detta skulle delvis kunna förklaras av att större andel av respondenterna bor i lägenhet i Uppsala än i övriga kommuner.

9 Stora oönskade händelser

Denna del av riskanalysen är en kvalitativ analys av stora oönskade händelser med stora konsekvenser. Händelserna inträffar så pass sällan att tillförlitlig statistik saknas. Av denna anledning görs en kvalitativ bedömning.

Identifiering av scenarier, och bedömning av dessa har genomförts vid intern workshop inom brandförsvaret. Identifiering av scenarier har genomförts bland annat utifrån föregående handlingsprogramms riskanalys och Länsstyrelsen i Uppsala läns risk och sårbarhetsanalys för Uppsala län. Scenarier som inte nödvändigtvis innebär räddningstjänst enligt LSO analyseras också, då dessa bedöms antingen påverka brandförsvarets förmåga eller är händelser där brandförsvaret förväntas ha en viktig roll i hanteringen. Scenarierna analyseras utifrån att de inträffar i Uppsala brandförsvars geografiska område alternativt i dess närhet så att de påverkar Uppsala brandförsvars område. Givetvis kan även andra händelser i omvärlden påverka, exempelvis Tsunamin, Estoniaolyckan m. fl.

För varje scenario har sannolikheten, konsekvensen och den framtida utvecklingen (trenden) bedömts. Bedömning har gjorts utifrån följande parametrar:

Sannolikhet

Låg	Förväntas kunna inträffa mer sällan än vart 50:e år inom Uppsala brandförsvars geografiska område
Medel	Förväntas kunna inträffa inom 50 år inom Uppsala brandförsvars geografiska område
Hög	Förväntas kunna inträffa inom 10 år inom Uppsala brandförsvars geografiska område

Konsekvens

Liten	Enstaka dödsfall och/eller liten påverkan på samhällsviktiga funktioner och/eller miljö
Medel	Tiotalet dödsfall och/eller påverkan på samhällsviktiga funktioner och/eller miljö
Stor	Fler än tio dödsfall och/eller stor påverkan på samhällsviktiga funktioner och/eller miljö

Trend

↘	Minskande
→	Oförändrad
↗	Ökande

9.1 Bränder med risk för stora personskador eller stora egendomsförluster

I detta avsnitt beskrivs risker för bränder som kan ge stora personskador eller där stora värden kan gå förlorade. Då sådana bränder är sällsynta går det inte att dra några slutsatser från insatsstatistik.

9.1.1 Brand med omfattande personskador

Inom Uppsala brandförsvars geografiska område finns ett stort antal samlingslokaler som rymmer fler än 150 personer. Det kan röra sig om stora varuhus och köpcentra, restauranger, danslokaler, biografteater, konferensanläggningar, nationer knutna till universitet och kyrkor. En brand i en samlingslokal kan – förutsatt att någon del av det tekniska och/eller organisatoriska brandskyddet inte fungerar – orsaka stora personskador. Branden i Göteborg 1998 där 63 ungdomar omkom och många skadades är ett exempel på vad som kan hända när för många människor vistas i en lokal där utrymningsvägar dessutom blockerats.

I området finns även stora sjukhus och många vårdanläggningar med personer som är i behov av assistans om en brand skulle uppstå.

Risken för brand med stora personskador bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Stor	Oförändrad

9.1.2 Brand med omfattande egendomsskador

Många kulturhistoriska byggnader har värden som vore oersättliga om de förstördes vid en brand. Domkyrkan, Carolina Rediviva och Gustavianum är tre exempel på byggnaders med mycket stora historiska värden. I tätorterna finns också gammal stadsbebyggelse, universitetsbyggnader, kyrkor och rådhus, och på landsbygden finns slott och herrgårdar. Om en brand skulle utvecklas i någon av dessa kulturbyggnader är det möjligt att branden får en spridning som är svår att stoppa på grund av byggnadens ålder och konstruktion. Stora värden riskerar då att förloras för alltid.

Det finns också en mängd stora jordbruk och lantbruk med omfattande verksamhet och stora djurbesättningar inom Uppsala brandförsvars geografiska område. En brand kan orsaka förlust av många djur och stora materiella värden.

Risken för brand med stora egendomsskador bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Liten	Oförändrad

Även om konsekvensen för den enskilda verksamheten eller fastighetsägaren kan vara stor, så bedöms den samhälleliga konsekvensen som liten. Historiskt har det inträffat flera storbränder i Uppsala brandförsvars geografiska område, exempelvis Saluhallsbranden, branden i Torvladan på Värmeverket och branden i Centralbadet. 2014 inträffade en större ladugårdsbrand där flera byggnader brann ner och 2018 brann Gottsundaskolan.

9.2 Olycka i kärnteknisk anläggning

Med kärnteknisk anläggning avses anläggning för utvinning av kärnenergi, anläggning där självunderhållande kärnreaktion kan ske, anläggning för hantering och bestående förvaring av kärnämnen samt anläggning för hantering, lagring och slutförvaring av kärnavfall.

Forsmarks Kärnkraftverk drivs av Forsmarks Kraftgrupp (FKA) och ägs av Vattenfall AB.

I Statens kärnkraftsinspektions (numer Strålsäkerhetsmyndigheten) risk- och sårbarhetsanalys år 2004 bedöms konsekvenserna av ett antal olika nukleära och radiologiska hot. Enligt analysen skulle ett plötsligt uppkommet haveri i Forsmarks kärnkraftverk kunna orsaka stora utsläpp av radioaktiva ämnen. Scenariot förutsätter både att det uppstår en serie av fel i de tekniska systemen, och att tekniken för att begränsa utsläppet inte fungerar. Beroende på bland annat vindriktning, nederbörd och årstid kan ett stort utsläpp orsaka dödsfall närmast kraftverket på grund av strålning, samt hundratals strålskadade personer. Inom fem kilometer från kärnkraftverket kan barn få akuta skador. Områden inom några mils radie skulle kunna bli obeboeliga i mer än 10 år.

Ett liknande haveri, men där tekniken för att begränsa utsläppet fungerar, skulle inte orsaka några akuta strålskador i omgivningen. Personal vid kärnkraftverket skulle dock kunna drabbas av akuta strålskador. Risk för sköldkörtelcancer hos barn på upp till 15 kilometers avstånd från kraftverket skulle föreligga.

Ett plötsligt uppkommet haveri i Forsmarks kärnkraftverk skulle innebära stora konsekvenser för hela länet och allvarligt påverka samhällets funktionsförmåga. Sannolikheten för en allvarlig olycka vid kärnkraftverket bedöms som låg, men de stora konsekvenserna vid eventuell olycka gör att risken måste beaktas.

Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, hanterar radioaktivt avfall från kärnkraftverket.

Det radioaktiva avfallet från Forsmark består till största delen av låg- och medelaktivt driftavfall. Avfallet slutförvaras i underjordiska bergtrum i SKB:s anläggning i Forsmark. Anläggningen kallas SFR, Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall. Avfallet är förpackat i behållare av plåt eller betong och förvaras på drygt 50 meters djup i urberget. Blir planerna för anläggning av slutförvar av kärnbränsle verklighet tillkommer risker såväl under byggnationen av undermarksanläggningen som vid drift.

Använt kärnbränsle utgör en mindre del av avfallsmängden, men är den farligaste. Det använda bränslet strålskärmas och kyls under hantering, transport och förvaring. Bränslet transporteras med fartyget m/s Sigyn till Oskarshamn där det mellanlagras i väntan på slutförvar.

SKB har ansökt om tillstånd för att få bygga slutförvar för kärnbränsle i Forsmark. Ansökan ligger nu hos Strålskyddsmyndigheten och Mark- och miljödomstolen. Prövningen kommer att ta flera år. Slutgiltigt beslut fattas av regeringen, men först efter att Östhammars kommun sagt ja eller nej. Slutförvaret är tänkt att placeras strax söder om Forsmarks Kärnkraftverk, nere i berget på ca 500 m djup. Bygget av anläggningen kan påbörjas i början av 2020-talet.

I anläggningen för slutförvar av kortlivat radioaktivt avfall finns viss risk för personolyckor och brand i fordon eller utrustning. Insats i rökfylld undermarksanläggning ställer stora krav på brandförsvarets förmåga.

Blir planerna för anläggning av slutförvar av kärnbränsle verklighet tillkommer risker såväl under byggnationen av undermarksanläggningen som vid drift.

M/S Sigrid är SKB:s specialbyggda fartyg för transport av radioaktivt avfall. Ett par gånger per år angör Sigrid Forsmarks hamn för lossning av driftavfall och lastning av använt kärnbränsle. Vid lastning och lossning kör terminalfordon in i lastrummet via en ramp och lastar och lossar transportbehållare. Transportbehållarna har konstruerats för att passa den typ av avfall de ska frakta och tål stora påfrestningar. Vid en eventuell olycka behåller behållarna sina strålskärmande egenskaper.

Den samlade risken för en olycka i en kärnteknisk anläggning bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Stor	Oförändrad

9.3 Komplicerade utsläpp av farliga ämnen

Beteckningen CBRNE är en förkortning av flera olika ord som vart och ett står för en önskad händelse med farliga ämnen. De händelser som syftas på är kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära eller explosiva händelser:

- C-händelse: spridning av kemiska ämnen eller toxiner. Detta kan ske antingen genom en olycka vid transport av farligt gods, lagring eller tillverkning av kemikalier eller avsiktligt spridning genom terrorism eller annan kriminalitet.
- B-händelse: spridning sker av sjukdomsalstrande mikroorganismer. Detta kan bero på antingen naturlig spridning eller på en olycka som förorsakar spridning av smittförande ämnen
- R-händelse: spridning av radioaktiva ämnen vid olycka utanför kärnteknisk anläggning, till exempel olycka vid transport
- N-händelse: spridning av radioaktiva ämnen vid olycka vid kärnteknisk anläggning.
- E-händelse: händelse med explosiva ämnen. Begreppet omfattar också bombhot.

Orsakerna till att CBRNE-händelser inträffar kan vara många. Utsläpp kan ske på grund av oavsiktliga olyckor vid hantering eller transport av ämnen, men också vid medvetet orsakade olyckor (terrorism eller annan kriminalitet). Händelserna kan få mycket allvarliga konsekvenser, både för den enskilde individen som drabbas och även samhället i allmänhet, och behovet av ett snabbt ingripande brukar vara stort.

Flera industrier som hanterar farliga ämnen finns inom Uppsala brandförsvars geografiska verksamhetsområde. Några berörs av Seveso-lagstiftningen och några klassificeras som farlig verksamhet enligt LSO. Dessa objekt beskrivs i kapitel 6.1. Farliga ämnen hanteras också inom sjukvård, vid forskning och produktionsindustri.

Inom Uppsala län finns många viktiga transportleder, och på vägar och järnvägar sker transporter med farliga ämnen. Farligt godstransporterna ska ske på rekommenderade vägar.

Dåvarande Räddningsverket genomförde mätningar av flödet av farligt gods på väg och järnväg under september månad år 2006. Nyare statistik finns inte att tillgå. Mätningarna för 2006 visar att en stor andel farligt gods passerar genom Uppsala brandförsvars område, främst på E4:an och på ostkustbanan. Alla ämnesklasser förekommer, men brandfarliga vätskor dominerar. Exempelvis transporteras ca 3000 m³ flygbränsle från Gävle till Arlanda varje dygn. Utöver brandrisken skulle ett utsläpp av bränsle kunna orsaka svåra skador på miljön beroende på var utsläppet sker.

Transport av giftiga, kondenserade gaser sker i betydligt mindre omfattning. En olycka med påföljande läckage av exempelvis svaveldioxid eller ammoniak är dock den olyckstyp som skulle kunna orsaka omfattande personrisker, stora riskområden och omfattande utrymningar och avspärningar över flera dygn.

Farligt gods transporteras även till sjöss och via flyg. Dessa mängder är dock relativt små. Flygtransporterna sker till Arlanda och påverkar inte Uppsala såvida inte ett flyghaveri inom området inträffar. Trafiken på Ärna väntas öka kommande år, oavsett om planerna på civil flygtrafik förverkligas eller inte. Transporter till sjöss sker exempelvis genom radioaktivt gods till- och från Forsmarks hamn. Nukleära händelser berörs även särskilt i kapitel 9.2 och terrorism berörs i kapitel 9.8.

Detta scenario omfattar även oljepåslag till sjöss, exempelvis i samband med grundstötning av fartyg med efterföljande oljeutsläpp som drabbar nordupplandskusten.

Sannolikheten för ett komplicerat utsläpp av farliga ämnen bedöms som hög, det är inte otänkbart att det inträffar inom en tioårsperiod. Uppsala Brandförsvaret hanterade exempelvis under hösten 2017 ett omfattande utsläpp av drivmedel från ett tankfordon. Den samhälleliga konsekvensen avseende miljö och påverkan på samhällsviktiga funktioner vid denna typ av olycka bedöms som medel. Ett utsläpp på Uppsalaåsen skulle kunna förorena dricksvattnet vilket skulle innebära en påverkan på samhället. Ett komplicerat utsläpp av farliga ämnen kan under olyckliga omständigheter innebära många dödsfall, exempelvis vid ett utsläpp av giftig gas på järnvägen inne i Uppsala. Sannolikheten för detta bedöms dock som låg.

Den samlade bedömningen av risken för komplicerade utsläpp av farliga ämnen är:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Oförändrad

9.4 Omfattande kommunikations- och transportolyckor

De risker för olyckor som Uppsala brandförsvaret har att ta hänsyn till förenade med väg-, järnväg-, båt- och flygtransporter är bland annat kollisioner, urspärning, avåkning samt fartygs- och flyghaveri. Även brand i eller utsläpp av farliga ämnen samband med dessa transporter kan medföra stora konsekvenser, detta behandlas dock i kapitel 9.3.

E4 och ett antal riks- och länsvägar skär genom området. En masskadesituation, kökrock eller liknande olycka på dessa vägar medför med största sannolikhet en stor påfrestning. 2013 inträffade en omfattande krock på Tranarpsbron på E4 i Skåne. Krocken omfattade ett mycket stort antal fordon. En person omkom och ett stort antal personer skadades vid olyckan som även stängde av motorvägen i flera dygn. Vintern 2017 inträffade även en masskrock på E4 norr om Uppsala.

Såväl persontågstrafik som godstrafik sker med hög turtäthet både i nord- sydlig riktning samt väst- östlig riktning. Ursparning eller kollision på järnväg kan medföra svåra konsekvenser både med avseende på personskador och för miljön.

Genom Uppsala passerar 200 - 250 tåg varje dygn, och genom Tierp ca 120 tåg, enligt Trafikverket. Risken för svåra olyckor är liten men bör beaktas.

Flygtrafik till och från Arlanda och från försvarets anläggning på Ärna skulle kunna medföra stora personella skador och/eller omfattande materiella skador vid en olycka. Även helikoptertrafik till befintliga helikopterlandningsplatser, bland annat landningsplats på Akademiska sjukhuset, utgör en olycksrisk.

I norra delen av Uppsala brandförsvars område finns det kuststräcka på cirka 10 mil. Såväl gods- som persontransporter passerar. Även i Fyrisån sker persontransporter.

Den samlade bedömning av risken för omfattande kommunikationsolyckor är:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Medel	Ökande

Sannolikheten för omfattande kommunikationsolyckor bedöms som medel och konsekvensen bedöms som medel. En allvarlig bussolycka av denna typ med sex omkomna inträffade 2007 länsväg 288. Trafikverkets prognoser visar att trafiken kommer att öka kraftigt, åtminstone fram till 2030. Av denna anledning bedöms att trenden för omfattande kommunikationsolyckor som ökande.

9.5 Naturrelaterade olyckor

9.5.1 Extremt väder

Extrema väderförhållanden kan vara plötsliga och våldsamma, till exempel ett häftigt ösregn eller en storm. Extremt väder kan också förekomma när någon viss väderlek dominerar under en längre tid, till exempel en värmebölja eller ovanligt kallt väder. En längre period med torra eller ihållande regnväder kan också leda till extrema förhållanden. Enligt SMHI kommer värmeböljor att inträffa oftare och de maximala temperaturerna kommer att bli högre. Riktigt kallt väder kommer att bli mer sällsynt, framför allt i södra Sverige.¹⁷

Risken för extremt väder bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

SMHI:s prognoser pekar på att extremt väder kommer att bli allt vanligare, av denna anledning bedöms trenden som ökande. Sannolikheten för extremt väder bedöms som hög och konsekvensen som medel, påverkan på samhällsviktig funktion kan inte uteslutas. Avseende personskador bedöms konsekvensen som liten.

9.5.2 Översvämning i samband med höga flöden eller skyfall

MSB har identifierat Fyrisån som ett vattendrag med betydande översvämningensrisk. Sannolikheten för att ett 100-årsflöde ska inträffa under en 10-årsperiod är 10%, och risken för att det ska inträffa under en 100-årsperiod är 63%. Risken för att ett högsta flöde ska inträffa är 0,1% under en 10-årsperiod och 1% under en 100-årsperiod.

I rapporten "Identifiering av områden med betydande översvämningensrisk" från 2011 redovisar MSB en fördjupad analys över vilka konsekvenser översvämning av Fyrisån kan ge. Nästan 18 000

¹⁷ www.smhi.se

människor bor inom det område som kan drabbas av ett så kallat högsta flöde, och nära 3 000 arbetsplatser skulle drabbas. Också områden med förorenad mark och vattenskyddsområden skulle översvämmas. MSB:s ”Översvämningskartering utmed Fyrisån” visar att redan vid ett 50-årsflöde översvämmas stora delar av centrala Uppsala om inga åtgärder vidtas.

Räddningsverket rapport ”Översiktlig översvämningskartering längs Tämnrån” från 2006 visar översvämningsrisken längs Tämnrån i Tierps kommun. Rapporten visar att viss översvämningsrisk finns vid 100 års-flöden, framförallt i Karlholmsbruk. Motsvarande översvämningskartering för Dalälven visar att översvämningsrisk finns i Söderfors. Delar av Söderfors riskerar att översvämmas vid ett 100 års-flöde i Dalälven om inga åtgärder vidtas.¹⁸

Enligt Länsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys för 2014 är många dagvatten och avloppssystem underdimensionerade vilket leder till problem vid stora regnmängder. Årsmedelbörden i Uppsala län förväntas öka och i slutet av seklet vara ca 20 - 30 % högre än under perioden 1961-1991. Vattenföringen i länets åar kommer förändras. Flödena kommer att bli högre på vintern och bli lägre på våren och sommaren.¹⁹

Enligt SMHI kommer extrem nederbörd i form av skyfall att inträffa oftare och SMHI:s prognos är att regnmängderna vid extremtillfällena kommer att öka med upp till 40%.¹⁹

Det har under de senare åren varit ett flertal tillfällen där översvämningsrisker i samband med skyfall eller höga flöden i Fyrisån varit nära att få större konsekvenser. Exempelvis var vårfloden 2013 ett sådant tillfälle. Sommaren 2018 inträffade ett omfattande skyfall i Uppsala. Sannolikheten för översvämningsrisk i samband med höga flöden eller skyfall bedöms vara hög och konsekvensen som medel. Påverkan på samhällsviktiga funktioner är att förvänta.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.5.3 Omfattande skogsbrand

Uppsala Län har stora ytor som täcks av skog. Skogsbranden 2014 i Västmanland och bränderna sommaren 2018 har visat att skogsbränder kan få omfattande konsekvenser, både för den enskilde markägaren som samhällen runt omkring. Enligt SMHI²⁰ väntas en ökning av årsmedeltemperaturen i Uppsala län på tre till fem grader i slutet av seklet. Vintertemperaturen beräknas öka med 6 grader. Detta innebär att gräs- och skogsbrandssäsongen blir längre vilket i sin tur innebär att risken för omfattande skogsbränder ökar. Sannolikheten för en omfattande skogsbrand bedöms som hög och den samhälleliga konsekvensen som medel. Konsekvensen avseende personskador bedöms som liten.

Den samlade bedömningen av risken för omfattande skogsbränder är:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.5.4 Ras och skred

Inom Uppsala brandförsvars region finns inte områden som innebär större risker för ras och skred.

9.5.5 Dammbrott

Huvuddammen i Söderfors och södra vallen vid dammanläggningen Untra är de dammanläggningar med störst risker i regionen. Sannolikheten för dammbrott bedöms som låg, men konsekvenserna kan bli omfattande. Risken för förlust av människoliv eller för allvarlig personskada är inte försumbar, och risken för skador på egendom och miljö är beaktansvärd enligt RIDAS, kraftföretagens riktlinjer för dammsäkerhet.

¹⁸ Översiktlig översvämningskartering längs Dalälven 2006, Räddningsverket.

¹⁹ www.smhi.se

²⁰ Framtidsklimat i Uppsala län – enligt RCP-scenarier, SMHI

Sannolikheten bedöms minska på grund av att avdunstningen kommer att öka och att vårflojderna kommer att ha lägre flöden som är mer utdragna över tid.²¹

Risken för dammbrott bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Stor	Minskande

9.6 Störningar i samhällsviktiga funktioner

Samhället är helt beroende av elektricitet. Det svenska elsystemet är driftsäkert, men ändå sårbart för olyckor, sabotage, tekniska fel och extremt väder. Utan el slutar vattenförsörjning och avlopp att fungera. Även system för tele- och datakommunikation påverkas. I Sverige har det inträffat flera omfattande strömavbrott. Ett exempel är när stormen Gudrun drog in över Sydsverige 2005 då 730 000 människor samtidigt blev utan el.

Vikten av att upprätthålla samhällsviktiga flöden bedöms öka. Globaliseringen och ett fritt flöde av varor och tjänster inom EU tillsammans med en i stort sett omedelbar kunskaps- och informationsöverföring bidrar till ett samhälle med lägre tolerans mot störningar. Stora värden går förlorade om leveranser och persontransporter blir försenade. Att stänga av en genomfartsled eller stambanan även för en räddningsinsats kommer att bli mer känsligt och ifrågasättas i större omfattning än tidigare. Kontinuitetsplanering handlar om att säkra verksamheters leveransförmåga även under påfrestningar.

Flöden representerar ett värde, och som räddningstjänst kan bedömningarna bli allt svårare att göra mellan vilka värden som ska räddas.

Störningar i IT-system, kommunikationer, störningar i ekonomisystem, förorenade vattentäkter, släckvattenbrist, störningar i el-försörjning och begränsad tillgång till bränsle kan också medföra störningar i samhället. Sannolikheten för störningar i samhällsviktiga funktioner bedöms som stor. Konsekvensen i form av påverkan på samhällsviktiga funktioner bedöms som stor. Under sommaren 2014 stod tågtrafiken mellan Uppsala och Stockholm stilla i två veckor efter att en kontaktledning rivits ned och orsakat en brand som skadade elanläggningar och signalstyrningssystem. Konsekvensen avseende personskador bedöms som liten.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Stor	Ökande

9.7 Medvetet orsakade oönskade händelser

Även medvetet orsakade händelser betraktas lagstiftningsmässigt som olyckor – åtminstone ur det perspektivet av att de uppfyller kriterierna för räddningsinsats. Hit hör alla händelser som har en människas uppsåtliga handling som ursprung och som är av sådant slag att de generellt betraktas som oönskade.

9.7.1 Anlagd brand

Anlagd brand är en av de vanligast förekommande medvetet orsakade händelserna som föranleder räddningsinsats. Allt från barns lek med eld i torrt fjolårsgräs till försäkringsbedrägerier och brandbomber mot skolor ryms under begreppet. Ur ett insatsperspektiv är orsaken sällan viktig, men med ett förebyggande synsätt är den av avgörande betydelse.

Sannolikheten för anlagd brand med liten samhällslig konsekvens (bilbrand, soprum), såväl som anlagda bränder med större konsekvens (skola, förskola) bedöms som hög.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

²¹ Risk- och sårbarhetsanalys för Uppsala län 2014, Länsstyrelsen Uppsala län, Rapport 2014-11-15, Dnr 450-6538-2014

9.7.2 Social oro

Social oro är ett relativt nytt begrepp som börjat användas de senaste åren som ett samlingsnamn för upplopp, skadegörelse, stenkastning, hot, anlagda bränder i bilar, soprum och liknande. Malmö, Göteborg och Stockholm har främst drabbats, men även i Uppsala har social oro förekommit. Gemensamt är att oroligheterna helt eller delvis riktas mot polis och andra myndigheter, där också räddningstjänsten i vissa fall utsatts; exempelvis i juni 2012 i Uppsala. I maj 2013 bröt det ut upplopp i Husby i Stockholm. Upploppen fortsatte under fem nätter och under oroligheterna sattes byggnader i brand såväl som ett mycket stort antal personbilar. Stenkastning mot polis och räddningstjänst förekom. De direkt utlösande faktorerna till oroligheterna har med säkerhet varierat, men de bakomliggande orsakerna bedöms finnas i sociala strukturer i samhället.²² Polismyndigheten har bedömt stadsdelarna Gottsunda och Valsätra i Uppsala som särskilt utsatta områden.

Konsekvenserna vid social oro kan vara begränsade och handla om ökning i bil- och soprumsbränder men anlagda bränder i offentliga lokaler, skolor och förskolor kan inte uteslutas. Påverkan på samhället kan inte uteslutas.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.7.3 Terror

Terrorhandlingar faller också in under kategorin medvetet orsakade oönskade händelser. Sverige har under många år varit förskonat från terrorhandlingar, men händelser i Stockholm i december 2010 och i april 2017 visar att inget kan tas för givet. Terrorhandlingar har som syfte att väcka fasa hos allmänheten; ett sätt att skrämmas för att nå sina mål. Ofta är motiven politiska och/eller religiösa. Därför är de ofta utförda på ett sådant sätt att stor uppmärksamhet garanteras. I Europa är politiska terrorhandlingar med rötter i minoritetskonflikter i Frankrike eller Spanien vanligast. Hotet från våldsbejakande extremism har dock ökat de senaste åren. Ett stort antal personer har rest ner till konfliktområden för att delta i träning kopplad till terrorism och genomföra våldshandlingar, exempel på detta är Syrienresenärer som strider för IS. En risk finns att en del av dessa personer genomför attentat när de återvänder till Sverige. SÄPO har sett att det blir allt vanligare att gärningsmän agerar ensamma, vilket gör dem svårare att upptäcka.²³

Forsmarks kärnkraftverk med tillhörande transporter av kärnbränsle är mål som skulle ge mycket stor uppmärksamhet för en terrorist. Samtidigt är beredskapen hög för dessa hot. I Uppsala finns såväl objekt som tilldragelser av nationellt och internationellt uppmärksammas karaktär. Domkyrkan och universitetet står regelbundet värdar för sådana. Protesterna kring Lars Vilks uppmärksammade föreläsning i maj 2010 kan nämnas som exempel. Skolskjutningar har som fenomen drabbat flera europeiska länder; särskilt Finland kan uppmärksammas. En liknande händelse kan inte uteslutas i Sverige.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Medel	Ökande

9.8 Evenemangsrelaterade händelser och händelser i publika lokaler

Uppsala marknadsför sig som evenemangsstaden och anordnar flertalet större idrotts- och musikarrangemang. I Tierps kommun har Tierps arena skapat en plats för stora evenemang, som inte bara är av motorsportskaraktär. Östhammar är i många avseenden en sommarkommun med en kraftigt ökad befolkning och antal evenemang sommartid. Roslagsloppet med målgång i Öregrund är Sveriges största motorbåtstävling.

Ett antal olyckor med dödlig utgång i samband med evenemang har skett i Europa; från Pearl Jams spelning på Roskildefestivalen juni 2000 där nio personer omkom till den plötsliga stormen vid Puggelpopfestivalen i Belgien augusti 2011 där fem personer omkom och 70 skadades när

²² Observatörsrapport: Anlagda bränder och hot/våld mot räddningstjänsten, MSB 2010

²³ www.sakerhetspolisen.se

scenkonstruktioner rasade. Evenemangssäkerhet är en mycket viktig faktor för att skapa en säker upplevelse och en attraktiv besöksnäring.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Liten	Oförändrad

9.9 Olycka i undermarksanläggning

Norr om Uppsala har en ny järnvägstunnel öppnats under Gamla Uppsala. En olycka i tunneln kan resultera i en komplicerad och omfattande räddningsinsats.

I anläggningen för slutförvar av kortlivat radioaktivt avfall i Forsmark finns viss risk för personolyckor och brand i fordon eller utrustning. Insats i rökfylld undermarksanläggning ställer stora krav på brandförsvarets förmåga.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Liten	Oförändrad

9.10 Olycka i svårtillgängligt område

Denna olyckstyp syftar på olyckor av mer vardaglig karaktär, men med skillnaden att de inträffar i ett svårtillgängligt område, vilket gör den mer svårhanterad. Olyckor som räknas som detta är exempelvis bränder ute på öar eller ute i svårtillgängliga skogsområden. På öarna i skärgården i norduppland finns exempelvis villor, fritidshus och annan bebyggelse som är svåråtkomlig.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Liten	Oförändrad

9.11 Krig

Den ryska annekteringen av Krim-halvön under våren 2014 och det efterföljande kriget i östra Ukraina har lett till ökade spänningar i Europa. Den omfattande ryska militära upprustningen har lett till att många angränsande länder ser över sin militära förmåga. NATO stärker återigen sin militära kapacitet i östra Europa. Detta har i Sverige lett till en ökad debatt om Försvarsmaktens förmåga och finansiering. Även frågan om ett medlemskap i försvarsalliansen NATO har börjat debatteras. Frågan om civilt försvar och verksamhet under höjd beredskap har återigen väckts efter att ha mer eller mindre försvunnit efter Kalla krigets slut.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Stor	Ökande

9.12 Flera samtidiga större händelser

Ett svårförutsägbart scenario är när händelser får kaskad- eller dominoeffekter. En naturhändelse som jordbävningen utanför Japans kust ledde till en tsunami som i sin tur orsakade det mest omfattande kärnkraftshaveriet sedan Tjernobyl 1986. Det kan också, på det mer lokala planet, illustreras av lördagen den 20 april 2013, då höga flöden i Fyrisån hotade svämma över centrala Uppsala samtidigt som en omfattande vindsbrand i en flerbostadsfastighet bröt ut i Tierps tätort. Sommaren 2018 hanterades flera samtidiga större skogsbränder både i regionen och nationellt. Vad det kan handla om nästa gång är svårt att förutse. Vid en situation med flera samtidiga större händelser är det främst lednings- och samverkanskapaciteten som sätts på prov och förmågan att skala upp och ställa om ledningsorganisationen.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.13 Större sjukdomsutbrott

Ett större sjukdomsutbrott skulle kunna få stor påverkan på samhället och därmed också brandförsvaret.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Medel	Oförändrad

9.14 Slutsatser

Det är uppenbart att den omfattande skogsbranden i grannlandet Västmanland 2014 såväl som de många och omfattande bränderna sommaren 2018 gjort avtryck på uppfattningen av risker. Att de i sig all dagliga händelserna som skogsbränder skulle leda till de mer omfattande samhällsstörningarna i modern tid var oväntat för de flesta. Samtidigt har klimatförändringarnas påverkan på riskbilden diskuterats en längre tid. Av de tio varmaste åren som uppmätts i världen har nio inträffat sedan år 2000. Det tionde var 1998²⁴. Klimatförändringarna kommer att medföra ökad risk för naturrelaterade händelser som extremväder, skyfall, översvämningar, skogsbränder. Dessa i sig kan ge följdverkningar i form av svåra störningar i samhällsviktiga funktioner som elförsörjning, förorenade vattentäkter och så vidare.

Att samhället framstår som mer och mer sårbart bedöms också som ett växande hot. Lagerhållning av varor förekommer i allt mindre utsträckning, och får livsmedelsdistributionen problem kan snabbt brist på förnödenheter uppkomma. Beroendet av telekommunikation och internet byggs in allt mer i olika system, och även ganska begränsade störningar där får relativt omfattande konsekvenser.

Utvecklingen i östra Europa är oroväckande, med rysk aggression i Ukraina som tydligast tecken. Samtidigt pågår en alltmer polariserad utveckling med våldsbejakande extremism och krigs- och terrorhandlingar med vaga politiska eller religiösa förtecken. Attentatet i Stockholm såväl som andra dåd i Europa i närtid är tydliga exempel på sådana händelser som kan inträffa var som helst.

I situationer som beskrivs ovan möts olika lagstiftningar och aktörer. Det kan till viss del handla om olyckor hanterade enligt lagen om skydd mot olyckor, men i stor utsträckning kommer det att handla om lagen om extraordinära händelser och det kommunala geografiska områdesansvaret enligt svensk krishanteringsmodell. En utveckling av civilt försvar är att vänta. För brandförsvarets del blir det viktigt att vara väl införstådda med olika lagrum och av ledning och samordning av insatser i komplexa situationer. Samtidigt måste en egen robusthet tillgodoses.

²⁴ Källa: <http://www.ncdc.noaa.gov/sotc/global/2014/13>

10 Framtidsutmaningar

I detta kapitel nämns ett antal framtidsutmaningar som identifierats som har direkt påverkan på brandförsvaret.

10.1 Befolkningsutveckling

Som beskrivs i kapitel 6 växer Uppsala län och förväntas fortsätta göra det under överskådlig tid. Alla tre medlemskommuner räknar med att växa under kommande decennier. Störst befolkningsökning väntas i Uppsala kommun, som förväntas växa till upp emot 340 000 invånare år 2050.

Samtidigt blir befolkningen allt äldre, vissa prognoser visar att runt hälften av dem som föds i dag förväntas leva till dem blir 100 år. En allt äldre befolkning leder i sin tur att det blir allt färre som är yrkesverksamma. Detta kan leda till utmaningar i hur välfärden ska finansieras.²⁵

Det är känt att äldre personer har en högre risk att skadas eller omkomma vid en brand. I takt med att befolkningen blir äldre och fler bor kvar hemma i sin bostad ökar denna riskgruppen.

10.2 Förtätning av tätorterna

Urbaniseringstrenden förväntas fortsätta. En allt större andel bor i tätorterna och allt färre i glesbygden.²² Det stora behovet av nya bostäder, bland annat till följd av befolkningsökningen, leder till en fortsatt förtätning av tätorterna. Detta sker både genom att ytor som inte redan är bebyggda bebyggs men även genom omvandling av befintlig bebyggelse. Denna förtätning sker även kring farligt gods-leder och riskobjekt, och inget tyder på att denna trend är minskande. Det är av stor vikt att förutsättningarna till förtätning utreds för att säkerställa acceptabla risknivåer. Ökad förtätning kan innebära större komplexitet och nya utmaningar vid räddningsinsatser.

Den stora befolkningsökningen i främst Uppsala kommun innebär att en mycket omfattande nybyggnation pågår och planeras, främst inom Uppsala tätort. Prognosen om 60 000 nya bostäder och upp till 135 000 nya invånare innebär i praktiken att en ny mellanstor stad uppförs inom tätortsgränsen, med tyngd i södra staden och de sydöstra stadsdelarna. Det ökade antalet invånare innebär i sig att antalet olyckor kommer öka, och därmed också antalet larm till brandförsvaret. Den kraftiga förtätningen innebär också att det blir svårare och tar längre tid att ta sig fram med fordon i tätorten, vilket har påverkan på brandförsvarets insatstider.

Som framgår i kapitel 7.10 finns en koppling mellan befolkningsökningen och antalet insatser. 135 000 nya invånare kommer således innebära att brandförsvarets insatser kommer att öka i antal.

10.3 Trafikutveckling

Som beskrivs i kapitel 6.4 så förväntas trafikmängderna öka i Uppsala län både avseende personresor och godstransporter på väg och järnväg. Även befolkningsökningen förväntas leda till ökade trafikmängder. Sammantaget kan detta leda till en ökad mängd olyckor i trafiken.

10.4 Klimatförändringar och extremt väder

Förändringar i klimatet beskrivs till stor del i kapitel 9.5. Förändringar i klimatet kommer bland annat göra att värmeböljor blir allt vanligare. Skyfall med stora regnmängder under kort tid kommer att återkomma allt oftare och bli allt kraftigare. Vintertemperaturerna kommer att öka vilket förlänger gräs- och skogsbrandssäsongen. Längre gräs- och skogsbrandssäsong i kombination med högre temperaturer innebär att antalet bränder kan förväntas öka och få större omfattning. Stor del av Uppland består av skog och områden med översvämningsrisk finns i alla tre kommuner. En stor del av centrala Uppsala har betydande översvämningsrisk.

Klimatförändringarna kommer ha stor påverkan på brandförsvaret, vilket värmeböljan och det omfattande skyfallet sommaren 2018 troligen var en försmak av. Då hanterade brandförsvaret nästan

²⁵ Svenska framtidsutmaningar – Slutrapport från regeringens framtidskommission - Regeringskansliet

fyra gånger så många bränder i skog och mark jämfört med en normal sommar. Under dygnet då skyfallet inträffade hanterades nästan tio gånger fler händelser än under ett normalt dygn.

10.5 Nya byggmetoder och material

Utvecklingen inom byggbranschen går snabbt. Nya sätt att bygga och nya byggmaterial ställer stora krav på utförandet. Byggnaderna blir allt mer komplexa, både ur konstruktionssynpunkt såväl som tekniska system som ska vara aktiva i händelse av en brand. En ökad användning av brännbara material i höga byggnader såväl som i andra komplexa byggnader innebär nya utmaningar. Allt detta innebär sammantaget många nya utmaningar vid räddningsinsatser.

10.6 Ökade skillnader mellan grupper

Förändringar i samhället riskerar att minska kontakterna mellan olika grupper i samhället. Detta i kombination med en ökad etnisk och kulturell mångfald, tillsammans med större ekonomisk ojämlikhet och utanförskap kan innebära att händelser kopplad till social oro blir allt vanligare.²²

Vid social oro finns en risk för hot och våld mot blåljuspersonal. Som en följd av social oro i flera orter i landet innefattande anlagda bränder och återkommande angrepp på blåljuspersonal, bland annat i form av stenkastning och våld vid uttryckning, har förslag på skärpta straff för våld mot blåljuspersonal lämnats till regeringen.

10.7 Rekrytering av RiB-personal

Bland annat urbaniseringstrenden och brist på arbetstillfällen på landsbygd har bidragit till svårigheter att rekrytera och behålla räddningspersonal i beredskap. Denna problematik förväntas öka på nationell såväl som lokal nivå.

11 Slutsatser

I detta kapitel sammanfattas de slutsatser som dras av riskanalysen.

- Samtliga tre kommuner räknar med att växa befolkningsmässigt i någon omfattning. Uppsala står för den allra kraftigaste förväntade ökningen i befolkning. Den planerade och pågående omfattande förtätningen och nybyggnationen i Uppsala tätort kommer i förlängningen ha påverkan på brandförsvaret. Antalet insatser kan förväntas att öka.
- Våra tre medlemskommuner har mycket olika demografiska, geografiska, infrastrukturella och socioekonomiska förutsättningar och riskbilden varierar därmed.
- I arbetet med att ta fram denna riskanalys har det inte observerats några större förändringar, trenderna har snarare förstärkts.
- Majoriteten av de som omkommit i brand under perioden var män. Äldre män med någon form av funktionsnedsättning, boende på landsbygd eller glesbygd löper högre risk att omkomma i brand. I takt med att befolkningen blir äldre och fler bor kvar hemma kommer också denna riskgrupp att öka. Se kapitel 7.2.1.1.
- Antalet trafikolyckor förefaller öka, men inte antalet trafikolycksskadade. Säkrare bilar och vägar leder sannolikt till mindre allvarliga olyckor, men olyckorna fortsätter att inträffa, se kapitel 7.4.
- Sannolikheten för flera av de kvalitativt värderade riskerna bedöms öka, inte minst väder- och klimatrelaterade händelser som i sig kan få följdkonsekvenser för till exempel elförsörjning och tele-/IT-kommunikation. Med ökat antal väderrelaterade händelser kommer krav ställas på brandförsvarets förmåga att hantera dessa.
- De geopolitiska spänningarna i vårt närområde och ökande inslag av våldsbejakande extremism kan inte bortses ifrån och kan ge konsekvenser för till exempel återtagande av förmåga inom civilförsvaret och befolkningsskydd.

Det går självklart att lyfta fram fler slutsatser, men dessa sammanfattar några av huvuddragen. Det finns flera områden att hålla under uppsikt och arbeta aktivt med, men något direkt alarmerande missförhållande eller kraftig avvikelse från det förväntade har inte framkommit under arbetet med denna analys. I ett nationellt perspektiv är våra medlemskommuner relativt säkra.

§ 55

Handlingsprogram Uppsala brandförsvär från 2022

RÄN-2021-00091

Beslut

Räddningsnämnden beslutar

1. **att** skicka Handlingsprogram Uppsala brandförsvär från 2022 - beslutsversion till kommunstyrelserna i Tierp, Uppsala och Östhammar för beslut och därefter till kommunfullmäktige i respektive kommun för beslut om antagande.

Beslutsgång

Ordförande ställer arbetsutskottet förslag mot avslag och finner att nämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Sammanfattning

MSB:s förslag till föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst träder i kraft under året. För att leva upp till kommande krav i föreskriften ska ett nytt handlingsprogram vara beslutat den 1 januari 2022. Skillnaden mellan det nuvarande handlingsprogrammet och förslaget till nytt handlingsprogram är framför allt en ny struktur, förändringar som gjorts på grund av regleringarna i den nya föreskriften.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2021-09-07

Förslag till handlingsprogram Uppsala brandförsvär från 2022

Riskanalys – underlag till handlingsprogram 2020-2023, dnr RÄN 2018-0153

Bilaga 1, beskrivning av medborgardialog inför Handlingsprogram 2020, daterad 2021-05-14

Bilaga 2, sändlista för samråd, daterad 2021-05-14

Räddningsnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2021-09-22

Bilaga 3, samrådsredogörelse

Arbetsutskottet har tillstyrkt förslaget.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Handläggare:
Johan Svebrant
Verksamhetsutvecklare
018-727 3124

Datum: 2021-05-14
Diarienummer: RÅN 2021-00091

Räddningsnämnden

Bilaga 1: Beskrivning av medborgardialog inför Handlingsprogram från 2020

Under framtagandet av handlingsprogram 2020 genomfördes en medborgardialog. Dialogen syftade till att stärka påverkansmöjligheten och delaktigheten för kommuninvånarna och inom organisationen.

Medborgardialog

Medborgardialogen genomfördes som en webbenkät som var tillgänglig på brandförsvarets hemsida under mars månad 2019. Enkäten marknadsfördes bland annat i sociala medier och i utvalda tidningar. Fysiska träffar genomfördes även där kommuninvånare hade möjligheten att fylla i enkäten på plats och träffa representanter för brandförsvaret.

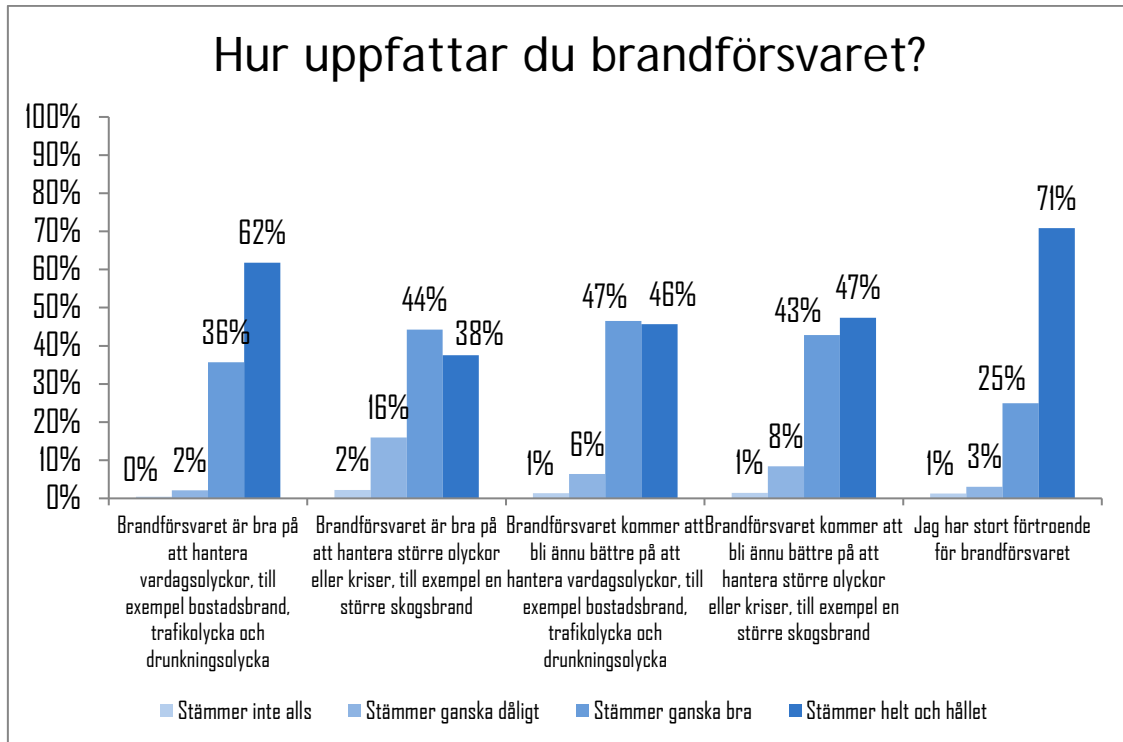
Enkäten har genomförts i medborgardialoger i samband med framtagandet av de två föregående handlingsprogrammen (2012 och 2016). Denna gång omarbetades frågorna för att bli enklare att förstå. Enkäten fick totalt 956 svar. Vid medborgardialogen 2015 fick motsvarande enkät 190 svar.

Svaren i medborgardialogens enkätundersökning redovisas i tabell 1 och figur 1.

Tabell 1. Varje svarande fick möjlighet att välja ut upp till fem alternativ som svar på frågan "Vad tycker du att Uppsala brandförsvaret ska arbeta särskilt mycket med 2020 – 2023?".

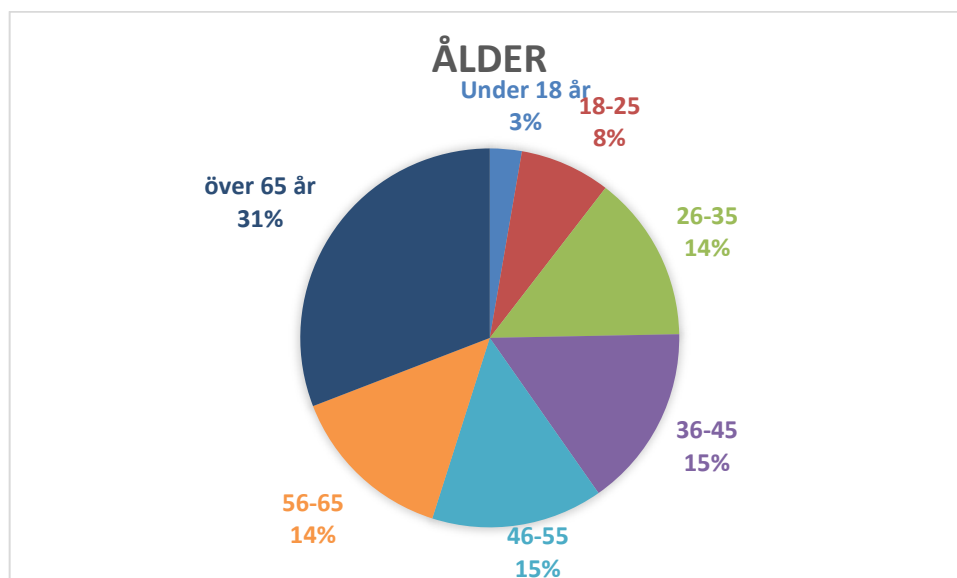
Aktivitet	Antal röster	Prioritet	Prioritet 2015	Trend
- Lära kommunens invånare vad de ska göra vid en brand eller vid en olycka	456	1	4	↑
- Se till att samhället fungerar så normalt som möjligt vid större kriser som till exempel storm, torka, snöoväder och långvarigt elavbrott	452	2	1	↓
- Öka samarbetet med Region Uppsala om sjukvårdslarm så att brandpersonal larmas för att snabbt kunna ge sjukvård vid exempelvis ett hjärtstopp	440	3	10	↑
- Förebygga olyckor genom att samarbeta med andra förvaltningar i kommunen (till exempel socialtjänsten och äldreförvaltningen), andra myndigheter och organisationer (till exempel polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet, BRÅ)	400	4	2	↓
- Förebygga bränder hos personer i riskgrupper, till exempel äldre och personer med funktionsnedsättningar	379	5	9	↑
- Se till att kommunerna byggs på ett så säkert sätt som möjligt (utifrån risker som till exempel kemikalietransporter och industrier)	342	6	7	↑
- Lära av olyckor för att bli bättre på att hantera olyckor och bränder i framtiden	341	7	6	↓
- Minska antalet bränder i bostäder	333	8	3	↓
- Minska antalet anlagda bränder	288	9	8	↓
- Förebygga olyckor vid särskilda riskobjekt, till exempel industrier med stora mängder kemikalier	251	10	11	↑
- Minska antalet bränder i skolor	224	11	8	↓
- Minska olyckor och bränder på landsbygden	161	12	13	↑
- Förebygga bränder vid byggnader och miljöer som är kulturellt värdefulla	137	13	14	↑
- Minska olyckor och bränder i stadsmiljö	94	14	12	↓

Figur 1. De som svarade på enkäten fick utifrån ett antal påståenden svara hur de uppfattar brandförsvaret.

Av de som svarade bodde 16 % i Tierps kommun, 23 % i Östhammars kommun, 53 % i Uppsala kommun och resterande 8 % i annan kommun. 51 % identifierade sig som kvinnor, 48 % som män och 1 % som annat. Åldersfördelningen var enligt figur 2.

Figur 2. Åldersfördelningen hos de som svarade på enkätundersökningen.

Av medborgardialogen framgår att det som prioriteras högst är utbildning av allmänheten, krisberedskap samt förebyggande arbete och samarbete tillsammans med andra förvaltningar och organisationer. Det framgår även att allmänheten har ett stort förtroende för brandförsvaret. Det finns även en tilltro till den nuvarande förmågan att hantera bränder och olyckor och även att förmågan kommer att öka i framtiden.

Handläggare:
Johan Svebrant
Verksamhetsutvecklare
018-727 31 24

Datum:
2021-05-14

Diarienummer:
RÅN 2021-00091

Bilaga 2 Sändlista för samråd

Kommunala instanser

- Uppsala kommun kommunstyrelsen: [REDACTED]
- Tierps kommun kommunstyrelsen: [REDACTED]
- Östhammars kommun kommunstyrelsen: [REDACTED]
- Uppsala Vatten och avfall: [REDACTED]
- Gästrikre vatten: [REDACTED]

Regionala/Statliga instanser

- Länsstyrelsen i Uppsala län: [REDACTED]
- Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap: [REDACTED]
- Polismyndigheten: [REDACTED]
- Region Uppsala: [REDACTED]
- Kustbevakningen: [REDACTED]
- Sjöfartsverket: [REDACTED]
- Försvarsmakten: [REDACTED]

Räddningstjänster

- Räddningstjänsten Enköping-Håbo: [REDACTED]
- Sala-Heby Räddningstjänst: [REDACTED]
- Gästrikre Räddningstjänst: [REDACTED]
- Brandkåren Attunda: [REDACTED]
- Räddningstjänsten Norrtälje: [REDACTED]
- Storstockholms brandförsvaret: [REDACTED]
- Södertörns brandförsvarfsförbund: [REDACTED]
- Räddningstjänsten Gotland: [REDACTED]
- Sörmlandskustens räddningstjänst: [REDACTED]

Organisationer

- LRF: [REDACTED]
- Svenska brandskyddsföreningen: [REDACTED]

- Svenska kyrkan Uppsala stift: [REDACTED]
- Uppsala moské: [REDACTED]
- Röda korset: [REDACTED]
- Uppsala lottakår: [REDACTED]
- Tierpsortens lottakår: [REDACTED]
- Blå stjärnan Uppsala: [REDACTED]
- Uppsala bilkår: [REDACTED]
- Svenska brukshundsklubben Upplandsdistrikt: [REDACTED]
- Upplands idrottsförbund: [REDACTED]
- Svenska sjöräddningssällskapet: [REDACTED]
- Frivilliga flygkåren: [REDACTED]
- PRO Uppsala län: [REDACTED]
- SPF Uppsala län: [REDACTED]

Handläggare:
Johan Svebrant
Verksamhetsutvecklare
018-727 31 24

Datum:
2021-09-03

Diarienummer:
RÅN 2021-00091

Samrådsredogörelse handlingsprogram för Uppsala brandförsvår från 2022

Förslag till nytt handlingsprogram var ute på samråd mellan 3 juni och 22 augusti 2021.

Följande organisationer har lämnat yttrande:

Kommunala instanser

- Uppsala kommun kommunstyrelsen
- Tierps kommun kommunstyrelsen
- Östhammars kommun kommunstyrelsen
- Uppsala Vatten och avfall

Regionala/Statliga instanser

- Länsstyrelsen i Uppsala län
- Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap
- Region Uppsala
- Kustbevakningen
- Sjöfartsverket

Räddningstjänster

- Gästrike Räddningstjänst
- Brandkåren Attunda
- Södertörns brandförsvår förbund
- Räddningstjänsten Norrtälje kommun

Organisationer

- Svenska brandskyddsföreningen
- Uppsala lottakår
- Svenska sjöräddningssällskapet
- PRO Uppsala län
- LRF Mälardalen

Uppsala kommun kommunstyrelsen

Inkom datum: 25 augusti 2021

Yttrande:

Uppsala brandförsvaret har skickat förslag till nytt handlingsprogram från 2022 till kommunstyrelsen på remiss. Handlingsprogrammet utgör i allt väsentligt en omarbetning och uppdatering av Handlingsprogram 2020 utifrån Myndighetens för Samhällsskydd och Beredskap (MSB:s) nya föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

De nya föreskrifterna detaljreglerar inte beslutsprocessen för handlingsprogrammen som tidigare, och det formella kravet att ett nytt handlingsprogram ska fastställas av kommunfullmäktige för varje mandatperiod är borttaget.

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner, med Uppsala som värdkommun. De ägardialoger som regelbundet förs tillsammans med företrädare för dessa kommuner är den primära instansen för synpunkter rörande ambitioner och målsättningar. Efter överenskommelse i ägardialogen har medlemskommunerna enats om att även fortsättningsvis fastställa brandförsvarets handlingsprogram i respektive kommunfullmäktige.

Utöver vad som överenskommit i ägardialogerna har kommunstyrelsen inga synpunkter rörande mål och ambitioner. I förslaget till nytt handlingsprogram påpekas behovet av tydlig vägledning från centrala myndigheter gällande de specifika uppgifter som tillkommer enligt LSO 8 kap 2§, i händelse av höjd beredskap. Detta behov vill kommunstyrelsen understryka. Däremot kan det övervägas om beskrivningen av brandförsvarets arbete med dessa frågor ändå kan fördjupas något i programmet utan att för den skull närma sig sådant som bör eller ska hållas hemligt. Exempelvis skulle det gå att utveckla hur planeringen ser ut givet förutsättningarna och vilka områden ni identifierat som viktiga för framtida arbete.

Ändringarna i regleringen av de kommunala handlingsprogrammen innebär att det tidigare kravet på att handlingsprogram även ska omfatta hur samordningsansvaret för andra olyckor än de som kan föranleda räddningsinsats har utgått. Detta ingår inte i den gemensamma nämndens ansvar och har i Uppsala kommun omhändertagits i Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018-2022. Det nya regelverket på området kommer att beaktas inför ett nytt beslut om en sådan handlingsplan.

Utöver detta har kommunstyrelsen inget ytterligare att tillägga.

Kommentar:

Kapitlet gällande höjd beredskap har utökats något gällande förutsättningarna i nuläget såväl som utvecklingsområden.

Tierps kommun kommunstyrelsen

Inkom datum: 24 augusti 2021

Yttrande:

Tabell 4 – bör uppdateras med bäring på större sjukdomsutbrott/pandemi. Generellt bör erfarenheterna från påverkan av pandemin samt eventuella nya skattningar av risk och påverkan med anledning av det lyftas in i rapporten på lämpligt vis inom de områden som kan bli påverkade (utrustning/material, samverkan med andra aktörer, bemanning etc.)

I texten i direkt anslutning under tabell 4 hänvisas till felaktigt kapitelnummer, ska vara 8.4 (nuvarande text anger 8.3.3).

I övrigt ställer vi oss bakom remissförslaget till revidering av Handlingsprogrammet

Kommentar:

Gällande synpunkten om tabell 4 så har inte riskanalysen reviderats inför denna omarbetning av handlingsprogrammet. Riskanalysen reviderades inför handlingsprogram 2020. Brandförsvaret tar med sig synpunkten om uppdatering av skattning av risker till kommande revidering av riskanalysen.

Felaktig kapitelhänvisning är åtgärdad.

Östhammars kommun kommunstyrelsen

Inkom datum: 30 juni 2021

Yttrande:

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Östhammars kommun inte har något att erinra mot förslaget och i övrigt yttrar sig kommunen över remissen Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor enligt kommenterarna under ärendebeskrivningen.

Ärendebeskrivning

Uppsala brandförsvaret styrs av en gemensam räddningsnämnd som ansvarar för räddningstjänsten i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Kommunfullmäktige i respektive kommun beslutar om handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Bifogat finns förslag till nytt handlingsprogram från 2022. Handlingsprogrammet utgör en omarbetning och uppdatering av handlingsprogram 2020 utifrån MSB:s nya föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Östhammars kommun har fått möjlighet att lämna synpunkter på samrådsversionen av Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Förvaltningens bedömning är att handlingsplanen uppfyller de krav som ställs i LSO. Den föreslagna planen medför inga förändringar för kommunen. Däremot lyfts det i planen fram områden som berör

Sektor omsorg och Sektor Samhälle. De område som främst berör kommunen är utmaningen inom Sektor omsorg med att arbeta med brandsäkerheten för riskgrupper. Detta med bakgrunden av bland annat äldre och människor med funktionsnedsättningar har en ökad risk att omkomma till följd av brand.

För sektor samhälle berörs området kring plan- och byggprocess. Av handlingsprogrammet framgår att förtätningar av städer skapar risker när bostäder förläggs närmare farligt godsleder och riskobjekt. Det nämns också hur ny teknik och nya sätt att bygga så som höga trähus och solcellspaneler skapar utmaningar för brandskyddet. För att garantera säkerheten ställs krav på plan- och byggprocessen där det är viktigt att kommunen har rätt kunskap.

Utifrån kommunens verksamhet ses inga behov av förändring av handlingsplanen och därför föreslås att kommunen inte lämnar ett yttrande i frågan. Eventuella synpunkter ska vara Uppsala brandförsvaret tillhanda senast 2021-08-22.

Kommentar: -

Uppsala Vatten och Avfall AB

Inkom datum: 27 augusti 2021

Yttrande:

Bakgrund

Uppsala Brandförsvaret inkom den 3 juni med en remiss av deras Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor från 2022, diarienummer RÄN-2021-00091.

Uppsala Vatten och Avfall AB är berörd av handlingsplanen som huvudman för den allmänna VA-anläggningen i Uppsala kommun samt genom den påverkan olyckor med farliga ämnen kan ge på grundvattnet.

Kommentarer

Avsnitt 5.5

Det är av stor vikt att Uppsala Vatten får snabb information när en olycka med farliga ämnen inträffar på ett vattenskyddsområde inom Uppsala kommun för att vi ska kunna vidta eventuella åtgärder för att säkerställa dricksvattenkvaliteten. Uppsala Vatten behöver även information om risk föreligger att föroreningar kan hamna i avloppsnätet.

Avsnitt 5.6

Uppsala Vatten vill bli informerade vid vattenskador där den allmänna VA-anläggningen kan påverkas eller om vattenskadan kan påverka grundvattentäkter negativt till exempel genom stora flöden.

Avsnitt 6

Punkten brandvattenförsörjning - Uppsala Vatten önskar ett nära samarbete med Uppsala Brandförsvaret för att säkerställa att vi på bästa sätt hanterar brandvattenfrågan i samtliga orter där Uppsala Vatten har ansvar för VA-anläggningen utan att riskera dricksvattenförsörjningen. Detta gäller särskilt i de kransorter där råvattentillgången är begränsad.

Punkten släckvatten och risk för miljöskador - Uppsala Vatten anser att det är viktigt att brandförsvaret har rätt utbildning och rätt information om vilka områden som är känsliga ur grundvattenperspektiv och där särskilda krav ställs på hantering av släckvatten. Uppsala Vatten önskar en fortsatt nära dialog om frågan om släckvatten och miljörisker kopplat till vårt uppströmsarbete och grundvattenskydd.

Avsnitt 9.1.5

Uppsala Vatten vill understryka att dricksvattennätet främst är till för att försörja de anslutna medborgarna med dricksvatten av god kvalitet. I kranorterna är ledningsnätet inte dimensionerat för stora plötsliga uttag. Då krävs större buffertvolym och större ledningar för att garantera flöde och volym för brandsläckning. Vår bedömning att normalflödet i dessa överdimensionerade ledningar bli för lågt och kvaliteten på dricksvattnet äventyras. Därför kan brandförsvaret vara beroende av annat brandvatten i kranorterna och inte helt förlita sig på brandposterna.

Kommentar:

Uppsala brandförsvaret delar uppfattningen om att det är av stor vikt med ett nära och fortsatt samarbete mellan våra organisationer för att minimera risken att skador uppstår på grundvatten och vattenledningsnätet i händelse av olyckor. Brandförsvaret ser fram emot ett utökat samarbete gällande exempelvis rutiner vid olyckor, utbildning av personal såväl som en hållbar brandvattenförsörjning, där både dricksvattenperspektivet såväl som brandförsvarets behov av brandvatten tillgodoses.

Länsstyrelsen i Uppsala län

Inkom datum: 20 juli 2021

Yttrande:

Då länsstyrelsen inte längre har uppdraget att utföra tillsyn på den kommunala räddningstjänsten, lämnas endast en kortare kommentar på remissen avseende Uppsala Brandförsvares handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen konstaterar att handlingsprogrammet följer Myndigheten för samhällsskydds föreskrift, MSBFS 2021:1, avseende struktur för de nya handlingsprogrammen, dock finns en förskjutning i kapitelnumreringen från kapitel fem.

I kapitel 9.1.7 Varning och information till allmänheten (VMA) nämns två nivåer på VMA, varning och information. Numer används endast nivån varning. För övriga behov av information används Myndighetsmeddelande. Detta meddelande kan användas av myndigheter och kommuner för att informera om t.ex otjänligt vatten dvs. det krävs inte en räddningsledare för skicka ut ett myndighetsmeddelande vilket är fallet med VMA.

Kommentar:

Översyn av kapitelnumreringen har skett. Texten i kapitel 8.1.7 Varning och information till allmänheten har reviderats utifrån Länsstyrelsens kommentar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Inkom datum: 20 augusti 2021

Yttrande:

Kommunen ska enligt 3 kap. 3 och 8 §§ enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) anta handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst. Innan kommunen antar sådana handlingsprogram ska samråd ske med de myndigheter som särskilt berörs. Enligt propositionen En effektivare kommunal räddningstjänst (prop. 2019/20:176) ska samråd ske med framförallt de myndigheter vars egen planering kan beröras av förändringen, t.ex. samverkande kommuner, MSB i frågor som berör myndighetens samordnande och övergripande uppgifter på räddningstjänstområdet, Trafikverket i frågor rörande trafiksäkerhetsfrågor, länsstyrelsen eller andra myndigheter som ansvarar för statlig räddningstjänst. MSB ser således inte ett generellt samrådsbehov med samtliga kommuner, exempelvis utifrån sin roll som tillsynsmyndighet över kommunerna enligt 5 kap 1 a § LSO.

MSB ska enligt 1 kap. 5 § LSO främja efterlevnad av LSO och föreskrifter som meddelats i anslutning till LSO, samt samordna kommunerna på nationell nivå och stödja dem med råd och information i deras verksamhet enligt LSO. Mot denna bakgrund och med anledning av de ändringar som nyligen beslutats i LSO och tillhörande förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO) samt de föreskrifter och allmänna råd som MSB nyligen utfärdat om innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram (MSBFS 2021:1) svarar MSB på förfrågan om samråd om handlingsprogram från Uppsala brandförsvaret genom detta samrådsyttrande.

MSB yttrar sig dels om handlingsprogrammets struktur utifrån kraven i beslutade föreskrifter, dels övergripande om innehållet utifrån kraven i nämnda föreskrifter. MSB lämnar även i förekommande fall synpunkter om frågor som påverkar myndighetens planering utifrån sitt uppdrag på räddningstjänstområdet. En djupare granskning av innehållet eller om alla delar i de allmänna råden efterlevs har inte gjorts, ej heller prövas hur kommunen lever upp till de nationella eller lokala målen. MSB:s samrådsyttrande ska ses som ett stöd för kommunernas färdigställande av handlingsprogrammet och inte som ett yttrande eller föreläggande utifrån att tillsyn har bedrivits över kommunens åtaganden enligt LSO. Ett tillsynsärende kan dock alltid initieras om MSB finner anledning till det utifrån ett antaget handlingsprogram, andra dokument eller av andra anledningar.

Synpunkter

Utifrån de förutsättningar för samrådshandlingen som MSB anger ovan bedöms handlingsprogrammet till största del svara mot de krav som ställs i föreskrifter och allmänna råd. Nedan framför MSB de synpunkter som bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Det finns visst innehåll som svarar mot krav i utkastet till föreskrifter men som inte längre finns med eller som har flyttats i den beslutade versionen. Även visst annat innehåll bör flyttas. En kontroll bör göras så att handlingsprogrammet svarar mot den beslutade versionen av föreskrifterna. Exempelvis kan noteras att:

- texten om olycksundersökningar ska inte vara placerad i kap 3 utan flyttas till kapitlet om Uppföljning, utvärdering och lärande.
- kapitel 3 innehåller beskrivning av hur handlingsprogrammet har tagits fram samt vilka tidigare versioner som har funnits, vilket numera är struket i föreskrifterna.
- texten i kapitel 2.5. Riskobjekt i området bör flyttas till kapitlet Risker under Övergripande, då risker inte ska beskrivas i kapitel 2.

Mål anges även för annat än de åtaganden som handlingsprogrammet ska omfatta (mål 5) och har den

kommunala organisationen i centrum (mål 4). Enligt det allmänna rådet till 10 § bör målen beskriva de effekter kommunen avser att uppnå, exempelvis för den drabbade eller i samhället.

I kapitlet Räddningstjänst saknas tid från att larm inkommer till 112 tills att stegutrymning kan påbörjas, se slutet på 13 § i föreskrifterna.

Avslutningsvis har även vissa mindre avvikelser noterats gentemot föreskriven struktur. Det bör säkerställas att kapitelindelningen och benämningen svarar mot föreskrifterna.

Exempelvis kan noteras att:

- smärre avvikelse har gjorts i kapitelbenämningen på 9.2. som enligt föreskrifterna ska heta Per olyckstyp.
- 9.2.1. Övriga insatser är ett kapitel som inte svarar mot föreskrifterna.

Fortsatt arbete

Som stöd i det fortsatta arbetet kan med fördel MSB:s handbok om innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram användas, samt kunskapsstödet ”Beskrivning av olyckor” och fördjupningen Förmåga till räddningsinsats. Dessa finns tillgängliga på MSB:s webb via informationssidan www.msb.se/forandringar/so (välj Föreskrifter om handlingsprogram, alternativt direktlänk här).

Enligt övergångsbestämmelser i LSO behöver inte kommunen anta handlingsprogram i den nya lydelsen förrän 2 januari 2022. När en kommun antar eller ändrar ett handlingsprogram ska handlingsprogrammet skickas till länsstyrelsen, MSB och till dem som har deltagit i samrådet. Antagna handlingsprogram skickas till registrator@msb.se.

Kommentar:

En kontroll har genomförts för att säkerställa att handlingsprogrammet svarar mot beslutad föreskrift och relevanta justeringar har genomförts.

- Texten om olycksundersökning är flyttad.
- Text om hur handlingsprogrammet tagits fram har vi valt att ha kvar även om kravet försvunnit.
- Kapitlet om riskobjekt i området har flyttats i enlighet med MSBs kommentar.
- De fem målen inklusive mål 4 och 5 kvarstår men brandförsvaret tar med sig synpunkten gällande formuleringen till kommande revideringar av handlingsprogrammet.
- Den mindre avvikelsen av kapitelbenämningen av kapitel 9.2 har brandförsvaret valt att ha kvar då den bedöms öka läsbarheten av dokumentet.
- Brandförsvaret väljer att ha kvar kapitel 9.2.1 då vi ser det som angeläget att beskriva hela vårt uppdrag.

Text gällande utrymning via brandförsvarets stegutrustning har lagts till i kapitel 8 för att svara mot 13§ i föreskriften.

Region Uppsala

Inkom datum: 10 augusti 2021

Yttrande:

Region Uppsala ber att få lämna följande yttrande på ovanstående remiss.

Förslaget gällande handlingsprogram för Uppsala brandförsvår från 2022, utgör en omarbetning och uppdatering av handlingsprogram 2020. Ombearbetningen sker utifrån Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps nya föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Region Uppsala har inga synpunkter på förslaget gällande handlingsprogram för Uppsala brandförsvår från 2022.

Kommentar: -

Kustbevakningen

Inkom datum: 20 augusti 2021

Yttrande:

Uppsala brandförsvår har översänt förslag på handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Kustbevakningen har ett antal övergripande slutsatser/synpunkter utifrån de dokument som bifogats remissen.

Övergripande

Handlingsprogrammet lyfter inte fram risker och sårbarheter i samband med sjötrafik och risken för ett utsläpp direkt i hav. Det är positivt att det finns med då det är viktigt att medvetandegöra risken för utsläpp och andra olyckor på liknande områden och verksamheter.

Former för samverkan med Kustbevakningen och andra statliga räddningstjänstorganisationer berörs endast övergripande, 9.1.4, och bör beskrivas bättre. Vid samtidiga räddningsinsatser eller vid begäran om räddningshjälp är det viktigt att roller och mandat mellan ledningsnivåerna i ledningsorganisationen är tydligt definierade samt att former för samverkan är tydliga. Det underlättar samordning mellan de olika räddningsledarna samt underställda befäl och resurser.

Kommunernas hamnar och deras gränser i vatten

Enligt handlingsprogrammet redovisas ett antal hamnar och deras gränser i vatten mellan kommunalt och statligt vatten. Kustbevakningen anser vad Uppsala brandförsvår redovisat i bilaga 3 om hamnar inte överensstämmer med vad som står om hamnar i MSB:s handbok* och enligt 3 kap. 8 § andra stycket LSO ska en kommun i förekommande fall lämna uppgift om hamnar och deras gränser i vatten. Det saknas flera hamnar som ligger under det kommunala ansvaret. Detta är viktigt vid räddningsinsatser eller vid begäran av räddningshjälp att dessa gränser är tydligt redovisade. De hamnar som har redovisats har relevanta gränser utifrån de geografiska förutsättningarna.

**Utgångspunkt för bedömningar av hamnar*

Kustbevakningen har i sitt remissvar utgått från definitionen av hamn så som den förklarats i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) handbok om innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor.

Hamn enligt handboken

I handboken framgår att begreppet hamn får tolkas som en anläggning som konstruerats för ändamålet att förtöja båtar eller fartyg. Med konstruktion bör anses att den är tillverkad eller anordnad för ändamålet, till exempel en brygga eller kaj. Ytmässig avgränsning av "hamnen" bör anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirar eller inre vågbrytare. Om "hamnen" utgörs av en brygga – utan att den har någon exakt och tydlig avgränsning, till exempel endast med "öppet vatten" utanför bryggan – bör den ytmässiga avgränsningen anses utgöras av bryggans omedelbara närhet.

Saknar information i handlingsprogrammet om det finns en oljeskyddsplan för Uppsala brandförsvaret och samverkan med andra myndigheter vid ett större utsläpp av farliga ämnen.

Kommentar:

Gällande synpunkten om riskanalysen så har inte riskanalysen reviderats inför denna omarbetning av handlingsprogrammet. Riskanalysen reviderades inför handlingsprogram 2020. Brandförsvaret tar med sig synpunkten om att bättre beskriva risken för utsläpp i hav till nästa revidering av riskanalysen.

I kapitel 8.1.4 Samverkan har text gällande samverkan mellan räddningstjänsten och Kustbevakningen reviderats och utökats.

Bilaga C om hamnar och dess gränser i vatten har blivit omarbetat utifrån KBVs synpunkt och MSBs förtydligande om vad som är att se som hamn där kommunen har ansvar. Brandförsvaret har samverkat med KBV och Sjöfartsverket i denna fråga.

Brandförsvarets oljeskyddsplan har lagts till som läshänvisning.

Sjöfartsverket

Inkom datum: 7 juli 2021

Yttrande:

Sjöfartsverket har tagit del av rubricerad remiss. Vi välkomnar förslaget.

Kommentar: -

Gästrike räddningstjänst

Inkom datum: 23 augusti 2021

Yttrande:

Gästrike Räddningstjänst har som remissinstans granskat handlingar tillhörande Uppsala Brandförsvars handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor.

Handlingsprogrammet bedöms enligt Gästrike räddningstjänst vara väl genomarbetat och möjliggör för allmänheten att få god insikt i Uppsala brandförsvars arbete för att åstadkomma ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor samt hur räddningstjänsten är organiserad.

Kommentar: -

Brandkåren Attunda

Inkom datum: 13 augusti 2021

Yttrande:

Brandkåren Attunda har tagit del av samrådsremiss avseende handlingsprogram för Uppsala brandförsvaret. Vi har inga synpunkter på förslaget handlingsprogram utan ser fram emot ett fortsatt samarbete kring utveckling av verksamhet.

Kommentar: -

Södertörns brandförsvarfsörbund

Inkom datum: 17 augusti 2021

Yttrande:

Södertörns brandförsvarfsörbund (Sbff) har tagit del av den utskickade samrådshandlingen avseende Uppsala brandförsvarfs Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Sbff har främst granskat de delar som avser hur brandförsvaret har beskrivit sin samverkan med andra aktörer för att säkerställa sin förmåga till övergripande ledning av räddningstjänsten, att genomföra räddningsinsatser och att upprätthålla beredskap. Granskningen har särskilt berört de delar där samverkan med Sbff har beskrivits.

Sbff anser att den beskrivning som finns i förslaget på ett tillfredsställande sätt redovisar de förhållanden som råder och har inget att tillägga till eller erinra mot förslaget.

Kommentar: -

Räddningstjänsten Norrtälje kommun

Inkom datum: 30 augusti 2021

Yttrande:

Räddningstjänsten Norrtälje kommun har tagit del av er remiss beträffande handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst och har inget att erinra.

Kommentar: -

Brandskyddsföreningen

Inkom datum: 29 juni 2021

Yttrande:

Brandskyddsföreningen tackar för inbjudan att lämna synpunkter på samrådsversion av kommunalt handlingsprogram för Uppsala brandförsvaret. Vi har dessvärre inte möjlighet att lämna synpunkter på enskilda kommuners handlingsprogram. Vi önskar er lycka till med det fortsatta arbetet.

Kommentar: -

Uppsala lottakår

Inkom datum: 29 juni 2021

Yttrande:

Vi har nu tagit del av dokumentet Handlingsprogram - för förebyggande verksamhet och räddningstjänst för 2022 enligt LSO, bra skrivet och enkelt att förstå. Jag har läst igenom underlaget och har inget att erinra annat än en önskan om en liten förtydligande under rubrik 8.1.1 "Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner" där man borde lägga till MSB i rubriken för tydlighetens skull. Det var först vid andra genomläsandet av dokumentet jag noterade MSB. Jag skummande under första genomläsandet och min stora reflektion då var spontant att konstigt att man inte tar upp de omfattande nationella resurser som MSB har som landets räddningstjänster kan avropa vid behov - vilket ni faktiskt hade gjort när jag läste mer noga. Gör som ni känner med denna kommentar.

Kommentar:

Rubriken i kapitel 8.1.1 har ändrats.

Sjöräddningssällskapet

Inkom datum: 19 augusti 2021

Yttrande:

Sjöräddningssällskapet har tagit emot er handlingssprogram och har inget att erinra på innehållet.

Kommentar: -

PRO Uppsala

Inkom datum: 9 augusti 2021

Yttrande:

Handlingsprogrammet är ur ett äldreperspektiv bra, även om det är ganska svepande formuleringar. Vi från pensionärsorganisationen ser fram emot på ett samarbete med utbildning och information i brandskydds arbetet när det gäller våra föreningar.

Stycket 6:1 Nya metoder skall prövas. Där kan kanske ett samarbete med att finna ut vilka metoder som skulle vara framgångsrika för att minska antalet omkomna i bränder.

Kommentar:

Brandförsvaret ser fram emot vidare arbete tillsammans med PRO i dessa frågor.

LRF Mälardalen

Inkom datum: 27 augusti 2021

Yttrande:

LRF Mälardalen har tagit del av er remiss avseende er handlingsplan för Uppsala brandförsvaret och vi har inte några synpunkter på denna.

Kommentar: -

Brandförsvaret
Tjänsteskrivelse till Räddningsnämnden

Datum:
2021-09-07

Diarienummer:
RÄN-2021-00091

Handläggare:
Johan Svebrant

Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2022

Förslag till beslut

Räddningsnämnden beslutar

1. **att** skicka Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2022 - beslutsversion till kommunstyrelserna i Tierp, Uppsala och Östhammar för beslut och därefter till kommunfullmäktige i respektive kommun för beslut om antagande.

Ärendet

MSB:s förslag till föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst träder i kraft under året. För att leva upp till kommande krav i föreskriften ska ett nytt handlingsprogram vara beslutat den 1 januari 2022. Skillnaden mellan det nuvarande handlingsprogrammet och förslaget till nytt handlingsprogram är framför allt en ny struktur, förändringar som gjorts på grund av regleringarna i den nya föreskriften.

Beredning

Ärendet har beretts av brandförsvaret. En samrådsversion av förslaget till nytt handlingsprogram har skickats ut den 3 juni 2021 med sista svarsdag den 22 augusti 2021.

Föredragning

Ett omfattande arbete genomfördes inför nuvarande handlingsprogram som varit giltigt sedan den 1 januari 2020. Under våren 2021 har detta handlingsprogram

omarbetats och uppdaterats utifrån förslaget till föreskrift. Förslaget till handlingsprogram har varit på externt samråd under sommaren. Efter det har inkomna synpunkter värderats och handlingsprogrammet har reviderats något.

Underlag för handlingsprogrammet och de fem inriktningmålen är bland annat riskanalysen, de nationella målen om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor och om effektiva räddningsinsatser, det nya nationella målet för den förebyggande verksamheten, medborgar- och medarbetardialogerna samt den politiska viljan som uttryckts i räddningsnämndens arbete.

Skillnaden mellan det nuvarande handlingsprogrammet och förslaget till nytt handlingsprogram är framför allt en ny struktur, förändringar som gjorts på grund av regleringarna i den nya föreskriften. Förslaget till nytt handlingsprogram inkluderar samma fem målsättningar som i nuvarande handlingsprogram:

1. Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd
2. Riskgrupper har ett bra brandskydd
3. Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn
4. Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden
5. Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Inför nuvarande handlingsprogram genomfördes en medborgar- och medarbetardialoger, detta finns närmare beskrivet i bilaga 1.

Kommunerna har kommit överens om att handlingsprogrammet ska beslutas av kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till nytt handlingsprogram påverkar inte räddningsnämndens budget.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2021-09-07
- Förslag till handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2022
- Riskanalys – underlag till handlingsprogram 2020-2023, dnr RÅN 2018-0153
- Bilaga 1, beskrivning av medborgardialog inför Handlingsprogram 2020, daterad 2021-05-14
- Bilaga 2, sändlista för samråd, daterad 2021-05-14
- Bilaga 3, samrådsredogörelse

Elisabeth Samuelsson
Brandchef

Destinationsstrategi Roslagen 2030

Ett styrmedel för hållbar destinationsutveckling

Innehållsförteckning

Inledning	3
Arbetet bakom strategin	4
Omvärldsanalys	6
Roslagens målgrupper	8
Vision Roslagen 2030	11
Målområde 1	14
Målområde 2	18
Målområde 3	22
Målområde 4	25
Roslagens ledmotiv	28
A. Levande landsbygd	29
B. Berikande bruk	32
C. Spännande småstäder	36
D. Skiftande skärgård	39
Samarbete & rollfördelning	43
Vägen mot Vision Roslagen 2030	46

Version 1.0

Dokumentet kommer att uppdateras över tiden. En aktuell version av Destinationsstrategi Roslagen 2030 finns att hämta [här](#).

Kontaktuppgifter

Norrtälje kommun

Torkel Andersson
Utvecklingsstrateg
0176-711168

[E-post](#)

Östhammars kommun

Lisa Karm-Togo
Destinationsutvecklare
0173-86278

[E-post](#)

Österåkers kommun

Kristina Eineborg
Näringslivs- och utvecklingsdirektör
0736-252153

[E-post](#)

Externa processledare

Per Ekman, Tendensor | 0707-449980 | [E-post](#)

Laila Gibson, Gibson Consulting | 0767-872798 | [E-post](#)

Inledning

Välkommen att ta del av Destinationsstrategi Roslagen 2030. Strategin spelar en viktig roll för att besöksnäring, kommuner, civilsamhälle och destinationsbolag ska kunna samarbeta för en hållbar utveckling av Roslagen som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination.

Det här dokumentet innehåller en framtidsvision för Roslagen som visar ett önskvärt tillstånd år 2030. Vägen dit presenteras genom fyra målområden och fyra ledmotiv. Av strategin framgår också önskvärda samarbetsformer och en tydlig rollfördelning mellan aktörerna.

Roslagen har ett bra utgångsläge! Här finns en kreativ besöksnäring och ett pärlband av genuina natur- och kulturupplevelser i både inland och skärgård. Närheten till Sveriges mest befolkningstäta regioner och Sveriges största flygplats är en styrka för Roslagens företag och föreningar. Mycket är ännu outvecklat och därför pekar strategin på en rad utvecklingsmöjligheter att ta tillvara - med varsam hand.

En viktig uppgift för Destinationsstrategi Roslagen 2030 är att beskriva hur framtidens besökare kan tas om hand och hur aktörerna i Roslagen kan möta de förändringar som sker i samhället. Genuina natur- och kulturupplevelser efterfrågas i allt högre utsträckning och allt fler vill vara fysiskt aktiva på fritiden. Dessutom blir fler nyfikna på att hitta spännande och hållbara upplevelser i närheten av där man bor. Sammantaget är Roslagen väl rustat för att möta en sådan framtid.

Pandemin har i skrivande stund haft en stor inverkan på stora delar av besöksnäringen. Även om många aktörer i Roslagen har klarat utmaningen väl så återstår ett hårt arbete för många företag att komma åter på fötter. Tidshorisonten i Destinationsstrategi Roslagen 2030 överbryggas pandemin med god marginal. Därför är det naturligt att fokus läggs på långsiktiga möjligheter för Roslagen som besöksdestination.

Tack alla ni som bidragit till Destinationsstrategi Roslagen 2030! Utan era idéer och kunskap hade strategin inte kunnat tas fram. Nu väntar ett gemensamt arbete där alla kan hitta sin roll för ett starkare och än mer upplevelserikt Roslagen till gagn för såväl besöksnäring, våra besökare och för alla som bor och verkar i Roslagen.

Arbetet bakom strategin

En bred analys och dialogprocess ligger till grund för framtagandet av Destinationsstrategi Roslagen 2030. Det gör den starkt förankrad hos destinationens intressenter som besöksnäringen, destinationsbolaget och kommunernas politiker och tjänstepersoner. Processen har letts av en arbetsgrupp med tjänstepersoner från de tre kommunerna i Roslagen med stöd av processledarna Laila Gibson och Per Ekman på Tendensor.

Följsamhet med övrig samhällsutveckling

Ett avstamp har gjorts i existerande styrdokument och strategier. Allt för att Roslagen som besöksdestination ska hänga väl ihop med samhällsutvecklingen i sin helhet. Hit räknas kommunala styrdokument som översiktsplaner, kommunstrategier, tillväxt- och näringslivsstrategier. En hållbar destinationsutveckling innebär att såväl invånares som besökares behov och önskemål kan tillgodoses.

En involverande idéprocess

Under våren 2021 har en lång rad dialogmöten arrangerats för att klargöra viljeinriktning och lyssna på den kunskap de inblandade aktörerna besitter. Entreprenörer i besöksnäringen och föreningsrepresentanter har deltagit liksom politiker och tjänstepersoner från de tre kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker. En serie öppna frågor har tjänat som en röd tråd genom processen.

Omvärld och trender

Människors värderingar och efterfrågan på besöksupplevelser förändras över tiden. Framtiden tillhör de besöksdestinationer som kan förstå och ta tillvara på förändringar som sker och utveckla en hållbar besöksupplevelse. Trenderna som observerats återges i strategin och de har spelat en stor roll för inriktningen i Destinationsstrategi Roslagen 2030.

Analys av Roslagens förutsättningar

Den kunskap som finns om dagens besökare till Roslagen har tagits tillvara. Det handlar om tillgänglig statistik om dagens besökare till Roslagen och om de insikter om besökarnas behov och beteende som finns hos destinationens aktörer. Under den dialogprocess som drivits har Roslagens förutsättningar stått i fokus.

Dialog med den omgivande regionen

Besökaren bryr sig sällan om gränser och därför har Roslagen allt att vinna på samarbete med den omgivande regionen. Kontakter har tagits med Region Uppsala, Region Stockholm och med Stockholm Archipelago. Det är tydligt att Roslagen ingår i en stark regional satsning på besöksnäringen inför framtiden. Viktiga synergier finns att utforska med Stockholm Archipelago, till exempel i form av en gemensam målmarknad.

Destinationsrådet och destinationsbolaget

Ledning och personal i destinationsbolaget Visit Roslagen har givit tydliga inspel till destinationsstrategin. På samma sätt har det nybildade Destinationsrådet kunnat bidra med viktiga medskick och de har precis som destinationsbolaget och kommunerna tjänat som remissinstans för Destinationsstrategi Roslagen 2030.

Digitala enkäter och diskussionsforum

Allmänheten har kunnat ge sin syn på Roslagen med dess unika kvaliteter och möjligheter genom en öppen enkät på kommunernas sidor. En riktad enkät skickades också ut till ungdomar för att deras perspektiv ska tas med i strategin.

Tre kommunala handlingsplaner

Destinationsstrategi Roslagen 2030 innebär en gemensam resa för kommunerna i Roslagen och för den samlade besöksnäringen. För att respektive kommun lättare ska hitta sin roll och för att kunna prioritera utvecklas särskilda handlingsplaner för respektive kommun.

Omvärldsanalys

En kraftsamling för att utveckla Roslagen som besöksdestination ligger helt rätt i tiden! Roslagen har många värden som allt oftare efterfrågas i dagens samhälle: närheten till storstäder i kombination med natur, spännande kultur och engagerade lokala krafter.

Destinationsstrategi Roslagen 2030 bör bygga på kunskap om Roslagens utgångsläge och omvärld för att kunna staka ut vägen framåt. Var står Roslagen idag och vilka olika faktorer påverkar färdplanen? En analys har därför gjorts av rapporter och forskning om turism och samhällsutveckling. Aktörerna i Roslagen har involverats i tolkning av slutsatserna.

Analysen har omfattat tre delar: samhällsförändringar både internationellt och nationellt som på olika sätt påverkar besöksnäringen och destinationer, förändring som pågår i den omgivande regionen samt planer för Roslagen och de tre kommunerna Norrtälje, Östhammar och Österåker. Utifrån resultatet har en rad skeenden pekats ut som är särskilt viktiga för Roslagen.

Trender som påverkar Roslagen

- **Sökandet efter genuina upplevelser.** Besökarens strävan efter autentiska, genuina och individuella upplevelser ökar. Det äkta och personliga slår kopierat och massproducerat. Det ställer större krav på Roslagen att ta tillvara sin historia och kultur för att särskilja destinationen från övriga. Det kan göras genom att utveckla utbudet av närproducerad mat och matupplevelser, gårdsbutiker, kulturutbud, evenemang och unika boenden.
- **Intresset för natur- och kulturturism ökar.** Naturen blir en allt viktigare reseanledning för miljontals svenskar och utländska besökare till Sverige. Människors motiv för att söka sig till naturen är ofta avkoppling, socialt umgänge och att utöva olika aktiviteter som vandring, cykling eller paddling. Intresset för naturupplevelser väntas öka ytterligare. En röd tråd är det växande intresset att ta del av lokal kultur och historia, en utveckling som gynnar Roslagen i allra högsta grad.
- **Förändrade besöksmönster.** Människor åker på fler och kortare vistelser över året och en tydligt ökande efterfrågan på "hemester" kan ses. Det gäller att skapa möjligheter för fler att ta del av naturen, såväl i skärgården som på fastlandet och då utgå från efterfrågan på komfort och tillrättalagda upplevelser och tillgänglighet. När det gäller möten så kan Roslagen erbjuda kvalitativa och naturnära alternativ till konferenser i storstäderna.
- **Platser spelar en viktig roll.** Regioner, städer och besöksdestinationer lägger allt större vikt vid att utveckla sin attraktivitet och sin särart. Platser blir också viktiga arenor för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Ur människors perspektiv spelar den egna platsen en fortsatt viktig roll för identitet och livskvalitet. Roslagen bör

identifiera sig som en livsmiljö snarare än en besöksdestination.

- **Besökardialog i förändring.** Det digitala landskapet har drastiskt förändrat spelreglerna för hur besöksdestinationer kan marknadsföras och säljas. Besökarnas egna rekommendationer och berättelser hamnar i fokus. Destinationens aktörer bör vara närvarande i de kanaler och de forum som besökarna väljer. Besökarnas önskemål om dialog och delaktighet går att möta med digitalisering före, under och efter vistelsen.

Insatser för att möta förändringarna

För att möta förändringarna i omvärlden introduceras här en rad insatser som tillsammans bidrar en förmåga att förändras över tiden.

- **Digitalisera mera** - se digitaliseringen som en möjlighet att bygga relationer med besökare och för att forma en god besöksupplevelse i Roslagen. Digital teknik kan koppla samman traditioner och storytelling med nutiden och den kan göra Roslagen mer tillgängligt för både boende och besökare.
- **Verka tillsammans** - samverkan och delaktighet blir än viktigare när omvärlden blir mer föränderlig och svåröverskådlig. Ett medvetet gränsöverskridande samarbete krävs i Roslagen som sträcker sig över två län, tre kommuner och som har en mångfald av företag och föreningar i ett väldigt varierande landskap.
- **Dialog med besökaren** - i arbetet med att utveckla Roslagens utbud och tillgänglighet är det också viktigt ständigt lära om besökarna och involvera dem i destinationens utveckling. De insikter som växer fram måste snabbt omsättas till praktisk handling. I allt högre utsträckning behöver fokus riktas mot särskilda grupper, som till exempel ungdomar eller besökare med särskilda intressen.
- **Skapa resiliens** - Roslagen måste rusta för framtiden och klara möta en värld med snabba förändringar. Det kan göras genom en medveten satsning på hållbarhet och genom att klara balansen mellan att exploatera och bevara. Roslagen måste utvecklas varsamt och respektfullt. Besökarnas förväntningar måste balanseras med lokalbefolkningens behov och med företagens utvecklingsidéer.

Roslagens målgrupper

För att utveckla Roslagen som besöksdestination gäller det att känna besökarna och deras föränderliga behov och vanor över tiden. Genom att göra tydliga målgruppsval kan marknadsföringen av Roslagen bli intressant för mottagaren och hållbara kundrelationer kan etableras. Målgruppsvalet spelar en viktig roll för alla destinationens aktörer: besöksnäringen, destinationsbolag som kommunerna.

Naturintresserade som primär målgrupp

Roslagen attraherar varje år en lång rad besökare med vitt skilda och intressen och reseanledningar. Den gemensamma faktorn för många av dem är sökandet efter stimulerande naturupplevelser. Det gäller såväl fritidsresenärer som de som besöker Roslagen för möten och konferenser.

I det här avsnittet introduceras idén om naturintresserade som en primär målgrupp för Roslagen som besöksdestination. Visit Sweden pekar ut gruppen som särskilt viktig för att attrahera internationella besökare till Sverige och den stämmer väl med dagens svenska och utländska besöksströmmar till Roslagen (länk Visit Sweden). Gruppen naturintresserade innefattar nyfikna upptäckare, vandrare, paddlare och cyklister. Alla är de viktiga för Roslagens resa mot 2030.

De kulturella upplevelserna spelar en viktig roll för många naturintresserade. En vandring genom Roslagen blir mångfalt mer berikande genom att upptäcka historiska besöksmål och genom möten med människor som bor här. Det som är äkta och autentiskt för Roslagen blir viktigt att förstärka och lyfta fram.

Roslagenbor och fritidshusägare

En viktig målgrupp för besöksnäringen är Roslagenborna. En hållbar utveckling av Roslagen som besöksdestination förutsätter att de behov som externa besökare har balanseras med invånarnas krav och förväntningar på en attraktiv och väl fungerande livsmiljö. Just detta behandlas i flera avsnitten i destinationsstrategin.

I Roslagen finns dessutom 35 000 fritidshus vilket är en ovanligt stor koncentration. Fritidshusägarna spenderar alltmer tid i Roslagen och de blir, tillsammans med övriga besökare till fritidshusen, alltmer aktiva upplevelsekonsumenter. Fritidshusägarna tillför många värden till Roslagen och de bör ses som en viktig målgrupp för destinationen och som intressenter i Roslagens hållbara samhällsutveckling.

Intressebaserade grupper

En fördel i den digitala världen är att destinationen kan möta besökaren med skraddarsydd information och att utgå från personliga intressen. Ur besökarens synvinkel är det naturligt att utgå från motiv och intresse när man söker information och väljer resmål. Sannolikt än mer så i framtiden. För Roslagen blir det viktigt att kartlägga och bygga relationer med de intressegrupper som passar Roslagens förutsättningar.

En sådan intressegrupp är båtfolket. Människor som söker sig till Roslagens skiftande skärgård för segling, paddling och för natur- och kulturupplevelser i överlden. Båtfolket utgör ett tydligt exempel på hur en intressegrupp kan vara föremål för en träffsäker och intresseväckande marknadsföring från Roslagen. Och för skärgårdens besöksnäring och samhällsutveckling spelar målgruppen en viktig roll.

Den starka närmarknaden

Roslagen finns i direkt anslutning Uppsala - Stockholmsregionen som är Sveriges mest befolkningstäta och snabbast växande region. Inom två timmars radie finns en stor mängd naturintresserade människor som har Roslagen kvar att upptäcka.

Insikten om den starka närmarknaden kan förenkla valet av marknadskanaler men inte ersätta naturintresset som tema och relationsbyggare. Besökare från närregionen är ofta dagsbesökare och ett viktigt mål är att få dem att övernatta och upptäcka mer i Roslagen.

Idrottsbesökare

En växande grupp av besökare kommer till Roslagen för idrott: tävlingar, turneringar och andra arrangemang för barn, ungdomar och vuxna. Roslagens alla föreningar spelar en viktig roll för att förverkliga det värdskap och den kvalitet som förväntas av den här målgruppen.

För att utveckla idrottsturismen i Roslagen krävs ett ökat samarbete mellan föreningar, besöksnäring, kommuner och civilsamhälle. Precis som andra grupper av besökare vill idrottsbesökare ofta uppleva mer av Roslagen under sin vistelse.

Möten och konferenser

Många av Roslagens besökare kommer för möten och konferenser. I Roslagen finns en lång rad anläggningar för såväl stora som små möten och den gemensamma nämnaren är möjligheten till en naturnära vistelse. Möten i Roslagen kan göras mer upplevelserika genom att de fyra ledmotiven i destinationsstrategin blir naturliga inslag i mötesupplevelsen.

Roslagen har en potential att växa som mötesdestination genom att existerande anläggningar utvecklas hållbart och att nya aktörer ser dagens ljus. I den här strategin tas behovet av ökad boendekapacitet upp och också den är en nyckel till fler och bättre möten i Roslagen.

Den utländska besökaren

Roslagen har en stor potential att attrahera fler utländska besökare. Stockholm är den dominerande destinationen för utlandsgäster till Sverige och för de grupper som stannar längre blir Roslagen med dess skärgård och naturupplevelser intressant. Gruppen har förväntningar på engelskspråkig information och på lättillgängliga och samtidigt genuina natur- och kulturupplevelser. Många utlandsbesökare har stor köpkraft och är beredd att betala extra för lite guldkant. Utlandsmarknaden kräver marknadsföring som sker i samverkan med andra aktörer i regionen.

Lärande om besökarna

Besökarnas föränderliga behov och vanor bör ständigt utforskas och diskuteras. Slutsatserna bör ligga till grund för produktutveckling och av förbättringar av tillgänglighet och service. Det viktiga är att slutsatserna snabbt omvandlas till praktisk handling. Undersökningarna kan genomföras av besöksnäringen, destinationsbolaget eller av kommunerna. Resultaten bör delas och diskuteras i Destinationsrådet.

Vad efterfrågar besökarna? Hur tar de sig runt i Roslagen och vilka aktiviteter och tjänster konsumeras. Vilka problem möter besökaren på under sin vistelse och vilka förslag till förbättringar ha de? Hur vill de använda den nya tekniken? Det är exempel på frågor som bör vara i fokus. Notera att svaren kan variera mycket beroende på vilken intressegrupp vi undersöker.

Det finns fler grupper att intressera sig för. Ungdomar har särskilda förväntningar på upplevelser och miljöer. Funktionsnedsatta har särskilda behovsbilder som behöver tillgodoses.

Vision Roslagen 2030

Vision Roslagen 2030 ska göra det möjligt att arbeta för en gemensam framtidsbild. Den berättar om ett framtida tillstånd då Roslagen lyckats med sina ambitioner som samlad besöksdestination.

År 2030 har Roslagen tagit plats bland de mest lyskraftiga och omtyckta svenska destinationerna. Roslagen har vunnit besökarnas hjärta för sina rika natur- och kulturvärden och för ett oöverträffat välkomnande.

År 2030 arbetar alla aktörer i Roslagen på ett hållbart sätt och tar tillvara de unika värden som finns i Roslagen till gagn för invånare, besökare och framtida generationer.

Roslagen kan år 2030 erbjuda en rad unika och engagerande upplevelser som utvecklats med besökare i alla åldrar som utgångspunkt och deras olika intressen, drömmar och behov.

Resan mot 2030 präglades av ett gränsöverskridande samarbete och ett kreativt entreprenörskap. Vi lyckades göra det som tidigare framstod som omöjligt.

Målområden

Visionen för Destination Roslagen 2030 är indelad i fyra strofer som var och en har sitt målområde.

- 1. Ett långsiktigt varumärkesbyggande:** Roslagen ska utvecklas till en lyskraftig destination med ett starkt varumärkesbyggande som innebär att destinationens unika värden och kvaliteter förstärks och kommuniceras.
- 2. Ett hållbart Roslagen.** Hållbarhet är vår gemensamma röda tråd: en strävan efter en destinationsutveckling som bidrar till ett mer hållbart samhälle.
- 3. En upplevelserik destination.** Roslagens upplevelser och tillgänglighet ska formas utifrån besökarnas föränderliga behov och i samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer i Roslagen.
- 4. En stark besöksnäring.** Roslagen ska vara en förtroendefull destination med en stark besöksnäring som agerar tillsammans i utvecklingsfrågor. Allt som görs utgår från den gemensamma visionen.

Varje målområde är indelat på följande vis:

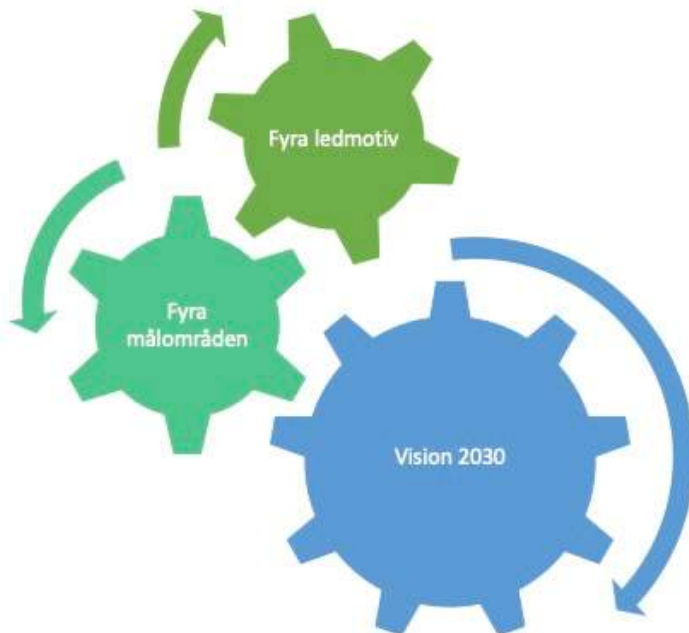
- **Inledning** - en allmän beskrivning av målområdet, hur det kopplar an till stroferna i visionen för Destination Roslagen 2030 och på vilket sätt målområdet är viktigt för Roslagen.
- **Målbilder 2030** - ett önskat läge och de effekter som ska eftersträvas i arbetet med att implementera destinationsstrategin. Exempel på mätningar och statistik som kan användas för att följa upp arbetet och kunna avgöra om det går åt rätt håll. Underlag för att göra justeringar i insatserna.
- **Insatser** - gemensamma satsningar på vissa åtgärder för att få de önskade effekterna och uppnå målbilderna. Ett ansvar för alla besöksnäringens aktörer, utifrån den rollfördelning som föreslås i strategins avslutande kapitel.

Roslagens fyra ledmotiv

En lika viktig del av Destinationsstrategi Roslagen 2030 är de fyra ledmotiven som åskådliggör de tematiska upplevelseområden som Roslagen har att erbjuda. *Levande landsbygd, Berikande bruk, Spännande småstäder* och *Skiftande skärgård*.

Ledmotiven är baserade på geografiska områden i Roslagen som ger destinationen en spännande karaktär. De ligger också i linje med de fyra hörnplattorna i varumärkesplattformen för Roslagen (Visit Roslagen, 2019). Ledmotiven presenteras i detalj efter målområdena.

Destinationsstrategins tre delar

Figur 1: Destinationsstrategins tre delar

Ett långsiktigt varumärkesbyggande

Målområde 1

Strofen i visionen som kopplar till varumärke lyder:

2030 har Roslagen tagit plats bland de mest lyskraftiga och omtyckta svenska destinationerna. Roslagen har vunnit besökarnas hjärta för sina rika natur- och kulturvärden och för ett oöverträffat välkomnande.

Den inledande strofen i visionen visar tydligt att Roslagens besöksnäring har höga ambitioner om ett välkänt och uppskattat Roslagen, både i regionen och i övriga Sverige. En viktig förutsättning för att lyckas med det är att besöksupplevelsen i Roslagen är äkta och minnesvärd. Först då kommer Roslagens besökare att berätta entusiastiskt för andra om sina upplevelser i Roslagen.

Men utöver det finns allt att vinna på ett målrinriktat och välorganiserat varumärkesbyggande som involverar alla destinationens aktörer. Ett sådant arbete innebär att insikter om Roslagens besökare tillvaratas och att en stark varumärkesbyggande berättelse kommuniceras konsekvent. Sist men inte minst handlar också om att utveckla Roslagen på ett sätt som vårdar och tillvaratar Roslagens särart och icke-kopierbara natur- och kulturvärden.

I det här målområdet presenteras strategiska mål och insatser som tillsammans leder oss mot ett sådant varumärkesbyggande. Destinationsrådet är det naturliga forum där varumärket Roslagen har sin hemvist och ägarskap. Aktiva insatser från kommuner, besöksnäring och destinationsbolag är nödvändiga.

Vad menar vi med ett platsvarumärke?

En stark idé om vad som gör platsen unik och attraktiv - idag och i framtiden. Varumärket visar hur platsen skiljer sig från andra och vilket värde den tillför människor.

Varumärket Roslagen - förr och nu

Namnet Roslagen har en anor från 1400-talet men är för den svenska befolkningen kanske mest förknippad med visornas värld. "I Roslagens famn på den blommande ö" är den inledande strofen i Calle Schewens vals av Evert Taube.

Idag är det Roslagen den gemensamma benämningen för Österåker, Norrtälje och Östhammars kommuner i all besöksorienterad kommunikation. I fokus står de

upplevelsevärden och det utbud som området har att erbjuda en besökare. Men det bör poängteras att Roslagen normalt avser ett större geografiskt område än de tre kommunerna, inte minst Vaxholm.

Destinationsbolaget fyller rollen som den drivande kraften för att stärka varumärket i omvärlden och för att sälja destinationen till nationella och internationella besökare. Det är angeläget att nu uppnå ett bredare samarbete på destinationen för att nå varumärkesmålen för 2030.

2018 togs en varumärkesplattform fram som tjänar som stöd när Roslagen ska kommuniceras. Ett viktigt inslag i varumärkesplattformen är Roslagens fyra hörnpelare som ligger i linje med de nya ledmotiven som presenteras i den här destinationsstrategin. En varumärkesmätning genomfördes 2018 som ger svar på vilka associationer och förväntningar människor i omvärlden har på Roslagen som plats. Havet och skärgården dominerar av naturliga skäl och i övrigt finns få negativa inslag i undersökningsresultatet.

Ett strategiskt mål är att Roslagen ska 2030 ha tagit plats som en av de mest kända och omtyckta svenska destinationerna. Det saknas i skrivande stund en mätning av hur Roslagen står sig i konkurrens med kända besöksdestinationer som Österlen, Bohuslän och Gotland. Det kan med goda skäl antas att Roslagen än så länge inte tillhör familjen av Sveriges topplista av lyskraftiga besöksregioner.

Framtidens varumärkesbyggande för platser och destinationer

Destinationer blir alltmer medvetna om värdet av ett starkt och målmedvetet varumärkesbyggande. Ett sådant syftar till att bygga förtroendefulla relationer byggs med valda målgrupper och till att Roslagen klarar sig väl när besökaren väljer mellan olika destinationer. Varumärket ska ses som ett samlat styrmedel för att utveckla och kommunicera destinationen utifrån dess särskilda styrkor och kvaliteter. Alltså är varumärkesbyggande mer än platsmarknadsföring.

Partnerskap för Roslagens varumärkesbyggande.

Ett effektivt och koordinerat varumärkesbyggande förutsätter ett gott samarbete. Ansvaret för varumärkesbyggandet ligger hos destinationsrådet. Rådet bör årligen sätta upp mål och riktning för varumärkesbyggandet och dessutom aktivt följa upp resultat och effekter. En särskild varumärkesgrupp kan tjäna som stöd.

Varumärket Roslagen bör användas och kommuniceras aktivt av såväl kommuner, destinationsbolag som av besöksnäringen. Kommunerna bör eftersträva att varumärket Roslagen hittar en roll i deras samlade platsmarknadsföring. Destinationsbolaget är genom sin roll som marknadsföringsorganisation en viktig användare av varumärket Roslagen i den löpande marknadsföringen av destinationen.

Målbilder 2030 - varumärket Roslagen

Övergripande mål: Roslagen ska utvecklas till en lyskraftig destination med ett starkt varumärkesbyggande som innebär att destinationens unika värden och kvaliteter förstärks

och kommuniceras.

A. Roslagen ska 2030 ha tagit plats som en av de mest kända och omtyckta svenska destinationerna.

Indikatorer:

- Nationella kännedoms- och attitydundersökningar.
- Jämförelsedestinationer och indikatorer ska utses.

B. En stark lokal identitet och stolthet hos människor i Roslagen.

Indikatorer:

- SCB medborgarundersökning.
- Lokala kvantitativa och kvalitativa undersökningar.

C. Fullt nöjda besökare till Roslagen, i linje med varumärkets löften.

Indikatorer:

- Besökarundersökningar.
- Direktdialog med besökarna, fysiskt och i sociala media.

D. Ett väl positionerat varumärke inom de fyra ledmotiven.

Indikatorer:

- Nationella kännedoms- och attitydundersökningar.
- Besökarundersökningar (nöjdhet inom respektive ledmotiv).

Insatser - varumärket Roslagen

1. Stärk Roslagens varumärkesbyggande platsmarknadsföring

För att nå målbilden om en plats bland de mest kända svenska destinationerna krävs en väl utvecklad platsmarknadsföring som leder till mätbara resultat och effekter.

Destinationsbolaget spelar en nyckelroll i det arbetet och måste därför ha ett tydligt uppdrag samt tillräckliga resurser och kompetens för att klara uppgiften. Vidare bör besöksnäringen i Roslagen kommunicera Roslagen som samlad destination i sina egna kanaler. Också de tre kommunerna bör införliva marknadsföring i av Roslagen i sin marknadsföring och kommunikation.

2. Stärk det lokala engagemanget för Roslagen och den lokala identiteten

Varumärket Roslagen blir inte starkare än den bild som människor som bor i Roslagen har av sin hemregion. Att utveckla en stark regional identitet är därför en prioriterad målbild. Roslagen kan tillföra känslan av historia, naturvärden och sammanhållning. En viktig del i strategin är att skapa positiva möten mellan invånare och besökare samt att tillvarata invånarnas egna berättelser, bilder och tips om sevärdheter. Det handlar också om att klara balansen mellan besökarens behov och krav och de som Roslagenborna själva har.

3. Verka för en hög grad av nöjdhet hos besökarna till Roslagen

Besökarens upplevelse av sin vistelse i Roslagen ligger till grund för berättelser och omdömen ges, inte minst online. Det leder oss till slutsatsen att Roslagens varumärkesbyggande måste inbegripa ett ständigt undersökande av besökarens upplevelser och behov. Utifrån slutsatserna som dras måste alla aspekter av besöksupplevelsen vidareutvecklas aktiv. Det undersökande arbetet bör bedrivas av såväl av destinationsbolaget, kommunerna som av besöksnäringen. Destinationsrådet bör ta del av och diskutera de rön som framkommer.

4. Positionera Roslagen inom de fyra ledmotiven (landsbygden, bruken, småstäderna och skärgården)

De fyra ledmotiv som presenteras i Destinationsstrategi Roslagen 2030 bör ges en central plats i Roslagens destinationsutveckling och marknadsföring. Besökarens upplevelse måste formas aktivt inom respektive ledmotiv och marknadsföringen bör utgå från besökarens specifika intressen inom ledmotiven. Men helheten - Roslagen som samlad besöksupplevelse - får inte gå förlorad när enskilda upplevelser kommuniceras.

Ett hållbart Roslagen

Målområde 2

Strofen i visionen som kopplar till hållbarhet lyder:

År 2030 arbetar besöksnäringen i Roslagen på ett hållbart sätt och tar tillvara de unika värden som finns i Roslagen till gagn för invånare, besökare och framtida generationer.

En medveten satsning på omställningen till hållbara destinationer är avgörande för framtidens turism och besöksnäring. Människor kommer i allt högre utsträckning att förvänta sig att kunna göra hållbara val när gäller resor och vistelser, både på fritiden och i arbetet. Besöksnäringen behöver kunna visa upp lösningar som bidrar till den nödvändiga omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Hållbarhet för Roslagen som destination

I Roslagen finns särskilt känsliga naturmiljöer, värdefulla kulturarv och landskap, som belastas ett stort tryck från många besökare sker under en begränsad tid på året. Hållbarhet är ett tydligt perspektiv i Region Stockholm, Region Uppsala och i kommunernas planer, men mindre tydligt i Roslagens besöksnäring och destinationsutveckling. Det är därför viktigt att Destinationsstrategi Roslagen 2030 sätter hållbarhet i första rummet så att en medveten satsning på en hållbar besöksnäring tar form.

De globala målen

Hållbar utveckling i besöksnäringen kan kopplas till de Globala målen på olika sätt. Destinationsstrategin för Roslagen fokuserar främst på Mål 11 och Mål 12.

- *Mål 11 "Hållbara städer och samhällen"* där målsättningen är att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Här har framför allt det offentliga ett stort ansvar i att bidra till delmål som att tillgängliggöra hållbara transportsystem för boende och besökare, att skydda natur- och kulturarv, att verka för inkluderande och hållbara samhällen och att *"främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen"*.
- *Mål 12 "Hållbar konsumtion och produktion"* beskriver vikten av att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. En ökad satsning på produktion av tjänster och upplevelser som inom besöksnäringen är ett sätt att bidra till att förändra vårt sätt att producera och konsumera. Detta är ett steg på vägen, men upplevelser och service är inte per automatik hållbara. Detta globala mål innehåller också delmål inom områden som besöksnäringen kan föregå med gott exempel,

som hållbar förvaltning och användning av naturresurser, minska mängden matsvinn och avfall, inspirera till hållbara livsstilar och skapa verktyg för att mäta besöksnäringens hållbarhet.

Ett positivt bidrag

Det finns olika sätt för Roslagens besöksnäring att bidra till en hållbar destination och ett hållbart samhälle. Destinationsstrategin för Roslagen utgår från denna proaktiva syn på förhållandet mellan hållbarhet och besöksnäring. Ambitionen är att besöksnäringen i Roslagen ska *bidra* till ett mer hållbart samhälle. Med detta menas att Roslagens besöksnäring blir en del av lösningen på ett framtida hållbart samhälle, inte att besöksnäringen ses som ett problem som orsakar negativa effekter.

En hållbar besöksnäring omtalas ofta i termer av vikten av aktörers enskilda ansvar genom att bland annat minimera negativa miljöeffekter och inte bidra till så kallad "överturism". Detta är naturligtvis ett viktigt sätt att arbeta med hållbarhet, men kan uppfattas som relativt defensivt. Arbetet med en hållbar destinationsutveckling handlar om en förändring, en process för ett annat sätt att skapa tillväxt, utveckling och livskraft. Det är något som görs tillsammans, det är föränderligt och beror på ett geografiskt sammanhang. Hållbar destinationsutveckling handlar om mer än bara en ambition att förändra världen till det bättre och består av en rad små processer som tillsammans på olika sätt bidrar till att säkerställa både dagens och framtida behov på platsen där utvecklingen sker.

Målbilder 2030 - hållbarhet i Roslagen

Övergripande mål: Hållbarhet är vår utgångspunkt, en strävan efter en destinationsutveckling som bidrar till ett mer hållbart samhälle.

För detta område har fyra målbilder tagits fram, en mer övergripande och en för de tre aspekterna av hållbarhet. Dessa beskriver i korta drag effekterna som ska uppnås med arbetet inom ramen för destinationsstrategin, samt ger exempel på hur dessa kan mätas.

A. En besöksnäring som på ett tydligt sätt bidrar till ett hållbart Roslagen och inspirerar till en hållbar livsstil.

Indikatorer:

- Besöksundersökningar och regelbundna uppföljningar bland företag och föreningar i besöksnäringen.
- Lära av goda exempel: omställningsåtgärder i företag och organisationer.

B. Miljömässigt - hållbara upplevelser och ökat resande med kollektiva och miljövänliga transporter till och inom Roslagen.

Indikatorer:

- Statistik över omställningscheckar och andra bidrag och investeringar i miljömässiga förbättringar bland aktörer.
- Antal miljömärkningar i besöksnäringen.

- Mätningar över nyttjandegrad av kollektiva transporter.

C. Ekonomiskt - Året runt-verksamheter inom besöksnäringen i Roslagen och ökad andel lokalt ägande.

Indikatorer:

- Statistik över antal företag som bedriver året runt-verksamhet inom besöksnäringen i Roslagen.
- Statistik över antal besöksnäringföretag registrerade i Roslagen.
- Företagsbarometer och liknande.

D. Socialt - en besöksnäring som speglar Roslagens identitet och bottnar i en ömsesidig respekt mellan besöksnäring och boende.

Indikatorer:

- Statistik över antal lokala samverkansprojekt med koppling till besöksnäringen i Roslagen.
- Attitydmätningar bland lokalbefolkning.

Insatser - ett hållbart Roslagen

1. Öka kunskap och kompetens kring hur besöksnäringen än mer kan bidra till ett hållbart Roslagen.

Här behövs nulägesanalyser, omvärldsbevakning och utbyte av erfarenheter. Privata, offentliga och ideella aktörer som arbetar med Roslagens besöksnäring kan uppmuntras att lyfta fram goda exempel och konkreta åtgärder. Det blir en inspiration till hur varje aktör kan arbeta praktiskt med omställning till ett mer hållbart arbetssätt, utifrån sina förutsättningar och anpassat till sin verksamhet.

2. Miljömässigt - medveten satsning på miljömässigt hållbara upplevelser och transporter till och inom Roslagen.

Ett viktigt arbete under de kommande åren blir att göra både gemensamma och enskilda insatser för att minimera påverkan på miljön från Roslagens besöksnäring, utifrån hela värdekedjan. Det handlar om att ge besökaren möjlighet till miljövänliga alternativ före, under och efter resan och att fler delar av verksamheter blir miljövänliga.

3. Ekonomiskt - förbättra möjligheterna för året runt-verksamheter och lokalt ägande.

En gemensam satsning på säsongsförlängning och utökat utbud under hela året, gör att fler aktörer inom besöksnäringen kan stå bättre ekonomiskt rustade, även vid perioder med mindre omsättning. Här behövs också ännu tydligare stöd från det offentliga och ökade kunskaper bland investerare och andra finansiärer om besöksnäringens potential och vikten av lokalt ägande.

4. Socialt - stärka den lokala identiteten som genomsyrar utbudet i Roslagens besöksnäring och öka samverkan mellan besöksnäring och boende.

Satsningar som beskrivits ovan, på hållbara upplevelser året runt ger en ökad konkurrenskraft. Den kan ytterligare förstärkas med unika upplevelser, som än mer bygger

på Roslagens identitet och kultur. Här behöver de boende involveras i besöksnäringen på ett naturligt sätt, genom dialog och aktiviteter. Gör alla stolta över livet i Roslagen och låt besökarna få vara en liten del av det.

Ett upplevelserikt Roslagen

Målområde 3

Strofen i visionen som kopplar till upplevelser och tillgänglighet lyder:

Roslagen kan år 2030 erbjuda en rad unika och engagerande upplevelser som utvecklats med besökare i alla åldrar som utgångspunkt och deras olika intressen, drömmar och behov.

En destination är en plats för upplevelser. En plats som ger besökaren ett välkommet avbrott i vardagen och som ger minnen för livet. En upplevelserik plats har inte bara en dragningskraft för besökare utan är också en plats där människor vill leva och bo.

I det här målområdet pekas särskilt på behovet av att forma tydliga reseanledningar till Roslagen utifrån besökarnas specifika intresseområden. Det handlar såväl om natur- och kulturupplevelser som shopping och evenemang. Besökarens upplevelse av vistelsen i Roslagen kommer också i stor utsträckning påverka av tillgängligheten i form av tillgång till till tjänster, information och transportmöjligheter.

Roslagens reseanledningar

Roslagen värdesätts för sitt småskaliga men rika utbud av natur- och kulturupplevelser. Det mångfacetterade utbudet gör dock att Roslagen som destination kan upplevas som spretig och lite svår att ta sin an, särskilt som förstagångsbesökare. Bredden i utbudet är ändå en styrka för att ha många ben att stå på och locka olika typer av besökare.

Det ligger en utmaning i att våga vara unik och lyfta fram några specifika karaktärsdrag som är mer kända. Som destination är det ändå viktigt att visa upp några fyrtorn som besökaren kan styra mot för att också upptäcka allt annat som finns att uppleva på destinationen. Något behöver fånga de potentiella besökarnas intresse så att de går vidare och söker mer information. Därför behövs satsningar på tydliga tips, råd och paketering:

- Vad rekommenderas till en besökare i Roslagen olika tider på året - för dagsbesökare och övernattande?
- Vad ska man inte missa som förstagångsbesökare till Roslagen?
- Vad finns det för nyheter för den som varit i Roslagen förut?

Roslagen behöver en kombination av fasta besöksmål, evenemang (återkommande och nya) och paketerade upplevelser för att ha tillräckliga reseanledningar.

Tillgänglighet i Roslagen

Inför 2030 behöver Roslagen stärka sin tillgänglighet inom alla tre följande områden:

- **Besökarservice och värdskap.** Mottagandet av besökaren och värdskapet före, under och efter besöket är en viktig del av tillgängligheten i Roslagen. Det handlar om intresseväckande information om orten och dess historia, besöksmål och evenemang. Roslagen är till ytan en stor geografisk destination med en komplexitet som våra besökare behöver hjälp att förstå. Därför bör servicen vara anpassad utifrån de prioriterade målgrupperna. Bra kartor och enkla bokningssystem bidrar också till en god tillgänglighet. Det gäller att hitta rätt kombination av digital information och personlig service. Mänskliga möten bidrar till en god besöksupplevelse.
- **Infrastruktur för besökare.** För att besökarna ska kunna ta del av upplevelseutbudet behövs också tillgänglighet i form av en turistisk infrastruktur. Med det menas allt från boendemöjligheter, leder för cykel och vandring, rastplatser, parkeringsplatser, skyltar till bryggor och hamnar. Sammantaget spelar infrastrukturen en roll för besökarens möjlighet att uppleva alla delar av Roslagen. I utvecklingen av den turistiska infrastrukturen måste hänsyn tas till grupper av människor med olikartade behov.
- **Smidiga transporter.** Ett tillgängligt Roslagen har också ett fungerande transportsystem som gör det enkelt att ta sig hit och ta sig runt, i såväl inland som skärgård. Transporterna behöver tydligt matcha resmönster hos olika typer av besökare, olika tider på året. Roslagen sträcker sig över flera administrativa gränser och det kan behövas flera transportslag för besökaren att nå sitt slutmål. Därför blir det viktigt med helhetssyn i utvecklingen av transportlösningar.

Målbilder 2030 - upplevelserikt Roslagen

Övergripande mål: Besökarnas upplevelser och Roslagens tillgänglighet ska formos utifrån ett långsiktigt förhållningssätt och i samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer i destination Roslagen.

A. Ett rikt utbud av hållbara aktiviteter och lärorika kulturupplevelser som levandegör Roslagens dåtid, nutid och framtid.

Indikatorer:

- Besöksundersökningar.
- Mätningar bland besöksnäringens aktörer om förändringar i utbudet.
- Antal bokningsbara paket och aktiviteter online.

C. Värdefulla evenemang året runt inom idrott, kultur och övriga intressen.

Indikatorer:

- Antal återkommande och nya evenemang i Roslagen.
- Evenemangsundersökningar utifrån miljömässiga, ekonomiska och sociala effekter.

D. Upplevelserik shopping med lokalanknytning och inspirerande möten.

Indikatorer:

- Handelsindex.

- Undersökningar om mötesindustrins utveckling och effekter i Roslagen.

E. En enkel och tillgänglig destination att besöka med inspirerande kommunikation och bra besökarservice.

Indikatorer:

- Undersökningar av resmönster och nyttjande av transportmedel.
- Besökarundersökningar.
- Medieanvändning bland besökare och mätningar av marknadskanaler.

Insatser - upplevelserikt Roslagen

1. Paketering - fasta besöksmål och evenemang, inkludera lokal mat och dryck.

Vision Roslagen 2030 visar ett framtida Roslagen med upplevelser för besökare i alla åldrar, utifrån deras drömmar, behov och intressen. Det förutsätter att aktörerna har god kunskap om varandras utbud i Roslagen för att kunna skapa paket. Det förutsätter också en lyhördhet och god kunskap om besökarnas önskemål. Digitaliseringen kan bidra till att förstärka själva besöksupplevelsen. Platsbaserade digitala upplevelser som förstärker det utbud som finns kan också ge stora möjligheter att berätta om Roslagens historia och kultur.

2. Inspirerande kommunikation och bra besökarservice.

En gemensam satsning behövs i Roslagen för att hitta fram till rätt kombination av digital och personlig information och service. För att kunna bli en hållbar destination i världsklass, året runt, är det därför viktigt att fortsätta välkomna besökare till Roslagen, oavsett preferenser och digitala förkunskaper, med såväl personliga möten som med tydlig digital information och målgruppsanpassade upplevelser. Detta bidrar även till goda relationer samt en god service till våra aktörer och kommuninvånare på ett och samma ställe. Dialogen med besökare ska utvecklas, före, under och efter resan. Vilken information behöver olika typer av besökare i de olika faserna av besöket? Varumärkesplattformen för Roslagen är den gemensamma utgångspunkten för all kommunikation av Roslagen.

3. Utvecklade infrastruktur för besökare.

En gemensam satsning och översyn av leder för naturbaserade aktiviteter behövs. Detta kan bland annat innehålla en tydlig prioritering av vilka leder som ska lyftas fram och hur drift, underhåll och information ska skötas. En strategisk utveckling av nya leder och tillhörande service behövs också. För att göra Roslagen än mer tillgänglig och öka möjligheterna att ta emot fler övernattande besökare behövs även en ökad kapacitet på olika typer av boende, såsom hotell, ställplatser och campingar.

4. Smidiga transportlösningar.

För Roslagen som destination behövs också ett samarbete över administrativa gränser för att hitta smidiga lösningar på transporter till och inom Roslagen. Besökarperspektivet måste inkluderas för att säkerställa möjligheterna till ett enkelt och hållbart resande. Såväl offentliga som privata aktörer behövs för att möjliggöra bättre transportlösningar, inte minst med ny teknik. Det finns ett stort värde i kunskapen om hur resmönster och beteenden hos besökare förändras.

En stark besöksnäring

Målområde 4

Strofen i visionen som kopplar till besöksnäring lyder:

Resan mot 2030 präglades av ett gränsöverskridande samarbete och ett kreativt entreprenörskap. Vi lyckades göra det som tidigare framstod som omöjligt.

Roslagen har ett rikt utbud av småföretag och entreprenörer som tillsammans formar den samlade upplevelsen för besökaren. Utan en stark och växande besöksnäring stannar Roslagen och för att nå vår vision om 2030 spelar den en avgörande roll.

Flera faktorer blir nu viktiga för att besöksnäringen ska kunna växa hållbart. Företagare som vill utveckla sin verksamhet behöver ges de bästa av förutsättningar och särskilt viktig är tillgången till kompetent arbetskraft. Företagen kan också behöva nätverkande, rådgivning och riskvilligt kapital för att klara utvecklingsresan. Sist men inte minst måste företagets kontakt med kommunerna i tillståndsfrågor fungera smidigt eftersom företag i besöksnäringen ofta känsliga för störningar och avbrott.

Nya företagare behövs i besöksnäringen och därför måste det vara attraktivt att starta och driva företag på i Roslagen. Därutöver behöver Roslagen attrahera investeringar från aktörer i omvärlden, något som bör vara föremål för ett organiserat investeringsfrämjande arbete där kommunerna bör vara drivande.

Besöksnäringens förmåga till innovation och förändring sätts också i fokus i det här målområdet. Det är omställningen till ett hållbart samhälle, digitaliseringen och förändrade beteenden hos besökarna som driver på förändringstakten. Många av utmaningarna måste besöksnäringen tackla tillsammans i Roslagen och med omgivande samhälle.

Besöksnäringen i Roslagen idag

Den småskalighet och variation som präglar Roslagens besöksnäring är en styrka att bygga vidare på inför framtiden. Det faktum att det råder en avsaknad av större dragare och dominerande aktörer betyder att besöksnäringen behöver kunna jobba tillsammans för att forma och marknadsföra tydliga reseanledningar till Roslagen. Såväl företag, föreningar som kommuner behöver vara engagerade.

Besöksnäringen är väl representerade i de fyra ledmotiv som presenteras i den här besöksnäringstrategin - levande landsbygd, berikande bruk, spännande småstäder och skiftande skärgård. Men det behövs mer samarbete mellan aktörerna och starkare kopplingar mellan olika branscher, såsom gröna näringar, kultursektorn och besöksnäringen.

När besökare övernattar i Roslagen stärks förutsättningarna för en hållbar ekonomi i besöksnäringen. Men utbudet av boendemöjligheter för besökarna är i skrivande stund en akilleshäla. För att lösa problemet krävs nyetableringar och en utökad kapacitet i befintliga anläggningar. En ökad boendekapacitet i Roslagen är en tydlig framgångsfaktor för att nå Vision Roslagen 2030.

Föreningar och Roslagenbor som del av besöksnäringen

Utan civilsamhället stannar Roslagen som besöksdestination. Det lokala engagemang som finns för bygdens historia, kulturliv och samhällsutveckling är en nyckel till en hållbar destinationsutveckling. Roslagens alla hembygds- och intresseföreningar verkar för att bevara och tillgängliggöra Roslagens kulturarv.

Civilsamhället bör alltså ses som en viktig pusselbit i den samlade destinationsutveckling. Därför bör hembygds- och intresseföreningar ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet hållbart. Föreningarnas samverkan med övrig besöksnäring och med destinationens övriga aktörer kan med fördel vidareutvecklas.

Värdet av gränsöverskridande samarbete

Alltmer i Roslagen behöver göras tillsammans. Behovet av gränsöverskridande samarbete är därför en röd tråd i Destinationsstrategi Roslagen 2030. Roslagen behöver en övergripande vision och gemensamma idéer om hur aktörerna ska möta besökarna och det behövs tydliga insatsområden att fokusera på. En kultur behöver växa fram som främjar samarbete i besöksnäringen och där man lär av varandra och vågar testa nytt.

Under 2021 formas ett destinationsråd som fungerar som ett sammanhållande ledarskapsforum för Roslagen som knyter samman besöksnäring, kommuner och destinationsbolaget. Det är i skrivande stund få destinationer som har kompletterat sitt destinationsbolag med liknande forum, vilket innebär en konkurrensfördel för Roslagen. I stycket om Rollfördelning beskrivs samarbetsformer och ansvarsområden tydligare.

Målbilder 2030 - växande besöksnäring

Övergripande mål: Roslagen ska vara en förtroendefull destination med en stark besöksnäring som har en samsyn i utvecklingsfrågor. Allt som görs utgår från den gemensamma visionen.

A. En hållbar och växande besöksnäring i Roslagen.

Indikatorer:

- Nyföretagandestatistik.
- Besöksnäringstatistik.

B. Goda förutsättningar för innovation i all destinations- och produktutveckling.

Indikatorer:

- Kvalitativa uppföljningar.

C. Att besöksnäring och besökaren ges ett tydligt utrymme i samhällsutveckling.

Indikatorer:

- Kvalitativa uppföljningar.

D. En effektiv kompetensförsörjning till besöksnäringen.

Indikatorer:

- Arbetsmarknadsstatistik.
- Kontinuerliga behovsanalyser.

Insatser - växande besöksnäring

1. Skapa förutsättningar för en växande besöksnäring.

Besöksnäringen i Roslagen bör synliggöras som en möjlighet för nya företagare och för externa investerande aktörer. Företag och entreprenörer som vill växa hållbart måste ges de förutsättningar som krävs i form av kompetens och kapital. Det investeringsfrämjande arbetet för att attrahera kapital och investeringar bör vidareutvecklas i dialog med omgivande regionala aktörer. Kommunernas handläggning av ärenden som rör företagets utvecklingsfrågor måste vara effektiv och kundorienterad, inom ramen för den lagstiftning som gäller. En sund rollfördelning mellan kommuner och besöksnäring bidrar till ömsesidigt förtroende över tiden.

2. Stärk förutsättningarna för innovation i all destinations- och produktutveckling.

Besökarnas resmönster och behov förändras snabbt och det medför stora krav på besöksnäringens förmåga till omställning och innovation. En öppen, experimenterande och lärande kultur eftersträvas i Roslagen som understödjer nytänkande och innovation. Särskilda insatser bör vidtas för att företag i ökad utsträckning ska utveckla och paketera upplevelser tillsammans. Sist men inte minst bör besöksnäringen knytas bättre till innovationsstödssystemet i form av företagsrådgivning, inkubatorer och tillgängligt riskkapital.

3. Ge besöksnäring och besökaren ett tydligt utrymme i samhällsutveckling.

Turism och besöksnäringen bör ges särskild hänsyn i regional och kommunal samhällsplanering. Besökarens perspektiv och behov bör aktivt lyftas in vilket besöksnäringen kan bidra med i olika dialogprocesser. Av särskild vikt är besöksnäringens behov av fungerande infrastruktur och effektiva transporter, såväl i skärgården som i övriga Roslagen. De tre kommunerna i Roslagen bör ha höga ambitioner när det gäller friluftsområden, centrum- och utemiljöer, cykelvägar och egna besöksanläggningar. Allt för ett mer upplevelserikt Roslagen till gagn för såväl besökare som invånare.

4. Forma effektiv kompetensförsörjning till besöksnäringen.

Roslagens besöksnäring är i stort behov av kompetenta och välmotiverade medarbetare för att växa hållbart. Kontinuerliga kompetensanalyser måste göras för att klargöra de ständigt föränderliga behoven i alla delar av besöksnäringen. En handlingsberedskap och flexibilitet bör finnas i utbildningssektorn för att möta behoven. Samarbeten kan behöva formas med andra regioner i Sverige eller utlandet för att hitta rätt kompetens till besöksnäringen. En hög attraktivitet i Roslagens som livsmiljö bidrar till en effektiv kompetensförsörjning i besöksnäringen.

Roslagens ledmotiv

Det strategiska arbetet med att utveckla Roslagen som destination har fyra ledmotiv.

- 1. Levande landsbygd**
- 2. Berikande bruk**
- 3. Spännande småstäder**
- 4. Skiftande skärgård**

Kombinationen av dessa ledmotiv ger Roslagen sin unika karaktär som destination. Alla fyra har sina möjligheter och utmaningar och olika utvecklingsområden. Här ligger fokus på några särskilt viktiga utvecklingsområden för de första åren inom ramen för den här strategin. Urvalet baseras på tongivande trender i besöksnäringen, förändringar i efterfrågan och beteende bland besökare, naturliga förutsättningar i Roslagen och engagemang och vilja att satsa.

Ledmotiven är valda utifrån Roslagens naturliga geografi och för att också stimulera till samverkan över administrativa gränser, dvs i nord-sydlig riktning. Detta är ett komplement till den samverkan som finns och utvecklas inom de tre kommunerna i Roslagen. Strategin utgår därmed från ett brett perspektiv på Roslagen och lyfter fram att just kombinationen av skärgård, bruken, städerna och landsbygden är viktig. De fyra ledmotiven hänger också i stora drag samman med varumärkesplattformen för Roslagen och de hörnstenar som lyfts fram där.

Förhoppningen är att alla verksamma inom besöksnäringen i Roslagen ska känna en tillhörighet till någon eller några av ledmotiven, även om inte verksamhet bedrivs i alla geografiska områden i Roslagen. De utvecklingsområden som lyfts fram i strategin omfattar dock inte allt utbud som finns i Roslagen, utan är några utvalda utifrån det förankringsarbete som har bedrivits för att ta fram denna strategi. Insatser som görs inom dessa utvecklingsområden, kommer att stärka hela destination Roslagen.

En levande landsbygd

Ledmotiv 1

År 2030 har Roslagen en levande och upplevelserik landsbygd, med besökare och besöksnäring som tar gemensamt ansvar för en hållbar utveckling.

Inledning

Ledmotivet Levande landsbygd spelar en stor roll för Roslagens samlade karaktär som besöksdestination och för de besökare som vill ha en aktiv och engagerande vistelse i Roslagen. Med landsbygd menar vi här framför allt fastlandet i Roslagen utanför de *spännande småstäderna*. Det är tre önskvärda effekter som eftersträvas:

- Ett rikare utbud av aktiviteter och upplevelser i Roslagen som kommer såväl besökare som invånare till gagn.
- En växande besöksnäring som kan ge värdefulla jobbtillfällen för människor som vill bo och verka på Roslagens landsbygd.
- De natur- och kulturreсурser som finns i Roslagen kan tillvaratas och tillgängliggöras genom en hållbar och balanserad turism.

Roslagens goda förutsättningar

Roslagen är väl positionerat för att möta ett växande intresse för natur- och kulturturism vilket kan bidra till en mer levande landsbygd i Roslagen. I grunden finns goda naturliga förutsättningar men det kommer att krävas ett aktivt samarbete för att lyckas fullt ut.

Områden och leder för cykel, vandring och andra aktiviteter behöver vidareutvecklas och göras mer tillgängliga. En sammankopplad infrastruktur, uthyrning och service för den aktiva besökaren behövs över hela Roslagen. Sist men inte minst måste nya digitala möjligheter tillvaratas kontinuerligt för att lyfta såväl besöksinformation som besöksupplevelse.

Balans för hållbar utveckling

Den ökande strömmen av människor som söker sig ut i naturen kan medföra bestående avtryck i naturen. De flesta av besökarna till Roslagen vill göra rätt och det finns stora möjligheter att hjälpa besökarna att agera hållbart, både när det gäller deras rörelser i naturen och när det gäller konsumtion, renhållning, hygien och avfall. Den hållbara besöksupplevelsen bör göras till ett gemensamt ansvar för besökaren, besöksnäringen och kommunerna. I synnerhet bör markägarna ges en särskild plats i samarbetet eftersom natur- och kulturturismen tydligt påverkar deras villkor.

Utvecklingsområden

Här tas en serie utvecklingsområden för ledmotivet Levande landsbygd upp. Notera att det utöver cykel och vandring också finns andra aktiva naturupplevelser såsom paddling och båtliv som tas upp i Skiftande skärgård.

a) Cykling i Roslagen

Cykelturism lyfts fram som en prioriterad möjlighet i Destinationsstrategi Roslagen 2030. Områden och leder behöver utvecklas med besökarens samlade upplevelse i fokus.

Cykelleder bör knyta samman olika delar av Roslagen och tillgängliggöra de fyra ledmotiven i den här destinationsstrategin. Cykelleder för stigcykling och mountainbike

behöver utvecklas med hänsyn till cyklisternas varierande fysiska förutsättningar och det ska vara enkelt att välja rätt nivå. Såväl nya cykelleder behöver liksom en kvalitetsutveckling av existerande leder. Roslagens kultur och historia behöver synliggöras för cyklisten så att den blir ett berikande inslag i cykelupplevelsen.

Besöksnäring och kommunerna behöver samarbeta för att forma en infrastruktur för cykling i form av besöksinformation, måltider, övernattnings och service. Det behövs tydliga planer för drift och underhåll samt en klar rollfördelning.

b) Vandring, kanot och ridning i Roslagen

Få aktiviteter har så låga trösklar som just vandring. Roslagen har fina förutsättningar för en givande vandringsupplevelse med vandringspärlor som Roslagsleden, Blå leden, Vikingaleden, Upplandsleden och de olika naturreservaten.

I takt med att intresset för vandringsupplevelser blir större så ökar också besökarnas förväntningar på leder, service och information. Det ska vara möjligt för besökaren att vandra och konsumera hållbart och det ska vara enkelt att hitta rätt och ta sig runt. Därför krävs en medveten utveckling av vandringsupplevelser där besöksnäring, markägare, kommunerna och andra berörda aktörer bör vara delaktiga.

Även den växande efterfrågan på kanot kan behöva mötas. Roslagen har förutom sin kuststräcka även sjöar och vattendrag som kan vidareutvecklas till attraktiva paddlingsleder för olika grupper. Infrastrukturen för kanotisten som innefattar uthyrning, kurser, boende och information bör ständigt utvecklas.

Möjligheterna till ridning i Roslagen kan också stärkas. Det finns kunniga aktörer som erbjuder ridning med häst & vagn eller islandshästar samt en rad aktiva ridklubbar. För att utveckla Roslagen som besöksdestination för ridintresserade kan aktörerna behöva mötas och hitta gemensamma vägar framåt.

Möjligheten till övernattnings är viktigt för att få besökarna att stanna längre. Naturnära boenden efterfrågas ofta och det kan inbegripa allt från vindskydd till bed & breakfast.

c) Kulturupplevelser

En tredje utvecklingsinsats för ledmotivet Levande landsbygd är utveckling av kulturlivet och kulturupplevelser i vid bemärkelse. Ett rikt utbud av konst, musik, evenemang och kulturella besöksmål är en viktig besöksanledning till Roslagens landsbygd och det bidrar till en rik livsmiljö för människor som bor i området. För att lyckas måste kreativa näringar knytas närmare andra aktörer i besöksnäringen för att forma och marknadsföra kulturupplevelser.

Ett lika viktigt perspektiv är att se Roslagens kultur och historia som en del av besökarens vandrings- eller cykelupplevelser. Då kan besökaren lära känna Roslagen bättre och det möter ett växande intresse för att lära mer. I planeringen av leder och områden kan historiska och kulturella besöksupplevelser lyftas fram.

Berikande bruk

Ledmotiv 2

Som juveler i den levande landsbygdens krona finns Roslagens Vallonbruk och andra bruksmiljöer. År 2030 är dessa oslipade diamanter omsorgsfullt rustade och upplevs som berikande kulturmiljöer.

Inledning

Liksom leder för naturbaserade aktiviteter kan bruken ses som en ryggrad på Roslagens fastland. De har stora möjligheter att fortsätta att utvecklas som starka besöksmål var för sig men också tillsammans och komplettera varandra. Utmaningen för bruken ligger till viss del i att både bevara och nyttja dem som kulturmiljöer, besöksmål och lokalsamhällen. I detta arbete blir det viktigt att än tydligare lyfta fram vilka likheter och skillnader bruken har. Det ökar attraktionskraften hos var och ett av bruken och blir till än starkare reseanledningar – att besöka fler än ett bruk.

Bruken och bruksmiljöerna fyller också en viktig funktion som "skyltfönster" för andra natur- och kulturupplevelser i Roslagen. Kombinationen natur och kultur blir ett ännu starkare kort och kan locka de som besöker Roslagen främst för naturen att också ta del av kulturmiljöer och vice versa. Genom att paketera upplevelser både för privatpersoner och grupper med möjligheter att skraddarsy sitt besök, finns det möjlighet att få fler övernattande besökare i Roslagen – med bruken som dragare. Tydliga temaresor kan utvecklas där bruken kopplas ihop som ett pärlband, med möjligheter att vandra eller cykla, åka bil eller kollektivt mellan bruken och övernattningar och måltidsupplevelser.

Det finns också goda möjligheter att locka besökare från andra länder än Sverige med tydlig information på andra språk och att sätta in bruken i ett sammanhang och berätta om dess betydelse ur ett historiskt perspektiv. Det är dock viktigt att inte ta för givet att begreppet vallonbruk eller storheten i bruksmiljöerna i Roslagen är känt för många andra besökare, särskilt inte de utländska eller de som har mindre kunskap eller intresse för svensk historia och brukens betydelse. Det behöver finnas en tydlig samsyn kring hur varumärket och berättelsen om bruken ska användas och lyftas både regionalt, nationellt och internationellt.

Utvecklingsområden

Nedan presenteras några viktiga utvecklingsområden för ledmotivet Berikande bruk. Varje bruk har naturligt nog sina respektive enskilda utmaningar och möjligheter, därför ligger fokus i denna strategi på utvecklingsområden som är gemensamma. Detta är ett levande dokument och utvecklingsområdena kan komma att ändras över tid, utifrån behov.

a) Kulturmiljöerna

Bruken som besöksmål omfattar ett större geografiskt område än en del andra typer av besöksmål som kan bestå av enstaka byggnader. För Roslagens bruk blir det viktigt med en omsorgsfull satsning på dem som kulturmiljöer, då det är en stor del av attraktionskraften. Brukens byggnader, miljöer och landskap bör hanteras både utifrån ett förvaltnings- och ett nyttjandeperspektiv. I den regionala kulturstrategin för Region Uppsala finns särskilt uttalat Vallonbrukens betydelse och en strategi för att ta tillvara brukens potential ska i skrivande stund tas fram. Även om den ska gälla för vallonbruken i Uppland, kan den tjäna som ett viktigt verktyg för bruksmiljöer i hela Roslagen, i kombination med denna destinationsstrategi.

I satsningen på bruken som attraktiva kulturmiljöer som besöksmål behöver också utbudet av mat och logi stärkas. De utgör en viktig grund för att utöka andelen övernattande

besökare som bidrar till den lokala ekonomin. Det är också en förutsättning för att kunna paketera bruken med andra upplevelser. En tydlig satsning på måltidsupplevelser med mycket närproducerade råvaror bidrar ger ytterligare en anledning till att besöka bruken med omnejd.

b) Aktiviteter vid bruken

Utöver att förvalta och utveckla byggnader och kulturlandskapet kring bruken, behövs en fortsatt satsning på att fylla bruksmiljöerna med spännande och lärorika aktiviteter för besökare i alla åldrar. För att historia ska bli tillgänglig och attraktiv för en bred grupp är det viktigt att levandegöra brukens historia och öka lusten till lärande med olika pedagogiska grepp.

Här är ett bra tillfälle att dra nytta av all ny teknik som digitaliseringen har burit med sig. Bruken är utmärkta platser att fylla med spännande storytelling. Bygg vidare på människors nyfikenhet och förkärlek för utmaningar, skattjakter, uppdrag, lek och spel som verktyg för att lära mer om historia och kultur och berika fler besökares vistelse i Roslagen. En digitalisering där ny teknik nyttjas som passar bruken och deras miljöer kan locka nya målgrupper och man kan på ett naturligt sätt få in en lärandeaspekt, särskilt bland barn. Det kan vara lösningar som kan användas året runt, av såväl lokala skolklasser som besökande barnfamiljer eller vid generationsbesök av mor- och farföräldrar och deras barnbarn.

Det kan vara en utmaning att utveckla för olika grupper, att involvera barn och ungdomar och att börja använda ny teknik och pedagogik. Här är det viktigt med en öppenhet och att involvera fler personer i utvecklingen av bruken som besöksmål. Ta hjälp av unga besökare och lokala skolklasser till exempel, uppmuntra till nya idéer och använd dem som testpiloter. Att koppla in fler aktörer som kan bidra med aktiviteter och idéer är ett sätt att säkra generationsväxlingen och förstärka de ideella krafterna. Ju fler som engagerar sig i bruken, i olika åldrar, desto mindre sårbar blir verksamheten och risken för att kunskap försvinner minskar.

c) Kurser & konferenser

I en hållbar utveckling av Roslagens bruk som besöksmål finns stora vinster ur ett socialt perspektiv där bruken kan berika kunskapen om lokalhistorien och öka stoltheten bland invånare för den unika resurs som bygden har. Till detta kommer en stor möjlighet att även ökad hållbarhet ut ekonomiskt perspektiv och bidra till den lokala ekonomin.

Då behövs en fortsatt utveckling av ett brett utbud av kurser och möjligheter till konferenser året runt på bruken. Kurserna bidrar till att locka fler intressestyrda målgrupper och kan utformas än mer utifrån de olika brukens profil och inriktning. Utöver besök av skolklasser är detta ett bra verktyg för att förstärka exempelvis vår- och höstsäsongen. Fler kurser som erbjuds är också en möjlighet att utöka antalet aktörer som engagerar sig och kan nyttja bruken som levande miljöer.

Bruken kan också förstärka sin position som mötesplatser och berika genom sina kreativa miljöer. Här kan fördelarna med att samlas i det lilla formatet lyftas fram, att erbjuda

tydliga och spännande alternativ till storstadens anonyma konferenslokaler. Bruken blir då mötesplatser med fler dimensioner, med närheten till ett historiskt perspektiv, med närproducerad mat och möjligheten till kombination av kultur- och naturupplevelser, även för affärsresenärer.

Liksom för fritidsbesökarna, behöver deltagarna på kurser och konferenser tillgång till bra mat och logi. Det är en förutsättning för att kunna locka till mer än dagsbesök. I sökandet efter "det genuina" med en tydlig lokal koppling, även inom mötesindustrin, har bruken en stor potential att kunna erbjuda detta.

Spännande småstäder

Ledmotiv 3

Roslagens småstäder spelar år 2030 en viktig roll som upplevelserika platser och som broar mellan skärgård och fastland. De har utvecklats till än mer livfulla, trygga, tillgängliga och intresseväckande orter.

Inledning

Ledmotivet Spännande småstäder kan framstå som lite oväntat med tanke på de starka naturvärden som präglar Roslagen som besöksdestination. De varumärkesmätningar som gjorts visar att människor ofta får skärgård och hav på näthinnan när de tänker på Roslagen.

Besökarna till Roslagen besöker påtagligt ofta någon av småstäderna för att shoppa, äta och för att uppleva folkvimlet. Några av besökarna har en konkret reseanledning till småstaden som till exempel ett evenemang eller ett enskilt besöksmål. Det finns också besökare som ser småstaden som ett välkommet stopp på resan genom Roslagen för vidare färd ut i till skärgården eller inlandet.

Norrtälje och Åkersberga, Östhammar och Vaxholm är viktiga servicenoder i Roslagen. Men även andra orter både vid kusten och i inlanden är viktiga pusselbitar i besökarnas upplevelser. Samhällena i Roslagen har goda förutsättningar att utveckla en särpräglad småstadskaraktär utifrån sina egna unika förutsättningar.

Småstäderna (kommuner och besöksnäring) behöver investera i attraktionsfaktorer och kvaliteter som efterfrågas av morgondagens besökare: småskalig shopping och genuina måltidsupplevelser, en tilltalande stadsbild med goda mötesplatser samt möjligheten att delta i det lokala vardagslivet. Kvaliteterna kommer såväl invånare som besökare till gagn. Det behövs en helhetsorienterad platsutveckling som tillgodoser alla människors behov.

Besökarperspektivet

På flera svenska besöksdestinationer hamnar besökarens intressen ibland i konflikt med de behov som människor som lever och bor på platsen har. Potentiella konfliktytor finns inom flera områden: användning av ytor i stadsmiljön, trafik och parkering, renhållning och även hur offentliga medel ska prioriteras.

I Destinationsstrategi Roslagen 2030 är hållbar samhällsutveckling en röd tråd och en sådan förutsätter att lokalbefolkningens behov tillgodoses samtidigt som Roslagen utvecklas som besöksdestination. I flera fall överensstämmer behovsbilder hos besökaren och med Roslagenbornas. Ett exempel är att besökarna möjliggör ett upplevelseutbud i Roslagen som inte hade funnits utan dem.

Ett besökarperspektiv måste lyftas in i samhällsutvecklingen där staden och dess miljöer formas. Hur tar man sig enkelt in i staden och hittar rätt som ny besökare? Vilket intryck får människor som kommer till vår stad? Hur kan den lokala kulturen lyftas fram och göras tillgänglig? Hur väl stämmer utbudet i staden med det som faktiskt efterfrågas av våra besökare?

En gränsöverskridande platsutveckling

En modern syn på utveckling av stadskärnor och stadsmiljöer innebär att stadens olika aktörer jobbar tillsammans i förtroendefulla samarbeten om både helheten i staden och i avgränsade fysiska områden. I dialogen involveras exempelvis invånare, butiksinnehavare,

fastighetsägare och stadsutvecklare. Liknande arbetssätt finns redan i de tre kommunerna i Roslagen men de kan fördel vidareutvecklas för att nå målbilderna inför 2030.

Destinationsbolaget, besöksnäringen och kommunernas näringslivsutvecklare kan bidra med viktiga besökarperspektiv i platsutvecklingen. Intervjuundersökningar med besökare och besöksstatistik bör användas aktivt.

Utvecklingsområden

Varje småstad och ort i Roslagen för unika förutsättningar. Men det finns en fyra områden mot vilka kommunerna och besöksnäringen i Roslagen behöver rikta fokus på när det gäller Spännande småstäder.

a) Sociala mötesplatser

Stadsmiljön fyller i allt högre utsträckning rollen som social mötesplats. Särskild vikt bör läggas vid att utforma goda mötesplatser i stadsmiljön så att människor vill stanna upp och vistas en längre stund. Mötesplatser skapar värde för både boende och för besökare och bidrar också till att möten mellan de båda grupperna sker. Evenemang spelar en särskilt viktig roll i sammanhanget och det tas upp i ett särskilt avsnitt.

b) Kulturella upplevelser

Utan kultur tappar Roslagen mycket av sin dragningskraft. Allt från konst, design, musik och teater till graffiti och poetry slam gör Roslagen till en levande plats och till en berikande besöksupplevelse. Kulturarrangemang har också en potential som reseanledning till Roslagen för särskilda intressegrupper och för en bred publik.

c) Upplevelserik shopping

E-handel har skapat stora utmaningar för centrumkärnor och butikshandel och pandemin har medfört ytterligare utmaningar. Roslagens besökare är en möjlighet för butikshandeln inför 2030 eftersom de särskilt efterfrågar småskalig shopping med utbud av lokalproducerade varor och genuina måltidsupplevelser. Såväl befintliga aktörer som nya kan ta tillvara på en sådan utveckling.

d) Portar för vidare resa i Roslagen

Besöksdestinationer med en stor geografi som Roslagen har en god anledning att se var besökarna ansamlas. En sådan plats är i våra småstäder och därför bör orterna stärkas som utgångspunkter för båttrafik och för resor till Roslagens kust och inland. Tydlig besökarinformation kan spela en viktig roll just i Roslagens småstäder så att besökaren enkelt kan hitta rätt i Roslagen utifrån egna motiv och intressen.

Skiftande skärgård

Ledmotiv 4

Skärgården i Roslagen 2030 är en unik värld av öar, kust och hav som erbjuder hållbara upplevelser året runt, i alla skiftande väder. Skärgården är lätt att besöka och den präglas av en stark samverkan mellan besöksnäring och boende.

Inledning

En positiv utveckling av utbud och service i skärgården är en stark pusselbit i byggandet av varumärket Roslagen. Som har nämnts tidigare i strategin är Roslagen främst förknippad med skärgården och havet. En tydlig fortsatt satsning på skärgården blir en naturlig del av arbetet att utveckla Roslagen som destination.

Det är bra för Roslagen att dra nytta av att associeras med något positivt, men det kan också bli en utmaning i längden om alltför mycket exponering leder till ett överutnyttjande i känsliga miljöer. Det kan leda till negativa effekter på naturen och det sociala livet i skärgården. Skärgården ska utvecklas som en stark och hållbar plats i Roslagen i sig själv, men kan även nyttjas som dragplåster och skyltfönster för andra produkter som blir reseanledningar olika tider på året.

Genom att visa på möjligheter att kombinera upplevelser i skärgården och på andra platser i Roslagen, kan besökare spridas ut geografiskt och över året. Att visa upp och utveckla ett brett utbud ökar Roslagens så kallade resiliens, det vill säga att vara mindre sårbar och ha flera ben att stå på. I det här fallet genom att ta emot fler besökare, nå fler besökare i alla åldrar, med olika reseanledningar.

För att besökare överhuvudtaget ska kunna ta del av det fina utbudet i Roslagens skärgård behöver transporter och tillgänglighet utvecklas. Särskilt för en komplex geografi som en skärgård kan vikten av tillgänglighet inte betonas nog mycket. Tillgängligheten är en stor och viktig nyckelfråga som idag upplevs som en flaskhals för besök och utveckling av skärgården som besöksmål. Det är ett viktigt perspektiv som behöver genomsyra de utvecklingsområden som presenteras för skärgården i denna strategi. Utvecklingsarbetet kring tillgänglighet beskrivs också i kapitlet Målområde 3 - Ett upplevelserikt Roslagen.

Samverkan över gränserna

Aktörer behöver hitta tydlig samsyn över administrativa och organisatoriska gränser för att kunna dra åt samma håll i långsiktiga frågor som tillgänglighet, hållbar utveckling och näringslivsfrågor. Ett bra exempel idag är Stockholm Archipelago som bildar en god grund för strategiskt utvecklingsarbete. Även samarbeten med andra platser med skärgårdar i Sverige och i övriga Östersjön kan utvecklas till exempel inom marknadsföring på internationella marknader.

Utvecklingsområden

I denna strategi fokuseras på några viktiga områden för utveckling av besöksnäringen när det gäller ledmotivet Skiftande skärgård. En utgångspunkt har varit de strategiska fokusområden som bland annat finns utpekade i den befintliga skärgårdsstrategin för Stockholmsområdet.

a) Naturupplevelsen

Naturen är skärgårdens stora attraktionskraft. Det ökade intresset för vistelse i natur gör att Roslagens skärgård har möjlighet att bli en drömdestination för många. Det blir naturligt med en fortsatt satsning av fler möjligheter att uppleva skärgårdens natur året runt. Det

behöver dock vara en gemensam utveckling, utifrån en samsyn på vikten av ett respektfullt nyttjande av den känsliga naturen.

En del i den hållbara utvecklingen för skärgården blir att främst fokusera på ett rörligt friluftsliv som arrangeras av professionella företag och föreningar med stor kunskap om naturbaserad turism. Då finns det också möjlighet att ha mer överblick över var besökare befinner sig, hur många de är, vad de gör och styra bort från känsliga områden och minimera aktiviteter som stör. I paket och aktiviteter som bokas genom entreprenörer kan också ett lärandeperspektiv utvecklas. Ju mer en besökare lär sig om den naturmiljö hon befinner sig i, desto större chans att hennes besök inte påverkar naturen negativt. Detta ger också de lokala entreprenörerna större ekonomiska möjligheter att bedriva och utveckla sin verksamhet året runt.

I utvecklandet av sätt att uppleva skärgårdens natur blir det också viktigt att sträva efter fler och längre säsonger med aktiviteter året runt. Det bildar underlag för fler företag som kan vara verksamma i skärgården. Här behövs innovativa lösningar, utveckling av befintliga produkter och paket tillsammans med innovativa kombinationer som passar trender och förändrade behov hos nya generationer av besökare.

Roslagens skärgård har ytterligare en styrka i närheten till storstäderna. Det blir viktigt att utveckla kommunikationen detta. Här kan man lyfta möjligheten att uppleva storslagna naturupplevelser i en natur nära storstäderna, antingen som alternativ för den som vill söka sig bort från staden utan att åka långt (för närmarknaden) eller för de som kombinera storstad och skärgård (särskilt för utländska besökare där båda delarna blir reseanledningar).

b) Skärgårdskulturen

Roslagens skärgård har också en stor styrka i sin spännande historia och nutida lokalkultur. Utvecklingsarbetet för skärgården som destination bör också präglas av ökade möjligheter för besökare att lära om och uppleva skärgårdskulturen. För de som inte har levt och verkat på öar eller vid en kust blir det otroligt fascinerande att få lära sig mer om livet i skärgården i nära möten. Det finns ett ökat intresse för att kombinera natur och lokalkultur på resor och där har Roslagens skärgård med sitt maritima kulturarv en stor konkurrenskraft. Det bidrar också till att öka den sociala hållbarheten. Samma slutsatser kan dras som när det gäller naturen; ju fler besökare förstår om livet i skärgården, desto mer kan man se det som lokalsamhällen att ha respekt för och inte enbart som en arena för den egna upplevelsen.

Hållbarhet blir ett naturligt nyckelord för Roslagens skärgård, det är som sagt särskilt viktigt i känsliga miljöer som skärgården, både ur ett miljömässigt och ett socialt perspektiv. Ökade kunskaper om besökare och besöksmönster, positiv styrning genom zoner och fler och längre säsonger samt en stark samverkan blir viktiga verktyg. Boende, deltidsboende och fritidshusägare och besöksnäringens aktörer blir alla viktiga parter i att utveckla en ännu bättre sammanhållning. Med gemensamma krafter kan man också bli en än starkare röst kring exempelvis viktiga frågor som lokal service och

transporter och hur skärgårdskulturen både kan vara del av en besökares upplevelser och en vardag för boende.

c) Båtlivet

En särskild profil och styrka för skärgården är möjligheten till båtliv. I Roslagens skärgård finns stor potential och att utveckla förutsättningarna för ett njutbart och hållbart båtliv. Det blir viktigt att ta fram handlingsplaner för utveckling av service, information och utbud för besökare på olika sätt vill uppleva skärgården från vattnet. Även här är samverkan över gränser viktigt och ett tydligt samspel och rollfördelning mellan privata och offentliga aktörer, som kan agera utifrån ett besökarperspektiv.

Ett viktigt verktyg blir att hitta innovativa lösningar för att knyta samman öar och kust via vattnet. Omvärldsbevakning nationellt och internationellt av lösningar på andra destinationer med mycket båtliv kan ge inspiration till nya idéer och åtgärder. Även om just Roslagens skärgård har unika drag som sin lokala kultur, så finns det utmaningar och förutsättningar som delas med andra skärgårdar och ö-baserade destinationer som kan inspirera till ökad tillgänglighet och ett enklare båtliv.

Samarbete & rollfördelning

För att Roslagen ska nå vision och målbilder för år 2030 krävs ett gott samarbete mellan besöksnäringen, kommunerna, destinationsbolaget och andra viktiga aktörer. Som ledstjärna för samarbetet finns den gemensamma destinationsstrategin.

En tydlig rollfördelning förenklar samarbetet. Det behöver vara tydligt hur man som aktör kan bidra till den gemensamma destinationsutvecklingen och vem som ansvarar för olika frågor. För att rollfördelningen ska fungera krävs respekt för varandras roller och en öppen kommunikation.

Med start 2021 etablerades Roslagens Destinationsråd som ett övergripande forum för samarbete mellan destinationens aktörer. Rådet kommer att spela en viktig roll för samarbete i Roslagen och för att gemensamma möjligheter och utmaningar ska kunna fångas upp.

Här redogörs för rollfördelningen mellan aktörerna: besöksnäringen, destinationsbolaget, kommunerna och destinationsrådet. Den omgivande regionen tas också upp.

Besöksnäringen

Besöksnäringen ansvarar för att utveckla sina egna företag utifrån drömmar och mål. Deras roll på destinationen är att ge besökaren hållbara och minnesvärda upplevelser med en god kvalitet och ett gott värdskap.

Både företag och föreningar i besöksnäringen utvecklar och marknadsför sina erbjudanden till destinationens målgrupper på egen hand och även tillsammans med andra. Företag och föreningar ansvarar även för att utveckla samarbetet mellan varandra. Besöksnäringen förväntas också spela en aktiv roll i destinationens samlade utveckling genom sin medverkan i destinationsrådet.

Destinationsbolaget

Roslagen har en viktig resurs i det gemensamma Destinationsbolaget. Bolagets roll är att utveckla, marknadsföra och sälja turistbaserade tjänster och produkter i Roslagen. Därmed är bolaget en kraft för att stärka varumärket Roslagen på en nationell och internationell marknad. Destinationsbolaget har en viktig funktion i att ge inspirerande information och service till besökare och främja ett gott värdskap. Bolaget ska också vara en mötesplats för besöksnäringen och bidra till dess kompetensutveckling. Visit Roslagen är det nuvarande destinationsbolaget och uppdraget konkurrensutsätts löpande.

Kommunerna

De tre kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker fyller i sin roll som samhällsutvecklare en nyckelroll för Roslagen som besöksdestination; både genom att utveckla och tillgängliggöra besöksupplevelser och genom sin myndighetsutövning där kontakt med besöksnäringen sker. För att lyckas i rollen krävs en medvetenhet i politik och i verksamheter om att besöksnäring och turism spelar en stor roll för hållbar utveckling

och för formandet av en upplevelserika och attraktiva lokalsamhällen. Lika viktigt är en medvetenhet om besöksnäringens speciella villkor och utmaningar.

I kommunens roll att utveckla Roslagen som besöksdestination ingår (baseras på rapport från SKR och Visita):

- **Samhällsplanering**
Att tydligt lyfta in turism och besöksnäring i översiktsplanering och samhällsutveckling. Ett besökarperspektiv handlar ofta om tillgänglighet och att upplevelsekonsumtion ska ges plats.
- **Myndighetsutövning**
Att säkerställa att lagar och regler för besöksnäringen efterlevs; serveringstillstånd, bygglov, brandtillsyn och miljötillsyn. En hög servicenivå i handläggningen är viktig.
- **Tillhandahålla god kommunal service**
En god kommunal service som rastplatser, vatten- och sophantering, cykel- och vandringsleder, ställplatser för husbilar mm är en förutsättning för nöjda besökare en väl fungerande besöksnäring.
- **Destinationsutveckling**
Kommunen ska delta aktivt i Destinationsrådet tillsammans med besöksnäring och destinationsbolaget. Behov hos såväl medborgare som besökare ska tillgodoses. Kommunerna axlar ett långsiktigt perspektiv i samhälls- och destinationsutveckling.
- **Etableringsfrämjande**
Att attrahera och möjliggöra företagsetableringar inom besöksnäringen som stärker det samlade utbudet i Roslagen. Det görs genom framförhållning i samhällsplanering och genom ett aktivt etableringsfrämjande arbete.
- **Platsutveckling; lokalsamhällen, stadskärnor och handel**
Kommunerna tillhandahåller i varierande omfattning egna verksamheter som utgör själva reseanledningen eller som spelar en viktig roll i upplevelsen. Det kan handla om allt från museum, offentlig konst, konsthallar, egna evenemang, till mötesplatser, parker, idrottsanläggningar och natur- och kulturområden.

Denna platsutveckling av lokalsamhällen, stadskärnor och handelsområden kan tillsammans med näringens och civilsamhällets initiativ bidra till en upplevelserik vistelse och en hållbar utveckling.

Destinationsrådet

Destinationsrådet består av representanter för besöksnäringen, politisk ledning i de tre kommunerna i Roslagen samt destinationsbolagets ledning. Vägledande för rådets arbete är Destinationsstrategi Roslagen 2030. Arbetet ska präglas av ett lärandeperspektiv, där

både de deltagande parternas kunskap används liksom omvärldsbevakning inom viktiga teman för Roslagen.

Rådet har följande roller:

- Att påvisa möjligheter och utvecklingsbehov hos Roslagen som besöksdestination.
- Att efter varje kalenderår värdera hur det gångna året har gått och att utifrån slutsatserna föreslå förändringar inför kommande period.
- Att främja en öppen och konstruktiv dialog mellan besöksnäring, kommunerna och destinationsbolaget.
- Identifiera och besluta om utvecklingsinsatser och i förekommande fall medfinansiering.

Den omgivande regionen

Det finns en rad samarbetspartner, nätverk och organisationer som påverkar Roslagen som besöksdestination. Det handlar om Vaxholms kommun, Region Uppsala, Region Stockholm, de båda Länsstyrelserna, Stockholm Archipelago, stödsystemet kring entreprenörer och intresseorganisationer inom det civila samhället. En regelbunden kontakt med dessa aktörer behövs för att utveckla Roslagen som destination.

Vägen mot Vision Roslagen 2030

En gemensam framtidsbild

Destinationsstrategi Roslagen 2030 ger Roslagens alla aktörer en gemensam framtidsbild att arbeta för. Den visar vad som behöver göras av aktörerna tillsammans för klara resan dit under hållbara former.

Destinationsrådet som Roslagens strategiska forum

Ett första naturligt steg för att starta resan mot 2030 är att Destinationsrådet fullt ut tar sig an strategin som sitt huvudsakliga styrmedel för utveckling av Roslagen som besöksdestination. Det är också viktigt att Roslagens alla aktörer som utgör destinationen, utgår från visionen och de målbilder som presenteras.

Avsnittet *En god rollfördelning* som beskrivs i det här dokumentet ger en god vägledning. Vad kan göras av var och en och vad kan vi göra tillsammans för att uppnå visionen för 2030?

Kommunala handlingsplaner

Den övergripande destinationsstrategin för Roslagen kompletteras av kommunala handlingsplaner som visar hur Östhammar, Norrtälje och Österåkers kommun kan utvecklas som besökskommuner i Roslagen. De bör ha ett kortare perspektiv och visa konkreta åtgärder som ska genomföras, för att uppfylla målbilderna.

Till sist

På vägen till 2030 kommer det med all sannolikhet att utvecklas många nya verktyg och lösningar som besöksnäringen kan anamma. Det kommer också uppstå möjligheter i omvärlden som vi i skrivande stund inte kan förutse. Fokus på hållbarhet, digitalisering och tillgänglighet måste bestå.

Strategin är ett levande dokument och kommer att behöva uppdateras under perioden fram till 2030. En aktualitetsprövning föreslås genomföras år 2025. I samband med den kan Roslagens aktörer göra en genomlysning av vad som åstadkommit och klargöra hur arbetet ska se ut de resterande åren fram till 2030.

Policy för informationssäkerhet inom Östhammars kommun

Antaget av	Instans
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och §
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Säkerhetsskyddschef

Ledningens syn på informationssäkerhet

Kommunfullmäktige uttrycker sin viljeinriktning i denna informationssäkerhetspolicy. Information är en av kommunens mest strategiska resurser och informationssäkerhetsarbetet stödjer kommunens strategiska inriktning.

Mål för arbetet med informationssäkerhet

Målet är att användning, administration, förvaltning och utveckling ska ske på ett sätt så att nödvändig nivå på sekretess, riktighet, tillgänglighet och spårbarhet uppnås. Med rätt informationssäkerhet kan även hög kvalitet och god effektivitet nås i det dagliga arbetet. Risken för störning kan minimeras och skydd och åtgärder löpande balanseras mot kostnader.

Informationspolicyns giltighet och tillgänglighet

Denna informationssäkerhetspolicy gäller för all verksamhet och alla informationstillgångar inom Östhammars kommun, inklusive bolag. Samtliga kommunanställda, politiker och extern personal omfattas av policyn och dess tillhörande riktlinjer. Såväl policyn som riktlinjerna ska vara kända och tillgängliga i aktuell version på kommunens intranät Ines.

Styrning av informationssäkerhet

Policyn anger informationssäkerhetens betydelse för Östhammars kommun. Riktlinjerna beskriver vad som behöver göras för att efterleva policyn. Baserat på riktlinjerna utformas vägledningar och rutiner för hur säkerhetslösningar ska utformas och tillämpas.

Uppföljning

Kommunstyrelsen informerar sig löpande om status för kommunens informationssäkerhet. Uppföljningarna baseras på underlag från säkerhetsskyddschef eller samordnare av arbetet.

Roller och ansvar

Organisation, roller och fördelning av ansvar ska säkerställa att IT-system och tjänster kan administreras och hanteras på ett sådant sätt att de under hela sin livstid bidrar till att stödja avsedd verksamhet och uppfylla informationssäkerhetspolicyns mål.

Vad som avses med informationssäkerhet

Kommunens verksamheter är beroende av att nödvändig information är tillgänglig för rätt person vid rätt tidpunkt samt att den är korrekt och riktig. För att säkerställa att informationen är skyddad behöver särskilda informationssäkerhetskrav uppfyllas. Med informationssäkerhet avses skydd av informationstillgångar i syfte att upprätthålla nödvändig nivå på sekretess, riktighet, tillgänglighet och spårbarhet. Med informationstillgång avses all information oavsett om den behandlas i ett IT-system, är utskrivet på papper eller finns i ett anteckningsblock. Likaså omfattas samtal i korridorer, videotjänster, chattar och mobila enheter av informationssäkerhetsbegreppet - även film, ljud och bild. All information ska klassificeras utifrån krav på konfidentialitet (sekretess), riktighet och tillgänglighet.

Riktlinjer för informations- säkerhet inom Östhammars kommun

Antaget av	Instans
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och §
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Säkerhetsskyddschef

Innehåll

1. Styrning	5
1.1 Styrdokument för informationssäkerhet	5
1.2. Mål	5
1.3. Syfte	6
1.4. Verksamhetsplanering	6
1.5. Kommunens information representerar stora värden	7
1.6. Klassning av informationstillgångar	7
1.7. Säkerhetsåtgärder	8
2. Hantering av informationssäkerhetsrisker	9
2.1 Riskanalyser	9
2.2. Riskbedömning och riskhantering	9
2.3. Kompetensutveckling	9
2.4. Omvärldsbevakning	9
2.5. Intressentanalyser	10
2.6. Informationstillgångar	10
2.7. Informationsmängd	10
2.8. Konsekvenskategorier	10
2.9. Workshop som metod vid kartläggning och klassning av information	11
3. Incidenthantering	11
3.1. Incidentrapportering	11
4. Hantering av lagringsmedia	12
5. Hantering av pappersbaserad information	12
5.1. Överföring av ”icke-digital” information	12
5.2. Förvaring	13
5.3. Avveckling	13
6. Åtkomst till informationstillgångar	13
6.1. Autentisering (identifiering av personer och system)	13
6.2. Registrering och avregistrering av användare	13
6.3. Tilldelning av behörighet	13
6.4. Hantering av användares inloggningsuppgifter	13
6.5. Åtkomstkontroll till informationstillgångar	13
6.6. Hantering av privilegierade åtkomsträttigheter	13
6.7. Borttagning eller justering av behörigheter och åtkomsträttigheter	14
6.8. Säkra in- och utloggningsrutiner	14
7. Användaransvar – säkert beteende	14

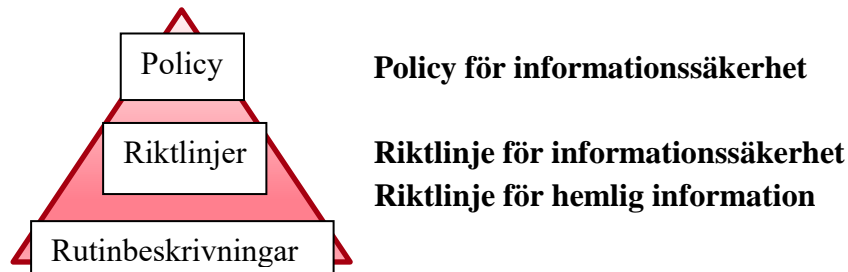
7.1. Lösenordshantering	14
7.2. Källkritisk och medvetet beteende	15
7.3. Allmänna handlingar	16
7.4. Distansarbete	16
7.5. Chefer	16
7.6. Tillgång till nätverk och nätverkstjänster	16
7.7. Avstängning av åtkomst	17
7.8. Installation av programvara	17
7.9. Kanaler och arbetsverktyg.....	17
8. Kommunikationssäkerhet	18
8.1. Hantering av nätverkssäkerhet	18
8.2. Säkerhet hos nätverkstjänster	18
8.3. Informationsöverföring	18
9. Roller och ansvar	18
10. Leverantörsrelationer.....	19
10.1. Informationssäkerhet i leverantörsrelationer	19
10.2. Hantering av säkerhet inom leverantörsavtal	19
10.3. Hantering av leverantörers tjänsteleverans.....	19
11. Kontinuitet för informationssäkerhet	19
12. Efterlevnad juridiska och avtalsmässiga krav	20
12.1. Identifiering av gällande lagstiftning och avtalsmässiga krav.....	20
12.2. Immateriella rättigheter	20
12.3. Skydd av dokumenterad (lagrad) information.....	20
12.4. Skydd av personlig integritet och personuppgifter.....	20
12.5. Reglering av kryptografiska säkerhetsåtgärder	20
12.6. Särskilt skydd av personer med skyddade personuppgifter.....	20
13. Fysisk och miljörelaterad säkerhet	20
13.1. Säkra områden.....	20
13.2. Skalskydd och tillträdeskontroll	20
13.3. Utrustning och underhåll	21
13.4. Kablagesäkerhet	21
13.5. Regler för användning av kryptering.....	21
13.6. Hantering av kryptografiska nycklar	21
13.7. Säkerhet för utrustning och tillgångar utanför organisationen	21
13.8. Obevakad utrustning.....	21
13.9. Skydd mot angrepp, olyckor och naturkatastrofer.....	21
14. Driftsäkerhet – drift och underhåll av informationssystem	21

14.1. Rutiner för drift och förvaltning	21
14.2. Test, utveckling och utbildning i IT-miljön	22
14.3. Systemdokumentation	22
14.4. Säkerhetsloggning	22
14.5. Skydd mot skadlig kod	22
14.6. IT-infrastruktur	22
14.7. Styrning av ändringar i IT-system	22
14.8. Säkerhetskopiering och återläsning av data	23
14.9. Redundans	23
15. Drifrutiner och ansvar	23
16. Mätning och granskning	24
17. Uppföljning	24

1. Styrning

Östhammars kommuns säkerhetsskyddschef och beredskapssamordnare har det strategiska ansvaret att leda, utveckla och samordna informationssäkerhetsarbetet. Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för kommunens informationssäkerhetsarbete.

1.1 Styrdokument för informationssäkerhet

Östhammars kommuns informationssäkerhetspolicy är ett dokument som redovisar kommunens övergripande mål och inriktning med informationssäkerhet. Detta dokument – Riktlinjer för informationssäkerhet – konkretiserar informationssäkerhetspolicyn med mer detaljerad information och regler för hur information får hanteras inom kommunen.

Policyn och riktlinjen syftar också till att klargöra roller och ansvar, vad som avses med informationssäkerhet samt övergripande krav på hur arbetet ska genomföras och följas upp.

Kraven på informationssäkerhet utgår från kommunledningens och verksamhetens krav på funktion och tillämplighet samt från gällande lagar, förordningar och föreskrifter.

Informationssäkerhet omfattar hela kommunens verksamhet och all information oavsett om den finns i datorer, i ett telefonsamtal eller på ett papper. Då stora delar av informationen hanteras med hjälp av IT-system så handlar informationssäkerhet även om teknik. För att kunna säkerställa en tillräcklig nivå av informationssäkerhet kommunens olika förvaltningar och bolag ska informationssäkerhetsarbetet bedrivas systematiskt och långsiktigt.

Det är otillåtet att upprätta avtal och överenskommelser som åsidosätter riktlinjen för informationssäkerhet. Riktlinjen, är liksom policyn, obligatoriska styrdokument som ska samtliga verksamheter inom kommunen ska efterleva. Policyn och riktlinjen för informationssäkerhet är fastställd av Kommunfullmäktige. De gäller fr.o.m. 2021-00-00.

Rutinbeskrivningar och stöddokumentation förtydligar ytterligare arbetssätt som leder till att riktlinjen för informationssäkerhet uppnås.

1.2. Mål

Det huvudsakliga målet för arbetet med informationssäkerhet är att skydda kommunens verksamhet mot avbrott och minimera risken för att information används på ett felaktigt sätt. Genom åtgärder och rutiner ska informationssäkerhet upprätthållas till en lämplig nivå av de grundläggande kriterier för information som beskrivs nedan.

1.3. Syfte

Informationssäkerhet handlar om att ge kommunens information rätt skydd och omfattar

- **Riktighet** - att den skyddas mot oönskad och obehörig förändring eller förstörelse
- **Tillgänglighet** - att information är tillgänglig i förväntad utsträckning och inom önskad tid
- **Konfidentialitet** - att den inte i strid med lagkrav eller lokala överenskommelser/riktlinjer tillgängliggörs eller delges obehörig
- **Spårbarhet** - att i efterhand entydigt kunna härleda specifika aktiviteter eller händelser till ett identifierat objekt eller användare (vem, vad, när)

I praktiken innebär detta att Östhammars kommun inför styrmedel och lägger grunden för ett långsiktigt och systematiskt arbete med informationssäkerhet som ger verksamheterna stöd i hur de ska ta hand om och skydda den information som hanteras. Informationen ska vara nåbar när vi och våra intressenter behöver den. Innehållet ska vara korrekt och autentiskt, dvs. inte förvanskat. Den konfidentiella informationen ska enbart nås av eller delges den eller de personer som har behörighet att ta del av den. Vidare är spårbarheten viktig för att säkerställa att informationen inte har ändrats, eftersökts eller lämnats ut till någon obehörig.

1.4. Verksamhetsplanering

Informationssäkerhetsarbetet är även en del av kommunens totala verksamhetsplanering och riskhantering. Kommunstyrelsen fastställer vilka verksamhetsprocesser som är samhällsviktiga. Den information och de IT-system som stöder dessa processer ska ges den informationsklassning och det skydd som beskrivs i denna riktlinje.

Samtliga verksamheter ska bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete med att skydda informationstillgångar. Risk- och sårbarhetsanalyser och lokala handlingsplaner ska tas fram och förvaltas i enlighet med dessa riktlinjer för informationssäkerhet. Av handlingsplanerna ska framgå vilka prioriteringar och initiativ som görs avseende informationssäkerhet under innevarande år, med en inriktning för följande tre år. Planen ska ses över och vid behov uppdateras årligen med utgångspunkt i den löpande uppföljningen och analys av aktuella hot och sårbarheter. Informationssäkerheten ska löpande förbättras och arbetet effektiviseras.

Informationssäkerhet är kopplat till verksamhetsansvaret i alla led. Det betyder i praktiken att varje nämnd eller bolagsstyrelse och varje medarbetare som är ansvarig för en verksamhet också har att ansvara för informationssäkerheten i denna verksamhet.

I de fall nämnder och bolag uppdrar åt andra att hantera information ska avtalet om denna hantering omfatta sådana krav att informationen hanteras och följs upp i enlighet med dessa riktlinjer. Likaså ska utformning av skyddsåtgärder ske i enlighet med dessa riktlinjer och anpassade utifrån respektive verksamhet, uppdrag, hotbild och sårbarheter.

1.5. Kommunens information representerar stora värden

Kommuninvånarnas och verksamhetens behov av att ha tillgång till rätt information vid rätt tillfälle, kraven på integritet och sekretess samt samhällets rättsliga krav ställer höga krav på en säker hantering och användning av informationssystem. Information ses därmed som en samhällsviktig resurs som representerar stora värden för kommunen.

En effektiv och säker användning av informationen är också en förutsättning för kommunens verksamhet och för medborgarnas tilltro till kommunens förmåga att leverera en god service.

Informationstillgångar som är samhällsviktiga och verksamhetskritiska för kommunen ska klassificeras i fyra konsekvensnivåer:

- Allvarlig skada
- Betydande skada
- Måttlig skada
- Ingen eller försumbar skada

1.6. Klassning av informationstillgångar

Vid klassning av informationstillgångar ska informationens värde bedömas utifrån:

- Den funktion och betydelse för verksamheten den har och
- de konsekvenser det medför för verksamheten om informationen skulle hanteras felaktigt, försvinna eller komma i orätta händer.

Varje säkerhetsaspekt som ska användas vid analys av en informationstillgång ska värderas till någon av de fyra konsekvensnivåerna.

Säkerhetsaspekt Konsekvensnivå	Riktighet (R)	Konfidentialitet (K)	Tillgänglighet (T)	Spårbarhet (S)
Allvarlig – Nivå 4	Information där förlust av <i>riktighet</i> innebär allvarlig/katastrofal negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där förlust av <i>konfidentialitet</i> innebär allvarlig/katastrofal negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där förlust av <i>tillgänglighet</i> innebär allvarlig/katastrofal negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där förlust av <i>spårbarhet</i> innebär allvarlig/katastrofal negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ
Betydande – Nivå 3	Information där förlust av <i>riktighet</i> innebär betydande negativ påverkan på egen eller	Information där förlust av <i>konfidentialitet</i> innebär betydande	Information där förlust av <i>tillgänglighet</i> innebär betydande	Information där förlust av <i>spårbarhet</i> innebär betydande

	annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ
Måttlig - Nivå 2	Information där förlust av <i>riktighet</i> innebär måttlig negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där förlust av <i>konfidentialitet</i> innebär måttlig negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där förlust av <i>tillgänglighet</i> innebär måttlig negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där förlust av <i>spårbarhet</i> innebär måttlig negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ
Ingen eller försumbar – Nivå 1	Information där det inte föreligger krav på riktighet, eller där förlust av riktighet inte medför någon eller endast försumbar negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där det inte föreligger krav på konfidentialitet, eller där förlust av konfidentialitet, inte medför någon eller endast försumbar negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild individ	Information där det inte föreligger krav på tillgänglighet, eller där förlust av tillgänglighet, inte medför någon eller endast försumbar negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild.	Information där det inte föreligger krav på spårbarhet, eller där förlust av spårbarhet, inte medför någon eller endast försumbar negativ påverkan på egen eller annan organisation och dess tillgångar, eller på enskild.

1.7. Säkerhetsåtgärder

En säkerhetsåtgärd kan vara:

- **Organisatorisk:** att man fördelar ansvar, roller och mandat i organisationen så att informationen skyddas mot felaktig hantering (vem gör vad för att undvika att saker hamnar mellan stolarna).
- **Administrativ:** att man skapar styrdokument, rutiner eller liknande samt genomför utbildningar som stöd för säker informationshantering.
- **Fysisk:** att ha lås, larm, dörrar, fönster och motsvarande som skyddar information och informationssystem mot obehörig fysisk åtkomst.

- **Teknisk:** att olika IT-lösningar används för att skydda informationen, till exempel antivirus, behörighetssystem, säkerhetsloggning och säkerhetskopiering.

En säkerhetsåtgärd kan skydda mot brister i en eller flera av aspekterna (konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet). Vid identifieringen av säkerhetsåtgärder bedöms vilken eller vilka av aspekterna som åtgärden skyddar mot brister i. Olika säkerhetsåtgärder kan också behöva kombineras för att ge tillräckligt skydd till lägsta möjliga kostnad. Exempelvis kan man kombinera utbildning (administrativ säkerhetsåtgärd) och ”phishing” via e-post med att införa skydd mot skadlig kod (teknisk säkerhetsåtgärd), för att kunna upptäcka och minska konsekvenserna av attacken (om någon ändå skulle klicka på en skadlig länk).

2. Hantering av informationssäkerhetsrisker

2.1 Riskanalyser

Den som ansvarar för verksamheten har också ett ansvar att regelbundet genomföra och dokumentera analyser av risker för verksamhetens informationstillgångar. Analysen ska avse händelser med konsekvens för såväl konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet samt spårbarhet. Risker ska beskrivas på ett sätt som kan förstås av lekmän. Riskanalyser ska uppdateras regelbundet och i ljuset av förändringar i omvärlden och inträffade informationssäkerhetsincidenter.

Arbetsättet ska möjliggöra ett effektivt skydd för tillgångar genom att upprätthålla en aktuell bild av möjliga, önskade händelser, inklusive åtgärdsförslag och konsekvensbedömningar.

2.2. Riskbedömning och riskhantering

Riskbedömningar ska genomföras i alla verksamheter och inkludera alla IT-system och applikationer som används. Risker som kan påverkas informationstillgångar ska bedömas och beslut fattas kring hur riskerna ska hanteras. Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att upprätthålla rätt skyddsnivå för informationen.

Risker som inte kan undvikas, överföras eller accepteras måste minskas så att antingen sannolikheten eller konsekvensen reduceras till nivåer som gör risken tolerabel. Det är varje systemägares ansvar att ställa krav på olika aktörer, teknik och IT-leverantörer att utforma och tillämpa de skydd som behövs för att minska risken som avsett.

2.3. Kompetensutveckling

Bedömning och hantering av risker för informationstillgångar ska skyddas oavsett vilken form de har. Om det visar sig att skyddet kan kringgåas är det viktigt att verksamheten har en förmåga att upptäcka det. De som arbetar med informationssäkerhet ska löpande följa med i vad som händer i omvärlden, genomföra riskanalyser och se till att de har den kunskap som behövs för att kunna agera, förebygga och hantera risker i den dagliga verksamheten.

2.4. Omvärldsbevakning

Omvärldsbevakning ska göras löpande och resultatet inkluderas i verksamhetens riskanalyser och stödjande dokument. Detta görs för att verksamheten ska vara medveten om externa hot och händelser i omvärlden som kan påverka hanteringen och skyddet av information.

2.5. Intressentanalyser

Som en obligatorisk del i informationssäkerhetsarbetet ska även intressentanalyser göras löpande. Det ska finnas dokumentation på vem som har ett intresse eller är beroende av informationen i kritiska verksamhets- och informationssystem, och vilka informationsvägar som ska användas i händelse av en incident.

2.6. Informationstillgångar

Kartläggningar ska löpande göras av de informationstillgångar som kommunens verksamheter har och hanterar. Kartläggningarna ska dokumenteras. Exempel på informationstillgångar är:

- Information

Databaser, filer, dokument, diaries, journaler, bokningssystem, föreningsregister, tidrapportering, dokumentation inom social omsorg, elevregister, personakter, utbetalningar, tomt- och bostadskö, avtal, styrsystem för vatten och avlopp, personalregister, anläggningsregister, schemaläggning, lönesystem, fakturering, redovisning, betyg, verksamhetsplaner, etcetera.

- Program

System, tillämpningar, operativsystem, abonnemang, etcetera.

- Fysiska tillgångar

Datorer, datamedia, lokala nätverk, webbserverar, etcetera.

2.7. Informationsmängd

För varje informationsmängd har kommunens medarbetare ett ansvar att fråga sig vad som skulle hända:

- Om någon obehörig kommer åt informationen.
- Om informationen är felaktig.
- Om informationen inte är tillgänglig.

2.8. Konsekvenskategorier

Exempel på konsekvenskategorier som bör användas vid konsekvenskategoriseringen:

- Ekonomisk förlust (exempelvis: minskade intäkter, ökade kostnader, skada på tillgångar)
- Negativ påverkan på, eller avbrott i, verksamheten
- Överträdelse/bristande efterlevnad av rättsliga krav
- Skadat varumärke/minskat förtroende
- Skada på annan organisation/omgivande samhället
- Personskada
- Miljöskada

2.9. Workshop som metod vid kartläggning och klassning av information

Workshopmetoden rekommenderas som lämpligt arbetssätt vid kartläggning och klassning av information. Säkerhetsskyddschef eller av denne utpekad medarbetare kan leda arbetet.

Exempel på frågeställningar att behandla då information ska kartläggas och klassas.

- Vilken information hanterar vi?
- Hur klarar vi oss om vi inte kommer åt den här informationen, om vi inte kan lita på att den här informationen är korrekt, eller om någon obehörig fått tillgång till den?
- Är kategorierna och nivåerna tillräckliga för den information vi hanterar?

3. Incidenthantering

Det ska alltid finnas aktuell information, rutiner och mallar tillgängliga för medarbetare att använda vid händelse av en informationssäkerhetsincident. Dessa ska stödja en snabb, verkningsfull och korrekt hantering av hela flödet från rapportering till åtgärd samt extern rapportering.

3.1. Incidentrapportering

Alla användare, anställda och leverantörer ska göras medvetna om sin skyldighet att rapportera informationssäkerhetsincidenter. Incidenter avseende informationssäkerhet ska omedelbart rapporteras direkt både till närmaste chef och kommunens Säkerhetsskyddschef/Beredskapssamordnare via en upprättad funktionsbrevlåda.

Personuppgiftsincidenter ska även anmälas till dataskyddsombud.

Rapporteringen ska ske enligt följande:

- rutiner för incidentrapportering
- rutiner för rapportering av personuppgiftsincident

Följande innehåll ska finnas i tillhörande mallar:

- Bedömning

Bedömning av och beslut om informationssäkerhetsincidenter:

Informationssäkerhetskändelser ska bedömas och beslut ska fattas om de ska klassificeras som informationssäkerhetsincidenter. Resultaten av bedömningar och beslut ska dokumenteras detaljerat för framtida referens och verifiering.

- Incidenthantering

I de fall oväntade och oönskade händelser inträffar - som får konsekvens för tillgångar i termer av konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet eller spårbarhet - ska kommunen utnyttja dessa händelser till att lära av det inträffade och förbättra hanteringen av sina tillgångar.

- Insamling av bevis

Kommunen ska fastställa och tillämpa rutiner för identifiering, insamling, kopiering och bevarande av information som kan tjäna som bevis. Informationen ska sparas minst till dess att allvarlighetsgraden i händelsen är helt klarlagd.

4. Hantering av lagringsmedia

4.1. Lagring

Det ska vara tydligt och klart för alla i kommunens verksamheter var medarbetare ska hantera och lagra sin digitala information. Information får endast lagras på filservrar, i verksamhetssystem och informationssystem som beslutats av kommunen. Särskilda regler gäller för e-post, mobila enheter, sociala medier, intern och extern webbplats.

4.2. Flyttbara lagringsmedia

Användning av flyttbara lagringsmedia ska i möjligaste mån undvikas. Detta för att förhindra obehörigt röjande, modifiering, avlägsnande eller destruktion av information som lagras på dessa. Exempel på flyttbara lagringsmedia är USB-minnen, externa hårddiskar, minneskort och kamera. I undantagsfall då de ändå kan behöva användas för känslig eller verksamhetskritisk information ska det finnas rutiner för vilken typ av information och klassning som får användas var, vem som får använda vilka lagringsmedier, under vilken tidsperiod och i vilket syfte.

4.3. Transport av fysiska lagringsmedia

Lagringsmedia som innehåller känslig information ska skyddas mot obehörig åtkomst, missbruk eller förvanskning under transport.

4.4. Avveckling av lagringsmedia

Lagringsmedia med känslig information ska avvecklas på ett säkert sätt när det inte längre behövs.

5. Hantering av pappersbaserad information

Varje medarbetare ansvarar för pappersbaserad information, som anteckningar, utskrifter och vad som skrivs för hand på en tavla. Den som producerar verksamhetskritisk eller känslig information är också ansvarig för att ursprunget till pappersbaserad informationen kan härledas. Om informationen är pappersbaserad och blivit registrerad - i originalhandling - i dokument- och ärendehanteringssystem (eller annat verksamhetssystem med registreringsmöjlighet) ska papperet vara märkt med registreringsnummer/diarienummer.

Om den pappersbaserade informationen är sekretessbelagd ska handläggaren tillse att den är diarieförd. Undantag finns för hemlig information. I dessa fall skall handlingen stämplas med sekretesstämpel. Se Östhammars kommuns separata riktlinjer för hemlig information.

5.1. Överföring av "icke-digital" information

När icke-digitala informationstillgångar överförs ska den som förmedlar informationen förvissa sig om att mottagaren är den avsedda och att lämpliga skyddsåtgärder vidtagits för att säkerställa detta. Innan icke-digital information överlämnas ska mottagaren informeras om hur informationen ska hanteras och förvaras.

5.2. Förvaring

Arbetsmaterial kring pågående ärenden med personuppgifter eller sekretessbelagd eller annan känslig information bör förvaras i låsbara utrymmen, skåp eller lådor.

5.3. Avveckling

För att förstöring av pappershandlingar (allmänna handlingar) skall kunna ske måste en informations-/dokumenthanteringsplan vara beslutad av ansvarig nämnd/styrelse. Gallring ska utföras till "sekretesstunnor" eller dokumentförstörare, placerade innanför lokalens skalskydd. Tömning av dessa ska ske regelbundet internt eller av behörig leverantör.

6. Åtkomst till informationstillgångar

6.1. Autentisering (identifiering av personer och system)

Autentiseringslösningar ska möjliggöra för endast behöriga personer och resurser att komma åt de informationstillgångar som behövs i tjänsten. Alla utställda identiteter i ett IT-system ska vara unika över tid. Åtkomsten ska vara spårbar till en fysisk person eller system. Systemägare ansvarar för att system som hanterar information - som kan leda till kritisk skada ur perspektiven riktighet, tillgänglighet och konfidentialitet - har åtkomstkontroll som baseras på autentisering med rätt tillitsnivå.

6.2. Registrering och avregistrering av användare

En formell process för registrering och avregistrering av användare ska finnas. Användare ska vara unikt identifierade.

6.3. Tilldelning av behörighet

En formell process för tilldelning av behörigheter ska finnas. Tillgång till alla informationssystem ska styras med hjälp av åtkomstkontroll.

6.4. Hantering av användares inloggningsuppgifter

Hantering av användares inloggningsuppgifter som till exempel lösenord, PIN-koder och SITHS-kort, ska ske på ett sådant sätt att uppgifterna inte röjs. Om dessa uppgifter röjs ska detta omgående anmälas och spärras. Not. I Östhammars kommun är det IT-Centrum som hanterar lösenord till datorkonton (AD) medan systemförvaltaren hanterar verksamhetssystemen.

6.5. Åtkomstkontroll till informationstillgångar

Åtkomst till information, informationssystem och tjänster ska begränsas i enlighet med systemägarens reglering. Det ska ske genom att säkerställa behörig åtkomst, förhindra obehörig åtkomst och göra användare ansvariga för att skydda sina inloggningsuppgifter.

6.6. Hantering av privilegierade åtkomsträttigheter

Åtkomst med utvidgade rättigheter, så kallade administratörrättigheter ("admin"), ska begränsas till så få personer som möjligt. Inloggning med administratörrättigheter ska alltid ske med ett personligt inloggningskonto. Behörigheter ska vara begränsade till vad som krävs för att utföra de arbetsuppgifter användaren har. Samma identitet bör inte användas för till

exempel drift, systemadministration och vanlig användning – om inte en säker Singel-Sign On-lösning finns införd och godkänd av IT-Centrum.

6.7. Borttagning eller justering av behörigheter och åtkomsträttigheter

Åtkomsträttigheter till information och informationssystem ska tas bort vid avslutande av anställning, avtal eller uppdrag och justeras vid förändringar. Chef som är ansvarig för anställning, avtal eller uppdrag ansvarar för att anmäla denna typ av förändring.

Det ska finnas en rutin som hanterar när medarbetare (anställda, praktikanter och inhyrda konsulter) slutar sin anställning eller uppdrag inom kommunen. Ansvarsuppgifter ska avlämnas och åtkomsträttigheter upphöra vid anställningens eller uppdragets slut. Behörighet till informationstillgångar ska baseras på användarens aktuella arbetsuppgifter och organisatoriska tillhörighet för att endast ge åtkomst till de informationstillgångar som behövs för att lösa arbetet.

Systemägare ansvarar för att det finns tillämpade rutiner för beställning, registrering, ändring och avregistrering av behörighet i respektive system. Rutinerna ska även omfatta administratörsbehörigheter. Systemägare ska granska användarnas åtkomsträttigheter periodiskt och/eller efter systemförändringar som kan påverka åtkomsträttigheterna.

I de fall leverantör eller annan organisation hanterar kommunens information ska regler för styrning av åtkomst regleras i avtal. Åtkomstkontroller ska motsvara informationens klassificering. Reglerna ska dokumenteras och vara möjliga att följa upp.

Det ska finnas en funktion som säkerställer automatisk utloggning ur IT-system alternativt aktivering av låst skärm/datorfunktion efter en viss tids inaktivitet som bedöms rimlig ur risksynpunkt för tänkt användningsområde.

6.8. Säkra in- och utloggningsrutiner

Information med hög konfidentialitet, som till exempel känsliga personuppgifter, bör skyddas med stark autentisering eller så kallad tvåfaktorsinloggning. Om åtkomst till känsliga uppgifter sker över öppet nätverk ska stark autentisering användas i kombination med att varje individ tar ansvar för säkra in- och utloggningsrutiner samt för att ingen obehörig kan ta del av informationen.

7. Användaransvar – säkert beteende

En robust och genomtänkt hantering av användares lösenord är en förutsättning för att säkra information i kommunens processer och system. Informationssystemen skall så långt som möjligt vara konfigurerade och härdade så att det inte går att kringgå säkerhetsfunktionerna.

7.1. Lösenordshantering

Alla användare har ett ansvar för att skydda sina inloggningsuppgifter. Detta för att förhindra obehörig åtkomst till information, informationssystem och tjänster.

Den som är inloggad i ett informationssystem ansvarar också för vem som tar del av informationen som aktuell inloggning ger åtkomst till.

Hantering av inloggningsuppgifter som t.ex. lösenord, PIN-koder och SITHS-kort, ska ske på ett sådant sätt att uppgifterna inte röjs. Om dessa uppgifter röjs ska detta omgående rapporteras och spärras.

Användaren ansvarar även för att:

- välja ett bra* lösenord utifrån givna anvisningar
- hålla lösenordet för sig själv
- inte återanvända lösenordet utanför tjänsten
- vara uppmärksam på missbruk av eget konto, till exempel senaste inloggning
- uppdatera sin kontaktinformation för återställande av lösenord
- hålla sig uppdaterad och använda nya säkra lösningar för inloggning där de är tillgängliga

* Ett bra lösenord är minst 9 tecken långt och svårt att gissa även för den som känner personen väl. Det innehåller både stora och små bokstäver samt specialtecken.

Systemägaren ansvarar för att:

- systemet är konfigurerat så att rätt beteende kring lösenord understöds (t.ex. att systemet inte tar emot för korta lösenord och meddelar användaren detta)
- förebygga och övervaka dålig efterlevnad, såsom delad användning av konto.

IT-Centrum ansvarar tillsammans med systemägare och systemförvaltare för att:

- ge rekommendationer till användare om vad som är lämpliga lösenord
- bevaka intrångsförsök
- dokumentera incidenter
- minska beroendet av statiska lösenord, t.ex. ”klasskonton” och generiska konton med fasta lösenord
- rapportera alla observerade eller misstänkta svagheter gällande informationssäkerheten

7.2. Källkritisk och medvetet beteende

I varje medarbetares ansvar ingår också att hålla sig uppdaterade kring information om hotbilder och hur man som individ kan skydda sig mot exempelvis skadlig kod, agera på ett källkritiskt sätt och se till att verksamhetskritisk information inte sprids till icke-behöriga personer. Att vara källkritisk innebär att du värderar den information du tar del av.

Kontrollera alltid källan och vem som skriver och förmedlar information. Dubbelkolla alltid med en oberoende källa om du är osäker på informationens äkthet. Fundera också på vem som är avsändare av informationen och vilket syfte som kan ligga bakom ett budskap. Andra ledtrådar för att förstå om en information är tillförlitlig och äkta är tidpunkten då informationen är skriven, om originalkällan är tillgänglig och om innehållet har ändrats då det

vidareförmedlats av andra, t.ex. via sociala medier. Undvik att dela med dig av information om du är osäker på om den är sann.

7.3. Allmänna handlingar

Notera och följ Östhammars kommuns riktlinjer, regler och råd för allmänna handlingar.

7.4. Distansarbete

Distansarbete avser alla former av arbete utanför kommunens lokaler och skalskydd. Information som nås, bearbetas eller lagras på distansarbetsplatser ska skyddas enligt beslutade säkerhetsnivåer på samma sätt som om arbetet utfördes i kommunens lokaler.

Privat utrustning¹ bör inte användas för hantering av kommunens information i tjänsten. Privat utrustning får inte användas vid behandling av personuppgifter, verksamhetskritisk, säkerhetsskyddad och samhällsviktig information.

All distansanslutning till IT-miljöer som är anslutna till Östhammars kommuns nätverk ska ske genom den lösning som IT-Centrum tillhandahåller (primärt VPN).

Släng aldrig verksamhets viktig och skyddsvärd information i papperskorg eller soptunna. Allt för att säkerställa att ingen klassificerad eller hemlig information hamnar i orätta händer.

Säkerställ även att ingen obehörig person ges möjlighet att läsa information av detta slag. Ta alltid undan – och läs in – verksamhetskritisk och skyddsvärd information.

Vid arbete i hemmet sträva alltid efter att hitta en plats där du kan jobba ostört, där ingen kan lyssna på det du säger eller ta del av information via din skärm.

Vid de fall arbetsuppgifter hanterar känslig eller verksamhetskritisk information ska det ske en individuell bedömning av medarbetare och chef huruvida hemarbete är lämpligt.

7.5. Chefer

Chefer ansvarar för att informera, uppmärksamma och motivera medarbetare att ta sitt ansvar. Chefer ansvarar också för att ge det stöd som medarbetarna behöver i frågor om lämplighet att arbeta hemma.

7.6. Tillgång till nätverk och nätverkstjänster

Användare ska endast använda de nätverk och nätverkstjänster som beslutats av Östhammars kommun och som de har beviljats åtkomst till. Eget Wifi med lösenord får användas. All distansanslutning till IT-miljöer som är anslutna till Östhammars kommuns nätverk ska dock ske genom VPN (“virtuellt privat nätverk” – en tjänst som skyddar din internetanslutning och integritet på Internet).

¹ Med privat utrustning menas datorer, surfplattor och smarta mobiltelefoner (inte bildskärmar, hörlurar, etc.)

7.7. Avstängning av åtkomst

Medarbetares tillgång till IT-system får stängas av vid misstanke om brott mot lag eller interna styrande dokument. Beslut om sådan avstängning ska fattas av nämnd eller bolag, eller person med delegation därifrån.

Medarbetares tillgång till IT-system får stängas av då användningen utgör en hög risk för kommunens IT-miljö och/eller informationstillgångar. Beslut om sådan avstängning ska fattas av ägaren av det nätverket, eller person med delegation därifrån. Innan beslut om avstängning fattas ska riskerna med avstängningen ha analyserats.

7.8. Installation av programvara

Okontrollerad installation av program kan leda till införande av sårbarheter och leda till obehörig åtkomst till information, förlust av riktighet, andra säkerhetsincidenter eller överträdelse av immateriella rättigheter. Regler för programinstallationer som utförs av användare ska därför upprättas och införas. Alla användare är skyldiga att efterleva dessa. Uppstår frågor om vilka program som får installeras och användas kontakta närmaste verksamhetschef eller systemförvaltning för att ta reda på vad som gäller.

Även rutiner för att styra installation av programvara på informationssystem ska finnas. Information om tekniska sårbarheter i de informationssystem som används ska löpande bevakas. Exponering för sådana sårbarheter analyseras och lämpliga åtgärder vidtas för att behandla den tillhörande risken.

7.9. Kanaler och arbetsverktyg

7.9.1. Mobil utrustning

Med mobil utrustning räknas mobiltelefoner, bärbara datorer och motsvarande. Regler och instruktioner för hantering av mobil utrustning ska finnas baserat på informationsklassning och riskbedömning. Vid användning av mobil utrustning ska stor försiktighet iakttas för att säkerställa att verksamhetsinformation inte äventyras. Det åligger var och en som använder mobila enheter i tjänst att försäkra sig om att informationen i dessa enheter skyddas för insyn och otillåten användning. Att inte låna ut mobil utrustning, att stänga av när den inte används och låsa skärmar i pauser är ett minimumkrav för säker databehandling. Kollegor kan använda en annan kommundator, men då med sin egen inloggning.

7.9.2. Mapper på servern

För mappstrukturen på kommunens filserverar finns ett regelverk beskrivet i en nätverksmapprutin för Östhammars kommun.

7.9.3. Webbläsare

Användningen av surf på Internet utöver sådant som är nödvändigt för tjänst bör ske med sunt förnuft. Tillgången till webbplatser begränsas i liten utsträckning av arbetsgivaren.

7.9.4. Sociala medier

För regler kring användningen av sociala medier, se Östhammars kommuns handbok för sociala medier.

7.9.5. E-post

Använd standard e-post med försiktighet när det gäller känslig, verksamhetskritisk och samhällsviktig information. Sekretessbelagda uppgifter får aldrig skickas via standard e-post, då den är enkel att övervaka. Om e-post ska användas för sekretessbelagd information krävs en säker e-posthantering med kryptering. Östhammars kommun tillhandahåller tjänsten Säker E-post för dem som har specifika behov. För regler kring användningen av e-post, se riktlinjer för regler och råd för allmänna handlingar och rutiner för e-postsignaturer, m.m.

7.9.6. Videokonferens

Videokonferenser kan med fördel användas för samtal om informationssäkerhet, dock bör ingen verksamhetskritisk, samhällsviktig, känslig eller sekretessbelagd delas den vägen.

8. Kommunikationssäkerhet

8.1. Hantering av nätverkssäkerhet

Nätverk ska hanteras och styras på ett sådant sätt att information i informationssystem och tjänster skyddas. Säkerhetsmekanismer, tjänstenivåer och ledningskrav vad gäller alla nätverkstjänster ska identifieras och inkluderas i avtal för nätverkstjänster, oavsett om dessa tjänster tillhandahålls internt eller som outsourcade tjänster.

8.2. Säkerhet hos nätverkstjänster

Grupper av informationstjänster, användare och informationssystem ska separeras i nätverk. Separation av nätverk kan vara så väl logisk som fysisk. Notera att nätverkstjänster omfattar anslutningar och nät med värdeskapande tjänster samt nätverkssäkerhetslösningar som t.ex. brandväggar och intrångsdetekteringssystem.

8.3. Informationsöverföring

Det ska finnas regler, rutiner och skyddsåtgärder för att skydda information vid överföring, så väl inom kommunen som till en extern enhet. Överföring av information mellan kommunen och externa parter ska vara reglerad i överenskommelser som återspeglar informationens klassning. Information som hanteras genom elektronisk meddelandehantering (t.ex. e-post, sociala medier m.m.) ska ges lämpligt skydd.

9. Roller och ansvar

Oavsett i vilken form informationen hanteras och av vem, är det alltid den som äger informationen som har ansvaret för att den behandlas på ett ändamålsenligt och säkert sätt.

- Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för kommunens informationssäkerhetsarbete.
- Kommunchef ansvarar att tillse att kvalitets- och informationssäkerhetsarbetet bedrivs så effektivt som möjligt, genom att visa ett tydligt stöd och fördela resurser.
- Förvaltningschef ansvarar för att informations- och systemägare utses.
- Säkerhetsskyddschef och beredskapssamordnare har det strategiska ansvaret att leda, utveckla och samordna informationssäkerhetsarbetet.

- Säkerhetsskyddschefen eller av denne utpekad medarbetare har det operativa ansvaret att leda och stödja organisationen i det löpande informationssäkerhetsarbetet.
- Varje chef ansvarar för att det finns rutiner som säkerställer att medarbetare kan efterleva kommunens regelverk för informationssäkerhet.
- Varje medarbetare har ett ansvar att uppdatera sig och följa kommunens regelverk.
- Kommunens systemägare har ansvaret för informationen. De avgör vilken information som får hanteras, hur den hanteras och av vem.
- Systemägaren ansvarar för data i system och applikationer, och dess användning. Systemen ska uppfylla informationssäkerhetskraven i förhållande till verksamhetens behov, legala krav och säkerhetskrav - och även stödja informationens klassificering.
- Dataskyddsombud, styrelser och nämnder är personuppgiftsansvariga.
- Alla som hanterar informationstillgångar har ett ansvar för att informationssäkerheten upprätthålls.

10. Leverantörsrelationer

10.1. Informationssäkerhet i leverantörsrelationer

När kommunen köper IT-tjänster av extern part eller förlägger drift av informationssystem och tjänster hos en sådan, ska minst samma regler för informationssäkerhet gälla och avtalas som när driften hanteras i egen regi.

10.2. Hantering av säkerhet inom leverantörsavtal

Alla relevanta informationssäkerhetskrav ska avtalas med varje leverantör som kan tillgå, behandla, lagra och kommunicera information eller som tillhandahåller informationssystem och tjänster till kommunen. Avtalen med leverantörer ska innehålla krav på att hantera informationssäkerhetsrisker och informationssäkerhet i linje med kommunens riktlinjer. Vid ändring av leverantörers tjänster eller avtal ska en förnyad riskbedömning genomföras.

10.3. Hantering av leverantörers tjänsteleverans

För de tjänsteleveranser som klassificeras som verksamhetskritiska ska kommunen regelbundet övervaka, granska och genomföra revision.

11. Kontinuitet för informationssäkerhet

Med kontinuitetsplanering avses den planeringsprocess som syftar till att säkerställa fortsatt verksamhet vid störningar och avbrott i informationssystem och tjänster, som beskrivs i en avbrottsplan.

Kommunens processer, rutiner och säkerhetsåtgärder ska säkerställa den nivå av kontinuitet för informationssäkerhet som anges i avbrottsplanen. Kommunen ska verifiera de fastställda och införda åtgärderna för kontinuitet av informationssäkerhet med jämna mellanrum för att säkerställa att de är giltiga och verkningsfulla under störningar.

12. Efterlevnad juridiska och avtalsmässiga krav

12.1. Identifiering av gällande lagstiftning och avtalsmässiga krav

Ansvariga för informationssystem ska löpande hålla sig uppdaterade på krav som återfinns i lagar, förordningar och avtal. Kravuppfyllnad och efterlevnad ska dokumenteras.

12.2. Immateriella rättigheter

Lämpliga rutiner ska införas för att säkerställa efterlevnad av författningsenliga och avtalsmässiga krav relaterade till immateriella rättigheter.

12.3. Skydd av dokumenterad (lagrad) information

Lagrad information ska skyddas från förlust, förstörelse, förfalskning, obehörig åtkomst och otillåten utgivning enligt informationens säkerhetsklassning, oavsett media.

12.4. Skydd av personlig integritet och personuppgifter

Enligt gällande författningar ska kommunen som personuppgiftsansvarig vidta lämpliga tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder för att skydda personuppgifterna.

12.5. Reglering av kryptografiska säkerhetsåtgärder

Kryptografiska säkerhetsåtgärder ska användas i enlighet med gällande avtal och författningar.

12.6. Särskilt skydd av personer med skyddade personuppgifter

Skyddade personuppgifter är alltid konfidentiell information och skall hanteras utifrån särskilda regler och rutiner.

13. Fysisk och miljörelaterad säkerhet

Fysisk säkerhet för kontor, rum och anläggningar ska utformas och tillämpas. Utformningen av det fysiska skyddet av informationstillgångar ska baseras på genomförda riskanalyser och vara dimensionerat utifrån tillgångarnas värde, identifierade risker och styrande regelverk. I fråga om förvaring av IT-system och nätverk är det ägaren som ansvarar för förvaringen och därmed för det fysiska skyddet.

13.1. Säkra områden

Fysiska säkerhetsavgränsningar ska definieras och användas för att skydda områden som innehåller antingen känslig eller verksamhetskritisk information, informationssystem och tjänster. Säkra områden ska skyddas genom lämpliga säkerhetsåtgärder för att säkerställa att endast behörig personal får tillträde.

13.2. Skalskydd och tillträdeskontroll

Fysiska avgränsningar ska användas för att skydda utrymmen som innehåller informationstillgångar. Utrymmen där informationstillgångar förvaras eller bearbetas ska skyddas genom lämpliga säkerhetsåtgärder för att säkerställa att endast behöriga medarbetare får tillträde till informationstillgångarna. För förvaring av informationstillgångar som kan leda

till kritisk skada ur perspektiven riktighet, tillgänglighet och konfidentialitet ska tillträdet loggas. För mer information, se Östhammars kommuns riktlinjer för hemlig information.

13.3. Utrustning och underhåll

Utrustning ska placeras och skyddas för att minska riskerna för miljörelaterade hot och faror och möjligheter för obehörig åtkomst. Utrustning ska underhållas korrekt för att säkerställa fortsatt tillgänglighet och riktighet. Utrustning i detta avseende är primärt tekniska försörjningssystem men kan även bestå av andra delar. Utrustning ska skyddas från elavbrott och andra störningar som orsakas av fel i tekniska försörjningssystem.

13.4. Kablagesäkerhet

Kablage för ström, tele- och datakommunikation bör skyddas från avlyssning, störningar och skada.

13.5. Regler för användning av kryptering

Beslut om krypteringslösning ska tas om det bedöms som en lämplig säkerhetsåtgärd baserad på informationsklassning och riskbedömning.

13.6. Hantering av kryptografiska nycklar

Rutiner för hantering av kryptografiska nycklar ska vara dokumenterad och belysa aspekter som hur nycklarna tas fram, hur de lagras och hur åtkomst ska ske.

13.7. Säkerhet för utrustning och tillgångar utanför organisationen

Säkerhet ska tillämpas på tillgångar utanför kommunens lokaler med hänsyn tagen till de särskilda risker som är förknippade med att arbeta där. All utrustning som innehåller lagringsmedia ska granskas för att säkerställa att all känsliga data och licensierade program har avlägsnats eller säkert överskrivits före kassering eller återanvändning.

13.8. Obevakad utrustning

Användare ska i samråd med chef säkerställa att obevakad utrustning har lämpligt skydd.

13.9. Skydd mot angrepp, olyckor och naturkatastrofer

Utrymmen som innehåller informationstillgångar ska ha ett fysiskt skydd mot naturkatastrofer, illvilliga angrepp eller olyckor som är anpassat till tillgångarnas värde.

14. Driftsäkerhet – drift och underhåll av informationssystem

För att undvika störningar och driftstopp i Östhammars kommuns IT-system krävs en förvaltning och drift med etablerade rutiner för driftsättning, säkerhetskopiering och loggning.

14.1. Rutiner för drift och förvaltning

Systemägare och ägare av nätverk ansvarar för att administration, drift och underhåll av IT-system sker på ett strukturerat och spårbart sätt. Systemägare av IT-system som är verksamhetskritiska ur perspektiven riktighet, tillgänglighet och konfidentialitet ska tillse att det finns en kontinuerlig övervakning under systemets drifttid/öppetid för att proaktivt upptäcka och åtgärda fel, minimera avbrott och förebygga IT-incidenter.

14.2. Test, utveckling och utbildning i IT-miljön

Produktionsdata som är skyddsvärda ur perspektivet konfidentialitet ska inte användas under test och utveckling av IT-miljön. De ska inte heller användas i utbildningsmiljö om inte utbildningsmiljön har samma skydd som produktionsmiljön. Tester av IT-miljön ska säkerställas att det inte leder till kritisk skada i produktionsmiljön.

14.3. Systemdokumentation

Systemförvaltare ska säkerställa att:

- det finns en dokumentation som ger ett tillräckligt stöd för strukturerad och säker drift och förvaltning
- användarna får kunskap om vilken typ av information som får hanteras i ett IT-system och eventuella regler kring denna hantering.
- användarna får information om att händelser i IT-systemet loggas.

14.4. Säkerhetsloggning

Systemägaren av IT-system (med hög klassning) ansvarar för att:

- händelser som kan ha betydelse för säkerheten i IT-systemet eller IT-miljön i Östhammars kommun loggas. Av denna säkerhetslogg ska tidpunkt och annan för händelsen relevant information framgå.
- det finns rutiner för hantering av systemets loggar och händelser som kan påverka säkerheten i IT-systemet. Rutinerna ska omfatta hur systemförvaltningen ska kunna upptäcka obehörig åtkomst eller annan skadlig påverkan. Rutinerna ska även omfatta vad som behövs i övrigt samt vilka åtgärder som ska vidtas vid upptäckta händelser.
- på förfrågan kunna tillgängliggöra sådana säkerhetsloggar som behövs för att kunna upptäcka och utreda hot mot och sårbarheter i skyddet
- säkerhetsloggar sparas i minst tre månader
- säkerhetsloggar sparas i minst fem år då informationen kan leda till kritisk skada

14.5. Skydd mot skadlig kod

- IT-Centrum ska säkerställa att behovet av skydd mot skadlig kod i IT-systemet är analyserat. I de fall behov av skydd mot skadlig kod finns ska ägaren av IT-systemet säkerställa att sådant skydd implementeras.

14.6. IT-infrastruktur

- Alla IT-system ska ha korrekt tidsangivelse.
- Ägaren av IT-system ska säkerställa att endast IT-system används där alla delkomponenter fortfarande supporteras av respektive leverantör. Om detta inte är möjligt ska riskerna reduceras till en acceptabel nivå.
- Leverantörers säkerhetsuppdateringar ska installeras skyndsamt i IT-system.

14.7. Styrning av ändringar i IT-system

Det ska finnas rutiner för ändringshantering och testning av IT-system.

14.8. Säkerhetskopiering och återläsning av data

Säkerhetskopiering av informationstillgångar (inklusive programvara) ska utföras regelbundet, med frekvens och omfattning anpassad till verksamhetskrav respektive legala krav, enligt fastställd instruktion. För information, som behövs för organisationens förmåga att utföra sitt uppdrag, ska säkerhetskopiering ske minst en gång per dygn.

Tester för att återskapa information från säkerhetskopior ska genomföras regelbundet och resultatet ska dokumenteras. För information som behövs för nämnden eller bolagets förmåga att utföra sitt uppdrag, ska kontroll ske minst en gång per år att uppgifterna på säkerhetskopiorna går att återskapa inom den tidsrymd som nämndens eller bolagets kontinuitetsplanering kräver. Säkerhetskopior och original ska förvaras fysiskt åtskilda i enlighet med riskbild för informationen.

14.9. Redundans

För informationssystem med hög säkerhetsnivå på tillgänglighet bör den befintliga systemarkitekturen kompletteras med redundanta enheter eller redundant arkitektur.

15. Drifrutiner och ansvar

För att upprätthålla säker och tillförlitlig tillgång till information och funktion ska administration, drift och underhåll av informationssystem ske på ett strukturerat och systematiskt sätt. Detta för att säkerställa;

- Att information, informationssystem och tjänster skyddas mot skadlig kod.
- Skydd mot förlust av data.
- Loggning av händelser och ev. säkra bevis för otillåten aktivitet.
- Korrekt och säker drift av informationssystem och tjänster.

15.1. Dokumenterade driftsrutiner

Det ska finnas systemdokumentation för varje informationssystem. Dokumentationen ska normalt bestå av system-, drift- och användardokumentation och omfatta all information som behövs för att informationssystemet ska kunna användas på ett säkert och korrekt sätt.

15.2. Ändringshantering

Förändringar i informationssystem och tjänster som påverkar informationssäkerheten ska styras, och görs också av systemförvaltarteam.

15.3. Kapacitetshantering

Användningen av resurser ska övervakas samt vid behov justeras. Prognoser av framtida kapacitetskrav ska göras för att säkerställa nödvändig systemprestanda. Likaså ska kommunens gallringsplaner finnas på plats och följas. Vid frågor, kontakta arkivarie.

15.4. Separation av utvecklings-, test- och driftmiljö

Produktionsmiljöer för verksamhetskritiska system ska vara separerade från test- och utvecklingsmiljöer. Detta för att minska risken för obehörig åtkomst eller ändringar i produktionsmiljön.

15.5. Skydd mot skadlig kod

Upptäckande, förebyggande och återställande säkerhetsåtgärder för att skydda mot skadlig kod ska finnas, i kombination med säkerställande av en lämplig nivå av medvetenhet hos användarna. Säkerhetsskyddschef, IT-Centrum, systemägare och systemförvaltare ska - tillsammans med verksamhetens chefer - bidra till att höja medvetandenivån hos medarbetarna.

15.6. Säkerhetskopiering av information

Säkerhetskopiering av information och informationssystem ska utföras regelbundet. Kopiorna ska förvaras i olika brandceller och med implementerade skyddsåtgärder i enlighet med informationens klassificering. Tester för att återskapa information från säkerhetskopior ska genomföras regelbundet och resultatet ska dokumenteras.

15.7. Loggning

Loggning ska ske så att det i efterhand går att följa enskilda användaraktiviteter, avvikelser, fel och informationssäkerhetsändelser. Systematiska och regelbundna stickprovskontroller – för känslig information - ska göras av loggarna. Loggarna ska sparas i enlighet med kraven på spårbarhet för det aktuella informationssystemet. Loggarna ska vara skyddade mot obehörig åtkomst och manipulation samt finnas tillgängliga utifrån verksamhetens behov. Systemklockorna i alla relevanta informationssystem och tjänster ska synkroniseras mot en och samma referensskälla för tid.

16. Mätning och granskning

16.1. Mätning och granskning av informationssäkerhet

Uppföljningar och mätningar ska genomföras löpande för att upprätthålla rätt säkerhet. Interna revisioner och externa oberoende granskningar ska göras löpande och när större förändringar genomförs.

Kommunledningen granskar löpande efterlevnaden av informationssäkerhetspolicyn, gällande regler och riktlinjer, standarder och eventuella andra säkerhetskrav (bl.a. fysisk säkerhet). Informationssystem ska även granskas regelbundet avseende teknisk efterlevnad.

17. Uppföljning

Säkerhetsskyddschefen ansvarar för den löpande uppföljningen och rapporteringen till kommunledningen. Underlaget ska innefatta information om:

- Hot och förändringar i omvärlden som kan påverka informationssäkerheten
- Kompetens och efterlevnad av regler (status och behov)
- Inträffade incidenter med större påverkan på verksamheten.
- Resultat från genomförda granskningar och revisioner

Förtydligande av hållbarhetslöfte Färdplan för ett hållbart län - åtgärder för vatten

Datum:	2021-10-11	
Aktör:	Östhammars kommun	
Kontaktppgifter samordnare aktör:		
Namn:		
E-post:		
Telefon:		

Föreslås antas av Östhammars kommun					Kompletterande information för intern hantering av löften							
			(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Egen kolumn)	(Fylls i av aktör)	(Fylls i av aktör)	(Egen kolumn)	(Fylls i av aktör, kan kompletteras senare)		
Fokus-område	Nr	Åtgärd	Åtgärd som antas i löfte	Aktivitet nr	Aktivitet beskrivning	Ansvarig nämnd	Ansvarig utförande enhet	Aktörsspecifikt mål (uppföljningsbart) för respektive aktivitet som ska genomföras.	Kräver extern finansiering (projektbidrag eller liknande)	Planerad kommunikation		
Vatten som resurs	1	Smart vattenanvändning	X	1.1	1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.	KS KFN	Växande Fastighetsdrift Attraktivitet	Inventera vattenanvändning i kommunala lokaler och påbörja åtgärder för besparing där så är möjligt.	Ja	Kompletteras senare		
				1.2	1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.	KS KFN	Växande Fastighetsdrift Attraktivitet	Samla in regnvatten från tak på kommunala lokaler samt i nyanläggning av planteringar ha med vattenåtgång vid val av växtlighet. Genomför översyn av verksamheternas behov och lyft till lokalägare.	Nej, men kan stärka arbetet	Kompletteras senare		
				1.3	1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.	KS KFN	Växande Fastighetsdrift Fritidsenheten	Vid nybyggnation, planera för dricksvattenbesparande åtgärder, t.ex. sensor Kranar. Lägs in i funktionsprogram för byggnader. Förutsatt att projektmedel finns att söka, utreda möjligheterna att installera vattensparande installationer vid anläggningar, exempelvis genom att bevattna planer med havsvatten.	Nej, men kan stärka arbetet	Kompletteras senare		
				1.4								
				1.X	1.5 Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning: Vattenanvändning ska ingå som en faktor i den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter.	BMN	Miljöenheten	Vattenanvändning ska ingå som en faktor i den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter	Nej	Kompletteras senare		
	2	Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs	X	2.1	2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.	KS BMN	Växande Kommunikation och kundtjänst Planenheten Miljöenheten	Samverka med och vidareförmedla information och kampanjmaterial som tas fram av Gästrike vatten. Delta i kurser samt vidareförmedla information och kampanjmaterial som tas fram av Gästrike vatten.	Nej	Kompletteras senare		
				2.2	2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.	KS BMN	Växande Kommunikation och kundtjänst Miljöenheten	Stödja projektansökningar för att stärka kommunens arbete med enskilda avlopp, som en del i åtgärdsarbete enligt VA-plan. Arbeta med att inventera och kartlägga enskild vattenförsörjning samt sammanställa informationsmaterial till fastighetsägare.	Ja. Löftet kommer kräva externa medel t.ex. LOVA eller andra projektbidrag.	Kompletteras senare		
				2.3								
				2.4								
				2.5	2.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling genom pilotprojekt och tester.	KS	Växande	Kommunen ska samverka med GVAB och andra aktörer i teknikutveckling.	Samverkan - Nej Utförande - Ja	Kompletteras senare		
				2.6								
				2.X								
	3	Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola		3.1								
				3.2								

	och förskola	3.X											
			4	Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs	X	4.1	4.1 Delta i läns gemensam vattendag, exempelvis i samband med Världsvattendagen, inriktning bestäms av länets Miljö- och Klimatråd.	KS BMN	KS förtroendevalda BMN förtroendevalda Kommunikation och kundtjänst Sektor Samhälle (verksamhet Växande + Miljöenheten)	Kommunens förtroendevalda, chefer och strateger deltar i de aktiviteter som ordnas inom läns gemensam vattendag.	Nej	Kompletteras senare	
						4.2	4.2 Genomföra utbildnings- och informationsinsatser riktade till ledningen för företag och branschorganisationer om exempelvis effektiv vattenanvändning och klimatanpassning.	KS	KFLG	Östhammars kommun genomför kompetensutveckling inom organisationen. Samverkan med andra organisationer i kommunen.	Ja	Kompletteras senare	
						4.X							
						5	Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster	X	5.1				
						5.2	5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.	KS	Växande Fastighetsdrift	Vid nybyggnation planera för dricksvattenbesparande åtgärder, t.ex. sensorkranar. Läggs in i funktionsprogram för byggnader.	Nej, men kan stärka arbetet	Kompletteras senare	
						5.X							
Vattenplanering	Hållbar vattenplanering	X	6.1	6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.	KS BMN	Växande Miljöenheten	Slutföra arbetet med VA-plan för Östhammars kommun samt arbeta för att förbättra underlagen för dagvattenhantering i kommunen, i samverkan med Gästrike vatten AB. Bidra med kunskapsresurser i fortsatt arbete med VA-plan samt komplettering av VA-plan i form av dagvattenplan/-strategi.	Ja, t.ex. ansökan av LOVA-medel	Kompletteras senare				
			6.2	6.2 Genom samverkan inom avrinningsområden lyfta vattenfrågorna i samhällsplaneringen i exempelvis översikts- och detaljplaner men även planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.	BMN KS BMN	Planenheten Växande Miljöenheten	Redovisa avrinningsområden i översiktsplanen samt ta in markavvattningsföretagens synpunkter i översikts- och detaljplanarbetet. Driva och delta i arbetet med lokala åtgärdsplaner för vatten, exempelvis LÅP Vatteholmaån/Fyris östra källor och ev. andra avrinningsområden som Olandsån och Östhammarsfjärdarna.	Nej, ta in i löpande planarbete Ja. Att ta fram lokala åtgärdsplaner och arbeta med lokal åtgärdsamordning kräver delvis externa medel, t.ex. LOVA.	Kompletteras senare				
			6.3										
			6.4										
			6.5										
			6.6	6.6 Planera för/genomför ökad vattenvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).	KS KS BMN	Växande Fastighetsdrift Planenheten (ÖP + DP)	Arbeta med klimatanpassning i översiktsplanarbetet samt ha med dagvattenfrågan som en aktiv del i planering och projektering av allmänna platser.	Nej	Kompletteras senare				
			6.7	6.7 Genomföra mellankommunal samverkan för dricksvattenförsörjning.	KS	Växande	Fortsätta samarbete med Tierps kommun gällande dricksvatten. Vid behov inleda dialog med andra kommuner. Samverkan med GVAB.	Nej	Kompletteras senare				
			6.X	6.8 Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering: Möjliggöra för småbåtshamnar istället för enskilda bryggor.	KS	Planenheten/ÖP Växande	Möjliggöra för småbåtshamnar istället för enskilda bryggor.	Nej	Kompletteras senare				
7	Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp	X	7.1										
			7.2	7.2 Minska övergödande ämnen från enskilda avlopp.	BMN	Miljöenheten	Fortsatt prioritera tillsyn av enskilda avlopp i recipienter med höga näringshalter. Inleda ett arbete med VA-rådgivning till kommuninvånare.	Nej	Kompletteras senare				
			7.3										
			7.X										
			8.1	8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.	KS	Växande Kansli och utveckling	Kompetensutveckling och kunskapshöjning internt om projektmedel (LOVA, LONA, Landsbygdsprogrammet etc.) som kan öka kvaliteten och omfattningen på redan beslutade uppdrag och projekt inom kommunens vattenarbete.	Nej	Kompletteras senare				
Minska belastning av näringsämnen från exempelvis	..		8.2										
			8.3	8.3 Utöka och prioritera tillsyn av exempelvis primärproducenter och livsmedelsförädling enligt relevant lagstiftning, exempelvis Miljöbalken kapitel 12.	BMN	Miljöenheten	Fortsatt prioritera tillsyn inom jordbrukssektorn, Miljöbalken kap 12.	Nej	Kompletteras senare				

Vattenskydd	11	Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter	X	11.6	11.6 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter, exempelvis båtbottnentvättar, spolplattor och miljöstationer.	KS	Renhållning Fatighetsdrift	Genom avfallsplanen bidra till minskade utsläpp av kemikalier och miljöskadliga ämnen vid hamnverksamheter och båtklubbar.	Ja	Kompletteras senare	
		BMN			Miljöenheten	Delta i kommunala insatser och kampanjer för att minska utsläpp av kemikalier och miljöskadliga ämnen vid hamnverksamheter och båtklubbar.	Ja				
	12	Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen		11.X							
				12.1							
				12.2							
				12.3							
				12.4							
				12.5							
				12.6							
				12.X							
				13.1							
				13.2							
				13.3							
13	Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden	X	13.4								
			13.5								
			13.6								
			13.7								
			13.8								
	13.9	13.9 Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden: Använd MKB som ett aktivt verktyg i samhällsplanering som påverkar vattenskyddsområden och arbeta för att vattenskyddets värden omhändertas långs statligt vägnät.	KS BMN	Växande Planenheten/ÖP Planenheten/DP	Använd MKB som ett aktivt verktyg i samhällsplanering som påverkar vattenskyddsområden och arbeta för att vattenskyddets värden omhändertas långs statligt vägnät. <i>(Från BMN beslut: Undvika att peka ut generell bebyggelse på vattenskyddsområdena i översiktsplanen. Förslag till KSASu - omformulera aktiviteten enligt ovan.)</i>	Nej	Kompletteras senare				

Template for comments and secretariat observations

Date: 2021-10-10	ftSS 199000	SIS-remiss 21574
------------------	-------------	------------------

MB/ NC ¹	Line number (e.g. 17)	Clause/ Subclause (e.g. 3.1)	Paragraph/ Figure/ Table/ (e.g. Table 1)	Type of comment ²	Comments	Proposed change	Observations of the secretariat
Öst kn		3	-	ge	<i>The expansion of the section and change of structure has improved the chapter.</i>	<i>No changes are proposed.</i>	<i>Lämnas tomt</i>
Öst kn		4.2	1	ge	<i>Important figure and a good description of supplementary inventories, which have been missing in previous standards.</i>	<i>No changes are proposed.</i>	
Öst kn		6.4	-	ge	<i>Important supplement that can increase the quality of NVI.</i>	<i>No changes are proposed.</i>	
Öst kn		9.2	-	ge	<i>Very important clarification that the customer must receive delivery of geodata with associated metadata. This was previously handled very differently depending on the consultant.</i>	<i>No changes are proposed.</i>	
Öst kn		-	-	ge	<i>As discussed at the consultation seminar, there is a great need for courses and training for the organizations that have purchased the standard - preferably with practical examples from real cases.</i>	-	

Svar från: Östhammars kommun

1 **MB** = Member body / **NC** = National Committee (enter the ISO 3166 two-letter country code, e.g. CN for China; comments from the ISO/CS editing unit are identified by **)

2 **Type of comment:** **ge** = general **te** = technical **ed** = editorial

MB/NC ¹	Line number (e.g. 17)	Clause/Subclause (e.g. 3.1)	Paragraph/Figure/Table/ Table (e.g. Table 1)	Type of comment ²	Comments	Proposed change	Observations of the secretariat
--------------------	--------------------------	--------------------------------	--	------------------------------	----------	-----------------	---------------------------------

Så här fyller du i kommentarsmallen

- **MB/NC¹** - Ange dina initialer eller en förkortning av ditt företags-/organisationsnamn.
- **Line number** - Skriv vilken/vilka rader din kommentar refererar till (om radnummer finns i marginalen i dokumentet).
- **Clause/Subclause** - Ange det avsnitt eller underavsnitt din kommentar berör. Nödvändig information för rätt hantering av dina kommentarer.
- **Paragraph/Figure/Table** - Precisera närmare vad din kommentar berör; ett stycke, mening, not, figur, tabell, bild etc.
- **Type of comment²** - Ange den förkortning som stämmer för din kommentar:
 - *ge* = en *generell* kommentar om allt eller delar av innehållet, exempelvis att det är för många sidor, för tungt språk etc.
 - *te* = en *teknisk* kommentar som ändrar tekniskt innehåll i dokumentet. Det kan vara att ändra ett värde, skriva "ska" istället för "bör", ändra i en formel eller lägga till ett krav.
 - *ed* = en *redaktionell* kommentar om exempelvis stavfel, grammatiska fel, ändring av ordföljd, användning av synonym etc. En redaktionell kommentar får inte ändra tekniskt innehåll i dokumentet.
- **Comments** - Förklara bakgrunden och motivet med din kommentar på engelska. Använd inte personliga pronomen, skriv exempelvis "The example does not seem to be correct" och inte "I do not think the example is correct".
- **Proposed change** - Ange alltid ett konstruktivt förslag tillsammans med din kommentar, exempelvis hur en ny formulering ska se ut, hur bilden ska se ut istället eller hur en ny mening ska se ut. Denna kolumn är mycket viktig eftersom en välskreven och komplett proposed change har störst chans att accepteras.
- **Observations of the secretariat** - Lämna tom.

OBS - justera ej kolumnerna/raderna

¹ **MB** = Member body / **NC** = National Committee (enter the ISO 3166 two-letter country code, e.g. CN for China; comments from the ISO/CS editing unit are identified by **)

² **Type of comment:** **ge** = general **te** = technical **ed** = editorial

Budget och verksamhetsplanering 2022, Plan 2023-2025 Socialnämnden

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

Innehållsförteckning

1	Verksamhetsområde	3
2	Planeringsförutsättningar.....	3
2.1	Verksamhetsförändringar 2022-2025	5
2.2	Volymer	5
3	Nämndens mål och styrtaI	6
3.1	En attraktiv och växande kommun	6
3.2	En hållbar kommun	6
3.3	Uppdrag	7
3.4	Nyckeltal.....	7
4	Ekonomisk planering.....	9
4.1	Resultaträkning.....	9
4.2	Driftbudget.....	10
4.3	Investeringsbudget.....	10

1 Verksamhetsområde

Socialnämnden ska utifrån behov, lagstiftning och ekonomiska förutsättningar erbjuda insatser till Östhammars kommuns invånare. Insatserna ska stimulera individen till ett självständigt, värdigt och tryggt liv i gemenskap med andra. Därutöver ska individen känna sig trygg i hur service och omvårdnad tillgodoses. Socialnämndens huvuduppgift är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring, tillhandahålla en god vård och omsorg för äldre och personer med funktionsvariationer. Enligt gällande lagstiftning ska den enskildes rätt till stöd och bistånd prövas. Socialnämndens beslut ska vara rättssäkra och tydliga. Socialnämndens verksamhet omfattar: • individ- och familjeomsorg • äldreomsorg • hälso- och sjukvård • stöd till personer med funktionsvariationer • uppsökande, förebyggande och öppna insatser • färdtjänst • hjälpmedel • bostadsanpassning

2 Planeringsförutsättningar

Ökat tryck på kommunala välfärdstjänster

Enligt Statistiska Centralbyråns (SCB) framtidsprognos förväntas Sverige 2024 ha en befolkning på 10.7 miljoner invånare. De två största anledningarna är en äldre befolkning och större invandring. Den snabba befolkningsökningen kommer sätta en stark press på kommunsektorn och resultera i nya utmaningar. Ökningen är extra påfrestande så till vida att den främst sker i de åldersgrupper där behovet av välfärdstjänster är som störst och bidraget till dess finansiering minst. Detta innebär att socialnämndens välfärdstjänster behöver utökas och förändras.

Den demografiska utvecklingen ger också ett ökat tryck på Region Uppsalas specialiserade vård, som anpassas till nya förutsättningar, vilket spiller över på kommunens verksamheter. Se Samverkan/regionalisering.

Det är inte konstigt att förväntningarna på välfärdstjänsterna ökar när människors ekonomi förbättras och när informationen, kunskapen och tillgängligheten ökar. Med ökad utbildning och ökad jämlikhet har auktoritetstron minskat. Allt fler törs uttrycka sina synpunkter och sina förväntningar. Ny teknik har skapat nya arenor, vilket ytterligare skruvar upp förväntningarna på tillgänglighet och snabbhet. Digitaliseringen med ständig uppkoppling till internet och sociala medier erbjuder nya möjligheter för människor att bygga relationer, få insyn i och påverka händelser. Detta kräver en mer effektiv verksamhet, för att möta upp medborgarnas förväntningar. Större medvetenhet om rättigheter till stöd och högre kravställning från brukare och anhöriga påverkar också efterfrågan på tjänsterna inom socialförvaltningens verksamhetsområde.

Behovet inom LSS-området har ökat under en period och förväntas fortsätta öka. Personer med funktionsnedsättning eller multijukdom har tillgång till god vård och lever längre än tidigare. De vill kunna leva självständigt (utanför familjen) och fler söker eget boende samt sysselsättning, exempelvis inom daglig verksamhet. I dagsläget belastas nämnden med flera ej verkställda beslut som gäller behov av kontaktperson, eget boende (med stöd) och boende i gruppboende. Här pågår ett arbete med att systematiskt gå igenom beslut fattade med stöd av socialtjänstlagen (SOL) där de egentligen skall fattas med stöd av Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Samverkan

Region Uppsala och kommunerna samverkar kring Effektiv och nära vård, ENV 2030. Vårldsuppdraget har vidgats och förändrats, vilket ställer andra krav på kommunen att kunna ta emot patienter utifrån patientens olika, ibland mer komplexa, behov. Pandemin har särskilt påverkat trycket på kommunerna då Regionen haft ett ökat tryck på att skriva ut patienter. Att arbeta med samma individer, men i olika faser av vårdkedjan, ställer nya krav på samverkan. En viktig förutsättning för samverkan är att det finns ett tydligt gemensamt mål.

Denna samverkan kommer ge möjlighet till en utveckling av hemtjänst, hjälpmedel, korttidsplatser och hemsjukvård i ordinärt boende. Detta då satsningen innebär att flytta resurser och ansvar från slutenvård till primärvård, vilket ställer nya krav på arbetet med stöd i hemmet.

Östhammars kommun, Sektor omsorg, har fastställt projektdirektiv för Vårdcentrum Östhammar i samverkan med regionen under våren 2021. Vårdcentrum planeras att succesivt införas i Östhammars kommun under 2022. Vårdcentrum är ett delmoment under Effektiv och nära vård 2030 och syftar till att medborgarna skall få en individanpassad samlad vård i den egna kommunen. Specialistvård kommer fortsatt bedrivas av Region Uppsala.

Digitalisering

Vårt samhälle genomgår ett snabbt tekniskifte och det finns många möjligheter inom socialnämndens verksamhetsområden att följa med på resan. Det är av stor vikt att känna av efterfrågan och acceptansen för nya tjänster ser ut hos brukarna och att tjänster utvecklas med brukarens behov och upplevelse i centrum. Nya system, tjänster och arbetssätt kräver ofta nya kompetenser. Dels för att utveckla tjänster med brukarens behov i fokus, dels för att hantera system när de är igång.

Under hösten 2021 kommer en förstudie att genomföras inom verksamheten för att gå igenom möjliga vägar för organisationen att bli mer digitaliserad och för att möta morgondagens förväntningar och utvecklingsbehov. Under pandemin har sektorn utvecklat möjligheterna till digitala möten. När det gäller möten med medborgare i mer utsatta situationer, utredningar och ansökningar är dock personliga möten att föredra.

Kompetensförsörjning

Socialnämnden lider redan idag brist inom vissa kompetenser och situationen kommer kontinuerligt att försvåras i takt med att andelen äldre ökar i kommunen och med det efterfrågan på kommunens välfärdstjänster. Socialnämnden kommer att behöva arbeta intensivt för att behålla och nyrekrytera socionomer, sjuksköterskor, kvalificerade beteendevetare och arbetsterapeuter. De resurser som finns tillgängliga måste användas mer effektivt samtidigt som arbetet med att skapa en god arbetsmiljö på sikt kan sänka såväl personalomsättning som sjuktal. Sektorn gör under hösten en särskilt riktad satsning tillsammans med HR där arbetet är centrerat runt friskfaktorer.

Nationell styrning

Den statliga styrningen av kommuner och regioner har ökat i omfång, komplexitet och detaljeringsgrad under de senaste decennierna. Detta medför till att socialnämndens verksamhetsområden måste förhålla sig till förändringar i lagstiftning, handlingsplaner eller andra prioriterade överenskommelser som exempelvis psykisk hälsa och god och nära vård, vilka skall ske i nära samverkan med hälso- och sjukvården. Den nationella styrningen är en vägledning i vilka områden som måste prioriteras.

2.1 Verksamhetsförändringar 2022-2025

2021-01-20 fattade Socialnämnden beslut om Trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammars kommun. Trygg och hållbar äldreomsorg består av två delar: Omställningen och tillämpningen av äldreplanen. Socialnämnden fattade beslut om omställningen den 20 januari och tillämpningen av äldreplanen den 5 maj. Beslutet innebär förändringar inom Sektor omsorg på både produktions och myndighets sida. Omställningen kommer från en politisk vilja att verksamheten ska kunna utvecklas hållbart med fokus på kvalitet för den äldre samtidigt som vi använder resurserna rätt och har en ekonomi i balans.

Målet med omställningen är: En effektiv äldreomsorg med rätt insatser, i rätt tid och i rätt omfattning

Det nås via en utveckling av styrningen inom äldreomsorgen som bygger på antagandet att om varje organisatorisk del uppfyller sina ekonomiska och verksamhetsmässiga mål och krav så leder det till goda resultat.

Om organisation definieras utifrån brukarens perspektiv är organisation inte en hierarki utan ett nätverk, ett komplext system där relationerna och kommunikationen mellan människorna i systemet är avgörande för förmågan att hjälpa den äldre medborgaren.

Vidare har Sektor omsorg övertagit familjerådgivningen i egen regi i samverkan med Tierps kommun. Ett samverkansforum har bildats för kommunerna i Norduppland för att på ett mer effektivt sätt utnyttja resurser och att samordna i gemensamma frågor. Öppenvården består i nuläget av fem delar, boendestöd, familjevård och familjerätt, råd och stöd, öppenvård-missbruk och träningsboende. Öppenvården befinner sig i planeringsstadiet för en utveckling i arbete och organisation. I planeringen ingår en översyn av vad som kan övergå till myndighet och de resterande delarna blir sedan en gemensam enhet. Enligt planerna påbörjas den faktiska förändringen i december 2021.

2.2 Volymer

Volymer

Volym	2020	2021	2022	2023
65-79 år, antal	6 116	6 191	6 238	6 201
80+ år, antal	1 506	1 590	1 658	1 780
Totalt, antal	7 622	7 781	7 896	7 981
Källa: Kolada, med framskrivningar från 2021				

3 Nämndens mål och styrtal

Nedan följer nämndens mål, styrtal och måltal för 2022. Nämndmålen utgår från kommunfullmäktiges fyra strategiska inriktningsområden: En attraktiv och växande kommun, En hållbar kommun, En lärande kommun och En öppen kommun.

För de styrtal som saknar måltal gäller ökande, minskande eller bibehållet utfall i förhållande till utfall för 2021.

3.1 En attraktiv och växande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Sektor omsorg ska vara en attraktiv arbetsgivare	Nära hälften av kommunens medarbetare arbetar med vård och omsorg av kommunens invånare. Att kommunen inom dessa områden, av dessa medarbetare, uppfattas som en attraktiv arbetsgivare är mycket viktigt. Skillnaden för kommunen och dess invånare mellan friska medarbetare som trivs och utvecklar sina arbetsplatser och motsatsen kan inte överskattas.	Sjuktalet ska minska	8%
		Personalomsättningen ska minska	10%
		Helhetsintrycket av vår organisatoriska och sociala arbetsmiljö ska förbättras	82

3.2 En hållbar kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Sektor omsorg ska vara en effektiv verksamhet	Socialnämndens stöd och omsorgsverksamhet är en stor, viktig och resursberoende/krävande del av kommunens samlade verksamhet. Att socialnämndens verksamhet bedrivs resurseffektivt är av stor vikt för att klara av nuvarande och framtida utmaningar. Genom att	Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%) ska minska	-10%
		Köp av individ och familjeomsorg totalt, andel (%) ska minska	18%
		Brukarbedömning IFO totalt - helhetssyn, andel (%) ska öka	
		Brukarbedömning	

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
	följa och analysera verksamhetens nettokostnadsavvikelse och brukarnas upplevelse av kvalitet i levererade tjänster ges en bild av nämndens effektivitet.	hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ska bibehållas	
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ska öka	
		Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+ ska minska	
		Andel invånare 80+ som inte har någon biståndsbedömd insats av socialförvaltningen ska öka	72%
		Nettokostnadsavvikelse LSS, (%) ska minska	0%

3.3 Uppdrag

Uppdrag är ett instrument för nämnden att använda om de vill uppdra förvaltningen att genomföra någonting specifikt som inte ryms inom ramen för det ordinarie målarbetet.

Testanteckning

3.4 Nyckeltal

Nyckeltal är de mått nämnden följer systematiskt under året, utan att styra mot. De nyckeltal som redovisas i rapporten är de nyckeltal som redovisas i tertial 1-, delår- och helårsredovisning.

Nyckeltal
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)
Brukarbedömning barn- och ungdomsvård IFO vårdnadshavare - helhetssyn, andel (%)
Brukarbedömning missbruksvård IFO - helhetssyn, andel (%)
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)
Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)
Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+
Framskrivning, förväntat antal invånare 65-79 år om 5 år
Framskrivning, förväntat antal invånare 80+ om 5 år
Invånare 65-79 år, antal

Nyckeltal
Invånare 80+, antal
Invånare 65+ med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)
Invånare 65+ i särskilda boendeformer, andel (%)
Medelålder för äldre i särskilt boende, år
Medianvårdtid i särskilt boende äldreomsorg, antal dagar
Ålder vid inflyttning till särskilt boende, median
Ifo BoU - utredningstid > 4 månader
Ifo BoU - Antal placeringar + fördelning per typ
Ifo BoU - Snittkostnad per vård dygn
Ifo Ensamkommande BoU - antal placeringar
Ifo Ensamkommande BoU - Snittkostnad vård dygn
Ifo Vuxen - Antal placeringar
Ifo Vuxen - Snittkostnad per dygn för placeringar
Ifo Vuxen - Antal hushåll med ekonomiskt bistånd
Ifo Vuxen - Snitt ekonomiskt bistånd per hushåll
Boendestöd - Antal med boendestöd SoL-beslut
SoL - Antal unika brukare med beslut om SoL-insats
VoO - Trygghetslarm antal personer (alla åldrar)
VoO HTJ - Antal PERSONER i ordinärt boende med hemtjänstbeslut
VoO HTJ - Antal unika brukare HTJ (SoL) timbeslut
VoO HTJ - BEVILJAD TID (timmar) åldersindelat
VoO HTJ - Genomsnittligt antal beviljade HTJ-timmar per brukare
VoO HTJ - BEVILJAD TID (timmar) ortsindelat
VoO HTJ - UTFÖRD TID (timmar) totalt plus per ort
VoO HTJ - MATdistribution antal personer
VoO HTJ - INKÖP antal personer
VoO HTJ - Tvätt (antal personer)
VoO HTJ - Städ (antal personer)
VoO HTJ -Nattillsyn antal personer
VoO SÄBO - Antal personer med särskilt boende
VoO SÄBO - Beläggningsgrad (%) särskilt boende
VoO SÄBO - Väntetid särskilt boende
VoO Servicelght - Antal personer med servicelägenhet

Nyckeltal
VoO Korttidsenhet - antal personer
VoO Dagverksamhet - antal personer
VoO - Kontaktperson SoL (antal personer)
VoO LSS - Beläggningsgrad boende per kvartal
VoO LSS - Antal med daglig verksamhet
VoO LSS - Beslut om personlig assistans
VoO LSS - Personlig assistans SFB
VoO BISTÅND SoL - Antal fattade beslut SoL
VoO BISTÅND LSS - Antal fattade beslut LSS
VoO LSS - Antal brukare med LSS-beslut
VoO LSS - Antal brukare (LSS) timbeslut
VoO SOL - Boendestöd SOL (antal personer & timmar)
VoO Färdtjänst - Antal beslut
VoO Riksfärdtjänst - Antal beslut
Antal färdtjänst innehavare
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde

4 Ekonomisk planering

Budgeten innebär en ramtilldelning som för år 2022 överstiger prognostiserat utfall år 2021 med cirka 12 miljoner kronor. Trots förstärkning av budgeten till 2022 bedömer nämnden att målet med budget i balans år 2022 medför behov av fortsatt arbete med strukturella förändringar av förvaltningens verksamheter.

Det kommer utöver strukturförändringar fortsatt finnas behov av effektiviseringsarbete inom befintlig verksamhet. Förändringstrycket kommer både från demografiutvecklingen inom äldreomsorgen och ett ökat behov inom funktionshinderområdet.

4.1 Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter (+)	199 510	367 102	371 874	376 709	381 606	386 567
Kostnader (-)	-706 016	-892 576	-906 839	-930 444	-957 225	-987 525
Personalkostnader	-395 025	-394 509	-402 399	-418 819	-435 759	-456 025
Lokalkostnader	-59 085	-64 324	-57 579	-55 828	-56 553	-57 288
Övriga kostnader	-251 906	-433 743	-446 860	-455 797	-464 913	-474 211
Nettokostnader	-506 506	-525 474	-534 964	-553 736	-575 619	-600 958

4.2 Driftbudget

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Sektorsövergripande	-51 625	-50 601	-37 372	-38 683	-40 212	-41 982
Myndighet	-356 275	-385 997	-404 958	-419 168	-435 733	-454 914
Produktion	-98 774	-88 876	-92 634	-95 885	-99 674	-104 062
Totalt	-506 506	-525 474	-534 964	-553 736	-575 619	-600 958

4.3 Investeringsbudget

1. Ofördelade medel bl.a. för investeringsbehov gällande gemensamhetsutrymmen på särskilt boende inkluderande sängar och övriga inventarier.
2. Årligt investeringsbehov för större hjälpmedel som tex. inköp av rullstolar.
3. Investeringsmedel till exempelvis införandet av E-tjänster inom förvaltningen.
4. Investeringar i nya boenden för möbler och övriga investeringar.

Investeringsbudget, netto (tkr)	Ack budget tom 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Projekt					
9000 Ofördelat SN	700	700	700	700	700
9001 Hjälpmedel	700	700	700	700	700
9003 Digitalisering	400	400	400	400	400
9068 Inv nya boenden	500	500	500	500	500
Summa	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300

Budget och verksamhetsplanering 2022, Plan 2023-2025 Barn- och utbildningsnämnden

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

Innehållsförteckning

1	Verksamhetsområde	3
2	Planeringsförutsättningar.....	3
2.1	Verksamhetsförändringar 2022-2025	6
2.2	Volymer	8
3	Nämndens mål och styrtaI	9
3.1	En attraktiv och växande kommun	9
3.2	En hållbar kommun	9
3.3	En lärande kommun.....	10
3.4	Uppdrag	11
3.5	Nyckeltal.....	11
4	Ekonomisk planering.....	18
4.1	Resultaträkning.....	18
4.2	Driftbudget.....	19
4.3	Investeringsbudget.....	21

1 Verksamhetsområde

I Barn- och utbildningsnämndens uppgifter ingår att leda och samordna verksamheten inom förskola och pedagogisk omsorg, fritidshem, fritidsklubb, grundskola, grundsärskola, kulturskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Nämnden ansvarar även för det kommunala aktivitetsansvaret samt korttidstillsyn för barn över 12 år. Barn- och utbildningsnämnden ska verka för en helhetssyn på omsorg, utbildning och fritid för barn och ungdomar samt för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ansvarar även för bidragsgivning, tillsyn och uppföljning av barnomsorg i alternativa driftsformer.

2 Planeringsförutsättningar

Lokalbehov, lärmiljöer och ökade volymer

Grundskolorna i Östhammars kommun skiljer sig mycket från varandra. Både vad gäller status på byggnader och hur tillgängliga lärmiljöerna är. Barn- och utbildningsnämndens stora utmaning under perioden 2022 och framåt, är ett ökat lokalbehov och svårigheten att finansiera ökade hyror med egen budgetram utan att detta medför negativa konsekvenser för verksamhetens kvalitet.

Att skolans lokaler är utformade efter verksamhetens behov, ändamålsenliga, säkra och trygga är även starkt kopplat till personals och elevers arbetsmiljö samt nämndens övergripande mål att alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö. Här krävs en stor förståelse för verksamhetens skiftande behov.

Barn- och utbildningsnämnden behöver lösa skolorganisationen i Gimo inför 2022, då det är akut lokalbrist. Nämnden behöver även ta ett långsiktigt strategiskt grepp om hela skolorganisationen i kommunen. Barn och elevantalet förväntas också att öka både genom ett något högre födelsetal men också genom inflyttning. Fler barn- och elever ger även det ett behov av utökad budget för att kunna bibehålla vuxentätheten och kvaliteten i verksamheten.

För att ge alla våra barn och elever möjlighet att delta i undervisningen och utbildningen behöver vi en modern och anpassad lärmiljö. Med lärmiljöer menar vi pedagogisk-, fysisk- och social miljö. Barn och elever i vår verksamhet ska känna sig trygga och uppleva studiero. Utbildningen har utvecklats och ställer idag andra krav på miljön än vad den gjort tidigare. Flexibilitet, kreativitet och stimulans är viktiga komponenter i detta arbete inom alla verksamheter.

Arbetet med att utforma den pedagogiska inriktningen har påbörjats av en arbetsgrupp, detta är ett fortsatt viktigt arbete som kommer att pågå fram till dess att förskolan i Österbybruk och Östhammar står klara. Arbetsgruppen har också ett nära samarbete med sektor Verksamhetsstöd för att bevaka att verksamhetens krav på ändamålsenliga, säkra och trygga miljöer tillgodoses. För att trygga tillgången på barnomsorgsplatser i alla kommunens tätorter fortsätter samarbetet med sektor Samhälle, där man tillsammans analyserar prognoser över antal barn kontra de befintliga lokaler som finns att tillgå.

Stigande förväntningar på välfärdsleveranser

Det är inte konstigt att förväntningarna på välfärdstjänsterna ökar när människors ekonomi förbättras och när informationen, kunskapen och tillgängligheten ökar. Med

ökad utbildning och ökad jämlikhet har auktoritetstron minskat. De flesta förs uttrycka sina synpunkter och sina förväntningar. Ny teknik har skapat nya arenor vilket ytterligare skruvar upp förväntningarna på tillgänglighet och snabbhet. Digitaliseringen med ständig uppkoppling till internet och sociala medier erbjuder nya möjligheter för människor att bygga relationer, få insyn i och påverka händelser. Detta kräver en mer effektiv verksamhet, för att möta upp medborgarnas förväntningar.

Hårdare konkurrens om kompetens

Kvalificerade medarbetare är avgörande för att vi ska lyckas med våra uppdrag. Med ett ökat antal barn och elever, ökat antal pensionsavgångar och en nationell brist på lärare i alla skolformer behöver Sektor Bildning vara konkurrenskraftig i förhållande till övriga arbetsgivare och andra kommuner i närområdet. Åtgärderna behöver vara långsiktiga men även ge effekt i kortare perspektiv för att motverka konsekvenserna av personalbrist. Vi behöver främja och stimulera våra medarbetares kompetensutveckling samt säkerställa en god arbetsmiljö som förebygger frånvaro.

Östhammars kommun, som många andra kommuner, har svårt att rekrytera vissa yrkesgrupper. Konkurrensen om framför allt lärare har ökat i takt med stora pensionsavgångar och allt fler yngre medborgare. En del kan även uppleva att yrket fått lägre status, att arbetsmiljön försämrats eller att löneläget inte är tillräckligt attraktivt. Östhammars kommun kan ha problem att rekrytera på grund av att samhällsservicen upplevs som dålig eller att partnern till den som erbjuds anställning inte kan hitta ett eget jobb i kommunen. Bostadsbristen kan även ha påverkan på möjligheten att söka jobb i kommunen. För ett bättre rekryteringsarbete så har kommunen en kompetensförsörjningsplan med kopplade aktiviteter.

Partnerskolor

Ett led i arbetet med den strategiska kompetensförsörjningen är att Östhammars kommun nu är partnerskola med Uppsala Universitet. En partnerskola är en förskola eller skola där en VFU- student genomför huvuddelen av sin verksamhetsförlagda del av lärarutbildningen. Partnerskolan kännetecknas av att det finns ett engagemang för lärarutbildningen och en väl fungerande verksamhet. De lärare som handleder studenterna är yrkesskickliga, behöriga i de ämnen som VFU-kursen avser och har ett intresse för att handleda studenter under deras VFU. Handledarna har eller ska genomföra handledarutbildning om 7,5 hp. En partnerskola kan bestå av en till tre enheter som redan samarbetar, till exempel en till tre förskolor med samma rektor eller två skolor med samma rektor. För partnerskolan innebär uppdraget en möjlighet att i större utsträckning vara delaktig i lärarutbildningen och påverka vad blivande lärare får med sig under utbildningen. Att samma studenter återkommer till partnerskolan skapar en trygghet för både studenter, personal, elever/barn och föräldrar. I och med att studenterna återkommer till samma partnerskola blir uppstartsfasen kortare, både för studenter och handledare, för varje ny VFU-period. Idén är att partnerskolans studenter ska ses som blivande kollegor och istället för tillfälliga gäster. Kanske handlar det också bokstavligen om blivande kollegor. Uppdraget bidrar på så sätt till långsiktig kompetensförsörjning för partnerskolan och kommunen.

Ökad arbetslöshet inom vissa grupper

Östhammars kommun har en relativt låg arbetslöshet. Andelen arbetslösa är dock högre inom vissa grupper, till exempel utrikes födda, personer med förgymnasial utbildning och ungdomar. Behovet av samverkan blir därför större kring dessa målgrupper.

Arbetslösheten är högre bland män än bland kvinnor. För en snabbare etablering på arbetsmarknaden för gruppen nyanlända är det avgörande att alla parter medverkar till att underlätta för den enskilde att kombinera SFI-undervisning med arbete och/eller aktiviteter inom ramen för etableringsplanen. En SFI-undervisning som bygger vidare på deltagarnas tidigare erfarenheter och yrkeskompetenser är grundläggande för integrationen. Som det ser ut idag har elever som läser sfi ersättning genom etableringen under två år och efter den tiden ytterligare ett år genom jobb- och utvecklingsgarantin. Efter dessa tre år kommer många elever att behöva försörjningsstöd för att kunna fortsätta läsa sfi, vilket beslutas av Sektor Omsorg.

Statsbidrag - osäkerhet

Styrning från nationell nivå ökar, ofta med detaljerade krav, när det gäller tjänsternas utformning. Vilket gör att handlingsutrymmet på lokal nivå minskar. Ett exempel är statsbidrag. De kan hindra kommunen att göra egna prioriteringar. Antalet riktade statsbidrag har ökat under hela 2000-talet och uppgår i dag till ca 20 miljoner i Östhammars kommun. Det finns en osäkerhet i att planera verksamheten efter bidrag, som man inte vet varaktigheten av.

Såväl de korta ledtiderna inför ansökan som de sena beskeden påverkar möjligheten till goda planeringsförutsättningar och att statsbidragen bidrar till måluppfyllelse. Problemen är inte bara att veta hur budgeten ska gå ihop utan även hinna förankra en satsning, planera och eventuellt rekrytera för den.

Ökad polarisering - likvärdighet

De ekonomiska klyftorna har ökat i Sverige sedan 1980-talet, så också i Östhammars kommun. Klyftorna har ökat till exempel mellan inrikes födda och utrikes födda samt mellan invånare i attraktiva och mindre attraktiva områden. Segregationen gör att det finns områden i kommunen som är socioekonomiskt utsatta. Där skolan och förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Östhammars kommun är i behov av en långsiktig strategi för att främja likvärdighet och motverka segregationens negativa effekter i alla skolformer. Detta känns extra viktigt inför den troliga ökningen av nyanlända efter pandemin och läget i världen.

Behörighet till gymnasieskolan samt examen inom fyra år

Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa, och betygen i grundskolans årskurs 9 är av avgörande betydelse för skolelevens benägenhet att studera vidare. Det finns ett samband mellan utbildningsnivå och medellivslängd, där de största skillnaderna finns mellan dem som har högst förgymnasial utbildningsnivå och dem som har eftergymnasial utbildningsnivå. Låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 ökar dessutom risken för framtida psykosociala problem, samtidigt som den psykiska hälsan kan påverka skolprestation. Vi vet att den psykiska ohälsan ökar, framförallt hos unga flickor. Det finns också studier som visar att när andelen unga som inte kommer in på arbetsmarknaden ökar, så försämras också den psykiska hälsan bland unga. Det finns en utmaning i att ta igen den studieskuld som pandemin orsakat vissa elevgrupper.

Digitalisering

Digitaliseringen ändrar hur vi arbetar och hur vi skapar välfärd. Digitalisering är en minst lika viktig del av vår verksamhet som annan infrastruktur. Vi behöver hela tiden se till nyttan framför allt för invånarna som bor och verkar i kommunen men också för kommunen som organisation. Kunskapshöjning och ökad förståelse behövs när det gäller digitaliseringens betydelse och hur digitaliseringen kan stödja

verksamhetsutvecklingen i syfte att möta framtida utmaningar inom Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

För att Östhammars kommuns skolor ska klara utmaningarna att förbereda våra elever för framtidens samhälle behöver vi en skola i vår tid. Den digitala kompetensen är idag en demokratifråga som blivit en klassfråga. Verksamheten har så som samhället i övrigt utmaningar att integrera och skapa jämlika skolor för alla barn och elever. Det är avgörande för elevernas lärande att skolan tillhandahåller moderna verktyg och arbetssätt som rustar dem för framtiden på ett likvärdigt sätt.

Budget 2022

Löneökningarna kommer sannolikt att vara högre än budgetens uppräkningsvilket kan få till konsekvens att förskolor och skolor inte kommer ha råd med det antal medarbetare som de har i dag. Kvalitet kan givetvis uppnås på annat sätt än enbart med många medarbetare men inom flertalet av nämndens verksamheter, till exempel inom förskolan, så är antalet medarbetare per barn viktigt för kvaliteten. Det kan även innebära att det lagstadgade uppdraget inte kan upprätthållas.

Covid-19

Till skillnad från många andra länder har Sverige haft förskolor och grundskolor öppna när landet drabbades av coronapandemin våren 2020 (UNESCO 2020). Det innebär dock inte att verksamheterna har varit opåverkad av pandemin. Folkhälsomyndighetens rekommendationer om att stanna hemma vid lindriga symptom, samt tilltagande spridning och oro för smittan har bidragit till ökad frånvaro bland barn, elever och lärare senaste ända sedan pandemins start. Frånvaron bland elever har inneburit att eleverna inte fått undervisning i lägre utsträckning. sjukfrånvaro för personal har inneburit en ökad arbetsbelastning för de som varit i tjänst då det har varit svårt att få tag på vikarier. Skolorna har haft begränsad möjlighet att blanda klasser vilket inneburit att undervisningen i tex modersmål varit digital. Gymnasieskolorna har under senaste läsåret haft delvis distans, men även perioder med hel distansundervisning. Det har visat sig vara mycket svårt att fastställa orsakssamband mellan elevfrånvaro och skolresultat. Covid-19 har påverkat och kommer troligtvis att påverka arbetsmarknaden i Sverige och därmed även Barn- och utbildningsnämndens verksamheter även framledes.

Kommande förändringar i form av lagar och förordningar

I utredningen *Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning (SOU 2021:11)* föreslås olika sätt att kvalitetssäkra elevhälsoarbetet. Ett sätt är att sätta en numerär av acceptabel lägsta nivå av tillgång till elevhälsoprofessioner. Den lägsta nivån är högre än genomsnittet i nationen i dag och kommer troligtvis att ge en extrakostnad framöver. Därutöver kommer olika garantier att ges, vilka kommer att kräva både resurser och utbildning.

2.1 Verksamhetsförändringar 2022-2025

Nya tim- och kursplaner

Inför höstterminen 2022 börjar de ändrade läroplanerna och kursplanerna i grundskolan och grundsärskolan att gälla. De ändrade kursplanerna ska vara ett bättre arbetsverktyg för lärarna. Ämnets syfte och centrala innehåll har fått ett tydligare fokus i

undervisningen och kunskapskraven ska bli ett bättre stöd när lärarna skriver omdömen och sätter betyg. Ämnesinnehållet ska också tydligare i grundsärskolans ämnesområden.

Digitala nationella prov

Införandet av digitala nationella prov var planerat till 2023. På grund av Schrems II-domen, som handlar om hantering av personuppgifter, har införandet försenats med omkring 1,5–2,5 år. Huvudmannen har gjort en plan för IT-förtätning för att vara förberedd när det träder i kraft.

Ny ämnes- och betygsreform

Ämnesbetyg planeras att ersätta kursbetyg i gymnasieskolan. Det gäller alla ämnesplaner för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Skolverket har fått i uppdrag att förbereda ett införande av ämnesbetyg. Det gäller alla ämnesplaner för alla skolformer inom gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå.

I lagrådsremissen, som bygger på förslag från Betygsutredningen 2018, föreslår regeringen att den kursutformade gymnasieskolan ersätts av en ämnesutformad gymnasieskola med ämnesbetyg. Ämnesbetyg i stället för kursbetyg kan ge eleverna mer tid att utvecklas i ett ämne innan avgörande betyg sätts. Det ger bättre förutsättningar för ett fördjupat lärande och lärande över tid. Ämnesbetyg ska också användas i gymnasiesärskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Dessutom föreslås en ny princip vid betygssättning som innebär att betygen A–D ska sättas efter att läraren har gjort en helhetsbedömning av elevens kunskaper med utgångspunkt i betygskriterierna. För alla godkända betyg ska dock samtliga kriterier för betyget E vara uppfyllda.

Ändringarna som gäller den nya principen om sammantagen bedömning föreslås börja gälla från juli 2022. När det gäller ämnesbetyg föreslås att de första eleverna som påbörjar sina studier i det nya systemet ska göra det hösten 2025. (Skolverket 2021, Utbildningsdepartementet, 2021)

Regeringen har den 31 augusti lämnat förslag i en lagrådsremiss om ändringar i betygssystemet. Enligt förslaget ska de första eleverna som ges ämnesbetyg påbörja sina studier i det nya systemet hösten 2025.

Partnerskolor

Från hösten 2021 har Östhammars kommun ett avtal med Uppsala universitet där skolor har möjlighet att bli partnerskolor. Avtalet innebär ett ökat samarbete för att förbättra den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och därmed även de nyexaminerade lärarnas kompetens. Syftet är att samverka om universitetets lärarutbildning, starta samarbeten mellan lärare och forskare och att universitetet erbjuder kompetensutveckling för partnerskolors lärare. Samarbetet ska också bidra till att ny forskning når ut till skolor samtidigt som skolornas/verksamheternas kunnande och praktiska erfarenhet når universitetet.

Som partnerskola kommer så kallade kontaktlärare att utses som ansvarar för den fortlöpande kontakten med partnerskolans studenter samt ansvarar för planering av och

arrangerar tillsammans med övriga kontaktlärare praxisnära workshops med partnerskolestudenterna. Dessa kontaktlärare kommer att ha nedsättning i tjänst (10 %) per kontaktlärare och per ort för förskola. Alla lärare på en skola som ska vara handledare ska genomgå handledarutbildning även här tillkommer en kostnad för kurslitteratur, kompensation för fem dagars utbildning och eventuella vikarier. Verksamheterna får utbetalt ett schablonbelopp per kursdeltagare för att täcka vikariekostnader för totalt 5 dagar/kursdeltagare, kurstillfällena inräknade. Kursen består av fyra digitala halvdagstillfällen september 2022 - februari 2023. Utöver kurstillfällena har kursdeltagare möjlighet till viss ledighet som kompensation för tid till inläsning och inlämningsuppgifter. Kompenserad ledighet tas ut i samråd med berörd rektor.

Kontaktlärare

Initialt kommer kontaktlärare att utses på Bruksgymnasiet, Olandsskolan, Österbyskolan, en kontaktlärare för förskolorna i Östhammar, samt en kontaktlärare för förskolorna i Alunda. Kontaktlärarnas lön ska arvoderas centralt med 10 %.

HÖK 21

Skolavtalet är ett treårigt avtal som bygger på lokal lönebildning där lönen sätts så nära verksamheten som möjligt, utan centralt angivna nivåer. För att bidra till utökat samarbete och samverkan, och för att samtliga insatser tillsammans ska bidra till ytterligare förbättring av skolan är centrala parter överens om att det viktiga arbete som initierades under föregående avtalsperiod ska fortsätta. Arbetsgivaren ta fram en plan för det fortsatta arbetet. Planen ska innehålla insatser inom områdena *arbetstid*, *arbetsmiljö*, *arbetsorganisation* och *lönebildning* i syfte att trygga kompetensförsörjning inom skolan på såväl kort som lång sikt. Ett organisatoriskt och socialt arbetsmiljöarbete med särskilt fokus på arbetsorganisation, en effektiv tidsanvändning och en tydlig prioriteringsordning ska bedrivas systematiskt på varje skola/arbetsplats.

2.2 Volymer

Volymer

Volym	2022	2023	2024	2025
Kulturskola, antal inskrivna barn	475	475	475	475
Öppen förskola, antal enheter	1	1	1	1
Förskola i egen regi	956	925	913	901
Förskola i extern regi	15	15	15	15
Pedagogisk omsorg i egen regi	16	16	16	16
Pedagogisk omsorg i extern regi	150	150	150	150
Fritidshem i egen regi	824	812	802	790
Fritidshem i extern regi	20	20	20	20

Volym	2022	2023	2024	2025
Grundskola i egen regi	2426	2431	2438	2424
Grundskola i extern regi	80	80	80	80
Grundsärskola i egen regi	22	22	22	22
Gymnasieskola i egen regi	380	380	380	380
Gymnasieskola i extern regi, annan kommun	170	170	170	170
Gymnasieskola i extern regi, friskola	190	190	190	190
Gymnasiesärskola i extern regi	15	15	15	15
Vuxenutbildning i egen regi, alla delverksamheter	300	300	300	300

3 Nämndens mål och styrtal

Nedan följer nämndens mål, styrtal och måltal för 2022. Nämndmålen utgår från kommunfullmäktiges fyra strategiska inriktningsområden: En attraktiv och växande kommun, En hållbar kommun, En lärande kommun och En öppen kommun.

3.1 En attraktiv och växande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.	Skolan ska vara förstahandsvalet för alla elever, familjer och arbetstagare.	Personalomsättningen ska vara låg.	7%

3.2 En hållbar kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa.	Barn och elevernas trygghet och hälsa påverkar lärandet. Att alla är trygga och trivs i skolan är en förutsättning för att inläring ska ske.	Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 9 ska öka.	70%
		Elevers trygghet i årskurs 9 ska öka	85%
		Elevers upplevelse av att kunna nå kunskapskraven i årskurs 9 ska öka.	90%
	Barnen och eleverna behöver vara trygga i alla situationer och miljöer inom skolan. Tryggheten ska innefatta även måltider, korridorer, utemiljöer, lägerskolor, utflykter,		

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
	<p>studiebesök, sociala medier och praktik med mera och därmed utgör allt detta också lärandemiljön.</p> <p>En otrygg miljö kan handla om allt från hur lokaler och utomhusmiljö är utformade till hur personal, barn elever behandlar varandra med respekt.</p> <p>För att barn och elevers lärande och hälsa ska främjas kan skolan ge; stöd och uppskattning från pedagoger och lärare, information om vad man förväntas åstadkomma i god tid innan resultat ska redovisas, tydliga mål för vad som krävs för att få ett visst betyg, respekt och acceptans från jämnåriga, en skolmiljö som är fri från mobbing.</p>		

3.3 En lärande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.	Klassrumsmiljön har god kvalitet om det finns ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna deltar i och där elever ges möjlighet att ta ansvar för att göra de uppgifter läraren har planerat och inte blir störda när de utför	Elevers studiero i årskurs 9 ska öka.	75%

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
	<p>dessa.</p> <p>Det är också viktigt att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att skapa en lugn miljö.</p>		
Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö.	<p>Med inkluderande lärmiljö menar vi att skolan möter alla barn och elevers behov och ser olikheter som en norm. Olika lärmiljöer erbjuds till barn och elever utefter deras behov.</p> <p>Vi ser att viktiga faktorer att arbeta med är ledarskap på alla nivåer, tillit, goda relationer, stimulerande av barn och elevers motivation.</p>	Elevers motivation i årskurs 9 ska öka.	75%
		Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram	87%
		Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år	75%

3.4 Uppdrag

Uppdrag är ett instrument för nämnden att använda om de vill uppdraga förvaltningen att genomföra någonting specifikt som inte ryms inom ramen för det ordinarie målarbetet.

3.5 Nyckeltal

Nyckeltal är de mått nämnden följer systematiskt under året, utan att styra mot. De nyckeltal som redovisas i rapporten är de nyckeltal som redovisas i tertial 1-, delår- och helårsredovisning.

Nyckeltal
Elever i åk. 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, lägeskommun, andel (%)
Andel elever med godkända betyg i åk 9 - alla ämnen
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Bild
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Biologi
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Engelska
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Fysik
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Geografi

Nyckeltal
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Hem och konsumentkunskap
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Historia
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Idrott och hälsa
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Kemi
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Matematik
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Moderna språk, språkval
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Modersmål
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Musik
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Religionskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Samhällskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Slöjd
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Svenska
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Svenska som andraspråk
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Teknik
Andel elever med föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning, åk 9
Andel elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning, åk 9
Andel elever med godkända betyg åk 9 - med vårdnadshavare som har förgymnasial eller gymnasial utbildning
Andel elever med godkända betyg åk 9 - med vårdnadshavare som har eftergymnasial utbildning
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Samtliga elever, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - med vårdnadshavare som har förgymnasial eller gymnasial utbildning
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - med vårdnadshavare som har eftergymnasial utbildning
Meritvärdet i åk 9 - elever med vårdnadshavare som har förgymnasial eller gymnasial utbildning
Meritvärdet i åk 9 - elever med föräldrar som har eftergymnasial utbildning
Meritvärdet i åk 9
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram
Meritvärde åk 6
Andel elever med godkända betyg åk 6 - alla ämnen
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Biologi
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Bild
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Engelska

Nyckeltal
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Fysik
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Geografi
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Hem- och konsumentkunskap
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Historia
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Idrott och hälsa
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Kemi
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Matematik
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Moderna språk, språkval
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Modersmål
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Musik
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Religionskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Samhällskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Slöjd
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Svenska
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Teknik
Andel elever med godkända betyg åk 9
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 9 - Svenska
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 9 - Matematik
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 9 - Engelska
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 6 - Svenska
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 6 - Matematik
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 6 - Engelska
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - Samtliga elever, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund
Genomsnittligt meritvärde åk 9 - Samtliga elever, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - elever med svensk bakgrund.
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen åk 9 - elever med svensk bakgrund.
Genomsnittligt meritvärde åk 9 - elever med svensk bakgrund
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)
Andel elever i åk 1 som klarar lässcreeningen
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever år 2: Jag har studiero på lektionerna, positiva svar, andel (%)

Nyckeltal
Gymnasieelever år 2: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%).
Andel elever i åk 5 som anser att deras lärare förväntar sig att de ska göra sitt bästa
Andel elever i åk 5 som anser att skolarbetet stimulerar till att lära sig mer
Andel elever i åk 5 som upplever att de får den hjälp de behöver i sitt skolarbete för att utvecklas
Andel elever i åk 5 som upplever att de har sådan studiero att de kan utföra sina studier
Andel elever i åk 5 som upplever att de är trygga i skolan
Andel elever i åk 9 som anser att de får lika chanser till att bli uppmärksammade och bedömda av lärarna
Andel elever i åk 9 som anser att de får lära sig att reflektera och argumentera för sin sak i skolan
Andel elever i åk 9 som anser att de succesivt får ta ansvar för sina studier
Andel elever i åk 9 som anser att deras lärare förväntar sig att de ska göra sitt bästa
Andel elever i åk 9 som anser att skolarbetet stimulerar till att lära sig mer
Andel elever i åk 9 som upplever att de får den hjälp de behöver i sitt skolarbete för att utvecklas
Andel elever i åk 9 som upplever att de ges förutsättningar att utvecklas individuellt
Andel elever i åk 9 som upplever att de har sådan studiero att de kan utföra sina studier
Andel elever i åk 9 som upplever att de är trygga i skolan
Andel elever med gymnasieexamen av samtliga avgångselever
Andel elever med gymnasieexamen från ett yrkesprogram
Andel elever med gymnasieexamen från ett högskoleförberedande program
Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%) (inkl IM)
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 3 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 3 år, introduktionsprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%) (inkl IM)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, introduktionsprogram kommunala skolor, andel (%)
Andel elever med grundläggande behörighet till högskola
Antal förskolebarn i pedagogisk omsorg, enskilda
Antal skolbarn i pedagogisk omsorg, enskilda
Antal förskolebarn

Nyckeltal
Heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, kommunal regi, andel (%)
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, antal
Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)
Väntetid i antal dagar för de barn som inte fått plats på förskola på önskat placeringsdatum, medelvärde
Elever i kommunal grundläggande vuxenutbildning hemkommun, antal
Elever i kommunal gymnasial vuxenutbildning hemkommun, antal
Lärare (Årsarbetare) med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%)
Elever i kommunal vuxenutbildning hemkommun, antal
Kostnad grundläggande vuxenutbildning, kr/inv
Kostnad gymnasial vuxenutbildning, kr/inv
Kostnad vuxenutbildning, kr/inv 20-64 år
Nettokostnad grundl. vuxenutbildning, kr/heltidsstuderande
Nettokostnad grundläggande vuxenutbildning, kr/inv
Nettokostnad gymnasial vuxenutbildning, kr/heltidsstuderande
Nettokostnad gymnasial vuxenutbildning, kr/inv
Elever i kommunens egen SFI-utbildning, andel (%)
Elever på SFI med 0-6 års utbildning, andel (%)
Kursdeltagare inom SFI på studieväg 1, andel (%)
Kursdeltagare inom SFI på studieväg 2, andel (%)
Kursdeltagare inom SFI på studieväg 3, andel (%)
Lärare i SFI med lärolegitimation, andel (%)
Lärare i SFI med pedagogisk högskoleexamen, andel (%)
Elever i SFI-utbildning, antal
Elever på SFI som avbrutit utbildningen och klarat mindre än två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som avbrutit som antingen arbetar eller studerar av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som avbrutit som studerar av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som avbrutit som är förvärvsarbetande av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som fortsätter utbildningen men klarat mindre än två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som är skyddsbehövande och anhöriga till skyddsbehövande, andel (%)
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) från annan kommun, Komvux, exl SFI, Svenska för invandrare

Nyckeltal
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i annan kommuns komvux, exl SFI, Svenska för invandrare
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i grundläggande vuxenutbildning, exl SFI, Svenska för invandrare
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i gymnasial vuxenutbildning, exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, andel (%) korttidsutbildade, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, andel (%) kvinnor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, andel (%) som är födda utomlands, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, antal i huvudmannens skolor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, folkbokförda i kommunen, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, heltidsstuderande, antal i huvudmannens skolor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, andel (%) hos annan anordnare, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, totalt antal, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kurser per elev, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursutbud, antal olika kurser i huvudmannens skolor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i annan utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i folkhögskola som utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i kommun som utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i studieförbund som utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 1A, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 1B, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 2B, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 2C, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 3C, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 3D, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) som är kvinnor, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) som är män, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, antal i kommunen, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare

Nyckeltal
Antal nyanlända, vuxna aktuella på introduktionsenheten, vuxenutbildningen
Elever på SFI som fått betyg
Elever på SFI som avbrutit utbildningen
Antal lästa grundläggande kurser, vuxenutbildning
Andel elever med godkänt betyg, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Antal lästa distanskurser, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever, som läst distanskurser, med godkända betyg, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever, som läst distanskurser, som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever med godkända betyg, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever som betygsatts, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever, som läst distanskurser, med godkända betyg, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever, som läst distansstudier och som betygsatts, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever med godkända betyg, vuxenutbildning, yrkesprogram i egen regi
Andel elever som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, yrkesutbildning i egen regi
Andel elever, som läst distanskurser, med godkända betyg, vuxenutbildning, yrkesutbildning i egen regi
Andel elever, som läst distanskurser, som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, yrkesutbildning i egen regi
Antal elever, Särskild utbildning för vuxna (Lärvux), grundskolenivå
Antal elever, Särskild utbildning för vuxna (Lärvux), gymnasial nivå
Antal elever, Särskild utbildning för vuxna (Lärvux), träningsskolenivå
Gymnasieelever med examen inom 3 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, hemkommun, andel (%)
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning hemkommun, genomsnitt
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)

Nyckeltal
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, kommunala skolor, andel (%) (inkl IM)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, kommunala skolor
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, yrkesprogram kommunala skolor
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, högskoleförberedande program kommunala skolor
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från nationella program totalt, samtliga huvudmän, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från yrkesprogram totalt, samtliga huvudmän, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från högskoleförberedande program totalt, samtliga huvudmän, andel (%)
Totalt antal elever inom kulturskolan
Andel elever i åk 1-5 som når godtagbara kunskaper och högre i alla ämnen som de läser.
Genomsnittliga meritvärdet för årskurserna åk 6-9

4 Ekonomisk planering

4.1 Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter (+)	82 564	55 998	56 726	57 685	58 625	59 956
Kostnader (-)	-645 721	-644 887	-655 135	-666 232	-677 083	-692 461
Personalkostnader	-370 456	-361 169	-369 115	-375 353	-381 471	-390 130
Lokalkostnader	-92 517	-103 291	-110 707	-110 707	-110 707	-110 707
Övriga kostnader	-182 748	-180 427	-175 313	-180 172	-184 905	-191 624
Nettokostnader	-563 157	-588 889	-598 409	-608 547	-618 458	-632 506

4.2 Driftbudget

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
100 Nämnd- och styrelseverksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-858	-1 479	-1527	-1553	-1578	-1614
130 Övrig politisk verksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-334	-15	0	0	0	0
330 Musikskola/Kulturskola						
I Intäkter/Inkomster	318	30	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-6 971	-6 298	-5874	-5974	-6071	-6209
400 Öppen förskola						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-542	-562	-577	-587	-597	-610
407 Förskola						
I Intäkter/Inkomster	24 306	18 166	13242	13466	13686	13996
K Kostnader/Utgifter	-141 102	-118 295	-134536	-136815	-.139043	-142201
412 Ped omsorg / Familjedaghem						
I Intäkter/Inkomster	1 062	950	1239	1260	1281	1310
K Kostnader/Utgifter	-14 316	-14 582	-14652	-14901	-15143	-15487
415 Öppen fritidsverksamhet						
I Intäkter/Inkomster	111	112	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-526	-736	0	0	0	0
425 Skolbarnomsorg / Fritidshem						
I Intäkter/Inkomster	9 967	9 429	8164	8302	8438	8629
K Kostnader/Utgifter	-32 212	-27 389	-35259	-35856	-36441	-37268
435 Förskoleklass						
I Intäkter/Inkomster	22	25	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-4 731	-3 918	0	0	0	0
440 Grundskola						

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
I Intäkter/Inkomster	26 731	14 355	3260	3315	3369	3446
K Kostnader/Utgifter	-268 899	-211 059	-279413	-284146	-288775	-295333
443 Grundsärskola						
I Intäkter/Inkomster	60	25	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-12 373	-10 546	-11300	-11492	-11679	-11944
450 Gymnasieskola						
I Intäkter/Inkomster	9 140	7 354	5833	5932	6028	6165
K Kostnader/Utgifter	-111 991	-99 762	-108479	-110317	-112114	-114660
453 Gymnasiesärskola						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-4 461	-5 100	-6215	-6321	-6424	-6570
470 Grundläggande vuxenutbildning						
I Intäkter/Inkomster	15	86	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-2 470	-1 170	0	0	0	0
472 Gy vuxen- o påbyggnadsutb						
I Intäkter/Inkomster	5 319	4 498	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-9 383	-10 410	-18602	-18917	-19225	-19662
474 Sär vux						
I Intäkter/Inkomster	-1 400	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-1 530	-508	0	0	0	0
475 Högskoleutbildning / YH						
I Intäkter/Inkomster	1 961	330	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-3 375	-442	0	0	0	0
476 SFI, Svenska för invandrare						
I Intäkter/Inkomster	531	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-5 951	-5 155	0	0	0	0
478 Uppdragsutbildning						
I Intäkter/Inkomster	0	44	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-1 728	-788	0	0	0	0

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
499 Nämndövergripande verksamhet						
I Intäkter/Inkomster	3 997	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-21 600	-126 70	-13666	-13899	-14122	-14446
510 Vård och omsorg om äldre						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-39	0	0	0	0	0
513 Insatser enligt LSS/SFB						
I Intäkter/Inkomster	421	594	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-327	-301	-46	-47	-48	-49
920 Gemensamma verksamheter						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-2	0	0	0	0	0
	-563 157	-588 889	-598 409	-608 547	-618 458	-632 506

4.3 Investeringsbudget

Investeringsbudget, netto (tkr)	Ack budget tom 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Projekt					
Nya Frösan	7889				
Gimo skolområde	700				
Möbler Österbyskolan	2600				
Möbler paviljong Alunda (grsk + fsk)	2600				
Ny förskola Österbybruk	2000				
Ny förskola Östhammar		2000			
Återinvestering övrigt/reserv	500	500	500	500	500
Återinvestering grundskola	0	0	2500	2500	2500

Investeringsbudget, netto (tkr)	Ack budget tom 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Återinvestering förskola	0	0	1500	1500	1500
Summa	16 289	2 500	4 500	4 500	4 500

Budget och verksamhetsplanering 2022, Plan 2023-2025 Bygg- och miljönämnden

Innehållsförteckning

1	Verksamhetsområde	3
2	Planeringsförutsättningar.....	3
2.1	Verksamhetsförändringar 2022-2025	4
2.2	Volymer	4
3	Nämndens mål och styrtal	5
3.1	En attraktiv och växande kommun	5
3.2	En hållbar kommun	5
3.3	Uppdrag	6
3.4	Nyckeltal.....	6
4	Ekonomisk planering.....	6
4.1	Resultaträkning.....	6
4.2	Driftbudget.....	6
4.3	Investeringsbudget.....	8

1 Verksamhetsområde

För Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun är den långsiktigt hållbara tillväxten i fokus.

Detta genomförs genom att handlägga ärenden inom plan- och bygglagen, plan- och byggförordningen, miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, alkohollagen, tobakslagen samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel.

Verksamheten är till för invånare, företag, föreningar och fastighetsägare i kommunen samt besökare. Idag och i framtiden.

Nämndens arbete utgår från lagstiftningen som ram och förutsättning, med målsättningen att det alltid ska märkas för vem vi är till.

2 Planeringsförutsättningar

Myndighetssverige utvecklar sedan några år tillbaka på bred front sina verksamheter för att stärka upplevelsen hos invånare och företag som de är till för. Några kända exempel är Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Polismyndigheten och Skatteverket som allihopa genomför insatser, målsätter, följer upp och stärker NKI (Nöjd Kund Index).

Svenska kommuner har också målmedvetet arbetat med frågan i drygt tio års tid. Det gäller också Östhammars kommun.

I riket har utvecklingen varit positiv sedan kommunsverige valda att följa statliga myndigheters vägval. I takt med stigande förväntningar hos allmänheten har nämnden identifierat ett behov av att särskilt adressera detta i verksamhetsplanen för det kommande året.

Andra förutsättningar som kommer påverka både verksamheten och upplevelsen hos de som har kontakt med nämndens verksamhet är att:

- Efterskottsbetalning av tillsynsverksamheten kommer införas under 2023 för livsmedelstillsynen, kombinerat med en förändring av riskskattningssystemet. I samband med detta bedöms att intäkterna från verksamheten kommer reduceras.
- Nämnden kommer erbjuda extern rådgivning till subventionerat pris kopplat till tillsynen av enskilda avlopp

2.1 Verksamhetsförändringar 2022-2025

Det fortsatta digitaliseringsarbetet (digitala ansökningar och digitala detaljplaner, 24timmars-myndighet) kommer förändra både nämndens verksamhet, kostnader och kundupplevelser under närmaste åren.

Det är rimligt att anta att kostnader kortsiktigt kommer gå upp för bl.a. utveckling av system och integration med befintlig hemsida.

Samtidigt är det angeläget att följa utvecklingen för att både möta kundernas stigande förväntningar och för att långsiktigt minska de administrativa kostnaderna i verksamheten.

Östhammars kommun har – i sin myndighetsutövning – en jämförelsevis hög självfinansieringsgrad. Med detta menas att en allt större andel av nämndens kostnader läggs på de som nyttjar nämndens service, istället för att kostnaden i större utsträckning belastar skattekollektivet. Det kan inte uteslutas att kommunen över tid kommer behöva minska sin självfinansieringsgrad i vissa delar för att inte avvikelserna mot övriga kommunssverige ska ge kommunen stämpeln som verksamhetsfrånvärd. I ett sådant läge kommer verksamheten behöva ianspråka en större andel av kommunens samlade skattebudget.

Nämnden har under 2021 tvingats stärka sin bemanning till följd av stigande belastning i spåren av coronapandemin. Detta gäller i synnerhet bygglovs- respektive kartverksamheterna.

Beroende på utvecklingen av antalet inkommande bygglovsansökningar kommer nämnden behöva vara uppmärksam på en adekvat bemanning – särskilt i den här delen av verksamheten.

2.2 Volymer

Volymer

Volym	2019	2020	2021	2022
Inkommande bygglovsansökningar	357	435	Ca 500	
Personalomsättning	26%	3%	Ca 5%	

3 Nämndens mål och styrtal

Nedan följer nämndens mål, styrtal och måltal för 2022.

Nämndmålen utgår från kommunfullmäktiges fyra strategiska inriktningsområden: En attraktiv och växande kommun, En hållbar kommun, En lärande kommun och En öppen kommun. Nämnden har – i likhet med de tidigare åren under den här mandatperioden – valt att rikta sitt fokus på de två förstnämnda inriktningsområdena.

3.1 En attraktiv och växande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Bygg- och Miljönämnden ska skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling i Östhammars kommun - ekonomiskt, socialt och miljömässigt	Nämnden vill med målformuleringen markera att de tre hållbarhetsperspektiven behöver stötta varandra och behöver också genomsyra nämndens verksamhet för långsiktig hållbar samhällsutveckling	NKI bygglovsärenden.	
		Serviceområdet Bemötande	80
		Serviceområdet Information	75
		NKI miljö- och hälsoskydd	
		Serviceområdet Bemötande	75
		Serviceområdet Information	70
		NKI serveringstillstånd	
		Serviceområdet Bemötande	85
Serviceområdet Information	85		
NKI livsmedelstillsyn			
Serviceområdet Bemötande	75		
Serviceområdet Information	70		
En effektiv detaljplaneprocess (nystartade planer)		max 18 mån	
En effektiv bygglovsprocess (antal veckor fr första ansökan)		95% av ärendena har beslut inom 15	

3.2 En hållbar kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Bygg- och Miljönämnden ska skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling i Östhammars kommun - ekonomiskt, socialt och miljömässigt	Nämnden vill med målformuleringen markera att de tre hållbarhetsperspektiven behöver stötta varandra och behöver också genomsyra nämndens verksamhet för långsiktig hållbar samhällsutveckling.	Antal inventerade avlopp per år.	350

3.3 Uppdrag

Nämnden ger Förvaltningen i uppdrag att innan ingången av verksamhetsåret presentera en tillsynsbehovsutredning respektive en tillsynsplan för både tillsyn enligt plan- och bygglagen och för hela miljöområdet

Planen ska sedan – under verksamhetsåret – fungera som ett av de dokument, som verksamheten följs upp mot.

3.4 Nyckeltal

Förutom de specifika serviceområden (Bemötande och Information) följer nämnden även de aggregerade NKI-utfallen för både företagskunder och totalt (dvs även inklusive privatkunder) inom nämndens myndighetsområden.

4 Ekonomisk planering

Under 2022 utökas budgetramen med 245 tkr. Med hjälp av denna utökning kommer miljöverksamheten att upphandla tjänst för avloppsrådgivning som kommer erbjudas kommunens invånare.

För planeringsperioden 2023-2025 finns dels förändringar i form av årliga uppräknningar. Det finns även demografiska förändringar samt kommunövergripande generella effektiviseringar, dessa på marginella nivåer. Sådana marginaljusteringar får effekt över tid om de upprepas årligen.

4.1 Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter (+)	15 729	16 861	17 196	17 535	18 026	18 314
Kostnader (-)	-22 697	-25 058	-23 119	-23 581	-24 225	-24 731
Personalkostnader	-18 155	-17 947	-18 360	-18 727	-19 274	-19 680
Lokalkostnader	-627	-733	-746	-761	-776	-792
Övriga kostnader	-3 915	-6 378	-4 013	-4 093	-4 175	-4 259
Nettokostnader	-6 968	-8 197	-5 923	-6 046	-6 199	-6 417

4.2 Driftbudget

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
100 Nämnd- och styrelseverksamhet						

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-799	-769	-787	-802	-826	-843
130 Övrig politisk verksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-322	-2677	0	0	0	0
215 Fysisk, teknisk planering						
I Intäkter/Inkomster	6 973	7 080	7 236	7 380	7 587	7 709
K Kostnader/Utgifter	-8 816	-9 165	-9 365	-9 552	-9 811	-10 017
261 Miljö- o hälsoskydd, myndigh.						
I Intäkter/Inkomster	7 815	8 789	8 982	9 162	9 419	9 569
K Kostnader/Utgifter	-7 787	-9 570	-10 028	-10 229	-10 512	-10 732
263 Miljö, hälsa o hållbar utveckl						
I Intäkter/Inkomster	4	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-171	0	0	0	0	0
267 Alkoholtillstånd mm						
I Intäkter/Inkomster	732	822	840	857	881	895
K Kostnader/Utgifter	-888	-886	-906	-924	-950	-970
269 Stab BMF						
I Intäkter/Inkomster	201	170	138	135	139	142

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
K Kostnader/Utgifter	-3 743	-1 658	-1 692	-1 726	-1 768	-1 805
920 Gemensamma verksamheter						
I Intäkter/Inkomster	4	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-171	-333	-341	-347	-358	-365
	-6 968	-8197	-5 923	-6 046	-6 199	-6 417

4.3 Investeringsbudget

Investeringsbudgeten finns tillgänglig för inventarieanskaffning. Den kan omprioriteras för exempelvis satsningar för ökad digitalisering.

Investeringsbudget, netto (tkr)	Ack budget tom 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Projekt					
Inventarier	200	200	200	200	200
Summa		200	200	200	200

Budget och verksamhetsplanering 2022, Plan 2023-2025 Kultur- och fritidsnämnden

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

2 (8)

Innehållsförteckning

1	Verksamhetsområde	3
2	Planeringsförutsättningar.....	3
2.1	Verksamhetsförändringar 2022-2025	5
2.2	Volymer.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3	Nämndens mål och styrtal	5
3.1	En attraktiv och växande kommun	5
3.2	En hållbar kommun	6
3.3	En lärande kommun.....	6
3.4	En öppen kommun.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3.5	Uppdrag	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3.6	Nyckeltal.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
4	Ekonomisk planering.....	6
4.1	Resultaträkning.....	6
4.2	Driftbudget.....	7
4.3	Investeringsbudget.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.

3 (8)

1 Verksamhetsområde

Enligt reglementet för Kultur- och fritidsnämnden fastslås nämndens uppdrag enligt 1 §: Kultur- och fritidsnämnden ska verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare, som de är nöjda med. I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar kultur- och fritidsnämnden för följande:

- Ungas mötesplatser
- Stöd till föreningar, studieförbund och övriga organisationer inom nämndens område • Verksamhet i idrotts-, fritids-, kulturanläggningar
- Verka för att tillgodose behovet av anläggningar och lokaler för kultur- och fritidsverksamhet
- Aktivt friluftsliv
- Stipendier och utmärkelser inom nämndens område
- Biblioteksverksamhet
- Evenemang och samordning av dessa
- Kultur i vård och omsorg
- Offentlig konst
- Kulturarvsfrågor som inte åligger annan nämnd
- Hälsöfrämjande och förebyggande arbete inom folkhälsa
- Regional och statlig samverkan inom kultur- och fritidsområdet
- Finskt förvaltningsområde

2 Planeringsförutsättningar

Covid -19

Förutsättningarna för kultur- och fritidsverksamheten har påverkats enormt av pandemin. All verksamhet klassades i restriktionerna som icke-essentiell och har hållits stängd. Föreningslivet har även det påverkats. Dels har nyrekryteringen av medlemmar stannat av och de intäkter man räknat med har fallit bort. Det innebär att många föreningar är i behov av nystart och stöd för att leva vidare.

Den administrativa personalen och strateger har arbetat hemifrån under pandemin. Detta har fungerat förhållandevis bra och även framgent kommer sannolikt ett visst mått av hemarbete vara aktuellt. Dock behövs fysiska möten för att bygga relationer, skapa teamkänsla och en gemensam känsla för målen.

Ofrivillig ensamhet och psykisk ohälsa

Under pandemin har den ofrivilliga ensamheten ökat och med den även den psykiska ohälsan. Detta har i hög grad drabbat målgruppen äldre och är något som kommer att behöva prioriteras de kommande åren. Gruppen äldre ökar samtidigt i antal och i hälsoarbetet behöver denna grupp och dess förutsättningar lyftas ytterligare.

Likvärdighet och jämställdhet

De ekonomiska klyftorna har ökat i Sverige sedan 1980-talet, så också i Östhammars

4 (8)

kommun. Klyftorna har ökat till exempel mellan inrikes födda och utrikes födda samt mellan invånare i attraktiva och mindre attraktiva områden. Segregationen gör att det finns områden i kommunen som är socioekonomiskt utsatta. Där är färre invånare aktiva i föreningslivet och samhället i stort. Historiskt har likvärdighetsperspektivet och jämställdhetsperspektivet inte varit framträdande vid fördelning av kommunala stöd. En strategi behövs för att föreningsstöd, tidsfördelning i anläggningar, prioriteringar i investeringar etc ska främja jämställdhet och inkludering.

Digitalisering

Digitaliseringen och den digitala mognaden har ökat mycket under pandemin, både inom organisationen och ute i samhället. De digitala plattformar som finns har erbjudit ett sätt för förvaltningen att, trots restriktioner - ändå kunna nå ut med erbjudanden, information och inspiration. Även förvaltningens samarbeten med andra kommuner och aktörer har stärkts liksom omvärldsbevakningen. Under kommande år behöver denna nyvunna arena fortsätta nyttjas och skapa förutsättningar för fler att delta i det kultur- och fritidsutbud som finns i kommunen. En del konkreta förändringar i hur vi tillgängliggör våra fastigheter med digitala hjälpmedel är under uppstart. Med ett nytt och modernt bokningssystem kommer fler att ha möjlighet att boka och nyttja kommunens fastigheter.

Det digitala utanförskapet är dock fortfarande stort, främst i gruppen äldre. Insatser görs på bl a biblioteken men under kommande år när sannolikt allt fler erbjudanden att bli digitala behöver detta prioriteras och beaktas.

Budget 2022

Löneökningarna kommer att vara högre än budgetens uppräknings. Det i kombination med lokalkostnadssituationen kommer att medföra konsekvenser för verksamheten under perioden.

Fastigheter

De fastigheter som nämnden förfogar över på fritidssidan (idrottshallar, simhallar, ishallar och gymnastikhallar) står alla inför ett stort renoveringsbehov. De senaste åren har lokalkostnaderna ätit upp en allt större del av nämndens budget och utvecklingen kommer att hålla i sig. Med en oförändrad budget kommer ökandet av lokalkostnader ske på bekostnad av bemanning, utbud, aktiviteter och stöd. Om ingen förändring görs i budget eller lokalutbud kommer prioriteringar i annan verksamhet behöva göras under perioden.

Bemanning

Inom nämndens område finns idag ingen oro för bemanningsmöjligheter. Det område som på senare år varit lite svårare att bemanna har varit behöriga bibliotekarier, även om detta fungerat väl. Arbetet med friskfaktorer behöver fortsätta och trots att sjuktalen sjunkit till hälften jämfört med 2020 så finns mycket kvar att göra.

Samarbeten

Under pandemin har nya samarbeten inletts och nätverk har formerats inom flera områden. Dessa ska vi fortsätta att arbeta med även när verksamheten återgår till en mer normal vardag. Genom en mer aktiv omvärldspaning och inspel från våra nätverk i regionen kommer verksamheten att kunna utvecklas ytterligare.

5 (8)

2.1 Verksamhetsförändringar 2022-2025

Från januari 2021 har kommunen övergått i en ny organisation. De tidigare förvaltningarna har blivit en förvaltning indelad i tre sektorer och ett verksamhetsstöd. Utöver Sektor Bildning och Sektor Omsorg finns Sektor Samhälle där kultur- och fritidsverksamheten ingår i verksamheten Attraktiv kommun. I samma verksamhet finns näringsliv, destinationsutveckling och landsbygdsutveckling. Placeringen skapar goda förutsättningar för synergier och utveckling. En organisationsförändring påverkar dock arbetet under genomförandeprocessen.

Covid -19-pandemin har skapat förändrade förutsättningar för nämndens område. Dels ekonomiskt då inga intäkter inkommer i stängd verksamhet och även i medborgarnas upplevelse av tillgänglighet. För att ändå hitta positiva effekter har pandemins hastiga inträde skapat nya digitala förutsättningar. Internt är det sannolikt att en viss del hemarbete för medarbetare med kontorstjänst kommer att vara en del av vardagen. Det kan vid rekryteringar till sådana tjänster vara en fördel att kunna erbjuda viss del distansarbete. Externt har den digitala utvecklingen som pandemin fört med sig skapat helt nya vägar att nå ut med t ex kulturutbud även digitalt. Det digitala kommer inte att kunna ersätta det fysiska men kan vara ett mycket intressant komplement.

Nämndens fastighetsbestånd och det uppdämda renoveringsbehovet i dessa, samt eventuella nybyggnationer kommer att påverka budgeten negativt. Här kan verksamhetsförändringar bli aktuella för att klara av att hålla budget.

3 Nämndens mål och styrtal

Nedan följer nämndens mål, styrtal och måltal för 2022. Nämndmålen utgår från kommunfullmäktiges fyra strategiska inriktningsområden: En attraktiv och växande kommun, En hållbar kommun, En lärande kommun och En öppen kommun.

3.1 En attraktiv och växande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Att erbjuda ett attraktivt kultur- och fritidsliv	* Att kommunen erbjuder invånarna goda möjligheter till ett varierande kultur- och fritidsliv är en viktig attraktivitetsfaktor. Målet är att kommunens verksamheter får många besök och att invånarna upplever att verksamheten håller hög kvalitet.	Antal besökare på kommunens ungdomsgårdar	
		Antal besökare på samtliga bibliotek	
		Upplevd nöjdhet med möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar	

Anges inget specifikt måltal så gäller "ökande i förhållande till utfall 2021".

6 (8)

3.2 En hållbar kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Att erbjuda en hälsofrämjande, inkluderande och tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet som präglas av delaktighet och uppmuntrar engagemang.	Att kommunens kultur- och fritidsverksamhet utvecklas tillsammans med medborgare och civilsamhället, för inkluderande och hälsofrämjande verksamheter där alla ges lika möjligheter att delta samt engagera sig.	Antal unga som använder ungdomsappen ska öka	
		Nöjdheten med utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen? (t.ex. träffpunkter) ska öka	

Anges inget specifikt måltal så gäller "ökande i förhållande till utfall 2021".

3.3 En lärande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Att erbjuda förutsättningar för ett långt, friskt och meningsfullt liv	Att kommunen erbjuder äldre möjlighet att ta del av ett varierat utbud för att stärka deras folkhälsa och välbefinnande. Skapa möjligheter för tillgängliga aktiviteter som är anpassade för äldre.	Antal evenemang, för målgruppen äldre, där hälsa, samhällsfrågor eller vetenskap är tema	

Anges inget specifikt måltal så gäller "ökande i förhållande till utfall 2021".

4 Ekonomisk planering**4.1 Resultaträkning**

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter (+)	14 097	12 298	12500	13000	13000	13000
Kostnader (-)	-53 889	-54 129	-54226	-56840	-57637	-58797
Personalkostnader	-17 797	-19 265	-19746	-20239	-20745	-21264
Lokalkostnader	-19 821	-20 108	-20400	-20706	-21016	-21332
Övriga kostnader	-16 272	-14 756	-14080	-15895	-15876	-16201

7 (8)

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Nettokostnader	-39 793	-41 831	-41 726	-43 840	-44 637	-45 797

4.2 Driftbudget

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
100 Nämnd- och styrelseverksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0			
K Kostnader/Utgifter	-508	-445	-450			
130 Övrig politisk verksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0			
K Kostnader/Utgifter	-32	0	0			
220 Näringslivsfrämjande åtg						
I Intäkter/Inkomster	980	450	450			
K Kostnader/Utgifter	-980	-450	-450			
230 Turistverksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0			
K Kostnader/Utgifter	-167	-186	-190			
263 Miljö, hälsa o hållbar utveckl						
I Intäkter/Inkomster	2	0	0			
K Kostnader/Utgifter	-280	-650	-650			
300 Allmän fritidsverksamhet						
I Intäkter/Inkomster	361	38	40			
K Kostnader/Utgifter	-6 472	-7 003	-7100			
310 Stöd till studieförbund						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0			
K Kostnader/Utgifter	-350	-350	-350			
315 Allmän kulturverksamhet. ö						
I Intäkter/Inkomster	931	700	0			

8 (8)

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
K Kostnader/Utgifter	-6 482	-5 945	-5245			
320 Bibliotek						
I Intäkter/Inkomster	1 104	626	650			
K Kostnader/Utgifter	-13 205	-13 335	-13450			
340 Idrotts- och fritidsanläggning						
I Intäkter/Inkomster	10 010	9 822	10500			
K Kostnader/Utgifter	-22 452	-21 902	-22271			
350 Ungas mötesplatser						
I Intäkter/Inkomster	49	2	10			
K Kostnader/Utgifter	-2 285	-3 203	-3220			
920 Gemensamma verksamheter						
I Intäkter/Inkomster	660	660	660			
K Kostnader/Utgifter	-678	-660	-660			
	-39 793	-41 831	-41 726	-43 840	-44 637	-45 797